

L. P. Petersen

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

Supplement

til
www.libtool.com.cn

Juridisk Tidsskrift.

Udgivet

af

P. G. Bang,

Professor, R. af D. og D. M.

2det Supplement. (Tidsskr. XXXIX.)

DEN
502
JUL

Kjøbenhavn 1842.

Trykt i det Seidelinske Officin; paa eget Forlag.

+

www.libtool.com.cn

Rec. March 7, 1905

Systematisk Fremstilling af den danske Processmaade.

Af P. G. Bang og J. E. Larsen.

(Fortsættelse; see 29de til 32te samt 34te, 35te, 37te og
38te Bind.)

Ellefte Capitel. Om Skiftebehandlingen*).

§. 273.

Begrebet om Skifte.

Bed Skifte i videste Betydning forstaaer Loven en
Deling af en fælleds Retsgjensstand mellem de enkelte.

- *) Vi have med Hensyn til denne vigtige Disciplin, der
i den systematiske Behandling af den danske Ret
pleier at henføres til den extraordinære Proces,
været noget uvisse, om den ei af os burde forbi-
gaaes, idet man, som betjendt, har et særegt for-
trinligt Værk over samme i "J. A. Hansens
systematiske Fremstilling af det danske
Skiftevæsen." Men vi have dog holdt for, at

Berettigede, ethvert Fællesskabs Ophævelse, ift. L. 5—10—19 og 24, og 5—10—53. I en snevrere Betydning forstaaer Loven ved Skifte Behandlingen og Delingen af et Eterbo, ift. L. 1—25—24 og 5—2—16, og det ei blot hvor Øvrigheden forretter Skiftet, men og hvor dette holdes af den Afsødes myndige Arvinger, ift. L. 5—2—16, 68 og 83. Naar det navnlig bestemmes i den sidste Artikel, at dersom den Creditor, som begjærer Betaling af Boen, førend den skifte s, ei maa den nyde, kan han søge Arvingerne En for Alle, saa er hermed netop sigtet til den private Arvedeling. Loven udelukker derimod den Deling af et Bo, som foretages i Eterens levende Elve til hans Creditorers

en systematisk Fremstilling af den hele extraordinaire Proces, der navnlig ogsaa er bestemt til at kunne benyttes af de Studerende, ei burde forbigaae en af dennes vigtigste Dele, og med Hensyn til samme henvise til et andet Skrift, hvorved det hele System blev fragmentarisk og usammenhængende. Dertil kommer, at hvor fortrinligt Hansens Værk end er, have vi dog i flere Puneter en afvigende Mening, og at der ere enkelte positive Data, især saadanne, der i de 5 Aar, som ere forløbne siden den sidste, 3die, Udgave udkom, ere fremkomne, som ville være at tilføje. Derimod have vi besluttet os paa kun at give en concentreret Fremstilling af flere hos Hanssen i den mindste Detail behandlede Partier, idet vi isørigt kun henvise til hans Bog, der vil være i de fleste af vore Læsers Hænder.

Ellerskiftelse, hvilken benævnes *Opbud*, fra Begrebet om Skifte, jfr. L. 1—24—34 og 5—6—1. Denne Adskillelse af Skifte og *Opbudsboers* Behandling forekommer ogsaa i en Deel senere Lovbestemmelser, saasom i Rescr. af 26 Juli og 29 Dec. 1713, Frd. 15 Juni 1771 §. 15, jfr. Ordene "Skifter, saavel som Fallit og *Opbudsboer*", og Anordn. 17 Novbr. 1779 §. 9, der ligeledes bruger snart Skifte snart *Stervboer* i Modsætning til Fallit og *Opbudsboer*.

Det er imidlertid unegteligt, at der er en væsentlig Forskiel mellem den Deling af et *Stervbo*, som foretages af Arvingerne selv, og den, der foretages af de vedkommende dertil befittede offentlige Autoriteter, idet den første i sit Væsen er en privat Overenskomst, der i det Hele maa bedømmes efter de almindelige Regler om Contractsförhold, og ei har nogen processual Character, og navnlig ei kan blive Gjenstand for Appel, medens de offentlige Autoriteters Behandling og Afslutning af et *Stervbo*skifte ere blevne bundne til en Række af Former, og derhos de Handlinger, som den offentlige Autoritet og Skifteforvalteren har at udføre, kunne gjøres til Gjenstand enten for Paaklage til den overordnede Vrigheid eller, hvilket er det Almindelige, for Paaanke til de vedkommende overordnede Domstole. Som Følge heraf indskrænkes Begrebet om Skifte efter vor nærværende juridiske Sprogbrug til den Behandling og Deling af *Stervboer*, som foretages af de dertil forordnede Autoriteter eller de offentlige Skifte-

forvaltere*), medens Begrebet paa den anden Side udvides til Behandlingen og Delingen af de Boer, som i Eiernes levende Live komme til Deling mellem hans Creditorer. Herefter kan Begrebet om Skifte ifølge den nu gældende juridiske Sprogbrug neppe gives anderledes, end at det er de Delinger, som enten efter Lovgivningens almindelige Forskrifter eller efter de Vedkommendes Begjæring foretages af de af Staten autoriserede Skifteforvaltere.

Det kan derhos her erindres, at Gjenstanden for et Skifte i Almindelighed er et Bo, eller en Persons hele Formuemasse; og at forsaavidt det vel undtagelsesvis forekommer, at en enkelt Retsgjenstand, navnlig en bestemt Capital, bliver Gjenstand for Delingen, træder dog denne Gjenstand i Stedet for et Bo, som skulde have været delt.

Det er fremdeles klart, at den nyss anførte Definition af et Skifte kun er nominel, idet den ikke angiver almindelige Criterier, hvorefter det kan kjendes, hvilke Delinger der ifølge Lovgivningens Bestemmelser bør ansees som et Skifte. Dette er imidlertid en

*) Uagtet det af de mundlige Arvinger foretagne Skifte i det Væsentlige har en privat Overenskomsts Karakter, vil det dog være hensigtsmæssigt i det Følgende at give en Fremstilling af Betingelserne for denne Deling, og af enkelte Regler for den offentlige Skiftehandling, som ere anvendelige paa samme.

uundgaaelig Følge af, at Lovgiveren tilbels vilkaarligen har bestemt, hvilke Delinger der skulle foretages af de af Staten autoriserede Skifteforvaltere. Hvilke disse Delinger ere, kan da alene findes ved at gienneogaae den positive Lovgivnings Bestemmelser herom, og først derved kan man komme til Kundskab om Begrebets reelle Indhold.

Den Behandling af forskjellige Gjenstande, som bliver at hense til de offentlige Skifter, gaaer vel størstedels ud paa administrative Forhandlinger, uden at der nødvendig, ja ei engang sædvanligen, under samme opstaaer nogen Retsdift; men paa den anden Side maa det bemærkes, at de offentlige Skifteforvaltere dog have Myndighed til ved deres Kjenndelse at afgjøre flige Skifter vedkommende Retsstrætter, og at flere og det de vigtigste af deres Handlinger, skjødt ingen egentlig Retsstrætte er gaaet forud, dog efter Lovgivningens positive Bestemmelser skulle betragtes som *actus judiciales*. Da nu hertil kommer, at man ei hensigtsmæssigen kan afsondre Skifteforvalternes administrative og judicielle Functioner, saa pleier den hele Skiftebehandling at fremstilles i den ekstraordinære Proces.

Et Andet er, at det kan være af største Vigtighed og derhos meget ofte høist vanskeligt at afgjøre, om en enkelt Handling af Skifteforvalteren skal betragtes som en *actus judicialis* eller ikke, hvorpaa det igjen beroer, om den ved samme formentligen Forurettede skal have nddig at appellere samme til vedkommende Overret,

til Ex. den Handling at extraordinære Skiftecommisærer foretage en Samling og bemærke til Protocellen, at de for deres allerede havde Arbejde, have udbetalt sig selv af Boets Midler et vist Salarium. Med Hensyn til den stiftende Autoritets dømmende Nødvendighed er det isvrigt blevet ligesaa sædvanligt, at benævne samme Skifteret som Skisteforvaltere, ifr. Rescr. 30 Mai 1823 §. 9 l. m. fl.*).

Første Afdeling.

Om de til Skisteforvaltning
autoriserede Personer.

Om de forskjellige Arter Skiste-
forvaltere.

§. 274.

Om denne Distinction i Almindelighed.

De offentlige Skisteforvaltere ere enten ordinære, som forvalte en vis Klasse af Skister, eller extraordinære, som ere beskikkede (ved Befaling eller Bevilling) til at forrette et enkelt Skiste. Denne Adskillelse er især fremhævet ved Frd. 23 August 1793.

*) Ifr. i det Hele om Begrebet om Skiste, P a n s e n S. 1—6.

Med Hensyn til de ordinære Skifteforvaltere kunde man vel igjen skjelne mellem dem, som stifte i et vist District, enten efter alle eller dog visse Classer af Beboere, hvis Skiftejurisdiction i det mindste principaler er grundet paa de Personers Domicilium, efter hvem der stiftes, — og dem, som stifte efter Personer af en vis særegen Stand. De Første kunde kaldes almindelige, de Sidste særegne eller privilegerede Skifteforvaltere. Men denne sidste Skiftejurisdiction er af saa liden Omfang og Betydning, at det ei synes hensigtsmæssigt her at lade samme udgjøre noget særegt Affnit. Efterat nemlig de fleste ældre særegne eller privilegerede Skiftejurisdictioner ere bortfaldne*) haves kun følgende aldeles specielle tilbage: 1) Auditorsen paa Christianss forretter i Almindelighed Skifterne efter det til Fæstningen udcommanderede Divisionsmandskab, samt dets Husfruer og Børn, Rescr. 19 Octbr. 1787, Canc. Circ. 4 August 1804 og Com. Collegii Prom. 10 Juli 1806. Hans Decisioner indankes til Overadmiralitetstretten Pl. 29 Dec. 1791 og Instr. 30 April 1806 §. 8 Litr. c. 2) Sogværkhusets Betjente forrette uden Betaling Skifte efter Stiftelsens Medlemmer, jfr. Resol. 16 Febr. 1778 bekjendgjort ved Canc. Prom. af 7 Marts næstefter. 3) Hospitalsforstandere stifte i Almindelighed efter de i Hospitalerne afdøde Lemmer, Canc. Str. 16

*) Jfr. herved Hansen S. 55 ff.

Septbr. 1786 og Bevilling af 30 Mai 1828. Efter Canc. Skr. af 7 April 1827 angaaer denne særegne Skiftejurisdiction dog kun de egentlige Lemmer, som opholde sig i Hospitalet, men ei dem, der opholde sig uden for samme, skøndt de derfra nyde Understøttelse, jfr. Canc. Skr. 11 Jan. 1831 og 21 Jan. 1832. — Efter fremmede her afdøde Ministre kunne være Skifteretter intet Skifte foretage, da Behandlingen af saadanne Personers Efterladenskaber efter den gjeldende Følgeret besørjes af Gesandtskabet selv eller af en venstabelig Magts Gesandtskab. Derimod have de fremmede Consulere, forsaavidt de ei tillige have en diplomatisk Karakter, jfr. Rescr. af 8 April 1771, intet sligt Prærogativ, men Skifter efter dem foretages af den ordinære Skifteret; jfr. Rescr. 8 August 1733, 23 August 1745, 24 Febr. 1747, Canc. Skr. 5 Juli 1788*) og 27 April 1816, Rgl. Resol. 25 April 1821, i Canc. Circ. 12 Mai s. A., og Pl. 25 Septbr. 1834. Dog har Skifteretten ifølge adskillige Tractater ikke at befatte sig med Consulaternes Archiver og Papirer; jfr. Conv. 26 April 1826 §. 10, Tractat 26 Marts 1838 §. 9**).

*) For at undgaae Angivelse af de mangfoldige Skifteretten vedkommende Rescripter og Cancelliskrivelser, som kun findes ekstraherede i Registret til Rescriptsamlingen, tillade vi os at forudsætte, at Man, naar et saadant citeret Datum ei findes i Samlingen, vil søge det i Registret, Rubr. "Arv og Skifte."

**) Findes foran Forordn. f. 1839 i K. Rosenvinges Udg.

A. Ordinære Skifteforvaltere.

§. 275.

I. I Kjøbenhavn*).

I Kjøbenhavn er der nu een almindelig Skifteret eller som den ogsaa kaldes Skiftecom-mission, i Stedet for de mange ældre ophævede Skifteretter, bestaaende af 2 af Hof- og Stadsrettens Assessorer, Frd. 15 Juni 1771 §. 15, Regl. aff. Dato §. 9, Pl. 10 Juni 1778 §. 3 og Rescr. af 26 August 1791, hvilket sidste nedsætter Tallet fra trende til tvende, som skulle behandle og tilendebringe de i et Biennium foresaldende Skifter, og skulle derhos Justitiarius, Kongens Foged og Præsæs i Inquisition-commissionen være fritagne for at indtræde i Skifte-commissionen. Naar det i det nybnævnte Rescript hedder, at der forundes dem 2 Aar efter Wienniets Udløb til at afflutte Skifterne, saa er det ei Mening heraf, at de i deres Biennium begyndte Skifter absolut skulle være affluttede inden disse 2 Aar, hvilket vilde være en Urimelighed, da det i mangfoldig Tilfælde ei staaer i Skiftecommissions Magt at bevirke Skifternes Tilendebringelse inden denne Frist; men hermed tilkjendegives alene, at efter disse to Aars Forløb skulle deres Functioner som Skifterettens Medlemmer ei bevirke den Fritagelse i Henseende til deres Functioner i

*) Hansen l. c. S. 8—9.

den dømmende Ret, som denne deres Stilling stricto jure giver dem under Bienniet og i de tvende paafølgende Aar, ifr. Processiens almindelige Del om Hof- og Stadsrettens Organisation. Derhos er Hof- og Stadsrettens Brev- eller Pantestriver tillige Skifte- skriver, Regl. 15 Juni 1771 §. 13, Resol. 6 Marts 1816. Som saadan er han Chef for Skiftestriver- contoiret med sammes Fuldmægtige, Copister og Extra- skrivere. Ifr. Canc. Prom. 12 September 1771, Rescr. 25 Juni 1771 §. 4 og 13 Novbr. f. A., Canc. Skr. 16 Nov. og 28 Decbr. 1776, Rescr. 5 Decbr. 1800 §. 4 m. fl. Han oppebærer derhos og aflægger Regnskab for Skifte- Gebnhyrerne. Fremdeles er ved Rescr. 6 Jan. (Pl. 7 Febr.) 1792 ansat en Bogholder ved Skiftecommis- sionen, uden hvis Paategning ingen af Skiftecommis- sionen udstedt Qvittering, Transport eller Anvisning skal gjælde. Han danner saaledes paa den ene Side en Control med Skiftecommissionen, og hans Bog- holderi skal paa den anden Side tjene samme til Hjælp ved Kasseregnskabet i Boerne; ifr. Resol. 29 Mai 1827, samt Frd. om Cancelliets Regnskabssv. 8 Juli 1840 §. 15. Skiftecommissionen har endeligen under sig flere kongelige Fuldmægtige, som besørge forskellige udbortes Forretninger for samme, især Forseglings- og Registreringsforretninger. Ifr. Coll. Tid. for 1820 S. 576 og Jur. Tidsskr. X. a. S. 257, hvorefter der fra 1777 ere be- stiftede Fuldmægtige til at assistere Skiftecommissionen. Det kan endnu her bemærkes, at det første Medlem af

Ekstecommissionen, da sammt kun bestaaer af tvende, naturligvis har den afgjørende Stemme og almindeligvis er den egentlig Bestyrende. Dog er det andet Medlem tillige med det første Medlem solidarisk ansvarlig. Efter Indledningen til Rescr. af 6 Januar 1792 havde Hof- og Stadsretten uimodsiget antaget, at der efter den tidligere Lovgivning ei paahvilede samtlige Tilfornede noget subsidært Ansvar for Ekstecommissionen. Ved dette Rescript paalægges der nu vel hele Retten et saadant Ansvar, men dog kun forsaavidt angaaer Overholdelsen af Rescriptets Bestemmelser, hvorfor Retten ved hver Maanedes Udgang af Bogholderen skal meddele en Kassextract.

En Canc. Prom. af 15 Mai 1784 har i Anledning af de indkomne Klager over Eksternes sen-
drægtige Behandling blandt andet foreskrevet, at Ekstecommissionen skulde være samlet fra 9 til 2 Formid. og en fornødent gjøres fra 4 til 7 Eftermid. En Canc. Prom. af 7 September 1793 tilholder, at Ekstecommissionen skal i Protokollen underskrive det, der forhandles i dens Nærværelse, og Guldmægtigerne det, som ved dem forrettes; jfr. ogsaa Canc. Skr. 30 August 1831 og 10 Juli 1832, der indeholde flere nærmere Bestemmelser om Administrationen af Beer, som behandles af Ekstecommissionen.

§. 276.

Fortsættelse II. I-Kjøbstederne*).

Efter L. 5—2—90 skulde Magistraten i For-
 ening med Byfogden og Bystriveren som Skifte-
 skriver udgjøre Skifteretten. Ved nogle Rescripter for endel
 Kjøbstæder, saasem tvende af 12 Juni 1739 for Aal-
 berg og Randers, af 10 Juli 1739 og 9 Marts 1770
 for Aarhus og af 6 April 1742 for Ribe og Frede-
 ricia, er det bestemt, at kun En af Magistraten skulde
 deltage i Skiftejurisdictionen, paa Grund af at Skifte-
 rettens Decisioner skulde kunne indankes for Raadstue-
 retten, det var hele Magistraten, som 2den Instantz.
 Men dette kan dog ikke ansees som en almindelig
 Regel, da andre Lovbud forudsætte, at hele Magistraten
 i andre Byer, hvor der findes en særegen Magistrat,
 kan deeltage i Skiftejurisdictionen i første Instantz**),
 jfr. Rescr. 19 October 1753 for Viborg, hvortil kom-
 mer, at den Grund, hvorved hine Bestemmelser nær-
 mest bleve fremkaldte, nu er bortfaldet ved Raadstue-
 retternes Ophævelse: jfr. Canc. Skr. 21 Januar 1807,
 der, som Grund for at Magistraternes Skiftebehand-
 linger skulle indankes til de almindelige Overretter, an-
 fører, at Frd. 25 Januar 1805 §. 19 blot nævner

*) Danf. l. c. S. 9—10.

**) I de Kjøbstæder, i hvilke der ei er nogen
 særegen Magistrat, men kun en Byfoged eller fors-
 uden denne ikkun een Magistratsperson, bortfalder
 naturligvis dette Spørgsmaal.

Commissariers Domme som dem, der umiddelbart kunne appelleres til Høiesteret, see Østeds Haandbog III. S. 103. Iøvrigt antager Canc. Skr. 26 Mai 1838 (Coll. Tid. S. 492) at de borgerlige Raadmænd, som i Henhold til Anordn. 24 October 1837 §. 1 i de anseeligere Kjøbsteder udnævnes til at tage Sæde i Magistraten, ikke skulle tage nogen Del i Skiftebehandling.

Byskriveren er som Skifte skriver Skifteretten underordnet; jfr. Canc. Skr. af 9 Januar 1823, hvorefter det paaligger Skifte skriveren ordlydende at indføre i Skifteprotocollen, hvad Skifteforvalteren dicterer, enten han deri er enig eller ikke, samt at han paa Forlangende skal gjentage Slutningsordet; see ogsaa Canc. Skr. 15 April 1828.

Under Kjøbstædernes ordinære Skifteretter høre ei alene alle civile Indvaanere, men ogsaa Militære, saavel af Søetaten, jfr. Canc. Circ. 4 August 1804, som af Landetaten, Pl. 19 April 1805, og Geistlige efter Frd. 5 December 1806, hvilken Frdn. nu overalt er sat i Udøvelse.

§. 277.

Fortsettelse III. Paa Landet*).

Skiftejurisdictionen er her fordelt mellem A. Jordrotterne i Almindelighed. B. Lehnbesid-

*) Jfr. Hansen S. 11 ff.

derne. C. Herredsfogderne og de kongelige Birkedommere.

A. Den jorddrottlige Skiftejurisdiction.

Naar L. 5—2—90, for at betegne den skifteberettigede Jorddrot, nævner "Husbonden" ved Siden af Kongens Amtmand som skifteberettiget "Øvrighed", synes der herved fornuftigvis at maatte være tænkt paa den samme Husbond, der mangfoldige andre Steder i Loven nævnes som Øvrighed ved Siden af Amtmanden, nemlig den sigt- og sagsfaldsberettigede Gædegårdseier, og denne Husbonds-Jurisdiction kunde da kun strække sig over dem, som Loven, t. Ex. 6—6—6, kalder hans Tjenere o: hans Gæstebønder og dem der vare at sætte i Klasse med disse, jfr. den analoge Bestemmelse i Frd. 4 Marts 1690 og Frd. 21 Juni 1793 §. 5 om Auctionsretten

Men i Praxis og den senere Lovgivning blev Husbond i L. 5—2—90 forstået om enhver Jorddrot eller Beneficiarius, der havde Gods at bortfæste, (jfr. Coll. Tid. 1817 S. 635), indtil Frd. 25 Juli 1817 fastsatte, at den jorddrottlige Skiftejurisdiction ei skal tilkomme ringere Godsbesiddere end Lehnbesiddere og Eiere af complete Gædegårde. Til complete Gædegårde maa imidlertid ogsaa henregnes de ucomplete, hvilke complete Gårdes Rettigheder ere forbeholdte efter Frd. 13 Mai 1769 §. 2, jfr. Canc. Skr. 13 Decbr. 1817 og 7 Febr. 1818, samt Ref. 3 Jan.

1827 om Skifteretten paa Anholt, ligesom og Ede-
 gaardsseieren kan udøve Skiftejurisdiction paa det Strø-
 gods, hveraf han er i Besiddelse udenfor Edegaarden
 uden Hensyn til dets Grænselighed, jfr. Canc. Skr. 26
 September 1829. Fremdeles have enkelte offentlige
 Stiftelser Skiftejurisdiction paa deres Gods, saasom
 Kjøbenhavns Universitet, Resol. 11 Marts
 1818, Canc. Skr. 9 September 1820, sammenholdt
 med Univ. Dir. Skr. af 26 Januar 1822, Canc. Skr.
 af 19 September 1820 og 20 Marts 1821;
 Communitetet, Fund. 25 Juni 1777 §. 83;
 Kjøbenhavns Magistrat for det Bidstruppe og
 Nissenste Gods Beskommende, Rescr. 27 September
 1799, Resol. 13 Mai 1818 og 4 October 1820;
 Roeskilde Domkirke og Duebrødre Kloster
 samt Nykjøbing Hospital paa deres Gods, Resol. 9
 September 1818. Iøvrigt udøves Skiftejurisdictionen
 her ved disse Stiftelsers Forvaltere, hvis Regnskaber
 for de Umyndiges Midler revideres i Cancelliet, jfr. t.
 Ex. Canc. Skr. 6 Januar 1820.

Hvad angik Spørgsmaalet om, hvilke Perso-
 ner der vare undergivne den jorddrøtlige
 Skiftejurisdiction, da holdt man sig i Praxis
 uden tvivl nøiere til den almindelige Regel, at sige Perso-
 ner maatte staae i et saadant Forhold til Jorddroten,
 at han retteligen kunde kaldes deres "Husbond" og
 altsaa de hans "Tjenere" (jfr. L. 3—13—15 og 19,
 6—5—10, m. fl.), og Grundvolden for denne Skifte-

jurisdiction blev saaledes nærmest det Underordnelses- eller Subordinationsforhold, hvori de Personer, der ere besatte paa en Landeiendom, herved have sat sig^k til dennes Eier som saadan. Men et saadant Subordinationsforhold finder ingenlunde Sted imellem enhver Leietager af Grunden og Jorddrotten, og visse Personer, der have Ophold paa Landeiendommen, kunne vel staae i Tjenesteforhold til Jorddrotten, men uden at dette vedkommer hans Egenkab som Jorddrot. Disse Grundsætninger tør man nu uden tvivl heller ikke tage af Sigte ved at fortolke det vigtigste mere Lovbud om Omfanget af den omhandlede Jurisdiction, nemlig Frd. 21 Juni 1793 §. 4, der foreskriver, at paa "Jordegodserne i Danmark tilfalder det Husbonden eller Jorddrotten at forrette Skifter efter de paa deres Grund boende Gæstebønder og Husmænd, saavelsom efter bemeldte Gæstere og deres egne Tjenere, under hvilke sidste Forvaltere ogsaa bør ansees indbegrebne; saafremt disse ikke tillige forestaae noget offentligt Embede; derimod tilkommer det Amtmanden at holde Skifte efter Forpagtere og alle andre Civile, som boe og opholde sig paa Godset, uden at have fastet Hus eller Gaard sammesteds".

Det omhandlede Overordnelses- og Underordnelsesforhold*) finder da utvivlsomt Sted med Hensyn til:

- *) Naar det underordnede Forhold er ophørt, bortfalder naturligvis Skiftejurisdictionen, om den Paagældende endog vedbliver at have Ophold paa Godset, saasom ved Skifte efter en afskediget Forvalter, en Gæsters

1) De egentlige Fæstebønder, samt disses Familie og Tjenestefolk, Frd. 1793 §. 3.

2) Fæstehusmænd og disses Familier og Tjenestefolk, Frd. 1793 §. 4, ifr. Canc. Skr. 16 September 1823. Naar denne Frd. nemlig nævner "Fæstebønder og Husmænd", skal dette aabenbart forstaaes som om der havde staaet "Fæste-Bønder og Fæstehusmænd".

3) De Arvefæste-Gaardmænd og Husmænd, over hvilke Skiftejurisdictionen er reserveret i Overensstemmelse med Frd. 13 Mai 1769 §. 2, ifr. Høiesteretsdom af 15 December 1804 (Jur. Ark. IV. S. 47 ff., Ark. f. Retsvid. I. S. 348 og 451).

Derimod har Jorddrotten ikke Skifteret efter Forpagtere og Arvefæstere af Hovedgaarde og Ladegaarde, Frd. 21 Juni 1793 §. 4, ifr. Rescr. 24 Mai 1746 og Canc. Skr. 24 April 1832. Dog synes det antageligst, at den jorddrottlige Skiftejurisdiction ogsaa strækker sig over Fæstere og Arvefæstere af de paa Hovedgaardstørt indrettede Bøndersteder, see Hansen S. 14—17, ifr. Canc. Skr. 13 Mai 1797 og 5 Marts 1831, uagtet den nyismeldte Canc. Skr. 24 April 1832 synes at gaae fra en modsat Forudsætning.

4) Husbondens egne Tjenestefolk og andre Tjenere, som holdes nærmest for Landhusholdning.

Enke, som ei selv har fæstet Hus eller Gaard, og en Forvalters Enke, ifr. Canc. Skr. 17 August 1830.

gens Skyld*), indbegrebet Forvaltere og disses Tjenere**), Frd. 1793 §. 4 ifr. Canc. Skr. 16 September 1823. Dog har en Canc. Skr. 14 Januar 1834 (Colleg. Tid. S. 51) herfra villet udelukke de Forstbetjente, der ikke kunne henregnes til Dyndeclassen.

I flere andre Tilfælde synes det derimod at maatte komme an paa Contractsforholdets særegne Bestaaffenhed i ethvert Tilfælde, om Skiftejurisdiction kan tillægges Jorddrotten eller ikke; nemlig med Hensyn til:

a. Leiehusmænd. Canc. Skr. 3 August 1793 tillægger vel Jorddrotten Skifteret efter disse, men taler kun om de Husmænd, der ere af Bondestanden. Dette synes dog ikke at være den afgjørende Omstændighed, men der maa uidentviol rigtigst sees hen til, om de isvrigt ere traadte i et saadant Forhold til ham, at han kan kaldes deres Husbond, t. Ex. ved at have forpligtet sig til Ugedagsarbejde, Frd. 30 Januar 1807. Har nogen, t. Ex. en pensioneret Embedsmand eller en Haandværker, blot leiet et Hus imod en vis Pengeafgift, sees det ikke hvorledes dette skulde berettigede Jorddrotten til at kaldes hans "Husbonde", og alene under Forudsætning af en saadan Qualitet vilde der være givet ham Ret til at udøve Skiftejurisdiction

*) Altsaa ikke Huslærere, Gouvernanter og dsl., ifr. Canc. Skr. 26 Juli 1788 og 20 Juli 1793.

**) Tidligere antoges Forvaltere at være undtagne fra den jorddrottlige Skiftejurisdiction, see Refcr. 12 April 1715, Canc. Skr. 27 August 1774 og 16 August 1783.

over ham. Dette synes ogsaa udtrykkeligen bekræftet ved et mærkeligt Rescr. af 8 September 1758.

b. De i Frd. 15 Juni 1792 S. 11 omtalte Forpagtere af Bøndergaard. Endre ældre endy-
dende Cancellistrivelser af 28 September 1793, 29 Marts og 21 Juni 1794 samt en Canc. Skr. af 24 April 1832 have vel her antaget Arvindeligheden af den jordbrotlige Skiftejurisdiction, men de herfor paa-
beraabte Grunde skjønnes ei at være afgjørendes thi Forholdets Varighed vedkommer ei Skiftejurisdictionen, og end mindre er det paagjældende Forpagtningsforhold analogt med det Arvesæsteforhold, ved hvis Stiftelse Skiftejurisdictionen udtrykkeligen er reserveret. Den omhandlede Forpagtning er, med Undtagelse af Tiden hvorpaa den indgaaes, en aldeles fri Contract, der slet ikke er indskrænket ved de om Sæste gjældende Regler, og der synes saaledes istun-
at kunne indrømmes Skiftejurisdiction her, naar Forpagteren ved Contracten specielt har sat sig i et saadant Underordningsforhold til Jordbrodden, at der herved er fremkommet en virkelig Analogi med Sæsteforholdet.

c. Leietagere af Møller. Disse kunne vel bortfæstes, og i saa Fald er Mølleren at ansee som en anden Sæster, jfr. Canc. Skr. 12 Marts 1818 og 5 Marts 1831; men de kunne ogsaa bortleies ved fri Contract, jfr. Ørstedes Haandb. IV. 100, og i saa Fald maa uden tvivl den ovenmeldte Distinction gøres.

d. Dette maa endmere gælde om dem der for-

pagte Skove, Fiskedamme, Teglværker og desl. At de herved, som Hansen S. 14 mener, "skulde komme i et Forhold til Jorddrotten, der er analogt med Gaard- og Husfasterens"*) , kan vel i enkelte Tilfælde efter Contractens specielle Indhold finde Sted, men maa vistnok henregnes til Undtagelserne.

Den jorddrottlige Skiftejurisdiction kan i Almindelighed ikke bortfalde, blot fordi den Paagjeldende, som efter den Eiendom han besidder eller den Stilling han har indtaget i Forhold til Husbonden ellers vilde høre under samme, ei for sin Person kan ansees at høre til Bondestanden., jfr. Stampes Erkl. I. S. 354 og fl. St., Rescr. 8 September. 1758, og flere Domme, see Jur. Ark. XXII. S. 87-89, XXX. S. 259, Ark. for Retsv. IV. S. 218, V. S. 231 og 515, Nyt jur. Ark. XXX. S. 82, Jur. Tidsskr. XII. b. S. 135. Dog kan det ikke let tænkes muligt, at en kongelig Embedsmand skulde kunne komme ind under den jorddrottlige Skiftejurisdiction, da han ikke let vil kunne træde i et saadant Underordnelsesforhold til en Godseier, som til at begrunde denne Jurisdiction udfordres; jfr. Stampes Erkl. II. S. 339-352, V. S. 226. Skulde dette endog være Tilfældet, maatte dog, udentviol den Paagjeldendes Egenkab som kongelig Embedsmand ansees som det

*) Denne Argumentation synes ogsaa at staa i Strid med hvad der nittes længere nede paa samme Side om Forpagtere o. s. v. af Hovedgaarde.

overveiende Moment, ifr. Rescr. 27 Aug. 1751 og 15 April 1757 og Frd. 1793 §. 4. Det er vel rigtigt, at Ordene i denne Frd.: "saafremt disse ikke tillige forestaae noget offentligt Embede", blot refererer sig til "Forvaltere", og ikke til de foran nævnte Tjenere; men dette har sin tilstræffelige Grund deri, at det var utænkeligt, at Bondens og Jorddrottens egne simple Tjenestefolk kunde have et offentligt Embede at forestaae; og der er derfor næppe tilstræffelig Grund til at ansee det som noget der undtagelsesvis skulde gjælde om Forvaltere, at de udgik af den jorddrottlige Skiftejurisdiction, naar de tillige vare Embedsmænd; men det maa snarest ansees som en i Forholdets Natur grundet almindelig Regel, der kun af den Grund udtrykkelig er udtalt med Hensyn til Forvaltere, at det om disse lettest kunde tænkes, at de tillige havde et offentligt Embede. Hvad angaaer de militære og geistlige Embedsmænd, som have fæstet Gaard eller Huus paa et Gods, da maa i alt Fald her Embedsstanden, der begrundede de særegne ældre militære og geistlige Skiftejurisdictioner, som ved Frd. 19 April 1805 og 5 December 1806 gik over til de kongelige Skifteforvaltere, ansees som det overveiende Moment, ifr. Ngt. jur. Ark. XXX. S. 85 Note og Jur. Tidsskr. XVIII. S. 190*).

*) Med den hele foregaaende Udvikling maa sammenholdes de noget afvigende Anføelser, og de flere Detailbestemmelser, som findes hos Hansen S. 11-22.

En særegen Art af jordbrotlig Skiftejurisdiction er den som udøvedes af Regimentsfriderne, jfr. Frd. 10 August 1695 S. 33 og Rentek. Skr. 31 December 1735, men nu kun af Amtsforvalterne paa det kongelige Ryttergods i Frederiksborg, Kronborg og Hirschholm Amter*), og af Forvaltere paa andet kongeligt Jordegods, hvor Kongen er at betragte som Jorddrot, saafrem paa det kongelige Gods i Odsherred og ved Jægerspris, Canc. Pr. 20 September 1788, saavel som paa de af Statskassen for Gjæld overtagne kgl. Godser; jfr. Canc. Skr. 28 August 1827, hvorefter Forvalterne udøve Skiftejurisdictionen uden Constitution af Amtet, der alene af Rentekammeret meddeles Underretning om Ansættelsen. Reglerne om denne Skiftejurisdictionens Omfang maa isvrigt bedømmes efter det Foranførte om den private jordbrotlige, Rescr. 8 September 1758, Canc. Skr. 20 September 1783, 28 October 1800, jfr. Jur. Art. IV. S. 48, XVII. S. 128, XXII. S. 84; og Amtsforvalteren kan naturligtvis ligesaaalidet som andre kongelige Embedsmænd, der som saadanne ere Skifteforvaltere, paa egen Haand constituere sin Fuldmægtig til at udføre Skifteforretningerne, jfr. Jur. Art. XXI. S. 98 ff.

*) Paa Kjøbenhavns Amt er nu ved en kgl. Resol. af 11 Juli 1840 Skiftejurisdictionen paa det forrige Ryttergods mod et vist Bederlag gaaet over til Birkedommerne; jfr. og Canc. Skr. 20 November 1819, hvorefter Skiftejurisdictionen for Coloniforvalterne paa Randsbølle- og Alsøden i Sjælland er bortfalden.

B. Lehnbesiddernes særegne Skiftejurisdiction.

Greverne og Friherrerne have, foruden den almindelige jorddrottlige, endvidere sædvanligvis en særegen Skiftejurisdiction for saavidt som de have Amtmandsrettighed. Amtmanden var nemlig efter L. 5—2—90 den ordinære Skifteforvalter efter alle Civile paa Landet, der ei hørte under den jorddrottlige Skiftejurisdiction. Denne Skiftejurisdiction, der ei ved Pl. 13 Decbr. 1793 er hævet uden for de bestillede Amtmænds Vedkommende, jfr. en Dom i Jur. Ark. XIII. S. 156 og Ark. f. Retsv. III. S. 477, samt Høiesteretsdom af 5 April 1811, Canc. Skr. 26 October 1822 og Ørsted's Haandb. III. S. 215-216, maa altsaa tilkomme Greverne og Friherrerne, der vare i Besiddelse af samme som et Accessorium til et af deres Privilegier o: Amtmandsmyndigheden. Frd. 12 Februar 1790 §. 8 fjerner og imellem Grevernes jorddrottlige Skiftejurisdiction og den de øve som Amtmænd, jfr. endel ældre hos Hansen S. 22 citerede Rescripter og Cancelliskrivelser, hvortil kan føies en Canc. Skr. af 19 Juni 1813, hvilke tillægge Lehnbesidderne Skiftejurisdiction efter Forpagtere, Selveiere, forhenværende Forvaltere o. dsl., der opholde sig paa Lehnets Grund; ligesom Canc. Skr. 25 Marts 1826 tilkjendegiver, at Skiftejurisdictionen ikke er afhængig af Virkejurisdictionen, saa at Lehnbesidderen kan stifte, om end vedkommende Eiendom ligger udenfor Virket, ja om han end intet Virke har. Derimod have Besidderne af de, efterat Pl. 13

December 1793 var emaneret, oprettede Lehn ikke den her omhandlede Skiftejurisdiction, om de end ellers have erholdt Amtmandsmyndighed, thi til denne hørte ikke længere den nyismeldte Skiftejurisdiction. Den almindelige Ophævelse af den militære og geistlige Skiftejurisdiction, kommer, som nedensfor skal blive viist, ei heller Lehnbesidderne tilgode, jfr. Canc. Skr. 10 April 1819 og 20 November 1827. Da Præster og Degnegaardene desuden ei høre til Lehnet, saa have Lehnbesidderne endeligen aldrig havt Skifteret efter de Civile, som døde paa disses Grund, eller paa fligt beneficieret Gods, efterat det senere er blevet Selveien-
dem. Herfor have en Deel ældre og nyere Cancelli-
skrivelser, saasom af 21 October 1769, 27 Februar
1802, 7 Juni og 20 August 1803; see ogsaa Canc.
Circ. 24 December 1831*).

C. Herredsfogedernes og de kongelige Birke- dommeres Skiftejurisdiction.

Den Skiftejurisdiction, som paa Landet med Hensyn til de Civile (modsat Militære og Geistlige) efter L. 5—2—90 tilkom Amtmændene, henlagdes ved Rgl. Resol. af 4 September 1793, bekjendtgjort ved Rentek. Circ. af 28 s. M. S. 4 og ved Pl. 13 December 1793 til Herredsfogederne og de kongelige Bir-

*) Om de Forandringer, som ere foregaaede med Skiftejurisdictionen paa enkelte Lehn, maa jvnføres Pansen S. 24.

ledemmere*), hvilket sidste Udtryk ved Pl. 2 October 1804, jfr. Canc. Skr. 4 Juli 1807, authentisk fortolkedes at skulle forstaaes alene om de i Kongens egne Birker bestillede Birkeledemmere, og ei om dem, som af Kongen ere ansatte i de private Birker**).

De her nævnte Skifteforvaltere forrette ogsaa selv Skiftestrivertjenesten, ligesom Amtmændene selv forhen besørgede samme, hverfor og have flere Cancellistrivelser, saasom 2de af 8 Februar 1794, 5 Juli 1794 §. 4, 27 Juli 1799 §. 1 og 17 September 1803.

Disse kongelige Skifteforvaltere maa nu egentligen ansees at have den ordinære Skiftejurisdiction efter Civile paa Landet; de forvalte nemlig alle de Skifter, hvortil ei andre Skifteberettigede have en særegen Adkomst, eller Stifte med andre Ord overalt, hvor ei den jordbrotlige eller Lehnbesiddernes Amtmands-Jurisdiction kommer til Anvendelse. Omfanget af de kongelige Skifteforvalteres Jurisdiction bliver altsaa ganske at bestemme efter det om de tvende sidstnævnte Anførte,

*) Jfr. Pl. 24 December 1800, 13 April og 18 October 1805 og 21 Juni 1808. Sec og Refcr. 28 Juni 1692 og Canc. Skr. 30 August 1794.

**) En Canc. Skr. af 8 October 1796 havde antaget det modsatte Resultat, idet man forment, at Birkeledemmerne paa de private Birker ogsaa kunde kaldes Kongelige, fordi de confirmeredes af Kongen, men en anden Canc. Skr. af 27 Juli 1799 §. 2 antog allerede samme Resultat som Pl. 2 October 1804.

med Hensyn til Spørgsmaalet faavel om hvor som efter hvem hine ere berettigede til at holde Skifte. Da de Lehnbesiddere, der førend Pl. 13 December 1793 udkom havde Amtmandsmyndigheden, som nys udviklet havde Skiftejurisdiction over alle Civile paa Lehnet, saa bliver der i de i den kongelige Retsbetjents Jurisdiction beliggende Lehn intet andet Skifte efter en civil Person, som kan tilfalde denne Embedsmand, end Skiftet efter den afdøde Lehnbesidder selv. Dette maa imidlertid ogsaa tilfalde den kongelige Retsbetjent. Den efterfølgende Lehnbesidder er nemlig vel den egentlig Berettigede, men han vil almindeligen selv have en betydelig Interesse i Skiftets Udfald, saa at han bliver inhabil til at foretage Skiftet, og efter de almindelige Udtryk i Frd. 21 Juni 1793 §. 4 maatte da Skiftet forhen tilfalde Amtmanden, altsaa nu de nysnævnte kongelige Skifteforvaltere. Det kan ei komme i Betragtning herimod, at Forordningens 1ste Paragraph bestemmer, at Skifte skulde holdes af Skifteretten paa det Sted, hvor den Afdøde har sit personlige Værneting, hvilket med Hensyn til Lehnbesiddere, da Høiesteret ei forretter Skifter, skulde medføre, at Skiftet efter dem altid blev at forrette af Commissarier o: extraordinære Skifteforvaltere*); thi denne Bestemmelse angaaer kun det

*) Denne Mening har ogsaa tidligere været antaget, jfr. Stampes Erkl. V. S. 97-99 og Jur. Arkiv V. S. 160.

Tilfælde, hvor der er Spørgsmaal om hvo af flere Steders Skiftejurisdiction der er den competente. Derfor der ikke var nogen Skifteret, der ipso jure var competent til at overtage sig Lehnbesidderes Boer, saa gaves der heller ikke noget Overfermynderi, der til Betryggelse for disses umyndige Arvinger havde at overtage sig de disse tilfaldende Arvemidler; ifr. Ørsted's Haandb. III. S. 165. Endeligen synes nu Frd. 30 Mai 1827 §. 3 sammenholdt med §. 1 i Forbindelse med Canc. Circ. af 24 December 1831, som støtter sig til et Høiesteretsresponsum, at være afgørende for den her antagne Mening.

Paa de i den kongelige Retsbetjents Jurisdiction beliggende andre Jordegodser end Lehn, hvis Besiddere have den jorddrotlige Skiftejurisdiction, ere der, som ovenfor udviklet, langt flere civile Personer, som ei høre under denne Jurisdiction, men forhen under Amtmandens og nu under Retsbetjentens. Hvilke Civile der kommer ind under denne Category, er specielt fremstillet hos Hansen S. 26. 27*), og navnlig henholder hertil Jorddrotten selv og hans Familie, ifr. Circ. 24 December 1831.

*) Til de 1. e. anførte specielle Bestemmelser kunne endnu føies Rescr. 21 October 1748, at Skifte efter en Bøssemager og Hustrue, her både paa et Gods, tilkommer Amtmanden og ei Proprietæren, da han ikke var Tjener paa Godset; Canc. Skr. 5 Marts 1831, hvorefter Eiendomme af en Deel af Hovedgaardens Bygning ei som saadanne høre under den jorddrots

Paa de Dele af det Herredsfogeden eller den kongelige Birkedommer underlagte District, i hvilke ikke nogen Lehnbesidders eller Godseiers over Skifteret, have disse Retsbetjente naturligvis Skifteret efter alle Civile uden Undtagelse.

Endnu mere omfattende er de kongelige Skifteforvalters Jurisdiction efter Militære og Geistlige.

De Militære havde nemlig før en særegen Skiftejurisdiction, der tilkom Generalauditeuren, Auditeurerne og andre militære Embedsmænd. Denne Jurisdiction blev i Almindelighed ophævet for Staten ved en Resolution, bekendtgjort ved Canc. Circ. af 4de August 1804, og for Landetaten ved Pl. 19 April 1805. De herhen hørende Skifters Behandling blev da ogsaa overdragen til de af Kongen bestikede civile Øvrigheder og Retsbetjente, saa at denne Skiftejurisdiction hverken kan tilkomme Jordbretter eller Lehnbesiddere som Amtmænd. Til disse Militære, efter hvilke de kongelige Retsbetjente have udelukkende Skifteret, henfører Hansen alle i virkelig Tjeneste staaende Overofficerer, Regimentsquarttermestere, Regimentsfeldtsjæver, og disse Personers Koner, Børn og Tjenere. Derimod vare allerede tidligere flere en-

lige Skiftejurisdiction; og en Dom i Jur. Art. XVII. S. 128, Art. for Retsv. IV. S. 217, hvorefter det samme er Tilfældet med Personer, som have Kjøbecontract men endnu ikke Skjode paa Eiendomsgaarde, over hvilke Jorddrotten har Skifteret.

tekte Personer, som kunde synes at høre til Militærstanden, gaaede ud fra den militære Skiftejurisdiction og over til den civile; og i disse enkelte Tilfælde blive da de almindelige Regler om Skifter efter Civile anvendelige. Hertil henfører Hansen de gemene nationale Militære, isfr. Pl. 21 April 1830, de af den kongelige Militærtjeneste Forløvede, og Enker efter virkelige Militære, isfr. her i det Hele Hansen S. 27—31.

De Geistlige stode efter L. 5—2—90 under en særegen geistlig Skiftejurisdiction, som udøvedes af Provsterne*). Men denne er nu, ifølge Frd. 5 Decbr. 1806 S. 1, overdraget til de kongelige civile Skifteforvaltere; men der gjelder ogsaa her hvad nys er bemærket om Skiftejurisdictionen efter de Militære, at der ifølge den ældre Lovgivning og Praxis havde uddannet sig et Begreb

*) Man maa vel stjelne den her omhandlede geistlige Skiftejurisdiction fra de Skiftejurisdictioner, som efter den ældre Lovgivning (L. 5—2—90) tilkom de enkelte Geistlige og navnlig Præsterne som Husbonder efter de Personer, som boede paa Præstegaardens Grund. Med Hensyn til denne jorddrottlige Skiftejurisdiction stode Præsterne under den civile Overtørrigheds Tilsyn, og skulde derfor have deres Protocoller autoriserede af Amtmanden, see blandt andet Canc. Skr. af 7 September 1793 (isfr. dog Stampes Erkl. IV. S. 604). De Geistliges jorddrottlige Skiftejurisdiction er isvrigt ophævet ved Frd. 25 Jull 1817, og derved gaaet over til de kongelige Retsbetjente.

om de Geistlige, der hørte under den geistlige Jurisdiction, og som altsaa nu ubelukkende ere gaaede ind under de kongelige Rettsbetjentes Jurisdiction. Til disse regner Hansen Biskopper, Probst, Præster og Capellaner, Degne, Klokkere og Skolelærere, Lærerne ved de lærde Skoler, de saakaldte lærde Folk, der ingen Bestilling have, saasom entledigede Lærere ved lærde Skoler, Doctorer, Licentiati, Studenter og Candidater, endeligen disse Personers Koner og Børn, naar sidstnævnte ei have antaget en selvstændig Stand, samt deres Enker, naar de ei heller have forandret deres Stand. Derimod ere der flere Personer, som vel staae i en vis Forbindelse med Geistligheden, men dog efter den ældre Lovgivning ansaaes som Civile, og dermed undtagne fra den geistlige Skiftejurisdiction, saa at de om Skiftejurisdictionen efter Civile gjeldende Regler komme til Anvendelse. Herhen regner Hansen praktiserende Læger der ere ansatte som Vandphysici eller deslige, geistlige Embedsmænd der ved Dom ere ansatte, afgaaede Degne og Skolelærere, Seminarister der endnu ikke ere ansatte som Skolelærere, Organister, Hospitalsforstandere, og de geistlige Personers Enker saasnart de have sættet Huus eller Gaard. Hertil kunne endnu føies Gravere, naar de ei tillige ere Klokkere, Canc. Skr. 3 Juli 1802, og da endmere Ringere, Kirkefeiere, Bælgetrædere og deslige Personer, ifr. N. J. U. XXX. S. 237. See i det Hele Hansen S. 31—35.

Derfor isvrigt en Person har flere Stillingen, efter hvilke han vilde høre til forskjellige Skiftejurisdictioner paa Landet, saa maa man, hvor der ei findes nogen positiv Forskrift om Oplosningen af en saadan Collision, tage Hensyn til, hvilken Stilling der efter alle Sagens Omstændigheder maa ansees som den principale.

§. 278.

Fortsættelse IV. Om de ordinære Skifteforvaltere i de danske Besiddelser udenfor det egentlige Danmark*).

Paa Færøerne forrettes nu alle Skifterne af Sørensrivieren, jfr. Frd. 7 April 1809, Canc. Skr. 1 September 1792 og 9 Januar 1830.

Paa Island forrettes Skifterne i Reikiavig af Byfogeden, kongl. Resol. 15 April 1803, og efter alle Dens øvrige Indvaanere af vedkommende Sysselmænd, ifølge utrykt Rescr. af 26 August 1812, cfr. Frd. 27 November 1816 §. 1.

I Grønland ere Handelsinspecteurerne Skifteforvaltere, Pl. 3 Juni 1791, ogsaa efter Missionærerne og Catecheterne, ifølge Canc. Skr. 24 Marts 1810. Dog har en ældre Canc. Skr. af 7 October 1797

*) Jfr. Hansen S. 35-37.

antaget, at Skifter efter Missionens Betjente, naar Vedkommende ønskede det, ogsaa kunde foretages her-
nede.

I Henseende til de vestindiske Besiddelser, maa der skelnes mellem de trende vestindiske Øer. Paa St. Croix ere tvende Skifteretter, en i Christiansstad og en i Frederiksstad, som begge Steder bestaae af Byfogeden og en kongelig Skifteforvalter, der paa det første Sted er den første Assessor i Overretten*). Generalgouverneuren og Regjeringen skal derhos have særdeles Opsigt med Skiftevesenet, jfr. Frd. 6 Decbr. 1799, Rescr. 4 Febr. 1820 og Canc. Skr. 12 Juni 1824. Paa St. Thomas er der en særegen Skifteret, bestaaende af tvende Medlemmer, af hvilke den anden tillige er Skiftefriver, og paa St. Jan er Landfogden Skifteforvalter, Frd. 17 April 1807 §. 1 og 5.

I de ostindiske Besiddelser forrettes Skifterne i Tranquebar af det Medlem af Gouvernementet, der fungerer som Justitiarius, see Justitsregl. af 13 Juli 1836 §. 2, og i Frederiksnagor af Byfogden, Regl. 8 Jan. 1781 § 24, jfr. Canc. Skr. af 29 November 1823.

Paa Kysten Guinea brugtes tidligere en Art foreløbig Skiftebehandling ved den derværende kongelige

*) Efter Frd. af 6 December 1799 §. 6 skulde Byfogedens Stemme have Fortrinet, men dette maa antages forandret efterat en Overretsassessor er indtraadt i denne Skifteret.

Bestyrelses Medlemmer, hvorefter de betydeligere Boer remitteredes Kjøbenhavns Skiftecommission til endelig Behandling. Men efter et senere udkommet Regulative af 24 October 1832 skulle nu ordentligvis alle paa Kysten forefaldende Skifter behandles og tilendebringes af den levkyndige Assistent, eller i Mangel af en saadan af den, som Gouvernementet besidder dertil.

§. 279.

Om Skifteforvaltningens Udførelse ved Fuldmægtige.

Saavel Skifteforvaltningen i det Hele som enkelte til samme henhørende Forretninger kunne ofte udføres ved Befuldmægtigede paa de egentlige Skifteforvalteres Begne.

Hvad Skiftecommissionen i Kjøbenhavn angaaer, have vi ovenfor (§. 275) erindret, at der under samme ere ansatte flere Fuldmægtige, der selv ere kongelige Embedsmænd, og som have at udføre en Mængde Forretninger, der udenfor Kjøbenhavn i Reglen skulle udføres af Skifteforvalteren selv, men som i Kjøbenhavn, formedelsk Jurisdictionens Omfang, ei kunne overkommes af Skiftecommissionens Medlemmer personligen.

De kongelige Embedsmænd, som ere ordinære Skifteforvaltere udenfor Kjøbenhavn, ere med Hensyn til Overdragelsen af Skifteforvaltningen til Befuldmægtigede paa deres Vegne, i det Hele undergivne de almindelige Regler om Retsbetjentenes Besoielse til at benytte Guldmægtige, hvilke Regler fremstilles i Processens almindelige Del, jfr. Hansens Proces I. S. 90—92 og 159—161, Grd. 19 August 1735 S. 2, Pl. 25 Juli 1820, Coll. Tid. f. s. A. S. 575 og Jur. Tidsskr. X. a. S. 239—57. Det er imidlertid en særegen Forfæst, som først ved Canc. Skr. 4 September 1790 og 29 December 1792 var givet for enkelte Provindser og senere blev almindelig ved Egl. Resol. af 7 Mai 1799 (bekjendtgjort ved Canc. Circ. af 6 Juli s. A.), at Retsbetjentene, for at undgaae vidtløftige Reiser til fraliggende Steder, hvor Skifter kunne forefalde, og for hvilke Reiser de intet særegt Gebyr maa beregne sig, have Myndighed til at lade Forseglinger og Registreringer i Husmænds og Fattiges Boer ferrette ved beskikkede Guldmægtige i Distriktet paa disses eget Ansvar, hvilke Guldmægtige i dette Viemed skulde forsynes med mindre af Amtmanden autoriserede Protectorer, ligesom de, ifølge Ordet "beskikkede" og Analogien af Pl. 25 Juli 1820, uden tvivl ogsaa bør autoriseres af Amtmanden: jfr. Jur. Tidsskr. X. a. S. 258. Denne ved nyseævnte Resolution af 1799, som en *lex specialis*, givne Bemyndigelse kan ei ansees

bortfalden ifølge Frd. 25 Juli 1817, ifr. Canc. Skr. 21 Mai 1831. De omhandlede bestikkede Vurderings- og Registreringsmænd skulle alene bekræfte deres Ferretning med skriftlig Ed, og først naar Vedkommende, efterat Ferretningen er fremlagt i Boet, medsige dens Rigtighed, skulle de møde for at afhjemle den med corporlig Ed, saafremt ikke Spørgsmaalet herom kan ansees at bortfalde som en Følge af Effecternes Realisation ved offentlig Auction. — Sørenskriveren paa Færøerne har en særegen Bemyndigelse til at lade Sysselmændene foretage de nysnævnte Ferretninger paa disses eget Ansvar, ifølge en utrykt Canc. Skr. 15 Marts 1834, ifr. Sportelregl. 30 Marts 1836 §. 61; see ogsaa Sportelregl. for Island 10 September 1830 §. 65, ifr. Coll. Tid. for f. U. S. 765—766, og Justitsregl. for Tranquebar af 13 Juli 1836 §. 2.

Spøad de patrimonielle Skifteforvaltere, hvis Skiftejurisdiction støtter sig paa Besiddelse af Gods, betrækker, da kunne de stifteberettigede Sædegaardseiere alene overlade Skifteforvaltningen til en efter deres Forslag af Amtmanden beskikket Mand, o: en committeret Skifteforvalter, dog at de, hvis de have flere adspredt liggende Gøds, kunne erholde Constitution for flere committerede Skifteforvaltere, hvilke imidlertid som saadanne altid handle paa deres Commitents Ansvar; Frd. 25 Juli 1817 §. 1 og Canc. Skr. 13 Marts 1830, som har fraveget den i en Canc. Skr. af 31 Mai 1823 forudsatte noget afvigende Anstuelse.

Lehnbesidderne have derimod beholdt Ret til selv at committere en paalidelig Mand til at udføre den dem tilkommende Skiftejurisdiction. Hansen antager (S. 40), at denne Ret resulterer af deres Amtmandsmyndighed, og at Besidderne af de Lehn, der ei have denne Myndighed, og der følgerigen, som evenfor udviklet, alene have den jorddrotlige Skiftejurisdiction som Sædegaaardseiere, maa søge deres committerede Skifteforvalter constitueret af Amtmanden. Dette turde imidlertid være tvivlsomt efter de almindelige Udtryk i Frd. 25 Juli 1817, der synes at tillægge enhver Lehnbesidder den nysnævnte Ret. Dersom en Lehnbesidder formedelt umyndig Alder, Sindssvaghed, Graværelse eller deslige, enten ikke kan eller ikke ønsker at udøve sin Amtmandsmyndighed, maa der forholdes efter den fgl. Resol. af 3 December 1834, bekjendtgjort ved Rentek. Circ. af 17 Januar 1835 (Coll. Tid. S. 115), at Bærgen eller han selv skal til Rentekammeret gjøre Forslag om, til hvem Bestyrelsen af Amtmandsforretningerne imidlertid skulle overdrages. Forhindres en Sædegaaardseier paa lige Maade fra at gjøre Forslag om en committeret Skifteforvalter for sig, maa Amtmanden propria autoritate kunne constituere en saadan, og det kan ei antages, at Skiftejurisdictionen ipso jure imidlertid skulde tilfalde den fgl. Retsberjent, i hvis Distrikt Godset ligger, jfr. Conc. Skr. 10 Marts 1821.

§. 280.

Om Skifteforvalterens Habilitet.

Med Hensyn til Skifteforvalterens Habilitet kan bemærkes, at forsaavidt Skifteforvaltningen er forbunden med en Retsbetjents Embede, hvilket næsten er Tilfældet med alle kongelige Skifteforvaltere, maa Skifteforvalteren naturligvis have den juridiske Kundskab, som fordres til dette Embede, hvorefter her kan henrises til Processens almindelige Del, jfr. Hansens Proces I. S. 100—101. Derimod har Lovgivningen intetsteds fordret bestemte juridiske Kundskaber hos de patrimonielle Skifteforvaltere (herunder indbefattet Amtsforvaltere paa de forrige Amtterdistrikter og andre Forvaltere paa de kongelige Godser), ligesom saadan Kundskab end ikke fordres hos en Lehnbesidder, for at han skal kunne udøve Amtmandsmyndigheden i sit Lehn. Ei heller behøve de committerede Skifteforvaltere, efter Frd. 25 Juli 1817, eller de kgl. Skifteforvalteres Fuldmægtige, der constitueres til paa deres Vegne at foretage Aabnings- og Registreringsforretninger, nødvendigvis at have nogen juridisk Examen, jfr. Canc. Skr. 12 Septbr. 1820 og 11 Febr. 1832, samt Frd. 8 Mai 1829 S. 6. Den Gods- eller Lehnbesidder, som personligen vil udøve sin Skiftejurisdiction, maa, da han i denne sin Qualitet har dømmende Functioner og kan paadrage sig et betydeligt Ansvar, efter Grundsætningerne i Pl. 27 December 1809 og Anordningerne om Umyndiges

og Mindreaariges Stilling, være en fuldmyndig Mand, jfr. den kgl. Resol. af 3 December 1834 (Circ. 17 Januar 1835), hvilket ogsaa maa gjælde om den af ham committerede Skifteforvalter, jfr. Ordene "god og paalidelig Mand," Frd. 25 Juli 1817 og Canc. Skr. af 14 October 1841. Derimod kunne saavel quindelige Besiddere af Godser og Lehn over 18 Aar, som mindreaarige Mandspersoner foreslaae eller bestikke committerede Skifteforvaltere paa deres Begne, jfr. Canc. Skr. 31 Mai 1823 og Circ. 17 Januar 1835.

En Canc. Skr. af 10 Marts 1821 har overensstemmende med Forholdets Natur antaget, at ligesom vitterlig Uvederhaeftighed gjør en Retsbetjent inhabil, saaledes kan ti heller en patrimoniel Skifteforvalter, hverken personligen eller ved en Fuldmægtig paa sit Ansvar, udøve Skiftejurisdictionen, saalænge han er under Opbud, hvorimod en paalidelig Mand bør constitueres dertil af Oversøvrigheden, og bør det efter Omstændighederne paalægges den Constituerede at stille Caution for Ansvaaret, saafremt Forretningen ikke overdrages vedkommende Herredsfoged.

En Skifteforvalter kan endeligen i Henhold til Lovgivningens almindelige Forskrifter om Retsbetjentenes Habilitet, jfr. Hansens Proces I. S. 110—121, blive inhabil derved, at han har en egen Interesse at gjøre gjeldende under Voets

Behandling, eller staaer i et saadant Forhold til de i Voet Interesserede, som vedrører hans Sinceritet. Det maa imidlertid paaagtes, om en saadan Inhabilitetsgrund kun vedrører et enkelt Forhold under Voet, der særskilt kan afgjøres eller paaagtes, t. Ex. naar Skifteforvalteren selv har en Gjærding i Voet eller er nærbeslægtet med en Creditor, om hvis Gjærding der reiser sig Tvist under Voet, i hvilke Tilfælde han kun bliver inhabil til at behandle Voet for dette Forholds Vedkommende, der da maa overlades til en dertil constitueret Skifteforvalters Behandling, jfr. Frd. 8 Juni 1787. §. 15 og Jur. Tidsskr. IV. a. S. 1—4 og XXI. S. 118 — eller om en sliq Inhabilitetsgrund vedrører Skifteforvalterens Stilling til Voet i det Hele, i hvilket Tilfælde han slet ikke kan besatte sig med dets Behandling, t. Ex. naar han er Medarving i Voet, eller er nær Beslægtet med En af Arvingerne, jfr. Canc. Pr. 12 Mai 1792 og Ørstedes Haandbog III. S. 167. Fremdeles kan der under Skiftebehandlingens opstaae det Spørgsmaal, om Skifteforvalteren bliver inhabil, fordi han ifølge en anden offentlig Stilling, til Ex. som Overformynder eller som Skifteforvalter i et andet Vo, har en Gjærding at fremsætte i det nærværende. Dersom der da er en særegen Grund til at antage, at et personligt Ansvar kan opstaae for Skifteforvalteren i Anledning af den paa, gjældende Gjærding, t. Ex. naar der er Spørgsmaal

om den er anmeldt i rette Tid, da bliver han vistnok inhabil, og der synes i saa Henseende ei at være Grund til at stjelne mellem om Ansvarer vil være umiddelbart eller middelbart*). Derfor der derimod ei er nogen særegen Grund til at antage, at Forfølgningen og Afgjørelsen af den af Ekstseforvalteren i en anden offentlig Qualitet anmeldte Fordring vil kunne have Ansvar for ham selv tilfølge, da er Sagen mere tvivlsom. Efter en Canc. Skr. af 31 Marts 1829 og enkelte Overretsdømme, s. Ex. Jur. Tidsskr. XIX. S. 290 ff., er det antaget, at allerede ifølge Processens Form er den dobbelte Stilling som Dommer og Part uforenelig; men i flere senere Overretsdømme er det antaget, at den der i sin offentlige Qualitet lader Sag anlægge om en Fordring, naar han ei selv personligen udfører Sagen, ei kan ansees som Part i den Betydning, hvorefter det her gjelder, idet han ei har nogen egen Interesse ved Sagens Udfald, og derfor gjerne kan paadømme denne Sag. Det rigtige Resultat er uden tvivl, at det maa boro paa de concrete Omstændigheder i enhver Sag, om den Maade, hvorpaa Dommeren har gereret sig ved at lade den paagjeldende Sag anlægge, afgiver nogen tilstrækkelig Grund til at have Mistillid til hans Upartisthed, ligesom det ogsaa ofte

*) Forrigt vil Inhabiliteten her, i Henhold hvad nns er bemærket, i Almindelighed kun blive partiel, s: indskrænket til de Functioner, som vedkomme den paagjeldende Fordring.

vil kunne komme i Betragtning, om der udtrykkelig exciperes mod Dommeren eller ikke, jfr. Hansens Proces S. 111—14 og ovenfor S. 214 No. 4, samt Domme i Jur. Tidsskr. XXX. S. 24 ff. og XXXVI. S. 75; og denne Regel maa da ogsaa komme til Anvendelse her, hvor der spørges om en Ekstseforvalter kan behandle Ekstset, forsaavidt angaaer den af ham i en anden offentlig Qvalitet anmeldte Fordring paa Boet.

Et hyppigt Exempel paa en patrimoniel Ekstseforvalters partielle Inhabilitet til at behandle et Sterbo er omhandlet i Frd. 8 Juni 1787 S. 15, hvis Indhold her bliver noget nærmere at omhandle.

Naar en Husbond har noget Krav i en Gæsters Sterbo, der behandles af ham selv som Ekstseforvalter, da skal han, førend han derfor maae gjøre sig Udlæg af Boet, lade samme paakjende af Etedets ordinære Dommer, hvormed ikke er udelukket Gedseierens Virkedommer, thi den Undtagelse, at denne ei kunde paakjende Gedseierens Fordring i Gæstebondens Bo, naar han tillige stød i hins private Tjeneste, maa nu bortfalde efter Frd. 3 Juni 1809 S. 9, jfr. Frd. 8 Juni 1787 S. cit. og Canc. Skr. 29 December 1787 S. 2.

Jovrigt er det ikke Meningen af denne Bestemmelse, at Ekstserets proceduren ifølge samme ganske skulde bortfalde; thi det hedder, at Dommeren uden videre Formalitet indtræder i Ekstse retten, og at Kjendelsen indføres i Ekstseprotocollen.

Derfom Husbondens Ferdring derhæs ikke overstiger 20 Ridd., kan Dommeren isvrigt behandle Sagen og affige sin Kjendelse paa det sædvanlige Ringsted, da Creditor skal tilfige den Afsedes Enke og Arvinger med Formyndere, at de kunne møde ved Retten for at gjøre deres Indsigelser; men hvis Ferdringen er større skal Dommeren indfinde sig i Stervboet og der undersøge og paa kjende Sagen; jfr. dog Rescr. 30 November 1787. I første Tilfælde bliver Sagen at foretage efter sin Orden mellem de andre for Retten svævende Sager. Der skal isvrigt ikke i Anledning af en saadan Tvist udstedes Indkaldelse til Arvinger, som maatte erholde sig udenrigs eller i andre Provindser og altsaa ikke strax kunne møde, men Dommeren skal bestikke flige fraværende Arvinger Tilsynsværger, som kunne afgive Erklæring paa deres Vegne. I de Tilfælde, da Dommeren skal møde i Stervboet, er han vel berettiget til at bestemme en saadan Tid til denne Forretning, som efter hans andre Embedsforretninger er den beqvemteste for ham, men derfom han uferforligen udsætter Sagen, maa han derfor kunne drages til Ansvar ved Overretten. Canc. Skr. 29 December 1787 S. 2.

Bestemmelsen i Frd. 8 Juni 1787 S. 15 kommer for det første til Anvendelse, naar Godseieren har nogen Ferdring, hvorfor han vil have Udlæg i sin Fæsters Bo, uden Hensyn til om samme hidrører fra Gæld paa Gaarden eller nogen anden Skjoldgrund, saafrem

Skatte- og Afgiftsrestancer, og det selv om der ingen Indsigelse fremsattes imod Fordringen, ifr. Canc. Skr. 17 Juli 1790 §. 2, 3 Marts 1821 og 30 April 1831 §. 3. Derimod er det i sidstnævnte Canc. Skr. antaget, at forsaavidt Besætning, Inventarium eller hvad der isvrigt hører til Gaarden, udlægges Jordbrotten in natura som hans Eiendom, der ikke af Vedkommende bestrides, og forsaavidt Jordbrottens Forbring allerede er sanctioneret ved Dom eller Forlig og der derhos ei opstaaer noget Spørgsmaal om Fortrinnsretten, kan Dommerens Mellemkomst ansees ufornoden, og Udlæget altsaa effectueres af Godseieren selv som Skifteforvalter.

Naar der dernæst er Spørgsmaal om den efterlevende Hæsters eller hans Enkes Ret til at erholde Erstatning af den Hæstas dødes Arvinger for Gæld paa Gaarden, og herom reiser sig Disput, og ligesaa om der paahviler Gaarden en Aftægtspligt, saa vedkommer Sagen vel ikke directe Godseieren, og derfor haande en Canc. Skr. af 22 Marts 1803 ogsaa i et enkelt saadant Tilfælde anseet Dommerens Mellemkomst for ufornoden, men da flige Spørgsmaals Afgjorelse dog har en middelbar Indflydelse paa Godseierens Interesse, er det modsatte Resultat antaget i Canc. Skr. 22 December 1787, 19 October 1799 og 4 Decbr. 1824, see og Jur. Tidsskr. XXIII. S. 262 og Ørstedes Haandb. V. S. 516—517.

Derimod er Frdn. 8 Juni 1787 §. 15 blot givet med Hensyn til Paafjendelsen af Husbondens Krav i hans Fæsters Bo. Dersem han altsaa har et Krav i en anden Persons Bo, sem hører under hans Ektejurisdiction, hvilket navnlig eneste kan indtræde med Hensyn til Lehnbesidderes Ektejurisdiction, saa maa de almindelige Regler om en anden Ekteforvalters Constitution eller Beets Overtagelse af den ordinære Ekteforvalter, o: den kongelige Retsbetjent, komme til Anvendelse; jfr. Canc. Skr. 26 November 1774, 23 Febr. 1822, 10 April 1824 og Ørsted's Haandb. III. S. 214—15.

I Forbindelse med de foranførte særegne Forrifter om Ekteforvalterens Inhabilitet efter Frd. 8 Juni 1787 §. 15 kan ogsaa mærkes Frd. 14 October 1773 §. 8, hvorefter Ekteforvalteren paa Bornholm, naar der opstaaer Tvist om hvorledes en Beet tilhørende Selveiergaard skal gaae i Arv, blot skal søge at forene Arvingerne i Mindelighed, men i Mangel heraf overlade Sagen til Paafjendelse af Herredsfogden med 8 Mænd. Endeligen indeholdt Rescr. 11 November 1785 nogle særegne Forrifter om Behandlingen af Bønderbeet paa Sverre Academies Gods, men dette Rescript maa uden tvivl anses bortfaldet ifølge Frd. 8 Juni 1787 §. 15. Jfr. i det Hele Hansen S. 194—98.

§. 281.

Om de ordinære Eksteforvalteres Competence.

Ligesom der hyppigen kan opstaae Spørgsmaal om, under hvilken Demstet en vis Retssags Afgjørelse hører, saaledes kan det naturligvis ogsaa ofte blive tvivlsomt, under hvilken af de flere ordinære Eksteter et vist Ekstet hører, eller med andre Ord, hvilken Ekstet der er den competente. Forsaavidt dette Spørgsmaal afhænger af de Bedkommendes personlige Stilling, er dette Moment allerede omhandlet ved Fremstillingen af de forskjellige ordinære Eksteter, og det kan alene her erindres, at da Ekstetjurisdictionen i Kjøbenhavn og Kjøbstederne saa godt som omfatter alle de i disse bosatte Individer, uden Hensyn til deres forskellige personlige Stilling, saa har denne kun Indflydelse, hvor der opstaaer en Collision mellem de forskellige ordinære Ekstetjurisdictioner paa Landet, saaledes som ovenfor er udviklet. Derimod staaer det her tilbage at handle om de Tilfælde, hvor Collisionen mellem flere ordinære Eksteters Competence er afhængig af, paa hvilket Sted Ekstet skal ansees at falde, hvorefter vi have den almindelige ved Frd. 21 Juni 1793 §. 1 foreskrevne Regel: "at Ekstet, saavel i Døds- som i Opbud- og Fallittitilfælde bør holdes af Ekstetretten paa det Sted, hvor den, efter hvem der skal skiftes, havde sit person-

lige Værneting paa den Tid, da Skifter tager sin Begyndelse; jfr. Frd. 30 Mai 1827 §. 3.

Skad nu først Forholdet mellem de kongelige Skifteretter angaaer, da falder disse Skiftejurisdiction sammen med den dømmende Jurisdiction, dette dog forstaaet om Jurisdictionen i civile Sager, jfr. Frd. 18 November 1791 §. 4, sammenholdt med tvende Canc. Ekr. af 25 Marts 1826 og 8 December 1827, hvorefter den Mening, som er fremsat i en Canc. Ekr. 29 Juli 1797, at den som er Dommer i Justits- og Politisager paa et Sted, ogsaa der bør have Skiftejurisdiction, ikke synes vel grundet, ligesom denne Canc. Ekr. i ethvert Fald kun angaaer Forholdet mellem de kongelige Skifteforvaltere indbyrdes, og ikke Forholdet mellem disse og de patrimonielle Skifteforvaltere. Omfanget af de patrimonielle Skiftejurisdictioner maa isvrigt i Henseende til Stedet bestemmes ved Godssets eller Lehnets Omfang, jfr. Circ. 24 Dec. 1831. Afgjørelsen af hvo der er skifteberettiget efter en Person vil saaledes, da det personlige Værneting er afhængig af den Paagjeldendes Domicilium eller Hjemstavn, i Almindelighed beroe paa, hver den Paagjeldende maa ansees at have sit Hjem. Begrebet om Domicilium bliver nu vel fuldstændigen at udvikle i den almindelige Privatrecht; men vi maae dog her berøre flere Spørgsmaal, som opstaae ved Anvendelsen af dette Begreb paa Afgjørelsen af nogle tvivlsomme Collisionstilfælde mellem forskellige Skiftejurisdictioner. .

Da en Persons Domicilium ei forandres derved, at han tager midlertidigt Ophold et andet Sted, enten i eller udenfor Landet, saa følger heraf, at dersom han doer paa dette Sted under saadant Ophold, bliver Ekiste efter ham at holde i hans Hjem. Denne Hovedregel er ved flere Cancelli-skrivelser bragt til Anvendelse paa en Mængde specielle Tilfælde, Canc. Skr. 23 Decbr. 1775, 5 Juni 1784, 1 October 1785, 16 September 1786, 26 October 1820; jfr. Bibliothek for dansk Lovkyndighed I. S. 178 og 367, samt Canc. Skr. 3 Juli 1813 og Frd. 4 Aug. 1824 §. 11, der indeholder de danske Consulers Pligter naar en dansk Undersaat doer under et midlertidigt Ophold i deres Consulat-District. Fremdeles foreskriver Frd. 30 Mai 1827 med Hensyn til Ekistet efter de i Udlandet afdøde til de fgl. Gesandtskaber hørende Personer, at hvis de have vedligeholdt nogen Bopæl her i Riget, henhører Ekistet efter dem til den Ekistejurisdiction, under hvilken deres Bopæl er beliggende, men i andet Fald skal Ekisteholdet efter dem, saafremt de ei forud havde Bopæl i Hertugdømmerne, tilfalde Hof- og Stadsrettens Ekistecommission i Kjøbenhavn. End mindre kan den Omstændighed, at en Person har Bopæl paa et, men Gods paa flere Steder, bevirke nogen Forandring i, at det egentlige Ekiste, det saakaldte Hovedskiste, bliver at holde paa det forstnævnte Sted; og under dette Hovedskiste maa det Gods, som findes i andre Jurisdictioner,

inddrages, efterat der i disse, om fornuddent gjøres, er afholdt subsidiaire Forseglings- og Registreringsforretninger af de der fungerende Skifteforvaltere, hvorom nærmere i det Følgende, jfr. Rescr. 24 Marts 1719, Canc. Skr. 11 Mai 1782, Spertel Regl. af 22 Marts 1814 §. 95 og Fl. 21 April 1830. Dog gjælder en ved de fra vore afvigende Love i Hertugdømmerne fremkaldt Undtagelse for det Tilfælde, at en Person haade har Gods i Danmark og Hertugdømmerne, idet der da paa begge Steder holdes særskilte Skifter over de paa hvert Sted bereende Eiendele, og disse hver for sig behandles efter de paa hvert Sted gjældende Love*), dog saaledes, at Creditererne have Ret til, naar de ved begge Skifteretter have i rette Tid anmeldt deres Fordringer, og de ikke paa det ene Sted kunne erholde fuld Betaling, derfor da at indtale Resten af samme paa det andet Sted; jfr. Canc. Skr. 6 Juli 1816, som refererer sig til en kgl. Resolution af 8 Marts 1805, Canc. Skr. 26 Januar 1819 og 5 Juli 1823; Eunomia IV. S. 147 ff.

Da Soldaters og Matrosers Ophold i Tjenesten eller hvor de for dennes Skyld ere hencommandede, dels i Almindelighed kun er at anset som midlertidigt, dels i alt Fald, som ufrivilligt, ei forandrer deres Domicil, saa maa Skifteholdet efter dem tilfalde Skifteforvalteren paa deres Hiemsted, og dette

*) Her kommer saaledes et forum rei sitæ til Anvendelse.

gielder ogsaa, om den Paagiældende end hører hjemme i Hertugdømmerne og dør i Danmark eller omvendt, ifr. Canc. Skr. 3 December 1785 og 4 Novbr. 1809 og Pl. 21 April 1830. Det samme maa efter Forholdets Natur ogsaa antages med Hensyn til Fangerne i de forskjellige Arter af Strafanstalter, ifr. Hansen S. 49.

Derfor en Person holder Dug og Dist paa tvende Steder, og snart opholder sig paa det ene, snart paa det andet, t. Ex. naar han tilbringer Vinteren i Byen og Sommeren paa sit Landsted, saa have et Rescr. 24 Marts 1719 samt tvende Cancellistruer af 22 April 1815 og 21 Decbr. 1819 i Henshold til Analogien af L. 1—2—26 antaget, at Skiftet, der efter Forholdets Natur og Grundsætningerne i Fr. 21 Juni 1793 ei kan holdes paa tvende Steder, bør holdes ved den af de Jurisdictioner, under hvilke hans tvende Opholdssteder ligge, i hvilken han er død, og dette synes ogsaa at være naturligt, naar han virkelig holder Dug og Dist og saaledes kan ansees at have et alternativt Domicil paa begge Steder*): Kun hvor den Paagiældende dør under et midlertidigt Ophold paa et tredje Sted, bliver det da

*) Dette synes ei at have været Tilfældet ved de Dødsfald, som omhandles i Canc. Skr. af 12 Mai 1792 og 23 Febr. 1793. Ifr. dog ogsaa herved C. Sk. 6 Decb. 1794 og 20 Aug. 1816.

nødvendigt at indlade sig paa det undertiden mislige Spørgsmaal, hvilket af de tvende faste Opholdssteder der maa ansees som det principale, for at det derefter kan afgjøres, hvor Ekiftet skal holdes. — I Forbindelse hermed kan det erindres, at ved Ekifte efter Ægtefæller kan der undertiden opstaae Spørgsmaal, om hver Ægtefælles Andel i det udelte Bo skal udgjøre et Ekifte for sig, eller om hele Massen skal behandles under Et af samme Ekifteret. Naar saaledes den længstlevende Ægtefælle, efter at have erholdt Bevilling til at sidde i ufkiftet Bo, henslytter til et andet Sted og der døer, saa bliver Ekiftet at holde af Ekisteforvalteren paa dette Sted, see Frd. 5 April 1754 § 2 og 21 Juni 1793 § 1, jfr. Ordene "efter hvem der stiftes", og Canc. Skr. af 27 Septbr. 1823. Er derimod Ekiftet allerede begyndt, og den længstlevende er flyttet til en anden Jurisdiction og døer der, førend det begyndte Ekifte er sluttet, har en Canc. Skr. 28 Febr. 1801 antaget, at den Sidstafdødes Efterladenskaber skulde inddrages under den Førstafdødes Ekifte til et almindeligt Ekistehold; og Hansen antager S. 51—52. det samme Resultat. Det er nu vel ogsaa klart, at forsaavidt den længstlevende ei findes i Besiddelse af andre Effecter end dem, som tilhørte det sællede Bo, kan det ei-gjøre noget til Sagen, at det er blevet den længstlevende tilladt, at tage dem med sig til sit ny Opholdssted, hvor han eller hun, som forudsat, døer inden Ekiftets Slutning: De høre fremdeles til

det ældre Bo, og Dispositionen erer dem tilkommer Ektisteforvalteren i dette Bo, om hvis Ektistebehandling Ophævelse der ikke — saaledes som Hansen loc. cit. forudsætter — synes at kunne blive Spørgsmaal paa Grund af den Længstlevendes Død paa sit ny Opholdssted ferinden Ektistets Slutning. Men har den Længstlevende erhvervet sig ny Effecter, efterat Boet var taget under Behandling, saa synes dette at være en særegen Formuemasse, et nyt Bo, hvis Ektistebehandling maa tilfalde Ektisteforvalteren paa Dødsstedet. Dette gjelder især, naar det er den længstlevende Enke, der har fragaaet Arv og Gjæld efter sin afdøde Mand, som døer paa hendes ny Opholdssted, ferinden Ektistebehandlingen er sluttet; men selv om det er Enkemanden, som er den Længstlevende og døer paa et nyt Opholdssted, er dog det, som han har erhvervet efterat det fælleds Bo blev overtaget af Ektisteretten, en særegen Formuemasse, hvortil ofte ikke alle de Arvinger kunne være berettigede, som tage Arv i det fælleds Bo, og hvorpaa ogsaa andre Creditorer end de, der have Krav paa det tidligere under Ektistebehandling tagne Boe, kunne have Krav, forsaavidt han nemlig efter det fælleds Bos Overgivelse har contraheret ny Gjæld*). — De samme Grunde medføre ogsaa, saaledes som hos Hansen S. 52—53 nærmere er udviklet, at naar en Person, der har gjort Opbud

*) Jfr. en Decision og tilhørende Høiesteretsdom af 5 Mai 1830 i Bibl. f. Lovk. I. S. 232—235.

eller Fallit, derefter døer, inden hans Opbuds- eller Fallitbo endnu er sluttet, maa hans Dødsbo behandles særskilt fra dette; jfr. Canc. Skr. 24 Febr. 1821 og Coll. Tid. for. 1835 S. 190.

Derfor den Afdøde intet fast Opholdssted havde paa den Tid, da han døde (vagabundus), maa Skifteheldet naturligvis tilfalde den Skiftejurisdiction, under hvilken han er død; jfr. Canc. Skr. 9 Julii 1791 og 27de Mai 1815.

Derfor en Udlænding, der har Gods her i Riget, døer enten udenlands eller under et midlertidigt Ophold her, vil Skifteretten i den Jurisdiction, hvor han har Gods, i Almindelighed have at sikre Godsets Tilstedeblivelse, og i fornødent Fald sørge for dets Realisation, men iøvrigt have at rette sig efter den Anordning, som gøres af den competente Autoritet i den Afdødes Hjemstavn; alt dog kun forsaavidt ikke nogen af Udlændingens Creditorer ved en i Henhold til Pl. 30 Novb. 1821 foretagen Arrest i hans her efterladte Gods baner sig Vej til en særegen Gjeldstgiørelse af dette Gods; jfr. Motiverne til denne Placat i Coll. Tid. for 1821 S. 775—90 og Eunomia IV. S. 61—74, samt ovenfor § 235.

Endeligen maa det endnu her erindres, at en Prerogation af Skiftejurisdictionen ikke kan finde Sted selv om Skifteforvalteren vilde frafalde sin Ret til den med Skifteforvaltningen følgende Indtægt og samtykke i Prerogationen, naar der ere umyn-

dige Arvinger eller det Offentliges Lærv skulde iagttages i Boet; thi da paaligger det den competente Skifteforvalter *ex officio* at ferrette Skiftet. Kun hvor dette ei var Tilfældet, og alle myndige Vedkommende gave Samtykke, synes en sliq Prerogation at kunne finde Sted; men at man havde alle Vedkommendes og altsaa ogsaa de mulige Creditorers Samtykke, kan ei vides før Udløbet af et udstedt lovligt Proclama, og Prerogationen vilde saaledes selv under den nysnævnte Gerubsætning i Almindelighed ei kunne stee paa den Tid, da den kunde have nogen Interessé for dem som ønskede den.

§. 282.

Fortsættelse — Om den ordinære Skifteforvalters Competence i Forhold til Arvingernes Ret til selv at behandle og dele Boet.

Uagtet Arvingernes egen Deling af et Stervbo ei henhører under Begrebet om Skifte i streng eller egentlig Forstand, jfr. § 273, saa vil det dog være hensigtsmæssigt, at vi her omhandle Betingelserne for Arvingernes Ret til selv at dele Boet mellem sig; thi denne Rets Udøvelse udelukker den ordinære offentlige Skiftebehandling, og saaledes staae Betingelserne for denne

Ret i nær Forbindelse med Væren om den ordinære Ektseforvalters Competence.

Efter L. 5—2—16 in fine er den første Bestemmelse for at Arvingerne selv kunne dele Boet, at de alle ere myndige. Til de myndige Arvinger blive imidlertid ikke alene at henregne fuldmyndige Mandspersoner og Enker, men ogsaa mindreaarige Mandspersoner, og Piger som have erholdt *veniam sexus*. Dette var allerede antaget i et Rescr. af 27 Septbr. 1748 og en Mængde Cancelliskrivelser, af hvilke de fleste ere anført hos Hansen S. 64, og det er derefter tilkiendegivet ved Instr. af 14 Juni 1800 S. 3 og i Særdeleshed ved Eportel-Regl. 22 Marts 1814 S. 94; jfr. *Stampes Erkl. V. S. 69, Jur. Ark. X. S. 153, Ørstedts Hdbg. I. S. 376—77*. Værgen for den umyndige Arving kan altsaa ligesaalet renuncere paa den offentlige Ektsebehandling som den bestiftede Tilsynsværge for en myndig fraværende Arving, hverem nedensfor. Ved Eiden af Umyndige maa ogsaa sættes offentlige Stiftelser og andre Indretninger, der ere indsatte som Arvinger, naar deres nærværende Bestyrere eller Besiddere ei kan tillægges fri Raadighed over Stiftelsen eller Indretningen, saasom et Lehn, jfr. en egl. Resol. i Coll. Tid. for 1835 S. 49, eller et Fideicommiss, Jur. Tidst. XXVII. S. 281*). Det gjør

*) De store offentlige Stiftelser, der have en særegen overordnet Bestyrelse, der umiddelbart ere bestiftet af Kongen, t. Ex. Universitetet eller Sors Academi,

ei noget til Sagen om den umyndige Arvings Succes-
sionsret støtter sig paa et Testament eller
paa Loven, jfr. Canc. Skr. 11 April 1812. Naar-
ligen kan den Omstændighed, at en Selveierbonde har
efter Fr. 13 Mai 1769 oprettet Testament, ingenlunde
gjøre offentlig Skiftebehandling unødvendig, saafremt
han efterlader sig umyndige Arvinger. Dette var tid-
ligere tilkiendegivet i flere Cancelliskrivelser, saasom af
15 Mai 1819 §. 2, 28 April og 5 Mai 1821, 9
Febr. 1822, 4 Septbr. 1824 og 6 Mai 1826, og
nu hedder det i Fr. 22 Novbr. 1837 §. 11: "Testa-
mentet ophæver ikke Nødvendigheden af Skiftehold, hvor
samme ellers efter Lovgivningen er fornødent."

Er vedkommende Arvinger i Hertugdøm-
merne eller Udlandet, og myndige efter Hiem-
stedets Lov, maae de ogsaa med Hensyn til Arv i
Kongeriget ansees for myndige, jfr. Canc. Skr. 12
Novbr. 1796, 4 Septb. 1819, 28 Juni 1823 og 4
Septbr. 1824. — En i Rescriptsamlingen optagen Be-
villing af 3 Mai 1816 viser og, at Cancelliet ad
mandatum kan tillade, at en Umyndig ved beskikket

synes dog med Hensyn til Tiltrædelsen af Arv ei at
kunne sættes ved Siden af umyndige Arvinger, naar
den overordnede Bestyrelse finder, at Stiftelsen helst
selv bør overtage Boet som Universalarving eller
i Forbindelse med de andre myndige Arvinger.
Imidlertid vil Bestyrelsen i Almindelighed finde det
raadeligt at overlade Boet til Behandling og Slut-
ning af den ordinære Skifteret.

Tilspynsbørge kan foretage privat Arvedeling med de øvrige myndige Arvinger*). Saadanne Bevillinger gives imidlertid kun sieldent, og sædvanligvis alene i det Viemed at kunne conservere disse for de Vedkommende vigtige faste Eiendomme; jfr. *Stampes Erkl. V. S. 237.*

Der frembyde sig isørigt flere tilbøls tvivlsomme Spørgsmaal, om de Baand, der blive paalagte de myndige Arvinger med Hensyn til Raadigheden over deres Arv, kunne giøre offentlig Skiftebehandling nødvendig.

Det forekommer saaledes meget hyppigt, at Forældre ved Dispositioner, der blive confirmerede, bestemme, at deres Livsarvingers Arveledder skulle indsættes i Overformynderiet og kun Renterne af den indsatte Capital udbetales disse. Naar da tillige Executores Testamenti ere indsatte, som skulle sørge for Testamentets Opfyldelse, har Eagen ingen videre Vanskelighed. Livsarvingerne blive da paa den ene Side ei raadige over Arven, men paa den anden Side kan der dog ei blive at udstæde Skifteact, eller Skiftesalarium at betale til den ordinære Skifteret, thi Skiftehold var ei ifølge Arvingernes Bestaanden nødvendig. Dette er ogsaa udtykkeligen bekræftet ved *Canc. Skr. 16 Jan. og 27 Mai 1819.* Dersom der fremdeles i den confirmerende Disposition er fastsat, at sædvanlig offentlig Skiftebehandling skal finde Sted, saa bortfalder naturligvis

*) Dog skulde den Umyndiges Midler ligesuldt indsættes i Overformynderiet.

ogfaa al Tvivl, da Dispositionens Indhold ifølge den meddelte Confirmation maa efterkommes. Derimod er det meget tvivlsomt, hvorledes der skal forholdes, naar den Testamentariske Disposition Intet tilkiendegiver om, hvorledes der skal drages Omsorg for, at Livsarvingernes Arveled skal blive indsat i Overformyndriet. Efter Forholdets Natur synes det nemlig at være modsigende, at de Arvinger, som efter den confimerede Disposition ei skulde blive raadige over Arven, dog selv skulde kunne stifte, o: skatte og valte med Voet, hvorved de netop komme til at udøve en høist rigtig Raadighed over Arven: og det synes saaledes, at Dispositionen forudsætter, at det Offentlige vilde sørge for Skiftet og Arvens Indsættelse i Overformyndriet. Men derimod lader sig igjen indvende, at det hører til de myndige Livsarvingers fuldkomne Arveret, at de selv kunne stifte, og at denne Ret da ei kan betages dem uden ved en udtrykkelig kongl. Bevilling for Arveladeren*). Overformyndriet maatte da altsaa modtage Arvelodderne efter den Status og Fordeling, som de myndige Arvinger selv havde opgjort, og det synes ei heller aldeles urimeligt, at Testator kan have forudsat,

*) En Canc. Skr. 29 Mai 1819 har endog antaget, at de myndige Børn kunne forrette Skifte efter deres Forældre, uagtet de havde renunceret paa deres hele Arv til Fordel for deres Børn (Arveladerens Børnebørn), thi de havde ei derved frasældet den dem som myndige Arvinger tilkommende Ret til selv at stifte.

at hans Livsarvinger ei vilde forsvige noget af Arven, uagtet han ei vilde lade dem selv i fortsat Besiddelse og Raadighed over samme, og derved see dem udsatte for ved uheldige Conjunctioner at miste den dem efterladte Formue. Dette synes i alt Fald at maatte antages, naar det kun er enkelte af de myndige Livsarvinger, hvis Arveled saaledes skal indsættes i Overformyndriet; thi dels kan Testator da meget snarere antages at have stolet paa, at de øvrige myndige Arvinger vilde sørge for, at Boet blev rigtigheden opgjort, dels er det ubilligt, at de myndige Arvinger, hvem intet Baand er paalagt, skulde undergive sig den offentlige Skiftebehandlings Besvær og Bekostning, fordi det ommeldte Baand var lagt paa en enkelt anden Arvings Arveled. Dette er ogsaa antaget i Canc. Skrivelse af 29 Juli 1786, og oftere forekommet i den senere Tids Praxis. — Dersom derimod et Testament ved at tillægge Udarvinger eller Fremmede Arv, tillige foreskriver, at Arven skal indsættes i Overformyndriet, saa bortfalder hint fra de myndige Livsarvingers fuldkomne Arveret hentede Argument, og Arvingerne maa tage Arven ganske saaledes som den er dem tildelt ved Testamentet. Det maa altsaa ganske komme an paa hvad der maa antages at være Testators Willie, og naar han da har foreskrevet den ommeldte Indskrænkning for alle eller vel endog blot Hovedarvingernes Vedkommende, saa maa han uden tvivl ogsaa antages at have villet, at offentlig

Eftestbehandling skulde finde Sted. Angaaer derimod Indskrænkningen blot enkelte mindre betydelige Arvelodder, tør man vel ei heller her antage, at han har villet undergive sine myndige Arvinger det Ophold og især den ei ubetydelige Bekostning, som den offentlige Eftestbehandling medfører. Jfr. Cancell. Skr. 27 Mai 1819.

Det er fremdeles af Hansen, S. 65, ganske almindeligen antaget, at de myndige Arvinger ei kunne betages deres Ret til selv at overtage og dele Boet derved, at det er dem paalagt at udrede visse Legater eller andre Fordele til Umyndige, hvorfor er paaberaabt Canc. Skr. 22 Aug. 1817, 27 Mai 1819, 5 Jan. 1822 og 2 August 1825, samt Stampes Erklæringer II. *) S. 179—180; men de trende citerede førstnævnte Canc. Skrivelser saavelsom Stampes Erklæringer l. c. synes alle at angaae det Tilfælde, hvor der er en eller flere Hovedarvinger, som skulle udrede et Legat, og hvor altsaa Udbedelsen af Legatet ansees som et underordnet Moment i Forhold til Arvingernes Ret, og Canc. Skr. 2 August 1825 forudsætter uden tvivl det samme, idet den gaaer ud fra, at der er en egentlig (myndig) Arving ifølge Testamentets Indhold, som det er paalagt at udrede Legatet. Der synes derhos i Sagens Natur og den danske Lovgivnings Bestemmelser at ligge tilstrækkelig Grund til at afstille

*) Ved en Feiltagelse er hos Hansen citeret Stampes 1ste Del.

flere Forhold, som kunne opstaae ved Oprettelsen af Legater til Fordel for umyndige Personer. Det maa nemlig erindres, at den danske Ret ingenlunde har optaget den romerske Rets strenge Adskillelse mellem heres og legatarius. Legatarier kaldes tværtimod ligefrem saavel i Forgiftningen som efter almindelig Talebrug "Arvinger", og det kan derfor næppe antages som almindelige Regel, at det har været Testators Villie, at flige Arvinger skulde have mindre Ret end andre Arvinger til at forlange levligt Skifte. Man synes snarere at kunne sfielne imellem følgende Tilfælde:

1) Naar Testamentet gaaer ud paa at tildele een eller flere Personer visse Summer v. res fungibiles. Her kan atter sfielnes:

a) hver Summen er tillagt de Paa-giældende umiddelbart af Boet. Naar det da ei i Testamentet paa nogen Maade er tilkiendegivet, at Uldredelsen af de bortgivne Summer er det underordnede Moment, og de testamentariske eller Intestat-Arvingernes Ret til at erhelde det Øvrige det overordnede Moment ved Formuens Fordeling efter Testators Død, og dette ei heller andetstedsfra kan ansees givet, saa synes allerede ei lidet at tale for, at de Personer, som skulle have hine Summer af Boet, til Beskyttelse af deres Arves-Interesse kunne fordre offentlig Skifte. I alt Fald maa dette vistnok antages, naar det omvendte Forhold er tyde-

ligen tilkiendegivet, idet de Personer, til hvem hine Summer ere givne, vel i Grunden ere Legatarier, men det dog sees, at Testator har betragtet dem som sine Arvinger, i det han enten slet ikke har indsat nogen Hovedarving, og dog derhos i Testamentet tilkiendegivet, at han ikke fandt Anledning til at betænke sine Slægtninger eller lovbestemte Arvinger, eller i alt Fald kun indsat en Person til at erholde hvad der maatte blive tilovers, efterat de anførte Summer vare udbredede. Her synes det unaturligt, at de, som Testator aabenbart har havt størst Interesse for, skulde blive afhængige af den, der efter den Romerske Rets og fremmede Terminologi blot har Navnet af Hovedarving, derved at han fik Lov til at skaffe og valte med Voet; og det forekommer os saaledes temmelig klart, at den som Testator har indsat til som Arving umiddelbart efter ham at nyde en vis Sum, i det forudsatte Tilfælde maa, endstøndt han i Grunden kun er Legatarius, være berettiget til at forlange offentlig Skifte, med mindre i alt Fald der stilles ham Sikkerhed for at han skal erholde Beløbet fuldt udbetalt. Endnu sikkrere synes dette Resultat at blive i de Tilfælde, hvor Voet foreløbigen er taget under Skiftebehandling, og det ved denne har viist sig, at Beholdningen end ikke strækker til at fyldestgjøre Legatarierne. Her kunne de myndige egentlige Arvinger ingenlunde fordrø sig Voet extraderet, med mindre de i alt Fald ville overtage sig samme med alle de det paa-

hvilende Forpligtelser, derunder indbefattet Udredeffen af Legaterne med deres fulde Veløb. Det er nemlig aabenbart Legatarierne, der her have den egentlige Arveinteresse, de maae til dennes Bestyttelse kunne fordre offentlig Skiftebehandling, og ere nogle af dem umyndige, bør den *ex officio* finde Sted. Dette er ogsaa antaget i en Overretsdom i Jur. Tidst. XXVII. S. 281.

b) Anderledes er Forholdet, naar Testator ikke umiddelbart efter sig har bortgivet en saadan bestemt Sum, men kun middelbart har iværksat dette ved at paalægge Arvingen at udrede samme. Her er der aabenbart ikkun paalagt Arvingen en personlig Forpligtelse til Præstationens Udredelse, og Legatarius er henviist til at søge samme af Arvingen personlig, der maaffe endog ved Testamentet er givet en lang Tids Hensland med Udredeffen.

2) Naar Testator har bortgivet en vis individuel Gjenstand, en fast Eiendom, en rørlig Ting, eller et bestemt navngivet Pengedocument o. s. v. Her kan heller ikke Ret til at fordre Skifte indrømmes Legatarius, men saafremt intet andet i Testamentet er bestemt, bliver Gjenstanden eo ipso ved Dødsfaldet hans Eiendom, hvilken han da, forsaavidt tredie Mands bedre Ret ei kommer i Veien, strax kan vindicere fra den der som Arving har overtaget Boet.

Men hvad der end antages i de ovenmeldte Henseender synes det klart, at Arvingerne, naar de imod Legatariernes Willie selv overtage Boet

uden Skiftebehandling, derved forpligte sig personligen imod disse, ligesom imod Voets egentlige Creditorer, uden Hensyn til om Voet virkelig har været tilstrækkeligt eller ikke, med mindre de i alt Fald maatte være istand til at præstere fuldt Bevis for, haade at de ikke have fundet Mere i Voets Maaße end de angive, og at de iffun have udbetalt virkelig Gæld; men Veriset herfor vil ikke let kunne føres undtagen netop ved Skiftebehandling. Det er altsaa næppe tilstrækkeligt, at de myndige egentlige Arvinger kunne gjøre det sandsynligt at Voet har været utilstrækkeligt til at afholde Legaternes fulde Beløb. Naar derimod de egentlige Arvinger forblive i Besiddelse af Voet i Henhold til Testamentet, idet de ei forlange offentlig Skiftebehandling, og en saadan Begiæring ei heller fremkommer fra Legatariernes Side, kan man næppe herpaa alene bygge, at de have paataget sig fuldt at udrede Legaterne, uagtet de kunne gjøre det sandsynligt at Voet ei dertil bliver tilstrækkeligt. De maae nemlig kunne overlade det til Legatarierne selv at forlange offentlig Skiftebehandling efter at disse have opfordret dem til fuldt at tilsvare Legaterne, og modtaget deres benægtende Svar.

Den anden Hovedbetingelse for den private Arvedeling er, at de myndige Arvinger ere nærværende, L. 5—2—16, hvorved naturligvis det dog ei er udelukket, at naar den fraværende myndige Arving lader

sit Lærv varetage ved en Besuldmægtiget, til hvem han forsaaridt ham vedkommer forlanger Boet evergivet, saa er dette tilstrækkeligt; hvorimod den for den fraværende Arving bestilte Tilsynsbørge, som ovenfor bemærket, ei kan frasalde offentlig Skiftebehandling.

Endelig er det en særegen Forskrift, at naar den Afdøde har været kongelig Oppebørselsbetient, skal den ordinære Skifteforvalter, for at sikre det Offentliges Lærv, ex officio tage Stervboet under Behandling, og ikke extradere det til Arvingerne, om de end ellers selv kunde overtage Boet til Deling mellem sig, forinden der er afslagt tilbørlig Rigtighed for de kongelige Oppebørsler, eller ogsaa det vedkommende kongelige Collegium dertil har givet sit Samtykke, L. 5—2—84, Kammerrets Ordn. 18 Marts 1720. Cap. II. § 18, Cassaanordning af 8 Juli 1840 § 52.

Naar de foransførte Betingelser ere tilstede og alle de myndige Arvinger ere enige om selv at behandle og dele Boet, har Skifteforvalteren ei at besatte sig med samme, og det skal derhos i det Følgende blive viist, at der ei kan fordrøes noget fuldstændigt Bevis for, at de Persener, der som myndige Arvinger forlange at blive i Besiddelse af Boet, virkeligen ere de eneste Arvinger; hvorimod det er tilstrækkeligt, at Arvingerne, idet de anmeldte Dødsfaldet og erklære, at ingen Behandling af Skifteforvalteren ønskes, navngive sig som den Afdødes eneste og myndige Arvinger.

Det kan fremdeles efter Lovgivningen ikke fordres, at de myndige Arvinger for selv at kunne overtage sig Sterboet skulde tilvejebringe et Samtykke fra den Afdødes Creditorer, og disse kunne end ikke, om de forinden eller samtidigt med Dødsfaldets Anmeldelse, forlange Boet taget under offentlig Behandling, hindre, at Arvingerne selv kunne overtage sig det til Behandling og Deling. Saavel Lovens 5—2—1, 4 og 16 som 5—2—84 og 5—14—31 tilkiendegive, at den offentlige Skiftebehandling forudsætter enten at der ere umyndige eller fraværende Arvinger, eller og at Arvingerne ikke ville besatte sig med Boet; og dertil kommer som et aldeles afgjørende Argument, at efter Lovens 5—2—83 har den Omstændighed, at en Creditor begjærer Betaling af Boet, forinden Arvingerne skifte det imellem sig, og maa den ei nyde, ei anden Følge end at Creditor da kan søge hver Arving for hele Gielden, s: in solidum med de øvrige, og ei alene pro rata parte*), jfr. Jur. Tidsskr. VII. a. S. 150—55, X. a. S. 84, XIX. S. 309. Creditorerne kunne end ikke bringe Boet under Skifterettens Behandling derved, at de paa deres Ansvar ville erklære den Afdøde for at have været fallit; thi naar de myndige Arvinger vedgaae Arv og Gield, og

*) Efter Lovens 5—2—14 skal Gielden vel betales forinden Arven deles, men denne Artikel forudsætter netop, at der i det omhandlede Tilfælde skal stiftes af Dødsfaldet.

saaledes efter Loven blive personligen forpligtede til den Afsdødes Creditorer, saa finder Insolvents ikke Sted, med mindre de heller ikke af deres egen Formue kunne betale den Afsdødes Gjeld, hvilket er et Datum, som ligger uden for det nærværende Spørgsmaal; jfr. Jur. Tidst. XXIII. S. 352 ff. — Det er vel noget tvivlsomt, om den nyindførte Regel ogsaa gielder for testamentariske Arvinger, jfr. Jur. Tidst. loc. cit.; thi Lovens 5—4—16 siger udtrykkeligen "at ingen Gave eller Testament skal fuldbyrdes, førend den Afsdødes Gjeld i alle Maader vorder afslagt." Da det nemlig her ei hedder, at Intet bliver at arve efter Testamentet, men at Testamentet ei skal fuldbyrdes, før Gjelden er afslagt, og da det upaatvivleligen netop er en Fuldbyrkelse af Testamentet, at de indsatte Arvinger tage hele Arvemassen til sig, saa synes Ordets betydningen i denne Artikel at gaae ud paa, at Gjelden først skal betales, forinden Arven efter Testamentet kunde tiltrædes. Men ligesom en saadan Regel ei findes paa nogen Maade antydet i Lovens 5—2—1 til 16, der indeholde Reglerne om Skiftebehandlingen i det Hele, saaledes maa det ogsaa erindres, at Lovens 5—4 ikke tilstøder at indsatte andre til Universalarving end offentlige Stiftelser, i hvilket Tilfælde efter Lovens Befaling offentlig Skifteforvaltning allerede var nødvendig med Hensyn til Arvingens Stilling, og L. 5—4—16 synes herefter alene at kunne gaae ud paa at indskrænke, at Gjelden skal først

betales, og at den ved Testamentet tilsigtede Liberalitet ei kan komme til Anvendelse forinden dette er skeet, hvorimod Lovgiveren ikke hermed har villet foreskrive en særegen Regel om de myndige Arvingers Ret til at overtage Boet; jfr. Ørsted's Haandbog VI. S. 636 ff., Hansen S. 278—283, og en Skiftedecision af 19 Mai 1841 i Jur. Ugeskrift II. S. 828 ff. Et Rescr. af 7 Octbr. 1757, hvormed kan sammenholdes Stampes Erkl. I. S. 322, og Canc. Skr. 30 Juni 1832 indeholder ogsaa udtrykkeligen, at naar alle Arvinger ere myndige og tilstede, hvad enten de ere heredes ex testamento eller ab intestato, bør Øvrigheden efter L. 5—2—16 ikke befatte sig med Skiftet, ligesom endelig ogsaa Fdr. 8 April 1768 tydeligen synes at forudsætte, at testamentariske Arvinger selv paa egen Haand kunne overtage Boet.

Hansen antager fremdeles, at om Skifteforvalteren end har overtaget Stervboet, have de myndige Arvinger Ret til, uanset de allerede anmeldte Creditorens Protest, igien at fordre samme extraderet til dem, og det ikke blot hvor Skifteretten blot foreløbigen har taget Boet under Varetægt, indtil alle myndige Arvinger kunde komme tilstede — ved hvilken foreløbige Overtagelse Retsforholdet mellem Arvingerne og Creditorerne med Høie maa ansees uforandret, jfr. den oven citerede Skiftedecision af 19 Mai 1841 — men ogsaa hvor Skifteforvalteren definitivt har taget Boet under Behandling og navnlig har udstædt Proclama

i samme. Det antages nemlig, at selv de Creditorer, som have anmeldt deres Fordringer efter Proclamaet, lige indtil Voets Slutning maae finde sig i, at det bliver extraderet til de myndige Arvinger, og de henviste til at søge deres Fyldestgjørelse hos disse, jfr. Hansens Skifteret S. 283 til 288. Da L. 5—14—30, Frd. 4 Marts 1690 og Fr. 19 August 1735 have givet Arvingerne Ret, indtil Aar og Dag efterat Proclamaet er publiceret, at bestemme sig om de ville overtage Voet og tilsvare den samme paahvilende Gjæld*), og da dette beneficium deliberandi ei kan anses ophævet ved Fr. 8 April 1768, der giver dem det større beneficium inventarii, naar de overlade hele Voets Behandling og Slutning til Skifteretten, saa skønne vi ei heller rettere end at Arvingerne indtil den ovennævnte ved Fr. 19 August 1735 foreskrevne Tidsfrist af Aar og Dag kunne fordre sig Voet extraderet**), med mindre de ved at overgive

*) Derfom de anmeldte Creditorer imidlertid fordre Betaling inden Arvingerne overtage Voet og d. l. det imellem sig og ei erholde denne, blive Arvingerne efter L. 5—2—83 solidarisk ansvarlige for Gjælden.

**) Pl. 14 Octbr. 1823, der betinger et Opbud eller Fallitboes Extradition til Opbudsmanden eller Fallitten af de anmeldte Creditorers Samtykke, kan ei med Føie paaberaabes herimod, thi Opbudet eller Fallitten gaaer ud paa, at Creditorerne skulle melde sig for at erholde Fyldestgjørelse af Voet, og Regs-

Boet til Skifterettens Behandling enten udtrykkelig eller stilltende*) have tilkjendegivet at de frasalde deres *beneficium deliberandi*. Men efter Udløbet af denne Tidsfrist (3: Aar og Dag) synes Arvingerne ei at have nogen Hiemmel til at fordre Skiftebehandlingen standset, og Creditorerne satte i den Nødvendighed, efter at være henholdte med at søge deres Fordringer fyldestgjorte ved Søgmaal med Arvingerne, at begynde forfra med Sags Anlæg imod disse, hvorved de udsættes for en endnu længere Udsættelse med at erholde deres Krav afgjort, end den der er hiemlet ved de anførte Anordninger om Arvingernes *beneficium deliberandi*; jfr. Canc. Skrivelse af 4 Juni 1839 (Col. Tid. S. 548—549). Denne Cancelliskrivelse synes endog at gaae endnu videre, idet den kunde synes at forudsætte, at naar de myndige Arvinger engang have overgivet Boet til Skifterettens Behandling, kunne de ei fordre det ekstraderet til deres Raadighed, uden med de anmeldte Creditorens Samtykke. Collegiet har nemlig i denne Skrivelse antaget, at naar den først afdøde Ægtefælles Bo engang er overgivet til Skifterettens Behandling, og den længstlevende Ægtefælle

lerne om Arvingernes *beneficium deliberandi* ere her aldeles uanvendelige.

- *) Hvorvidt Arvingerne ved at overgive Boet til Skifterettens Behandling stilltende have frasalde *beneficium deliberandi*, er naturligvis et factist Spørgsmaal, der maa afgjøres efter de almindelige Regler om hvad der udfordres til et stilltende Samtykke.

da senere erhverver Bevilling til at sidde i udfistet Bo, kan denne ei fordrø sig Boet extraderet, uden Samtykke af de Creditører, som have mødt under Skiftet. Dersom der da her var en fuldkommen Analogi mellem den længstlevende Ægtefælle, som senere erhverver Bevilling til at sidde i udfistet Bo, og en Afsøds myndige Arvinger, som senere fordrø sig Boet extraderet, saa havde Cancelliet vistnok ogsaa vedkjendt sig den Sætning, at de myndige Arvinger ei kunde fordrø Extradition af det til Skiftebehandling overgivne Bo, uden med de anmeldte Creditørers Samtykke. Men en saadan Analogi skjønnes ei at være tilstede; thi Lovgivningen har ei indrømmet den længstlevende Ægtefælle et saadant beneficium deliberandi i Henseende til at overtage Boet efter dertil erhvervet Bevilling til at hensesidde i udfistet Bo, som L. 5—14—30, Fr. af 4 Marts 1690 og Fr. 19 Aug. 1735 indrømme de myndige Arvinger med Hensyn til at vedgaae Arv og Gjæld efter den afsøde Arvelader.

B. Extraordinære Skifteforvaltere.

§ 283.

a) Skiftecommissarier. b) Executores Testamenti. c) Samfrænder.

a) Skiftecommissarier. I det vi her ved extraordinære Skifteforvaltere forstaae saadanne, som ere

autoriserede til at foreslaa et enkelt Skifte, blive her først at nævne: Skiftecommis-sarier, der efter det almindelige Begreb om Commis-sarier, hvorom vi maa henwise til Processens almindelige Del, jfr. Hansens Proces I. S. 83—89, kunne være enten be-falede eller bevilgede Skiftecommis-sarier. Den første Art Commis-sarier vil imidlertid ei let forekomme, uden hvor det Offentlige har en ganske særegen In-teresse i Henseende til Skiftets Behandling, eller Skifte-behandlingen fratages den ordinære Skifteret formedelt Skiftets Examinering, hvortil Cancelliet er bemyndiget ved en kongl. Resol. af 7 April 1824 (Coll. Ed. S. 239). Commis-sarier bevilges derimod næsten altid i Stervboer, naar de i Voet Interesserede eller vel endog kun Pluraliteten deri ere enige*). Imidlertid tilkommer den ordinære Skiftesforvalter fuldt Salarium, naar der ere umyndige Arvinger, jfr. Fordn. 5 April

*) De i Lovens 1—5—23 sammenholdt med L. 5—2—68 omhandlede Commis-sarier skulde udentvivl alene paakjende de ved private Arvedelinger mellem de myndige Arvinger opstaaede Tvistigheder, jfr. Hansen S. 58—59. Pl. 20 Decb. 1740 og Resc. af 14 Novb. f. A. § 7, hvorom handles i Læren om Com-mis-sarier i Almindelighed, skulde ogsaa være anvendelige paa Skiftecommis-sarier; men disse Forskrifter iagttages ei i Praxis. Af S t a m p e s Erklæringer, jfr. til Gr. I. S. 6, sees, at paa hans Tid vare Skiftecommis-sarier hyppige, saavel som Contracom-mis-sarier til Paakjendelse af Enkeltes Forbringere. Disse ere imidlertid gaacde af Brug.

1754 § 2. De forøgede Omkostninger ved Behandlingen af Commissarier synes de, som fremkalde sig Behandling, efter de almindelige Regler om Udredelsen af slige Omkostninger at burde betale, naar de andre Vedkommende derom gjøre betimelig Paastand. Efter nysnævnte Resolution skulde extraordinære Skiftecommissarier isvrigt ei bevilges i Concursboer, uden hvor særdeles Omstændigheder godtgjorde, at dette stemmede med de fornemste Creditorers Interesse, og der var hengaaet en Tid af 14 Dage efter Boets Overtagelse af den ordinære Skifteret, før at Creditorerne kunde finde Veilighed til at erklære sig herover, jfr. Canc. Skr. af 24 Febr. 1817; men dette iagttages dog ikke heller strængt i Praxis*).

b) *Executores testamenti*, som Skifteforvaltningen ved Testament ønskes overdraget, kunne alene ansees som virkelige offentlige Skifteforvaltere, naar der ved en kongelig Bevilling i Henhold til Testamentet — der isvrigt kan ligge i selve Testamentets Confirmation — er overdraget dem Skiftejurisdiction. Disse ere da i Gierningen og benævnes ogsaa ofte tillige Skiftecommissarier; de be-

*) Om de Dypudsmand, der omhandles i Lovens 5—14—42, Frd. 18 Novbr. 1757 og Frd. af 25 Januar 1805 § 20 — jfr. dog Fr. 15 Jan. 1771 § 15 og Reser. af 16 Febr. 1825 — og som dels ere private Befuldmægtigede dels have en offentlig Autorisation, bliver at tale nedenfor ved Læren om Dypud.

vilges almindeligen altid, selv hvor der ere umyndige Arvinger, med mindre ganske særegne Omstændigheder skulde tale mod de i Testamentet foreslåede Personer. Executores testamenti uden bevilget Jurisdiction ere blot en Art Besuldmægtigede, som vel kunne behandle Boet og foretage Arvebeelingen, saalænge ingen Retstrætte opstaaer under dette Skifte, men ingenlunde kunne med Retsvirkning afgjøre Tvistigheder imellem Arvinger eller Creditorer, hverimod til sliq Afgjorelse enten den ordinære Skifteret maa tilkaldes, eller Commissarier bevirkes udnævnte, jfr. Fr. 29 April 1785 § 2 og Sportelregl. 22 Marts 1814 § 91*)

c) Samfrænder vare efter Loven kun Bessægtede, der brugtes som Mæglere eller vel endog blot som Vidner i visse især Arveretten vedkommende Familieanliggender, jfr. L. 3—12—1, 5—2—19, 61, 65 og 68; og da der ei senere ved den almindelige Lovgivning er indrømmet Samfrænderne nogen Myndighed til at holde Skifte, saa kan denne kun hidledes fra en særdeles fengelig Bevilling, som overdrager dem samme. En sliq Bevilling til i sin Tid at stifte med Samfrænder meddeles nu den længstlevende Ægtefælle i For-

*) Den, der har erholdt facultas testandi, har dog ei dermed faaet Myndighed til at overdrage de af ham indsatte Executores testamenti Jurisdiction, jfr. Stampes Erkl. VI. S. 324, Fr. 29 April 1785 § 4, Canc. Skr. 8 Novb. 1803.

bindelse med Bevillingen til at hensidde i udfirstet Bo
 med de fælles Børn, ifr. Jur. A. XXX. S. 111 og
 Nyt jur. A. VIII. S. 139—140; og dette er nu ble-
 vet til det eneste Tilfælde, hvori det omhandlede Institut
 kommer til praktisk Anvendelse, da Benyttelsen af ds
 i Leven selv omhandlede Samfrænder er gaaet af Brug.
 Forordningen af 28 August 1817 § 1 indeholder frem-
 deles de nærmere Regler for disse Mænds Udnævnelse
 af Ørigheden. Den længstlevende Ægtefælle, som vil
 benytte sin Bevilling til at fiste med Samfrænder, har
 at henbende sig til den Ørighed, hvem det tilfalder at
 bestikke Bærger, altsaa naar den hører under en patri-
 moniel Skifteforvalters Jurisdiction til denne, ifr. Canc.
 Skr. 14 Decbr. 1816, med Begjæring om at faae
 tdnævnt de Mænd, som skulle forrette Samfrændes-
 fiftet; dog kan den efterlevende Ægtefælle foreslaae
 de Mænd, som han eller hun ønsker bestikke til
 Samfrænder, uden derved at være bunden til sine Paa-
 rørende, ifr. H. Rets Dom af 14 April 1812. Ørig-
 heden har dog ved Udnævnelsen at paasee, at de Mænd,
 som den, uden eller efter Forslag, udnævner, har for-
 nøden Dygtighed til Forretningens Udførelse og ere af
 uplettet Redelighed.

Anden Afdeling.

www.libtool.com.cn

Om Gjenstanden for Skifte- behandling.

§. 284.

Om Stervboer som Gjenstand for Skifte- behandling.

Det er ovenfor ved Læren om de ordinære Skifteforvalteres Competence bemærket, at et Stervbo hører under Skifterettens Behandling, naar der i samme ere umyndige, fraværende, eller ingen Arvinger, saa og naar den Afdøde har været kongelig Oppebørselsbetjent. Uden for det sidstnævnte Tilfælde hører altsaa et Stervbo ei under offentlig Skiftebehandling, naar der kun ere myndige og nærværende Arvinger, og disse selv vilde overtage Boet, jfr. §. 282. Det maa imidlertid herved erindres, at naar et Dødsfald bliver anmeldt for Skifteretten, fordres der ei positive Data, der tilkjendegive, at umyndige eller fraværende Arvinger ere forhaanden, for at Skifteforvalteren skal tage Boet under Skiftebehandling; han skal tværtimod i Almindelighed strax ex officio overtage Stervboet ved en Forsegling- eller Registreringsforretning, naar der ei er tilstrækkelig Grund til at

antage, at der blot ere myndige og nærværende Arvinger, og at disse ville overtage Boet. Men paa den anden Side er det ovenfor bemærket, at være tilstrækkeligt, at de Paagjeldende, ved at anmelde Dødsfaldet for Skifteretten, udtrykkelig erklære sig for at være de eneste og derhos myndige Arvinger, samt at de som saadanne ville overtage sig Sterboet uden Skiftebehandling, dette dog igjen kun under Forudsætning af, at der ikke i nogen af de angivne Arvingers Status, navnlig som ugifte Fruentimmer, ligger en Præsumtion for, at de ere umyndige; thi er dette Tilfældet maa der tilveiebringes et positivt Beviis for, at de ved meddelt særdeles Bevilling ere blevene myndige. Naar fremdeles en Curators Samtykke er fornøden for at gjøre Arvingens Willieserklæring fuldgjældig, maa han naturligvis ogsaa udtrykkeligen ratihabere denne Arvinges Erklæring. Det træffer sig isørgt ofte, at en myndig Arving for Tiden er fraværende, medens de andre myndige Arvinger derhos erklære, at ville tilveiebringe hans Samtykke til at de fælleds overtage sig Boet, eller at en mindreaarig Mandsperson, eller et Fruentimmer som har *veniam sexus*, erklærer, at han eller hun som myndig Arving vil tiltræde Boet, men derhos begjærer Tid til at erholde en Curator beskikket, for at han kan ratihabere denne deres Erklæring, eller endeligen at Skiftebehandlingen begjæres udsat fordi den umyndige Arving vil søge og venter at erholde Myndighedsbevilling, eller og inden kort Tid opnaaer Myndigheds-

alderen. Der synes her at være Grund til at sjele mellem de Tilfælde, i hvilke det er givet, at Arvingerne ere myndige, men En af disse ere fraværende eller der mangler en Curators Bestikkelse, og de Tilfælde, hvor nogen af Arvingerne er umyndig paa den Tid Dødsfaldet indtræder. I første Tilfælde er nemlig Hovedbetingelsen for Boets Overtagelse af Arvingerne: at de ere myndige, tilstede, og der er Grund til at antage, at den sieblikkelige Hindring for Overtagelsen vil blive hævet, idet de Tilstedeværendes og den Mindreaariges egen Erklæring, at de ville overtage Boet, lade antage, at ogsaa den Fraværende saavelsom den Mindreaariges Curator ville erklære sig for Boets Overtagelse af samtlige Arvinger. Skifteforvalteren synes da uden Ansvar for sig, en kort Tid at kunne lade det beroe med at tage Boet under Behandling, jfr. L. 5—2—2, som taler noget for, at Skifteforvalteren i flige Tilfælde uden Ansvar for sig kunde lade det beroe med Forseglingssforretningen indtil den 30te Dag efter Dødsfaldet. Dersom derimod nogen af Arvingerne er umyndig paa den Tid da Dødsfaldet indtræffer, saa er Hovedbetingelsen for Boets Antagelse af Skifteretten i Dieblikket tilstede; det er altid uvist, om den senere bliver hævet, og det er da paa Skifterettens eget Ansvar, at Skiftebehandlingen opsættes. Iøvrigt maa Skifteforvalteren vel altid, naar der ved Dødsfaldets Indtrædelse har været lovlig Grund til at tage Boet under offentlig Skiftebehand-

ling, kunne fordrø, at der betales Recognition efter Sportelreglem. af 22 Marts 1814 §. 92, uagtet Voet senere findes at kunne forblive hos Arvingerne, ifr. Canc, Skr. 10 Juli og 27 Decbr. 1823 og 25 Jan. 1825; men ligesom der i Kjøbenhavn i saadanne Tilfælde ei fordrøes en flig Recognition, maa denne i ethvert Fald efter nysnævnte Bestemmelse i Sportelreglem. kun ansættes til et forholdsvis ringe Beløb, idet Skifteforvalteren alene har haft den ringe Uleilighed, at bevilge Udsættelsen med Forseglingsforretningen og at afgjøre, om den Grund, som oprindeligen gav Anledning til offentlig Skiftebehandling, senere er hævet*).

Uagtet det i Almindelighed er foreskrevet, at en Egl. Oppebørselsbetjents Sterbo skal tages under offentlig Skiftebehandling, maa det dog staae i de myndige og tilstedeværende Arvingers Magt at undgaae al Skiftebehandling, naar de strax skaffe Bevis for, at det Offentlige for den Afsødes Oppebørers Vedkommende er tilfredsstillet.

Hansen har antaget, at en særegen Art af Skifte finder Sted, naar det Fælledsskab skal opløses, som efter L. 5—2—69 opstaaer derved, at den efterlevende Ægte-

*) Hansen omhandler her det Spørgsmaal, hvorvidt Skiftebehandlingen kan blive at indskrænke til at tildele de umyndige eller fraværende Arvinger deres Arvelodder, men denne Gjenstand hører til den følgende Række om selve Skiftebehandlingens Udførelse.

fælle indgaaer nyt Ægteskab uden forud at have stiftet med den førstafdøde Ægtefælles Arvinger — et Tilfælde, som isørgt nu ifølge Bestemmelserne i Frd. 23 August 1793 § 4 og 30 April 1824 § 9 sielbent kan indtræffe *). Men det forekommer os, at der her kun vil finde et almindeligt Stervbofifte Sted, idet den førstafdøde Ægtefælles Arvinger ei kunne have tabt deres Ret til at fordre Skifte efter denne, fordi den Efterlevende ulovligen har indgaaet andet Ægteskab, forinden Skifte er holdt; og dette senere afholdte Skifte taber nu næppe sin Character som Stervbofifte derved, at det kan blive nødvendigt, under Delingen at indtage, hvad den ny Ægtefælle har indført i Fællesskabet; jfr. isørgt Hansen S. 92—93.

§ 285.

Fortsettelse. — Om de Tilfælde, hvor Stervbofifte undtagelsesvis ikke skal finde Sted, uagtet der er umyndige Arvinger.

Den vigtigste af de herhen hørende Undtagelser forekommer, naar den længstlevende Ægtefælle erholder kongelig Bevilling til at

*) Det er imidlertid dog forekommet, at den Paa-gjældende i udlandet har indgaaet nyt Ægteskab uden at stifte med sin afdøde Ægtefælles Arvinger.

hensidde i uskiftet Bo med sine umyndige Børn. Denne Bevilling gaaer ud paa en Fortsættelse af det hidtilværende ved ~~Egteskabet~~ ~~stiftede~~ Formuefællesskab, saaledes at det nu skal vedblive mellem den Længstlevende og sammes umyndige Børn, og derfor har den hele Være om disse Bevillingers Erhvervelse og deres Virkning d. e. det Retsforhold der ifølge samme opstaaer saavel imellem den Længstlevende og dennes Børn, som i Forhold til tredie Mand, udentviol sin rette Plads i Familieretten. Det maa imidlertid herved erindres, at ligesom Bevillingen til at sidde i uskiftet Bo tillige gaaer ud paa, at det Stervbofskifte efter den Førstafdøde, som ellers skulde være afholdt, bliver udsat, saaledes fremkalder omvendt Fællesskabets Ophør, idet Bevillingen træder ud af Kraft, en Skiftebehandling efter den Førstafdøde; og der er saaledes her Anledning til forteligen at fremstille Betingelserne, under hvilke bemeldte Bevillinger medføre Skiftets Opsættelse, og under hvilke de træde ud af Kraft, saa at Skiftebehandling skal finde Sted.

For at Bevilling til at sidde i uskiftet Bo skal meddeles den længstlevende ~~Egteskabe~~, fordrer først med Hensyn til vedkommende Arvingers Natur, at den afdøde ~~Egteskabe~~ og den Længstlevende have fælleds umyndige Børn eller Børnebørn, Frd. 23 Mai 1800 § 14, Pl. 12 August f. A. Findes der foruden de fælleds umyndige Børn myndige Arvinger, maa disse give deres Samtykke

til at den Længstlevende hensesidder i uskiftet Bo, og Fortsættelsen af Formuesfælledsskabet kan altsaa ei finde Sted dersom en sig myndig Arving ei kan give Samtykke, enten fordi han er fraværende, eller hans Bo er under Fallitbehandling eller af anden Grund, jfr. Canc. Skr. 9 Sept. 1820 og Jur. Tidsskr. V. a. S. 174; see dog med Hensyn til Fraværende C. Skr. 10 Juli 1823 og 27 Novbr. 1832. Ere der foruden de fælleds Børn umyndige Særkuldbørn paa den Afsødes Side, kan Bevillingen meddeles af Overøvrigheden naar vedkommende Nægte deri samtykker og en Status over Boets Forfatning til Efterretning optages, Frd. 23 Marts 1827 § 19 Lit. f., Resol. 3 September 1830; see om dennes Betydning Bibl. f. dansk Lovkdgh. I. S. 33 ff. og Ørstedes Hndb. IV. S. 603—5.

Naar derimod Formuesfælledsskabet skal fortsættes med umyndige Børnebørn*), skal Bevillingen

- *) Er Bevillingen allerede meddelt Ægtefællen i levende Live, maa den imidlertid ogsaa gjælde for det Tilfælde, at der ved den Enes Død kun findes umyndige Børnebørn, Canc. Skr. 19 Marts 1785, 10 Februar 1787, 27 Februar 1830, Ørstedes Haandb. IV. S. 606. Endnu kan her bemærkes, at Hansen l. c. S. 70 antager, at hvis der paa den Længstlevendes Side ere Særkuldbørn, maa Bevillingen søges i Cancelliet. Men herved maa erindres, at da den Længstlevendes Særkuldbørn, saalænge denne selv lever, ikke have nogen Del i det omspurgte Bo, saa ved-

endnu søges i Cancelliet, see Canc. Skr. 6 April 1820, undtagen i Vestindien, hvor den kan meddeles af Regjeringen, Rescr. 10 Mai 1837 (C. L. S. 484). Naar det er en Enke, som begærer at sidde i uskiftet Bo, skal det med Attest fra Præsten eller andre paalidelige Mænd godtgjøres, at hun er en skikkelig og huslig Qvinde, saa at det ei med Grund kan formodes, at hun vil forøde Formuen, Instr. 14 Juni 1800. § 3. Derimod fordres ei saadan Attest naar Enkemanden eller begge Ægtefæller i levende Live i Forening søge om Bevillingen, Canc. Skr. 9 Febr. 1811.

Et endnu herhen hørende Spørgsmaal staaer endeligen i saa nær Forbindelse med de egentlige Skifteforhold, at det her bliver noget udførligere at omhandle, om nemlig det fælleds Bo's Creditører, naar den længstlevende ei strax betaler dem eller stiller Sikkerhed for Betalingen til Forsaldsrid, kunne fordre Boet taget under Skiftebehandling, uanseet den meddelte Bevilling til at sidde i uskiftet Bo med de fælleds umyndige Børn. Dersom Manden her er den længstlevende, forbliver Boet som hidtil under hans Værgemaal og hester som hidtil for den omhandlede Gjæld; Creditorerne beholde fremdeles den samme personlige Debitor, og der er altsaa ingensomhelst Retgrund,

kommer det hele Forhold stet ikke dem; jfr. Canc. Skr. 18 April 1812.

hvorfor de skulde kunne fordrø en anden Fremgangsmaade anvendt til Gyldestgjørelse af deres Fordringer end den, de forhen havde, nemlig at hænde Dem over deres Debiter og gjøre Indførsel i hans Gods. Dersem det derimod er den efterlevende Enke, som erholder Bevilling til at sidde i uskiftet Bo, er Sagen vistnok mere tvivlsom, og en Overrettsdom, indført i Jur. Tidsskr. VI. a. S. 46 ff., har antaget, at Creditorerne kunne fordrø Skifte. L. 5—2—14, der i denne Dom er paaberaabt til Styrke for dette Resultat, kan imidlertid ei være noget afgjørende Argument; thi vel hedder det her, at først, før end Rogen arve kan, skal at den bortskyldige Gjeld betales af det fælleds Bo, men Artiklen handler derhos kun om de Tilfælde, "naa ar skiftes skal," og det er netop her Spørgsmaalet, om der efter Creditorernes Begjering skal skiftes, uanset den Bevilling til at sidde i uskiftet Bo, der er meddeelt den længstlevende Ægtefælle*). Vigtigere er derimod det Argument, at Creditorerne erholde en ny personlig Debitor, nemlig den efterlevende Enke, istedet for den afdøde Mand, hvilket synes saameget mindre

*) Paa den anden Side kan man ei heller paaberaabe Indholdet af den meddelte Bevilling, hvorefter den længstlevende skal have Ret til at sidde i uskiftet Bo, imod Creditorerne, thi Bevillingen gaaer blot ud paa at suspendere den Nødvendighed af Skiftehold, som laa deri, at der som forudsat ere umyndige Arvinger.

at kunne paalægges dem, som Bevillingen gaaer ud paa, at den længstlevende Enke skal kunne disponere over Boet til Børnenes Bedste, altsaa og, om fornødent gjøres, kunne forbruge Boets Activer i dette Viemed; hertil kommer, at Creditorerne alene faae den længstlevende Enke, og deres ny personlige Debitrix, at helde sig til, hvilket er noget andet end at de efter Loven skulle tage alle de myndige Arvinger, om end pro rata parte, til deres personlige Debitorer istedetfor den afdøde Arvelader. Det synes imidlertid dog at være den rigtigere Anskuelse, at den Overgang af hele Boet til den efterlevende Enke, som Bevillingen til at sidde i uskiftet Bo hjemler, bør ansees analog med Boets Overgang til een myndig Intestatarving, hvori Creditorerne efter Loven maae finde sig. Da det derhos er Bevillingens nærmeste Grund, at den Længstlevende skal kunne conservere Boet for sig og de umyndige Arvinger, saa kan denne Analogi ei svækkes ved den blotte Mulighed, at den Længstlevende kan see sig nødsaget til at fortære Boets Substant, for derved, saalænge tilstrække kan, at skaffe Børnene Underhold og Opdragelse, og det saameget mindre, som den Længstlevende bliver personligen forpligtet imod Creditorerne, der kunne benytte ethvert lovligt Ewangsmiddel, endog personlig Arrest, imod den Længstlevende, som deres ny Debitor. I Forbindelse hermed bør det da og komme i nogen Betragtning, at det ofte vilde være haardt og ødelæggende,

og saaledes ganske stridende mod den kongelige Bevillings Diemed, at den efterlevende Enke strax ved Dødsfaldet skulde nødes til at stifte, naagtet hun vilde overtage sig at betale Enhver Sit til rette Korfaldstid; jfr. ogsaa Grd. 11 Septbr. 1839 §. 7.

Dersom det efter alt det Anførte maa antages, at Creditorerne maa finde sig i at tage den længstlevende Enke, der har erholdt Bevilling til at sidde i udfistet Bo, som deres Debitor, saa kan det neppe gjøre nogen Forandring heri, at der har været givet den afdøde Mand en særdeles lang Hensland med Gjeldens Betaling, og en saadan Creditor kan navnlig neppe opfige Enken en sliq Fordring med sædvanlig Frist; thi det stiones ei, at hin Omstændighed indeholder nogen tilstrækkelig Grund til at Creditorerne, der i det Hele skulle lade deres Fordringer gaae over paa den i udfistet Bo hensiddende Egtfælle, ei skulde lade en saadan Fordring gaae over paa deres ny Debitor, saaledes som den ved Dødsfaldet er beskaffen. Jfr. isvrigt Jur. Tidsskr. VII. a. S. 144 ff., XXIII. S. 361 ff.

Bevillingen til at sidde i udfistet Bo træder ud af Kraft, og der bliver altsaa at holde Skifte efter den førstafdøde Egtfælle: 1) naar den Længstlevende indgaaer nyt Egteskab, L. 5—2—13 og Grd. 30 April 1824 § 9. Dersom den der sidder i udfistet Bo gjør Opbud, kommer hele det fælleds Bo naturligvis derved under Skiftebehandling, men naar Bøet igjen

bliver ekstraderet til den Længstlevende, kan Bevillingen, atter træde i Kraft, Canc. Skr. 18 Mai 1819. 2) Naar nogen af de umyndige Børn blive myndige og forlange Skifte, eller nogen af de myndige Arvinger, som maa ansees kun indtil videre at have givet Samtykke til Formuesælledsstabets Fortsættelse, tilbagekalder dette Samtykke og fordrer Skifte. Dersom den myndige Arving derimod har givet endeligt Samtykke til Sælledsstabets Fortsættelse, kan dette ikke ensidigen tilbagekaldes, og Samtykket maa ansees som definitivt, naar det er givet ubetinget ved Bevillingens Meddelelse, jfr. Jur. Ark. XXVI. S. 58, Ørstedes Haandbog IV. S. 218, Note*). Ei heller ophører den Efterlevendes Ret til at sidde i uskiftet Bo derved, at nogen af den Afsødes Børn senere dør, Canc. Skr. 22 Juli 1817 og 26 April 1823. 3) Naar vedkommende Overformyndere eller Øvrighed paa Grund af den Længstlevendes flette Husholdning bevirker Bevillingens Tilbagekaldelse, jfr. Rescr. 30 Septbr. 1740, 20 August 1756, Canc. Pr. 3 Marts 1787, 8 Mai 1824*).

En anden ikke uvigtig Undtagelse fra de almindelige Regler om Sterbostiftes Nødvendighed er stiftet ved Frd. 21 Juni 1799 § 1, der indrømmer Husmænd og Jnderster af Landalmuen en almindelig Ret til, at den Længstlevende maa henses i

*) Jfr. i det Hele Sammen S. 69—79.

uskiftet Bo med de myndige Børn, saalænge den fore-
 bliver i Enkestand. Ogsaa denne Gjensidighed hører til
 den specielle Familieret, og vi skulle derfor her ind-
 skrænke os til at bemærke: a) At denne Ret til at stode
 i uskiftet Bo vel alene ved den citerede Fkd. er givet
 Husbænd eller Jnderster af Landaalmuen, men at den
 dog ei derved er indskrænket til dem, hvis fernem-
 ste Næringsvei er Jordbrug eller Haandværksarbejde
 for Landaalmuen, naar de dog kunne henregnes til
 den nævnte Klasse af Landboere, i hvilken Henseende
 man har fulgt en temmelig liberal Fortolkning, jfr.
 Hansen S. 79—80. b) At uagtet Forordningens
 Udtryk gjøre det noget tvivlsomt, maa man dog antage,
 at den ei betager de myndige Børn deres i Lovens
 grundede Ret til at fordrø Skifte efter den Afsteds,
 jfr. Hansen S. 80—81. c) At naar en Husmand
 eller Jnderste anmelder sin Egteskæls Dødsfald, maa
 han uden tvivl anses at reclamere det omhandlede bene-
 ficium for sig, saalænge han ei udtrykkeligen begjærer
 Skifte, jfr. Hansen S. 82—84; og d) At den i
 Fkd. 21 Juni 1799 begrundede Betrielse før at holde
 Skifte vel ophører derved, at den Esterlevende indgaaer
 nyt Egteskab; men Skifteforvalteren skal dog i Al-
 mindelighed blot registrere Boet og lade det taxere,
 hvorefter han har at beregne Børnens Arv, og for
 denne give dem Udlæg i Huset og Indboet med den
 Erklæring, at samme antages som Pant og Sikkerhed
 for de deri udlagte Børnepenge. Lodsejlerne blive da

at tinglæse fer et meget moderat Gæbyhr. Forauktionering skal kun finde Sted naar det af den Efterlevende udtrykkelig begjæres, Frd. 21 Juni 1799 § 2 og Spertelreglm. 22 Marts 1814 § 67*).

Det kan ogsaa her mærkes, at det med Hensyn til Fattiglemmer var Praxis paa mange Steder, at naar Fattigvæsenet anmeldte Dødsfaldet med den Bemærkning, at den Afdøde enten Intet havde efterladt sig, eller kun Ubetydeligt som tilfaldt Fattigvæsenet, saa befattede Skifteforvalteren sig ei med Boet, om der end vare umyndige Arvinger. Nu bestemmer Canc. Circ. 5 Febr. 1828, at et Fattiglemms Efterladenskab kan uden Skiftebehandling overtages af vedkommende Bestyrelse af Fattigvæsenet, som ifkun har at afgive til Behandling hvad Overflud, der muligen bliver, efterat Beføstningerne paa den Afdødes Forsørgelse ere refunderede Fattigvæsenet. Dog skal der altid ogsaa om flige Dødsfald gjøres Anmeldelse til Skifteretten efter Frd. 12 September

- *) En fgl. Resol. af 21 Juli 1808, bekendtgjort ved Canc. Skr. af 30 s. M., give de i Keiskavlig borsatte fattige Haandværkere et lignende Beneficium til at henfælde i uføstet Bo. Derimod maa Rescr. 26 Febr. 1698, som indrømmede en vis Indulgenti med at lade Fædre i Kjøbenhavn henfælde i uføstet Bo, være bortfalden ifølge den senere Lovgivnings Forkrifter om den dertil fornødne Bevilling.

1792 § 8, og der maa ei fastes Jord paa Eget uden den almindelige Attest om denne Anmeldelse.

www.libtool.com.cn

§ 286.

Om Opbudsboer og Fallitboer, som Gjenstande for Skiftebehandling.

Levgivningen har fremdeles i tvende Tilfælde udtrykkelig henlagt Behandlingen og Delingen af en Formuemasse under Skifteretten. Det første Tilfælde finder Sted, naar en Mand selv overgiver sit Bo til Deling mellem sine Creditorer, medens det endnu er antageligt, at der kan stee dem fyldest af samme, v: et Opbudsbo, hvorved han kan vinde visse Fordele for sig, jfr. L. 5—14—40. Den nærmere Udvikling af dette Begreb vil forekomme ved Fremstillingen af Opbudsboers Behandling. Dog kan det allerede her erindres, dels at det meget ofte indtræffer, at den som et Opbudsbo til Skiftebehandling opgivne Masse dog til Slutning ingenlunde findes tilstrækkelig til Creditorernes Fyldestgjørelse og altsaa i Gjærningen er et Fallitbo, hvorfor den daglige Sprogbrug ei heller næie skjæler mellem Opbuds- og Falliterklæringer, dels at et Opbudsboes Behandling ved selvvalgte Opbudsmænd, som endnu kan komme til Anvendelse paa de fleste Steder i Riget, kun tildels har

Characteren af en offentlig Skifteforretning: Det andet af de nydsaernte Tilfælde, i hvilke en Formuemasse efter Lovgivningens udtrykkelige Bestemmelse kommer under offentlig Skiftebehandling, forekommer, naar en Debtors Formuemasse maa ansees utilstrækkelig til Betalingen af hans Gjeld, og denne derfor enten efter hans eget eller hans Creditors Begjæring skal realiseres, for at disse kunne erholde Gjeldstgjørelse af samme saavidt tilstrække kan. Dette er da et Fallitbo i egentlig Forstand og bliver altid Gjenstand for offentlig Skiftebehandling; jfr. Canc. Skr. 19 Febr. 1791, som indeholder den almindelige Sætning, at i Fallitboer forholdes med Skiftebehandlingen ligesom efter død Mand.

§ 287.

Om de Tilfælde, hvor offentlig Skiftebehandling kan fordres i Analogi af de Lovbestemmelser, som udtrykkeligen have foreskrevet saadan Behandling.

a) Om Skiftebehandling af adskilte Ægtefællers Bo.

Det Væsentlige ved de foromhandlede Gjenstande for den offentlige Skiftebehandling, der i selve Lovgivningen udtrykkeligen er deene undergivne, bestaaer

deri, at det er et helt Bo, det er den en vis Person tilhørende Formuemasse med alle samrøes Activer og Passiver, som skal behandles og deles ved det dertil anordnede Statsinstitut.

Der synes herefter at være tilstrækkelig Analogi ei blot for, at begge Ægtefæller i Tilfælde af Skilsmisse, og det hvad enten en definitiv Skilsmisse eller blot en Separation i Henseende til Børn og Seng finder Sted, naar de derom ere enige, maa kunne fordres af Skifteforvalteren, at han skal tage deres Bo under almindelig Skiftebehandling; men ogsaa for, at den ene Ægtefælle i Skilsmissetilfælde ensidigen kan forlange Skiftebehandling. En Cancelliskrivelse af 9 November 1804 tilkjendegiver, at et Separationsbo, som kommer under Skifteforvalterens Behandling, er en Skiftebehandling, og at der derom, ligesom om Sterv- og Opbudsboer, bør meddeles aarlig systematisk Forklaring; jfr. i Henseende til Separation fra Børn og Seng Canc. Skr. 15 August 1795, 12 April 1803, 20 Januar 1827 og Canc. Circ. af 27 September 1828, samt nogle Skiftedecisioner i Vibl. f. Danst Lovb. I. S. 182, 232, 377, og en sammesteds S. 235 anført Høiesteretsdom af 5 Mai 1830. En Dom i Jur. Tidskr. XX. S. 355 har ogsaa antaget, at en separeret Ægtefælle er berettiget til at fordrø det fælleds Bo taget under Skiftebehandling, og Regl. 24 October 1832 § 2 omtaler endeligen nu ogsaa udtrykkeligen som Gjens

Stand for den offentlige Skiftebehandling "de Boer som toges under Behandling til Deling mellem Wgtesfolk i Skilsmissetilfælde"; jfr. Frd. 11 September 1839 og Hansen S. 87—92.

b)*) Om Opløsningen af Interessentskaber ved Skiftebehandling.

Mere tvivlsomt er det, om visse contractmæssige Interessenter kunne forlange det mellem dem bestaaende Interessentskab opløst ved Skifterettens Behandling, saaledes, at paa den ene Side Skifteforvalteren er pligtig til at overtage sig samme, naar nogle af Interessenterne begjære det, hvorved maa bemærkes, at det almindelige lovbestemte Salarium i det enkelte Tilfælde maaſte ei er passende vederlag for den med Skiftebehandlingen forbundne Umage, og at paa den anden Side de enkelte Interessenter ei kunne imodſætte sig dette. Det bekræftende Resultat maa antages, hvor et virkeligt

- *) Den Arvebehandling, som finder Sted ifølge R. 5—2—69 henhører, som ovenfor bemærket, uden tvivl under det almindelige Begreb om et Sterboſkifte. Det samme finder endmere Sted, naar en Enkelt af de myndige Arvinger provocerer til Skifte, for at nyde godt af det ved Frd. 8 April 1768 hjemlede *beneficium inventarii*. Der bliver altsaa i disse tvende Tilfælde ei Anledning til at spørge om en analogisk Anvendelse af Lovgivningens Bestemmelser om Skiftebehandling, saaledes som Hansen antager S. 92—94.

Bo kan ansees at være tilfiede, altsaa hvor Interessentsskabet gyldigen constituerer en særegen juridisk Person, og det hvad enten Interessenterne selv overensstemmende med det mellem dem bestaaende Retsforhold fordre et saadant Interessentsskabs Opløsning, eller dets Crediterer i Henhold til de almindelige Regler om Falliterklæring, erklærer samme for insolvent, jfr. Jur. Tidsskr. XXI. S. 267 ff., S. 300—303 og Bibl. f. D. L. I. S. 20 og 352 ff., samt den her og i Forsete f. 1824 S. 92 ff. anførte Høiesteretsdom af 23 April 1824. Det er ogsaa klart, at naar alle Interessenterne i et responsabelt Societet hver for sig ville overgive deres hele Formue til Skiftebehandling (Opbud), saa maa Skifteforvalteren ogsaa tage de Interessentsskabet vedkommende Gjenstande under Skiftebehandling. Forsaavidt der fremdeles i de almindelige responsable Societeter, navnlig de almindelige Handelsfirmaer, kan antages at være en Interessentsskabsmasse, hvoraf Interessentsskabscreditorerne maa tillægges Ret til fortrinsvis at søge Betaling, med Udelukkelse af Interessenternes øvrige personlige Creditorer*), synes de almindelige Lov-

*) Dette tvivlsomme Spørgsmaal, om og hvorvidt man saaledes kan adskille en Interessentsskabsmasse fra Interessenternes øvrige Eiendele, uanset at Interessentsskabet ei udgjør en særegen juridisk Person, hvorom kan eftersees Jur. Tidsskr. XXI. S. 322—331 og Ørstedes Haandbog VI. S. 667—677, hører til den civile Ret.

ledes der skal forholdes med en flig Persens Formue; til Civilretten. Jvfr. i Henseende til den ældre Lovgivning Hansen S. 99—103.

Anmærkning. Naar et helt Bo tilfalder en enkelt Person som Universalarving, bliver der naturligvis ei Spørgsmaal om Skiftebehandling, hvis han er myndig og nærværende og selv vil overtage Boet, ligesom der i ethvert Fald ei her kan finde nogen egentlig Arvedeling Sted; men er han enten umyndig eller fraværende, eller, for at nyde godt af *beneficium inventarii*, selv vil overgive Boet til Skifterettens Behandling, saa vil denne finde Sted paa sædvanlig Maade, dog saaledes at den beholdne Formue naturligvis uden videre Arvedeling bliver at udlægge til Universalarvingen.

Det kan ogsaa erindres, at uagtet det i Almindelighed kun er et helt Bo, som er Gjenstand for Skiftebehandling, kunne enkelte Formuegjenstande blive Gjenstand for en subsidær Skiftebehandling ved en anden Jurisdiction end den, hvorunder Hovedstiftet hører, ligesom det evenfor er erindret (§ 281), at naar en Afsød efterlader Gods baade i Kongeriget og i Hertugdømmerne, skal der holdes et dobbelt Skifte, hvoraf hvert for sig kun omfatter en Del af den hele Formuemasse. Endeligen kan undertiden en bestemt Capital blive Gjenstand for Skiftebehandling, saasom efter Frd. 2 April 1817 § 2 og 4,

Frø. 11 September 1839 § 12, og efter en testamentarisk Disposition, t. Ex. naar den længstlevende Egtesælle efter et reciprokt Testament skal udbetale en Capital til Deling mellem den Afsødes Intestatarvinger; men dette er i Gjærningen dog ei en sand Undtagelse fra Reglerne om Gjenstanden for Skifte, idet denne bestemte Capital her skal træde istedet for de Paagjældendes Andel i et Br.

Tredie Afdeling.

Om Fremgangsmaaden under Skiftet.

Første Afsnit.

Om Fremgangsmaaden ved Behandlingen af et Stervbofskifte.

A. Dødsfaldets Anmeldelse.

§ 288.

Det er hensigtsmæssigt særskilt at fremstille Behandlingen af et Stervbo, som er solvent,

hvor der ei alene bliver Spørgsmaal om Fyldestgjørelsen af den Veet muligen paahvilende Gjeld, men ogsaa om Ublebning af den beheldne Formue til Arvingerne — Behandlingen af et Opbudssbo i indskrænket Forstand, som nærmest gaaer ud paa Fyldestgjørelsen af Creditorernes Fordringer, men hvor det dog er muligt at Noget bliver i Behold, som da forbliver den Opbydendes Eiendom — og Behandlingen af et Fallitbo, der er utilstrækkeligt til Creditorernes Fyldestgjørelse, saa at der i Særdeleshed bliver Spørgsmaal om den Orden, hvori Creditorerne kunne fordrø Tilfredsstillelse, o: om Concurssordenen. Det insolvente Stervbo bliver naturligvis ogsaa et Fallitbo.

Med Hensyn til Behandlingen af det solvente Stervbo bør man adskille de forskjellige Hovedmomenter i deres naturlige Tidssfølge og saaledes begynde med at omhandle Dødsfaldets Anmeldelse. Derhos ville vi, efter at have fremstillet Stervboets Behandling af den ordinære Skifteret, i nogle Paragrapher meddele de særegne Forskrifter, som vedkomme Stervboers Behandling af extraordinære Skifteforvaltere og af de myndige Arvinger selv.

Med Hensyn til umyndige og fraværende Arvingers Interesse, samt med Hensyn til de Afgifter, som skulle erlægges af Arv, er det gjort til Pligt for Arvingerne eller dem, som i Huset ere, hvor den Afdødes Geds og Midler findes, under 100 Rd. Solds Straf til

vor Frelsers Kirke; strax at anmeldte Dødsfaldet for den vedkommende Skifteret, L. 5—2—1, Frd. 10 Aug. 1697, Frd. 12 September 1792 § 8, Frd. 19 Octbr. 1796 § 8 og Frd. 8 Febr. 1810 § 8*). Den nærmere Bedømmelse af, hvorledes Ordet "strax" i det enkelte Tilfælde skal forstaaes, maa komme an paa Omstændighederne; og man kan ingenlunde i Almindelighed indrømme 24 Timers Frist.

For endmere at overholde Befalingen om Dødsfaldets Anmeldelse, er det gjort Præsterne til Pligt, ei at kaste Jord paa noget Lig, forinden de erholde Attest for, at Dødsfaldet er anmeldt for Skifteretten, hvilken Attest skal meddeles uden Betaling, ligesom de og skulle meddele Skifteforvalteren aarlige Beretninger om de i Aarets Løb jordeede Personer. Canc. Skr. 1 September, 27 October og 4 December 1810, 29 Febr. 1820, 28 Juli og 27 October 1821, Canc. Circ. 5 April 1823. Efter en fgl. Resol. af 20 Octbr. 1829 skal derhos Skiftecomissionen i Kjøbenhavn igjen ugentligen indberette de anmeldte Dødsfald til Politiet. Fremdeles er det i Kjøbenhavn foreskrevet, at ved en Haandværksføvends Dødsfald skal tillige den Mester,

- *) Efter Loven og Frd. af 10 August 1697 skulde Anmeldelsen kun skee hvor der vare umyndige eller fraværende Arvinger, men Hensynet til Arveafgifterne forarsagede, at Anmeldelsespligten udstræktes til alle Dødsfald.

hos hvem han sidst har arbeidet og Laugets Oldgesel
 anmeldte Dødsfaldet, Frd. 12 Juni 1789, og ved de
 subordinerede Militæres Dødsfald skal den vedkommende
 Compagnichef sørge for, at Anmeldelse skeer til Skifte-
 commissjonen, Parolbef. i Canc. Skr. 24 November
 1810.

Undtagelse fra den almindelige Anmeldelsespligt
 finder kun Sted med Hensyn til afdøde Hømmelige
 fødende, der fra Fødselsstiftelsen eller Frederiks
 Hospital requireres begravne, Canc. Skr. 24 Novbr.
 1810, og med Hensyn til afdøde Personer, som efter
 deres juridiske Stilling ei kunne eie noget, som
 kunde komme under Skiftebehandling, hvilken sidste
 Grundsætning er udtalt i Canc. Skr. 17 December
 1825 med Hensyn til Slaver i Vestindien, hvorved
 dog nu maa erindres Bestemmelsen i Frd. 1 Mai 1840
 § 9, jfr. Canc. Skr. 29 Marts 1828 med Hensyn til
 de i Graabrødre Hospital i Odense afdøde Lemmer.
 Derimod kan Anmeldelsen ei bortfalde, fordi det de
 facto er notorisk, at den Afdøde Intet eier, saasom
 spæde Børn der døe i Gælliget med Forældrene, naar
 de dog de jure kunde eie noget, jfr. ny nævnte Canc.
 Skr. af 17 December 1825.

B. Boets Overtagelse af Skifteretten (Forseglings- og Registrerings-Forretning).

www.libtool.com.cn

§. 289.

Naar Skiftebehandling, efter den modtagne Anmeldelse af Dødsfaldet, i Henshold til hvad i forrige Affnit er bemærket, af Skifteforvalteren findes fornøden, eller gyldigen af ham begjæres, skal han i Almindelighed strax foretage det Fornødne for at sikre Godsets Tilstedeblivelse, hvilket skeer ved en saakaldet Begyndelses- eller Forseglings- og Annotations-Forretning. Under denne Forretning bør de vigtigere dertil bequemme Gjenstande tages i Bevaring af Skifteretten, saasom rede Penge og Pengepapirer; hvad der kan undværes fra Husholdningen og Begravelsen tages under Forsegling (almindeligen i Bærelser, hvis Døre forsegles), og det, som efter L. 5—2—1*) overlades til Brug, annoteresog vurderes foreløbigen. Forsømmer Skifteforvalteren disse sine Pligter, bliver han at ansee med en Mulct af 100 Rdd. til vor Frelssers Kirke paa Christianshavn, Frd. 10 August 1697. Findes der

*) "uden hvis som til den Afdødes Begravelse og til Husholdningen, om der holdes nogen, fornødentligen behøves; hvilket dog altsammen skal registreres og vurderes, og dennem som i Huset ere, leveres, som derfor siden skulle gøre Rede og Rigtighed."

Gjæstgæster, som gjøre siebliffelige Foranstaltninger for nødne, saasom Bæxler, en afdød Procurators Sager, en Eiendoms Drift og desl., saa bør Skifteforvalteren strax sørge herfor, navnlig for Administrationen af Jordegods og andre faste Eiendomme.

En Dom, som er indført i Jur. Tidsskr. XXVIII. S. 272 ff., har antaget, at naar der skal stiftes mellem den længstlevende Ægtefælle og Børnene, og der ei er Grund til at antage, at Boet vil blive insolvent, kan den Længstlevende ikke være forpligtet til at lade sine Gangflæder, Linned, Pynt, Pretiosa o. desl. indbringe under Skiftet, med mindre der er anvendt en større Del af det fælleds Bo til slige Ting's Anskaffelse end der efter Boets Tilstand og Ægtefolkens Stand og borgerlige Stilling kunde ansees fornødent og passende. Man har fundet en tilstrækkelig Analogi herfor i de Billighedshensyn, som i flere Tilfælde skulle tages ved Skifte med Børnene, jfr. L. 5—2—19, 25, 26, Rescr. 7 Febr. 1794 § 2, Pl. 19 August 1823 og 13 April 1824, og hvorefter Børnenes Arveret i flere Henseender modificeres, ligesom L. 5—2—61 viser, at der ved Skiftet mellem Børnene indbyrdes skal tages Hensyn til hvad billigt kan være og Boet kan taale, og at Børnene navnlig efter denne Artikel i Almindelighed ei komme til at taale Aftærtning for hvad deres Linned og Gangflæder have kostet.

Forsøgningen kan iøvrigt undlades efter den førstafdøde Ægtefælle, naar der ei ere Særkultsbørn, og

det ei er venteligt, at der er betydelig Gjæld, L. 5—2—2. Fremdeles maa erindres, hvad ovenfor § 284 er bemærket om, hvorvidt Skifteforvalteren kan lade det berøe med Overtagelsen af Boet, naar det er sandsynligt, at de Hindringer, som i Diebliffet ere ireien for at de myndige Arvinger selv kunne beholde Boet til Deling, inden kort Tid ville blive fjernede. *

Under Forsøgling kan Boet i Almindelighed henstaae 30 Dage, L. 5—2—3, 4, jfr. dog L. 5—2—12, R. D. 18 Marts 1720 III. § 10 og Kasse Brd. 8 Juli 1840 § 52. Der er imidlertid ingen Nødvendighed for, at Skifteforvalteren skal lade Boet henstaae under Forsøgling i 30 Dage, naar der ei med Hensyn til at der ere fraværende Arvinger, som kunne ventes at komme tilstede, er Grund til at tøve saalænge med at skride til den formelige Registrerings- og Burderingsforretning. Det er tværtimod, naar det er givet, at yderligere Skiftebehandling vil finde Sted, sædvanligt at der tidligere skrides til Registrering og Burdering *).

I mindre betydelige Boer er det endeligen hensigtsmæssigt, at der under den første Forretning i Boet tillige foretages Registrering og Burdering af samtlige Boets Effecter; men hvor Boet er af større Betydning

*) Den Betydning, som denne Frist af 30 Dage havde med Hensyn til Anmeldelsen af visse Creditorens Fordringer, er bortfalden ifølge den senere Lovgivnings Bestemmelser om Udstedelsen af Proclamata til Creditorerne, hvorom i det Følgende.

og der navnlig til samme høre faste Eiendomme, maa der som i det Foregaaende forudsat stielnes mellem den foreløbige Forseglings- og Annotationsforretning og den egentlige Registrerings- og Burderingsforretning, d. e. den Forretning, hvorved Beets Eiendele af Skifteforvalteren nøiagtigen optegnes og deres sande Værdi saavidt muligt udfindes ved et Skøn, som almindeligen maa angaae de enkelte Dele for sig (speciel Burdering). Om Burderingsforretningens Form og Betydning er talt i den ordinære Proces *).

Naar der ei ere umyndige eller fraværende Arvinger og alle Interesserede ere enige, saa kunde det synes, at en generel Burdering, d. e. en Ansættelse af Beets Eiendele til Værdi af en vis Sum, maatte være tilstrækkelig; men det maa dog herved erindres, at Skifteforvalteren paa den Tid, da der under Skiftet bliver

*) Til at vurdere de faste Eiendomme bruges i Kjøbenhavn de for ethvert Tilfælde bestiftede Burderingsmænd, jfr. Pl. 31 Juli 1754, Canc. Pr. 4 Mai 1776 og Pl. 22 August 1787 § 1, og til at vurdere Løssøret de fast ansatte Burderingskoner. Udenfor Kjøbenhavn foretages al Burdering i Skifteforvalterens Dørværelse af dertil udnævnte Burderingsmænd, der kunne udnævnes endog af patrimonielle Skifteforvaltere, skøndt disse i Praxis undertiden lade dem udnævne af Stedets ordinære Dommer, jfr. Rescr. 6 Juni 1794, Canc. Skr. 11 October s. A., Canc. Skr. 6 August 1825, Ryt Jur. Art. V. S. 155, Jur. Tidsskr. X. a. S. 254, Hansen S. 110—111.

Spørgsmaal om Burderingsmaaden, ei kan være forvisset om at have alle Interesseredes Samtykke, da der endnu kunne være Creditorer, som ei have meldt sig, og naar de myndige Arvinger engang have undergivet Boet offentlig Skiftebehandling, maa denne og udføres saaledes, at Creditorerne kunne være betryggede for det Tilfælde, at Arvingerne ei finde sig foranledigede til senere at lade sig Boet extradere. Ere der umyndige, eller fraværende Arvinger, vilde en blot generel Burdering aabenbart udsætte disse for Tab og navnlig hindre dem fra i Tiden at bevise, hvor stort Tab de maatte have lidt ved, at den for dem bestikkede Børge bifaldt en for lav Ansættelse af Godset; ligesom L. 5—2—15 og Sportelregl. § 94, hvor der ere umyndige Arvinger, fordrer et fuldkomment rigtigt Skiftetrev; men hertil hører efter L. 5—2—15 speciel Registrerings- og Burderingsforretning, jfr. Canc. Skr. 8 Marts 1800. Den specielle Burdering er ogsaa ganske almindeligen foreffret i Lovens 5—2—3.

Med Hensyn til Beedigelsen af Burderingsforretningen, da maa denne, som i alt Fald maa kunne skee i Skifteretten selv, Pl. 30 Juli 1754 § 4 og Canc. Skr. 6 August 1825, bortfalde, hvor de vedkommende myndige Interesserede ere enige herom, eller hvor Auction senere skal afholdes over det Burderede, Canc. Skr. 21 Mai 1831. Hvor der derimod skal skee Udlæg efter Burderingen, og der ere umyndige Arvinger, bør Beedigelsen ei engang kunne

frafaldes af Bærgerne, ei heller unblades af Stiftesforvalteren, der selv ex officio skal paasee de Umyndiges Lærv. I Kjøbenhavn blive isvrigt Burderingerne af Løsøre ei særskilt beedigede, da Burderingskonerne taxere Effecterne i Henhold til den af dem ved deres Bestikkelse engang afslagne Ed. Fremdeles behøve Burderingsmændene ei corporligen at beedige Forretningen, naar Ingen af rette Vedkommende fremsatte en speciel Paastand herom, men det maa være tilstrækkeligt, at de skriftligen bekræfte Forretningen med Lovens sædvanlige Ed, jfr. Canc. Skr. af 6 August 1825 og 27 Mai 1826; Hansen S. 112.

Naar der spørges om, hvilke enkelte Eiendele Begyndelsesforretningen bør omfatte, da maa det foreløbigt erindres, at dette Spørgemaal ingenlunde falder sammen med Spørgsmaalet om, hvilke Eiendele der bør søges inddragne under Boet og Skifterettens Behandling af samme; thi mange Gienstande kunne allerede være komne ud af den Afsødes Bærge forinden hans Død og være tagne i Besiddelse af Andre; men naar disse benegte, at de tilhøre den Afsøde eller overhovedet paaatae, at de have en retlig Adkomst til at beholde dem i deres Besiddelse, til Ex. til Sikkerhed for en dem formentligen tilkommende Fordring, saa kan denne Paastand vel i Realiteten være ugrundet og Stiftesforvalteren kan være beføiet til at vindicere saadanne Gienstande, som tilhørende Boet, men han maa

da søge Vedkommende til at udlevere disse Gjenstande ved deres Forum, og han kan ikke ved sit eget Decret i Egenkab af Skiftesforvalter inddrage samme i Boet, saalidet som han, hvis han vilde afgive et saadant Decret, kan erholde samme iværksat ved den executive Magt i Staten; jfr. en Overretsdom i Jur. Tidskr. XXXVII S. 287 ff.

Derimod maa det være den almindelige Regel, at Ferseglingss og Registreringsforretningen bør omfatte alle de Eiendele, om hvilke det er givet, at de i Dødsøieblikket vare i den Afdødes Besiddelse; thi da denne blot som Besidder, efter Lovgivningens almindelige Grundsætninger, kunde fordre Beskyttelse for sin Besiddelse, indtil den paagjældende Gjenstand paa lovlig Maade var ham fravunden, og Skifteretten her skal træde i den Afdødes Sted og afgjøre, hvorledes der skal forholdes med hans Efterladenskaber, saa maa den kunne tiltage sig Besiddelse af alt, hvorom det er givet at det var i hans Besiddelse, da han døde. Idet vi saaledes her støde paa en Anvendelse af det i saamange Forhold vigtige Begreb om Besiddelse, maa det først bemærkes, at det under Begyndelsesforretningen, det være nu en blot Ferseglings- eller tillige en Registrerings- og Burderingsforretning, i Almindelighed maa komme an paa, hvad den Afdøde havde i sin factiske Raadighed i Dødsøieblikket; thi det andet Hovedcriterium ved den juridiske Besiddelse, at den Afdøde havde Ting i Bærge som sin,

kan i Almindelighed ei være givet ved selve Begyndelsesforretningen. Den factiske Besiddelse afgiver ved rørlige Ting i Almindelighed en Præsuntion for, at Tingen tilhører Besidderen, der ei behøver at fremsføre sin rettlige Siemmel for at kunne behelde den, ifr. L. 5—5—3, og Ingen er, om han end har en Ret til at erholde den omspurgte Gjenstand, som den Afdøde havde i Bærge, beføiet til egenmægtigen at sætte sig i Besiddelse af samme, og altsaa ei heller til ved en saadan egenmægtig Besiddelsestragelse at drage Spørgsmaalet, om de Gjenstande, som ved Dødsfaldet fandtes i den Afdødes Bærge og dermed i hans Bo, fra den Autoritets Afgjørelse, som har at behandle Boet og bedømme Enhvers Adkomst til at erholde Nogets samhelst udliveret af samme. Det er altsaa den competente Eksteforvalters Ret, som det er hans Pligt at sørge for, at hvad der findes i den Afdødes Bærge i Dødsøieblikket bliver opbevaret og i sin Tid tilfalder de rette Bedkommende *).

Da Eksteforvalteren imidlertid ei kan foretage Begyndelsesforretningen i Boet i det samme Moment, i hvilket Dødsfaldet indtræder, men først efterat Dødsfaldet for ham er bleven anmeldt, ville sædvanligvis i det Mellemrum, der forløber fra Dødsfaldet til Begyndelsesforretningens Foretagelse, andre Personer have

*) Ifr. dog hvad nedenfor skal blive meddelt om Afgjørelsen af et Windicationsføgsmaal mod Boet.

erholdt factist Raadighed over de enkelte Gienstande, om hvilke der opstaaer Spørgsmaal, hvorvidt den Afdøde havde dem i Besiddelse ved sin Død, og denne de nærværende Personers Besiddelse er da atter et Moment, som ei kan være uden Indflydelse ved Afgjørelsen af hvad Skifteforvalteren *propria autoritate* ved Begyndelsesforretningen kan inddrage under Beet.

Skifteforvalteren bør først begive sig til den Afdødes Bopæl for at forvisse sig om, hvilke Gienstande der forefindes paa samme, og over hvilke enten Ingen i Dieblirket har nogen factist Raadighed, idet Ingen har taget samme i Besiddelse efter at Dødsfaldet var indtraadt, eller som de i Huset tilstedeværende Personer, der foreløbigen have taget samme i Varetægt, ville anwise og overgive til Skifteretten; og navnlig bør han giennemgaae den Afdødes Gjæmmer for at forvisse sig om, at der ei ere Gienstande, som efter deres Bestaafenhed strax bør tages i Forvaring, eller som kunne gjøre en eller anden dieblirkelig Foranstaltning fornøden, jfr. hvad herom ovenfor er bemærket. De paa den Afdødes Bopæl tilstedeværende Personer kunne ei negte Skifteforvalteren Udgang til samme, under Foregivende af, at den Afdøde ingen Effecter har efterladt sig; thi foruden at der i det mindste dog altid maa være nogle Klædningsstykker og deslige, som have tilhørt denne, saa maa Skifteforvalteren være besøiet til at opfordre de Tilstedeværende til at erklære, om de enkelte Gienstande, som i Dieblirket fore-

findes paa den Afdødes Bopæl og som Skifteforvalteren kan formode at have været i den Afdødes Børge ferinden hans Død, dog have været i deres factiske Raadighed allerede ferinden Dødsfaldet indtraf. Heraf følger, at dersom det nogensinde maatte indtræffe, at de Persener som ere tilstede paa den Afdødes Bopæl, med physisk Magt vilde modsætte sig at Skifteforvalteren indfinder sig paa samme, for at udøve den ny nævnte ham som Skifteforvalter tilkommende Function, saa maa denne kunne ferdrø Understøttelse af den executive Magt, navnligten Politiet, til at skaffe sig den emspurgte Adgang til den Afdødes Bopæl.

Naar Skifteforvalteren da har erholdt Adgang til den Afdødes Bopæl har han fer det Første at inddrage de Gienstande som foresindes paa samme, og ever hvilke Ingen af de Tilstedeværende tilegner sig Raadighed, under Voet. Det samme er eg Tilfældet med de Ting, som de, der ere tilstede paa den Afdødes Bopæl, og som i Diebliffet have samme i deres Børge, anvise som Gienstande der vare i den Afdødes Besiddelse, og som de derfer erkiende at skulle medtages under Voets Behandling*). Dersom de Tilstedeværende paastaae, at

*) Det kan i saa Henseende erindres, at da en egenmægtig Tilegnelse af hvad der senere bevises at have været i den Afdødes Børge, i Almindelighed vil kunne paadrage den Paagjældende criminelt Ansvar, saa er det sædvanligt, at de der ere tilstede paa den Afdødes Bopæl selv frivilligen paa-

disse Gienstande desuagtet tilhøre dem, som deres Eiendoms, maae de søge dem udeliverede fra Skifteretten. Denne Paastand vil da i Almindelighed være nærmere et legitimere og paademme under et følgende Søgemaal*). Dog vil der undertiden strax være saadanne Data tilstede, som ei lade nogen Tvivl tilbage om, at de emspurgte Ting maa ansees at tilhøre den, der fordrer dem udeliverede til sig: Saaledes vil Skifteforvalteren til Ex. ofte strax under Begyndelsesforretningen kunne afgjøre, at Meubler i det Bærelse, hvor den Afdøde har boet som Vegerende, tilhøre Husværten, at visse Klædningsstykker og deslige tilhøre Tjenestefolk, o. s. v., jfr. ovenfor § 259 No. 5. Det maa derhos her erindres, at naar Skifteforvalteren inddrager Alt, hvorom det er givet, at det var i den Afdødes Bærg, da han døde, under Boet, saa afgjør

vise alt hvad der forefindes og virkeligen har været i den Afdødes Bærg, som Gienstande, der i det mindste foreløbigt bør inddrages under Boet, og der opstaaer da ei i den Anledning nogen Tvist under Begyndelsesforretningen.

- *) Om de maa søge slike Ting udeliverede af Skifteretten, saa at denne ved sit Decret afgjør deres Ret til udeliveringen, eller om de i dets Sted kunne søge Skifteforvalteren ved de ordinære Domstole til at udelivere disse Ting, o: instituere et Vindicationsøgemaal for disse Domstole imod Skifteforvalteren som Boets Repræsentant, vil blive omhandlet i det Følgende.

denne hans Beslutning dog kun alene, hvis der foreløbigen skal have Tingen i Besiddelse, og denne Beslutning er altsaa paa ingen. Maade til Hinder for, at Skifteforvalteren i Henhold til senere fremkomne Bevisligheder kan decidere, at den omspurgte Gjenstand bør udliveres til den, der vindicerer samme som sin Eiendom.

I det vi efter alt Foranførte ansee det Moment, om den paagjældende Gjenstand var i den Afsødes factiske Raadighed paa den Tid da han døde, for det her afgjørende, maa vi i Henseende til Spørgsmaalet, om efter hvilke Criterier dette Moment i Realiteten skal bedømmes, henvise til den civile Ret, hvor Læren om Besiddelsen i det Hele bliver at foredrage. Vi skulle her alene erindre, at det Datum, at Tingen findes paa den Afsødes Bopæl, ikke altid godtgjør, at den har været i den Afsødes Bærg paa den Tid, da han døde; thi foruden at dette Datum i alt Fald alene kunde have nogen Vægt, naar der skal stiftes efter den afdøde Husbond eller Hustru, men ei naar der stiftes efter en anden underordnet til Husstanden hørende Person, saa er det selv under hin Forudsætning utvivlsomt, at flige Personer, som vare til Huse hos den Afsøde og som nu under Begyndelsesferretningen ere tilstede paa hans eller hendes Bopæl, i dennes levende Live kunne have haft mange Ting i deres udelukkende Bærg, uagtet de foresandtes i den

omhandlede Velig, navnlig forsaavidt de opbevaredes i deres egne Gjemmer, eller i de Bærser, som de havde til deres Brug, jfr. L. 6—17—17. Heraf følger, at Skifteforvalteren ei under Begyndelsesforretningen *propria autoritate* kan inddrage de Ting under Boet, som vel findes paa den Afdødes Bopæl, men som en anden Person i Diebliffet har i sit Bærge og som han vaastaar at have besiddet før Dødsfaldet, og derfor negter at have tilhørt den Afdøde. Antager Skifteforvalteren desuagtet, at Tingen har været den Afdødes Eiendom, maa han ved et civilt Søgemaal søge Besidderen ved hans ordinære Forum til at udløvere samme, med mindre der ere saa vægtige Data tilstede for, at den paagjeldende Person svigagtigen vil tilegne sig Gjenstande, som forinden Dødsfaldet vare i den Afdødes Bærge, at der er Anledning til at fremkalde en justitiel Undersøgelse imod ham.

Derfor det derimod skulde indtræffe, at en Person, som i Diebliffet har en Ting, der findes paa den Afdødes Bopæl i sit Bærge, vel indrømmer at han har taget den i Besiddelse efterat Dødsfaldet er indtraadt, men derhos modsætter sig at Skifteforvalteren nu tager den i Besiddelse som en i det mindste foreløbigen til Boet henhørende Gienstand, maa Skifteforvalteren atter her kunne erholde den executive Magts, navnlig Politiets, Assistance til at erholde Tingen udløveret til sig; thi det er da umiddelbart givet, at den paagjeldende

Person egenmægtigen modsætter sig Udvølsen af den Skifteforvalteren tilkommende Function.

Det her Anførte maa i det Hele ikke mindre finde Anvendelse paa urørlige Ting end paa rørlige. Den faste Eiendom, som den Afdøde, da Dødsfaldet indtraf, havde i sin factiske Besiddelse, maa Skifteforvalteren ogsaa være beføiet til foreløbigt at tage i Besiddelse, som henhørende til Boet, uden Hensyn til om den Afdøde havde Skjøde eller anden tinglæst Afdømt til Eiendommen, og den Person, der har saadan Afdømt til samme, maa søge den udleveret fra Boet og maa give Spørgsmaalet om hans Afdømt hertil under retlig Paakiendelse. Han havde nemlig ei været beføiet til, uden lovlige Rettergang eller dog i alt Fald uden ved en Fegedsforretning, at sætte den Afdøde ud af Eiendommens Besiddelse, og Skifteretten træder her i den Afdødes Sted. Et Andet er, at hans retlige Afdømt til at erholde Eiendommen overgivet til sig muligen kan faa tilstrækkeligen oplyst under Begyndelsesforretningen, at Skifteretten allerede under denne kan finde sig beføiet til at overgive ham samme.

Hvad angaaer de Ting, som paa den Tid da Skiftet tager ~~sin~~ Begyndelse, ikke findes paa den Afdødes Bopæl men andetsteds, og derhos i andre Personers Besiddelse, da kan Skifteforvalteren naturligvis paa den ene Side ei ved sit Decret inddrage dem under Boet, med mindre de, som have slige Ting i deres Børge, selv indrømme, at de havde dem i

Værges paa den Afsødes Vegne og at de saaledes høre til Voet. Men indrømme de paa den anden Side, at Tingen fandtes i den Afsødes Værges, da han døde, og at de senere have taget den til sig som dem tilhørende, og de dog ikke ville overgive Gjenstanden til Skifte- retten, fordi de mene at have en Ret til at beholde denne Ting som deres Eiendom, saa have vi ogsaa her et Exempel paa, at en Person egenmægtigen negter Skifteforvalteren Udvølsen af hans Embedsfunction, og denne maa da ogsaa her kunne fordrø Understøttelse af den executive Magt*).

Serøvrigt bør Skifteforvalteren, naar det under Begyndelsesforretningen opgives for ham, at den Afsøde har Adkomst til Ting, som for Tiden ere i andre

- *) Hansen synes, S. 115, at forudsætte at den Ret, der med Hensyn til Besiddelsestagelsen af Voets Eiendele ved Begyndelsesforretningen tilkommer Skifteforvalteren til at fordrø den executive Magts Understøttelse, falder sammen med den Ret der tilkommer en Eier til at fordrø den executive Magts Beskyttelse imod voldomme Brud paa Besiddelsesretten. Men det bør dog ei oversees, at Skifteforvalteren skal tage noget i Besiddelse, som i Diebløkket ei er og aldrig har været hans factiske Raadighed undergivet, medens Eieren fordrø Beskyttelse for at vedligeholde sin Besiddelse, og at den executive Autoritet derfor ei kan yde Skifteforvalteren Understøttelse, uden at sjonne, om det er givet, at den omhandlede Besiddelsestagelse hører til Skifteforvalterens Embedsfunction.

Personers Besiddelse, udestaaende Forbringere, eller andre obligatoriske Rettigheder, derom gjøre fornøden Antegning i Skifteprotocellen. Jfr. isørigt Jur. Tidsskr. XXIII. S. 367 ff. www.libtool.com.cn

Endelig kan det endnu erindres, at den ordinære Skifteforvalter ei kan foretage Forseglingss- og Registrerings- Forretninger udenfor sin Jurisdiction; thi disse Handlinger ere actus judiciales, som alene den paa ethvert Sted competente Retsautoritet kan foretage. Den modsatte Mening har tidligere været antaget i Rescr. 27 Aug. 1751 og 25 Juli 1755; men den rigtigere Mening er ei alene antaget i tvende ældre Rescripter af 24 Marts 1719 og 16 Novbr. 1742, men og i flere senere Canc. Skr., saasom af 16 Mai 1767, 5 Juni 1784, 16 Jan. 1796, og især 2 Marts 1824 (see den i Rescriptsamlingen til denne Canc. Skrivelse fœiede Note), ligesom den og synes forudsat i Spørtel-reglementet af 22 Marts 1814 § 95. Kun med Hensyn til extraordinære Commissarier er Sagen noget tvivlsomt, da de ei synes at have en til et vist Territorium bunden Jurisdiction: Det maa her uden tvil komme an paa Commissariets Indhold, og naar dette ubetinget omfatter hele Boet, saa er det neppe underforstaaet, at Commissarierne alene kunne tage de Eiendele under Forsegling og Registrering, som findes i den ordinære Skiftejurisdiction, i hvilken de have Ophold, og de kunne saaledes vel og i andre Jurisdictioner personligen foretage hine Forretninger;

men de kunne neppe committere Andre: vertil end Stedets ordinære Skifteforvalter, og dette vil ogsaa oftest være det beleiligste for dem selv; jfr. C. Skr. 2 Marts 1824: — En Folge af de anførte Regler bliver da, at der med den principale Skiftebehandling kan blive at forbinde flere subsidiaere under andre Jurisdictioner; men de sidste ere dog kun foreløbige Forhandlinger, thi Boets Slutning og Deling maa forblive hos den principale Skifteforvalter; jfr. Hansen S. 131—33.

C. Om Boets Administration og Realisation.

§ 290.

Om Administrationen og Realisationen af Boets Løse og faste Eiendomme.

Det er Skifteforvalterens Pligt at drage Omsorg for, at Boets rørliche og urørliche Ting blive opbevarede og benyttede paa den hensigtsmæssigste Maade*) indtil de enten kunne blive realiserede, o: udbragte til et Pengebeløb, der, efterat Creditorerne af samme ere

*) Rf. Skr. 5 Mai 1832 og Canc. Skr. 15 Juni s. A. indeholde mærkelige Regler om Benyttelsen af Fæstegaarde med Hensyn til den forestaaende Høst o. s. v. Disse hore imidlertid nærmest til Landboretten.

fyldestgjorte, forøvrigt kan forbedes mellem Arvingerne, eller de in natura kunne blive udlagte enten til Creditorer eller Arvinger for deres Børderingsbeløb; og Skifteforvalteren maa i disse Forhøld vise samme Omfarg for disse Boets Eiendele, som en forstandig og omhyggelig Mand i Almindelighed vil vise for sine Anliggender. Saavel med Hensyn til Opbevaringen som Benyttelsen kan der opstaae Spørgsmaal om, hvorledes der i det enkelte Tilfælde skal forholdes med disse Eiendele, navnlig de Boet tilhørende faste Eiendomme. Forinden Skifteforvalteren tager Bestemmelse herom, bør han indhente de i Boet Interesseredes Formening, som ere tilstede; hvorved det maa erindres, at naar der ere umyndige Arvinger, bør der for disse strax ved Skiftets Begyndelse bestikkes Værger i Overensstemmelse med de almindelige Regler om Ud-nævnelser af Værger, der blive at foredrage i Familienretten, ligesom der maa bestikkes Tilsynsværger for de fraværende Arvinger, som ei selv lade møde, jfr. Fr. 23 Aug. 1793, Regl. 8 Jan. 1781 § 28, Justits-Regl. 13 Juli 1836 § 41, og om Kjøbenhavns Skifte-commissions Myndighed til at bestikke Tilsynsværger paa Skifter, Fr. 15 Juni 1771 § 16, Rescr. 1 Octbr. 1772 § 12 og Ørstedes Haandbg. II. S. 352. Naar det isvrigt er afgjort, at Boet, uden Hensyn til hvad der bestemmes om de enkelte Eiendes Conservation og Administration, vil være tilstrækkeligt til Creditorerne's Fyldestgjørelse, kan deres Formening

ei være afgjørende imod Arvingernes og deres Bærgers, men saalænge dette ei er konstateret, hvilket ofte vil være Tilfældet i Begyndelsen af Boets Behandling, saa maae de som Interesserede i Boet kunne forlange en i Henseende til Bevaringen eller Administrationen opstaaet Tvist afgjort ved Skifteforvalterens Kjendelse, hverved han har at bestemme, hvilken Foranstaltning der efter samtlige forhaandenværende Omstændigheder bør ansees for den hensigtsmæssigste. Er der mellem Arvingerne eller deres Bærger indbyrdes opstaaet Tvist om denne Gienstand, maa den paa samme Maade afgjøres. Naar det er givet, at Boet er tilstrækkeligt til Creditorenes Fyldestgjørelse og der kun ere myndige Arvinger, som alle ere tilstede, maa dog disses Formening, da de ere de eneste Interesserede i Boet, i det Hele og navnlig med Hensyn til de her omhandlede Anliggender, ligesom tages til Følge af Skifteforvalteren. Dersom der derimod, som sædvanligt, ere umyndige Arvinger, kan Skifteforvalteren ei ubetinget være bunden ved Bærgerne's Formening, da han ogsaa selv i Embedsmedfør har at agte paa de Umyndiges Lær; men naar der dog er Enstemmighed mellem Bærgerne og de øvrige i Boet Interesserede og en Foranstaltning, som han desuagtet anseer stadelig for den Umyndiges Lær, synes han ei ved sin egen Kjendelse at burde negte den Fremme, naar der er Tid til til at indhente den høiere, Bærgerne overordnede,

**Øvrigheds Beslutning, om den vil frasalbe eller rati-
habere Bærgernes Formening.**

Det kan ei være Skifteforvalterens Pligt person-
ligen at udføre hvad der hører til Opbevaringen og
Administrationen af den Afdødes rørlige eller urørlige
Ting. Kun de rede Penge, Pengeeffecter, Pretiosa
og deslige bør han tage i sin egen Forvaring; men
isøvrigt maa han kunne benytte Andres Hjælp, forsaavidt
den efter Omstændighederne er fornøden, navnlig at lade
Løsøret opbevare ved de Personer der ere tilstede paa
Etervokstedet, og de faste Eiendomme, især Landeien-
domme og de Kjøbstædeiendomme, der skulle benyttes
til en Næringsdrift, der ei bør standse, bestyres ved
dertil antagne dueelige Personer. I Almindelighed vil
han her kunne benytte dem, der vare i den Afdødes
Tjeneste, og som Boet dog skal lønne indtil de paa
loovlig Maade kunne opsiges.

Naar der er begyndt en subsidær Skiftebehand-
ling af Boets Eiendele under en fremmed Jurisdiction,
maa den Skifteforvalter, der har den principale Skifte-
behandling, kunne tage Beslutning om, hvorledes der
skal forholdes med disse Eiendele. Der vil isøvrigt
sjældent være Anledning til at lade de rørlige Ting
flytte fra den fremmede Jurisdiction, hvorimod de
foreløbigen blive opbevarede og i Almindelighed bort-
solgte ved den subsidære Skifteforvalters Foranstaltning,
der isøvrigt her har samme Pligter i Henseende til dette
Gedsets Opbevaring og Administration, som ovenfor ere

udviklede, kun at han maa rette sig efter en paa Hovedskiftet gylldigen vedtagen Beslutning. Dersom Boets Eiendele, især de faste Eiendomme, under en fremmed Jurisdiction i længere Tid skulle administreres for Boets Regning, navnlig i Forventning af at de ville blive udlagte in natura, saa kan der vel og paa Hovedskiftet tages Beslutning om, at Eiendommen skal extraderes fra den subsidiaire Skifteret til en paa Hovedskiftet valgt Befuldmægtiget, og at denne derefter umiddelbart skal staae under Hovedskifteforvalteren. Hermed ender da i saa Fald den subsidiaire Skifteforvalters foreløbige Behandling af disse Eiendele, jfr. Hansen S. 133—34.

Under Skiftebehandlingen bliver det dernæst at afgjøre, om Boets rørlige eller urørlige Ting skulle opbevares til Boets Slutning for derefter at udlægges in natura til de Vedkommende, eller bortsælges.

Foreløbigen maa der herved bemærkes, at forsaavidt der behøves rede Penge til Afholdelse af Administrationsudgifterne, maa Skifteforvalteren naturligtvis kunne afhænde saamange af Boets Eiendele, som behøves for at dække dette Beløb. Ligesom Creditorerne dernæst her, hvor Boet forudsættes at være solvent, ei kunne paastaae, at nogle af dets Eiendele skulle udlægges dem in natura, saaledes kan det ei heller fra Boets Side paastaaes, at Creditorerne skulde tage Udlæg in natura: De maa tvertimod kunne fordre, at Skifteforvalteren afhænder saamange af Boets Eiendele.

dele, at de kunne erholde contant Betaling. Fremdeles maa det være en almindelig Regel, at naar Noget af Boets Løsøre eller en fast Eiendom engang skal sælges, saa bør dette ske ved offentlig Auction, da man, efter underhaanden at have solgt Gienstande, som de her omhandlede, der ei saaledes som Statspapirer og andre lignende Effecter til enhver Tid kunne have en bestemt offentlig constateret Pris, vil mangle Bevis for at den erholdte Priis er ligesaa høi, som den, der kunde have været erholdt, hvis Tingene var bleven bortsolgt ved offentlig Auction.

Derimod er det mere tvivlsomt, hvorvidt Arvingerne mellem hinanden indbyrdes og den efterlevende Ægtefælle i Forhold til den Forstafødtes Arvinger kunne fordrø Udlæg in natura, eller skulle finde sig i, at de faste Eiendomme og Løsøre forauctioneres, naar dette paastaas af nogle af de nybnævnte Paagjældende. Vel ere nu Auctioner blevene saa brugelige, at de maae ansees som den sikreste Maalestok for Tingenes Værdi, hvilket ogsaa er forudsat i en Mængde Anordninger, saasom Pl. 30 Octbr. 1767, Frd. 21 Juni 1799, Pl. 22 April 1817, Pl. 3 Juni 1818; og alle de Anordninger, navnlig Rescript 7 Febr. 1794 § 2, Pl. 19 August 1823 og Pl. 13 April 1824, der i enkelte Tilfælde indrømme Forældre som et særegt Beneficium, at de ei af deres umyndige Børn eller Børnebørn skulle kunne tvinges til Realisation af Boets Midler; og

det er derfor ogsaa antaget i flere Domme og Cancellisfrivelser, at naar der paa Skifte opstaaer Tvist mellem de Personer, der have lige Interesse i Boet, om en Eiendom skal forauktioneres eller udlægges in natura, maa i Almindelighed deres Paastand gives Medhold, som fordre Forauktionering, jfr. J. A. XXV. S. 94, N. J. A. XXX. S. 81, A. f. Retstv. VI. S. 40 og 54, Resc. 26 April 1765, Canc. Skr. 17 April 1824, 19 Febr. 1825 og 17 Septbr. 1831*). Men da Lovens Forfrister om Udlæg paa Skifte in natura, jfr. L. 5—2—14, 19 og 20, 3—17—20, 5—14—33 m. fl., dog ikke ere ophævede, maa lovlig Burdering endnu ligesaavel som Auction ansees som en af Lovgiveren approberet Maade, hvorpaa Gedsels Værdi kan udfindes, jfr. Jur. Tidst. XII. a. S. 119—23, XXVI. S. 278, Canc. Skr. 25 Marts 1823, 17 April 1824, 16 Jan. og 14 Aug. 1830; og dersom den Vedkommende altsaa kan paavise en særegen retlig Interesse ved at erholde Udlæg in natura efter Burdering, saa maa han endnu have retligt Krav paa, at denne Fremgangsmaade kommer til Anvendelse. Denne Grundsætning synes ogsaa at være antagen i den Overrettsdom, som er indført i Jur. Ugeskr. 2den Aarg. S. 712 ff. Det bliver da her nærmere at undersøge, hvilken særegen retlig Interesse der kan

*) Skibsartl. 22 Septbr. 1758. V. § 2 indeholder og, at den afdøde Somands Gods skal offentlig auctioneeret for Maaften.

gjøres gjældende som Grund til at forbre Udlæg in natura.

Hvad da først de umyndige Arvinger angaaer, maa det foreløbigen bemærkes, at Hensyn til disse egen Interesse allerede medfører, at deres Bærg bør forbre Løbsret forauktioneret, jfr. Canc. Skr. 17 April 1824, med mindre Eiendelene kunne være dem tjenlige til personlig Benyttelse; thi i saa Fald maa Bærgen i L. 3—17—20 og dennes Analogi have Hiemmel til at foranledige, at flige Effecter udlægges dem in natura, hvilket i Praxis ogsaa dagliggen stæer især i Bønderboer. Forsaavidt Skifteforvalteren imidlertid ei er enig med Bærgen i at et saadant Udlæg in natura kan ventes at blive til den Umyndiges sande Gavn, eller der ogsaa handles om Udlæg af faste Eiendomme, bør Bærgen ei alene søge den høiere Øvrigheds Approbation paa, at den Umyndige tilloddes Eiendommen efter Vurdering, men end ikke indrømme, at den udlægges en anden Arving i følge Overenskomst efter den paa samme satte Vurdering uden hiin Approbation; jfr. Canc. Skr. 16 Jan. 1830, der endog synes at ferudsætte, at en saadan Overenskomst om Udlæg af Boets faste Eiendomme in natura ikke engang skal kunne ratihaberes af Amtmanden, men bør indstilles til Cancelliets Resolution; see ogsaa herved Fdg. 22 Novbr. 1837 § 2. Lovens Forfrist i 3—17—22, at ingen Værg maa afhænde de Umyndiges Jordegods, som han er Værg for, hvortil

Anordn. af 2. Marts 1708 § 66 og Berillg. af 27. Febr. 1784 referere sig, kan ikke være til Hinder for at fligt Jordegods af Børgerne fordres forauktioneret; thi dels forudsætter Artiklen udentvivl, at Jordegodsset allerede er udlagt paa Skifte, jfr. Ørsted's Haandb. II. S. 389, dels maa L. 3—17—22 (hvis den antages at angaae Spørgsmaalet om Jordegodssets Realisation under selve den offentlige Skiftebehandling) ansees forandret ved de ovenfor citerede Bestemmelser, hvorefter Forauktionering nu af Lovgiveren ansees for den i Almindelighed sikreste Maade, hvorpaa en Lings sande Værdi kan udfindes, jfr. Rescr. 26 April 1765 og Canc. Skr. 21 April 1798. Den umyndige Arvings Børge behøver altsaa ikke nu at søge nogen høiere Autoritets Approbation paa, at han samtykker i, at Arveladerens Jordegods af Skifteforvalteren søges afhændet ved offentlig Auction, hvilket ogsaa ideligen steer i Praxis uden nogen saadan Approbation. Fremdeles kunne de umyndige Arvingers mulige Interesse ved at faae enkelte Eiendele udlagte in natura ikke give stjellig Grund til at negte Forauktionering, naar de myndige Arvinger for deres Vedkommende have en Ret til at fordre sig Realisation, og ville gjøre denne Ret gjeldende.

Naar der overhovedet mellem Arvingerne opstaaer Tvist, om visse af den Afdøde efterladte Eiendomme skulle forauktioneres eller udlægges in natura, - saa synes Paastanden om at Lesørene skal ud-

lægges in natura sjældent at kunne tages tilfølgende, allerede af den Grund, at den ene Arving ei vil have større Ret end den anden til at erholde de enkelte til Etestet hørende Gjenstande sig udlagte. Det maa nemlig erindres, at en Arvings Ret gaaer ud paa en vis Qvotandel af den Afdødes Formue (en pars indivisa) og ei paa visse enkelte Ting af dem, som findes i dennes Formue. Dertil kommer, at den Edestrækning, som man her vil have anvendt, jfr. Edesteds Haandb. II. S. 386—87, synes inpracticabel hver Arvelodderne ere ulige, og uden tvivl i mangfoldige Aar har været ukjendt i Praxis, hver Arvingerne ei selv have forenet sig om en saadan Fremgangsmaade. Dersom der imidlertid handles om flere ligeartede Gjenstande, af hvilke hver Arving kan erholde sin, og dersom det derhos maa antages, at den vedkommende Arving kan have særdeles Gavn af at beholde slige Eiendele for sig, — hvilke Forudsætninger dog sjældent ville indtræde — saa synes der i det sidste Datum at indeholdes en særegen Grund til, at han maa kunne erholde Udlæg in natura, og den Medarving, der ikke anseer Vurderingen for rigtig søge at beskytte sin Interesse ved at foranledige en Omvurdering. Fremdeles maa det antages, at hver en Arving kun skal have en uforholdsmæssig liden Andel i Beet imod de øvrige Arvinger, der ønske Udlæg in natura, kan heri ligge en Grund for, at han bør nøies med at modtage de Effecter, som efter Vurderingen dække hans Arvelod og

selv lade dem realisere. Disse og lignende Tilfælde synes altsaa i det Hele at maatte afgjøres efter de concrete Omstændigheder i ethvert Bo; jfr. Jur. Tidst. XXVI. S. 278 og den ovenfor citerede Dom i Jur. Ugeskrift II. S. 712 ff. Det maa isørigt erindres, at en Canc. Skr. 17 April 1824 ganske almindeligen har antaget, at hvad Løboret angaaer, da kan der formentligen Intet være imod, saafremt nogen af Arvingerne maatte ønske det, at hans Part udlægges ham efter Burdering. — Hvad de faste Eiendomme angaaer da vil ogsaa her den almindelige Regel blive, at naar Arvingerne ei kunne forenes om sammes Udlæg in natura, maa de bortsælges ved Auction, da den ene Arving ordentligviis ei kan have større Ret til at erholde en sliq Eiendom end den anden, og ingen Deling in natura her kan finde Sted; see de ovenanførte Canc. Skr. 21 April 1798 og 17 April 1824, samt Ørsted's Haandb. II. S. 389; jfr. dog L. 5—12—63 og 64. Dersom imidlertid den Arving, der medfører sig Udlæget in natura, kun har en uforholdsmæssig liden Arvedel i Boet imod den eller de Arvinger, som ønske samme udlagt in natura, og disse sidste derhos efter de forhaanden værende Omstændigheder have en særegen Interesse i at erholde Eiendomme, navnlig som Jordbrugere eller med Hensyn til anden Næringsdrift, saa taler der mere for, at de Sidstes Paaastand om Udlæg in natura kan tages til Følge; jfr. Præmisserne til den ofte citerede Dom i Jur. Tidst. XXVI. S. 278.

Endelig er der særegne Grunde til Udlæg in natura, naar det er den længstlevende Ægtefælle, som paa Skiftet med den Førstafdødes Arvinger fordrer saadant Udlæg. Dens Hovedlod er nemlig ikke nogen samme tilfalden Arv, men kommer kun ind under Skiftet, for at den Afdødes Hovedlod, der falder i Arv, kan udfindes, og det vilde da være saameget ubilligere, at den Længstlevende skulde see de faste Eiendomme og det Løstøret bortsolgte, som den behøver til sin Næringsdrifts og Husholdnings Fortsættelse. Det er derfor ogsaa ved en Høiesteretsdom af 8 April 1811 antaget, at den Længstlevende ei skal taale Gerauctionering af samtlige Boets Eiendele efter den af den Førstafdødes Arvinger derom nedlagte Paastand; men at den derimod maa have Ret til at udtage sin Del af Løstøret in natura, samt til at beholde Boets faste Eiendomme imod Udløsning efter Vurdering*). I Henseende til den Maade, hvorpaa den efterlevende Ægtefælle kan gjøre denne sin Ret gieldende, opstaaer der ved de faste Eiendomme ingen Vanskelighed, da den Førstafdødes Arvinger her let kunne erholde Omvurdering, hvis de ansee den første Vurdering for at være for lav. Hvad Løstøret derimod angaaer, er Forholdet noget vanskeligere, idet den længstlevende Ægtefælle synes i høi Grad at

*) Hermed bortfalder en ældre Høiesterets Dom af 2 Decbr. 1799, som skal have antaget det modsatte Resultat, ifr. Aftææ V. S. 223 ff.

kunne forurette den Forstafødtes Arvinger, dersom den kunde efter eget Tykke udtage for sig alle de lavest vurderede Gienstande og beholde samme efter Burderingsbeløbet. At Boets hele Løssøre skulde overtages af den Længstlevende, imod inden en passende Frist at indbetale Halvdelen af det samlede Burderingsbeløb til Skifteretten, synes ei foreneligt med den nydnævnte Høiesteretsdom, der efter Cancellistfrivelse af 17 April 1824 skal have givet den Længstlevende Ret til at udtage sin Part af Løssøret efter Burdering, og vilde ogsaa meget besvære denne ved Uøvelsen af sin Ret til at erholde de værdifulde Gienstande, som ere den fornødne eller særdeles nyttige. Dette sidste Siemød er ei heller foreneligt med den anden Udvei, man har foreslaaet, at hele Løssøret nemlig skulde deles i tvende Parter, og det ved Lodtrækning afgjøres, hvilken Part der in natura skulde udlægges den Længstlevende, ligesom denne hele Afsondring af Løssøret i tvende lige Parter ofte i Anvendelsen vilde blive vilkaarlig og uhensigtsmæssig. At Skifteforvalteren endeligen skulde afgjøre, hvorvidt de Ting, som den Længstlevende udvalgte, virkelig kunde ansees som nødvendige eller nyttige for samme, vil vel være en Fremgangsmaade, der jævnlig maa kunne følges, jfr. Hansen S. 124, men vilde dog vistnok ofte være at stille ham en Opgave, som han ei kunde løse, og i betydelige Boer føre til en i flere Henseender upraktisk Vidtøftighed. Den naturligeste Udvei, naar

Skifteforvalteren ei kan tilveiebringe en mindelig Over-
 enskomst og en Deling alene med Hensyn til hvad
 der er nyttigt og nødvendigt for den Længstlevende
 efter Voets Bestaaffenhed ei er anvendelig, synes da at
 være den, at man indrømmer den Længstlevende Ret
 til foreløbigen at udvælge rørlige Giendele til det
 Halve af Løsørets Burderingsløb, og derefter at give
 den Førstafdødes Arvinger Ret til at fordrø Omvur-
 dering af alle de enkelte Gjenstande, som de holde for
 at være for lavt ansatte, medens man paa den anden
 Side da og bør tilstede den Længstlevende — som kun
 har fordret Udlæget af de valgte Gjenstande, under
 Forudsætning af, at den første Burdering blev gjeldende
 for dem alle — at erholde Omvurdering af de en-
 ting, som den antager at være for høit ansatte, men
 hvilke den dog, som forudsat, først vilde have udtaget,
 fordi den antog Misforholdet udjævnet derved, at andre
 af de valgte Gjenstande vare forholdsvis lavt vur-
 derede. Om end den første Burdering, der er fore-
 taget under Registreringsforretningen, er beediget, synes
 dette i det Hele ei at burde være til Hinder for
 den foreslaaede Omvurdering; thi den første Burdering
 er ei foretaget med specielt Hensyn til den senere op-
 staaede Tvist i Henseende til Gjenstandenes Udlæg
 in natura, men snarere kun til foreløbig Efterretning,
 og denne generelle Burderingsforretning kan da ei sam-
 menstilles med en speciel Syns- eller Skjønnsforretning
 over en omtvistet Gjenstand, der ei i Realiteten kan

paaanføs til Oversyns eller Overstjens Forretagelse, naar de Paaagjeldende ikke have modsat sig hin Forretnings Afhjemling; ifr. Fdg. 5 Mai 1830 § 8.

Naar Godset skal forauctioneres — i hvilken Henseende Skifteforvalteren maa afgjøre en mulig opstaaet Tvætte om Tiden, paa hvilken Auctionen skal holdes — bliver der naturligvis at forholde med Auctionen efter de almindelige Forrifter om denne Retsbehandlings Udførelse, hvorefter vi skulle handle i det følgende Capitel. Derimod kunne vi ei her forbigaae at berøre de særegne Forrifter, som Skifteforvalteren har at iagttage med Hensyn til Forauctioneringen af Boets Eiendele, især Incassationen af Auctionsbeløbet.

Auctionsconditionerne kunne vel foreløbigen affattes af den antagne Incassatator, men de skulle dog approberes af Skifteforvalteren, og deres endelige Affattelse beroer da, saavel med Hensyn til Løsret som de faste Eiendomme, paa ham, Canc. Skr. 20 Mai 1797 § 2 og Pl. 3 Juni 1818 § 1. Skifteforvalteren har her naturligvis at iagttage de Lovforrifter, som i det enkelte Tilfælde kunne komme til Anvendelse, navnlig Pl. 22 April 1817 og Fdg. 11 Septbr. 1833.

Til at oppebære Auctionsbeløbet for Boets Løsøre bliver i Almindelighed at antage en Incassator. Allerede Pl. 30 Octbr. 1767 led Arvingerne have en afgjørende Stemme ved dennes Antagelse. Senere bestemte Pl. 21 Marts 1809 §§ 1 og 2 for Abhyn., at i Stervboer, hvor alle eller nogen af

Arvingerne ere tilstede, skal Incassator vælges af dem, saaledes at hvis de ikke alle ere enige, da bør Pluralitetens Valg følges, dog at Incassator i dette Tilfælde stiller Sikkerhed for Oppebørselen; men dersom Ingen af Arvingerne er tilstede, da vælges Incassatoren af Skifteretten*). Disse Regler, der ganske stemme med Grundsætningerne i Pl. 30 Octbr. 1767, maa nu ogsaa komme til Anvendelse udenfor Kjøbenhavn, ifr. Cancellie Skrivelse 29 April 1794. Derhos bestemte allerede en Cancellie Skrivelse af 23 Novbr. 1793, at naar Nogen af Arvingerne selv vil være Incassator, og kan stille Sikkerhed, bør han have Fortrinet. Dersom en Incassator ei kan erholdes, som vil overtage Incassationen for det i Pl. 3 Juni 1818 bestemte Salarium — 2 Procent, hvor Betaling præsteres contant, og 4 Procent, hvor der gives Credit — kan det vistnok ei paalægges Skifteforvalteren at overtage Incassationen paa sit Ansvar, men dersom de i Voet Interesserede ei ville søge om Bevilling til at give høiere Incassations-salair eller vedtage Bortsalg alene imod contant Betaling, saa bør Incassationen skee for Voets Regning, saaledes at Skifteforvalteren enten personligen eller ved en dertil Befuldmægtiget møder paa Auctionen og afgjør, hvorvidt der kan gives Kjøberne Credit, og derefter blive de Kjøbe-

*) Den Arvingerne tillagte Ret tilkommer i Fallits samt Arvs- og Gjelds Fragaafelsesboer de anmeldte Creditorer.

summer, som ei indbetales i Overensstemmelse med Auctionsconditionerne, at inddrive for Boets Regning som andre dets udestaaende Fordringer, ifr. Canc. Skr. 24 August 1819

De contant betalte Auctionsbeløb skal Incassatoren inden 8 Dage efter Auctionens Afholdelse indbetale til Skifteretten; de debiterede Beløb skal han indbetale inden en vis af denne forelagt Frist, og i Kjøbenhavn, naar der gives den sædvanlige Credit af 6 Uger, inden 8 Uger efter Auctionens Afholdelse, Fr. 12 Febr. 1790 § 11, 6 Decb. 1799 § 12, 17 April 1807 § 10, Pl. 21 Marts 1809, 3 Juni 1818 § 2. Senere er det med Hensyn til de udebiterede Beløb foreskrevet ved Canc. Circ. 14 Marts 1829, at Incassator inden 6 Uger efter Udløbet af den Kjøberne ved Auctionsconditionerne tilstaaede Frist skal gjøre Rigtighed for Auctionsbeløbet. Derfor Incassator ikke i rette Tid indkommer med Auctionsbeløbet, skal han fra saadan Tid og uden at den i Fr. 12 Febr. 1790 § 11 bestemte Forelæggelse er fornøden, betale 6 Procent i Rente af Auctionssummen, og desuden en daglig Mulkt af 2 Rbmk. til 2 Rbd. til Fattigvæsenet, Pl. 3 Juni 1818 § 2, jrf. Fr. om det Cancelliet underl. Regnskabsv. 8 Juli 1840 § 10. — Incassator bliver derhos at søge ved Gæsteretten, ifr. § 185.

Naar Incassator gjør nogen Indbetaling til Skifteforvalteren, har han at forviise sig om, at samme bliver indført i Skifteprotocollen, da han i modsat

Kald kan blive Boet ansvarlig for det indbetalte Beløb, jfr. Fr. om det under det danske Cancelli hørende Regnskabsv. af 8 Juli 1840 § 12.

For Vestindien gjælde ganske særegne Forordninger om Incassationen af Auctionsbeløbet for Boets bortselgte Løssore, Rescr. 14 Septbr. 1787, 19 Aug. 1791 II. § 1, Fr. 6 Decbr. 1799 §§ 8 og 12, Fr. 17 April 1807 §§ 7 og 10, Canc. Skr. 8 Juli 1823.

Auctionsbeløbet for Boets faste Eiendomme skal, forsaavidt de ei ere behæftede med Pantegjeld, indbetales umiddelbart til Skifteretten, Pl. 21 Marts 1809 § 4 og Pl. 3 Juni 1818 § 7. Panthaverne i Eiendommen ere derimod ikke forpligtede til at lade Beløbet af deres Fordringer gaae gennem Skifterettens Hænder, men de kunne fordrø det betalt directe til dem selv, forinden de extradere deres Obligationer i qvitteret Tilstand til Udslettelse af Pantebogen, og dersom Kjøberen, uden forud givet Samtykke af Pant-haveren, udbetaler Pantgjelden til Skifteretten, stæer dette paa hans egen Risiko, hvis Skiftesforvalteren forvansker Pengene, hvorpaa flere Exempler ere forekomne. Det er derfor hensigtsmæssigt, at Auctionsconditionerne for Salg af Boets faste Eiendomme, som brugeligt er i Kjøbenhavn, affattes saaledes, at det paalægges Kjøberen at indfri den Eiendommen paahvilende Pantegjeld, saa at han kan indlevere Panteobligationerne til Skifteretten i qvitteret Tilstand — hvorved det overlades til ham, om han med Pantecreditorernes Samtykke kan

indfrie Pantegjelden ved at udstæde ny Obligationer til Pant haverne — og kun at indbetale Restbeløbet contant til Skifteretten*).

www.libtool.com.cn

§ 291.

Om Behandlingen af Boets rede Penge, Pengeeffecter og udestaaende Fordringer; saavel som om de samme paahvilende fortløbende Præstationer.

De contante Penge, som findes i Boerne i Kjøbenhavn skulle, med Undtagelse af en Sum af indtil 2000 Rbd., som maa have i Cassen til Bestridelse af løbende Udgifter, foreløbigen indsættes paa Folium i Nationalbanken. Hvert Bienniums Skiftecommissiön har sit eget Folium, hvorpaa alle under samme hørende Boers Penge indsættes; og der indeholdes da et påsænde Bidrag til Foliopengene, d: den qartlige Betaling til Banken for Foliet, ved ethvert Boes Slutning i hvilket der har været en contant Beholdning af nogen Betydning. Den ved Skiftecommissiönen ansatte Bogholder skal gjøre Indberetning til Hof- og Stadsretten, naar et Bienniums Skiftecommissiön har større contant Beholdning end de fornævnte 2000 Rbd., jfr. Fr. 15 Juni 1771 § 15, Resc. 6 Januar 1792, Decr. 4 Juli 1818 §§ 25—26 og Regl. 27 Juli 1818 Afd. III. samt

*) Med denne Paragraph maa i det Hele jvnføres Hansen S. 116—131.

Hansen S. 134—136. Udenfor Kjøbenhavn maa Skifteforvalteren i Almindelighed beholde de contante Penge i sin egen Bevaring indtil Boet sluttes, naar der ei er Grund til at antage, at der vil hengaae saa lang Tid inden dette kan skee, at de bør indsættes til Forrentning i den kongelige Kasse, hvorefter strax nedenfor. Dersom Summen imidlertid er saa betydelig, at det maa ansees betænkeligt, at den forbliver i Skifteforvalterens eget Værge, maa han være beføiet til ved en dertil antaget Fuldmægtig at indsætte den til Forvaring i Nationalbanken, jfr. den Forfæst i Bankens Octroi af 4 Juli 1818 §§ 25 og 26, hvorefter Banken er det almindelige rette Depositionssted. Dersom fremdeles alle i Boet Interesserede ere enige om at fordrø en saadan Deposition, bør Skifteforvalteren ei vægre sig herfor. Vilde Nogle derimod ei underkaste sig den dermed forbundne Bekostning, bliver Spørgsmaalet at afgjøre ved Skifterettens Decision, jfr. Canc. Skr. 23 April 1805*)

*) De særegne for Vestindien og Ostindien givne Forfæst om Forvaringen af Boernes contante Beholdninger findes anførte hos Hansen S. 137—38, hvortil kan føies Justits. Regl. af 13 Juli 1836 § 34. Endelig haves nu og en særegen Forfæst om de Boer, som i Kjøbenhavn behandles af extraordinaire Skifteforvaltere. Disse Beholdninger, der ei kunne gøres frugtbringende i den kongl. Kasse, fordi de snart skulle afbenyttes, bør nemlig og i Almindelighed indsættes paa Folio i Banken, og kun

Derfom det er at forudfee, at Voet vil komme til at henftaae i længere Tid under Stiftesbehandling, og at der imidlertid ikke vil blive Brug for de contante Beholdninger, blive disse faavel i som udenfor Kjøbenhavn at indfætte til Forrentning i den kongelige Kasse, som derfor udstæder Obligationer, der ere opsigelige til de almindelige Omflagsterminer med et Hjerdingaars Barsel, Resol. af 9 Marts og 30 Aug. 1821, Pl. 2 Juli og 3 Decb. 1822*), ifr. nu den citerede Frd. af 8 Juli 1840 § 10, der indstærper denne Frugtbringelsesmaade, forsaavidt Midlerne udgjøre et vist Beløb (500 Rbd.) og ei efter vedkommende Arvingers og Creditorers Ønske paa anden betryggende Maade kunne gjøres frugtbringende, eller de kunne anvendes til foreløbige Udtalinger af det, som med Sikkerhed kan forudsees ved endelig Afgjørelse retteligen at ville tilkomme en Arving eller Creditor; hvorved dog de øvrige Arvinger af Lovgiveren reserveres Godtgjørelse for et ved den foreløbige Udtælling til en Arving bevirket Rentetab. Af

i det Høieste et Beløb af 1000 Rb. for en Tid forblive i Stiftesforvalterens Forvaring, ifr. Fr om det under Cancelliet hørende Cassev. 8 Juli 1840 § 15.

*) Tidligere skulde Eterboernes contante Beholdninger i Kjøbenhavn, med hollte Stifteretten ei maa indesidde over 3 Maanedes, indfættes først i Depositscasen, Pl. 20 Marts og 23 Mai 1809, og efter dens Ophævelse i Rigsbanken, Pl. 27 Novbr. 1817 og 28 Juli 1818.

disse Midler svarede Kongens Kasse efter de citerede Bestemmelser $3\frac{1}{2}$ Procent i Rente; men ved Pl. 18 Decbr. 1838 er Renten, uden Hensyn til Stedet hvorfra Capitalen indskydes i Kongens Kasse, og hvad enten det er Sølv eller Sedler som indsættes i denne, nedsat til 3 Procent.

Forefindes der i et Bo fremmede Mynter, Guldpenge eller andre Pengesorter, som ikke gaae i daglig Handel og Wandel, maa Skifteforvalteren lade dem omverle, hvilket hensigtsmæssigst vil kunne skee gjennem Verelerere, der i alt Fald findes i Hovedstaden, eller ved Andre, som ville modtage dem imod passende Rabat til deres virkelige Værdi, om hvilken det ei vil falde Skifteforvalteren vanskeligt at erholde paalidelig Underretning. Kun hvor de fremmede Mynter ere saa faa og ubetydelige, at det vil være forbundet med mindre Omkostning at lade dem bortsælge ved offentlig Auction imellem Boets øvrige Løssere, bør de realiseres paa denne Maade, hvilken Realisationsmaade naturligvis ogsaa vil være at anvende med Hensyn til egentlige, videnskabeligt ordnede Møntsamlinger. Da rede Sølv og Sedler nu have og fremdeles kunne ventes at beholde lige Cours eller Værdi, saa vil en Omverling ei let blive fornøden, da Ingen let vil vægre sig ved at modtage Sedler for rede Sølv og Enhver derhos er forpligtet til at tage rede Sølv i Betaling istedetfor Sedler.

Fersaavidt Boet har Kongelige Obligationer, Actier og deslige offentlige Pengeeffecter, da er

det med Hensyn til disses Opbevaring Skifteforvalterens første Pligt at sørge for, at de, hvis de ei hos de vedkommende Autoriteter allerede ere noterede paa den Afvødes Navn, da blive noterede paa Boets Navn, i hvilket Viemed det vil være nødvendigt at indsende dem til Kjøbenhavn til en Mægler eller anden Beføjdmægtiget, naar Skiftet holdes udenfor Hovedstaden. Ere Effecterne af den Bestaffenhed, at de ei kunne erholdes noterede paa Navn, saasom de engelske 3 Procents Obligationer, norske og svenske Statspapirer, da blive de at behandle som contante Penge, og naar det kan skee uden en forholdsommæssig for stor Vidtløftighed eller Beføstning, eller det af alle Vedkommende begjæres, at deponere i Nationalbanken. — Da flige offentlige Papirer derhos i Almindelighed have en bestemt Værdi efter den paa Kjøbenhavns Børs for samme noterede Cours, saa bør de i Kjøbenhavn afhændes ved en Mægler, hvis Slutteddel bliver at fremlægge i Boet til Legitimation for den erholdte Priis, og udenfor Kjøbenhavn bør de ei heller let sælges ved offentlig Auction, men enten sælges til dem, som paa Stødet ville betale dem efter den senest noterede Cours med en liden passende Rabat, eller indsendes til Kjøbenhavn for der at sælges ved en Mægler; thi at bortselge et betydeligere Veløb i flige Effecter ved offentlig Auction vil altid medføre uforholdsommæssig Beføstning, ligesom det er uvisst, om der, især paa Landet eller i mindre

og fraliggende Kjøbstæder, vil findes Kjøbere, der ville betale Effecterne omtrent efter deres Coursværdi. — Derfom Voets Forsatning er saaledes, at flige Effecter kunne udlægges de i samme Interesserebe in natura efter deres Coursværdi, hvilket hyppigen er Tilfældet, bliver deres Realisation naturligvis usernøden.

Med Hensyn til Voets udestaaende Fordringer maa det først erindres, at Skifteforvalteren ei er berettiget til at tilpligte Nogen at indbetale Noget i Voet, da hans Jurisdiction som Skifteforvalter kun angaaer Voets Deling, og der ei staae andre Personer under denne Jurisdiction end de, mellem hvilke Voet skal deles. Dette maa ansees som Meningen af Lovens 5—2—17, der ved at omtale at Voets Debitor kan staae under Skifteforvalterens Jurisdiction maa antages at have Hensyn til de Tilfælde, hvor Debitor tillige har en Fordring paa Voet, og Skifteforvalteren da er competent til ved sin Decision at afgjøre om Voet har Ret til at liquidere Voets Skyld til ham i denne Fordring*). Jfr. Stampes Erkl. VI. 299, V. 273 og*379, Jur. Ark. IV. S. 20, XIV. S. 74, Ark. f. Retss. I. S. 320, III. S. 496, Nyt Jur. Ark. XII. S. 72—74, XXVIII. S. 243, Jur. Tidssk.

*) Paa den anden Side maa Voet finde sig i, at naar det søger en af dets Debitorer ved hans Børnetting til at betale en til Voet skyldig Gjæld, denne da under samme Sag kan fremkomme med sin Fordring paa Voet som Contrafordring.

VII. a. S. 240*). Derſom en Creditor har erholdt en Forudbetaling af Voet imod ſkadeſløs Qvittering, og det ſenere findes, at han har ſaaet for meget udbetalt, er det antaget i en Dom i Jur. Tidſkr. XXVII. S. 118 ff., ifr. Noten S. 126, at naar Skifteforvalteren har givet ſin Deciſion for, hvermeget der ifølge heraf bør tilbagebetales, ſaa er Sagens Realitet hermed afgjort, og ſkjøndt Fordringen beſuaftet maa indtales ved de ordinære Domſtole for at erholde Execution hos den paa-gjeldende Perſon, naar han ei godvilligen vil tilbagebetale hvad han har oppebaaret for meget, ſaa ſkulde Dommeren, ſaa længe Skifterettens Kjendſſe, hvorved dette Beløb er beſtemt, er uſvækket, nødvendigen maatte lægge ſamme til Grund for ſin Dom.

Iøvrigt bør Skifteforvalteren ſørge for, at Voets udeſtaaende Fordringer blive indbetalte, og hvis Søgemaal antages at kunne betale ſig ſøge dem indbrevne ved Rettens Hjælp, alt hvis Fordringen ei er et ſaadant godt, iſær ved tilſtrækkeligt Pant ſikket, Activ, at det kan udlægges Arvingerne in natura, hvorom de Umyndiges Værgers og de myndige Arvingers Erklæring

*) Den ſæregne Undtagelſe for Beſtindien, at Skifteretten kunde paakjende Voets Fordringer hos dets Debitorer, ifr. Reſcr. 27 Novbr. 1767 og Anordning 17 Novbr. 1779 § 7, er ſenere bortfaldet, da denne Beſtemmelſe ei er optaget i Fr. af 6 Decb. 1799 og 17 April 1807, der paalægger Skifteretten ogſaa i Beſtindien endog at ſagſøge Voets Incasſator, naar han ei gjør Rigtighed for Auctionsbeløbet.

maa indhentes, ligesom Skifteforvalteren, naar han tillige er Overformynder, ex officio maa prøve Bærgernes Erklæring i denne Henseende. Dersom Forbringeren maa ansees som uvis, kan det som nys berørt let træffe, at det vil være uhensigtsmæssigt at anvende Befæstning paa Søgemaal i Anledning af samme, især naar Skiftets Slutning derved vil opholdes i længere Tid. Dersom da Boets Interesserede alle ere enige om den Fremgangsmaade, der skal bruges, maa denne deres Formening ogsaa her i Almindelighed tages til Følge. Ere der derimod forskellige Meninger herom, maa Spørgsmaalet afgjøres ved Skifterettens Decision. Pl. 21 Marts 1809 foreskriver iøvrigt for Kjøbenhavn, at naar ikke samtlige Creditorer og Arvinger give deres Samtykke, bør intet Skifte udsættes efter Inddrivelsen af de udestaaende Forbringer i længere Tid end 6 Maaneder efter Proclamas Udløb, med mindre der intet Tilstrækkeligt findes i Boerne til dermed at dække Omkostningerne og de prioriterede Forbringer. I andet Fald skal slige Forbringer udlægges in natura eller forauktioneres. Idet disse For skrifter ogsaa synes analogt anvendelige udenfor Kjøbenhavn, kan det endnu erindres, at naar det, som vil være det Sædvanlige, er sandsynligt, at de uvisse Forbringer ved at forauktioneres ville udbringes til et høist ubetydeligt Beløb, maa de hellere udlægges in natura, hvorved Arvingerne beholde Fordelen af en mulig senere indtraadt Forbedring i en Debtors Vilkaar, og disse

Debiterer ei udsættes for den Haardhed, hvormed de kunne vente at blive behandlede af de Personer, der befatte sig med at opkjøbe slige uvisse Fordringer. Jfr. Fr. 5 Mai 1830 § 3.

Naar det iøvrigt under Skiftebehandlingen bliver bestemt, at en Boet tilhørende udestaaende Fordring skal indbrives ved Søgemaal, kan det ei paaligge Skifteforvalteren personligen at udføre Sagen, hvorefter han dertil kan antage en Sagfører*); jfr. N. J. A. XVIII. S. 102 og 115. En Dom af 13 Januar 1840 (Jur. Ugeskr. I. S. 422 og Nyt Jur. Tidsskr. I. a. S. 17) har derhos antaget, at Skifteforvalteren, under en af ham paa Boets Vegne anlagt Sag, ikke er forpligtet til at møde personligen i Forligelsescommissjonen, men kan lade møde ved en Fuldmægtig.

De den Afdøde tilkommende Rettigheder, som ei vedkomme hans Formuesforhold, men ere bundne til hans personlige Værdighed, saasom jus proponendi til geistlige og verdslige Embeder, synes Skifteforvalteren ei at kunne udøve, og naar det Medsatte i et enkelt Tilfælde er indrømmet Executores testamenti, jfr. Canc. Skr. 20 April 1799 maa dette uden tvivl ansees som en i de særegne For-

*) Det Spørgsmaal, om den ordinære Dommer bliver inhabil i den Sag, han som Skifteforvalter lader anlægge ved en dertil antaget Sagfører, hører til den alm. Proces, jfr. Hansens Proces S. 111—14 og ovenfor § 280.

held grundet Undtagelse. — Derimod maa Skifteforvalteren, der behandler en Godseiers Bo, vel kunne udøve de med Godsets Besiddelse forbundne reelle Rettigheder, som Skolepatron, jorddrotlig Skifteforvalter og desl., naar han ei maatte vælge dertil at erholde en anden Person, almindeligvis Godsforvalteren, constitueret, jfr. Ørstedes Haandb. II. S. 391.

Paa den anden Side maa Skifteforvalteren drage Omsorg for, at de fortløbende Præstationer, der paa-høile det, som her forudsat, solvente Bo, og som ei kunne opfattes efter Boets Slutning, blive opfyldte, jfr. Anord. af 7 Mai 1777 § 7 og Fr. 27 Jan. 1804 § 4, og nu i særdeleshed, hvad Skatter og Afgifter angaaer, Fr. 8 Juli 1840 om Amtstue og fl. deslige Oppebørsler § 24. Efter denne sidste Forbestemmelse skal Skifteforvalteren strax hos vedkommende Oppebørselsbetjent søge Underretning, om Restancer af Skatter og Afgifter findes, og derefter sørge for, at saavel Restancer som de siden paaløbende Skatter og Afgifter, hvilke Oppebørselsbetjenten hver Termin affordrer Boet som en anden Skatteyder, vorde efter Boets Bestaand-hed strax, og uden at Skiftets Tilendebringelse oppebies, betalte efter den Præference, der tilkommer samme. Udebliver Betalingen har Oppebørselsbetjenten at henvende sig til den høiere Øvrighed om de videre Foranstaltninger, der kunne være at træffe med Skifteforvalteren.

§ 292.

Om *curatores bonorum.*

I meget vidtløftige og forviklede Boer kan det blive uoverkommeligt for Skifteretten enten selv umiddelbart at udføre eller at paasee udført alle til Boets Administration hørende enkelte Forretninger. Det kan da blive nødvendigt at antage en Mand, der kan gaae Skifteretten til Haande ved Udførelsen af disse Forretninger, og som derhos i alle de Forhold, i hvilke en Centrapart optræder imed Boet, kan repræsentere dette og paasee dets Løb. En saadan Mand benævnes *curator bonorum*.

Da en Curator maa tillægges *Salarium* og dette kan stige til et ikke ubetydeligt Beløb, saa bør der ei antages Curator i et Bo, med mindre dette ifølge Boets Vægfærdighed er nødvendigt. Lovgiveren har i denne Henseende med Gode Skjønnet mellem Skiftebehandlingens udenfor Hovedstaden og i Kjøbenhavn, hvor Skiftecomissionen har en stor Mængde Boer samtidigen at behandle, og derfor ei saa let kan undrære en Curators Hjælp, som Skifteretterne udenfor Kjøbenhavn, der sjelden have mange betydeligere Boer paa engang at behandle.

I Kjøbenhavn skal Skifteretten vel indhente Arvingernes og Creditorernes Erklæring, om de ansee

Bestikkelsen af en Curator for fornøden*), men den afgjørende Beslutning herom forbliver dog hos Skifteretten, ligesom denne i ethvert Fald har Ret til at bestikke til Curator hvem den vil; hvilket sidste ogsaa stemmer med Forholdets Natur, idet Curator er Skifterettens Besuldmægtigede**). Derimod er det Cancelliet forbeholdt at bestemme, om Skifteretten i Kjøbenhavn har havt Føie til at bestikke en Curator, hvorfor denne i Skiftedesignationerne skal afgive Forklaring om Grunden, hvorfor en Curator er bleven bestikket i det paagjeldende Bo***). FINDER Collegiet, at der ei har været tilstrækkelig Anledning til at bestikke en Curator, kan det fritage Boet for at udrede Salarium til ham. — Derhos maa det bemærkes, at Skifteretten

*) Denne Bestemmelse kan dog ei være til FINDER for, at Skifteforvalteren undertiden, naar den finder det fornødent, t. Ex. i Stevboet efter en Handelsmand, Fabrikant eller dsl., strax maa bestikke en Curator. I saa Fald bør den imidlertid dog, saasnart see kan, indhente Arvingernes og Creditorernes Erklæring i Anledning af hans Bestikkelse.

**) Et Andet er at Skifteretten i Almindelighed bestikker den Mand til Curator, som de i Boet Interesserede ønske, naar dette er en paalidelig Mand. I Fallitboer burde imidlertid i saa Henseende Creditorernes Ønske komme mere i Betragtning end Faltentens; ifr. Jur. Tidsskr. XXIII. S. 380—82.

***) Dette skal nu see i en særegen Rubrik i Designationen, ifr. Canc. Skr. af 10 April 1832, der i det Hele indstærker Pl. 21 Marts 1809 §§ 3 og 4.

i Kjøbenhavn, naar den ei finder Anledning til at bestikke en Curator, har Myndighed til at lade enkelte Forretninger, som Arvingerne eller Creditorerne selv enten ikke ville eller ikke kunne paatage sig, udføre af Andre imod Betaling. I Henshold hertil pleier Skiftecommissionen i Kjøbenhavn at lade Incassator i Boet udføre mange Forretninger, til hvis Udførelse en Curator ellers skulde have været bestikket, og derfor at tilstaae ham en passende Godtgjørelse; og i saa Fald gjøres der ikke i Designationerne nogen Forklaring om en Curators Bestikkelse*); jrf. Stampes Erkl. V. S. 265, Pl. 30 Octbr. 1767, 21 Marts 1809 § 3.

Udenfor Kjøbenhavn maa en curator honorum ei antages uden med vedkommende Arvingers eller Creditors Samtykke, Sportl. Regl. 22 Marts 1814 § 88. Derimod maae det berøe paa Skiftesforvalteren, naar det engang i Overensstemmelse her-

*) Dette iagttages navnlig med Hensyn til den store Mængde Smaa-boer, som høre under Skifteretten i Kjøbenhavn, og i hvilke der med Hensyn til Edoers Bevaring, Samling af flere Boers Edoere til een Auction, Proclamas Indrykkelse i Aviserne o. s. v. blive en Mængde enkelte Forretninger, som Skifteretten maa lade udføre ved en Andens Hjelp. Det har ogsaa i længere Tid været Praxis, at Skiftecommissionen overdrager disse Forretninger til En af Rettens Eagsførere, som naturligvis kan lade sig nøie med et meget billigt Bedrag af hvert enkelt Bo, med Hensyn til den Mængde af slige Forretninger, der ved den nævnte Foranstaltning tilfalder ham.

med er afgjort, at en Curator skal bestikkes, at udnævne hvem han vil, ligesom han ogsaa, om end de i Boet Interesserede medsatte sig Ansættelsen af en almindelig curator bonorum, maa kunne bestikke en Person til at udføre enkelte Boet vedkommende Forretninger, som det efter Forholdets Natur ei kan paaligge ham selv at udføre, t. Ex. at administrere et Boet tilhørende Jordegods. En Canc. Skr. af 19 Mai 1838 (Col. Bd. S. 579) forudsætter iøvrigt, at Ekstestforvalterens private Guldmægtig ei kan antages til Curator i et Bo, som Principalen forvalter, men vel i et Bo, der behandles af ekstraordinære Ekstestforvaltere.

For Ostindien findes særegne Forordninger om Bestikningen af curator bonorum i de tvende Exportregl. af 13 Juli 1836 respective § 39 og 33; jfr. Justitsregl. af f. D. § 35.

D. Om den Underretning, der bør gives de i Boet Interesserede om Ekstestets Foretagelse.

§ 293.

1) Om Creditorernes Indkaldelse.

Lovens 5—14—29 foreskrev, at alene de chirographariske Creditorer skulde indkaldes ved et Proclama, som blev at læse^{ad} alle Overretter med præclusivt

Varsel, for de indenrigske Creditorer til at melde sig inden Aar og Dag fra Bekjendtgjørelsen, og for de udenrigske Creditorer til at melde sig inden 6 Uger efterat de vare i Riget indkomne, medens de Creditorer, som ingen Haandskrift havde, skulde melde sig selv inden de i Artiklen nævnte Frister, hvis Oversiddelse for disses Bedkommende dog maasse alene skulde have til Følge, at de senere maatte søge deres Fordringer pro quota parte hos enhver Arving, jfr. Hansen S. 147—48. Disse Fristfrister komme imidlertid, skøndt de ei udtrykkeligen ere ophævede, ikke mere til Anvendelse, efterat den senere Porgivning har hjemlet en hensigtsmæssigere Indkaldelsesmaade.

Foreløbigen maa det med Hensyn til Tiden, naar Creditorernes Indkaldelse i et Bo skal finde Sted, erindres, at dette maa bestemmes efter Boets Bestaaffenhed, og efterat de tilstedeværende i Boet Interesseredes Erklæring derover er indhentet. I Almindelighed bør Indkaldelsen iværksættes saasnart som Eksteretten kan have en grundet Formening om, hvilken Art af Indkaldelse der bør anvendes efter Boets Bestaaffenhed i Henhold til de Regler, som nu skulle fremstilles, jfr. for Vestindien Anordg. 10 Mai 1780 § 5.

Dernæst maa man her først adskille de Boer, i hvilke de beholdne Midler, efter Afdrag af Begravelsesomkostninger, Huusleie, Folkeløn og andre prioriterede Fordringer, udgjøre over 100 Rbdlr. Der skal i Boer af denne Betydnenhed i Almindelighed udstædes egentligt Procla-

clama, d. e. en tinglæst paa behørigt stemplet Papir, jfr. Fr. 3 Decb. 1828 § 5 Lit. d, skrevet Indkaldelse til Creditorerne, der tillige bliver at indrykke i visse offentlige Tidender. Der maa imidlertid her atter skjælnes mellem tvende Slags Proclamata. Naar der nemlig er Grund til at antage, at Boet kan have udenrigske Creditorer, maa der søges en Bevilling, som ifølge Fr. af 23 Mai 1800 § 13 kan erhældes hos Oversøvrighederne, hvorved Skifteretten bemyndiges til, sub pœna præclusi et perpetui silentii, med Har og Dags Barsel at indkalde samtlige Creditorer ved et Proclama, som indrykkes tre Gange efter hinanden i den Berlingske Tidende, Adressecentoirets Efterretninger eller vedkommende privilegerede Provindsavis, samt den Altonaiske Mercur, medens Bevillingen selv læses ved den kongelige Landsøverret, (hvilket alt forskrives i selve Bevillingen), men derimod blot paabe-
raabes i de Tidender, i hvilke Proclamaet indrykkes, Pl. 18 Aug. 1790 og Circ. af 21 s. M. Dersom det derimod i Boet kan skjønnes, at den Afdøde ei har havt nogen Handel, Commissioner, eller andre Forretninger udenfor Riget, er det tilstrækkeligt, at Creditorerne indkaldes med 12 Ugers Barsel, hvilket Proclama skal læses ved Hjemtinget, og ved den Overret, hvorunder samme hører, og hvis det maatte findes, at den Afdøde paa noget andet Sted i Danmark har havt Eiendele eller andre særdeles Connexioner, da og ved dette Steds Overret.

Fremdeles skal dette Proclama ogsaa indrykkes i nysnærnte Tidender, Pl. 26 Aug. 1785 § 2 og 2 Juni 1819 § 2.

Saavel 12 Ugers som Aar og Dags Warsfelet bliver at regne fra den sidste Bekjendtgjørelses Datum, jfr. Gr. 4 Mai 1778 § 1 og Pl. 21 April 1819. Iøvrigt har Canc. Skr. af 23 Novbr. 1816 antaget, at Proclamaet ikke behøver at indrykkes i 3 umiddelbart paa hinanden følgende Avisnummere, og Canc. Skr. 10 Juli 1819, at et Proclamas Indrykkelse i de danske Aviser ei bliver ugyldig, fordi det ikke samtidig indrykkes i den Altonaiske Mercur.

Der kan fremdeles opstaa flere Spørgsmaal om Anvendelsen og den gjensidige Betydning af Aar og Dags og 12 Ugers Proclama.

Skifteforvalteren kan for det Første ei ansees beføiet til at udstede tvende Proclamata i et og samme Bo, et med 12 Ugers Warsfel til de indenrigske Creditorer, og et med Aar og Dags Warsfel til de udenrigske. Foruden at nemlig de Bevillinger, der meddeles til at indkalde Creditorerne med Aar og Dags Warsfel, forudsætte, at alle Creditorer, baade indenrigske og udenrigske, indkaldes ved samme, saa indskrænker Pl. 26 Aug. 1785 og 2 Juni 1819 ogsaa udtrykkeligen Tilladelsen til at bruge 12 Ugers Proclama til den anførte Betingelse, at Boet kan stjønnes ei at have Forbindelser udenfor Riget. Skifteforvalteren har altsaa at afgjøre efter de Data, som han forefinder ved Skiftets Begyndelse, om der er Grund til at antage, at den Afdøde

har havt udenrigske Forbindelser, og er der Grund til
 at antage dette, bør han udstæde Proclama med Aar
 Dags Warfel. Selv om alle Arvingerne og de tilstede-
 værende Crediterer i et saadant Tilfælde udtryffeligen
 forlange, at Skifteretten skal indskrænke sig til at ud-
 stæde Proclama med 12 Ugers Warfel, synes den i
 Almindelighed ei at burde rette sig efter en saadan
 Paaastand. Der kan nemlig ei let blive Tale om, at
 Skifteforvalteren skulde selv kunne have en Overbevi-
 ning om, at der ei vil findes nogen udenrigst Creditor,
 naar der, som forudsat, ere tilstrækkelige Data forhaan-
 den til at antage, at den Afdøde har staaet i udenrigske
 Forbindelser, indtil han døde; thi det kan da slet ikke
 vides, om der ei fra disse Forbindelser kan hidrøre
 udenrigske Fordringer paa ham, og naar der engang
 skal stiftes, bør Skifteforvalteren varetage alle Vedkom-
 mender, her ogsaa de eventuelle udenrigske Creditorers,
 Lærv. Iøvrigt maatte i ethvert Fald de tilstede-
 værende indenrigske Creditorer gyldigen kunne opfordre
 Skifteforvalteren til, naar Boet har udenrigske For-
 bindelser, at udstæde Proclama ved Aar og Dags War-
 fel; thi de kunne ellers udsættes for en Tilbagesøgning
 af de dem udlagte Beløb, dersom der senere fandtes
 udenrigske Creditorer, som burde have været indkaldte
 og fyldestgjorte, og som kunde fordre Skiftet kjendt
 ufejlretteligt, og paa ny foretaget, jfr. Hansen S.
 164 No. 10, hvorefter Tilfældet vilde kunne blive, at
 de ei kunde blive fyldestgjorte paa anden Maade end

at de indenlandſſe Creditorer maatte tilbagegive en Deel af hvad de havde oppebaaret.

Derſom der derimod ei er Grund til at antage, at den Udsæde har ſtaaet i udenrigſke Forbindelſer, hvorfra Gjeldsforhold kunne hidrøre, kunne de enkelte i Boet Interesſerede ei være forpligtede til at taale den ſtorre Bekoſtning og iſær det længere Ophold, ſom vil følge af at man vælger at udsæde Proclama med Aar og Dags Warſel, og dette bør da kun udsædes naar alle Vedkomende deri ere enige.

Derſom der fra Begyndelſen af ei var Grund til at vente nogen udenlandſk Gjeld, men dette ſenere opdages, og der derfor udsædes nyt Proclama med Aar og Dags Warſel, bliver det imidlertid udløbne 12 Ugers Proclama ei ugyldigt i Forhold til de indenrigſke Creditorer; thi det er fuldkommen lovliggen udsædt, og de af diſſe, der ei have meldt ſig inden ſammes Udløb, blive altsaa derved præcluderede. Er derimod det i et ſaadant Tilfælde udsædt 12 Ugers Proclama ei endnu udløbet paa den Tid det ny Proclama med Aar og Dags Warſel udsædes, ſaa ere efter dettes Indhold alle Creditorer paa ny indkaldte, og dermed ogſaa de indenrigſke Creditorer, hvis Forbringer ei vare præcluderede ved det endnu ei udløbne 12 Ugers Proclama, og dette er altsaa i Gjerningen annulleret ved det udsædt ny Proclama. Mere omtviftet er Spørgsmaalet, naar det kan oplyſes, at

Skifteretten efter de ved Proclamas Udstæ-
 delse forhaanden værende Data burde have
 udstædt Aar og Dags Proclama istedetfor det af samme
 valgte 12 Ugers Proclama, og den indenrigske Credi-
 tor, der har meldt sig efter dattes Udløb, exciperer med
 sin Forbring's Præclusion paa Grund af, at det ud-
 stædte 12 Ugers Proclama formentligen er ugyldigt.
 Det er nemlig ved Conc. Skr. 10 Juli 1819 og
 flere Domme, saasom en Overrettsdem i Jur. Tidskr.
 XX. S. 303 og en Skiftedecision i Ussings Bi-
 bliothek I. S. 346, antaget, at et saadant Proclama
 betragtet maatte være bindende for den indenrigske Cre-
 ditor, der ikke har meldt sig, og denne Mening for-
 sværes ogsaa af Hansen l. c. S. 153 ff. Men
 dette Resultat, der saavidt os bekjendt ikke er stad-
 fæstet ved noget Høiesteretspræjudicat, forekommer os
 ingenlunde at kunne holde Prova. Allerede den
 Omstændighed, at der her handles om Tilintetgjørelsen
 af en virkelig Gjeldsfordring ved et rent positivt In-
 stitut, maa gjøre det høist betænkeligt at indrømme
 Gjeldsfordringens Fortabelse med mindre en streng
 Opfyldelse har fundet Sted af de herfor foreskrevne
 Betingelser; men dette kan ikke siges at være skeet i
 det nævnte Tilfælde; thi da Forgivningen ikkun har
 tilladt Anvendelsen af 12 Ugers Proclama, hvor det
 kan kjønnes, at Debitor ikke har havt Handel, Com-
 missioner eller andre Forretninger udenfor Riget, og
 derimod, hvor dette efter hans Stilling og Forhold

maa formodes, har villet, at saavel de indenrigske som udenrigske Creditorer under Et skulle indkaldes ved Proclama med Aar og Dags Barsel, saa have de indenrigske Creditorer, naar Skifteforvalteren desuagtet under den sidstnævnte Forudsætning ikkun udsteder 12 Ugers Proclama, ingenlunde erholdt den for dem i dette Tilfælde ved Lovgivningen befalede Indkaldelse *). Naar det for den modsatte Anskuelse anføres, "at den Creditor, der undlader at melde sig efter et saadant Proclama, dog ikke kan negte, at der jo er givet ham saadan Anledning og Leilighed til at iagttage sit Taro, som Lovgiveren har erkjendt i og for sig at være tilstrækkelig for en indenlandsk Creditor, og at, naar der virkelig ikke eksisterer andre end saadanne, al Grund til at afvige fra den for dem foreskrevne Indkaldelsesmaade bortfalder", saa maa Rigtigheden heraf allerede ifølge det Ovenansførte, om den indenlandsk Creditors Ret til i visse Tilfælde at fordr sig indkaldt med Aar og Dags Proclama, modsiges, og derhos er det vistnok ved den anførte Argumentation overseet, at et Proclama ved den befalede offentlige Beskjendtgjørelse ikke ligefrem og umiddelbart kommer til

*) Har den indenlandsk Creditor P a a n d s k r i f t for sin Fordring, havde han efter L. 5—14—29 Aar og Dags Barsel at fordr; og man har da i det omhandlede Tilfælde saameget mindre Høie til udenfor de vedkommende nyere Lovbestemmelser Ord at betage en flig Creditor den for ham engang lovbegrundede Ret.

Vedkommendes Kundskab, men at der for at de kunne erholde denne Kundskab endvidere udfordres en Virksomhed fra deres Side, der naturligen maa rette sig efter Beskaffenheden af det Proclama, som de ifølge Lovgivningen have Grund til at vente udstedt. Dette gjelder allerede med Hensyn til den Bekjendtgjørelsesmaade, der mest bidrager til at bringe Proclamaet til Creditorernes Kundskab, nemlig dets Indførelse i de offentlige Tidender. Den der har erhvervet en Fordring paa en Grosserer eller anden Mand i en saadan Stilling, at der efter Lovgivningen bør udstedes Aar og Dags Proclama i hans Bo, har efter Lovgivningens Bud ifkun Anledning til engang hvert Aar at eftersee eller erkjendige sig, om Proclama har været indrykket i et af de vedkommende Blade, for at burde kunne være sikker paa, at han endnu i betimelig Tid vil kunne anmelden sin Fordring i Boet. Og end mere fremtræder dette med Hensyn til den anden Bekjendtgjørelsesmaade af Proclama, som Lovgivningen har befaleet ved Eiden af dets Indrykkelse i Aviserne, nemlig dets Læsning ved Retterne, hvorved der aabenbart skal gives de Creditorer, der ikke holde eller læse de offentlige Blade, et Middel til at vogte sig for deres Fordringers Præclusion, idet der saaledes haves en offentlig Autoritet, hos hvilken Creditor efterhaanden kan erkjendige sig om Proclama i hans Debitors Bo maatte være udstedt eller ikke, hvilken Erkjendigelse han ved Lovgivningen ifkun

er opfordret til at anstille engang om Aaret, naar hans Debitor er i den Stilling, at 12 Ugers Proclama i hans Bo ikke bør udstedes. Men naar Crediter saaledes har iagttaget al den Forsigtighed, som han ifølge Lovgivningens Regler om Proclamata var opfordret til at iagttage, før at forhindre sin Forderings Præclusion, synes det at være en haandgribelig Uret imod ham, om hans Forderung desuagtet skulde præcluderes, fordi det har behaget Skifteforvalteren i mod Lovgivningens Bud at udstede et Proclama ikkun med 12 Ugers Varsel. Det kan da efter denne Udvikling heller ikke have nogen Indflydelse paa Resultatet, om der i det enkelte Tilfælde virkelig findes at være nogen udenrigst Crediter paa Boet eller ikke, men det maa ogsaa med Hensyn til den indenrigste Creditors Indkaldelse ved Proclama stedse være det afgjørende Moment, om Debtors Stilling i Almindelighed betragtet er af den Bestaaffenhed, at det ene eller det andet Slags Proclama efter Lovgivningens Regler bør anvendes*).

*) Vi have vel i det Foregaaende, i Overensstemmelse med den saavidt vi vide gængse og almindelige Mening, jfr. Canc. Skr. 13 Juli 1819 § 2 og Ørstedes Haandb. IV. S. 429, forudsat, at en udenrigst Creditors Forderung i Intet Tilfælde kan præcluderes ved 12 Ugers Proclama, men bør dog endnu tilføie, at vi ansee det for ikke lidet tvivlsomt, om det ikke efter den nugældende Lovgivning rigtiggere bør ansees som Regel, at ligesom de inden-

Det andet Hovedtilfælde, som kommer i Betragtning ved Creditorernes Indkaldelse, finder Sted, naar

www.libtool.com.cn

rigtige Creditorer i de Tilfælde, hvor Debitor efter sin Stilling og sine Forhold maa formodes at have haft Handel, Commissioner eller andre Forretninger udenfor Riget, ikkun kundne indkalbes og præcluseres ved Aar og Dags Proclama, saaledes ville omvendt i de Tilfælde, hvor Debtors Stilling og Forhold ere af den modsatte Bestaaffenhed, de enkelte udenrigtige Creditorer, som han desuagtet tilfældigvis kan have, kunne præcluseres ved det med 12 ugers Barsel udstødte Proclama. Derfor taler for det første det bogstavelige Indhold af de herhen hørende Hovedlovbud, Pl. 26 Aug. 1785 § 2 og 2 Juni 1819 § 2, idet der her ubetinget siges, at det skal være nok, at Creditorerne indkalbes med 12 ugers Barsel, naar det kan skjønnes, at den Aføde eller Fallenten ikke har haft nogen Handel, Commissioner eller andre Forretninger udenfor Riget. Anvendeligheden eller Uanvendeligheden af dette kortere Barsel skal altsaa beroe paa et Skøn over den Paagjældendes Stilling og Forhold i Almindelighed betragtet, og i Forbindelse hermed har Pl. 26 Marts 1790, ligeledes uden nogen Distinction imellem indenrigtige og udenrigtige Creditorer, ifr. Canc. Skr. 13 Juli 1819 § 2, foreskrevet, at naar Creditorerne ikke fremkomme med deres Krav inden den i ethvert Proclama bestemte lovlige Barselstid, skal Fordringen være præcluseret. Det synes dernæst ogsaa aldeles stemmende med Sagens Natur, at Barselstiden saaledes for alle Creditorer uden Forskiel retter sig efter den Paagjældendes Stilling og Forhold i Almindelighed betragtet, hvorved Man har noget Fast og Bestemt

Boets beholdne Midler ikke overstige 100 Rbd.
 Her finder intet egentligt Proclama Sted, d. e. der udstædes og tinglyses ikke et særskilt Document, hver ved Creditorerne indkaldes, men i Proclamas Sted træder en trende Gange indrykket Indkaldelse i den herlingske Tidende og Adressavisen eller Stifts-

at holde sig til, ikke efter enkelte tilfældige, som oftest ubekjendte Forbindelser i Udlandet, og det er næppe ubilligt at forlange, at den Udlandning, der tilfældigvis erhverver en Fordring paa en Mand, der ellers ikke efter sine Forhold kan formodes at have Forbindelser i Udlandet, og end mere den Indlandning, som efterat have erholdt en Fordring paa en saadan Mand reiser ud af Landet, bør sørge for, at kunne i paakommende Tilfælde ved Andre erholde deres Fordringer anmeldte efter det kortere Proclama, som de efter Lovgivningens almindelige Forskrifter maa vente at ville blive udstedt i hans Bo; men det synes snarere meget mere ubilligt, at under slige Omstændigheder den enkelte i Udlandet værende Creditor skulde kunne fødre Proclama udstedt med Aar og Dags Varjel og dermed det hele Stiftet opholdt, eller forlange Stiftet omgjort naar han melder sig efterat det med 12 ugers Varjel udstedte Proclama udløbet. At L. 5—14—29 blot tog Hensyn til den factiske Omstændighed, at Creditoren var udenfor Riget, kan næppe komme i nogen Betragtning imod det Ovenanførte, da de ovenanførte nyere Lovbud netop synes at have villet indføre en paa Hensynet til Debtors almindelige Forhold og Stilling, og ikke til enkelte Creditors tilfældige Opholdssteder, bygget Regel for Proclamas lovlige Udstædelse.

tidenden, og hvis den Aføde har haft Handel udenfor Riget, da tillige i den Altonaiske Merkur. Pl. 26 Aug. 1785 § 3, 26 Octbr. 1792. — Hansen l. c. S. 156 har ferudsat, at denne Indkaldelse altid, ogsaa i de Tilfælde hvor den skal indrykkes i den altonaiske Merkur, ikkun skal udstedes med 12 Ugers Warfel; men herved maa erindres, at Pl. 26 Aug. 1785 § 3 aldeles intet har bestemt om Warfelstiden i disse Indkaldelser, og Pl. 26 Octbr. 1792 har vel, hvor Indrykkelsen blot skeer i de indenlandske Blade, bestemt Warfelstiden til 12 Uger; men den tilføier udtrykkeligen, at naar Indrykkelsen tillige skal skee i den Altonaiske Merkur bør dette skee med den i Loven foreskrevne Warfelstid, hvorved næppe kan være sigtet til andet end Aar og Dags Warfel. Dog har en Cane. Skr. 10 Jan 1832 antaget, at 12 Ugers Warfel var tilstrækkeligt efter Pl. 26 Octbr. 1792, da Voets Masse end ikke var tilstrækkelig til at dække Pantegjelden og de ørrige efter Forgivningen prioriterede Fordringer; uagtet det med Visshed vidste, at den Aføde saavel havde drevet Handel paa Udlandet, som ogsaa der efterladt sig Gjæld.

Derhos indeholder sidstnævnte Plakat den i praktisk Henseende meget vigtige Bestemmelse, at ved Skifter efter Bønder eller Andre af Almuen paa Landet, som ei kunne formodes at have staaet i nogen ualmindelig Forbindelse formedelt Handel eller deslige, kan al Indkaldelse (uden Hensyn til den Af-

dødes efterladte Gernue) forbigaaes, naar Arvingerne eller de, til hvilke Boet overdrages, erklære at ville paatage sig dets retmæssige Gjeld, om nogen Fordring siden skulde opstaae. Skifteforvalteren kan altsaa efter dette udtrykkelige Forbud ei paadrages noget Ansvar om end en Creditor ei senere kan erholde Betaling af dem, til hvilke Boet bliver overdraget; derimod burde de umyndige Arvingers Bærger, hvis der er Grund til at frygte for, at Boet kan være behæftet med uanmeldte Fordringer, ikke lade deres Myndlinger overtage Boets mulige Gjeld, og de kunde, hvis de i saa Henseende have ladet det mangle paa den behørig Omhu, vel paadrage sig et Ansvar. For at undgaae det Mislige heri er det og det Eædvanlige, at den efterlevende Ægtefælle eller den eller de myndige Arvinger alene indstaae for, at der ei er anden Gjeld end den anmeldte, og paatage sig at tilsvare den, der desuagtet senere maaatte findes at hæfte paa Boet, medens de Umyndiges Arvelodder blive indsatte i Overformynderiet eller overgivne til Bærgerne, uden at derved paadrages de Umyndige nogen personlig Forpligtelse. Om da end en senere fremkommen Creditor i et saadant Tilfælde ikke kan erholde Betaling af den eller dem, som have overtaget Gjelden, kan han dog hos de Umyndige ei erholde videre end hvad dem ee udlagt i Arv, og det endda vel kun saalænge disse Arvelodder ere i Behold. Jfr. herved Canc. Skr. 5 Novbr. 1836 (Col. Tid. S. 965). — Om den paa

Bornholm brugelige Indkaldelse ved Lillingsøings-
 fedler handler Rescr. 7 Sept. 1742, Canc. Skr. 13
 Octbr. 1802 § 3 og især Pl. 11 Septbr. 1832 § 1.

I Vestindien udfærdiges af Regjeringen Pro-
 clamata, som, hvis Voets beholdne Midler ei beløbe
 sig til mere end 400 Rdlr. B. C., alene publiceres
 ved Læsning for den Vestindiske Landsloverret, ved Ind-
 trykkelse i St. Croix trykte Avis og ved Forevisning i de
 kongl. Bogholdercontoirer der paa Landet, Pl. 26 Apr.
 1814; men hvis Voets beholdne Midler overstige 400
 Rdlr. B. C., bekjendtgjøres det tillige i den ber-
 lingste Tidende, og dersom den Aføde har staaet i
 Handel og Forbindelse med fremmede Europæiske Lande,
 da ogsaa i den Altonaiske Merkur, Pl. 18 April
 1800 § 1.

Om Indkaldelse efter de i Grønland Aføde
 kan eftersees Pl. 10 Febr. 1792 og 28 Marts 1816. —
 Regulativet af 24 Octbr. 1832 § 5 indeholder For-
 skrifter om Indkaldelse under Skiftebehandlinger paa
 Kysten Guinea. Ifr. endeligen Rgl. 13 Julii 1836
 § 33 for de østindiske Etablissemeters Ved-
 kommende.

Dersom Skifteretten forsømmer at ud-
 stæde Proclama til Creditorerne eller at give
 det lovbestemte Bærfel, blive, som ovenfor berørt,
 de Creditorer, der uden at være lovligten indkaldte
 melde sig efterat Voet er død, berettigede til at paa-
 anke det afholdte Skifte til at fjendes ufterrette-

ligt, og Skifteforvalteren vil blive tilpligtet at søge deres Tilgodehavende tilbage, og dette derhos, hvis han har begaaet en kjendelig Feil, paa egen Bekostning. Melder en Creditor sig i et saadant Tilfælde endnu inden Boet er delt, saa er det naturligt, at han kan forfølge sin Ret, uanseet den Indfaldelse, der maatte være steet, men der, som forudsat, ingen Gyldighed har i Forhold til ham.

Forinden vi nu gaae over til at tale om den præklusive Virkning af et gyldigen udstedt Proclama, maae vi endnu nævne en Mængde Tilfælde, i hvilke Lovgivningen har paalagt Skiftevalteren at meddele enkelte Creditorer, i Almindelighed visse offentlige Instituter, speciel Underretning om Skiftets Foretagelse, for at de ei skulle oversee betimeligen at varetage deres Løb i Boet.

En meget vigtig speciel Anmeldelse er forestrevet med Hensyn til a) Dyppebørselsbetjentes Boer*). I Stedetfor de ældre hos Hansen S. 165—67 anførte Bestemmelser træde nu i Almindelighed den 52de og 53de § i den almindelige Cassenordning af 8 Juli 1840 "om hvad der er at iagttage naar en Cassebetjent døer". Det paalægges den vedkommende Skifteret, efter at have taget Cassen og samtlige de den Afdødes Casseembede vedkommende Sager og Documenter saa-

*) Jfr. i Hens. til Omfanget og Begrebet om Dyppebørsels eller Cassebetjente, Frd. 8 Juli 1840 § 57.

velfem hans Bo under Forsegling, uden mindste Ophold derem at underrette den Autoritet, under hvilken Kassebetjenten hørte. Udenfor Kjøbenhavn skal Indberetningen skee gennem Amtmanden, som skal træffe de fornødne Foranstaltninger til Forretningernes ustandsede Fremgang, og derfor kan fordre de fornødne Embedsbøger og Documenter udliveredede fra Boet, dog under Anvendelse af de for den Afdødes Regnskabs Afslæggelse fornødne Forsigtighedsregler. I et af de første Møder i Boet bør det Offentliges Krav til Boet foreløbigen opgjøres, forsaavidt dette kan skee inden det endelige Regnskabs Afslæggelse. Men Skifteforvalteren har iøvrigt at sørge for, at den afdøde Kassebetjents efterstaaende Regnskaber for Boets Regning aflægges af Fuldmægtigen eller af en anden dertil antagen duelig Mand; jfr. nærmere § 53. Efter disse Forskrifter kan der, da Skifteforvalteren selv skal anmelden Dødsfaldet, sørge for Regnskabet's Afslæggelse, og, idet Boet her forudsættes at være solvent, indbetale det efter det beiderede Regnskab skyldige Beløb til den vedkommende offentlige Autoritet, slet ikke blive Tale om at nogen Forbring ifølge Regnskabet skulde kunne præscriberes ved det i Boet udstædte Proclama*).

*) Derimod bortfalder efter Casseanordningens § 37, et hvert Efterkrav naar Quittance er udstædt, og der efter Oppebørselsbetjentens er Død udstædt lovligt Proclama til Creditorerne, uden at Kravet inden sammes Udløb er anmeldt. Vel har denne Forskrift nærmest Sæns

b) Ogsaa naar Cautionisten for en Oppebørselsbetjent dør eller gjør Opbud skal Skifteforvalteren, som behandler Boet, saasnart han bliver vidende om Cautionforpligtelsen, give den vedkommende Autoritet, hvorunder Betjenten hører, saavel som denne selv Underretning om Dødsfaldet eller Opbudet, til hvilken Ende Retskriveren har, saasnart en Caution er tinglyst, at gjøre Anmeldelse derom til vedkommende Skifteforvalter, Frd. 8 Julii 1840 § 8. Da Skifteforvalteren i Cautionistens Bo isvrigt Intet har at foretage til Berigtigelse af de paagjældende Regnskaber og overhovedet slet ikke kan vide, om der kommer til at paahvile den afdøde Cautionist noget Ansvar i Anledning af Cautionen, saa kunde det Offentlige synes at have tabt sit Krav hos Cautionisten, naar det ei inden Proclamas Udløb gjør nogen Anmeldelse om sammes nærværende eller eventuelle Krav i Cautionistens Bo; men da det dog i den citerede Paragraph, efterat hin Anmeldelse er paalagt Skifteforvalteren, hedder, at der forholdes i Henseende til Boets Forpligtelser i Anledning af Cautionen ganske efter de i foregaaende 7de Paragraph foreskrevne Regler,

syn til det Tilfælde, hvor Dvittance er udstædt for Oppebørselsbetjentens Død, men Motliverne til Bestemmelsen synes dog at medføre, at ogsaa hvor Regnskabet først aflægges efter Regnskabsbetjentens Død, skal Efterkrav ei finde Sted, naar selve Regnskabet engaag er blevet lovligen gittet, og Proclamaet i Boet derhos er udløbet.

og da disse gaae ud paa, at Behørfelsen vedbaarer indtil Regnskaberne for den Regnskabsperiode, hvori Opriigelsen, h. l. Anmeldelsen af Dødsfaldet, udløber, ere endeligen berigtigede, saa er det uden tvivl dog Forgiverens Mening, at Skifteforvalteren ei tør antage Boet befriet for det Offentlige Krav, forinden han har erhvervet sig positiv Kundskab om at det Offentlige er fyldestgjort.

c) Skifteretten skal saasnart der i et Bo udstedes Proclama, søge Underretning af Pantebogen om den kongelige Kasse i Almindelighed, Statsgjeldskassen, den extraordinære Laanefond, den forrige Depositokasse, kongl. Creditkasse, Courantbanken, Speciesbanken, Commerce eller Industrifondet, nogen anden nu ophævet kongl. Indretning, hvis Activer ere overgaaede til Statsgjeldskassen, eller endeligen nogetsomhelst offentligt Institut, maatte have noget Krav paa de Boet tilhørende Eiendomme, og naar dette befinde at være Tilfældet, da anmelde dette udenfor Kjøbenhavn for vedkommende Oversøvrighed, men i Kjøbenhavn umiddelbart for Statsgjeldsdirectionen eller vedkommende Instituts Bestyrelse. Ligeledes påaligger det alle Skifteforvaltere, saasnart der, enten ved Anmeldelser i et Bo eller paa en anden Maade, erholdes Kundskab om, at en directe Panteobligation i nogen Boet tilhørende Eiendom igjen er pantsat til noget offentligt Institut, at gjøre lignende Indberetning, forsaavidt der ikke allerede da fra sammes

Eide er plet Anmeldelse i Boet. De Attester af Pantebøgerne, som Skifteforvalteren, paa Grund af Orenstaaende og alene til Brug i det her anførte Diemed, maatte requirere, skulle meddeles uden Betaling, Agl. Resol. 30 April 1823, bekendtgjort ved Canc. Circ. af 17 Mai 1823. Det maa herved i Almindelighed erindres, at da den foreskrevne Anmeldelse kun angaaer Pantefordringer i faste Eiendomme, der, som nedenfor skulle vises, efter den i Praxis antagne Mening ei for Pantets Vedkommende præscriberes ved det i Boet udsedte Proclama, har samme forsaavidt ingen Indskyldelse paa Spørgsmaalet om Proclamas Virkning, men gaaer især ud paa at bevirke, at de vedkommende offentlige Instituter erholde særegen Leilighed til at iagttage deres Læb ved de paagjældende Panters Realisation, hvorhos Skifteforvalteren vel paadrager sig personligt Ansvar, dersom Mangel af den befalede Anmeldelse i det enkelte Tilfælde kan antages at have paaført det offentlige Institut noget Tab, men denne Mangel kan dog neppe bevirke, at den isørigt under Jagttagelse af de lovlige Former iværksatte Realisation skulde kunne annulleres til Skade for Kjøberen. Den ved Resolutionen af 30 April 1823 befalede Anmeldelse gaaer nemlig ud paa at forebygge, at Tab skel bevirkes for det offentlige Institut ved en saadan Realisation, og synes altsaa at forudsætte, at denne maa blive ved Magt. — Den almindelige Bestemmelse i den citerede Resol. af 30 April 1823 har

isvrigt uden tvivl i sig optaget det ældre Canc. Circr. af 31 Juli 1821, der foreskriver en lignende Fremgangsmaade med Hensyn til den almindelige Enkekassens Pant, men som ei kunne antages at vedkomme Enkekassens uprioriterede Fordringer, ifr. Canc. Skr. 27 Marts 1827, Bibl. for D. Lovk. I. S. 196 og Hansen S. 167—68.

d) Mere tvivlsomt er Omfanget af de Forordninger, som indeholdes i Frd. 4 Aug. 1788 § 8, hvorefter det i Stervboer, i hvilke det kan formodes, at Postkassen eller nu den almindelige Pensionskasse har et Krav paa den Afdøde, er Skifteretten forbudt at slutte Skiftet forinden der fra Kassens Direction er indhentet Underretning om samme har noget at fordrø efter den Afdøde, saavelsom i Pl. 10 April 1795 § 1, hvorefter Skifteforvalteren i Stervboer, hvor det kan formodes, at offentlige Stiftelser have noget Krav, ufortøvet skal indberette Skiftet til vedkommende Stiftamtmand og Biskop. Medens det nemlig paa den ene Side er antaget, at den første Bestemmelse kun angaaer det Tilfælde, hvor Pensionskassen efter Frd. 4 Aug. 1788 § 7 har gjort Forskud til Indskuddet i den almindelige Enkekasse, see en Skiftedecision i Bibl. for D. Lovk. I. S. 196, har man paa den anden Side ingen Gøie til at indskrænke de anførte Forordninger til Pantefordringer. Det er fremdeles tvivlsomt, om Mangel af den Skifteforvalteren paalagte Anmeldelse til de paagjældende

effentlige Instituter kan medføre ei blot Ansvar for Skifteforvalteren, men ogsaa at de øvrige Creditorer skulle have tabt deres *exceptio proclamatis* imed-
 flige Gerdringer, naar de først fremkomme efter Pro-
 clamas Udløb, og om disse Instituter endog efter
 Boets Slutning skulde være berettigede til en Tilbage-
 søgning fra de Creditorer, som ei vilde have erholdt
 det dem givne Udlæg, hvis titnævnte Instituts Ger-
 dringer vare fremkomne paa Skiftet. Dog synes det
 bekræftende Resultat at maatte følge af den de anmeldte
 Instituter ved selve Lovgivningen indrømmede Ret,
 som Skifteforvalterens Forsømmelse ei synes at burde
 kunne betage dem, naar det virkeligen efter Boets
 hele Bestaafenhed var at formode, at de havde Ger-
 dringer i samme.

e) I Kjøbenhavn skal Skifteretten tilkjende-
 give de for saamme anmeldte Militæres Dødsfald for
 de vedkommende militære Autoriteter, Pl. 10 Junii
 1778 § 4.

f) Specielle Anmeldelser skulle fremdeles stee,
 naar en Classelotteri-Collecteurs Cau-
 tionist, en permitteret eller pensioneret Østerrigsk
 Militærperson, en Oplagshaver eller en i
 Lægdsrullen antegnet Cautiönist ved Døden
 afgaaer, jfr. Rentek. Circ. 12 Jan. 1793, Canc.
 Circ. 25 Jan. 1817, Grd. 1 Febr. 1797 § 75. 4to,
 Canc. Circ. 19 Januar 1799 § 12, Ltr. b., og
 Hansen S. 170.

g) Paa Færøerne skal endeligen Skifteforvalteren, d. e. Sørenstriveren meddele den fgl. Handelsforvalter Underretning, for noget Bo sluttet, Canc. Skr. 9 Jan. 1830.

§. 294.

Fortsettelse. Om Proclamas præclusive Virkning.

Den almindelige Regel om Proclamas præclusive Virkning er, at den Creditor, der har en Gjeldsfordring, enten samme er et contractmæssigt Krav eller et Erstatningskrav (jfr. Jur. Tidsskr. VIII. b. S. 130 og XXIX S. 77), og som ei melder sig inden den Frist, som er sat ham ved et for hans Bedkommende gyldigt Proclama, om end Anmeldelsen skeer forinden Boet er sluttet, taber sin Ret til at erholde Gyldestgjørelse af de Midler, som høre under Skifteforvalterens Deling. Dette var allerede hjemlet i Lovens 5—14—29 med Hensyn til den efter samme brugelige Indkaldelsesmaade, og er senere udtrykkelig fereffret med Hensyn til ethvert lovligt Proclama ved Plakat 26 Marts 1790, ligesom det endeligen ogsaa specielt hjemles ved Indholdet af de Bevillinger, hvorpaa Proclama med Aar og Dags Varfel støtte sig, jfr. Canc. Skr. 13 Julii 1819. Ogsaa eventuelle Fordringer, og end mere saadanne

Fordringer, som allerede bestemt eksistere, skøndt de ikke endnu ere forfaldne, maae ifølge det almindelige Indhold af de anførte Bestemmelser fortabes formedelt Mangel af Anmeldelse; jfr. Canc. Skr. 3 Marts 1821 og Domme i Jur. Ark. X. S. 153—156, Jur. Tidsskr. XVII S. 185—86, ligesom det ei heller forandrer den personlige Fordrings Natur eller har nogen Indflydelse paa sammes Præclusion ved Proclama, at den hører til de saakaldte privilegerede, s. Ex. Husleie, Lægesalair og desl., jfr. Decision i Bibl. for D. Lovk. I. S. 566. Paa den anden Side er det ei nogen sand Undtagelse fra Regelen, at den, som har haandsaaet eller brugeligt Pant i Hænde for sin Fordring, hvori han efter Lovgivningens har en selvstændig Ret til at gjøre sig betalt, naar Boet ei løser Pantet ved at betale hans Fordring, ikke taber denne Ret, som ei gaaer ud paa at erholde noget betalt af den Skifteforvalterens Disposition undergivne Masse, derved at han ei melder sin Fordring i Boet, med hvilket han in casu slet ikke vil befatte sig; saaledet som det er en Undtagelse, at den, der alene vil benytte sin Fordring paa Boet til Liquidation med Boets Krav paa ham, for det Tilfælde, at dette vil forsøge paa at saggive ham for Kravet*), ei taber denne sin Liquidations-

*) Det maa erindres, at naar Boets Krav er en Haandskriftsfordring, saa udsætter den, der har et selvstændigt Krav paa Boet, forudsat at han ellers

ret, som ogsaa ligger udenfor Skifterettens Forum, ved at lade sin Fordring uanmeldt i Boet. Ifr. Jur. Tidsskr. XV. b. S. 179—182, Ørstedes Håndbog VI. S. 125—132, Jur. Ark. XXIX. S. 54—57, Ngt Jur. Ark. I. S. 112*).

Det er fremdeles et praktisk vigtigt Spørgsmaal, hvorvidt den Egenkab, at en Fordring er forsynet med Underpant, har nogen Indflydelse paa dens Præclusion ved det udstedte Proclama. Vel omtaler nu L. 5—14—29 ganske almindeligen Pantebreve som Gjenstand for Præclusion, og naar L. 5—14—36 tilkjendegiver, at ingen Ved behøver at affattes til den Creditor, som vil forblive ved sit Pant eller den ham stillede Forlover, er det, efter Artiklens Sammenhæng med de foregaaende Artikler, tydeligt, at der handles om allerede anmeldte Fordrin-

har en Liquidationsret (hvorom i det Følgende, sig for, at Boet, naar han ei har anmeldt sin Contrafordring, kan borttransportere Bort Håndskriftstrav paa ham og at han da taber sin Liquidationsret imod Cessionarius.

- *) Selv om man vil antage, at den, der vil vindicere en ham tilhørende Eiendom, som findes i Boets og Skifterettens Børge, skal søge den udleveret fra Skifteretten og undergive sin formentlige Ret dennes Paakjendelse, er dette Vindications-søgsmaal saavel efter L. 5—6—1 som efter hvad strax nedenfor skal anføres om Panterektighedsafhængighed af det udstedte Proclama, undtaget fra Proclamaets præklusive Virkning.

ger*). Efter en ved flere Høiesteretsdomme bekræftet Praxis, jfr. Conc. Skr. 13 Julii 1819, er det imidlertid antaget, at Pantecrediterers Ret til at holde sig til deres Underpant ikke præcluseres ved Proclama; hvilket navnlig er blevet anvendt med Hensyn til Underpant i faste Eiendomme, uagtet disse efter Begrebet om Underpant ere forblevne i Debiters og nu i Boets Værg. Denne Regel har da og det Hoveddatum for sig, at Boet ei kan afhænde Eiendommen qvæstionis og erholde dens fulde Kjøbesum, uden at frigjøre den for den samme paahvilende Pantebehæftelse, ligesom Skifteretten, der forinden den strider til Realisationen af en Boet tilhørende fast Eiendom, først af Pantebogen maa søge Underretning om de Eiendommen paahvilende Behæftelser, altsaa ei bliver uvidende om Pantefordringen, uagtet den ei er bleven udtrykkelig anmeldt af Creditor. Naar man

- *) Naar man har antaget, at 2. 5—14—36, ved at nævne den med Pant eller Forlover forsynede Creditor, som kan forblive ved samme, dermed alene sigter til de Creditorer, som have haandsaaet Pant eller Selvskyldner = Caution, saa er vel dette sidste rigtigt, da Ordet "Forlover" efter Lovens Sprogbrug netop betynder det, vi nu kalde Selvskyldnercautionist, men der synes at være saameget mindre Grund til at antage, at der ved Pant udelukkende fulde være ment haandsaaet Pant, som der nævnes at en slig Creditor har Pantebrev, der nævres paa Lovens Tid i Almindelighed blev udstedt ved haandsaaet Pant.

fremdeles tør indskrænke den nævnte i Praxis antagne Regel dertil, at Pantecreditoren alene kan fordrø Betaling af det Beløb, hvortil Pantet udbringes, men hvis dette ei tilstrækker, ved Mangelen af hans Forbrings Anmeldelse er udelukket fra videre Betaling af Bøet — en Indskrænkning, der synes hjemlet saavel i Sagens Natur som i de citerede Lovforskrifter — saa bliver det ei heller uden Betydning, at Lovens 5—14—29 udtrykkeligen omfatter Pantebreve*). Om den nævnte ved Høiesteretsdomme antagne Praxis ogsaa vedkommer de Forbringere, ved hvilke der er givet Underpant i Løsøre, vides ikke med Bestemthed, naagt den citerede Cancelliskrivelse 13 Julii 1819 og en anden Cancelliskrivelse af 23 Juli 1831 rigtignok nævne Pantecreditorer i Almindelighed, jfr. ogsaa en Skiftedecision i Bibl. for Lovk. I. S. 566. Der taler iøvrigt meget mindre for at indrømme Pantehaverne i Løsøre en saadan Ret, dels fordi Skifteretten ingenlunde har samme sikre Afgang til at erholde Kundskab om disse Pantebeholdelser som om Pant i faste Eiendomme, idet værlige Ting ei have

*) Naar Panteobligationen slet ikke fremkommer paa Skiftet vil Skifteretten iøvrigt i Almindelighed komme i den Nødvendighed, efter erhvervet Bevilling at søge den mortificeret; og naar den da ei heller fremkommer under Mortificationsagen, vil den blive kjendt død og magtesløs, og derefter kunne erholdes udsløttet af Pantebogen.

noget forum rei sitæ, dels fordi. Pantebehæftelsen klæber ved den faste Eiendom efter dennes Afhændelse, saalænge denne Behæftelse er uudslettet, hvilket ei saaledes kan antages med Hensyn til det pantsatte Løbsøre, som Eksteretten realiserer. Og derfor er det ogsaa nu ved en Overretsdom af 7 Januar 1839 i Jur. Tidsskr. XXXVI. S. 166 ff. udtrykkeligen antaget, at Pantefordringer i Løbsøre ei ere undtagne fra Proclamaets præklusive Virkning. Jfr. isvrigt Jur. Ark. VIII. S. 127—28, Jur. Tidsskr. XV. b. S. 169 ff. og Ørstedes Hdb. VI. S. 240—44. Endeligen kan det ei være Tvivl underkastet, at den personlige Fordring, som vel er bleven tinglæst men uden at derved er stiftet nogen Panteret, ikke kan være undtagen fra Proclamaets præklusive Virkning, jfr. Jur. Tidsskr. XVII. S. 182—85.

Det er fremdeles antaget i en Overretsdom (Jur. Tidsskr. XIII. b. S. 5—6)*), at Proclamas præklusive Virkning dog maa forudsætte Muligheden af, at Creditor veed, at Boet er hans Debitor. Har han derimod aldeles ingen Anledning havt til at antage, at han har noget at fordre i Boet, men først efter Proclamas Udløb faaer Kundskab om de ham forhen ubekjendte Omstændigheder, der have gjort den, hvis Bo behandles, til hans Debitor, skulde der, efter

*) Jfr. Jur. Tidsskr. XXVII. S. 149 og XXXV. S. 180. ff. samt Ørstedes Haaendb. IV. S. 430.

Overrettens Mening, mangle Retgrund til at tillægge hans Tavshed den Virkning, at han skulde tabe sin Ret, Men ligesom denne Mening, der og synes at være forkastet i en Canc. Skr. af 3 Marts 1821 og en Højesteretsdem af 3 Mai 1839 (Jur. Tidsskr. XXXV. S. 188), jfr. Cassesrdg. 8 Julii 1840 § 37, ei vel lader sig forene med de ovenanførte Forbestemmelser almindelige Forstrifter om Proclamas præklusive Virkning, saaledes synes den ogsaa at gaae ud fra en mindre rigtig Anskuelse om Grunden til Proclamaets præklusive Virkning; thi denne er ingenlunde betinget af, at den enkelte Creditor ei kan oplysse, at det er ham utilregneligt at hans Fordring ei er bleven anmeldt i rette Tid, hvorimod Nødvendigheden af at bringe Boerne i Almindelighed til en endelig Slutning har gjort det uundgaeligt, at enkelte Fordringer ved Proclamas Udløb kunne blive tabte, uagtet Manglen paa Anmeldelse i det enkelte Tilfælde ei i mindste Maade hidrører fra Creditors culpa. Derimod taler der, efter de almindelige Regler om Præscription af en ulovlig Handlings Følger, mere for, at naar en Person, f. Ex. den længstlevende Ægtefælle, eller en Fallent, ved en saadan Handling har paadraget sig et Ansvar, kan han ei blive fritaget for samme derved, at Proclama har været udfærdiget i hans Bo og at den Skadelidende, som paa den Tid ei kunde vide, hos hvem han skulde søge sin Opretning, har været ude af Stand til at anmelde sit Erstatningskrav i Boet inden Proclamas Udløb; men det er i

saar Gald og kun den Skyldiges personlige Forpligtelse der vedbliver, Boets Behandling og Slutning officieres ei derved*).

www.libtool.com.cn

Derfor der vel ingen formelig Anmeldelse er fremkommen i Boet for rette Vedkommende o: Skifteretten eller dennes Befuldmægtigede, men disse dog inden Proclamas Udsæb have erkjendt, at Fordringen var dem bekjendt, saasom ved at indlade sig paa Underhandlinger om samme, kan Proclamaet efter Forholdets Natur ei gøres gjeldende imod en saadan Creditor, jfr. Decision i Bibl. f. Lovk. I. S. 566—68. Det samme maa naturligvis gjælde, naar Boets Vedkommende engang udtrykkeligen eller stiltiende have frasaldet deres exceptio proclamatiss imod den anmeldte Fordring, og bliver det isvrigt i ethvert Tilfælde et factist Spørgsmaal, hvorvidt en saadan Frasaldelse har fundet Sted. Derimod kunne Arvingerne og deres Værger ei være forpligtede til at erklære sig, om den for sildigen fremkomne Fordring er urigtig eller rigtig, saaledes at de, hvis de maatte erkjende dette sidste, skulde være pligtige til at lade samme

*) Hvorvidt dette ogsaa gjælder med Hensyn til et af den Paagjældende i levende Live efter meddelt Bevilling udstædt Proclama, vedkommer os ei her saalidet som disse Proclamata i Almindelighed; Jfr. Canc. Skr. 23 Juli 1831. Fremdeles maa vi med Hensyn til Indflydelsen af den ved Proclama bevirkede Præclusion paa flere obligatoriske Retssforhold henvise til Civilretssystemet.

udrede af Boet. De kunne uden videre at indlade sig paa Fordringens Realitet benytte deres exceptio proclamatis.

Endeligen kan det endnu erindres, at Proclamaet angaaer den Afsødes Gjeld, og ei den Gjeld som Skifteforvalteren senere paadrager Boet, t. Ex. til Begravelsen, for de af curator bonorum gjorde Udlæg og dsl., og som det er hans Pligt at afgjøre forinden noget kan udlægges til Creditorer og Arvinger, jfr. Jur. Tidst. XXI. S. 16—17.

§ 295.

2) Om Arvingernes Indkaldelse.

Efter L. 5—2—4 skulde Skifteretten give de fraværende Arvinger, som vare den bekjendte, Dødsfaldet tilkjende, og der have i Paris Exempel paa, at en Skifteslutning er kjendt uefterrettelig, fordi en Arving ei var tilkaldt til Slutningssessionen, der ei forud var berammet til en vis Tid; jfr. Jur. Ark. XVII. S. 118. Man havde imidlertid flere Exempler paa, at Arvingerne bleve indkaldte ved et Proclama, see Resc. 25 Aug. 1752, 30 Novbr. 1753, 1 Marts 1754, 30 Mai 1777, jfr. og en Bevilling af 4 Aug. 1747 (Ussings Alph. Reg. I. S. 48), og Krigs-Art. Br. 29 Juli 1756 § 777. — Nu indeholdes de gjeldende Regler i Fr. 5 Juli 1822. Efter denne

Anordning kommer det først an paa, om en almindelig Indkaldelse af Arvingerne er fornøden, hvilket ei er Tilfældet, naar Skifteretten har Visshed om, hvilke Arvingerne ere, saasom ifølge et confirmeret Testament eller ifølge et optaget Arvelegitimationstingsvidne, og derhos veed, hvor Arvingerne opholde sig. I saa Fald er Skifteretten endnu ifølge L. 5—2—4 forpligtet at give Enhver af Arvingerne Underretning om Skiftets Forretgelse. Dersom Skifteretten derimod enten ikke har Visshed om, hvilke Arvingerne ere, eller ei kan erfare hvor de opholde sig, bliver en almindelig Indkaldelse fornøden, og naar da Proclama skal udstædes til Creditorerne, skulle efter Fr. 5 Juli 1822 § 1 Arvingerne tillige ved samme indkaldes. Dog er Varplet til Arvingerne altid Aar og Dag, jfr. L. 5—2—4, Pl. 2 Juni 1819 § 2, Canc. Skr. 26 Febr. 1825. Det kommer derhos her, hvor Proclama skal udstædes til Creditorerne, ikke i Betragtning, hvor stor Boets Beholdning kan ventes at blive. Dersom der derimod ei skal udstædes Proclama til Creditorerne, saasom i de temmelig hyppige Tilfælde, hvor en vis Sum skal udbetales til en Persons ikke bestemt opgivne Arvinger, imod at dennes Hustru eller en anden institueret Person overtager Boet, og Delingssummen derhos overstiger 500 Rbd. Sølv (Fdg. 11 Septbr. 1839 § 1), skal Indkaldelsen af Arvingerne indrykkes i den Berlingske Tidende, Provindsialavisen og den altonaiske

Mercur; dersom Delingssummen er fra 100 til 500 Rbd., indrykkes Indkaldelse alene i den Berlingste Tidende og Provindsialavisen; og dersom Summen end ikke overstiger 100 Rbd., bortfalder al Indkaldelse af Arvingerne, hvorimod Skifteretten skal oppebie Aar og Dag efter Skiftets Slutning, hvorefter der bliver at forhelde paa samme Maade som i de større Boer, hvor Indkaldelsen er udløben*). Ifr. Fr. 5 Juli 1822 § 3 om Gebyret for slige Indkaldelser, samt Canc. Skr. 26 Febr. 1825 og Rescr. 28 Marts 1827.

Virningen af Arvingernes Indkaldelse er ingenlunde den samme som Virningen af Creditorernes, thi deres Ret præcluseres ei derved, at de ikke melde sig, og der kan slet ikke erholdes Bevilling til at indkalde Arvinger sub poena perpetui et præclusi silentii. Fremdeles fulgte det endog af den ældre Lovgivning, at naar det blot var Skifteretten bekendt, at en Arving havde existeret, skulde hans Arvelod til ham affættes, om det end ikke var bevist, at han havde overlevet Arveladeren. Men efter Frd. af 11. Septb. 1839 § 1 skal der nu ei affættes nogen Arv til en Arving, om hvem det ei vides, hvor han er at finde, med mindre der haves Visshed for, at han ved at over-

*) Dersom Boets Beholdning oprindelig ei kunde antages at udgjøre de nævnte Beløb, men senere erholdes saadan Tilvæxt at det naaer samme, bliver den heraf betingede Indkaldelse fornøden. Canc. Skr. 30 August 1825.

leve Arveladeren har erhvervet Arv efter denne. Hvor Skifteretten altsaa ei har Visshed herom, saavelsom hvor Arvingen har været Skifteretten ubekjendt, har Manglen af hans Anmeldelse til Følge, at hele Arve-
massen bliver udlagt til de Skifteretten bekjendte Arvinger, om hvem det vides, at de have overlevet Arveladeren, uden at disse behøve at godtgjøre, at der ikke eksistere andre Arvinger; og den formedelst manglende Anmeldelse forbigaaede Arving maa derhos senere søge sin Arvelod pro rata parte tilbage fra de Arvinger, der formedelst hans Udeblivelse have erholdt for Meget udlagt, uden at den lovlige Skiftedeling derfor kan blive Gjenstand for Paaanke til høiere Ret, jfr. Jur. Tidst. III. a. S. 215—16, Canc. Skr. 15 Februar, 1825 og Frd. 11 Septb. 1839 §§ 3 og 4. Endeligen præscriberes denne Tilbagesøgelsesret for den forbigaaede Arving ved Udløbet af 15 Aar fra den Dag, da Arven ved Arveladerens Død faldt, Fr. 11 Septb. 1839 § 2.

§ 296.

Om Indkaldelse til enkelte Forretninger eller Sessioner i Boet.

Det almindelige Proclama til Creditorer eller Arvinger gaaer alene ud paa, at de Paagjeldende skulle i Almindelighed melde sig for Skifteretten, men Ind-

Kaldelsen refererer sig ikke her til en bestemt Forretning eller Session i Boet. De Vedkommende kunne melde sig naar de ville for Skifteretten, mundtlig eller skriftlig, inden Udløbet af den givne Frist. Denne Indkaldelse er saaledes væsentligen forskjellig fra Tilfaldelsen af de Interesserede til en enkelt Forretning eller Session.

Hvad nu først Nødvendigheden af speciel Tilfaldelse angaaer, da kan det ingenlunde antages, at der ei af Skifteretten kan foretages nogen Forretning eller nogen Session holdes i Boet, uden at alle de i Boet Interesserede skulle tilkalbes at overvære denne. Det følger allerede af Forholdets Natur, at der kunne modtages Erklæringer til Skifteprotocollen, Bemyndigelser gives til denne, uden at tilkalde de i Boet Interesserede, naar Gjenstanden er af en saadan Beskaffenhed, at det, som Skifteretten har at foretage i Sessionen, ligesom er grundet i Levendes Bydende, eller ikke kan medføre noget Retsstod for Interessenternes. Ligesom navnlig de vigtige Forsegling og Registrerings Forretninger blive at foretage uden nogen forudgaaet Indvarsling til Arvinger og Creditorer om at overvære samme, saaledes er det ogsaa tilkjendegivet i Pt. 21 April 1824 § 2, at Arvinger og Creditorer kun skulle tilkalbes for at erklære sig over Boets Anliggender "hvor det er nødvendigt". Iøvrigt kan der ei gives almindelige Regler om, i hvilke Tilfælde denne Tilfaldelse er fornøden, da dette maa beroe paa

den Gjenstandes Beskaffenhed, der skal omhandles i den paagjældende Session, hvorvidt nemlig de i Voet Interesserede kunne udsættes for Retstrib, hvis de ikke gives Leilighed til at yttre sig over Gjenstanden for Forhandlingen. Er dette Tilfældet, og Tilkaldeisen bliver forfømt, saa maa det i Sessionen Passerede senere kunne paaones til at kjendes ufterretteligt, ifr. Jur. Art. XVII. S. 118 og Bibl. f. D. Lovk. I. S. 514—19.

Skvad dernæst angaaer Maaden, hvorpaa Tilkaldeisen skal stee, da maa Skifteretten, naar den finder det beløist, kunne lade en speciel Tilsigelse forkynde for de Interesserede og deres Befuldmægtigede, som ere tilstede i den Jurisdiktion, hvori Skiftet holdes, ligesom den ogsaa maa kunne foranstalte en saadan Tilsigelse forkyndt for de i Voet Interesserede, som maatte opholde sig i en anden Jurisdiktion. Fremdeles kan Skifteretten ogsaa ved en Skrivelse til den fraværende Interessent underrette ham om Sessionen, men herved maa da mærkes, at det senere ei let vil kunne bevises, at Underretning paa denne Maade er givet den Vedkommende, og Skifteretten bør derfor kun bruge denne Fremgangsmaade, naar den er forvisset om, at han ei vil benegte at have modtaget dens Skrivelse. Skvad Tilkaldeisens Form og Indhold angaaer, da vil Tilsigelsen ei kunne sammenstilles med en Retstribning, idet der i Almindelighed ei er nogen Retstrætte forhaanden, ligesom Skifteforvalteren vel, saavidt stee kan,

bør med almindelige Udtryk betegne hvad der skal forhandles i Sessionen, men dog i de fleste Tilfælde ingenlunde kan forud tilkjendegive alle de enkelte Puncter, som kunne komme til Forhandling i samme. Derimod bør Tilkaldelsen naturligtvis angive Tiden og Stedet hvor Sessionen skal holdes. Den specielle Tilfælde maa stee med det sædvanlige Extraretsvarsel.

Da det ofte indtræffer, at Skifteretten ei veed, hvilke alle de Interesserede i Boet ere eller hvor de opholde sig, og da det selv hvor saadan Rundskab have, kan være forbundet med uforholdsmæssig Bekostning og Vidtløftighed at foranstalte dem alle specielt tilfagte, saa er der ved Pl. 21 April 1824, jfr. Rescr. 18 Mai 1827 No. 2, givet Skifteretten det Valg, at den, istedetfor specielt at kalde Enhver og indhente hans Erklæring, kan uden Hensyn til hvor de Paagjældende, som i fornødent Fald maae antage Guldmægtige paa Stedet, opholde sig, ved een Bekjendtgjørelse i Statstidenden og den vedkommende Provindsialavis, med 14 Dages Varsel underrette dem om, naar en Skiftesamling holdes for at tage en Beslutning, hvorom deres Erklæringer eragtes fornødne, i hvilken Samling de Paagjældende, som ville lade deres Stemme høre, da personligen eller ved Guldmægtig have at møde. Med Hensyn til Bønder skifter kan derhos den fornødne Underretning til Creditorer eller Arvinger, hvor den ellers skulde stee ved Bekjendtgjørelse i Aviserne, gives med lige Varsel ved Læsning til Kirkestævne.

Naar der i et Bo afholdes en Session, hvortil alle Vedkommende paa tilbørlig Maade ere tilkaldte, bør Skiftet ved dennes Slutning saavidt gjørligt udsættes til en bestemt Tid, og herom gjøres fornøden Tilførsel i Skifteprotocollen; thi herved undgaaes at foranstalte en ny Tilkaldelse til den næste Session, idet alle Vedkommende igjen maa indfinde sig til den fastsatte Tid og tilskrive sig selv Følgerne af deres Udeblivelse. I større Boer, som behandles af extraordinære Skifteforvaltere, er det derhos brugeligt, at disse beramme og i de fornævnte offentlige Tidender bekendtgjøre paa hvilken Dag i Ugen eller Maanedens de ordinære Sessioner i Boet holdes. Denne Foranstaltning er nu vel i og for sig meget hensigtsmæssig, men den kan dog ei gjøre de specielle Tilkaldelser eller Indvarslinger efter Pl. 21 April 1824 § 2 uforlødne, naar der fremkomme nye Gjenstande, over hvilke de i Boet Interesserede bør høres, og som ei efter hvad der er forudgaaet i de Sessioner, til hvilke alle Vedkommende ere blevne tilkaldte, kunde ventes at ville forekomme. Dertil kommer at Skifteretten i Retfærdighedens Interesse maa lade sig det være magtpaaliggende, at ingen Arving eller Creditor afføres sine mulige Indsigelser og Bemærkninger, naar han uden stor Bekostning eller Boets Forhaling kan tilkaldest.

Virkingen af Udeblivelse efter foregaaet lovlig speciel eller almindelig Tilkaldelse, kan ei heller blive

at bedømme efter Reglerne om Udeblivelse efter en Rets-
 stevning, og Skifteretten kan ei i Almindelighed blive
 befriet til formedelfst denne Udeblivelse ubetinget at tage
 de Mødendes Paastand til Følge. Den bør kun give
 samme Medhold, naar den ifølge samtlige foreliggende
 Data finder den stemmende ei blot med Lovgivningens
 Forskrifter, men og med Voets Laro, hvilket de Ude-
 blivende kunne forvente, at Skifteretten netop ifølge
 sin Stilling som saadan skal iagttage. Dersom Skifte-
 forvalteren derimod i og for sig finder det tvivlsomt,
 hvad Voets Laro fordrer, er det naturligt, at han
 retter sig efter de Mødendes Erklæring, medens han,
 hvis de Udeblivende havde mødt og fremsat Med-
 erindringer, muligens var kommen til et andet Resultat.
 Fremdeles maae de Udeblivende naturligvis have tabt
 de specielle Erindringer og Bemærkninger, hvorom
 Skifteforvalteren efter de foreliggende Data ei kunde
 have Kundskab, og saaledes slet ikke ere fremkomne
 under Skiftebehandlingen; slike Erindringer og Be-
 mærkninger synes da ei heller at burde kunne frem-
 komme under en af de Udeblivende iværksat Appel af
 den af Skifteforvalteren tagne Beslutning; jfr. Bibl.
 for D Lovk. I. S. 8—13.

Canc. Skr. 30 Aug. 1831 har antaget, at Reg-
 lerne i Fdg. 16 Januar 1828 § 12 om for sildigt
 Møde ogsaa ere anvendelige ved Kjøbenhavns Skifte-
 commission, jfr. Canc. Skr. 10 Juli 1832; hvilket
 støttes paa Fdg. 1828 § 16, der siger at de fore-

gaaende Bestemmelser skulle være anvendelige paa Skifteforretninger, forsaavidt de ifølge disses særegne Natur passe paa samme. Denne Anvendelse kan imidlertid sjældent finde Sted andensteds end ved bemeldte Skiftecommission, der det Meste af Dagen er samlet, og foretager det ene Bo efter det andet, ligesom Sagerne ved en Ret. Dog kan det vel undertiden forekomme, at der paa en Dag kunne være flere forskellige Tvistigheder at forhandle i et enkelt betydeligt Bo under en anden Skifteret, den ene efter den anden, eller at flere Boer ere berammede til Foretagelse paa et Sted, navnlig Embedsmandens Contoir paa en Dag, det ene efter det andet, og i saa Fald kunde der ogsaa her blive Anvendelse for den i Fr. 16 Jan. 1828 § 12 foreskrevne Regel.

E. Om Fordringernes Fremførelse for Skifteretten og den egentlige Skifteprocedure.

§ 297.

1) Om Fordringers Anmeldelse og om Forligsmægling ved Skifteretten.

Den der har Noget at fordre af Skifteretten som Arving, Creditor eller i hvilkensomhelst anden Egenkab,

har at anmelde sin Fordring for Skifteretten, hvilken Anmeldelse bør indeholde Gjeldsfordringens Størrelse og meddele saadan Oplysning om dens Grund, at de øvrige i Voet Interesserede see sig i Stand til at afgive Erklæring om dens Rigtighed. Støtter Fordringen sig paa et Document, t. Ex. et Gjeldsbrev, en Dom eller et Forlig, er det hensigtsmæssigt, at Anmelderen foreviser Skifteretten det originale Document, og derhos indleverer en Gjenpart til Conference med Originalen, som han beder sig tilbageleveret med Paategning om Anmeldelsen; jfr. Canc. Skr. 13 Juli 1824 og 30 Aug. 1831. Anmeldelsen kan, som ovenfor berørt, stee saavel under en Session som udenfor samme, i hvilket Tilfælde Anmeldelsen dog i Almindelighed maa stee skriftligen eller ved Indlevering af det Fordringen legitimerende Document, og denne skriftlige Anmeldelse eller det producerede Document har Skifteretten da senere at fremlægge under en Session i Voet. En indleveret Regning bliver derhos efter Fr. 3 Decb. 1828 § 42. I. No. 7 at omskrive paa stemplet Papir, med mindre den angaaer et Krav, der er erhvervet paa Voet efterat dette er taget under Behandling, jfr. Canc. Skr. af 12 Febr. 1831 og Pl. 22 Decb. s. A.*).

*) Rentekammer Skr. af 3 Septbr. 1831 tilføjer, at Forlig, der gjælde paa ustemplet Papir i 1 Aar, og Gjeldsdocumenter, der i en vis kort Tid maa gjælde paa en egen Sort stemplet Papir, ei behøve at stemples eller omstemples, naar de inden hine Tidens

Gordringens Anmeldelse skal skee for Skifteretten selv, som den til Boets Behandling og navnlig til Udbetalingen af Gordringen ene competente Autoritet, jfr. Jur. Ark. XIV. S. 123, men er isøvrigt ikke i og for sig nogen processual Handling, idet, der ved den blotte Anmeldelse af Gordringen endnu ikke finder nogen Retstrætte Sted, og ligesom den derfor, som allede berørt, ei er bundet til de særegne for Rettergangshandlinger foreskrevne Former, saaledes kan L. 1—9—14 ei være til Hinder for, at den iværksættes ved hvilken som helst Mandatarius, jfr. C. Skr. 2 Mai 1826, 17 Mai 1829 og 19 Mai 1838 (Col. Tid. Side 579).

Naar alle de i Boet Interesserede erkjende Gordringens Rigtighed, kan den af Skiftesforvalteren ikke forkastes, om der end ikke er præsteret noget andet Bevis for samme, jfr. Jur. Ark. XVI. S. 14, Ark. f. Retsvid. IV. S. 110, Forsete f. 1823 S. 436; og en Canc. Skr. af 1 Mai 1821 har antaget, at den Omstændighed, at der intet Bevis fremstafes for en Gordring, der var anmeldt i et Bo, hvor den længstlevende Ægtefælle stiftede med den Forstafedens Arvinger, blandt hvilke der var en Umyndig, ei kunde berettigede Skiftesforvalteren til at forkaste Gordringen som ulegitimeret, naar den Længstlevende saavelsom den Umyndiges Værges erkjendte dens Rigtighed. Dersom der imidlertid ei er Spørgs-

Forsøg anmeldes i Boet, om end Beløbet først senere udbetales.

maal om en Erkjendelse af noget, om hvis Rigtighed eller Urigtighed Skifteforvalteren ei kan have en anden Mening, men om Grabsdelse af en Ret, som det kan kjendes at den Umyndige har, saa kan Bærgens hertil sigtende Erklæring ei forbinde den Umyndige, jfr. Jur. Tidsskr. XI. a. S. 130, XXIX. S. 161—62, XXXII. S. 61, XXXV. S. 55 ff. Skulde Skifteforvalteren fremdeles antage, at der ved en i de forstnævnte Tilfælde afgiven Erkjendelse finder en Collusion Sted mellem de umyndige Arvingers Bærg og den Creditor, som har anmeldt Fordringen, saa bør han indberette Sagen til Oversøvrigheden, og saalænge denne da ei har sanctioneret Bærgens Erklæring, kan man, som forhen berørt, ei sige at man har alle Interesseredes gyldige Erkjendelse af den Paagjældendes Fordring. Fremdeles kan Pluraliteten af de i Boet Interesserede ei ved deres Erkjendelse af en isvrigt ulegitimeret Fordring forbinde de øvrige Interesserede, som negte at give en saadan Erkjendelse, og kan Anmelderen ei senere skaffe tilstrækkeligt Bevis for samme, kan han kun tillægges Udlæg pro rata i Forhold til de Interesserede, her i et solvent Bo de Arvinger, som have vedgaaet Fordringens Rigtighed; jfr. Hansen S. 176—77. Imidlertid vil Pluralitetens Erkjendelse undertiden kunne opvække en høj Grad af Formodning for Fordringens Rigtighed og i Forbindelse med andre Omstændigheder, som bestyrke denne Formodning, kunne medføre, at det tilstædes den paagjældende Creditor at

bekræfte sin Fordrings Rigtighed med sin egen Ed, ifr. ovenfor §§ 114 og 130.

Hvis der fra Nogen af de i Boet Interesseredes Side fremkommer Indsigelse imod en anmeldt Fordring, og der heraf opstaaer en Retstrætte, bliver der Spørgsmaal om der her skal finde en lignende Forligsmægling Sted, som den, der ellers er foreskrevet med Hensyn til civile Retstrætter i Almindelighed. Efter Frdg. 10 Juli 1795 § 19 Vitr. b. er Fordringer i Sterboer, Fallit- og Opbudsboer undtagne fra Behandling ved de almindelige Forligelsescommissiøner, og vel har Frd. for Norge af 20 Januar 1797 § 10 Vitr. b hertil føiet den udtrykkelige Bestemmelse, at Skifteforvalteren, naar en Retstrætte opstaaer paa Skifte, skal mægle Forlig mellem de tvistende Parter, men da denne rent positive Bestemmelse ikke er givet i den danske Lovgivning, kan den ikke her komme til Anvendelse*). Heraf følger, at Parterne ei heller,

*) Da den senere Forligelsesanordning for Vestindien af 7 Decb. 1798 § 8 Vitr. b. ikke har gjentaget det nævnte Tillæg til den norske Forordning l. c., kunde deri endog synes at ligge et afgjørende Argument for, at hin Forskrift i den norske Forordning efter Lovgiverens Villie skulde være particular for Norge; men paa dette Argument kan der dog efter næiere Betragtning næppe lægges nogen Vægt. Det er nemlig temmelig klart, at man ved Redactionen af den vestindiske Forordning af 1798 kun har holdt sig til den danske Forordning af 10 Juli 1795, og

naar de ikke ville, behøve at indlade sig paa den Forligsmægling, som Skifteforvalteren alligevel vil forsøge, og at denne Uvillie til at undergive sig hans Forligsmægling end mindre kan paadrage dem de betydelige Retstab, som en saadan Uvillie til at undergive sig den for almindelige civile Retstrætter forestrevne Forligsmægling kan paadrage dem. Ei heller bliver Skifteforvalterens Behandling eller Paakjendelse af den i Boet opstaaende Tvist ugyldig, fordi han slet ikke har befattet sig med nogen Forligsmægling, jfr. Art. f. Retso. II. S. 439—41, og det er derfor en ubeføiet Fordring til en lovlig Skifteact eller Decision, at den skal indeholde Oplysning om, at Skifteforvalteren forgjæves har søgt at mægle Forlig imellem de tvistende Parter. Derimod er det i og for sig naturligt, at Skifteretten,

derved overseet flere Forbedringer og Tillæg, som vare blevne indførte i den norske Fdg. af 1797. Saaledes t. Ex. er Fdg. 1795 § 20 ligesvem indført i Fdg. 1798 § 10 uden den Rettelse, som den tilsvarende § 11 i Fdg. 1797 havde modtaget, jfr. ovenfor § 233 (hvor vi maa bede den anden Note berigtiget efter det her Bemærkede); og ligeledes er det i § 31 af Fdg. 1798 forømt at tilføie det Tillæg, som Fdg. om Vidners Førelse af 20 Januar 1797 gjorde nødvendigt, jfr. Fdg. 1798 § 35, og som rigtigheden er tilføiet i den norske Fdg. 1797 § 32. Man kan saaledes vistnok ikke med mindste Sikkerhed antage, at det omhandlede Tillæg i den norske Fdg. om Forligsmæglingen er med Flid blevet udeladt af den vestindiske Forordning.

naar Leilighed dertil gives, søger at tilveiebringe et billigt Forlig mellem de Tvistende, og derhos har et for Skifteretten indgaaet Forlig, som bør optages i Skifteprotocollen og underskrives af de paagjældende Parter, et offentligt Forligs Retskraft, Gr. 12 Febr. 1790 § 5 og Pl. 21 Januar 1820; jfr. den autentiske Fortællning over denne Placat i Resc. f. Vestindien 30 Mai 1823 § 9, som vi allerede have anført ovenfor § 250 No. 2, og hvoraf sees, at Placaten ikke er anvendelig paa de Forlig, som indgaaes for Samfrænder og Executores Testamenti, som mangler Jurisdiction. Fremdeles kan det mærkes, at dersom Forliget, som sædvanligt, gaaer ud paa Noget, der skal præsteres af Noet, bliver der ei Spørgsmaal om Forligets Execution ved Fogeden, men Skifteforvalteren vil selv have at give Udlæg efter samme, Canc. Skr. 12 Juni 1821. Jfr. iøvrigt Jur. Tidsskr. XXX. S. 29.

§ 298.

2) Om Anvendelsen af de almindelige For- skrifter om den civile Procedure paa Parternes Procedure ved Skifteretten.

Den her gjældende Hovedregel er, at de almindelige Forskrifter om den ordinære civile Procedure maaske Anvendelse paa Skifteproceduren, forsaavidt dennes Bestaaenhed ei gjør særegne Modificationer fornødne,

fr. Bdg. 16 Jan. 1828 § 16; og det er saaledes med disse alene, vi her have at beskæftige os.

Naar det er kommet til en formelig Retstrætte, kan en Part under Skifteproceduren ei være berettiget til at bruge en anden Befuldmægtiget til at føre sin Sag end en egentlig beskikket Sagsfører eller En af de i R. 4—9—14 nævnte Personer; jfr. Conc. Skr. 2 Mai 1826, Hansens Skifteret S. 178—79 og Preces I. S. 362. — Mundtlig Procedure kan vel finde Sted, men dog uden tvivl med den almindelige ved Fr. 3 Juni 1796 § 15 foreskrevne Indskrænkning, hvorefter den for Parten mødende Procurator kun tør anvende i det Højeste en Hjælpedel Time til Protestation, og hvis han ei kan sætte sig saa kort maa indgive skriftligt Indlæg, jfr. Hansen S. 179—80. Indlægget skal skrives paa stemplet Papir efter Fr. 3 Decbr. 1828 § 5, Lit. b. og d.

Uagtet det ei kan negtes de paagjældende Parter at fortsætte Proceduren og navnlig, efterat der fra enhver af Siderne er fremskaffet Berisligheder for de uvedstaaende Paastande, at gaa sig om disse i forskjellige Indlæg, og dertil erholde fornøden Ansand, saa maa dog herved for det første iagttages de almindelige Forskrifter, som gaae ud paa at forhindre Retsfagers uilbørlige Forhaling, jfr. Pl. 13 Aug. 1766 § 9, Fr. 3 Juni 1796 Cap. 2 § 7 sammenholdt med Conc. Skr. 23 Februar 1799 og Fr. 16 Januar 1828 § 16; og dernæst vil den Forbindelse, hvori den anmeldte

Procedure om en enkelt under Voets Behandling om-
tvistet Gjenstand i Almindelighed vil staae med Voets
vorige Behandling og Fremme til endelig Slutning,
medføre, at den Ret til at udsætte Sagen, som begge
Parter, naar de derom ere enige, kunne udøve efter
Fr. 3 Juni 1796 § 7 og 16 Jan. 1828 § 4, ei
kan komme til Anvendelse, naar de derved vilde krænke
de andre i Voet Interesseredes Ret til at fordrø Voet
fremmet til Slutning. Derfor begge Parter udeblive
ved den Session, i hvilken deres Retstvist skulde fore-
tages, kan Fr. 16 Jan. 1828 § 9, hvorefter Sagen
skulde hæves, saaledes at Sagsøgerens Paastand bort-
falder, ei ligesom være anvendelig under Skifteproce-
duren; og navnlig kan Anmeldelsen af en under den
begyndte Procedure omhandlet Fordring i Voet og den
dermed nedlagte Paastand om Betaling ikke aldeles
bortfalde derved, at Creditor senere er udebleven ved
den Session, i hvilken den om Fordringen reiste Sag
skulde være taget for. Derimod kan den Udeblivende
ei senere erholde Anstand for i sin Interesse at ind-
hente, hvad han ved Udeblivelsen har forsomt, og der-
for der ellers ikke senere inden Voets Optagelse til
Slutning bliver Feilighed til uden at dette opholdes
at indhente det Forsømte, maa den Udeblivende tage
Skade for Hjemgjæld, hvis han maatte lide Tab ved at
Skifteretten alene kan tage Hensyn til det som fra
hans Side var fremkommet og oplyst forinden Ude-
blivelsen fandt Sted. — De i Fr. af 16 Jan. 1828

§ 5 givne Forfrister om gjensidigt Udblaan af Documenter i det Viemed at fremme Retsfagers hurtige Tilendebringelse, maa ogsaa analogt anvendes paa de Documenter, som fremlægges i Anledning af en Rets-
 tvist for Skifteretten, jfr. nærmere Conc. Skr. 6 Sept. 1831 og 20 Februar 1838 (Colleg. Tid. S. 214).

De almindelige Regler om Parternes Forpligtelse til bestemt at erklære sig over de factiske Sagsmaalsgrundene og Indsigelsers Rigtighed og om Virkningen af forsømte Benægtelser, maa naturligvis ogsaa finde Anvendelse under Skifteretsproceduren, jfr. Jur. Ark. XVI. S. 14 og Ark. for Retsv. IV. S. 110. Derved maa dog mærkes, at curator honorum ikke kan forbinde Beet ved sine udtrykkelige eller stiltiende Indrømmelser, med mindre han har erholdt Bemyndigelse til at procedere Sagen paa hele Beets Vegne. Saaledes kan en efter Proclamas Udløb indleveret Forbring ikke vinde Gyldighed derved, at curator honorum ingen Indsigelse fremsætter imod samme, jfr. Høieste Rets Dom af 16 Octb 1821. Men er han bemyndiget til at udføre Sagen paa hele Beets Vegne, maa hans Procedure ogsaa forbinde dette, thi ellers vilde den med Beet procederende Part aabenbart fornætles derved, at hans Procedure var forbindende for ham, men ei hans Medparts for denne. — Det samme maa ogsaa antages, naar det under Beets Behandling kommer til egentlig Proces mellem de umyndige Arvinger paa den ene Side og andre i Beet Interesserede paa den anden; thi de sidste maa kunne fordrø, at der for de førstnævnte

optræder en Mandatarius, som med fuld Gyldighed kan repræsentere dem under Processen, og naar Bærgen selv procederer paa den Umyndiges Bærgne, maa hans Procedure da ogsaa blive forbindende for denne, imod Regres til Bærgen for det ham tilregnelige Tab, der kan være forvoldt ved en urigtig Procedure. Forholdet synes nemlig ei at kunne blive forskjelligt, eftersom det er en af Bærgen antagen Sagfører eller Bærgen selv der procederer Sagen, og det synes utvivlsomt, at den Umyndige maa være bunden ved den for ham antagne Sagførers Procedure. Derimod synes Skifteforvalterens Pligt til *ex officio* at paasee de Umyndiges Løb at maatte medføre, at han kan vejlede Bærgen med Hensyn til den Procedure, som han bør bruge for at sikre den Umyndiges Ret. De Grunde som tale for, at den, der lovligen fører en egentlig Proces for den Umyndige, ogsaa maa kunne forbinde ham ved sin Procedure, ere fremdeles, som ovenfor berørt, ikke anvendelige paa de Tilfælde, hvor den Umyndiges Bærg, udenfor en egentlig Procedure, afgiver Erklæringer, som ere ubesværede og derhos fjendelige til den Umyndiges Skade.

Hvad dernæst angaaer det omtvistede Spørgsmaal, om Skifteforvalteren tør indblande sig i Proceduren mellem flere myndige Parter, der under Skiftet komme til at tviste om en eller anden Retssagen, da er det vel aldeles klart, at han bør vise enhver Part, der selv fører sin Sag, den Bistand som efter Frd. 3 Juni 1796 § 15 i Almindelighed skal ydes en sly Part i civile Sager, og hvilken, som ovenfor an-

taget, jfr. § 21, vel ei alene kan strækkes til at hjælpe Parten til at føre rigtigheden til Protocols, hvad han selv frembringer, men og til at forviisde sig om, at han har forstaaet Modpartens Anbragte, saaledes at han kan gjøre sig tydeligt, hvilke processuale Handlinger fra hans Side det Anbragte giver Anledning til, t. Ex. Anstands-
 begjæring for at svare i Sagen, for at føre Vidner, udtage Contrastævning og dsl. Men videre bør den civile Dommer ei befatte sig med Sagens Instruction, i hvilken Henseende vi maa henviise til hvad i § 21 er bemærket, som og maa finde Anvendelse paa Skifteproceduren, der, som Alle indrømme, er en ren civil Procesmaade. Man har vel herimod indvendt, jfr. Hansen S. 189—91, at Skifteforvalteren maa være beføiet til nogen mere Indblanding i Sagens Udførelse, fordi han er berettiget til at mægle Forlig mellem Parterne; men foruden at Parterne, som ovenfor bemærket, ei ere pligtige til imod deres Villie at undergive sig Skifterettens Forligsmægling, saaledes er Skifteretten vistnok udentvivl ubeføiet til at anvende den Myndighed til at handle med Parterne om Sagens Oplysning, som den maatte have for derved at bevirke Forlig, til at bibringe Enten af Parterne Undervisning om den Procesmaade, han formentligen bør benytte for ved Rettens Kjendelse at vinde sin Sag. Giver Skifteforvalteren Parten saadanne Oplysninger, til hvis Meddelelse han i sin Etilling som Dommer ei er berettiget,

under Ekin af at ville mægle Forlig, uagtet han veed at Forlig er uopnaaeligt, og navnlig naar det forhen forgjæves af ham er forsøgt, synes han endog aabenbart at misbruge sin Embedsstilling. Den Distinction man vil gjøre mellem at meddele en Part Raad om den hensigtsmæssigste Fremgangsmaade til at opnaae en retlig Afgjærelse af det omtvistede Mellemværende, og at fungere som hans Sagfører, vil i Praxis ogsaa ofte blive høist usikker. Det synes saaledes, at det er en ganske rigtig Regel som indeholdes i Can. Ekr. af 19 Mai 1838 (Coll. Tid. S. 579), at Stiftesforvalteren kan give Anvisning til den Fremgangsmaade, som de, der have Forretninger i Boet, have at iagttage, fremlægge en Fordrings Anmeldelse eller et andet Document, og overhovedet under Boets Behandling vise Vedkommende den Vistand, som ei medfører at han skal indlade sig paa at forsvare den Enes Interesse imod den Andens; hvori lige-
frem indeholdes, at han ei skal indlade sig paa en egentlig Procesinstruction, men lade Forhandlingsmaximen blive ved Magt under Stiftesproceduren, med de ovennævnte af Fr. 3 Juni 1796 § 15 følgende Modificationer*).

*) I en Overretsdom, der findes i Jur. Ugeskrift 1ste Aargang S. 313—15, er ogsaa den Sætning gjort gjældende, at en Stiftesforvalter vel repræsenterer det Bo, han har under Behandling, men han kan ingenlunde i en Sag mellem Arvingerne ind-

Med Hensyn til den muligvis for En af Parterne fornødne Bevisførelse er der her kun Rødet at bemærke. Vidner kunne ei lobligen føres i Skifteretten selv, der savner den fornødne Competence til at udstæde Vidnestevninger og til at udføre de Dømmen ved enhver Vidnesførelse paaliggende Functioner, hvilken sidste Grund ogsaa er anvendelig paa de Tilfælde, hvor Parter og Vidner ere enige om Vidnesbyrdets Afslæggelse for Skifteretten. Derimod kunne Parterne vel forenes om, at den af en Person afgivne og producerede Attest skal have samme Virkning som om den var bekræftet med Ed under et formeligt Ringsvidne. Ei heller synes det at Skifteretten kan gjøre Sagens Udfald afhængigt af En af den paagjældende Part i selve Skifteretten aflagt Parts-Ed, jfr. Stampes Erkl. I. S. 599. Men derimod kunne Parterne, hvilket ogsaa oftere skeer i Praxis, forene sig om, at et omtvistet Spørgsmaal skal afhænge af en i Skifteretten godvilligen aflagt Parts-Ed*), jfr. hvad

byrdes betragtes som Repræsentant for nogle af disse i Forhold til den eller dem af deres Medarvinger, hvis Interesse maatte være hines modsat.

- *) Der kan saaledes næppe heller være noget imod, at Skiftedecisionen alternativt gaaer ud paa, at den Paagjældende skal aflægge Eden "enten inden sit Børneting eller i Skifteretten", saaledes at han selv har Valget herimellem; see en Kjøbenhavns Skifteretsdecission i Ussings Bibl. II. S. 290. At de under Skiftet benyttede Taxationsmænd kunne

ovenfor er bemærket i § 127 om Parters Ed efter frivillig Overenskomst, v. godvillig Ed*).

I Henseende til Sagens Indlæggelse og Optagelse ere de almindelige processuale Regler uden Bæmselighed anvendelige paa Skifteretsproceduren. Med Hensyn til Tidsfristen, inden hvilken foreløbig Kjendelse eller endelig Decisjon skal være affagt, er Skifteretten undergivet de almindelige Forfrister i Fr. 16 Januar 1828 § 13, L. 1—5—8 og Fr. 3 Juni 1796 § 23, jfr. Rescr. 2 Juni 1775 § 2, 14 Nov. 1781 § 3 og 24 Mai 1782; ligesom det samme er forudsat i Fr. 16 Januar 1828 § 16, idet endog Repartitionen skal være affattet inden den i L. 1—5—8 og Fr. 3 Juni 1796 § 23 foreskrevne Frist.

Bestaaer Skifteretten af flere Medlemmer og der mellem disse opstaaer Dissens, komme de almindelige Regler om Udfindelsen af Pluraliteten til Anvendelse. Naar Retten derhos, som sædvanligt, kun bestaaer af toende Medlemmer, vil i Tilfælde af Dissens det

aflægge deres Ed i Skifteretten er i det Foregaaende bemærket, jfr. Canc. Skr. 6 August 1825.

- *) I Hansens Skifteret S. 181—86 findes optaget en udtyrkelig Fremstilling af Reglerne om Ansaret for Fæld paa en Fæste-Bondegaard i Anledning af Fæsterens eller hans Husfrues Dødsfald, og den dertil sigtende Bevisførelse ved Fældens Burdering. Denne Materie hører imidlertid nærmest til Fremstillingen af Landbosforholdene i den civile Ret og bliver derfor her af os forbigaaet.

første Medlems Votum blive det afgjørende, ifr. E. Skr. 26 April 1777, Fr. 6 Decr. 1799 § 6*) og Fr. 17 April 1807 § 4. Dog synes det i det mindste paaføende, at det andet Medlem i et sligt Tilfælde altid afgiver sit motiverede Votum, og at dette indføres i Acten, ifr. og de toende sidstnævnte Forordninger.

Hvad Decisionens Indhold angaaer, da bliver naturligvis Sagens Formalitet først at paa- kjende, men det vil sjældent indtræffe, at de processuale Betingelser for at tage det omrøistede Spørgsmaal under Paa- kjendelse skulde mangle. Naar det imidlertid dog maatte indtræffe, t. Ex. naar Parten har ladet møde ved en incompetent Fuldmægtig, eller Dødstien ikke henhører under Skifterettens Afgjørelse, kan der vel intet være imod at bruge Terminologien: "Sagen afvises", see t. Ex. en Skiftedecision i Nylt jur. Tidsskr. I. a. S. 163—166; men det vil dog maasse bedre hedde: "at den nedlagte Paa- stand ei kan tages under Paa- kjendelse". I Sagens Realitet vil Conclusionen,

*) I Skifteretten i Christiansstad paa St. Croix kan dog, som ovenfor berørt, nu næppe Bysfogedens Stemme blive den afgjørende, efterat Overrettens første Medlem er indtraadt i denne Skifteret. Dog kan herimod erindres, at da Rescr. 4 Febr. 1820 § 2 blot gaaer ud paa, at den første Assessor's Embede skal forenes med "Skiftesforvalterens Embede", saa er her ingen Forandring sket i det bestemte Forhold, hvori Fdg. 1799 § 6 har sat Bysfogedens og Skiftesforvalterens Embeder til hinanden.

hvis der er Spørgsmaal om en Administrationsgjens-
 stand, lyde paa at den Foranstaltning skal iværksættes
 eller ikke iværksættes, hvorom der er Spørgsmaal, hvil-
 ket oftere kan betegnes derved, at den ene eller den an-
 den Parts Paastand gives Medhold. Er der Spørgs-
 maal om at noget skal udredes af Boet, vil dette enten
 være at frifinde eller den paagjeldende Part at kjende
 berettiget til det ham tilkommende Udlæg. Da Skifte-
 retten ei kan tilpligtige Nogen at indbetale eller ind-
 føre Noget i Boet, saalidet som at gjøre noget, og da
 den derhos, forsaavidt noget skal udredes af Boet, selv
 skal bringe Decisionen til Udførelse, bliver der hverken
 nogen terminus executionis eller nogen Evangs-
 clausul at føie til Decisionen, ligesom der ei heller
 bliver noget at paagjende om Processens Omkostninger,
 jfr. Fr. 10 Juli 1795 § 19 Lit. b. Af den først-
 nævnte Grund kan Skifteretten ei heller idømme Par-
 terne eller deres Sagsførere Mulcter for den af dem
 brugte urigtige Procedure, saaledes som nærmere er
 udviklet i Nyt jur. Ark. XXVIII. S. 242 ff.

Derimod er det Skifteforvalterens som det er alle
 Retsbetjentes Pligt at paasee, om der under Boets
 Behandling fremkommer nogen Overtrædelse af Stemp-
 pelpapirs-Ordningen, og i saa Fald at forholde sig
 i Overensstemmelse med de almindelige Forrifter i
 Fr. 3 Decb. 1828 § 44 No. 5 og 6, § 47 og § 49.

Skifterettens Decision deler sig naturligvis som
 en Dem i Præmisses og Conclusion, om hvis Affat-

telse vi i det Hele kunne henvise til hvad forhen er anført om Affattelsen af en Dem*). Det kan alene erindres, at Overgangen til Conclusionsen efter hvad der er vedtaget her ikke dannes ved Ordenen "thi kjendes for Ret", men ved Udtrykket "thi eragtes" eller "thi decideres".

§ 299.

Fortsettelse. — Om de Tilfælde, i hvilke Fordringer paa Boet undtagelsesvis kunne indtales ved ordinært Søgmaal.

Det er ovenfor udviklet, at den, som har en Fordring paa Boet, i Almindelighed maa anmelde den for Skifteretten i samme og undergive Fordringen Skifterettens Paakjendelse. Der opstaaer imidlertid Spørgsmaal om flere Undtagelser fra denne Regel.

Det er ved flere Domme antaget, at et Vinciationsøgmaal, hvorved Nogen paastaaer at erholde en i Skifterettens Bærge værende Gjenstand udleveret, som en ham tilhørende og derved Boet uvedkommende Eiendom, hører under den ordinære Rets Paakjendelse,

*) Dersom Skifteforvalteren ei ved sin Decision afgjør den Tvists Realitet, som retteligen er undergivet hans Paakjendelse, eller afgjør noget, som han er uberettiget til at paakjende, bliver Decisionen at kjende uefterrettelig og Sagen i første Fald at hjemvise til ny Paakjendelse, jfr. tvende Overretedomme i Jur. Tidst. XXXVII. S. 265—71 og 277—83.

for hvilken Skifteretten, altsaa paa Voets Begne vilde være at indstærne til at lide Dem til under daglig Møkt at udløvere den omtvistede Gjenstand, ifr. en Hof og Stadsretsdom i Jur. Tidsskr. IX. a. S. 217 og en anden Dom af samme Ret i Jur. Tidsskr. XXXVII. S. 224—37, der in terminis er stadfæstet i Høiesteret d. 26 Marts 1840*). Der lader sig imidlertid anføre flere vægtige Grunde imod dette Resultats Rigtighed. Den for samme anførte fra Sagens Natur hentede Hovedgrund, at Skifterettens Competence indskrænker sig til at dele Voets Eiendomme mellem Creditererne og Arvingerne, og at derfor en rei vindicatio, som netop angaaer hvorvidt den omspurgte Gjenstand er Voets Eiendom, ei kan afgjøres af Skifteretten selv, synes for det første at gaae ud paa en petitio principii og er derhos neppe i sig rigtig. Det er ovenfor i § 289 viist, og dette er her af særdeles Betydning, at Spørgsmaalet om hvad der skal indbrages under Voet og Skiftebehandlingen efter Sagens Natur og I. 5—5—3 maa beroe paa hvad der var i den Afsødes

*) Naar Tvistigheden ikke verserer imellem Voet og Vindicanten, men imellem tvende udenfor Voet værende Personer med Hensyn til en i Voets Besiddelse værende Gjenstand, er det ogsaa antaget, at Skifteretten ikke kan have at paakjende hvort Ret der er den bedste, ifr. en Skiftebehandling i Ret Jur. Tidsskr. I. a. S. 163 ff.

Væрге eller Besiddelse paa den Tid da han døde: Om-
 fanget af Skifterettens Jurisdiction kan saaledes ei
 afhænge af den Afdødes Eiendomsret, men maa af-
 hænge af hans Besiddelse, og den Fordring paa, at
 erholde Tingen udliveret af Doet, som er Vindications-
 søgsmaalets umiddelbare Gjenstand, synes da at maatte
 gjøres gjeldende hos Skifteretten, der har at afgjøre
 Rigtigheden af de Fordringer, som kunde have været
 forfulgte imod den Afdøde ved de ordentlige Retter,
 men som nu, istedetfor at forfølges ved dennes Værne-
 ring, skulle anhängiggjøres ved Skifteretten. Eiheller
 synes den Grund at være afgjørende, at Vindications-
 søgsmaalets Paakjendelse af Skifteretten ikke ndtrykke-
 ligen er omtalt i Loven, og a. L. 5—14—34 serud-
 sætter, at det er Tvistigheder om Udblodningen af Doets
 Eiendele, som Skifteretten har at afgjøre; thi foruden
 at Loven ingenlunde giver en udtømmende Fremstilling
 af Skiftejurisdictionens Omfang, er i alt Fald Begrebet
 om "Creditorer" i Loven, navnlig i L. 5—14—46,
 taget i en saa vidtløftig Betydning, at Vindicanten
 ogsaa kan være indbefattet under samme. Vigtigere
 synes derimod den Grund at være, at naar L. 5—
 6—1 tillader den, der troer at have lovlig Adkomst til
 en Ting, som paa Skifte er en anden Mand udlagt,
 at tilbagesøge Tingen fra denne ved en simpel rei
 vindicatio i første Instantz og uden Paaanfølgning af
 den afholdte Skifteforretning, saa maa Lovgiveren være
 gaaet ud fra den Forudsætning, at Vindicanten ikke

hører til de Creditorer, der skulle anmelde deres For-
dringer før Skifteretten og underkaste dem dennes Af-
gjørelse, da han ellers maatte være præcluderet ved
Proclama, og altsaa Tingene have ophørt at være hans
Eiendom. Men ogsaa mod denne Grund lader Ab-
stilligt sig anføre. Vel ere nemlig Udtrykkene i L.
5—6—1 for almindelige til at den der indbragte
Vindication af Gælds, som er udlagt paa Skifte, skulde
kunne antages at referere sig alene til saadanne Skif-
ter, hvori intet Proclama var udstedt eller til en saad-
dan Vindicant, der ei var præcluderet ved den i L.
5—14—29 foreskrevne Indkaldelse, fordi han ved
dennes Udstedelse var uden Riget. Men det paabes-
raabte Argument taber dog i det mindste for en stor
Deel sin Vægt, naar det bemærkes, at Vindications-
søgsmaalets Undtagelse fra Proclamaets præclusive Kraft
ei falder sammen med, at det skulde være undtaget fra
Skifterettens Jurisdiction, uagtet det som her forudsat
gøres gjeldende medens Gjenstanden endnu er i
Beets og Skifterettens Værge. Der er dog
Tungen, der tvivler paa, at Skifteretten er berettiget til
at paakjende, om der tilkommer en anmeldt Creditor
Udlæg som Pantnaver i Beets faste Eiendomme, uagtet
det i Praxis er antaget, at en saadan virkelig Panteret
ei præcluderer ved Proclama, jfr. ovenfor. At Vin-
dications-søgsmaalet imod den, der har faaet Udlæg i
den vindicerede Gjenstand, kan anlægges i første Instans,
uagtet han har faaet Tingen udlagt paa Skiftet,

staaer eiheller i Strid med den omhandlede Udskæ-
ning af Skifterettens Competence; thi den omtruffede
Gjenstand er da ei længer i Boets eller Skifterettens
Bærge, hvilket var det Moment, der medførte, at Vin-
dicationen paa det tidligere Tidspunkt, medens Gjen-
standen endnu er i Boets Bærge, maatte henhøre un-
der Skifterettens Jurisdiction. Det kan endeligen
vistnok føre til et meget ubilligt Resultat, at en Ting
kan fravindiceres den, der paa et lovligt Skifte har
erholdt Udlæg i samme, skøndt der er forløbet saa lang
Tid efter Skiftebehandlingens Slutning, at der ei en-
gang kan erholdes Opreisningsbevilling til at paaanke
nævnte Behandling paa Grund af at den udlagte
Gjenstand ifølge Vindicationsføgsmaalet er bleven fra-
vundet Udlægghaveren. Men denne af vor Lovgivnings
hele Vindications teori følgende Ubillighed har Intet
at gøre med vort her omhandlede Spørgsmaal; thi
den samme Ubillighed fremkommer, hvad enten et tid-
ligere Vindicationsføgsmaal havde været at paakjende
af Skifteretten eller den ordinære Ret, naar Vindica-
tionsføgsmaalet ei bliver anlagt medens Besidderens Bo
staaer under Skiftebehandling, men først efterat Boet
er sluttet, og der derhos er hengaaet saa lang
Tid efter Skiftebehandlingens Slutning, at Naam-
ne ei længer kan blive Gjenstand for Paaanke*).

*) Det er lovligt i den ovennævnte af Høiesteret stads-
fæstede Overretsdom fremhævet, at den Fordring, at

Endelig kan endnu bemærkes, at den ovenomhandlede Sætning, at Skifteretten ikke har at paakjende Vindicationsfølgemaal, heller ikke med fuldkommen Consequens er gennemført eller synes at kunne gennemføres i Praxis. Saaledes har der næppe i Praxis været nogen Tvivl om, at Spørgsmaalet om, hvilke af de i en Bondes Bo forefundne Besætnings- og Inventariestykker Husbonden er berettiget til at udtage som sin Eiendom, var at paakjende af Skifteretten; jfr. herved Canc. Skr. 9 Aug. 1788 og 21 Septbr. 1830, og en Dom i Jur. Tidsskr. XXVII. S. 258—270.

Derimod er det ifølge Forholdets Natur utvivlsomt, at naar Skifteforvalteren paa Boets Vegne har indladt sig i et Contractsforhold med Nogen, t. Ex. ved at lade ham besørge Forretninger, som give ham Krav paa Gødtgjørelse af Boet, saa kan denne Boets Crediter ei anses lige med den Afsødes Crediterer, der skulle lade deres Fordringer paakjende af Skifteretten. Boet er som en moralsk Person hans Bederspart, og maa kunne søges ved de ordinære Domstole, jfr. Hansen S. 201—202 og en Dom i Jur. Tidsskr. XXIX S. 5.

Hansen har fremdeles S. 202—3 antaget, at en Fordring paa Erstatning af Skifteforvalteren, fordi han har brugt en urigtig Afsærd ved Boets Behand-

Boet skal fralægge sig Renterne af en samme frastvindiceret Obligation, horer under Skifterettens Paakjendelse.

første Medlems Votum blive det afgjørende, jfr. E. Skr. 26 April 1777, Gr. 6 Decr. 1799 § 6*) og Gr. 17 April 1807 § 4. Dog synes det i det mindste passende, at det andet Medlem i et slikt Tilfælde altid afgiver sit motiverede Votum, og at dette indføres i Acten, jfr. og de toende næstnævnte Forordninger.

Hvad Decisionens Indhold angaaer, da bliver naturligvis Sagens Formalitet først at paakjende, men det vil sieldernt indtræffe, at de processuale Betingelser for at tage det omrørte Spørgsmaal under Paakjendelse skulde mangle. Naar det imidlertid dog maatte indtræffe, t. Ex. naar Parten har ladet møde ved en incompetent Fuldmægtig, eller Quæstionen ikke henhører under Skifterettens Afgjørelse, kan der vel intet være imod at bruge Terminologien: "Sagen afvises", see t. Ex. en Skiftedecision i Nylt jur. Tidsskr. I. a. S. 163—166; men det vil dog maasse bedre hedde: "at den nedlagte Paastand ei kan tages under Paakjendelse". I Sagens Realitet vil Conclusionen,

*) I Skifteretten i Christiansstad paa St. Croix kan dog, som ovenfor berørt, nu næppe Bysfogedens Stemme blive den afgjørende, efterat Overrettens første Medlem er indtrædt i denne Skifteret. Dog kan herimod erindres, at da Rescr. 4 Febr. 1820 § 2 blot gaaer ud paa, at den første Assessors Embede skal forenes med "Skiftesforvalterens Embede", saa er her ingen Forandring sket i det bestemte Forhold, hvori Fdg. 1799 § 6 har sat Bysfogedens og Skiftesforvalterens Embeder til hinanden.

hvis der er Spørgsmaal om en Administrationsgjenstand, lyde paa at den Foranstaltning skal iværksættes eller ikke iværksættes, hvorom der er Spørgsmaal, hvilket oftere kan betegnes derved, at den ene eller den anden Parts Paastand gives Medhold. Er der Spørgsmaal om at noget skal udredes af Boet, vil dette enten være at frifinde eller den paagjeldende Part at kjende berettiget til det ham tilkommende Udlæg. Da Skifteretten ei kan tilpligtige Noget at indbetale eller indføre Noget i Boet, saalidet som at gjøre noget, og da den derhos, forsaavidt noget skal udredes af Boet, selv skal bringe Decisionen til Udførelse, bliver der hverken nogen terminus executionis eller nogen Evangsclausul at føie til Decisionen, ligesom der eiheller bliver noget at paakjende om Processens Omkostninger, ifr. Fr. 10 Juli 1795 § 19 Lit. b. Af den førstnævnte Grund kan Skifteretten eiheller idømme Parterne eller deres Sagsførere Mulcter for den af dem brugte urigtige Procedure, saaledes som nærmere er udviklet i Nyt jur. Ark. XXVIII. S. 242 ff.

Derimod er det Skifteresvalterens som det er alle Retsbetjentes Pligt at paasee, om der under Boets Behandling fremkommer nogen Overtrædelse af Stempelpapirs-Anordningen, og i saa Fald at ferholde sig i Overensstemmelse med de almindelige Forrifter i Fr. 3 Decb. 1828 § 44 No. 5 og 6, § 47 og § 49.

Skifterettens Decision deler sig naturligvis som en Dom i Præmisses og Conclusion, om hvis Affat-

telse vi i det Hele kunne henvise til hvad forhen er anført om Affattelsen af en Dem*). Det kan alene erindres, at Overgangen til Conclusionsen efter hvad der er vedtaget her ikke dannes ved Ordenen "thi kjendes for Ret", men ved Udtrykket "thi eragtes" eller "thi decideres".

§ 299.

Fortsettelse. — Om de Tilfælde, i hvilke Fordringer paa Boet undtagelsesvis kunne indtales ved ordinært Søgmaal.

Det er ovenfor udviklet, at den, som har en Fordring paa Boet, i Almindelighed maa anmelde den for Skifteretten i samme og undergive Fordringen Skifterettens Paakjendelse. Der opstaaer imidlertid Spørgsmaal om flere Undtagelser fra denne Regel.

Det er ved flere Domme antaget, at et Vindicationsøgmaal, hvorved Nogen paastaaer at erholde en i Skifterettens Bærge værende Gjenstand udleveret, som en ham tilhørende og derved Boet uvedkommende Eiendom, hører under den ordinære Rets Paakjendelse,

- *) Dersom Skifteforvalteren ei ved sin Decision afgjør den Tvists Realitet, som retteligen er undergivet hans Paakjendelse, eller afgjør noget, som han er uberettiget til at paakjende, bliver Decisionen at kjende uefterrettelig og Sagen i første Fald at hjemvise til ny Paakjendelse, jfr. tvende Overretsdomme i Jur. Tidst. XXXVII. S. 265—71 og 277—83.

for hvilken Skifteretten altsaa paa Voets Begne vilde være at indstærne til at lide Dom til under daglig Mufkt at udlevere den omtvistede Gjenstand, ifr. en Hof og Stadsretsdom i Jur. Tidfr. IX. a. S. 217 og en anden Dom af samme Ret i Jur. Tidfr. XXXVII. S. 224—37, der in terminis er stadfæstet i Høiesteret d. 26 Marts 1840*). Der lader sig imidlertid anføre flere vægtige Grunde imod dette Resultats Rigtighed. Den for samme anførte fra Sagens Natur hentede Hovedgrund, at Skifterettens Competence indskrænker sig til at dele Voets Eiendomme mellem Creditererne og Arvingerne, og at derfor en rei vindicatio, som netop angaaer hvorvidt den emspurgte Gjenstand er Voets Eiendom, ei kan afgjøres af Skifteretten selv, synes for det første at gaae ud paa en petitio principii og er derhos neppe i sig rigtig. Det er ovenfor i § 289 viist, og dette er her af særdeles Betydning, at Spørgsmaalet om hvad der skal indbrages under Voet og Skiftebehandlingen efter Sagens Natur og I. 5—5—3 maa berøe paa hvad der var i den Af dødes

*) Naar Tvistigheden ikke verserer imellem Voet og Vindicanten, men imellem tvende udenfor Voet værende Personer med Hensyn til en i Voets Besiddelse værende Gjenstand, er det ogsaa antaget, at Skifteretten ikke kan have at paatjende hvis Ret der er den bedste, ifr. en Skiftedecision i Næst Jur. Tidfr. I. a. S. 163 ff.

Nægte eller Besiddelse paa den Tid da han døde: Om-
 fanget af Skifterettens Jurisdiction kan saaledes ei
 afhænge af den Afdødes Eiendomsret, men maa af-
 hænge af hans Besiddelse, og den Fordring paa, at
 erhælde Tingen udliveret af Boet, som er Vindications-
 søgsmaalets umiddelbare Gjenstand, synes da at maatte
 gjøres gjeldende hos Skifteretten, der har at afgjøre
 Rigtigheden af de Fordringer, som kunde have været
 forfulgte imod den Afdøde ved de ordentlige Retter,
 men som nu, istedetfor at forfølges ved dennes Værne-
 ring, skulle anhangiggjøres ved Skifteretten. Eiheller
 synes den Grund at være afgjørende, at Vindications-
 søgsmaalets Paakjendelse af Skifteretten ikke udtrykke-
 ligen er omfattet i Loven, og a. L. 5—14—34 forud-
 sætter, at det er Tvistigheder om Udlodningen af Boets
 Eiendele, som Skifteretten har at afgjøre; thi foruden
 at Loven ingenlunde giver en udtømmende Fremstilling
 af Skiftejurisdictionens Omfang, er i alt Fald Begrebet
 om "Creditorer" i Loven, navnlig i L. 5—14—46,
 taget i en saa vidtløftig Betydning, at Vindicanten
 ogsaa kan være indbefattet under samme. Vigtigere
 synes derimod den Grund at være, at naar L. 5—
 6—1 tillader den, der troer at have lovlig Adkomst til
 en Ting, som paa Skifte er en anden Mand udlagt,
 at tilbageføre Tingen fra denne ved en simpel rei
 vindicatio i første Instants og uden Paaankning af
 den afholdte Skifteforretning, saa maa Forgiveren være
 gaaet ud fra den Forudsætning, at Vindicanten ikke

hører til de Creditorer, der skulle anmeldte deres Fordringer for Skifteretten og underkaste dem dennes Afhjælpelse, da han ellers maatte være præcluderet ved Proclama, og altsaa Tingene have ophørt at være hans Eiendom. Men ogsaa med denne Grund laaber Advokaten sig anførsel. Vel ere nemlig Udtrykkene i L. 5—6—1 for almindelige til at den der indrømmede Vindications af Gælds, som er udlagt paa Skifte, skulde kunne antages at referere sig alene til saadanne Skifter, hvori intet Proclama var udstedt eller til en saadan Vindicant, der ei var præcluderet ved den i L. 5—4—29 foreskrevne Indkaldelse, fordi han ved dennes Udstedelse var uden Rigt. Men det paaberaabte Argument taber dog i det mindste for en stor Deel sin Vægt, naar det bemærkes, at Vindicationsfølgemaalets Undtagelse fra Proclamaets præklusives Kraft ei falder sammen med, at det skulde være undtaget fra Skifterettens Jurisdiction, naagtet det som her forudsat gøres gjeldende medens Gjenstanden endnu er i Gælds og Skifterettens Væge. Der er dog Ingen, der tvivler paa, at Skifteretten er berettiget til at paakjende, om der tilkommer en anmeldt Creditor Udlæg som Pantgæver i Gælds faste Eiendomme, naagtet det i Praxis er antaget, at en saadan virkelig Pantgæver ei præcluderet ved Proclama, jfr. ovenfor. At Vindicationsfølgemalet imod den, der har faaet Udlæg i den vindicerede Gjenstand, kan anlægges i første Instans, naagtet han har faaet Tingene udlagt paa Skifte,

staar eiheller i Strid med den omhandlede Udstrækning af Skifterettens Competence; thi den omtruffede Gjenstand er da ei længer i Boets eller Skifterettens Bærg, hvilket var det Mement, der medførte, at Vindicationen paa det tidligere Tidspunkt, medens Gjenstanden endnu er i Boets Bærg, maatte henhøre under Skifterettens Jurisdiction. Det kan endeligen vistnok føre til et meget ubilligt Resultat, at en Ting kan fravindiceres den, der paa et lovligt Skifte har erholdt Udlæg i samme, skøndt der er forløbet saa lang Tid efter Skiftebehandlingens Slutning, at der ei engang kan erholdes Opreisningsbevilling til at paaanfængsuarvte Behandling paa Grund af at den udlagte Gjenstand ifølge Vindicationsføgsmaalet er bleven frarundet Udlægshaveren. Men denne af vor Lovgivnings hele Vindications-theori følgende Ubillighed har Intet at gøre med vert her omhandlede Spørgsmaal; thi den samme Ubillighed fremkommer, hvad enten et tidligere Vindicationsføgsmaal havde været at paafjende af Skifteretten eller den ordinære Ret, naar Vindicationsføgsmaalet ei bliver anlagt medens Bestderens Bo staar under Skiftebehandling, men først efterat Boet er sluttet, og der derhos er hengaaet saa lang Tid efter Skiftebehandlingens Slutning, at Naamne ei længer kan blive Gjenstand for Paaanfe*).

*) Det er lovligt i den ovennævnte af Høiesteret stadsfæstede Overretsdom fremhævet, at den Forbring, at

Endelig kan endnu bemærkes, at den ovenomhandlede Sætning, at Skifteretten ikke har at paafjende Vindicationsfølgemaal, heller ikke med fuldkommen Consequens er gennemført eller synes at kunne gennemføres i Praxis. Saaledes har der næppe i Praxis været nogen Tvivl om, at Spørgsmaalet om, hvilke af de i en Bondes Bo forefundne Besætnings- og Inventariestykker Husbonden er berettiget til at udtage som sin Eiendom, var at paafjende af Skifteretten; jfr. herved Canc. Skr. 9 Aug. 1788 og 21 Septbr. 1830, og en Dom i Jur. Tidsskr. XXVII. S. 258—270.

Derimod er det ifølge Forholdets Natur utvivlsomt, at naar Skifteforvalteren paa Boets Vegne har indladt sig i et Contractsforhold med Nogen, t. Ex. ved at lade ham besørge Forretninger, som give ham Krav paa Godtgjørelse af Boet, saa kan denne Boets Crediter ei ansees lige med den Afsødes Crediterer, der skulle lade deres Fordringer paafjende af Skifteretten. Boet er som en moralsk Person hans Bederspart, og maa kunne søges ved de ordinære Domstole, jfr. Hansen S. 201—202 og en Dom i Jur. Tidsskr. XXIX S. 5.

Hansen har fremdeles S. 202—3 antaget, at en Fordring paa Erstatning af Skifteforvalteren, fordi han har brugt en urigtig Afsærd ved Boets Behand-

Boet skal fralægge sig Renterne af en samme fravindiceret Obligation, horer under Skifterettens Paafjendelse.

ling, skulde kunne gøres gjeldende ved at søge Skifteforvalteren a prima instantia ved hans Værnning. Men det synes her ei at kunne gøre nogen Forskiel om Søgsmålsgrunden hidrører fra en Forsømmelse under Voets Behandling eller fra en positiv Foranstaltning af Skifteforvalteren; thi det er dog altid hans Adfærd som Skifteforvalter i Forhold til de i Voet Interesserede, hvorover der skal ankes ved et civilt Søgsmaal, og denne hans Embedsfunction herer kun under den vedkommende Overrets Paaskjendelse, der har Ret til at censurere Skifterettens Behandling af Voet. Det samme maa da ogsaa antages naar der ankes over, at Skifteforvalteren tilfidesætter sin Embedspligt ved ei at gøre de Udtællinger, hvortil han efter Skiftets Slutning ansees forpligtet. Det kan ogsaa her erindres, at en Canc. Skr. af 29 Octbr. 1831 havde antaget, at en Udbetaling, foretaget af Skifteforvalteren, uden at en formelig Kiendelse eller Repartition havde sanctioneret samme, ei kunde betragtes som en Retshandling. Høiesterets Betænkning af 19 Jan. 1832 antog derimod at en sliq Udbetaling alene kunde svækkes ved Appel; jfr. Noten ved den citerede Cancelliskrivelse og Resol. 8 Febr. 1832 med Note. . See ogsaa herved Canc. Skr. 17 Febr. 1827. Et andet er, at den formentligen Fornærmede kan foranledige, at Skifteforvalteren, naar dertil findes Anledning, bliver suspenderet fra sine Functioner som Skifteforvalter og undergivet justitiel Forsøgning,

under hvilken han kan blive tilstigtet at give Erstatning for det ved hans lovstridige Udfærd de Paagjældende tilføiede Nedsat. Resultatet af den justitielle Forfølgning kan nemlig ei være afhængigt af de for den civile Retsfølgning foreskrevne Former, naar det under Justitsagen oplyses, at Skifteforvalteren har begaaet strafbare Lovovertrædelser. Maaſke kunde man ogsaa antage, at den Mand, der træder sig til at sigte Skifteforvalteren for et selvstændigt lovstridigt Factum, der ligger udenfor hans Virksomhed som Skifteforvalter, til Ex. et bedragerisk Underslæb, ved et privat Egenmaal kan drage ham til Ansvar herfor, jfr. den ordinære Proces §§ 176 og 178, samt den der anførte kgl. Resol. 3 Mai 1817.

Det kan endeligen ei heller antages, at den, der har erhvervet Dom eller Forlig over den Afdøde, kan blive fritagen for at anmelde den paa samme grundede Fordring i Stervboet og undergive samme Skifterettens Paakjendelse*). Det Modsatte er udtrykkeligen foreskrevet i L. 1—24—40**) med Hensyn til Arvs

*) Naturligvis kan Skifteretten ikke paa ny paakjende det allerede ved afvikket Dom afgjorte Spørgsmaal om Fordringens Eksistens, jfr. den ordin. Proceßmaade § 177, men kun om Fordringen senere er afgjort eller paa anden Maade ophævet, samt i modsat Fald hvilken Fyldestgjørelse der i Forhold til de øvrige Creditorer kan tilkomme Domhaveren.

**) "Ingen Nam eller Indførsel maa stee i den Af-

og Gjelds Fragaafelsboer, og L. 5—14—38 nævner udtrykkeligen dem, der have lovlig forhvervede Deumme over den Aføde blandt de øvrige Creditorer, der have at søge deres Betaling i Boet; og om end L. 5—14—39 og 5—6—7 hjemlede Udlæg ved Fogeden i de Boer, hvor Arv og Gjeld ei udtrykkeligen var fragaaet, uagtet disse vare tagne under Behandling af den offentlige Autoritet, 2: Skifteretten, saa maa denne For-
 skrift dog nu blive uanvendelig, efterat Arvingerne ifølge Fr. 8 Apr. 1768 kunne overgive Boet til Skifterettens Behandling uden udtrykkeligen at erklære om de vedgaae eller fragaae Arv og Gjeld; thi denne Overgivelse af Boet til Skifterettens Behandling maa da, forsaavidt det her omhandlede Forhold angaaer, ansees analog med Fragaafelse af Arv og Gjeld, jfr. Hansen S. 203—204. Dermed kan Execution gjøres hos de myndige Arvinger, som overtage Boet, efter L. 1—24—38, naar de i Artiklen herom givne Forrifter iagttages, ligesom det i det Følgende bliver at undersøge, hvorvidt der kan gjøres Execution ved Fogeden i Debtors Bo, der i hans levende Live som Opbuds- eller Fallitbo er blevet undergivet Skiftebehandling.

I de enkelte Tilfælde, i hvilke Skifteretten paa Boets Vegne kan søges ved de ordinære Domstole,

gangnes Bo, efter hvilken Arv og Gjeld er lovligen fragaaet".

bliver Skifteretten, hvis Dømmen gaaer ud paa at noget skal gøres, at tilpligte hertil under Evang af en daglig Muilt*), og hvis noget skal betales under den almindelige Evangsclausel, o: under Adfærd efter Loven. Saavel hine Mulcter som den ved Dømmen paalagte directe Udbetaling maa da efter Dømmens Tilhold af Fogden inddrives ved Execution i Boets Midler, hvorved dog maa erindres, at Skifteforvalteren, som enhver anden Domsfælt, maa være besejret til at paavise de af Boets Effecter, i hvilke han helst ønsker Udlaget iværksat. Derimod kunde det synes mere tvivlsomt, om Realisationen af det saaledes Udlagte kan iværksættes af den, som har erholdt Udlaget, som om dette var gjort hos en anden privat Debitor, eller om Skifteforvalteren skal staa Udlagshaveren Gjyldestgjørelse ved Realisation af de udlagte Eiendele, saaledes at han, hvis han ei efterkommer sin Pligt i saa Henseende, bliver at tvinge dertil ved Paaantning af hans Negtelse for den Overret, under hvilken Skiftebehandlingen i det Hele hører. Det første Alternativ synes imidlertid at være det rigtigste, idet Doms haveren bør kunne komme ligesaa hurtigen og ligesaa let til sin Ret, naar han engang af Lovgiveren er kjendt besejret til at gjøre Execution i Boets

*) Dersom Skifteforvalteren ved en ham tilregnelig Forsinkelse af Dømmens Opsyldelse paadrager Boet Udbetelsen af sige Evangsmulcter, maa de i Boet Interesserede naturligvis kunne drage ham til Ansvar for det herved forvoldte Tab.

Midler, som naar han har faaet Dom over en anden privat Debitor, og dette vil ei skee naar han skulde overlade Realisationen af de udlagte Midler til Skifteretten, og alene kunde svække dens Beslutning i saa Henseende ved Appel til høiere Ret. Dersom Skifteretten nogensinde skulde vægre sig for at tilstede Føgedens Afgang i Boet for at foretage Executionen, maa Føgeden, naar han engang anseer sig competent til at gjøre Execution i Boets Midler, være beføiet til at skaffe sig Afgang ved fysisk Magt, som hos en anden Debitor, og sætte den, hvem han giver Udlaget, i Besiddelse af de udlagte Ting. Skifteretten kan, hvis den mener, at Føgeden i det enkelte Tilfælde gaar udenfor sin Competence, alene ved i Tide at indaank Executionens forretningen for Overretten standse de udlagte Effecters Realisation, jfr. ovenfor. § 263; og dertil vil Skifteretten i det virkelige Liv og indskrænke sig.

F. Om Boets Deling og Slutning.

www.libtool.com.cn

§. 300.

Om Affattelsen af Repartitionsforretninger i Almindelighed.

Naar Boets Eiendele ere udfundne, de fornødne Foranstaltninger truffne for at den hele Masse kan fordeles imellem de i Boet Interesserede, og det er konstateret hvo disse ere, saavelsem de om deres gjensidige Retsforhold opstaaede Spørgsmaal endeligen afgjorte, har Skifteretten at sride til den sidste Akt, Boets Deling og Slutning. Det kan isvrigt her erindres, at for at paasthynde Boets Slutning har allerede Pl. 30 Octbr. 1767 forestrevet, at Skiftesforvalteren ikke tør tilegne sig Skiftesalæret eller noget Forskud paa samme forinden Boet bliver sluttet. Fremdeles har nu Frd. om det under det danske Cancelli hørende Regnskabsv. af 8 Julii 1840 § 10 in fine, dels for at paasthynde Boets Slutning, dels for at give Arvinger og Creditorer yderligere Veilighed til at varetage deres Lær, forestrevet, at enhver Skiftesforvalter er pligtig i hvert Aars December Maaned eller i den paafølgende Januar Maaned at afholde Cession i ethvert Bø, der i sex Maaneder eller derefter har staaet under hans Behandling, og i dette Møde at opgjøre og ferelægge de

tillkaldte Arvinger og Creditorer Boets daværende Status, samt forklare dem, hverpaa dets endelige Slutning berøer.

Hvad Boets Deling angaaer, da kan det her foreløbigen erindres, at Reglerne om Arvesforholdene blive at udvikle i det civile Retsystem. I Henseende til Arvelegitimationen er det derimod en Selvfølge, at naar der under Skiftet, navnlig ved et saakaldet Arvelegitimationstingsvidne, er tilveiebragt fuldt Bevis for, hvilke Arvingerne efter den Afdøde ere, ifr. Canc. Skr. 21 Junii 1814 § 3, bliver Boets beholdne Formue at fordele mellem disse efter de gjældende Arvelove. Men er et saadant Bevis ei tilveiebragt saa er det, som ovenfor udviklet (§ 295), nu efter Frd. 11 Sept. 1839 § 1 den gjældende Regel, at Skifteforvalteren alene skal udlægge Arv til de Arvinger, hvis Tilværelse er bleven Skifteretten bekjendt, og om hvilke det derhos er oplyst, at de have overlevet Arveladeren. Paa den ene Side kan altsaa endnu Arv blive at udlægge til Arvinger, som ei have meldt sig paa Skiftet, men paa den anden Side har Skifteretten, naar Proclamaet til Arvingerne er udløbet, ikke at fordre noget Bevis for, at den Afdøde ei har efterladt sig andre nærmere eller ligesaa nær Veflæggede som dem, hvis Tilværelse er bleven Skifteretten bekjendt. Naar Boet isvrigt dertil er modent bør Skifteforvalteren optage det til Slutning ved en derom til Skifteprotocellen afgiven Erklæring; og naar dette er fæst

bliver han ifølge Fr. 16 Jan. 1828 §. 16 pligtig at fremlægge den endelige Slutningsforretning inden den i Lovens 1—5—8 og Frd. 3 Juni 1796 § 23 foreskrevne Frist, under det Ansvar, som i disse Forbestemmelser samt i Pl. 21 April 1824 § 1 er foreskrevet.

Denne hele Fordeling af Boets Masse mellem alle dem, som have noget at fordrø udlagt af samme, udgjør en særegen og derhos Slutnings-Acten i Boet, og benævnes Repartitions-Forretningen. Denne maa først indeholde en Fremstilling af alt, hvad der kan beregnes Boet til Indtægt, summarisk classificeret, saasom de foreskudne contante Beløb, de offentlige Effecter ansatte til deres Coursværdi, indkomne Auctionsbeløb og indbetalte Fordringer, Effecter in natura, som anføres med deres Vurderingsbeløb o. s. fl. De uvisse Fordringer, som ei kunne ansættes til nogen Værdi, anføres ogsaa paa Indtægtsiden i Ekstitererepartitionen, men alene indenfor Linien. Fra dette Beløb af den hele Brutto-Masse fradrages først Ekstiterestemønstingerne, derunder indbefattet Ekstiterettens Salair. Dernæst anføres alle erkjendte Gjeldsfordringer, som skulle fyldestgøres af Massen, idet der tillige angives hvorledes Udlæg til disse Crediterer skal stee, sædvanligvis ved contant Betaling og kun undtagelsesvis ved Udlæg in natura.

Naar disse Udgiftposter ere fradragne bliver der af den beholdne Arvemasse at beregne den kongelige Casse til Indtægt hvad der skal erlægges i Halvpro-

cent- og tillige, hvor den finder Anvendelse, i Fireprocent-Afgifter. Det maa derhos bemærkes, at fjendte Legatarierne ikke kunne beregnes Skifteomkostningerne til Last, saa kunne de dog ikke fritages for at svare Halv- og Fireprocentafgifterne, hvilke derfor maae fradrages hvert enkelt Legat. Fremdeles bliver det ved Udlæget til hver enkelt Arving eller Legatarius, som efter Forgivningen har at udrede Sjette- og Tiendepenge, saavel som Forlovspenge, at bemærke, at disse Beløb blive at indeholde ved Legatets eller den enkelte Arveløds Udbetaling. Dersom der ibrigt kun ere Arvinger i Boet, som alle ere lige Vilkaar undergivne med Hensyn til de nævnte Arveafgifter, saa kunne disse Arveafgifter strax forløds afdrages fra den beholdne Masse; men dersom der i Boet ere Legatarier og Arvinger, som i Henseende til Arveafgifterne ere forskjellige Vilkaar undergivne, saa kunne disse Afgifter ikke forløds fradrages, men maa anføres for hver enkelt Legatars og Arvings Vedkommende som et Beløb, der skal indeholdes af hans Lod. — Det maa fremdeles i Repartitionen anføres, hvorledes enhver Legatars og Arvings Lod skal udredes, med contante Penge, Pengeeffecter efter deres paalydende Beløb eller Cours-værdi, og andre Effecter in natura efter deres Vurderingsbeløb, ligesom det ogsaa bør angives, om Udlæget skal iværksættes ved Udbetaling til den Paagjældende selv alene eller med Curator, eller Beløbet indsættes i Overformynderiet.

I Boer af ringe Omfang og hvor Skifteforvalteren er forviislet om, at der ei kan ventes nogen gyldig Indsigelse imod Repartitionen, kan han strax iværksætte Udlæg og Udbetaling efter samme, og dermed slutte hele Skiftet. Men er Boet af større Omfang eller af en forviklet og tvivlsom Bessaffenhed, vil han, hvad enten han indfører Repartitionsforretningen i Skifteprotocollen eller han fremlægger den til samme som et særegt Actstykke — hvilken forskjellige Form isvrigt ei har nogen forskjellig practisk Virkning — afvente Udløbet af den Frist, inden hvilken hans Repartitionsforretning, med muligt Ansvar for ham, kan paaanses, inden han iværksætter noget Udlæg eller Udbetaling efter samme; og er det i saa Henseende foreskrevet i Gr. 16 Januar 1828 § 17, at fatalia appellationis med Hensyn til Repartitionsforretninger først begynde at løbe fra den Tid af, da Forretningen er fremlagt i en enten forud tilbørligen berammet eller ogsaa ved speciel Indvarsling eller ved den i Pl. 21 April 1824 foreskrevne almindelige offentlige Indkaldelse kundgjort Skiftesamling.

Nel maa Skifteforvalteren i Almindelighed være beføiet til at forandre de af ham tagne Beslutninger om administrative Gjenstande, naar han ved senere tilveiebragte Oplysninger finder sig foranlediget dertil; men ligesom han ei kan selv omgjøre den af ham afsagte endelige Decision af en i Boet opstaaet Retskrift, saaledes kan han ei heller være beføiet til at omgjøre

den af ham affattede Repartitionsforretning, der maa ansees som den endelige Afgjorelse mellem alle de i Beet Interesserede, jfr. Canc. Skr. 24 Novbr. 1821, hvorfor hver Enkelt har Krav paa, at det skal forblive ved den engang i Repartitionen tilkjendegivne Kjendelse, indtil den bliver undertkjendt af en hoiere Ret, jfr. § 178. Da der imidlertid i et vidtloftigt og forviklet Bo let kan indløbe Feil ved Repartitionen, som Skifteforvalteren, naar han bliver gjort opmaerksom paa dem, vilde kunne undgaae, saa er det raadeligt, at han i saadanne Tilfaelde forelagger et Udkast til Repartitionen, og derefter forlanger Erklæring af de i Beet Interesserede, ferinden han affatter den endelige Repartition; jfr. Canc. Skr. 1 Septbr. 1835 (Coll. Tid. S. 680).

§ 301.

Om de forskjellige specielle Udlæg ved Stervboets Slutning.

Hvad Udlæget til Creditorer angaaer, da fleer samme saa godt sem altid saaledes, at de blive at fyldestgjøre ved contant Betaling, og herved bliver alene at erindre, at Skifteforvalteren bør paasee, at de udstædte Gjeldsbreve blive extraderede med fornøden Quittering. Er intet skriftligt Document udstædt for Fordringen bør Quitteringen for Betalingen helst indføres i Skifteprotocollen; og i alt Fald bør de fer flige

Udtællinger meddelte separate Qvitteringer som og de quitterede Gjeldsbreve fremlægges til Skifteprotocollen. Denne vigtige Akt, Udtællingen, bliver nemlig derved konstateret, og Revisionen af Skiftebehandlingen i høi Grad lettet*). For de Creditorer, som ikke møde eller lade møde for at modtage Betaling, skal Skifteretten opbevare deres Tilgodehavende i Aar og Dag, og derpaa indbetale det i Fonden ad usns publicos, hvor det i 15 Aar bliver staaende til Udbetaling, dog uden Renter, men efter denne Tids Udløb er Beløbet hjemfaldet til bemeldte Fond, Fr. 2 April 1817 § 8.

Forsaavidt der skal ske Udlæg *in natura* til Creditorer, hvilket her, hvor Voet forudsættes at være solvent, ei let kan ske uden efter Overenskomst med de øvrige i Voet Interesserede, da kan Udlæg af faste Eiendomme vel ske uden formeligt Skjode, men den Udlægsforretning eller Extract af Skifteprotocollen, hvorved en fast Eiendom overdrages til en saadan Creditor, bliver dog at skrive paa 1ste Classes Papir efter Summens Størrelse, jfr. Fr. 3 Decb. 1828 § 2 og Canc. Skr. 31 Juli 1821. Til Overdragelse af rørlige Ting til en Creditor fordres Intet videre end Skifterettens Erklæring herom, jfr. L. 5—6—1. Blive

*) Ved Kjøbenhavns Skiftecommission haves særegne Qvitteringsprotocoller, der naturligvis ere en Art Skifteprotocoller. Jfr. Frd. om det under Cancelliet hørende Regnsk. 8 Juli 1840 § 10, hvorom nærmere i et følgende Afsnit.

endeligen Gjeldsbreve at udlægge til en Creditor, skal formelig Transport af samme udstaades paa det stempede Papir, som er foreskrevet for selve Gjeldsbrevet, Fr. 3 Decb. 1828 § 8 Lit. f.

Hvad Udlæget af Arveafgifterne angaaer, da blive disse, enten Arveafgiften, som ovenfor omhandlet, bliver at udrede forlods af hele Arvemassen eller af enkelte Arvelodder, at indeholde med det fornødne constante Beløb, hvormed Skifteretten har at indbetale samme til den vedkommende Autoritet.

Disse Afgifter ere Fireprocent eller Collateralafgiften, som ordentligvis svares af Arvemassen, forsaavidt denne enten efter Loven, Testament eller Forening tilfalder Andre end Arveladerens Egtfælle, Børn eller Livsarvinger, Fader og Moder, og Sødskende, naar de eller deres Børn i deres Sted arve tilligemed Moder, Fr. 12 Sept. 1792, 19 Decb. 1796, Pl. 18 Aug. 1812; Halvprocentafgiften, som skal erlægges af al Arv, der falder efter Loven eller Testament, uden Hensyn til Arvingernes Slægtskabsforhold til Arveladeren, Fr. 8 Febr. 1810; Sjette og Tiendepenge, som efter Lovens 5—2—76 skal svares, naar nogen uden Rigtig Beende vil af Riget føre Arv, som samme i Riget kan være tilfalden; og Forlovs penge, 2 Lod Sølv eller 1 Rigsdaler, som skal betales af den Arv, der føres ud af den Jurisdiction, under hvilken den er falden, jfr. L. 5—2—75. Den udførlige Fremstilling af de mange specielle Forordninger, som ere

givne om disse Afgifter, og Besvarelsen af de mangfoldige tildels tvivlsomme Spørgsmaal, som opstaae i Anledning af dem, høre til et almindeligt System om Skatte- og Afgiftsvæsenet, og i ethvert Fald nærme sig til den almindelige private Ret end til Læren om Skiftesvæsenet *), hverfor de ogsaa her forbigaaes.

Hvad endeligen angaaer Fuldsbyrdelsen af Udlæget til Arvingerne (derunder indbefattet Legatarierne), da udlægges de faste Eiendomme til den eller de paa gjeldende Arvinger ved en Paategning paa Voets Afdødsdocument, uden at noget særegent Skjøde eller andet Dokument paa stemplet Papir dertil er fornødent, ifr. Conc. Ektr. 4 Octb. 1831 og 1 Juli 1834 (Coff. Tid. S. 542). Voets Afdødsdocumenter blive naturligvis derhos at overlevere til vedkommende Arving. Paa samme Maade kunne Gjeldsbreve udlægges ved en simpel paa Documentet selv given Paategning om at Fordringen er gaaet over til Arvingen, ifr. Fr. 3 Decbr. 1828, § 8 Litr. f., medens det med Hensyn til Legitimationen for andre ei paa Haandskrift grundede Fordringer, der

*) I Hansens udførlige Værk, som medtager alle de Materier, som staae i nogen Forbindelse med Skiftesbehandlingen, er denne Gjenstands Detail fremstillet S. 211—246. — Dertil maa nu især føjes de udførlige Forordninger, som i Frdg. om det under det danske Cancelli hørende Casse og Regnskabsvæsen af 8 Juli 1840 §§ 1 til 4, 6, 7 til 9 ere givne om Extracter og Regnskaber og i det Hele om Afgiftsbetættelse for disse Afgifters Vedkommende.

udlægges til en Arving, er tilstrækkeligt, at han med en Udskrift af Ekstereprotocollen godtgjør, at Fordringen er ham udlagt. I alle disse Tilfælde er nemlig Erhvervelsen allerede sket ved Arveladerens Død, og vedkommende Arving erholder ved Udlaget blot den Del af Massen specielt anvist til sin Raadighed, som ifølge hin Erhvervelse tilkom ham, hvorfor det stempelde Papir, som er fornødent ved contractmæssige Overdragelser af Eiendomme eller Fordringer, ikke her bliver nødvendigt, jfr. Canc. Skr. 26 Novb. 1833 (Col. Tid. f. 1834 S. 139). Hvad contante Penge og rørlige Eiendele angaaer, da fuldbyrdes Udlaget ved den simple Overleverelse, og der er intet Æreget at mærke herom.

Derimod finder i visse Tilfælde en vigtig Afvigelse Sted fra de almindelige Regler om Udlæg til Arvinger, i Faveur af den længstlevende Ægtefælle, naar denne stifter med den forskafte Ægtefælles umyndige Børn eller Børnebørn, idet disse istedet for at erholde deres Arvelod udbetalt eller udlagt i visse bestemte Eiendele in natura, alene gives en Fordring for deres Arvelod paa den Længstlevende, som sikkes ved Pant i den Efterlevendes Eiendele, og som først skal udbetales til disse Arvinger, efterhaanden som de blive myndige eller Pigebørnene indtræde i Ægteskab, og dette endda kun forsaaridt Beløbet ei lovliges er forbrugt til Arvingernes Fornødenheder i deres umyndige Aar. Det herved opstaaende Retsforhold mellem den ene Ægtefælle og den andens

Livsarvinger — hvorom handles i Fr. 21 Juni 1799 § 1, Udkast-Anordn. af 7 Febr. 1794 § 2, Pl. 19 Aug. 1823, Pl. 13 April 1824, Canc. Skr. 2 April 1825 og 13 Juni 1829, sammenholdt med Fr. 5 Mai 1830 § 16 — hører imidlertid nærmest til Familieretten; og vi skulle her alene erindre, at til Hjemmel for det de umyndige Arvinger givne Udlæg i en Fordring paa den Længstlevende har Skifteforvalteren — undtagen i Vestindien, jfr. Fr. 5 Mai 1830 § 16 — alene at udstede en Extract af Skiftetbrevet paa flet Papir, jfr. Canc. Circ. 30 Juli 1796, 10 Febr. 1798, m. fl. og Pl. 13 April 1824. Denne Extract, der skal meddeles uden Betaling, jfr. Canc. Skr. 18 April 1829 og 23 Januar 1830, skal naturligvis indeholde, at der gives de Umyndige Panteret i den efterlevende Ægtefælles Eiendele for det dem i Arv udlagte Beløb, og bliver derefter at tinglæse, jfr. Sportelreglement 22 Marts 1814 § 67; men ligesom de Umyndige efter de ovennævnte Anordninger dog maa tage Sikkerheden, som den er, uden at kunne forbre samme Betryggelse som for Udlaan af Umyndiges Arvemidler, hvorfor der, foruden Fdg. 7 Juni 1827 § 5, haves mange Cancellisttrivelfer, jfr. Hansen S. 251, saaledes bortfalder her den Paategning, der ellers skal gives de Umyndige tilhørende Panteobligationer, om at der ei uden Overvrighedens Samtykke maa disponeres over samme, jfr. Canc. Skr. 24 Marts 1827, ligesom en saadan tinglæst Skifteextract kan udslættes af Pantebogen ved Fore-

visning af Vedkommendes Afkald for Arven, uden at Extracten behøver at produceres, Canc. Skr. 5 April 1825. Extracten kan nemlig ei sammenlignes med en af den Længstlevende udstædt Panteobligation; men Forpligtelsen for denne opstaaer af hvad der er forhandlet og tilført Skifteprotocollen, og Udstriften heraf er kun fornøden for at ved Tinglæsning den tilsigtede Panteret kan stiftes, og fordi Extracten er et nødvendigt Regnskabsbilag ved Overformynderiet.

Dersom Arvingen er myndig, bliver Arven at udtevere til ham selv, er han mindreaarig til ham og hans Curator; og er det en Selsølg, at de kunne lade Arven modtage ved en Befuldmægtiget. For den modtagne Arv kan der quitteres i Skifteprotocollen, jfr. Canc. Skr. 28 November 1818, og der behøves da ikke en Udstedelse af et særegt Document, der indeholder en Tilstaaelse for den modtagne Arv, som benævnes Afkald og efter Fr. 3 Decbr. 1828 § 3 skal skrives paa stemplet Papir af anden Klasse. Dersom Arvingen derimod er umyndig, blive de ublagte Pengeeffecter og contante Beløb at afgive til det vedkommende Overformynderi i Overensstemmelse med den almindelige Forgivnings Forrifter om Administrationen af Umyndiges Midler, hvorefter vi maa henvise til Familieretten. Skifteforvalteren er aldeles ubesøiet til at gjøre Udlaan af de Umyndiges Midler han har i Hænde, og som i sin Tid skulle ind-

betales i Overformyndriet, selv om Sikkerheden er den som i Anordningerne er foreskrevet for Ublaan af Umyndiges Midler, ifr. Conc. Ofv. 11 August 1827.

Dersom der er en borteværende Arving, om hvem det ikke vides hvor han er at finde, men der dog haves Visshed for at han har overlevet Arveladeren, og dermed erhvervet Ret til Arv, da skal der udlægges ham hans Arveløb, og derhos skal der efter Fr. 11 Septbr. 1839 § 1 — hvad enten en slig Arving aldeles ikke har meldt sig under Skiftet, eller han tidligere har mødt eller ladet møde paa samme — forholdes med den til ham affatte Arveløb aldeles paa samme Maade, som i den citerede Anordning er foreskrevet om Behandlingen af en forsvunden Persons efterladte Formue. Den sidste Forskrift er imidlertid ikke anvendelig, naar det vides at Arvingen eksisterer, og hvor han er at finde, men han enten ikke melder sig paa Skiftet, eller ikke modtager Arvelodden, uagtet den lovbefalede Indkaldelse af Arvingerne og Bekjendtgjørelse af Skiftets Slutning har fundet Sted: I saa Fald bliver nemlig Fr. 2 April 1817 endnu fremdeles anvendelig. Om disse Gjenstande maa vi iøvrigt ogsaa henvise til det civile Retsystem *).

*) En udførlig Fremstilling af de i denne Paragraph omhandlede nærmest til Familier og Arveretten hørende Forhold findes hos Hansen S. 247—259.

§ 302.

Fortsættelse. — Om Skifteact, Lodseidler og
Anmeldelser af Skifteslutningen.

Naar alle Arvinger ere myndige og de alle have været nærværende personlig eller ved Fuldmægtige, kan det ei paasødes dem at tage Skiftet brev eller Skifteact beskrevet, men det bør kun gives beskrevet, naar det forlanges af Nogen af de Paagjeldende, hvilket ogsaa gjelder om alle Slags Concursoer. Naar Beskrivelse imidlertid forlanges af saamange af Arvingerne eller Creditorerne, at i det mindste den halve Deel af Voet tilfalder dem, skal Skiftet brets Beskrivelse udredes af hele Voet. Gives Skiftet brev derimod beskrevet paa Grund af Minoritetens Forlangende, haver denne selv at beskifte samme. Skifteactens Beskrivelse er derimod nødvendig, og sammes Beskrivelse skal da altid bæres af hele Voet, naar et Vo deles mellem Arvinger, af hvilke Nogen enten er umyndig eller fraværende, uden i dette sidste Tilfælde at have antaget en Fuldmægtig til at iagttage sit Lørd under Skiftet; L. 5—2—15 og 16, Canc. Skr. 8 Marts 1800 og Canc. Circl. af 30 Decbr. 1809, Sportelreglement 22 Marts 1814 § 94, Canc. Skr. 19 Febr. 1833; jfr. dog for Jølands og Færøernes Vedkommende Sportel Regl. 10 Septbr. 1830 § 40 og 30 Marts 1836 § 39.

Det maa isvrigt her erindres, hvad ovenfor i § 282 er anført med Hensyn til Afgjørelsen af, hvorvidt der kan siges at være umyndige Arvinger paa Skiftet. Naar en offentlig Stiftelse er indsat som Arving, har Cancelliet i en Skrivelse af 2 Marts 1815 antaget, at en slig Stiftelse maa ansees lige med en umyndig Arving, og at Skiftebrevets Beskrivelse derfor er fornøden. I et enkelt Tilfælde var det modsatte antaget i en Canc. Skr. 18 Aug. 1787. — Selv om de enkelte store Stiftelser, der have en selvstændigere Administration, saasom Universitetet, Communitetet og Sorø Academi, ei kunne paralleliseres med umyndige Arvinger jfr. § 282 Note, ville disse Stiftelser dog i deres egen Interesse oftest fordrø Skiftebrevet beskrevet; men det staaer dog da altid tilbage at afgjøre, om Pluraliteten af Arvingerne, der ikke ønske Beskrivelsen, kan være forbunden til at deltage i Omkostningerne paa Beskrivelsen, hvilket alene kan paaligge dem, naar denne efter Lovgivningen var fornøden, fordi en slig Stiftelse havde erholdt en nok saa liden Arvepart i Boet. — I et Bo, hvor der ere umyndige Arvinger, men Resultatet af Skiftebehandlingen bliver, at der intet er at arve, kan det ei være nødvendigt at der udstædes Skifteact, Canc. Skr. 8 Marts 1800 og 25 Mai 1822. Jfr. og Canc. Skr. 7 Januar 1823.

Skifteacten skal indeholde en Extract af Alt, hvad der er foregaaet paa Skiftet, saa at Skiftebehand-

lingens Lovlighed derefter i det Hele kan bedømmes, og det navnlig erfare, hvad der er tillagt enhver Creditor og Arving. Men videre end hvad hertil er fornødent bør ei optages i Acten til dens Vidtelsætgjørelse, og navnlig ikke saadanne Forretninger in extenso, hvoraf der i fornødent Fald kan erholdes autentisk Afskrift, saasom Domsacter, Tingsvidner; Auctionsforretninger, ældre Skiftebreve og desl., jfr. Canc. Skr. 2 Octbr. 1790 og Sportel Regl. 22 Marts 1814 § 94. — Om det stemplede Papir, der skal bruges til Skifteacten, indeholdes nøiagtige Forrifter i Fr. 3 Decbr. 1828 § 2, § 5 Lit. d og § 27. — Hvor Skifteactens Bekostning skal afholdes af Boet, maa samme forud beregnes og anføres blandt de øvrige Skifteomkostninger. Heraf følger, at naar de Arvinger, som erholde den største Deel af Massen, ville forlange Skifteacten bestrevent paa Boets Bekostning, hvor denne Beskrivelse ei er fornøden efter Lovgivningen, kunne de ei erholde Bekostningen paa Beskrivelsen indeholdt af Skifteforvalteren, med mindre de forinden Boets Slutning forlange Skifteacten bestrevent. Det er derhos tvivlsomt, om de, naar de senere forlange Beskrivelsen, hos de øvrige Arvinger kunne forlange og søge den paa enhver af dem faldende forholdsmæssige Andeel af Bekostningen.

En Canc. Skr. af 7 Febr. 1815 har antaget, at hvor Skifteact udstedes paa flere Arvingers Bekostning er Enhver af disse for sig berettiget til at forlange Acten

udleveret af Skifteforvalteren, imod at staae sine Medarvinger til Ansvar for samme. Denne Cancelliskrivelse omtaler imidlertid ikke, hvorledes en Tvist mellem Arvingerne indbyrdes om, hvo der har Ret til at besidde Skifteacten, skal afgjøres. Resultatet maa uden tvivl blive at Enhver kan erholde Acten til Afbenyttelse en passende Tid, men at den, som har den største Arvelod, maa være berettiget til at erholde og opbevare den, efterat den er bleven afbenyttet af de Arvinger, som for Tiden ønske det. — For Island indeholder en Canc. Skr. af 16 Aug. 1788 den særegne Forskrift, at Skifteacten skal udstædes 6 Uger efter Skiftets Slutning, og ved hvert Aars Udgang en Fortegnelse over alle udstedte Skiftobreve indsendes til Amtmanden; jfr. dog herved Regl. 10 Septb. 1830 § 40.

Udstædelse af Lodseddel, der er et Document, som indeholder den en Arving tilfaldne Deel af Boet, være sig Effecter eller Penge, og som skal skrives paa stemplet Papir af 1ste Klasse, Fr. 3 Decbr 1828 § 2*), er kun nødvendig for Enhver af de umyndige Arvinger og de fraværende Arvinger, som ikke have ladet møde, men hverken for de myndige Arvinger eller den efter-

*) En Undtagelse finder Sted, idet Lodsedler i Bønders Sterboer kunne skrives paa ustemplet Papir i det i Udkastanordn. af 7 Febr. 1794 § 2, sammenholdt med Pl. 13 April 1824, omhandlede Tilfælde, see Canc. Skr. 14 Febr. 1795 og 22 April 1834. (Coll. Tid. S. 329.)

levende Egtfælle, ifr. Nyt. Jur. Art. XVIII. S. 95 No. 5 og S. 107, Canc. Skr. 2 August 1806 og Frd. 5 Mai 1830 § 1*).

Speciel Anmeldelse om Skiftets Slutning er kun i nogle ganske enkelte Tilfælde paalagt Skifteforvalteren. Saaledes skal der i Kjøbenhavn og Kjøbstæderne ske Anmeldelse for Fattigvæsenets Bestyrelse, naar Noget er samme tillagt, Pl. 1 Juli 1799 § 194 og Regl. 5 Juli 1803 § 43. Ved Skifter efter mosaiske Troesbekjendere i Kjøbenhavn skal der ske Indberetning til disses Repræsentantskab, naar Noget er tillagt Menigheden, Pl. 9 Mai 1810 § 4; ifr. og med Hensyn til Anmeldelse til Postpensionskassen Fr. 4 Aug. 1788 § 8, og om den i Vestindien brugelige offentlige Bekjendtgjørelse af sluttede Skifter, Canc. Skr. 1ste Septbr. 1835 (Coll. Lib. 682).

*) Efter L. 5—2—15 skulde det synes, at Rødsedler maatte udfærdiges for alle Arvingers Vedkommende ved ethvert Skifte; men foruden at denne Bestemmelse i alt Fald senere maatte ansees bortfalden, har den vel egentligen alene til Hensigt at indskrænke, at en nøiagtig Udlodning paa Skiftet skal finde Sted, hvilket nu skeer ved Repartitionsforretningen.

G. De særegne Forskrifter ved Skifte af extraordinære Skifteforvaltere.

§ 303.

Skifte ved Executores Testamenti og Skiftecommisfarier.

Føreløbigen maa det her erindres, at naar de ved et Testament indsatte Executorer erholde Skiftejurisdiction, enten dette nu skeer ved selve Testamentets Confirmation eller ved en særegen Commisforialbevilling, saa ere saadanne Executorer i det Hele at ansee som Skiftecommisfarier, om de end vedblive at benævnes Executores Testamenti.

Executores Testamenti og Skiftecommisfarier have dernæst i Almindelighed at rette sig efter de Regler, som ere foreffrevne for Voers Behandling af de ordinære Skifteretter, og vi have derfor kun alene at meddele de særegne Forskrifter, som vedkomme den extraordinære Skifteforvaltning, og som derhos ikke staae i en saa nær Forbindelse med de om den ordinære Skifteforvaltning givne Forskrifter, at de ovenfor ere blevne medtagne ved Fremstillingen af disse.

Med Hensyn til Skiftebehandlingen Begyndelse da er det ovenfor bemærket, § 288, at ethvert Dødsfald skal anmeldes for den ordinære

Skifteret. Dersom der da allerede haves et confirmeret Testament eller en kongelig Bevilling tilstede, hvorefter Boet skal behandles af Executores Testamenti eller Skiftecommisfarier, bliver Testamentet eller Bevillingen at forevise for den ordinære Skifteret, og verificeret Gjenpart af samme at indlevere til denne, der under denne Forudsætning ikke vil have at besatte sig med Boet, hvorimod den extraordinære Skifteforvalter strax begynder Boets Behandling. Er Testamentet endnu ikke confirmeret eller der blot er indgivet Ansøgning om Boets Behandling ved Commisfarier, berøer det paa Boets Bestaaffenhed og paa Vissheden for, at den ansøgte Confirmation eller Bevilling efter de almindelige Regler uopholdeligen vil kunne erholdes, om den ordinære Skifteret kan undlade foreløbigen at foretage en Begyndelsesforretning i Boet. Da dette i saadanne Tilfælde sædvanligviis er af større Betydning, vil den ordinære Skifteret dog almindeligviis have at foretage en saadan foreløbig Forretning; ifr. ovenfor § 289. Det er fremdeles paalagt Executores og Skiftecommisfarier, dersom der ere umyndige Arvinger, under en Møkt af 100 Rbdlr. at tilkjendegive for den ordinære Skifteret eller Øvrighed, naar Skiftet skal begynde, for at erholde Bærger udnævnte og tilfagte til at møde paa Skiftet for at varetage de Umyndiges Bedste, see Frd. 23 Aug. 1793 §§ 1 og 3. De maa ligeledes strax forsyne sig med den befalede Skifteprotocol og lade samme autorisere i Kjøbenhavn af Ju-

stitiarius i Lands-Over- samt Hof- og Stadsretten, udenfor Kjøbenhavn af vedkommende Amtmand, Frd. 12 Febr. 1790 § 7 sammenholdt med § 1 og 8, jfr. Anordn. af 10 Mai 1780 § 5, og med Hensyn til det stemplede Papir, Frd. 3 Decbr. 1828 § 3 Lit. f.

Dersom en af Executorerne eller Commissarierne er død eller har Forsald paa den Tid, Skiftet skal begynde, eller dette indtræder under Skiftets Behandling, opstaaer det Spørgsmaal, om den eller de andre Tilstedeværende kunne udnævne en Anden i den Førstnævntes Sted. Hvad Executores Testamenti angaaer, maa der naturligvis først tages Hensyn til hvad Testamentet indeholder, om den tilbageværende Executor efter samme kan behandle Boet alene eller kan tiltage en anden i den Udtrædendes Sted. Indeholder Testamentet i saa Henseende ingen Veiledning, synes L. 1—5 —14 og Pl. 14 Junii 1771 § 4 sammenholdt med § 7 at tillægge en Skiftecommissair — og som saadan maa og ansees den ved confimeret Testament indsatte Executor, der har erholdt Jurisdiction — Myndighed til selv at tiltage en Medcommissair i den Udtrædendes Sted. Det kan imidlertid herved erindres, at disse Lovbud nærmest synes at have Hensyn til et egentligt Forsald, og ei til den ene Commissairs dødelige Afgang, og det er derfor i det mindste det sikreste, at der søges ny Bevilling for den, som ønskes i den Afdødes Sted. Dersom ingen af de indsatte Executores Testamenti ville eller kunne overtage Skiftet, eller efter dets

Begyndelse fortsætte det, maa Voet blive at behandle af den ordinære Skifteret, Canc. Skr. 27 Decbr. 1817. Ifr. Anordng. 10 Mai 1780 § 2 for Vestindien.

Hvad Skiftebehandlingens angaaer, da er det ovenfor omhandlet, hvorvidt extraordinære Skifteforvaltere, hvis Jurisdiction er bunden til et vist Vo, men ei til et vist Distrikt, kunne udøve Skiftefunctioner paa Steder udenfor den almindelige Jurisdiction, i hvilken Voets Hovedmasse findes. — Proclama skulle Skiftecommisfairs efter Pl. 14 Junii 1771 § 7 sammenholdt med § 1 udstæde uden al ufornoden Hensstand, i Vestindien endog inden 30 Dage efter Dødsfaldet, Anordn. af 10 Mai 1780 § 5; og kan det derhos med Hensyn til Proclamas Virkning erindres, at den ordinære Skifteforvalters Fordring paa Salarium ei præcluderes ved Proclamas Udløb, da Commisfarierne ex officio skulle sørge for, sammes Betaling. Den de ordinære Skifteforvaltere efter fgl. Resol. 30 April 1823 paahvilende Forpligtelse, at gjøre speciel Anmeldelse til flere offentlige Instituter om disses i Voets Eiendomme indestaaende Fordringer, bliver nu ogsaa paalagt Skiftecommisfairs ved det dem meddelte Commisforium. Dersom et saadant Vo behandles af executores testamenti, er det derimod den Auctionsforvalter, hos hvem Voets Eiendomme requireres forauktionerede, som skal gjøre den foreskrevne Anmeldelse, Circ. 17 Mai 1823 § 4.

I Henseende til Skifteproceduren maa det erindres, at det udtrykkeligen er paalagt saavel Skiftecommissarier, som Executores at forsøge at mægle Forlig mellem de stridende Parter, Pl. 14 Junii 1771 § 8 og Frd. 29 April 1785 §§ 1 og 2. Ifølge heraf burde det uden tvivl udtrykkeligen bevidnes i Skifteprotocolen og senere indføres i Skifteacten, at Forlig har været forsøgt; men dette iagttages neppe i Praxis. Executores Testamenti, som ei have Jurisdiction, modtage vel ved en opstaaet Tvist Parternes Indlæg og Tilførsler til deres Protocol, men naar noget Spørgsmaal under Sagens Drift skal afgjøres ved Rettens Kjendelse, og end mere naar Tvisten skal endeligen decideeres, saa maa enten selve Executorernes Protocol, hvor dette lader sig gjøre, eller en Udskrift af det mellem Parterne Passerede og Sagens øvrige Dokumenter tilsendes den competente ordinære Skifteret til Decisions Afgjørelse; Frd. 1785 § 2. Den hermed forbundne Vidtløftighed og Ophold give isørigt Anledning til, at i vidtløftigere Boer søge og erholde Executorerne næsten altid Jurisdiction ved en dertil sigtende Commissarial-Bevilling. Indlægene blive at skrive paa det stempelde Papir som er anordnet for den Ret, der skal paa-dømme Sagen, ifr. Hansen S. 266—67.

I Anledning af Boets Deling er det, efterat det Modsatte tidligere var antaget i Rentek. Circ. af 9 Marts 1805 og Canc. Skr. 20 Sept. 1814, nu foretaget ved Rentek. Circ. af 6 Octbr. 1838 (Coll. Tid.

§. 841), at der ei skal beregnes Arveafgifter af det Honorar, som de extraordinære Skifteforvaltere enten erholde ifølge den Afsødes Testament eller ifølge deres Arbeides Bessaffenhed tillægge sig selv, foruden det ordinære Skiftesalarium, som altid bliver at beregne til Udgift.

Ifølge Pl. 14 Junii 1771 §§ 8 og 9, sammenholdte med § 2, skulde det synes, at Skiftecommissarier ei turde have Voet under Behandling i længere Tid end 6 Maanedøer efter Proclamas Udløb, jfr. L. 1—5—25, der satte en meget kortere Termin, med mindre de erholdt Prolongationsbevilling, jfr. Conc. Skr. 11 Octbr. 1814; men i Praxis kommer denne Forfæst til Anvendelse, i det mindste ikke naar de i Voet Interesserede ei føre Klage over Voets utilbørlige Henstand.

De Executores Testamenti, som ikke have Jurisdiction, kunne naturligtvis ikke paadømme de under deres Skiftebehandling opstaaede Tvistigheder, og ville Parterne endog samtykke heri bliver deres Eragtning kun at ansee som en Boldgiftskjendelse: hvorved dog maa erindres, at dersom deres Eragtning, som sædvanligtvis vil være Tilfældet, angaaer Noget, som de selv skulle udføre, saa kunne de opfylde deres egen Kjendelse, og den behøver ei at indstævnes til Stadfæstelse: Derimod maa den Part, som mener at kunne anke over den, in prima instantia kunne angribe den; jfr. Nyt jur. Tidsskr. I. b. S. 80. — Efter Frd. 21 Decbr. 1736 skulde den ordinære Rets skriver for det ham til-

kommende Skiversalair føre Protocollen, saavel under extraordinære Skifteforvalteres som Samfrænders Skiftebehandling. Denne Forfæst, der ei vides at være ophævet, kommer imidlertid neppe til Anvendelse i Praxis.

Naar Skifteact skal udstædes i et Bo, som behandles af extraordinære Skifteforvaltere, have disse inden 3 Maaneder efter Boets Slutning at indlevere Skifteacten til den ordinære Skifteret, Canc. Circ. 29 Novbr. 1817; jfr. for Vestindien Anordn. 10 Mai 1780 § 6 og Canc. Skr. 21 Octbr. 1826. Under en Mulk af 100 Rbdl. skulle extraordinære Skifteforvaltere, naar Skiftet er tilendebragt, meddele den almindelige Skifteret fuldstændig Underretning om den Umyndige udlagte Arv, jfr. Frd. 31 Marts 1719 § 1 og 23 Aug. 1793 § 2. Imidlertid maa denne Underretning dog kunne skee ved Henviſning til Arvens Udlodning i den til den ordinære Skifteret fremsendte Skifteact, jfr. Canc. Skr. 29 Novbr. 1817. Endeligen kan og her erindres de for alle extraordinære Skifteforvaltere (og altsaa ogsaa Samfrændere) givne Forfæst i Frd. om det under det danske Cancelli hørende Casse og Regnskabsvæsen af 8 Julii 1840 § 7, fersaavidt angaaer Rigtigheds Aflæggeſe for de den kongl. Casse af Boet tilkommende Indtægter.

§. 304.

Om Skifte ved Samfrænder.

www.libtool.com.cn

I de Boer, som blive Gjenstand for Samfrændes Skifte, finde ingenlunde de Former Sted, som ere foretagne for en offentlig Skiftebehandling, og denne Undtagelse fra Lovens almindelige Regel har ogsaa fuldkommen Hjemmel i Indholdet af den Bevilling, som meddeles den længstlevende Ægtefælle til at sidde i udstiftet Bo med den afdøde Ægtefælles Livsarvinger og i sin Tid at skifte med Samfrænder, paa hvilken Bevilling det hele Samfrændeskiftes Gyldighed beror. Det hedder nemlig altid i en saadan Bevilling, at naar den Længstlevende bliver tilfands at skifte og dele, maa den med Samfrænder slutte en Skiftebehandling om den Arv, som der kan tilkomme Børnene, saaledes som den med dem til Børnenes Gavn bedst kan forenes, foruden Rettens Middelst Overværelse, eller videre Burdering og Registrering efter Loven, dog at Samfrænderne et skriftligt Dokument derover forfatte, som billigt kan være, og de i Fremtiden eragte at kunne forsvare. Heri har den Praxis Hjemmel, hvorefter Samfrænderne indskrænke sig til et omtrentligt Skøn over Boets Status efter den Længstlevendes Opgivende, og en derpaa grundet Ansættelse af det Beløb, som den Længstlevende bør tilsvare Børnene for deres Arv efter den Førstafdøde.

Den Charakter, som den kongl. Bevilling, der

hjemler Samfrændestiftet, herefter giver dette, taler allerede i høi Grad for, at Samfrænderne ei kunne ansees lige med de egentlige offentlige Skifteforvaltere, saaledes at de skulde kunne afgjøre de under Samfrændestiftet opstaaede Tvistigheder og overhovedet bringe Skiftet til Endelighed, naar de i Voet Interesserede ei kunne bringes til Enighed i Henseende til Bestemmelsen af Voets Status og Massens Fordeling. Den samme Anskuelse stemmer ogsaa med det omhandlede Instituts historiske Oprindelse og Character. Samfrænder vare nemlig efter Loven alene Betslægtede, der som Mæglere eller Vidner, skulde være tilstede ved Familiearrangementer, jfr. ovenfor § 283 c. Vel siges i L. 1—5—23 "at Commissarier skulde udnævnes i de Sager, som Samfrænder bør at dømme i"; men at der her ved Ordet "dømme" kun maa være tænkt paa Tilveiebringelsen af en mindelig Forening, følger allerede deraf, at det dog maa være Commissarierne, der skulde i egentlig Forstand dømme eller have Jurisdictionen i Sagen, ligesom L. 5—2—68 udtrykkeligen bestemmer dette hvor Samfrænderne ikke kunne forlige Sagen. Da Samfrænderne saaledes skulde jævne Tvistigheder mellem Betslægtede og kunde tage et særdeles Hensyn til de specielle Forhold, var det naturligt, at de benyttedes i et saa delicat Familieforhold, som Skifteholdet mellem den Længstlevende og Børnene af det foregaaende Ægtekab, og denne Praxis sanctioneredes da først ved Frd. 26 Octbr. 1714, der isvrigt allerede

forudsætter, at Lilladelsen til at stifte med Samfrænder maatte støtte sig paa en Egl. Bevilling. Efter denne Anføelse af Samfrændernes Forhold kunde de vel og udlodde Formuen og give hver sit, naar det først var afgjort, hvad Formuen skulde anslaaes til; men Mæglingen i Henseende til dette Sidste maatte dog være Hovedsagen, da Forhandlingen nærmest maatte versere mellem den Esterlevende og Børnene og deres Bærger, saaledes at Grundlaget for Skiftet beroede paa en Overenskomst som Samfrænderne vel approberede, men dog uden nogen til Afgjørelsen af de her opstaaede Spørgsmaal sigtende Jurisdiction. En Canc. Skr. af 27 Juli 1822 har ogsaa udtrykkeligen antaget, at der ei tilkommer Samfrænder nogen egentlig Jurisdiction, saalænge de ei tillige ere bestiftede som Commis-sarier. Fremdeles har en Canc. Skr. af 13 Septbr. 1827 i Overensstemmelse med en af Hof- og Stadsretten afgiven Erklæring antaget, at Samfrænderne ei saaledes som den egentlige Skifteforvalter, jfr. L. 5—6—1, ved deres blotte Udlæg af en fast Eiendom kan overdrage Eiendomsretten over samme til den Esterlevende eller en af Arvingerne, men at der foruden Samfrændernes Udlægspaaategning fordres, at vedkommende Øvrighed eller Overformynderi erkjender, at der er skeet Rigtighed for de Umyndiges Arv efter Samfrændestiftet og dermed acquiescerer ved Udlæget; jfr. ogsaa Frd. 30 April 1824 § 9 og Coll. Tid. for f. N. S. 267. Endvidere indeholder en Canc. Skr. af

25 Mai 1830, at Samfrændeskiftet ei kan betragtes som nogen formelig Skiftebehandling, men kun som et mindeligt Arrangement mellem Arvingerne om Opgjørelsen af et fælles Mellemværende, iværksat ved nogle Paarsørendes eller Venners Mellemkomst, og om hvis Resultat alene et udstedt Document behøver at bære Vidne. Og endelig synes et ganske afgjørende Argument at indeholdes i det ovenfor i § 296 Slutning anførte Rescr. 30 Mai 1823 § 9, der udtrykkeligen negter, at Samfrænder constituere en Ret, og sætter dem i Klasse med Executores Testamenti, som mangle Jurisdiction.

De Grunde, som anføres for den modsatte Mening, at Samfrænderne i Almindelighed have samme Jurisdiction som overordentlige Skifteforvaltere, jfr. Hansen S. 270—72, ere derfor næppe afgjørende. Det er vel negteligt, at Frd. 12 Septbr. 1792 § 8, 23 Aug. 1793 § 1 og 8 Febr. 1810 § 8 henseer Samfrænder under Begrebet om overordentlige Skifteforvaltere; men foruden at Lovgiveren i disse Anordninger ei har til Hensigt at afgjøre noget om Samfrændernes Jurisdiction, saa maa det erindres, dels at Begrebet om Skifteforvalter her er modsat de myndige Arvinger, som selv skifte mellem sig, altsaa er taget i en sær omfattende Betydning, dels at det hele afsluttede Samfrændeskifte er gjort til en actus judicialis, hvorom strax nedenfor. Disse Anordninger kunne saameget mindre bevise noget her, som de ogsaa ganske i Almindelighed henregne Executores Testamenti til ekstraordinære Skif-

teforvaltere, uden at fjelne imellem de Executores, der have Jurisdiction og dem, der mangle denne. Naar det antages, at Børgerne paa Samfrændestiftet alene have de samme Functioner som ved et egentligt offentligt Skifte, saa at det ei er dem, der stifte i Forening med de andre Interesserede i Boet, hvorimod de kun have Tilsyn med at deres Myndinges Lær ei tilfidesættes, saa bevises dette, der egentlig er hele det nærværende Spørgsmaals umiddelbare Gjenstand, ikke ved Frd. 23 Aug. 1793 § 1; thi fordi denne Anordning tilkjendegiver, at der skal bestikkes Børger til at have Tilsyn med de Umyndiges Lær ved alle extraordinære Skifter, Samfrændestiftet derunder indbefattet, deraf følger ikke, at Børgernes Functioner netop skulle være de samme paa alle disse Skifter. Vigtigere er vistnok det Argument, som hentes fra Pl. 10 April 1795, som bestemmer, at naar Nogen anseer sig fornærmet ved et Samfrændestifte, skal Forretningen indstævnes for den Overret, under hvis Paakjendelse den almindelige Skifterets Behandlinger høre paa det Sted, hvor Samfrændestiftet er holdt, jfr. Jur. Ark. XI. S. 109 og Arkiv for Retsvidensskaben III. S. 298 og IV. S. 488 samt Rescr. 27 Marts 1730. Det maa imidlertid herved bemærkes, at Plakaten kun kan handle om det endeligen afsluttede Samfrændestifte, hvorved Øvrigheden paa de Umyndiges Begne har acquiesceret; thi uden dette Samtykke kan Skiftehandlingen efter sin Natur ei have fuld Gyldighed

og man kan da ei derfra, at den hele sanctionerede Act alene kan svækkes ved Appel til Overretten, slutte til at enhver enkelt Tvist paa Samfrændeskiftet med Retsvirkning skal kunne paakjendes af Samfrænderne, der og ingenlunde altid ere Retskryndige. Endelig kan saadant næppe heller siges at være bestemt forudsat i Justitsreglementet for Tranquebar 13 Juli 1836 §§ 39 og 40, der ikke kunne antages at have tilfigtet en Afgjørelse af det her omhandlede specielle Spørgsmaal.

Det kan isvrigt være tvivlsomt, hvorledes enkelte under Samfrændeskiftet opstaaede Tvistigheder skulle paakjendes. Dersom den omtvistede Gjenstand er af en saadan Vigtighed, at Samfrændeskiftet i sit Væsen er afhængigt deraf, t. Ex. naar den Efterlevende og Børgerne ei kunne enes om de Gjenstandes Værdi, paa hvilke hele Arvemaassens Betydning berøer, saa synes Samfrændeskiftet ganske at maatte bortfalde. Dersom derimod Tvisten angaaer en mere underordnet Gjenstand, som og naar Alle ere enige om, at de, uagtet denne Tvist maa afgjøres ved Rettergang, dog ønske Boet sluttet ved Samfrændeskifte, saa kunne de Paagjældende anhängiggjøre Spørgsmaalet ved de ordinære Domstole, og imidlertid lade Samfrændeskiftet udsætte, ifr. den citerede Canc. Skr. af 27 Julii 1822. Men det synes simplere og er noget analogt med hvad der iagttages ved Boers Behandling af Executores Testamenti der ei have Jurisdiction, ifr. Frd. 29 April 1785 § 2, at Tvisten forlanges paakjendt af den ordi-

nære Skifteret, i Henhold til hvad Parterne have forebragt for Samfrænderne og af dem er blevet optegnet, eller og finde sig foranledigede til at fremsføre for den ordinære Skifteret. I sidste Henseende maa nemlig erindres, at det neppe kan fordres, at de Tvistende skulde fuldføre og slutte Skifteproceduren for Samfrænderne: Om dette end kunde fordres i et Be, der behandles af Executores Testamenti uden Jurisdiction, jfr. hvad herom ovenfor er anført, saa er der dog ei her en fuldkommen Analogi tilstede. Et andet er, at begge Parterne selv i Almindelighed ville finde det beqvemmest at udprocedere Sagen for Samfrænderne, ligesom fælles Interesse overhovedet medfører, at der sjældent opstaaer Tvist paa et Samfrændeskifte, som ei bliver bilagt ved Samfrændernes Mægling.

Iøvrigt kan det med Hensyn til Skiftebehandlingen under et Samfrændeskifte erindres, at naar Samfrændernes Forretning, som sædvanligt, indskrænker sig til en enkelt Akt, som begynder og fuldføres paa een Dag, have de ei nødigt at lade en Skifteprotocol autorisere og benytte samme under deres Forretning; thi det Samfrændeskiftet brev, som ifølge den meddelte Bevilling skal affattes, vil da være tilstrækkeligt. Der som Samfrændeskiftet derimod kommer til at omfatte flere efter hinanden følgende Forhandlinger, hvoraf den ene skal slutte sig til den anden, og den foregaaende Forhandlings Indhold maa være bekræftet med offentlig Troværdighed, inden der kan strides til den næste, saa

kan en autoriseret Skifteprotocol ikke undværes; ifr. Cenc. Skr. 24 Octbr. 1829 og 25 Mai 1830. Ved Forretningen, hvortil Dagen maa berammes af Samfrænderne, og hvor Bærgerne tillige skulle møde, ifr. Frd. 28 Aug. 1816 § 2, optage Samfrænderne, som allerede berørt, kun en summarisk Angivelse af Boets Værdi, idet de lade den Efterlevende classévis opgive Boets Eiendele, saasom faste Eiendomme, Pengeeffecter, udestaaende Fordringer, Løsøre o. s. v. Dog opføres faste Eiendomme og Pengepapirer af Værdi specielt hver for sig, saaledes som de ansættes af den Længstlevende. Dernæst opfordres de øvrige Interesserede i Boet, især de Umyndiges Bærger, til at erklære, om de vide Andet at opgive, som kunde komme Boet til Indtægt, og om de have noget at erindre imod den Efterlevendes Ansættelse af Eiendelenes Værdi. Paa samme Maade forholdes med Hensyn til Udgjelden. Naar der da ei fremkommer nogen Erindring imod den Efterlevendes Ansættelse af Indgjeld og Udgjeld, eller de fremkomne Erindringer ere blevne afgjorte — almindeligvis ved Overenskomst mellem de Paagjældende — saa pleier den Længstlevende sædvanligvis at overtage hele Boets Gjæld*), og Samfrænderne kunne da strax stride til Udlodningen af Boet. Dersom den Efter-

*) Om Creditorernes Krav paa ei at forkræntes i deres Ret derved, at Forældrene give Børnene mere i Udlæg end Boet kan taale, handles paa sit Sted i det civile Retsystem; ifr. L. 5—4—9 og 10.

levende derimod selv ønsker Gjelden opgjort og betalt, forinden Samfrændeskiftet sluttet, saa maa Samfrænderne, uanset at de efter vor Mening ei have Jurisdiction under Skiftets Behandling, gyldigen med præklusiv Virkning kunne indkalde Voets Creditorer til at anmelde deres Krav for dem; thi denne Ret have endog, som nedenfor skal vises, myndige Arvinger, naar de sidste imellem dem selv indbyrdes isfr. Canc. Skr. 27 Julii 1822.

Naar Beholdningen er udfundet have Samfrænderne at fradrage de anordnede Skiftegebyrer, som skulle erlægges til den ordinære Skifteforvalter. Den tilbageblivende Formue bliver at dele mellem den Efterlevende og den Afdødes Arvinger, af hvis Halvdel dog først Halvprocentafgiften bliver at indeholde, forinden den kan fordeles mellem Arvingerne efter Arveforholdene. Det bør derhos bestemmes, hvorledes hver af Arvingerne skal erholde sin Del, hvad enten nu Arvelodderne strax udbetales contant, eller specielle Eiendele, især Pengeeffecter, udlægges Arvingerne, eller den Efterlevende endeligen alene kan give Arvingerne Sikkerhed for deres Arvelod i dens hele Bo ved tinglæst Skifteextract.

Naar Forretningen er sluttet skal der efter den til Samfrændeskiftet meddelte Revilling udstedes et Samfrændeskiftsbrev, der i det sædvanlige Tilfælde indeholder Tiden, naar Skifteforhandlingen har fundet Sted, den Samfrænderne af Øvrigheden med-

delte Constitution, hvo der ved Forretningen har været tilstede, den stete Opgjørelse af Boets Indgjeld og Udgjeld med hvad der isvrigt under Forhandlingen er passeret, den af Samfrænderne foretagne Repartition og det stete Udlæg, hvorhos det, forinden Slutningen ved Samfrændernes og alle Tilstedeværendes Underkrift, er sædvanligt at tilføie den Clausul, at den Længstlevende vil holde Samfrænderne skadesløse for ethvert Krav i Anledning af den iværksatte Skifte-slutning*). I de sjældne Tilfælde, hvor Samfrænderforretningen gaaer over til en egentlig Skiftebehandling, Proclama udstædes o. s. v., vil Samfrændeskiftet blive at indrette som en anden Skifteact; ligesom det i ethvert Tilfælde skal skrives paa det for Skifteacter anordnede stemplede Papir. Fdg. 3 Decb. 1828 § 2 og § 5 d, jfr. § 27.

I Henseende til Samfrændeskiftetbrevets Aflevering til den ordinære Skifteret, og derved stete Anmeldelse om Arveparter til de Umyndige og Arveafgifter gjelder hvad der i Slutningen af den foregaaende Paragraph er erindret om de extraordinære Skifteforvaltere; jfr. ogsaa Fr. 16 Octb. 1714, Rescr. 8 Sept. 1717 og 9 Decb. 1729.

*) Denne Forening mellem den Længstlevende og Samfrænderne kan imidlertid ikke betage tredie Mand, navnlig her den umyndige Arving, hans Ret til at holde sig til Samfrænderne, naar disse maatte findes at have forseet sig saaledes, at et Ansvar kan paalægges dem.

De Arveparter, der ere de Umyndige udlagte, maae afgives til vedkommende Overformynderi af Samfrænderne, og her kommer den ovenfor berørte mærkelige Regel til Anvendelse, at hverken Samfrændeskiftebrevet selv eller nogen anden Udfærdigelse, som skal tjene til Hjemmel for Udlæg til den Efterlevende eller nogen myndig Arving, kan antages til Tingslæsning og Udlæget dermed effectueres, med mindre der af vedkommende Overformynderi er givet Paategning om, at der er gjort tilbørlig Rigtighed for de Umyndiges Arv, Canc. Skr. 13 Septbr. 1827. — En Høiesteretsdom af 27 Novb. 1832 (Jur. Tidst. XXVII. S. 312—18) har iøvrigt antaget, at der paaligger Samfrænderne den samme Forpligtelse til at sikre de Gaver, som den efterlevende Ægtefælle paa et Samfrændeskifte skænker Børnene, som der paaligger dem med Hensyn til den egentlige Arv.

H. Om de Regler som blive at iagttage ved private Arvedelinger mellem de myndige Arvinger indbyrdes.

§ 305.

Naar de myndige Arvinger overtage Boet til Deling mellem sig selv, saa har denne Arvedeling, der

isvrigt i Loven henføres under Begrebet om Skifte i vidtløftig Forstand, jfr. § 273, aldeles Characteren af en privat Overenskomst. Det maa da beroe paa Arvingerne selv, hvorledes de ville ansætte Værdien af Boets enkelte Eiendele, og derefter fordele dem mellem sig, og det maa navnlig være overladt til deres egen Afgjørelse, om de ganske eller tildels ville bruge den Fremgangsmaade, som er foreskrevet for det offentlige Skifte. Kun forsaavidt der er Spørgsmaal om deres Forhold til Arveladerens Creditorer, kunne de naturligvis ei bevirke nogen Forandring eller Forringelse af disses Ret udenfor Lovens Bestemmelser. Da derhos den Afsødes Gjeld i det Dieblik, Arvingerne selv have overtaget Boet, er gaaet over paa dem, L. 5—2—83 og Fr. 8. April 1768, saa hører den nærmere Udvikling af dette Forhold egentligen til Arveretten. Vi ville derfor her alene for Oversigtens Skyld meddele nogle faa Bemærkninger om Forholdet mellem de myndige Arvinger, som selv have overtaget Boet, og den Afsødes Creditorer. Arvingerne have, naar de først have stiftet Boet mellem sig, i Almindelighed det saakaldte beneficium divisionis, saaledes at enhver af dem kun hæfter til enhver Creditor forholds- mæssigen efter den Quote af Formuen, der tilfalder ham som Arv o: pro rata parte, dog at han maa betale denne forholdsvisse Del af Gjelden, om den end overstiger alt hvad han har faaet i Arv. Foruden at dette beneficium divisionis imidlertid efter Lovens

5—2—83 bortfalder, naar Gjelden hidrører fra et Gjeldsbrev, i hvilket Arveladeren har forpligtet sine Arvinger En for alle og Alle for En, -eller skyldes af den Afdøde ifølge en ham betroet Stilling som offentlig Regnskabsbetjent, Børge eller deslige, saa vedbliver hele Boet at hæfte til Creditorerne, saalænge Boet endnu ikke er skiftet mellem dem, idet nysnævnte Artikel til Slutning foreskriver, at naar en Creditor begjærer Betaling af Boet, førend der stiftes, og maa den ei nyde, saa hæfte Arvingerne En for Alle og Alle for En. Der er ei foreskrevet nogen vis Tid, som Arvingerne skulle lade hengaae inden de stifte Boet imellem sig, og uagtet det vistnok er ubilligt, at en Creditor saaledes skal tage flere og muligen mangfoldige Debitorer istedetfor En, uden at kunne hindre dette ved at anmelde sin Fordring i Boet, eftersom Arvingerne ville kunne stifte det mellem sig, inden det er ham muligt at melde sig, saa har man dog ei heri Hjemmel til at sætte nogen vis Frist, efter hvilken Arvingerne først ved at stifte kunde erholde beneficium divisionis, hvilken Frist altid, da vi saane en positiv Bestemmelse herom, vilde blive vilkaarlig. Dertil kommer, at Loven paa den anden Side kun gav Arvingerne en særdeles kort Frist til at overveie, om de vilde overtage Boet, jfr. L. 5—14—30, og at Arvingernes Interessé saa godt som altid vil foranledige dem til at udstæde Proclama til Creditorerne og opfordre disse til at melde sig. Men naar dette sker

synes man ei at kunne ansee Skiftet for tilendebragt forinden Proclamaet er udløbet, og dersom Arvingerne da ville endeligen slutte Skiftet, uden forinden at give de af dem selv indkaldte Creditorer den af disse inden Proclamaets Udløb fordrede Betaling, saa synes ogsaa Slutningsbestemmelsen i L. 5—2—83 at maatte komme til Anvendelse, og Arvingerne herefter blive solidarist ansvarlige for disse Gjeldsposter.

Er en Creditors Fordring ei forfalden paa den Tid, da de myndige Arvinger selv stifte Boet imellem sig, har man ogsaa antaget, at da Creditor ei endnu kan forlange Betaling af samme, og da Arvingerne altsaa ei tilfidesætte nogen Forpligtelse ved at negte Betalingen, kan den til en saadan Tilfidesættelse i Lovens 5—2—83 knyttede Følge, v: at de blive solidarist ansvarlige, ei heller indtræde for dem*). Denne Anskuelse turde imidlertid neppe være den rigtige. Først og fremmest maa det erindres, at L. 5—2—83 ganske ubetinget og almindeligt siger: "det samme er og, om Creditor, som ei haver Brev paa En for Alle, begjærer Betaling af Boen førend den stiftes og maa den ei nyde". Herunder indbefattes aabenbart enhver som helst Creditor, der har en lovlig Fordring, uden Hensyn til om denne allerede er forfalden eller ikke, og det maa altsaa være deres Sag, der ville indskrænke Forstiftens Anvendelse til de forfaldne Fordringer, at op-

*) Jfr. i det Helt Hansen S. 289—95.

lyse, at Forgiveren ikke kan have ment alt det, som Ord betydningen indbefatter. Men det er uden tvivl saa langt fra, at tilstrækkelige Grunde herfor kunne paa-
 vises, at det meget mere synes ganske stemmende med Sagens Natur, at Artiklen ikke skjelner imellem forfal-
 den og ikke forfalden Gjæld. Det er nemlig aldeles naturligt, at naar en Mands Bo efter hans Død skal opgjøres og deles, kan den Henstand med Gjældens Betaling, som var givet den Afdøde, ikke længer komme i Betragtning, men Creditor bør ved Delingen ogsaa kunne fordrø den Fordring fyldestgjort, som ellers endnu ikke vilde være forfalden til Betaling*). Boet kan alt-
 saa kun benytte sig af sin Henstand, forsaavidt dets Deling lovligen kan udsættes og bliver udsat til Henstandens Udløb. Vi vide heller ikke, at der i vor Lovgivning, hvor der omhandles Creditorers Fyldestgjørelse paa Skifte, findes Spor til nogen saadan Forskjel imellem forfalden og ikke forfalden Gjæld. Meget mere har Lovens 5—14—29 ved dem "der Gjæld have at kræve efter død Mand", og hvilke den paalægger at melde sig og kræve deres Betaling dels af egen Drift og dels efter Proclama, aabenbart sigtet baade til de Crediterer, hvis Fordringer allerede ere forfaldne og dem, der have givet den Afdøde Henstand med Betalingen eller hvis Fordringers Forfaldstid er betinget af en foregaaende Opsigelse, hvilken her maa bortfalde. Nu

*) Jfr. Jur. Tidsskr. XIX. S. 244 ff.

har vel Loven tilladt Arvingerne at dele Boet, uden Hensyn til de Creditorer der efter L. 5—14—29 allerede have krævet Betaling, imod personligen at overtage Gjelden, og Arvingerne maa da ogsaa nyde godt af den Hensstand, der tilkom den Aføde med Gjeldens Betaling, men den har dertil føiet den naturlige Betingelse, at de med det samme overtage sig et solidarisk Ansvar for den Gjeld, hvis Betaling er begjært. Det er endog sandsynligt, at Slutningen af L. 5—2—83 netop fornemmeligen har Hensyn til saadanne Creditorer, som paa Grund af at Gjeldens Forfaldstid ei endnu er kommen maa taale, at hver Arving tager Sit af Boet, uden i længere Tid at kunne foretage noget imod dem; thi er Gjelden allerede forfalden, kan Creditor dog i Almindelighed nogenlunde sikkre sig ved Iværksættelse af Arrest og siebliffeligt Søgemaal mod Arvingerne. Endeligen fremtræder i det her omhandlede Tilfælde det særdeles Ubillige i Fordringens Fordeling paa flere Debitorer, idet Arveladeren kan have været fuldkommen vederhæftig, medens derimod Enkelte af Arvingerne kunne befinde sig i saadanne Omstændigheder, at det er mere end sandsynligt, at de ville forbruge den modtagne Arv, og senere, naar den omhandlede Fordring forfalder, være ude at Stand til at betale den paa dem faldende Del af Gjelden. Det er derhos vel sandt, at en Creditor kan undgaae Fordringens Fordeling ved i Gjeldsbrevet at forpligte De-

biters Arvinger En for Alle, og denne Clausel findes derfor ogsaa saagodt som i alle vigtige Gjeldsbreve; men Ubilligheden bliver derfor ei mindre med Hensyn til alle de Fordringer, hvorfor der ei kan tages et formeligt Gjeldsbevis, navnlig ved Handelsomsætninger.

De myndige Arvinger ere som allerede berørt besøiede til at indkalde den Afdødes Creditorer ved Proclama med præclusiv Virkning. De kunne ei alene søge og erholde Bevilling til at udstæde saadant Proclama med Aar og Dags Barsel, men de kunne ogsaa, naar de efter Boets Bestaaffenhed finde Proclama med 12-Ugers Barsel efter Pl. 26 Aug. 1785 og 2 Juni 1819 tilstrækkeligt, benytte dette Proclama, ifr. en Høiesterets Dom af 7 April 1830 og Canc. Skr. 10 Mai 1831. Imidlertid vil et saadant Proclama naturligvis kun angaae Boets Creditorer, og ei Arvingernes egne Creditorer, ligesom det maa antages, at forsaavidt disse have indladt sig i Forhandlinger med enkelte af den Afdødes Creditorer om Gjeldens Afgjørelse, vil Proclamaet, hvorved Arvingerne søge at blive bekendt med den Gjeld, som paahvilede den Afdøde, neppe kunne tillægges præclusiv Virkning med Hensyn til hine Creditorer, med hvem Arvingerne allerede have indladt sig, og som derfor med Føie kunne ansee Proclamaet for at være dem uvedkommende, ifr. Jur. Tidsskr. XI. a. S. 110 og Ussings Bibl. I. S. 566.

Ligesom en Boet tilhørende fast Eiendom eller et Gjeldsbrev kan af de øvrige Arvinger overdrages til den, i hvis Lod den efter fælleds Overenskomst falder, ved en simpel Udlægspaategning paa Skjødets eller Gjeldsbrevet, uden at der gjøres særskilt nyt stemplet Papir fornødent, saaledes behøver ei heller den eller de Arvinger, som ved at erholde en af Boets faste Eiendomme tillige overtager en i Eiendommen staaende Pantegjeld med Creditors Samtykke, at udstede ny Panteforskrivning, men maa kunne constatere sin Indtrædelse i Gjeldsforholdet ved den fornødne Paa- tegning paa det ældre Pantebrev, jfr. Rentkammer Skr. 12 Aug. 1815, Fr. 3 Dec. 1828 § 8 Lit. f. Canc. Skr. 4 Octbr. 1831 § 2. Men dersom der ved Fordelingen af Eiendommene og Fordelingen af Pantegjelden, som før hæftede paa dem i Samling, eller paa anden Maade foregaaer en Novation af Gjelden, hvorpå Arvingen indtræder i Gjeldsforholdet, ikke i den ældre Debtors's: den Udsødes Sted, men som ny Debitor, maa der ogsaa, naar denne Transaction skal ske skriftligen, hertil benyttes det anordnede stemp- lede Papir. Canc. Skr. 3 April 1830 § 2 og 4 Octbr. 1831 §§ 3 og 4.

Dersom Arvingerne finde for godt at foranstalte en skriftlig successiv Optegnelse af deres Forhandlinger om det private Arveskifte, og at affatte et Document, der viser hvorledes den endelige Deling efter fælles Overenskomst bliver iværksat, da staaer det dem frit

for; men der kan til en flig privat Protocol ei blive at bruge stemplet Papir, ligesom der paa den anden Side ei kan blive Spørgsmaal om dens Autorisation af nogen offentlig Autoritet eller om at tillægge den nogen offentlig Troværdighed.

Endeligen kan her endnu mærkes Fr. om det under det danske Cancelli hørende Regnskabs og Kassevæsen af 8 Juli 1840 § 7, forsaavidt samme indeholder nøiagtige Forrifter om de Anmeldelser om den faldne Arv og den Indbetaling af Afgifterne af samme, som paaligge de myndige Arvinger.

Anmærkning. Naar et Interessentskab, der danner en juridisk Person, lovligen opløser sig, kan Bestyrelsen muligen være eller blive berettiget til, efter at have erhvervet Bevilling til at indkalde det ophævede Interessentskabs Crediterer, at realisere dets Eiendele og fordele Formuen mellem Interessenterne, uden at behøve at overgive Massen til offentligt Skifte. En saadan Behandling har da megen Lighed med myndige Arvingers indbyrdes Skifte.

Andet Afsnit.

Om Fremgangsmaaten ved Behandlingen af et Opbudsbo.

§ 306.

Nærmere Udvikling af Begrebet om Lovens Opbud og Betingelserne for samme.

Det i Lovens 5—14—40 til 45 omhandlede Opbud, *cessio honorum*, finder Sted naar en Debitor, der ikke aarligen kan udrede den tilhørlige Rente, som han er sine Creditorer skyldig, i Tide medens han endnu har Midler, overgiver sit Bo til Deling mellem sine Creditorer af tvende Mænd, som han selv udnævner, men som dog tillige skulle forordnes af den Overret, hvorunder han hører. Denne Overgivelse af Boet til Deling og Skifte betragtes utvivlsomt i de nævnte Artikler som et *Beneficium* for Debitor*), idet det ifølge samme tilstedes ham at give Creditorerne sine Effecter *in natura* til Betaling, istedetfor at fyldestgjøre disse efter de indgaaede Contracter med rede Penge, og Creditorerne derhos ved Opbudet maa se deres Ret til at gøre Arrest og Udlæg i Godset samt til at belægge Debtors Person med Arrest**) suspen-

*) Jfr. Stampes Erkl. II. S. 198 ff.

**) Denne Arrestfrihed, saavel som den der gives ved en særegen Bevilling for en Fallent, s: *Protectorium*,

deret, indtil Opbudsffistet er tilendebragt, og det da har viist sig, at den Forudsætning, hvorpaa Opbudsbehandlingen berøer, ~~den~~ hans Midler vare tilstrækkelige til at dække hans Gjeld, har været urigtig, saa at alle Creditorerne ei blive ganske fyldesgjorte; hvortil endeligen kommer, at han kan ferdre Boet behandlet af de af ham udnævnte Mænd, dette sidste dog vel kun under den Forudsætning, at Overretten, der skal forordne samme, ei finder, at der er nogen grundet Erindring at gjøre imod Mændenes Dexteritet eller Sinceritet.

I Kjøbenhavn og Vestindien kan imidlertid Opbudsboet ei forlanges behandlet af selvvalgte Opbudsmænd; de skulle paa disse Steder behandles af den ordinære Skifteret, Fr. 15 Juni 1771 § 15, Rescr. 16 Februar 1825. Men naar isvrigt Betingelserne for det i Levens 5—14—40 omhandlede Opbud ere tilstede, maa Debitor ogsaa beholde de med dette forbundne Beneficia, uagtet Boet bliver at behandle af den almindelige Skifteret; og det samme maa ogsaa gjelde, under Forudsætning af hine Betingelser, uagtet Debitor paa andre Steder frivilligen vælger at overgive sit Opbudsbo til den ordinære Skifterets Behandling eller ansøger om Boets Behandling ved Skiftecommis-

giver Debitor ogsaa Frihed til at forlade sit Opholdssted, og altsaa muligen ved at rejse ud af Landet at unddrage sig fremtidig Arrest, see ovenfor § 245 No. 3.

sarier. Savnes derimod nogen af Lovens Betingelser for det i samme omhandlede Opbud, maa naturligvis hine beneficia bortfalde, uagtet Boet af Debitor, der overgiver det til Skifterettens Behandling, benævnes et Opbudsbo. Behandlingen ved selvvalgte Opbudsmænd er vel for det meste gaaet af Brug, idet vor Tids hele udviklede Creditsystem medfører, at det nu ei længere let indtræffer, at den Mand, hvis Gienstande ere nogenlunde tilstrækkelige til at dække hans Gjeld, skulde have nødig at overgive sit Bo til Skifte og Deling; men Lovens Opbud kan dog endnu forekomme og er navnlig i den seneste Tid i flere Tilfælde bragt til Anvendelse i Jylland. Lovgiveren har ogsaa fundet sig foranlediget til i Gr. 3 Decb. 1828 § 5 Vitt. g at bestemme, hvilket stemplet Papir der skal bruges til det Document, hvorved Opbudsmændene udnævnes.

Den første Betingelse for Lovens Opbud er uden tvivl, at Creditor har saadanne Midler, at det er antageligt at de kunne strække til at dække hans Gjeld. Vel siges dette ei udtrykkeligen i Lovens 5—14—40, og vel tilfjendegiver endog Artikel 44, at Resultatet af Boets Behandling kan blive, at Midlerne findes ikke at kunne tilstrække, saa at Creditorerne ikke naae deres fulde Betaling; men ifølge Modsætningen i Artikel 40 mellem at Debitor "ikke kan aarligen udrede den tilbørlige Rente" og at Opbudet skal gøres "i Tide, medens han haver Midler", saavel som ifølge de udførlige Forskrifter i Artikel 41 om at

den Opbydende skal levere Overretten nøiagtige Opregnelser over samtlige hans Activer og Passiver, forinden denne skal forkynde Opbudet og forordne Opbudsmændene, maa det dog, sem nys antaget, være Lovgiverens Anskuelse, at Opbudet alene kan tilståedes og de ved samme tilsigtede Fordele komme Debitor tilgode, naar det efter den Overretten forelagte Status er antageligt, at Crediterene ville kunne erholde Dækning ved Udlæg in natura. Dersom dette altsaa ei er Tilfældet, og nogen Creditor kan oplyse, at det fra først af, saaledes som Debtors Status paa den Tid han vil gjøre Opbud viser sig efter en rigtig Burdering af hans Eiendele i Forhold til hans Gjeld, maa antages, at han er insolvent, maa en saadan Creditor kunne protestere imod Opbudsbehandlingen, hvilken Protest forinden Opbudsmændene ere forordnede af Overretten maa kunne gjøres gjeldende ved for denne Ret at gjøre Indsigelse imod Opbudets Forkyndelse og Opbudsmændenes Forordnelse, og senere ved at indanke det Decret af Overretten, hvorefter Opbudet er forkyndt og Opbudsmændene ere forordnede, til Underkjendelse af Høieste Ret. Hver den Opbydende har forlangt Boet overtaget af den ordinære Skifteret, eller dette skal skee efter den almindelige Lovgivning, maa Protesten fremsættes for Skifteretten, og dennes Decret, naar Protesten ei tages tilfølge, indankes for vedkommende Overret. Det vil imidlertid sjældent have synderlig Interesse for Creditorerne, om Boet betragtes som

Opbudsbo eller som Faltitbo, naar det dog, som her forudsat, i ethvert Fald bliver at behandle af den ordinære Skifteret. Ganſke uvigtigt er dette Spørgsmaal dog neppe, navnlig med Hensyn til den Ophydendes Stemmes Betydning i Henseende til Voets Anliggender. Dersom det derimod maa indrømmes, at det fra Begyndelsen af har været antageligt, at Midlerne kunde blive tilstrækkelige til Gjeldens Betaling, og at Overretten altsaa har været beføiet til at forkynde Opbudet og forordne Opbudsmændene, eller Skifteretten været beføiet til at begynde en Opbudsbehandling, saa kan den Omstændighed, at Midlerne senere ei findes tilstrækkelige, ikke afgive en gyldig Grund til at Opbudsbehandlingen skulde bortfalde — forudsat at Debitor ei imod Forstriften i Artikel 41 har forbulgt sin sande Gormuesforfatning; thi Artikel 44 forudsætter netop, som ovenfor berørt, at Resultatet af en lovlig Opbudsbehandling kan blive, at Midlerne findes utilstrækkelige til Gjeldens Betaling. Jfr. i det Hele Canc. Skr. 7 Debr. 1793 og Stampes Erkl. III. S. 134 ff.

Som den anden Betingelse for Lovens Opbud pleier man at nævne, at Debitor til Overretten har indleveret rigtig Fortegnelse paa sine Creditorer, dernæst Registrering ved Tal, Maade, Vægt og Værd af alle sine Løsre, være sig tilstaaendes Gjeld og alt andet Bøstak; hvad Navn det og have kan; desforuden en rigtig Jordbog paa Eiendom, Arv, Gave, Kjøb, Pant og Indførselsgods og al anden sin Rettighed,

og skal han det ærligen angive under sin Haand og Segl, saafremt han ikke vil svare sine Creditorer med rede Penge efter sin Forffrivelse. L. 5—14—41*).

Den tredie Betingelse er, at Debitor ei er betaget Myndighed til at afhænde sit Gods ved de i Lovens 5—3—18 nævnte af en eller flere Creditorer mod ham anvendte Retsforfølgninger, hvortil nu kommer et ham overgaaet Forlig, jfr. Fr. 3 Dec. 1828 § 7, I. No. 1, dog at Forstrifterne om slige Retshandlingers Tinglæsning ere iagttagne. Lovgiveren har nemlig betragtet Opbudet som en Art af Afhændelse og ifølge den Uraadighedstilstand, hvori han ved en saadan Retsforfølgning sættes, er han netop uberettiget til at foretage nogen Afhændelse til Skade for den Creditor, som har erhvervet Forfølgningen. Ligesom det da ikke tilføedes ham at anvende Godset til at betale sin Gjæld til nogen Enkelt af hans Creditorer, ligesaa lidet er det ham tilladt at anvende det til Betaling for samtlige hans øvrige Creditorer, jfr. Kilden til L. 5—14—40, Cristian den 4des Forordning af 1. Juli 1623 Art. 1 og Sammes store Decree af 27 Febr. 1643 II. 5—1: "Esterdi Cessio bonorum eller Godsis Ophydelse er

- *) Denne Indlevering af den befalede Fortegnelse er dog næppe en selvstændig Betingelse for at Opbudet kan finde Sted. Det er kun den Maade, hvorpaa den første sande Betingelse for Opbud skal oplyses, og hører saaledes til Fremgangsmåden ved Opbuds Iværksættelse, naar først Betingelserne ere tilfede.

udi alld Ret en tillædelig oc billig Betaling". See ovenfor § 242 og Scheel om Tilbageholdelsesretten §. 19—22.

www.libtool.com.cn

Dersom den Creditor, der har foretaget en af de nævnte tinglæste Rettsforfølgninger, fremkommer med sin Protest imod Opbudet, forinden Overretten har forkyndt samme og forordnet Opbudsmændene, eller forinden Skifteretten har taget Opbudsboet under Behandling, kan Begjæringen om Opbudsbehandlingen efter den almindelige Forfrist i L. 5—3—18: "Debitor maa ikke opbyde" slet ikke tages tilfølg. Dersom Boet allerede er taget under Behandling, maa den herved fornærmede Creditor vel og consequent kunne paastaae Opbudsbehandlingen hævet, men han maa ogsaa kunne nøies med at betragte samme som ugyldig i Relation til hans Fordring, saa at han, uanset den begyndte Opbudsbehandling, kan gjøre Execution i den Opbudendes Midler, jfr. hvad herom nedenfor skal blive anført, og som oftest vil Creditor vælge denne simple Fremgangsmaade.

Endeligen indeholder endnu L. 5—14—40, at den Opbudende skal have Bevis fra Kongens Rentekammer, at Kongen hos ham intet haver at fordrø, som Opbudet kan forhindre. Da herved ubestvivt nærmest sigtes til resterende Skatter, jfr. Rescr. 11 Juni 1680, kan denne Betingelse vel nu ordentligvis opfyldes ved en Attest fra vedkommende Amtstue eller Magistrat.*

- Debtors Begjæring om hans Boes Behandling som Opbudsbo maa i Form af en Requisition skrives paa stemplet Papir af 4de Klassej No. 4, Grd. 3 Decbr. 1828 § 5 Litt. d.

§ 307.

Om Opbudsboets Behandling.

Opbudsboets Behandling maa begynde med en Forseglingss- eller Registrerings- og Burderingsforretning, der i det Hele bliver at afholde efter de Regler, som ovenfor ere fremstillede med Hensyn til et Eterboestifte. Da L. 5—14—41 tilholder, at samtlige den Opbydendes Eiendele skulle indbrages under Skiftebehandlingen, saa kan den Opbydende ei erholde sig udleveret det Nødvendige til Husholdningens Fortsættelse uden under de samme Betingelser, som nedenfor skulle meddeles med Hensyn til Fallitboer, med mindre det allerede under Begyndelsesforretningen kunde ansees oplyst, at der vil blive et Overskud tilbage, efterat Creditorerne ere fyldestgjorte; men dette vil saa godt som aldrig være Tilfældet.

Da Boet ved at overgives til Skiftebehandling aldeles undrages den Opbydendes Raadighed, er det foreskrevet, at Opbudet til Sikkerhed for tredie Mand skal kundgjøres til Linge, L. 5—14—42, Grd. 28 Octbr. 1702 § 2, Pl. 10 Apr. 1841 § 2, jfr. Jur. Ark. IX. C. 207. Hvorvidt Opbudet endnu forinden sammes Langelæsning kunde betage de af den

Ophvædende i Tidrummet fra Ophudet til Tinglæsningsen foretagne Dispositioner over Boets Eiendele deres Oplydighed, var omtvistet, men er nu afgjort ved Pl. 10 April 1841, hvorefter nærmere i næste Afsnit.

Om Ophvædsboets Administration gjælder i det Hele hvad der ovenfor er meddelt med Hensyn til Stervboer, og det samme er ogsaa Tilfældet i Henseende til Creditorernes Indkaldelse. Det kan alene erindres, at om end Boets beholdne Formue ikke skulde udgjøre 100 Rbd., hvilket iøvrigt ikke let kan forekomme ved et egentligt Ophvædsbo, kan dog den i § 293 omhandlede simple Indkaldelse ei være tilstrækkelig i Ophvæds eller Fallitboer, men et formeligt Proclama gjøres nødvendigt; thi Pl. 26 Aug. 1785 § 3 og Pl. 26 Decbr. 1792 angaa kun Stervboer, jfr. Canc. Skr. 11 Julii 1821, see og Canc. Skr. 27 Decbr. 1836 (Coll. Tid. f. 1837 S. 83). Forsomme Creditorerne at melde sig efter det i Ophvædsboet lovligen udstedte Proclama, præcluderes deres Fordringer ogsaa fersaavidt deres personlige Krav hos den Ophvædende angaaer, jfr. Canc. Skr. 13 Juli 1819. Det kan derhos erindres, at Frd. 18 Novbr. 1757 § 1 paa lægger Ophvædsmand inden 6 Uger efter deres Udnævnelse at udstede Proclama, for at Ophvæderen ei ved langt og utaaleligt Ophold skal saa godt som kunne tvinge sine Creditorer til saadanne Accorder, som han ønsker, om de end maatte være nok saa fornærmelige for dem. Denne Bestemmelse kan næppe ubetinget udvides til de Skifteretter, ordinære eller extraordinære,

som komme til at behandle et egentligt Opbudsbo, da der paa den ene Side er den Forskjel mellem dem og Lovens Opbudsmænd, at de ei ere udnævnte af den Ophydende selv, og de almindelige Forrifter om Skisters Tilendebringelse paa den anden Side medføre, at de uden Ophold ville have at udstede Proclama.

Naar der opstaaer Tvist i Anledning af de anmeldte Fordringer, da giver L. 5—14—43 sammenholdt med Artkl. 34 og 35, udentvivel de af Overretten forordnede Opbudsmænd Competence til med Retsvirkning at paakjende saadanne Tvistigheder, hvormed isvrigt maa forholdes som ovenfor er fremstillet med Hensyn til Stervboiskister; jfr. dog *Stampen* III. S. 135. Da den Ophydende ei alene vedbliver personligen at hæfte for den Gjæld, som ikke bliver betalt ved Slutningen af Opbudsboet, men det under et egentligt Opbudsbo forudsættes muligt, at der kan blive et Overflud tilbage for ham, saa har han en selvstændig Ret at forfølge, forsaavidt der spørges om en omtvistet Forbring ved Opbudsmændenes eller Skisterettens Eragtning skal gives Medhold, og han maa derfor, naar han dertil kan tilvejebringe de fornødne Midler, kunne indanke Eragtningen for den vedkommende Overdomstol. Derimod kan han neppe forlange en saadan Appel iværksat for Boets Regning, naar samtlige Creditorer vilde acquiescere ved Kjendelsen, og det ei er givet, at der vil blive et Overflud tilbage, som vil tilfalde den Ophydende.

Frø. 18 Novbr. 1757 § 1—3 foreskriver endeligen, at Opbudsmænd ikke maa have Skiftet under Behandling længere end 6 Maaneder efter Proclamas Udløb uden Prolongationsbevilling.

Naar Boet behandles af egentlige Opbudsmænd kan der neppe blive at udrede Skiftegebyrer af Boet, hvilke skulde tilfalde den ordinære Skifteret, da denne efter Loven ikke har at befatte sig med det egentlige Opbudsbo, og Opbudsmændene derhos i det Væsentlige ere at ansee som den Ophydendes private Besuldmægtigede. De maae derhos efter Lovens 5—14—45 ikke tage Betaling forlods af Boet for deres egen Ueilighed, men bør holde sig til den Ophydende selv om samme, hvilket er indskræpet ved Anordn. af 18 Novbr. 1757 § 4.

Efter Slutningen af L. 5—14—41 var det et Beneficium for den Ophydende, at Creditererne skulde nøies med Udlæg af Effecter in natura efter Burdering og ikke kunde fordre Betaling med rede Penge efter deres Forstrivelser; men dette Beneficium kan nu neppe komme til Anvendelse efter den nyere Lovgivnings Forstrifter om Auctioner, som det rette Middel, hvorved Effecternes sande Værdi i Almindelighed kan udfindes, jfr. ovenfor § 290 og *Stampe III. S. 134* Udstedelse af Skifteact er naturligvis her ikke fornøden.

Dersom den Ophydende dør inden Opbudsboet er sluttet, bliver Dødsboet, som bemærket i § 281, at behandle som et fra Opbudsboet adskilt Bo.

Tredie Afsnit.

Om Fremgangsmaaden ved Behandlingen af et Fallitbo.

A. Om den forskjellige Maade, hvor-
paa et Fallitbo kan komme under
Ekliftebehandling og Betin-
gelferne herfor.

§ 308.

Naar man tager Begrebet om et Fallitbo i saa vidtløftig Forstand, at det omfatter ethvert Bo, som findes utilstrækkeligt til samtlige Crediterers Gjyldestgjærelse, bliver ethvert Sterbo og Opbudssbo, under hvis Behandling det viser sig at samme er insolvent, ogsaa et Fallitbo, og der opstaaer da Concurs mellem de forskjellige Creditorer, ligesom den Omstændighed, at Creditorerne i et saadant Sterbo ere de eneste Interesserede, og i et slikt Opbudssbo i det mindste de nærmest Interesserede, er af Vigtighed for Boets Administration og Behandling, forsaavidt Eklifteforvalteren efter de forhen udviklede Regler har at tage Hensyn til de i Boet Interesseredes Beslutning. Iøvrigt vedbliver den samme Autoritet Ekliftebehandlingen, uagtet Boet fra Begyndelsen af ei blev anseet som insolvent, jfr. hvad Opbudssboer angaaer ovenfor § 307, og da

Opbudet skal kundgøres ved Tinglæsning til Oplysning for Alle om den Opbydendes Inhabilitet til at disponere over det opgivne Bo, saa behøves ingen ny Tinglæsning i Anledning af at Boet riser sig at være insolvent; ligesom Sterv- eller Opbudsboets Overgang til at være Fallitbo i det Hele ei behøver at konstateres ved nogen særegen Akt af Skifteforvalteren.

Dersem man derimod indskrænker Begrebet om et Fallitbo til de Tilfælde, i hvilke et Bo paa Grund af Eierens Insolvents bliver taget under Skiftebehandling for at uddeles til Creditorerne, saa have vi trende i Lovgivningen adskilte Tilfælde, i hvilke et Bo fra Begyndelsen af bliver at tage under Skiftebehandling som fallit.

1) Naar Nogen af Kongens Rige og Lande hemmelig for Gjæld undviger. Overrigheden, 3: Skifteretten, paa det Sted, hvorfra den Paagjeldende er undvegen, skal da strax tage Boet under Behandling, og Creditorerne skulle efter deres Kravs og Boets Bestaafenhed nyde Betaling paa den Maade, som i Lovens 5te Bog om Opbud meldes, Frd. 28 Octbr. 1702 §§ 1 og 2. Hvorvidt de i L. 5—3—18 omhandlede Retsforfølgninger kunne have nogen Betydning med Hensyn til den i Anledning af Debtors fornævnte Undvigelse foreskrevne Fallitbehandling vil blive undersøgt i den næste Paragraph, der skal handle om dette Forsteds Betydning med Hensyn til Fallitboer i Almindelighed. Derimod bør det erindres,

at det her forudsættes, at Debitor hemmeligen undviger for Gjæld af Kongens Rige og Lande. Der-
 som Debitor altsaa vel hemmeligen har forladt sin Bepæl, men det er givet at han har taget Ophold andetsteds i Kongens Rige og Lande, eller det ei er antageligt at Undvigelsen er skeet for Gjelds Skyld, saa er den i Frd. 28 Octbr. 1702 §§ 1 og 2 forudsatte casus legis ei tilstede. Det maa imidlertid altid beroe paa et paa de concrete Omstændigheder grundet Skjøn — for hvilket almindelige Regler ei kunne gives — om den paagjældende Person kan ansees at være undvogen for Gjelds Skyld, og naar det derhos, som sædvanligt, slet ikke vides hvor den Undvogne er draget hen, saa tør det uden tvivl antages, at han er undvogen af Kongens Rige og Lande; thi ved at begive sig andetsteds hen indenfor Rigets Grændser, vil han ei kunne unddrage sig den personlige Hæftelse, og Frygt for denne Hæftelse maa ansees som det almindelige Motiv til Undvigelse for Gjelds Skyld. I Tvivlstilfælde vil Øvrigheden isørigt først have at bestikke en Værge for den borteblevne Person, ifr. Frd. 11 Septbr. 1839 §§ 6 og 7, og naar Værgen da finder at Boet er insolvent, vil han have at overgive det til Skiftebehandling.

Forsaaavidt det i Frd. 28 Octbr. 1702 er ferdret, af Undvigelsen skal være hemmelig, maa det erindres, at naar Debitor retteligen kan siges at være undvogen af Riget, maa det vel ogsaa forsaavidt være

steet hemmeligen, som det maatte være Creditorerne ubekjendt, at han saaledes vilde opgive sit Domicil her i Landet, og Mere kan der neppe fordræ. Den der t. Ex. med lovligt Pas og aabenlyst er bortreist til et Naboland, under Føregivende at det er en Lystreise, men dog i Virkeligheden i den Hensigt at forlade Riget for sin Gjelds Skyld, maa vistnok antages at være "hemmeligen undvogen" i den Forstand, der her synes at burde lægges til Grund.

2) Naar en Mand selv opgiver sit Bo til Skifterettens Behandling som fallit. Vel forudsætter L. 5—14—44, at et egentligt Opbudssbo i Lovens Forstand kan blive utilstrækkeligt til Creditorernes fulde Betaling, d. e. fallit i dette Ords vidtløftigere Betydning, men naar det, som her antages at være Tilfældet, ved Skiftebehandlingens Begyndelse er givet, at Boet er insolvent og dette navnlig er kjendes af Debitor selv, saa er han dog efter Lovens 5—14—41 uberettiget til at gjøre Opbud og erhverve de med et Opbud efter Loven forbundne Fordele, og han havde overhovedet ikke i Loven nogen Hjemmel til at overgive sit Bo til Skiftebehandling. Hverken han selv eller Nogen af hans Creditorer, som kunde have Interesse af at hans Bo kom under Skifterettens Behandling, kunde efter Loven bevirke dette. Debitor maatte finde sig i, at Enhver af Creditorerne anvendte sædvanlig Retsforfølgning imod ham, navnlig ved at hæfte hans Person, ligesom paa den anden Side en-

hver Creditor maatte forfølge sin Ret ved almindeligt Sogsmaal og lade det komme an paa, hvo der først kunde erholde Dem og Udlæg for sin Forbring. Derimod foreskriver Frd. 28 Octbr. 1702 § 5, at naar den, som befindes uden sin egen, Forseelse eller Forsømmelse, saafom ved mærkelig Tøftade, Jlds-vaade, Tyvehaand, Debiterers Gallering, Krig og Gjendehaand, at være kommet fra sine Midler, det for Stedets Øvrighed oprigtig tilkjendegiver, og alle sine beholdne Midler og Effecier med sine Bøger og Breve fra sig til samme Øvrighed redelig leverer, for sine Creditorer at tilfredsstille, da maa han ei paa sin Person af nogen af sine Creditorer arresteres, saalænge Boet saaledes under Rettens Forvaltning forbliver, paa det han derved imidlertid kan blive tilstede og de Vedkommende al fornøden Oplysning om Boets Tilstand give. Heri indeholdes nu en udtrykkelig Bemyndigelse for Debitor til at fremkalde Ekste og Deling af sit Fallibo mellem samtlige Creditorer, og den dermed forbundne Standsning af Forfølgningen imod ham ad den ordinære Rettens Wei, naar han befindes at være uden Forseelse eller Forsømmelse*).

*) Det er ei rigtigt, naar Banken S. 309 siger, at Frd. 28 Octbr. 1702 § 5 har tilsagt Fallenten personlig Arrestfrihed saalænge Boet staaer under Behandling, forsaavidt han ikke har paadraget sig Strafsansvar efter Forordningens §§ 3 og 4; thi han kan vel have været skyldig i Forseelse eller

Men Vergivningen har derhos uidentviol forudsat, at enhver insolvent Mand ligesaagodt kunde overgive sit Bo til Skifterettens Behandling ved udtrykkelig at erklære sig fallit, som han indirecte kunde fremkalde Skiftebehandlingen af sit Bo ved at undvige af Kongens Rige og Lande; thi ligesom dette i og for sig er naturligt, saaledes er det og kun den personlige Arrestfrihed, der knyttes til den Betingelse, at d. n. Paagjeldende er bleven insolvent uden sin egen Forseelse eller Forsømmelse. Det er derfor ogsaa blevet en aldeles constant Praxis, der er bekræftet ved de forskjelligte nedenfor anførte senere Rescripter, som omhandle Creditors Ret til at erklære deres Debitor fallit, at enhver insolvent, der er raadig over sin Formue, kan overgive sin insolvente Bo til Skifterettens Behandling, samt at enhver insolvent i Almindelighed søger Bevilling til under Skiftebehandling at fritages for Arrest, o: Protectorium, og ei at lade Arrestfriheden berøe paa det tvivlsomme Spørgsmaal, om hans insolvente Tilstand er uden hans egen Forseelse og Forsømmelse, jfr. No. 3. Iorrigt kan en udtrykkelig Requisition til Skifteretten om at tage Boet under Skiftebehandling gjerne være forbunden med den Paagjeldendes

Forsømmelse uden at have paadraget sig det nævnte Straffeanvar. Var casus legis det af Pansen opgivne, vilde og Protectorium, der nu søges saagodt som af enhver Fallent, i Almindelighed være uforsødent.

Undvigelse, saasom i det i en Egl. Resol. af 11 Aug. 1702 omhandlede Tilfælde, hvor en undvegen Debitor fra Helsingborg tilskrev Bysfogeden i Helsingør om at tage hans Bo under Skiftebehandling.

3. Naar En eller Flere af en Mand's Creditorer erklære ham fallit og opfordre Skifteretten til at tage hans Bo under Behandling.

Nel har den senere Lovgivning, navnlig en Rescript af 19 Mai og Pl. 14 Juni 1758 for Vestindien og et Rescript til Stiftamtmanden over Aalborg Stift af 18 Januar 1760, der senere er gjentaget i flere Rescripter for enkelte Steder i Norge, saasom Rescr. af 4 Decbr. 1761, 3 Septbr. 1772, 23 Febr. 1776 og 24 Mai 1782, erkjendt, at en insolvent Mand's Creditorer gyldigen kunne opfordre Skifteretten til at tage hans Bo under Fallitbehandling: Men det er paa den anden Side klart, at ikke enhver Creditor, hvis Fordring ei bliver betalt, kan være beføiet til at erklære sin Debitor fallit, og derved standse hans hele borgerlige Bedrift, istedetfor at anvende de almindelige Retsmidler til at erholde Gjeldstgjørelse; den extraordinære Fremgangsmaade, at søge sin Gjeldstgjørelse ved at erklære Debitor fallit, maa være bunden til visse Betingelser, hvilke allerede efter Forholdets Natur i det Væsentlige maae være, at Creditor har en virkelig Fordring, at Debitors Bo er utilstrækkeligt til hans Creditorers Betaling, og at Creditor, om dette

end er Tilfældet, ikke har Sikkerhed for, at han desuagtet vil kunne erholde Gjyldestgjørelse ved ordinær Retsforfølgning, hvorhos det endeligen er tvivlsomt, om ikke andre fortrinsberettigede Creditorer kunne modsætte sig at Debtors Bo tages under Fallitbehandling, fordi deres Ret derved krænktes. Foruden at disse Betingelser nu fordrer en nærmere Bestemmelse, som vi nedenfor skulle søge at meddele, saa frembyder der sig her den Banffelighed, at det hyppigen paa den Tid, da en eller flere Creditorer forlange deres Debtors Bo taget under Fallitbehandling, ikke lader sig bringe til Visshed, om de enkelte factiske Omstændigheder, af hvilke Falliterklæringens Gyldighed er afhængig, ere tilstede, medens det paa den anden Side aldeles vilde tilintetgjøre Niemedet med denne extraordinære Retsforfølgning, dersom man skulde udsætte Afgjørelsen af Spørgsmaalet om Fallitbehandling skal finde Sted, indtil det efter en formelig Procedure og tilveiebragte juridiske Beviser var afgjort, om hine factiske Omstændigheder vare tilstede. Dertil kommer, at den vigtigste af disse Omstændigheder, nemlig selve Debtors Insolvents, ofte ikke lader sig oplyse uden ved den Skiftebehandling, om hvis Lovlighed der er Spørgsmaal. Den eneste Udvei bliver da, at hvor det ikke paa den Tid, da Requisitionen om Fallitbehandlingen fremkommer, er givet, at den er lovlig, ei heller at den er ulovlig, men dette maa beroe paa de senere fremkommende Oplysninger om de factiske Omstændigheder, som ere omtvistede mellem

de Paagjeldende, der kan Requisitionen i Almindelighed ei tages til Følge med mindre Requirenten stiller Skifteretten tilstrækkelig Sikkerhed for den Erstatning for Løst, Creditspilde og andet Tab, som følger af Fallitbehandlingen, hvis det senere oplyses, at nogen af Betingelserne for sammes Lovlighed savnes. Ligesom dette Resultat allerede følger af Forholdets Natur, naar engang Falliterklæringer, som steet er i vor Lovgivning, skulle indrømmes Gyldighed, saaledes følger samme Resultat analogisk af Forstrifterne om Sikkerhedsstillelse i Anledning af begjært Arrest, L. 1—21—4, og er ogsaa tilbøielig forudsat i Pl. 14 Juni 1758, der tilkjendegiver, at Falliterklæringen steer paa Creditorernes Ansvar. Den nemlig, hvis Vo fratages ham af Skifteretten paa en Andens Ansvar, maa vistnok kunne fordrø Sikkerhed for, at Requirenten er i Stand til at fyldestgjøre dette Ansvar, naar det findes, at han ubesøiet er fredden til Falliterklæringen. Ved da at fremstille Betingelserne for en gyldig Falliterklæring skulle vi ogsaa nærmere omtale hvorvidt Sikkerhedsstillelse bør fordres af Requirenten, men forøvrigt maa vi om denne Sikkerheds Bestaaenhed henvise til de Regler, der i det Foregaaende ere meddelte om Sikkerhedsstillelse i Anledning af Arrest, og som ogsaa her i det Hele maa være anvendelige, see § 220.

Den første Betingelse for at Nogen kan erklære en Anden fallit er naturligvis, at han har en gyld-

dig Fordring paa den, hvis Vo han begjæ-
rer taget under Skiftebehandling; og maa
det derhos uidentvies ogsaa fordres, at Fordringen er
forfalden. Vel kan det synes noget haardt, at Credi-
torerne, naar de kunne gedsjøre Debtors Insolvents,
stulle finde sig i at han yderligere ferringer Voets
Status i det Tidrum, som hengaaer inden deres For-
dringer forfalde: Men Falliterklæringen er en Retsfor-
sølgning, der som al Retsfølgning maa udsættes
indtil Fordringen er forfalden, og den Refico, for hvil-
ken Creditorerne herved udsættes, have de selv under-
givet sig ved at give deres Debitor Credit til en vis
Tid. Det vil ogsaa sjældent med Visshed kunne af-
gjøres, at Debtors Formuessforfatning ikke muligen
kunde forbedres saaledes inden Forsaldstiden kommer,
at han til den Tid kunde gjøre Udvei til Fordringens
Betalning.

Derseem Fordringen allerede er constateret ved
Dom eller Herlig, ferinden Creditor forlanger Voet
taget under Skiftebehandling, eller støtter sig paa et
Dokument, der har offentlig Troværdighed, t. Ex. et
Gjeldsbrev, hvis Underskrifts Rigtighed er notarialiter
bekræftet, kan Debtors blotte Modsigelse af Fordringens
Rigtighed ikke blot ei hindre, at Voet bliver at tage
under Behandling, men ei heller medføre, at Requi-
renten af denne Grund skulde stille Sikkerhed for Føl-
gerne af hans Falliterklæring. Derseem dette derimod
ikke er Tilfældet, saa er det fer det Første klart, at

Skifteretten i ethvert Tilfælde ei bør tage den formentlige Debitors Bo under Skiftebehandling, med mindre Requirenten stiller Sikkerhed for den Erstatning, der kan blive at tilfjende Debitor, og Skifteretten bør vel endog i et saadant Tilfælde forlange Sikkerhedsstillelse forinden den afæfter den opgivne Debitor Erklæring om Fordringens Rigtighed; thi allerede denne Handling er frænkende, hvis Requisitionen ei er lovlig, og kan, især naar Debitor er i visse Stillinger, t. Ex. som Handelsmand, indvirke meget skadeligt paa hans Credit. Tvivlsommere er det, om Skifteretten bør paabegynde Skiftebehandlingen, naar Sikkerhed er stillet for dens Følger, uagtet Requisitus imodsiges Fordringens Rigtighed og Requirenten ei har tilstrækkelige Beviser for samme tilstede. Efter hvad ovenfor § 219 er anført om Requisitioner af Arrest, synes dog det bekræftende Resultat at maatte antages, naar Requisitus ei kan gjøre det sandsynligt, at Fordringen er urigtig eller i det mindste oplyse at Fordringen maa ansees for ikke lidet problematisk*); thi ellers kunde en Debitor ved en aldeles temerær Modsigelse, der dog ofte ei strax af Skifteretten kunde er-

*) I dette Tilfælde synes Afgjørelsen af Fordringens Gyldighed ei at burde drages fra den ordinære Ret ind under Skifterettens Paakjendelse ved et for Requisitus saa fordærveligt Retsmiddel som en Kallitserklæring, ifr. en Overretsdom i Jur. Tidst. XXXV. S. 90, hvilken Dom er stadfæstet af Højesteret.

kjendes at være ugrundet, standse den lovlige Fallitbehandling og eludere dens Niemed; og dette vilde navnlig blive Tilfældet naar Requisitionen støtter sig paa Verkefordringer, eller Requirenten endog har et med Bitterlighedsvidners Underskrift forsynet Dokument, hvorpaa han støtter sin Requisition; thi han kan dog i Usmindelighed ei have Bitterlighedsvidnerne selv tilstede og kan i alt Fald ikke føre dem for Skifteretten. Der er ei heller nogen Modsigelse i, at Skiftesforvalteren tager Voet under Behandling, ved en Forsegling og Registreringsforretning, men senere, naar den omtvistede Fordring ei bliver bevist, atter extradarer Voet i usærkket Tilstand til Requisitus, som da vil erholde fuld Erstatning af den af Requirenten stillede Sikkerhed; thi i et saadant Tilfælde, hvor Fordringen, hvorpaa Falliterklæringen er bygget, er modsagt og først senere skal bevises, tager Skifteretten kun foreløbig en Voet under Behandling; jfr. Præmisserne til den i Forsete f. 1824 S. 92 ff. og Bibl. for Lovk. I. 351 ff. indførte Decision, der in terminis er stadfæstet i H. Ret.

Den anden Hovedbetingelse for en gyldig Falliterklæring er, at Debtors Vo ei er tilstrækkeligt til hans Gjelds Betaling. Det kan allerede være givet inden Fallitten requireres, at Debitor maa ansees som insolvent, saasem naar der er Spørgsmaal om at tage en juridisk Persons Formue, til Et Livrenteselskabs Vo under Fallitbehandling, og dennes insolvente Status fremgaaer af de afslagne og Interessens-

terne meddelte eller offentliggjorte Regnskaber, ifr. Decision i Forsete 1824 S. 92 ff. og Bibl. for dansk Lovk. I. S. 351 ff. Det samme indtræder ogsaa, naar det efter en af Creditor hos Debitor foretaget lev-
 tig Arrest- eller Executionsforretning maa antages, at der ei ere ubehæftede Eiendele, som ere tilstrækkelige til den paagjeldende Fordrings Fyldestgjørelse. I saadanne Tilfælde kan der ei blive Spørgsmaal om en gyldig Indsigelse fra Debtors Side mod Forretningens Fremme paa Grund af, at han ikke skulde være insolvent. Dersom derimod Debtors Insolvents ikke saaledes er givet i det Moment, Fallitbehandlingens requireres af Creditor, og dersom der navnlig herfor ei høves andet Datum end at Creditor erklærer, at Debtors Formue ei vil være tilstrækkelig til hans Creditors Fyldestgjørelse, saa have vi her atter et Tilfælde, hvor Eksteretten, forinden den strider til Forretningens Begyndelse og til under samme at afsætte Debitor Erklæring om han erkjender sig for insolvent, bør fordrække Sikkerhed af Requirenten for den Erstatning, som han kan blive pligtig at udrede, hvis Debitor senere oplyser at han er solvent. Men naar en saadan Sikkerhed er stillet, bør Eksteretten ogsaa foretage en Begyndelsesforretning, hvorunder Debitor afsættes nærmere Oplysning, om han kan paavise at have Midler, som kunne antages tilstrækkelige til at fyldestgjøre Requirentens Fordring og den øvrige Gjæld, som denne kan oplyse at der paahviler hans Debitor. Dersom det nem-

lig skulde paaligge Creditorerne, forinden de requirere Fallitbehandling, at tilvejebringe fuldt Bevis for Debitors Insolvents, vil den dem tilstaaede Ret til at anvende den omhandlede extraordinære Retssforfølgning i de fleste Tilfælde ikke kunne bringes til Udførelse. Naar der da fra begge Sider under den foretagne Begyndelsesforretning, der ogsaa her bliver en foreløbig Act, er fremsført hvad Parterne kunne have at anføre for og imod Insolvensen, og Eksteretten derefter kan afgjøre, om det er antageligt, at Debitor er insolvent eller ikke, saa vil det ogsaa heraf afhænge om Eksterebehandlingen bør nyde Fremme eller ikke. Dersom endelig Debitors Solvents eller Insolvents, hvilket ofte vil være Tilfældet, kommer til at beroe paa, hvor høit hans Eiendele kunne ventes udbragte, hvorvidt hans udestaaende Fordringer kunne ventes at indkomme, og man ei under Begyndelsesforretningen kan have nogen bestemt Mening herom, maa det altsaa ogsaa her anses som uvis, hvorvidt Fallitbehandling vil findes lovlig, og Creditorerne synes da, naar de ville stille fuld Sikkerhed for den Erstatning, som vil tilkomme Debitor, hvis deres Formening om hans Insolvents ei bekræftes ved det endelige Resultat, at kunne fordrø Forretningens Fremme, men i modsat Fald ikke.

I Forbindelse med den Betingelse, at Debitors Bo skal være insolvent, har Hansen ferdret, S. 316—19, som en Betingelse for en lovlig Eksterebehandling, at der ere flere Creditorer, og naar

Debitor kan paaberaabe sig, at Requirenten er hans eneste Creditor, bør hans Pretest imod at Boet tages under Ekstebehandling tages tilfølg, uagtet han som forudsat maa indrømme Requirentens Fordrings Rigtighed og sin egen insolvente Tilstand. Denne Betingelse har saavidt vi skjønne enten ingen praktisk Betydning eller ogsaa er den ligefrem urigtig. Den har ingen praktisk Betydning, hvis Meningen er, at Requisitus skal oplyse at han ei har andre Creditorer end Requirenten; thi dels kan det ei let tænkes at en, som her forudsat, insolvent Mand ei skulde have mere end den eneste Creditor, Requirenten, han vil dog saa godt som altid skyldes Tjenestefolks Lon, Husleie eller anden saadan løbende Gjæld; dels vil det i alt Fald være Debitor umuligt at godtgjøre det ganske generelle non factum, at han ei har andre Creditorer end Requirenten*). Er Meningen derimod, at det skal paaligge Requirenten at oplyse, at Requisitus har andre Creditorer, saa er dette unaturligt, da det efter Forheldets Natur ei kan vedkomme ham at søge Oplysning om hvervidt hans Debitor har anden Gjæld, noget som denne derhos ofte aldeles kan holde skjult for ham. I denne Forstand er den omhandlede Betingelse for Falliterklæringen derhos stridende imod Lovgivningens Grundsætninger; thi ligesom denne, som Hansen og

*) Derfor beviser det ei heller Noget, at de Anordninger, som tale om Fallitboer, forudsætte som Regel, at der ere flere Creditorer.

saa selv bemærker, udtrykkeligen hjemler, at een Creditor uden de andres Samtykke kan erklære den insolvente Debitor fallit, ifr. Pl. 14 Juni 1758, Rescr. af 18 Januar 1760, Jur. Tidst. XIII. S. 66, saaledes viser ogsaa Pl. 14 Juni 1758, at det af Lovgiveren som lovlig erkjendte Niemed med den af en eller flere enkelte Creditorer fremsatte Fallitserklæring bestaaer i at bevirke, at ikke andre Creditorer, der kunne være dem aldeles ubekjendte, skulle staa sig forlods Belating ved at erhverve Dom og gjøre Udlæg for deres Fordringer førend de kunne dette; og dette Niemed, som ei kan opnaaes ved nogen Arrestforretning, vilde aldeles forfeiles, naar Debtors blotte Opgivende at han kun havde een Creditor skulde være tilstrækkeligt til at begrunde en Protest imod Fallitbehandlingen. Dertil kommer at ved en Fallitbehandling erholdes en ganske anden Sikkerhed for at samtlige den insolvente Debtors Eiendele, som han ei tør forfølge uden at paadrage sig betydeligt criminelt Ansvar, ville komme frem til Creditors Gyldestgjørelse, end hvor Requirenten under en Executionsforretning alene kan erholde Udlæg i de Eiendele, som han selv kan paavise; og naar Lovgiveren hjemler en Creditor, uden at spørge om andre Creditors Samtykke, at erklære sin insolvente Debitor fallit, saa maa han vel ogsaa ville tilsikre Creditor hin Fordel, som Fallitbehandlingen medfører. Vel henviser man her Creditor til at tvinge Debitor til at komme frem med hvad

han muligen fordølger ved at lade denne betægge med personlig Arrest. Men denne Arrest er et forhadet Middel, der anvendt imod en insolvent Debitor, efterat man har frataget ham de hos ham forefundne Eiendele, endog er et større Onde end en Falliterklæring, og naar man anviser Creditor dette Middel saa maa det dog være Meningen at han skal bruge det. Derhos medfører Anvendelsen af dette Tvangsmiddel en betydelig Uleilighed og en Beføstning for Creditor paa den Arresteredes Alimentation, hvilken Beføstning han ei kan erholde erstattet. Man synes saaledes aldeles ubeføiet til at indskrænke den enkelte Creditors Retsnydelse, ved at negte ham det for ham lettere Retsmiddel som Lovgiveren har givet ham uden at betinge det af at han kan oplyse at Requiritus har flere Creditorer, og i dets Sted anvise ham et bekofteligere og byrdefuldere.

Derimod maa vi her nærne som den tredie Betingelse for en gyldig Falliterklæring, at Requirenten ei er sikker paa ved den ordinære Retsforfølgning at erholde Gyldestgjørelse hos den iøvrigt insolvente Debitor, saasom naar han har tilstrækkeligt Pant i dennes Eiendele eller det dog ifølge Sagens Omstændigheder maa antages at han uden at iværksætte en Fallitbehandling vil kunne komme til sin Rets Nydelse, jfr. den forhen citerede Overrettsdem i Jur. Tidst. XXXV S. 91. At der ere andre Creditorer, som muligen kunne have Fordel

af at Debitors Bo toges under Fallitbehandling, er da et Requirenten uvedkommende Mement, og kan altsaa ei begrunde en Fordring for ham paa at den strængere Retsførfølgning, hvorpaa Debitor aldeles betages Naadighed over sit hele Bo, skal komme til Anvendelse. Af samme Grund maa det ogsaa antages, at den Creditor, der har en exigibel Fordring først bør søge at komme til sin Fyldestgjørelse ved at lade foretage Execution paa almindelig Maade, og først naar han ei paa denne Maade har kunnet erholde Fyldestgjørelse, kan han med Røie stride til den extraordinære Retsførfølgning at erklære sin Debitor fallit, jfr. en Kjendelse i Nyt Jur. Tidsskr. I. a. S. 186 ff. Denne Betingelse har isøvrigt liden praktisk Betydning; thi naar en Creditor har tilstrækkeligt Pant for sin Fordring, eller denne allerede er exigibel, saa vil hans egen Interesse opfordre ham til at holde sig til sit Pant og til at søge Fyldestgjørelse ved almindeligt Udlæg fremfor at benytte den vidtløftigere og langsommere Fremgangsmaade at lade Debitors Bo tage under Skiftebehandling.

Af større Bigtighed er det Spørgsmaal, om man kan negte en Creditor at erklære sin Debitor fallit, fordi det maa antages at denne er behæftet med saamegen anden i Concurordenen bedre prioriteret Gjæld, at hin Creditor ei vil paa Skiftet kunne erholde noget Udlæg for sin Fordring. Denne Indsigelse synes imidlertid ei at kunne hindre Creditor fra at erholde Re-

qvistiti Bo registreret og vurderet; thi forinden dette er fæet har man ei nogen tilstrækkelig Visshed for Størrelsen af Debtors Formue, og man kan da ei heller have nogen grundet Formening om, hvorvidt der ei kan blive noget udlagt til den Creditors Fyldestgjørelse, som har requireret Falliten; thi som Hansen ogsaa selv bemærker, S. 319, det er først ved Skiftebehandling, at Oplysning om Boets samtlige Midler og om de øvrige Creditorer kan tilveiebringes. Men naar Registrering og Vurdering har fundet Sted og det derhos ved Skiftets Begyndelse er oplyst, at der ere bedre prioriterede Creditorer, hvis Fordringer ville medføre, at der Intet kan blive til Udlæg til Requirenten, og som derhos ei for deres Vedkommende forlange Skiftebehandling, saa maa Debitor uden tvivl kunne fordrø sig Boet extraderet. Under de nævnte Forudsætninger er det nemlig givet, at Concurssbehandlingen vil være uden Nytte for Requirenten, og det vedkommer ei ham om den kan være til Nytte for de andre bedre prioriterede Creditorer, der ikke fordrø nogen Skiftebehandling. Det samme Resultat maa da end mere antages, naar de sidstnævnte Creditorer, der kunne have en betydelig retlig Interesse ved at Debitor bliver i Besiddelse af Boet og muligen derved kan forbedre sin Forsætning saaledes at han kan fyldestgjøre dem, modsætte sig Skiftebehandlingens Fremme. Derimod lader der sig ei opstille nogen Regel om, at Requirentens Fordring skal have en vis Størrelse, naar isvrigt de oven-

for udviklede Betingelser for en lovlig Falliterklæring er tilstede. Er imidlertid Fordringen af en ganske ubetydelig Størrelse, og det er Debitor magtpaaliggende at undgaa Skiftebehandling, vil han i Almindelighed ogsaa kunne gjøre Udvei til Forbringens Betaling *).

§ 309.

Kortfættelse. — Hvorvidt de i L. 5—3—18 omhandlede Retsforfølgninger ere til Hindrer for et Boes Overtagelse til Fallitbehandling.

Vi have trende udførligere Undersøgelser om denne Gjenstand af Gudenrath, Hansen og Scheel**), og det vilde føre til en uforholdsmæssig Vidtløftighed, dersom vi skulde drøfte hvert enkelt Moment, som fra begge Sider ere anførte: Vi skulle derfor idet vi forelægge vore Læsere den Anskuelse af disse Forhold, som

*) Hansen berører ogsaa her S. 322—323 Spørgsmaalet om hvorvidt et saakaldet responsabelt Interessentstab kan erklæres fallit. Men de herhen hørende tilbørlig tvivlsomme Spørgsmaal kunne alene fyldestgjørende besvares i Forbindelse med Fremstillingen af disse Interessentstabers hele Væsen. Jfr. ovenfor § 287.

**) Jfr. Jur. Tidsskr. XXV. 289—308; Hansens Skifteret S. 309—313, og Scheel om Tilbageholdelsesretten S. 22—32.

vi ansæ for den rigtige, alene fremhæve de Grunde, som vi antage for de afgjørende.

Da de senere Lovbestemmelser, som først have hjemlet, at et Bo, der fra Begyndelsen af er insolvent, kan overtages til Eksterbehandling 3: den egentlige Fallitbehandling, ikke indeholder Noget em, at L. 5—3—18 skulde være anvendelig paa Falliterklæringer, saa maatte det bekræftende Resultat sætte sig paa, at der var en fuldkommen Analogi mellem Levens Opbud, for hvilket de i L. 5—3—18 nævnte Rettsfølgninger skulle være en Hindring, og Fallit. En saadan Analogi ere nu alle enige om at negte for det Tilfælde, at det er en Debitors Creditorer der erklære ham fallit, og ei ham selv, der overgiver sit Bo til Eksterbehandling, jfr. Pl. 14 Juni 1758. Man er fremdeles enig om, at L. 5—3—18 eibeller kan komme til Anvendelse hver Galtiten fremkalder derved, at Debiter for Gjelds Skuld hemmelig undviger af Kongens Rige og Lande, navnlig ifølge Gr. 28 Octbr 1702 § 2, som tilkjendegiver, at ingen Følgning, hverpaa der ei er erhvervet Dom førend Galtenten undveg, skal være til Hindrer for Fallitbehandlingen. Der staaer det Tilfælde tilbage, hver Debiter uden at undvige selv opgiver sit Bo til Eksterrettens Behandling, og det bliver altsaa alene at undersøge, om L. 5—3—18 kan blive anvendelig med Hensyn til en paa denne Maade fremkaldt Fallit. Nu maa det vel indrømmes, at Debiter, ved at opgive sit Bo som fallit, foretager sig en ligesaa

vigtig Disposition over Boet, som den der fleer ved Opbud, ja endog en mere indgribende, idet Lovens Opbud forudsætter, at det fra Begyndelsen af er antageligt, at alle Creditererne kunne blive betalte, medens Falliterklæringen bevirker, at de Creditorer, som have den ringeste Plads i Concursordenen, enten ganske eller tilbøielig udelukkes fra Betaling, hverimod de, hvis Falliten ei var indtraadt, ved at erhverve Dom og Udlæg tidligere end de øvrige Creditorer, maaſte endog blot ved at requirere personlig Arrest og hermed trænge Debitor til først at betale dem, muligen kunde have erholdt Fyldestgjørelse fremfor hine Creditorer. Fremdeles kan man ei negte, at Overgivelsen til Fallitbehandling, ligesaa vel som Opbudet, indeholder en *datio in solutum*, og ſaaledes synes at nærme ſig Begrebet om en Afhændelse af Debtors Bo til Creditorernes Fyldestgjørelse. Men vi ſjønne dog ei rettere end at der ei finder nogen fuldkommen Analogi Sted mellem Lovens Opbud og Debtors egen Falliterklæring; thi den første fleer i et andet Viemod end den ſidſte, idet Debitor ved hin vil ſtandſe ſine Creditorer i at anvende de almindelige Retſmidler imod ſig, og vinde Arrestfrihed og de andre mindre betydelige med Opbud forbundne Fordele for ſig, medens han paa den anden Side forudsættes at kunne ſtaffe enhver Creditor Fyldestgjørelse, naar han dertil ſaaer Tid. Derimod har Falliterklæringen og Fallitbehandlingen et andet, og derhos fra Retſærdighedens Standpunkt vigtigere, Vi-

med, nemlig at bevirke den insolvente Debtors Formue del: mellem hans Creditorer efter den lovbestedte Concurdborden, det er paa den Maade som Lovgiveren nu engang har anseet for den retfærdige. Der kunde saaledes meget vel være Grund til at forbyde den Mand, om hvem det var antageligt, at han havde Midler til sine Creditorers Gjeldstgjørelse, at standse dem i deres Rets Førfølgning, naar de allerede i dette Viemed havde foretaget de i L. 5—3—18 nævnte Rets handlinger, uden at der fandtes at være tilstrækkelig Grund til at forbyde en Mand, som er insolvent, at bevirke den efter Lovgiverens Anstuelse retfærdigste Fordeling af sin Formue mellem samtlige Creditorer, fordi nogen af disse allerede havde begyndt en Retsførfølgning imod ham, navnlig med Arrest eller Stævning til Høieste Ret*), ved hvilke Handlinger der ei begrundes nogen Fortrinsret fremfor andre Creditorer. At dette nu ogsaa har været Lovgiverens Anstuelse fremgaaer saavidt vi skjønne af Fr. 28 Oct. 1702. Denne Anordning omtaler nemlig først den Fallitbehandling, som fremkaldest ved Debtors Undvigelse af Kongens Rige og Lande for Gjelds Skyld,

*) Ved at omtale Stævning til Høieste Ret kan dels sigtes til Grever og Friherrer, som have Høieste Ret til Bærneting og i Almindelighed ei ere arrestable; dels til de Tilfælde hvor en Overretsdom, der gaaer ud paa Frifindelse, af Citanten ved en Appellationsstævning bringes ind for Høieste Ret.

og tilkjendegiver derhos, som alle indrømme, i § 2, at P. 5—3—18 i det Hele ei skal være anvendelig med Hensyn til Voets Overtagelse til Skiftebehandling, idet ingen Arrest, Beslag eller anden Førfølgningsmaade, hvorpaa ei Dom førend Fallenten undveg falden er, skal nyde nogen særdeles Prioritet, de andre Medcreditorer til Skade. Men naar Lovgiveren derhos, som ogsaa er naturligt, i Forordningens 5te Paragraph ferudsætter, at en Debitor ved sin udtrykkelige Falliterklæring kan bevirke, at hans Be kommer under Skiftebehandling, uagter han bliver tilstede, og naar Lovgiveren fremdeles ei giver nogen særegen Forfrist om et saadant Fallitboes Overtagelse og Behandling, saa synes det temmelig klart, at Lovgiveren maa have henholdt sig til de Forfrister, som han i de tidligere Paragrapher har givet om Fallitbehandlingen i Anledning af Debtors Undvigelse, og som vare de eneste gjeldende Forfrister man havde om denne Gjensjand; jfr. Fdg. 10 Septb. 1701. Dette synes at være saameget naturligere, som det dog ogsaa, naar Debitor undviger af Kongens Rige og Lande for Gjelds Skyld, er ved hans frivillige Handling at Fallitbehandlingen nødvendigen fremkaldes; og der forekommer os ei at være nogen tilstrækkelig Grund for, at han mindre ved sin udtrykkelige Falliterklæring skulde kunne bevirke sin Formues retfærdige Fordeling mellem samtlige Creditorer, end ved hans i Undvigelsen indeholdte stiltiende Fallit.

erklæring*). Han disponerer i Gjærningen paa samme Maade over sit Bo i Henseende til Creditorernes Fyldestgjørelse, hvilken af de tvende Fremgangsmaader han saa vælger.

Men uagtet vi saaledes ikke kunne ansee Lovens 5—3—18 i sin hele Udstrækning anvendelig paa Falliterklæringer, skjønte vi dog ikke rettere end at den Creditor, som allerede har erhvervet Dom for sin Fordring, i det mindste i de tvende Tilfælde, hvor Falliten fremkaldes ved Debtors Undvigelse eller ved hans egen Opgivelse af Boet til Skiftebehandling, ikke taber sin Ret til at erholde Udlæg af Fallentens Midler for sin Fordring. Lovens 1—24—20 til 22 indeholder nemlig den almindelige Regel at en Domhaver skal erholde Udlæg, med mindre de andre Creditorer have kunnet begjære Udlæg før han, eller have ældre Domme og begjære Udlæg paa samme Tid; og da Lovgiveren derhos paa den ene Side i L. 5—3—18 forbyder den domfældte Debitor at opbyde sit Gods og paa den anden Side ei kjender til en fra Opbudet forskjellig af Debitor selv eller hans Creditorer fremkaldt Fallitbe-

*) Jfr. Udtrykkene i Resc. 18 Jan. 1760: "hvad enten Concursern eksisterede deraf, at Debitor undvigte, og derved selv tacite declarerede sig fallit, eller og deraf, at een eller flere blandt hans Creditorer have declareret ham fallit"; see ogsaa *Stamps og Erkl. II. S. 718.*

handling, saa kunde Domhaverens Ret til at erholde Execution for sin Fordring ei efter Lovens betages ham ved nogen ensidig Handling hverken af Debitor eller hans øvrige Creditorer*). Det synes ogsaa at være aldeles naturligt at de Creditorer, der ei saaledes som Domhaveren havde forfulgt deres Fordringer til Doms, men som, for at bruge Lovens Ord i 1—24—20, selv havde forsømt deres Ret, skulde ved en ensidig Handling, nemlig Falliterklæringen, kunne tilintetgjøre den

- *) Derimod bestemmer Lovgiveren udtrykkeligen, at Debtors Død, naar Arvingerne fragaar Arv og Gjæld, ophæver Domhaverens Ret til at gjøre Udlæg i Debtors Gods, og at han i dets Sted skal nøies med den ham tilkommende Plads i Concursordenen, ifr. L. 5—14—38 og 39; og det er ogsaa ganske naturligt at det indtraadte Dødsfald, der medfører at Boet skal skiftes og deles mellem samtlige den Afsødes Creditorer, tillægges en ganske anden Indvirkning paa Domhaverens Ret, end den ensidige Handling, hvorved enten Debitor selv eller hans øvrige Creditorer i deres Interesse ville fremkalde saadan Skifte og Deling. L. 5—14—43, hvorefter der i et Dpbudsbo, i Lovens Betødning, skal forholdes, som tilforn sagt er om Arvs og Gjælds Fragaelse, kan ei føre til et andet Resultat, thi dette Lovsted forudsætter naturligvis at Dpbudsboet lovligen er kommen under Dpbudsbehandling, ifr. ogsaa Ordene "naar det er sket" hvormed Artikel 43 begynder; men efter L. 5—3—18 kunde den Domsfældte ei lovligt gjøre Dpbud.

lovbestemte Virkning af denne deres Forsømmelse og dermed berøve Domhaveren Frugten af den erhvervede Dom og derpaa anvendte Besættning. End mindre kunde det stemme med Forholdets Natur, naar Lovgiveren engang havde givet Domhaveren den i Lovens 1—24—20 til 22 tilstaaede Ret, at Debitor selv ved sin ensidige Handling skulde kunne betage ham denne Ret. Det staaer nu tilbage at undersøge, om de senere Lovbestemmelser om Fallit have betaget Domhaveren den nysmeldte Ret til at erholde Udlæg, som Loven, saavidt vi skjønne utvivlsomt hjemlede ham. Men dette er saa langt fra, at vi meget mere synes at have Lovgiverens udtrykkelige Bestemmelse for det Modsatte. Idet Fr. 28 Octb. 1702 § 2 nemlig foreskriver, at ingen Arrest, Beslag eller anden Forfølgningsmaade skal nyde nogen særdeles Prioritet, de andre Medcreditorer til Nachdel, tilføies den Undtagelse, hvorpaa ei Dom, førend Falliten undvigte, falden er, og herved er det saa tydeligen som muligt tilkjendegivet, at den affagte Dom skal have en særdeles Prioritet, som kan blive de andre Medcreditorer til Skade; thi disse Udtryk kunne ei forstaaes om anden Ret end den som Domhaveren efter Loven havde til at gjøre Udlæg, og der efter Loven, som ovenfor viist, ei kunde betages ham ved Debtors ensidige Handling. At forstaae den nævnte til Domhaverens Fordeel gjorte Undtagelse om den Forret, som i Arv og Gjelds- Fragaafelseshøer i Concursordenen er

tillagt lovligen forhrervede Domme fremfor Regningskrav, er ikke stemmende med de brugte Udtryk, da denne Forret ikke kan benævnes en særdeles Prioritet, idet Domme i Concurssordenen alene staae lige med chirographariske Krav i Almindelighed, og end mindre kan denne Plads i Concurssordenen komme de andre Medcreditorer i Almindelighed til Skade, saaledes som det forudsættes i Forordningen om den Prioritet, der forbeholdes Domhaveren. Dertil kommer, at den Ret, der kunde tilkomme Arrestimpetranten efter Loven, men som ved Forordningen negtes ham i Henseende til Fallitboer, ei kunde være anden end at Falliterklæringen; i Overensstemmelse med hvad L. 5—3—18 foreskrev med Hensyn til Opbud, ei skulde have Gyldighed i Forhold til ham, og det maa da efter Sammenhængen være denne Ret, der forbeholdes Domhaveren, og som for denne falder sammen med Ret til at gjøre Udlæg i Fallentens Gods, uagtet samme er taget under Skiftebehandling.

Mere tvivlsomt er det vistnok om Domhaveren kan tillægges samme Ret, naar det er Fallentens øvrige Creditorer som erklære ham for fallit. Efter hvad ovenfor er anført om Lovens Grundsætninger i 1—24—20 til 22, som ogsaa ere bekræftede ved Fr. 30 Septbr. 1778, synes de ogsaa at tale for, at de øvrige Creditorer ei ved deres ensidige Handling, Falliterklæringen, skulde kunne betage Domhaveren Frugten af den af ham før Falliterklærin-

gen tilendebragte Retsforfølgning. Men Rescr. af 19 Mai 1758, bekjendtgjort ved Pl. 14 Juni 1758, synes at indeholde et afgjørende Argument imod at tillægge Domhaveren, blot som saadan, Ret til at gøre Udlæg i Boet; thi uagtet Placaten i sin Begyndelse ogsaa alene tilholder, at ingen Arrest skal medføre nogen Præference eller hindre Fallitbehandlingen, tilføies der dog senere, at kun hvis Udlæg efter Dommen er begjært og vedbørlig forfulgt, eller Dommen i Anledning af dens Indankning til høiere Ret, i Overensstemmelse med Lovens 1—24—22, forkyndt for Rettens Middel, som Udlæg gjør, bør ingen Fallitdeclaration finde Sted, dem som ved Arrest, Dom og lovlig begjært og forfulgt Udlæg have sørget for deres Ret til Hinder i deres lovligen erhvervede Ret i nogen Maade. Det synes herefter at det ei er tilstrækkeligt til at conservere Retten til Udlæg i et efter de øvrige Creditorers Begjæring under Ekspeditionsbehandling taget Fallitbo, at Dommen er bleven affagt og nu, i Overensstemmelse med Pl. 18 Jan. 1788, tinglæst inden Fallitdeclarationen; hvorimod Udlæg eller Affætning skal være begjært. Men det maa herved bemærkes at Rescriptet af 19 Mai og Pl. 14 Juni 1758 alene ere givne for de Vestindiske Øilande og fremkaldte ved Klage fra Kjøbenhavns Handlende over Misbrug af Arrestationer til Forurettelse for de øvrige Creditorer, som erklærede Debitor fallit; og vel fremgaaer det nu tydeligen af Forhandlingerne i Anledning

af denne Placats Udgivelse, som findes i *Stampes Erklæringer II. S. 32—53 og S. 64 og 97*, saavel som af flere senere Bestemmelser, at forsaavidt Placaten negter Arrest nogen Præference i de omhandlede Gællitboer, indeholder den en Anvendelse af *jus commune*; men derimod er det ei afgjort, om den Modification af Domhaverens Ret til Execution hos Debitor efter Lovens Grundsætninger i L. 1—24—20 til 22 og i L. 5—3—18, som Placaten indeholder, ogsaa af Lovgiveren er anseet som *jus commune*, eller om denne Modification ei snarere maa ansees som et *jus singulare* for de Bestindiste Besiddelser, i hvilken Henseende maa mærkes, at Lovcommissionens Indstilling, hverpaa Rescriptet og Placaten ere byggede, udtrykkeligen gik ud paa, at for Eilandene kunde den Befaling gives, som indeholdes i Placaten; ligesom Præmisserne til Placaten ikke heller tydeligen vise, om ikke Domhaverens Prioritetsret til at gjøre Execution i det af ham arresterede Gods efter almindelig Ret begynder fra Dommens Afsigelse*). Imidlertid vilde vi være tilbøielige til at ansee Pl. 14 Juni 1758 for afgjørende imod Domhaverens Ret til blot paa Grund af

*) Udtrykkene "fra hvilken Tid hans Prioritetsret . . . , begynder" synes endog nærmest at maatte refereres til de foregaaende Ord "efter forhvervet Dom". *Sfr. Stampes Erkl. II. S. 33 og især hans Erklæring II. S. 716—18*, der foranledigede det strax nedensfor nævnte Rescript. af 18 Januar 1760.

sin forinden de øvrigt Creditorers Falliterklæring erhvervede Dom at gjøre Execution i Fallitbeet, dersom vi ei i det senere Rescript af 18 Januar 1760 (der upaatvivleligen maa ansees at afgjøre hvad der er jus commune, eftersom det ved Resc. 4 Decbr. 1761 og flere andre Rescripter er udvidet til forskjellige Stifter i Norge) maatte finde et positivt Argument for den omtvistede Domhaverens Ret; thi i dette Rescript hedder det med rene og klare Ord, at Arrester ikke præjudicere Umyndiges Fordringer i Bærgens Bo, naar de ikke ved Dom ere confirmerede og kjendte lovlige førend det kom til Concur, hvad enten Concursen existerede deraf, at Debitor undvigte og derved tacite declarerede sig fallit, eller og deraf, at En eller Flere blandt hans Creditorer have declareret ham fallit. Ligesom her nemlig begge de forskjellige Fallittilfælde i den omhandlede Henseende ere erklærede for ensartede, saaledes er det ogsaa sagt, at Dommens Erhvervelse er tilstrækkelig til at give Domhaveren Præference fremfor de øvrige Creditorer. Det er endog efter alt Anførte tvivlsomt, om ikke Dommens ved Pl. 18 Jan. 1788 befalede Ringlæsning er uforuden for at give Domhaveren den her omhandlede Ret til at gjøre Execution i Fallitens Eiendele; thi den erhvervede Executionret efter L. 1—24—20 ff. er ei afhængig af Ringlæsningen. Det Mødsatte er uidentvivel dog antaget, idet de nedenfor nævnte Høie-

retsdomme, som have tillagt Domhaveren Ret til at gjøre Execution i Fallitboet, kun angaaer tinglyste Domme, og ratio legis i Pl. 18 Januar 1788 ogsaa synes at medføre, at den Domsfældtes Creditorer med Hensyn til deres Ret til at erklære Debitor fallit bør have Underretning om den affagte Dom, før at den skal betage Falliterklæringen Virkning i Forhold til Domhaveren. Vi skjønte saaledes ei rettere end at enhver Domhaver, i alt Fald naar han har ladet sin Dom tinglyse før end Concursen indtræder, beholder sin Ret til at gjøre Execution i Fallentens Midler.

Vi have iøvrigt i den foregaaende Undersøgelse forudsat, at Domhaverens Ret indskrænker sig til at han kan gjøre Execution i Fallentens Midler, og at Fallitbehandlingen altsaa ei i det Hele bliver en Nullitet, saa at Domhaveren skulde kunne fordræ, at Boet igjen skal ekstraheres den Domsfælde, og vi kunne derhos ei heller med Gudenrath og Scheel loc. cit. antage, at Skifteforvalteren ei tør tage et Fallitbo under Behandling, forinden han ved Attest af Pantebogen har forviiset sig om, at der ei er overgaaet den Paagjeldende en tinglyst Dom, hvilket ei heller, saavidt os bekjendt, iagttages i Praxis. Det vilde nemlig i og for sig være unaturligt, at Fallitbehandlings Ugyldighed skulde strække sig videre end i Relation til Domhaverens Fordring, og dette tilkjendegives ogsaa i Slutningen af Pl. 14 Juni 1758 i det der forudsatte Tilfælde, at Domhaveren før Falliterklæringen

har requireret Execution eller Affætning; thi det hedder her, at Fallitdeclarationen ei skal være Domhaverens Ret til Hinder, og dette iagttages fuldkomment, naar Domhaveren beholder Ret til at gjøre Execution i Fallentens Midler.

Det er ogsaa ved Høiestretsdom af 30 Januar 1804 og flere senere Høiestretsdomme, jfr. Scheel loc. cit. S. 24—25, antaget, at Domhaveren, hvis Dom er tinglæst, har Ret til at gjøre Execution i et Fallitbo, og om disse Høiestretsdomme endog alene have angaaet det sædvanligste Tilfælde, hvor den vedkommende Debitor selv har overgivet sit Bo til Skifterettens Behandling, saa maa vi efter det Anførte formode, at Høiestret vil komme til det samme Resultat, hvor den Domfældtes øvrige Creditorer have erklæret ham fallit.

Da et af Debitor indgaaet offentligt Forlig endeligen har samme Executionskraft som en endelig Dom, saa maa det, der her antages om Domhavernes Ret til at gjøre Execution i Fallentens Midler, ogsaa blive anvendelig med Hensyn til flige tilbørligen tinglæste Forlig. Dette er ogsaa antaget i en Overretsdom i Jur. Tidsskr. XX. S. 115.

B. Om Fallitboets Overtagelse af Skifteretten og Kundgjørelse herom til Ting.

§ 310.

Naar Skifteforvalteren har besluttet eller ved sin Kjendelse afgjort, at Boet bliver at tage under Skiftebehandling, har han at overtage samme ved en Begyndelsesforretning, der i det Hele er lig den Begyndelsesforretning hvorved et Sterv- eller Opbudssbo overtages til Behandling. Det er imidlertid i det Foregaaende bemærket, at Skifteretten i Anledning af en eller flere formentlige Creditorers Begjæring om at tage deres Debtors Bo under Skiftebehandling kan have at foretage en foreløbig Forretning, hvorunder Debitor eller andre Creditorer kunne fremsætte deres Protest imod Boets Overtagelse af Skifteretten. Saa længe denne da endnu ikke er kommen til det Resultat, at Boet bør tages under Behandling, finder naturligvis endnu ikke nogen Fallit Sted, og dersom Skifteretten bliver nødsaget til at udsætte den begyndte Forretning til en følgende Dag, for at give Parterne Leilighed til at skaffe yderligere Oplysninger, saa kan der ei blive Spørgsmaal om en Kundgjørelse til Ting af en saadan begyndt Forretning, saa lidet som denne kan have den Indvirkning paa den paagjældende Debtors Raadighed over sin Formue som en gyldig Fallit-

erklæring har*). Da imidlertid enhver paa Debitors Begjæring indrømmed Udsættelse af Fallitdeclarationen, forudsat at denne dog senere findes lovlig, tilbøds giver Requirenten til Pris for Transactioner fra Debitors Side, som ofte ganske kunne berøve ham den Gjældstgjørelse, han under Concurssbehandlingen kunde have opnaaet, saa bør en sliq Udsættelse ei af Skifteretten tilstaaes uden en klar retlig Nødvendighed, ligesom vi ovenfor have viist, at det i Tvivlstilfælde i Almindelighed maa indrømmes Requirenten, naar han stiller fuld Sikkerhed for den eventuelle Erstatning til Debitor, at han kan erholde Debitors Bo foreløbigen taget under Skifterettens Behandling, indtil Spørgsmaalet om Fallitens Lovlighed kan blive afgjort og det derved tillige bestemt, om Boet igjen skal extradere Debitor eller videre behandles til Skifte og Deling mellem Creditorerne. Om nu end en saadan foreløbig Behandling af Boet i Almindelighed alene vil gaae ud paa Boets Registrering og Burdering samt paa den til Formuens Conservation, og Næringsdriftens Fortsættelse nødvendige Administration, saa er dog Boet her taget under Skiftebehandling, og sammes Wiemed fordrer da, at denne Behandling ei mindre end den endelige Fallitbehandling bør kundgjøres til Ting, ligesom den maa suspendere Debitors Aa-

*) Requirenten af Fallitbehandlingen kan lovrigt — dog kun tilbøds — sikkre sig ved Arrest, hvorom ovenfor er handlet.

dighed over Boet, indtil dette muligen — naar det nemlig senere oplyses at Fallitbehandlingen ei lovligten kan finde Sted — igjen bliver ham at extradere af Skifteretten *).

Den Begyndelsesforretning, som bliver at foretage naar det er afgjort, at Debtors Bo skal tages under Fallitbehandling, og Boet ei allerede tidligere er i Skifterettens Værge som Sterv- eller Ophudsbo, maa naturligtvis gaae ud paa Forsegling, Registrering og Bundering, og derved maa i det Hele iagttages de samme Regler som ovenfor i § 289 ere fremstillede med Hensyn til Begyndelsesforretningen i et Stervbo, og navnlig er Skifteforvalteren ikke beføiet til *propria auctoritate* at inddrage de Gjenstande under Skiftebehandlingen, som ikke ere i Fallentens Besiddelse*), om end denne opgiver at de ere ham tilhørende, hvorimod Skifteretten maa anlægge Vindicationsføgsmaal imod Besidderen ved den ordinære Ret. Iøvrigt er

- *) Om Gebyret for den Kjendelse, hvorved Skifteforvalteren negter at tage Boet under Behandling, kan jvnføres Hansen S. 323—24, hvormed dog maa sammenholdes Canc. Skr. 18 Juli 1820.
- *) Hvorvidt de af Fallenten ordinerede eller til ham confignerede Varer kunne inddrages i Fallitboet, navnlig naar Fallenten har faaet Connossementerne i Hænde, eller har remitteret eller accepteret Brevler for Varernes Kjøbesum, er et Spørgsmaal, som hører under den civile Ret; jfr. iøvrigt Hansen S. 330—31 og Forsete for 1824 S. 574 ff.

det naturligt, at Skifteretten, naar Fallenten er tilstede, bør opfordre denne til at opgive og paarise alle sine Eiendele, hvorved det er vel at mærke, at han paadrager sig criminel Ansvær dersom han lægger Dølgemaal paa hvad han eier, og saaledes søger at unddrage nogen af sine Eiendele fra at komme under Skiftebehandling, jfr. Fdg. 11 April 1840 § 54.

Skifteretten maa i Almindelighed være besejret til foreløbigen at lade Fallenten beholde det Fornødne til Husholdningens Fortsættelse; thi det hele Boets Løb, især med Hensyn til de begyndte Forretningers Fortsættelse, og Contoiristers og andre Tjenestefolks Ret til at erholde Kost og Løn til Skiftetid, vil oftest gjøre det nødvendigt, at Husholdningen fortsættes, og det kan da ei præsumeres, at Creditorerne ville fordrø, at Husholdningen øieblikkeligen skal hæves. Naar en saadan Paastand imidlertid fremkommer fra de enkelte af Creditorerne, som have bevirket Falliten, eller som først have meldt sig, saa er Skifteretten ei besejret til at tage noget Hensyn til Fallentens personlige Trang til Husholdningens Fortsættelse, men alene til hvorvidt Boets Løb og dermed de øvrige endnu uanmeldte Creditorers Interesse gjør samme ønskelig for Boet. Fallenten er ei heller berettiget til at erholde nogle af de ham nødvendigeste Effecter undtagne fra Skiftebehandling, ikke engang Haandværkstøi eller Sengklæder, jfr. L. 5—14—41 og Canc. Skr. 3 Apr. 1790 og 30 Mai 1818. Denne maatte altfor store Stræng-

hed, som ogsaa i andre nyere Fallitlovgivninger er forladt, fører imidlertid til, at de fleste Fallenter, inden de opgave deres Bo til Skiftebehandling, uanseet de strænge Straffebestemmelser, søge at reservere sig Noget for dem selv, navnlig den rene Penge, som de kunne faae i Hænde førend Fallitten udbryder, og Fallitlevenes Strængighed hos os bliver saaledes snarere den almindelige Credit til Skade end til Gavn.

Dersom Fallitbehandlingen fremkommer derved, at et Stervbo findes insolvent, behøves ikke nogen Kundgjørelse heraf til Ting, da der i et Stervbo ei kan være Tale om, at Debitor kan foretage sig Dispositioner til Skade for Boet. Om det end er Hustruens Død, som har fremkaldt Skiftebehandlingen, kan Manden vel, medens Boet staaer under Skiftebehandling, forbinde sig selv personligen og hans nye Creditorer kunde naturligtvis søge Gjældstgjørelse i den ham paa Skiftet udlagte Hovedlød, men han kan ei forbinde det fælles Bo til Skade for dette Creditorer, og man har heller aldrig anseet det nødvendigt, at det skulde kundgjøres til Ting, at Hustruen var død og at det fælles Bo som Følge deraf var taget under Skiftebehandling. Ligesaa lidet bliver der Spørgsmaal om en Kundgjørelse til Ting af, at et Bo, der er taget under Behandling som Opbudbo i egentlig Gerstand, befindes insolvent og saaledes gaaer over til at blive et Fallitbo, thi ved den i L. 5—14—42, ifr. Pl. 10 Apr. 1841 § 2, befalede Tinglæsning af Opbudet er det allerede bragt til almindelig

Kundskab, at den Opbydende er betaget Raadighed over Boet. Om Ringlæsningen af et Fallitboes selvstændige Overtagelse til Skiftebehandling havde man derimod tidligere ingen udtrykkelig Forbestemmelse; men at den dog burde finde Sted, fulgte analogist af L. 5—1—9, 5—14—42, Pl. 18 Jan. 1788, Fdg. 24 April 1833 § 2 og de forstjellige Forbestemmelser om Ringlæsning af Oppebørselsbetjentes Bestallinger; og dette blev ogsaa altid iagttaget i Praxis. Derimod var det meget omtvistet, om ikke den Actus, at et Bo toges under Behandling som Opbuds- eller Fallitbo, endog i Mellemtiden fra sammes Foretagelse til dens snarest mulig iværksatte Ringlæsning maatte gjøre Debitors Dispositioner over Boet ugyldige. Vel kunde herimod indvendes, at tredie Mand paa denne Maade udsattes for et ham utilregneligt Tab, idet han ei af Pantebogen kunde erfare Noget om hans Medcontrahents ved Opbudet eller Falliten forarsagede Inhabilitet til at disponere over de til hans Bo hørende Eiendele, medens man dog ikke billigen kan fordre, at den, der vil indlade sig i Contractsforhold, skal henvende sig til Stedets Skifteret for at erfare, om den eventuelle Medcontrahents Bo er taget under Skifterettens Behandling, ligesom det criminelle Ansvar, der maa paahvile en Debiter, naar han foretager Dispositioner over de til Boet hørende Eiendele efterat Opbudet eller Falliten er indtraadt, i Almindelighed maa sikke Boets Creditorer imod at slige Transactioner af ham blive

foretagne. Men paa den anden Side ligger det dog i den Actus, hvorved Boet tages under Skiftebehandling, at Debtors Raadighed over samme ophører, uden at denne Virkning af Lovgiveren var bunden til Tinglysningen af samme, hvilket, som ovenfor bemærket, ogsaa altid er antaget, naar det fælles Bo paa Grund af Hustruens Død som Stervbo kommer under Skiftebehandling. Denne Mening var ogsaa bifaldet i en Overrettsdom i Jur. Tidsskr. V. a. S. 186, og Høiesteret havde i en Betænkning om denne Gjenstand, see Coll. Tid. for 1839 S. 970, yttrret, at det ikke kunde ansees som et afgjort Resultat af den da gjeldende Lovgivning, at den Actus, hvorved et Bo tages under Behandling som Opbud- eller Fallitbo, skal tinglyses for at gjøre Fallitens Dispositioner ugyldige. Derimod var en modsat Mening antaget i en Særetsdom, som findes i Jur. Ark. VI. S. 39—41. Dersom man antager, at Opbudets og Fallitens Indvirkning paa den Opbydendes eller Fallitens *habilitas contrahendi* efter den ældre Lovgivning først indtræder med Tinglysningen, saa have ei alene de Dispositioner Gyldighed, som ere tinglyste inden Opbudet eller Falliten bliver tinglyst, men naar hin Disposition er læst i rette Tid efter L. 5—3—28 og 5—7—7, har Dispositionen Gyldighed, naar Udstedelsens Datum falder før Opbudets eller Fallitens Tinglysning, om end Dispositionens Tinglysning iværksættes paa en senere Retsdag. Dersom Dispositionen derimod tinglyses i

urette Tid, og derhos paa samme Dag som Opbudet eller Falliten stæer, eller og læses i rette Tid, men først er udstedt paa den nævnte Dag, da have Ørsted og Hansen antaget, at Dispositionen ei kan ansees gyldig, efterdi Udstederen ei kan siges at have haft Habilitet til at forhæfte sit Gods den Dag, da Panteretten skulde stiftes, see Jur. Tidsskr. XVI. b. S. 288 ff., og dette er ogsaa antaget i en Overretsdom i Jur. Tidsskr. XX. S. 20 ff. Udtællinger til Fallenten paa hans Tilgodehavende kunne naturligvis ei heller gyldigen stæe til ham, efterat han er bleven inhabil til at disponere over sit Bo. Dersom tredie Mand endeligen før Fallitens Ringlæsning erhverver en personlig Fordring paa den Opbydende eller paa Fallenten, kan han vel, naar dennes Inhabilitet først indtræder ved Opbudets eller Fallitens Ringlæsning, ikke udelukkes fra at concurrere med de øvrige personlige Creditorer i Boet; men en større Ret kan der naturligvis heller ikke tillægges ham, da han ei vilde erholde anden Ret om end Fordringen var erhvervet nok saalænge før Fallitens Udbrud. Jfr. i det Hele Hansen S. 324—29.

Det hele her omhandlede Spørgsmaal, om Fallitens Inhabilitet til at disponere over Boets Eiendele indtræder ved selve Falliten eller først ved dens Ringlæsning, er vel ei endnu blevet otioft ved Pl. 10 April 1841, idet denne Plakat efter dens 3die Paragraph ei skal tillægges nogen Indflydelse paa Afgjørelsen

af dette Spørgsmaal, forsaavidt casus qvæstionis er indtraadt før dens Emanation; men for Fremtiden skulle dennes Bestemmelser naturligvis anvendes, og efter disse vil hint meget omtrufte Spørgsmaal efterhaanden bortfalde i Praxis.

Efter Placatens § 2, sammenholdt med § 1, skal nemlig Skifteforvalteren nu uopholdeligen lade det kundgjøre ved det Ring, hvorunder den Paagjældende har sit Hjem, at hans Bo er taget under Opbuds- eller Fallitbehandling, ligesom Kundgjørelse ogsaa med Hensyn til de faste Eiendomme, som den Opbydende eller Fallerende maatte have i eller udenfor den nævnte Jurisdiction, skal iværksættes paa den Maade, som Pl. 27 Novbr. 1839 foreskriver for Ringlæsningen af de i Pl. 18 Jan. 1788 omhandlede Retsfølgninger. Fremdeles skal Skifteretten bekjendtgjøre Opbudet eller Falliten i Kjøbenhavn i den berlingske Tidende og i Adressecontoirets Efterretninger og udenfor Hovedstaden saavel i førstnævnte Tidende som i Stiftsavisen, hvor en saadan udgives; hvorhos det dog i Plakaten tilkjendegives at være en Følge af Lovens almindelige Grundfætninger, at Opbuds- eller Falliterklæringens Virkning alene bliver afhængig af dens Ringlæsning*). Heri indeholdes, hvad des-

*) Da Forsømmelsen af den Skifteretten paalagte Pligt, at tilkjendegive Opbudet i Aviserne, dog ikke kan være uden Virkning, maa denne uden tvivl søges

uden er forudsat i Plakatens § 4 og udtryffeligen er tilkjendegivet i Motiverne til Plakaten, at naar Nogen indlader sig i Contractsforbindinger med Fallenten forinden den formeldte Tinglæsning, skal selve Opbudet eller Falliten ei have nogen Indvirkning paa den Paagjældendes Habilitet til at afslutte saadanne Contractsforhold, dog under den naturlige Ferudsætning, at Medcontrahenten er i en utilregnelig Uvidenhed om at Opbudet eller Falliten allerede har fundet Sted; jfr. i det Hele Plakatens § 4. Fer imidlertid at betrygge Fallentens Creditorer for, at han skal benytte Mellemtiden mellem Fallitens Udbrud og dens Kundgjørelse til Ting til at foretage Transactioner, som kunne være dem til Skade, indeholder sidstnævnte Paragraph endvidere vigtige Strafbestemmelser, saavel for Fallenten, der bruger saadan uredelig Fremfærd, som for den Medcontrahent, som vidende deltager med ham i samme. Disse Strafbestemmelser høre isvrigt til Criminalretten. — Den tinglæste Fallitdeclaration maa blive i Kraft over Aar og Dag, naar Voets Behandling varer længere, uden at den behøver at fornyes, saaledes som foreskrevet er med Hensyn til de i Pl. 18 Jan. 1788 nævnte Retsfor-

deri, at vedkommende Creditor efter Omstændighederne vil kunne drage Skifteforvalteren til personligt Ansvar for det Tab, der ved hin Forsømmelse maatte være forarsaget.

følgninger, jfr. Canc. Skr. 12 Februar 1835 (Colleg. Lib. S. 196)*).

www.libtool.com.cn

- *) Det kan her i Anledning af Fallitbehandlingens Begyndelse bemærkes, at dersom Vedkommende ønske Boet behandlet af Stiftedcommissarier, skal det dog først overtages af den ordinære Skifteret, og en Canc. Skr. af 25 Febr. 1817 vil endog, som ovenfor berørt, at Ansøgninger om Stiftedcommissarier i Kjøbenhavn ei alene skulle fremsendes med Skifterettens Betænkning, efterat den har modtaget de anmeldte Creditorers Erklæring, men at Skifteretten endog ordentligvis ikke skal affende Ansøgningen førend i det mindste 14 Dage ere forløbne fra Fallitens Udbrud, hvorved da de nærværende Creditorer kunne faae Leilighed til at ytre sig. I Cancelliets Motiver til den Forestilling, hvorefter den kongl. Resol. af 7 April 1824 om Midler til at hindre Skifters Forhaling udkom, er det yttret, at det turde være hensigtsmæssigt, at der sjældent udnævnes Commissarier i Opbudsboer, hvilke stundom søges af Falskenterne for i disse selvvalgte Dommere og Bestyrere af Boet at have større Medhold end de kunne vente af den af Kongen bestilte Skifteret, og Resolutionen selv tilkjendegiver derefter, at overordentlige Stiftedcommissarier ei kunne ventes bevilgede uden hvor det enten i Følge de indkomne Erklæringer eller paa Grund af Boets særegne Bestaffenhed kan skjønnes, at Commissariernes udnævnelse er stemmende med de fornemste Creditorers Interesse, hvorimod det skulde være enhver Grosferer i Kjøbenhavn, som opgiver sit Bo til den ordinære

C. Om Fallitboets Administration og Realisationen af de til samme hørende Eiendele.

§ 311.

Hvad angaaer Administrationen af Fallitboet, da maa vi i det Hele henvise til hvad der ovenfor er foredraget om Administrationen af et Sterbo, § 290 ff. Det maa her alene erindres, at Skifteforvalteren nærmest har at paasee Creditorernes Lav, der saavidt muligt skulde fyldestgøres af Boet. Dog kan det ei hermed være Meningen, at der slet intet Hensyn skulde tages til Fallenten, som ogsaa har en retlig Interesse i at der udbringes saa meget som skee kan af Massen til Creditorerne, idet han vedbliver at være personlig Debitor for det Restbeløb af Gjelden, som ikke bliver betalt. Dersom det altsaa er klart, at en vis Beslutning maa blive til Skade for Boet, kan Skifteforvalteren ei være besejret til at iværksætte samme, om end Creditorerne af andre Grunde, navnlig for dets hurs-

Skiftecommissions Behandling, tilladt at udnævne en handelskyndig Mand, som han dertil kan formeaae, til at tiltræde Skiftecommissionen som Medlem ved hans Boes Behandling. — Det sidste er imidlertid neppe nogenfinde kommet til Anvendelse og i den seneste Tid bevilges igjen oftere extraordinære Skiftecommissarier i Fallitboet af nogen Betydning uden stor Banfelighed.

tigere at komme til Ende med Boet, skulde erklære sig for en saadan Beslutning. Dersom det derimod efter det hele Forholds Bestaaffenhed maa ansees tvivlsomt, om en Beslutning kan blive til Skade eller Gavn for Boet, maa vistnok den Mening gives Fortrinet, som Creditorerne ere enige om at bifalde, idet deres Interesse i Boet er den nærmeste og vigtigste. Opstaaer dog fremdeles Dissens mellem Creditorerne indbyrdes om den Beslutning der skal tages, kan Majoritetens Mening ikke ubetinget være afgjørende, thi Minoriteten har en selvstændig ligesaa god Ret som Majoriteten; og Skifteretten maa da afgive sin Decision efter hvad den selv anseer for det rigtigste. Det maa derhos erindres, at naar et saadant Spørgsmaal, hvilket ofte vil være Tilfældet, opstaaer inden Proclamaet i Boet er udløbet, maa Skifteretten ogsaa tage Hensyn til at der kan melde sig flere Creditorer, som muligen kunne være af anden Mening end de anmeldte og tilstedeværende Creditorer.

Hvad navnlig angaaer Realisationen af Boets Eiendele, da have allerede tvende Høiesteretsdomme af 10 Marts 1820 og 15 Juni 1821*) antaget, at den første Prioritetshaver i en fast Eiendom maatte finde sig i, at der til Fordeel for de secundære Pant-havere i Auctionsconditionerne for Pantets Bortsalg

*) Disse Høiesteretsdomme tilligemed en senere det samme Retsforhold vedkommende Høiesteretsdom af 28 Mai 1823 findes i Ranges Forsete f. 1823 S. 271—294.

blev givet Kjøberne en passende Frist med Kjøbesummens Betaling, uden hvilken Frist en Eiendom ei kan ventes udbragt til dens sande Værdi. Nu kunne ei blot Boets øvrige Creditorer men ogsaa Fallenten fordrø, at der gives en saadan Frist med Kjøbesummens Erlægelse, som følger af de almindelige Forfrister i Frd. 11 Septbr 1833, jfr. Coll. Tid for 1833 S. 589; og er især den 5te Paragraph her af Betydning, der foreskriver, at forsaavidt ingen Pantavers Ret, i Medhøld af de i Forordningen givne Regler, derfor kan være til Hinder, bør Betalingsterminen fastsættes i Overensstemmelse med samtlige Vedkommendes — altsaa ogsaa Fallentens — Løve, og disses Mening skal saavidt muligt høres og iagttages.

Saa vel Sagens Natur som især Analogien af den nys citerede Paragraph af Frd. 11 Septbr. 1833 taler da og for, at der ved Forauktioneringen af Fallentboets Løvere bør kunne gives den sædvanlige Credit, naar der kan erholdes en Incassator, som vil og kan stille Sikkerhed for de udcrediterede Auktionsbeløb.

Dersom der er mindste Sandsynlighed for at det Fallenten tilhørende men en af hans Creditorer pantsatte Løvere ved Auktion vil kunne udbringes høiere end til Pantegjeldens Beløb, er det utvivlsomt, at Pantaveren ei kan modsætte sig, at Pantet forauktioneres. Det Samme maa ogsaa antages, naar det for at afholde Skifteomkostningerne eller dække de

personlige foran Uderpant i Løsøre privilegerede Fordringer er fornødent at realisere det pantsatte Løsøre. Men flere Decisioner og Overrettsdomme, jfr. Jur. Ark. XXVI. S. 94, Ngt Jur. Ark. XXX. S. 77, Jur. Tidsskr. XII. a. S. 114 og Ussings Bibl. II. S. 559 gaar endnu videre, idet de forudsætte, at Creditorerne i et Fallitbo altid kunne fordrø, at det pantsatte Løsøre skal forauktioneres. Herimod kan det erindres, at naar det maa ansees klart, at der ved Realisationen ei kan udbringes et større Beløb end den dette Løsøre paahvilende Pantegjeld, og det derhos efter Boets Tilstand og Gjeldens Bestaanden maa ansees givet, at Auktionsbeløbet alene kan tilfalde Pantaveren, saa lider han uden tilstrækkelig Grund et Tab derved, at Auktionsomkostningerne komme ham til Last. Debitor selv antages ei heller i et saadant Tilfælde at kunne tvinge Pantaveren til at forauktionere Pantet, jfr. L. 5—7—8 og 11, Ørstedes Haandbog IV. S. 640 ff. og VI. S. 229 ff., og de øvrige Creditorer i Fallitboet synes ei at kunne have større Ret i denne Henseende end Debitor havde forinden Falliten. Men naar Pantaveren ei vil frasælde Krav paa Beet for det Beløb, hvormed hans Fordring overstiger Pantets Burderingsbeløb, lader sig dog paa den anden Side anføre, at de øvrige Creditorer have en retlig Interesse i at Pantaverens Fordring nedbringes saa langt muligt ved det ham stillede Pant, og den sikreste Maade, hvorpaa dette udbringes til det høieste

Beløb er Forauctionering. Det Tab Panshaveren lider ved Forauctioneringen er neppe heller af saa stor Betydning, som det ved første Oiekast synes, da han dog i Almindelighed, naar Pansættelsen ei er et Proformaværk, ei kan ville beholde det pantsatte Løssøre in natura, men maa søge Dækning ved dets Realisation, som sjældent vil kunne skee anderledes end ved en senere for hans Regning iværksat Forauctionering, og det Moment, at han kan ønske at ville conservere Løssøret for Fallenten, for at denne ei skal savne Effecterne, synes ei at kunne komme i nogen Betragtning, naar dennes hele Bo engang lovligen er overgivet til Skiftebehandling.

Men om man end antager, at Panshaveren har Ret til at modsætte sig det pantsatte Løssøres Forauctionering i det foremhandlede Tilfælde, saa kan det dog ei statuere, at selve Fallenten er berettiget til, uden Creditorernes Samtykke, at udtage nogle af Boets Eiendele, imod at en tredie Mand for ham indbetaler disses Burderingsbeløb til Skifteretten, navnlig de Varer og Effecter, som ere fornødne til hans Boutikhandels eller lignende Næringsdrifts Fortsættelse; og det maa saaledes ansees som et Misbrug, der i flere Henseender fortjener at misbilliges, naar man har Exempler paa, at en Handelsmand om Aftenen har erklæret sig fallit og den næste Morgen igjen har aabnet sin Boutik og drevet Handel med de Varer, som strax af Skifteretten ere blevne ham udliveredede

for Burderingsbeløbet, undertiden med et vilkaarligt Tillæg af 25 eller 50 Procent, alt inden nogen Creditor havde meldt sig, end lige havde afgivet Samtykke til en saadan Transaction. Derfor Boets Interesse virkeligen efter Omstændighederne fordrer, at Handelen endnu nogen Tid fortsættes, saa bør dette skee for Boets Regning, og ikke for Fallentens. Den Handlendes Butik, eller hvis den er leiet, da Brugen af samme, saavelsom alle til Handelen hørende Varer, ere ved Falliten bleve Boets Eiendele, hvorover Fallenten ei kan tillægges nogensomhelst Raadighed uden Creditorernes Samtykke, og Skifteretten er saameget mindre besejret til at præsumere et saadant Samtykke, som Fallenterne just ved at kunne vedblive Handelen, uagtet deres insolvente Tilstand, som Erfaringen har viist, vinde Leilighed til at eludere Viemedet med Fallitlovgivningen, nemlig Anvendelsen af samtlige Boets Eiendele til Creditorernes hurtigst mulige Tysdestgjørelse, og idet de fortsætte deres Næringsvei henholde Boets Behandling og Slutning saa længe muligt, for at tvinge Creditorerne til en ufordelagtig Accord. At det isvrigt neppe heller kan stemme med de almindelige Anordninger om den borgerlige Næringsdrift, at den skal kunne fortsættes af Fallenten for egen Regning, medens hans Bo er under Concurssbehandling, hvorved let foranlediges at de, der indlade sig med ham, kunne blive bedragne, er vel et Moment, der ei umiddelbart vedkommer Skiftebehandlingen af hans Bo, men maa

dag gjøre det saameget betænkeligere for *Eksteretten* at række Haand til flige *Transactiener*. Et andet er, at *Fallenten*, efter *Beets* Overgivelse til *Eksteretten*, maa kunne søge *Fertjeneste* paa anden Maade, naturligvis ved personligt Arbejde, fer at erhverve sit Underhold, uden at denne hans *Fertjeneste* kan reklameres af *Eksteretten* til Gerdel fer *Beets* *Crediterer*.

Hvad isærdeleshed angaaer *Inddrivelsen* af *Beets* udestaaende *Fordringer*, da maa samme naturligvis inærklattes af *Eksteretten* paa *Beets* Vegne, naar de efter indhentet Erklæring af *Creditererne* anses at være af saadant Værd, at denne *Inddrivelse* kan lønne sig. *Fallenten* kan ei optræde paa *Beets* Vegne, og den af ham for *Falliten* givne *Guldmagt* til *Fordringens* *Inddrivelse* træder ud af *Kraft*, saasnart hans *Mandatarius* er bleven vidende om den udbrudte *Fallit*, jfr. *Nyt jur. Ark.* XV. S. 27 ff., XXX. S. 151 og *Hansens Proces* I. S. 254. Opstaaer der Tvist imellem *Creditererne* og *Fallenten*, om en *Fordring* efter de førstes *Paastand* skal sælges ved *Auction* som uvis *Fordring* eller efter *Fallentens* *Paastand* søges inddreven, da maa denne uden tvivl, naar han kan formaae Nogen til at indestaae for *Søgsmaalets* *Omkostninger* eller paa anden Maade, t. Ex. ved Hjælp af sit personlige Erhverv, stille Sikkerhed for samme, kunne fordre *Søgsmaalet* anlagt af *Boet*, eller sig overladt selv at indtale *Fordringen* imod den paagjeldende *Debitor*; thi han har, som ovenfor

udviklet, en retlig Interesse i at ethvert lovligt Middel anvendes, hvorved hans Gjeld, for hvilken han vedbliver personligen at hæfte efterat Fallitboet er sluttet, kan nedbringes. Derimod kan han ei i Almindelighed for-
 dre Boets Slutning udsat efter en Inddrivelse af For-
 dringer, som Creditorerne ikke antage at ville blive
 Boet til Gavn.

Endeligen kan det endnu erindres, at efter hvad ovenfor er anført om Antagelsen af en Incassator, maa det beroe paa Creditorernes Valg, hvor der skal antages til at udføre denne Function. Iøvrigt maa vi med Hensyn til Antagelsen af en Curator Bonorum saavel som de øvrige Fallitboets Administration og Realisation vedkommende Spørgsmaal hen-
 vise til hvad herom ovenfor er bemærket i Anledning af Stervboefifters Behandling.

Om Indkaldelsen af Creditorerne i et Fallit-Bo kunne vi ogsaa i det Hele henvise til hvad derom er bemærket i Henseende til Sterv- og Opbudsboer. Det er blot at iagttage, at naar Fallenten er undvegen af Kongens Rige og Lande, skal han ogsaa udtrykkeligen indkaldes med Hørs og Dags Varsel, Fr. 28 Octb. 1702 § 2. Da det ansaaes tvivlsomt, om et Fallitbo, efter at Proclama var udstædt, med de anmeldte Creditorers Samtykke, der havde truffet Accord med Fallenten, kunde extraderes til denne, idet Skifteretten syntes at maatte oppebie Proclamas Udløb for at erfare de senere anmeldte Creditorers Erklæring

em Extraditionen, og da dette havde tilfølg, at man enten maatte udsætte Proclamas Udstædelse, saalænge der underhandlede med de anmeldte Creditorer — hvilket ofte gav Anledning til utilbørligt Ophold af Skifter, naar Accorden ei kom i Stand — eller og nægte en Extradition af Boet med de anmeldte Creditorers Samtykke, uagtet denne Extradition kunde være saavel Fallenten som disse magtpaaliggende, saa bestemte Pl. 14 Maj 1823, sammenholdt med Canc. Skr. 27 Novbr. 1824, Rescr. 9 Decb. 1825, Canc. Skr. 17 s. M. og Rescr. 5 Decb. 1826, at Proclamas Udstædelse i et til Skiftebehandling opgivet Bo ikke skal være hinderlig i at dette, forinden det ved Proclama givne Varsels Udløb, extradere den Ophængende eller Fallenten, naar alle de Creditorer, som have meldt sig dertil give deres Samtykke. Iøvrigt vedbliver Proclamaet at løbe, saa at de øvrige Creditorer maa anmelde deres Fordringer for Fallenten selv, og hvis de forsømme dette er deres Fordring præcluderet, ogsaa i Forhold til Fallenten: Dette er nemlig den almindelige Regel om Virkningen af et i et Fallitbo udstædt Proclama, Fr. 28 Octbr. 1701 § 2. Derimod kan Creditor vel conservere sin Fordring imod Fallenten ved at anmelde den for ham, uagtet han ei finder Anledning til at anmelde den og gjøre den gjeldende i Fallitboet.

Naar det iøvrigt med Sikkerhed kan skjønnes, at der i et Fallitbo, efter Udlæget for Pante- og priori-

terede Fordringer, intet Overflud vil blive, behøves intet Proclama at udstædes, see Conc. Skr. 26 Marts 1825; ifr. dog herved Conc. Skr. 27 Decbr. 1836 (Coll. Tid. f. 1837 S. 83—84).

D. Om Concurs- eller Prioritetsordenen.

a) Om Concursordenen i Almindelighed og de forskjellige Classer af Fordringer.

§ 312.

I et Fallitbo, der som saadant ei er tilstrækkeligt til alle Creditorernes Gyldestgjørelse, er det naturligvis nødvendigt at afgjøre, i hvilket Forhold til hinanden indbyrdes Creditorerne kunne fordrø Gyldestgjørelse, d: Concurs- eller Prioritetsordenen. Skjøndt denne Fordringernes Plads i Concursordenen derhos er en vigtig Egenstøb ved Røttigheden selv, og derfor i fremmede Røtssystemer pleier at afhandlēs i et særøget Afsnit i den civile Røt, er det dog i vore Røtssystemer brugeligt, og formedelst Gjenstandens Forbindelse med Reglerne for Skiftebehandlingē i det mindste ligesaa beqvemt, at Concursordenen fremstilles i Skifteretten. Imidlertid bør man i denne ikke inddrage Fremstillingen af de paagjældende Røtsforholdes hele Charakter. Det

er fremdeles hensigtsmæssigt at forudskikke Gremseføttelsen af Concurssordenen forinden man gaaer over til at omhandle Proceduren i Fallitboet.

Naar der da spørges om, hvorledes Fordringerne paa en Fallent, efter disses naturlige Beskaffenhed, bør classificeres, da bør det først erindres, at de, som have deres Eiendomme beroende i Fallitboets Bærg, efter Eiendomsrettens Natur maa kunne fordrø samme udløvere af Boet, uden at de øvrige dette paahvilende Fordringer kunne vedkomme dem. Men da Vindicationsføgsmaalet, naar den omhandlede Ting som forudsat er i Boets Besiddelse, dog idet mindste synes at kunne undergives Paakjendelse af Skifteretten, jfr. § 299, saa pleier den omhandlede Vindicationsret at anføres mellem Fordringerne paa Boet. Snarere synes den Creditor, som vil blive ved sit haandsfaaede Pant, og den som kan gjøre sig betalt ved Liquidation, at være ganske uden for Concurssen; men da dog det mulige Overflud af hint Pant hører til Boets Masse, og da det hører til de mest omtvistede Partier i Læren om Fallit, hvorvidt en Debtors Liquidationsret strækker sig, saa er det ogsaa hensigtsmæssigt, at disse Fordringer omhandles i den første Klasse af Concurssordenen blandt de Creditorer, der i de nyere Concurssystemer kaldes Separatister, fordi de have en Ret til at fordrø deres Fordringer forud affendrede fra den øvrige Gjæld og undtagne fra at lide nogen Affortning paa Grund af Debtors insolvente Tilstand.

De hypothekariske Creditorer kunne, uagtet de have en reel Ret til at fyldestgøres af det dem stillede Underpant, ingenlunde undtages fra Concurssordenen; thi de pantsatte Gjenstande ere ikke blot i Voets lovlige Besiddelse, hvorfor Skifteforvalteren maa tage Vare paa dem, ligesom Skifteomkostningerne desaaarsag ei heller kunne være dem absolut uvedkommende, men der kan ogsaa let opstaae en Concurrence imellem Flere, der have saadanne reelle Rettigheder i de samme Voets Eiendomme, og denne Concurrence bliver da at afgjøre af Skifteretten. (2)

Den tredje naturlige Klasse i Concurssordenen udgjøre de personlige Fordringer, hvortil ogsaa hører Restbeløbet af Pantefordringerne, forsaavidt de ei kunne dækkes af Panterne. Disse skulde efter Forholdets Natur alle pro quota parte fyldestgøres af alt det ubeheftede Gods, saavidt tilstrække kan. (3)

Den positive Lovgivning vil imidlertid altid hjemle flere indgribende Modificationer i den naturlige Concurssorden. De vigtigste af disse bestaae efter den danske Lovgivning deri, at der er givet nogle enkelte Creditorer Fortrinset fremfor alle hypothekariske Creditorer, at der er dannet en Forskjel imellem tvende Classer af Underpant, det legale og det contractmæssige, at der er givet et stort Antal personlige Fordringer, de saakaldte privilegerede, Fortrin ei alene fremfor andre personlige Fordringer, men endog fremfor contractmæssigt Underpant i Løsøre, og at de rent personlige For-

dringer ere delte i toende Hovedclasser, Haandkrifts-
krav og Regningskrav, af hvilke den første er givet
Plads fremfor den anden.

Efter den i Hansens Bærk antagne Classification
af Fordringerne i et Concurssbo affindes der 9 Classer
af Fordringer.

1) De saakaldte Separatister, eller de, som
uden at behøve at indlade sig paa nogen Concurrence
med andre Fordringer, forlovs og uafhængigt af Skif-
tets Slutning kunne fordrø enten at faae Ting ugle-
verede, hvilke findes i Boet, eller at søge Fyldestgjørelse
i de Boet tilhørende Ting, af hvilke de ere i Be-
siddelse.

2) Creditorer der vel skulle søge Fyldestgjørelse i
Boet, men som ere givne Fortrinsret fremfor alle Pant-
havere.

3) Creditorer der have saadanne legale Panter-
rettigheder i Boets faste Eiendomme, som grunde sig
umiddelbart i et positivt Lovbud.

4) Creditorer, der have saadanne Panterrettighe-
der i Boets faste Eiendomme, som ifølge Lovens By-
dende eller ifølge Contract først constitueres ved et
vist mellemkommande Factum.

5) Creditorer, som have legale Panterrettigheder
i Boets rørlige Ting, samt Bodmerisfordringer.

6) De privilegerede personlige Fordringer.

7) Creditorer, som have contractmæssigt Under-
pant i Boets rørlige Ting.

8) De personlige liquide Fordringer (Haands- - 8
 skriftskrav).

9) De personlige illiquide Fordringer (Regnings- - 9
 krav).

Det sees imidlertid let, at 5 og 7de Klasse egent-
 ligen ikke følge efter 3die og 4de i Concurssordenen,
 men at de for største Delen ere hinanden coordinerede,
 idet 3die og 4de angaae de urørlige Ting, 5te og 7de
 de rørlige Ting. Det bliver derfor legist rigtigere at
 fremstille Concurssordenen saaledes:

1) Separatister.

2) De Fordringer der ere givne Fortrin fremfor
 alle Panthavere.

3) Panthavere og privilegerede Fordringer i føl-
 gende Orden:

a. I urørlige Ting. b. I rørlige Ting.

a) De legale hypothekari- a) Alle legale hypothekari-
 riske Fordringer som ske Fordringer.
 umiddelbart grunde sig
 i Loven.

b) De legale eller contract-
 mæssige hypothekariske
 Fordringer, som støtte
 sig paa et mellemkom-
 mende Factum.

c) De privilegerede per- b) De personlige privilege-
 sonlige Fordringer. rede Fordringer.

c) De contractmæssige hy-
 pothekariske Fordringer.

4) De personlige liquide Fordringer.

5) De personlige illiquide Fordringer.

Ved Fremstillingen af de enkelte Fordringer skulle vi imidlertid følge den førstnævnte Fordeling i 9 Classer, da den er den almindelige og ei kan fremkalde nogen Forvirring.

b. De enkelte Classer i Concursordenen.

§. 313.

1) Første Klasse. — Separatister.

a) Til Separatister maa først henregnes de, som eie en i Boets Værgе værende Ting, der er tilstede *in natura*: Er Tingen nemlig ikke længer til, bliver det muligen ved sammes Tilintetgjørelse erhvervede Krav paa Erstatning kun en personlig Fordring, jfr. Canc. Skr. 27 Mai 1828. En saadan Eier kan fordrе Tingen udleveret, hvad enten den har været betroet Fallenten til Laan, Leie, Pant eller i andet Forsvar — i hvilke Tilfælde Tingen naturligvis dog kun kan fordres udleveret efterat Fallentens ved det stiftede Contractsforhold t. Ex. ved Pant-sætningen erhvervede Ret er fyldestgjort — eller ogsaa Fallenten ved en uretlig Handling er kommen i Besiddelse af samme. Denne Ret til at erholde Tingen udleveret forudsætter naturligvis, at Eiendomsret-

ten virkeligen er erhvervet forinden Fallitens Udbrud: Dersom der paa dette Tidspunct kun paahvilede Fallenten en personlig Forpligtelse til at overdrage den Vedkommende Eiendomsretten over den omhandlede Ting, saa har denne ogsaa kun en personlig Fordring at gjøre gjeldende i Boet, der maa concurrere med andre personlige Fordringer efter dens Væbsaffenbed *). Fremstillingen af hvad der udfordres for at Eiendomsret kan endeligen erhverves, saavel over rørlige som over urørlige Ting, hører iøvrigt til det civile Retsystem: Det kan alene her erindres, at en Kjøbecontract's Tinglæsnings ei forandrer Charakteren af den ved samme stiftede Ret som en personlig Fordring, medens paa den anden Side Kjøberen ei kan vægre sig ved at modtage den Kjøbte Ting og betale den for samme betingede Kjøbesum, naar det maa ansees stemmende med Boets Laro, at Kjøbecontracten fordres fuldbyrdet; jfr. Decision i Bibl. for D. Lovk. I. S. 8.

Naar Kjøberen har erlagt Kjøbesummen, men ei før Fallitens Udbrud har erhvervet Eiendomsret over

*) En særegen Undtagelse herfra indeholder Frd. 20 Jan. 1832 § 6, som bestemmer, at naar en Bogtrykkers, Kobberstikkers eller Lithographs Bo kommer under Opbud eller Fallit, skulle det store kongelige Bibliothek og Universitetsbibliotheket være berettigede til af Boet som deres Eiendom at reclamere de Fri-Exemplarer af Bøger o. s. v., som den Paagjældende skulde have overdraget til bemeldte Bibliotheker.

den kjøbte Ting, er det et tvivlsomt Spørgsmaal, om hans Krav paa Boet, der støtter sig paa at Kjøbecontracten ei længere kan fordres opfyldt efter dens Indhold, alene tør gaae ud paa at erholde Kjøbesummen tilbagebetalt, eller om dette Krav ogsaa kan udstrækkes til den større Værdi, som det under Skiftebehandlingens maatte vise sig at den kjøbte Gjenstand har havt. Hansen antager S. 346, uden tvivl med Røi, at Kjøberen har Valget mellem at fordre Udlæg i Boet for Kjøbesummen eller for den Værdi, hvortil den kjøbte Gjenstand udbringes. Al den personlige Ret, som tilkom Kjøberen imod Fallenten for Fallitens Udbrud, maa nemlig eo ipso ogsaa tilkomme ham imod Fallitens Bo; men denne personlige Ret indbefattede her netop Alternativet, enten Eiendommens Overdragelse eller Erstatning for Misligholdelsen. Dette Erstatningskrav for Ikkeopfyldelsen af en contractmæssig Præstation er ikke heller paa nogen Maade betinget deraf, at Ikkeopfyldelsen er forårsaget paa uretlig Maade, og man kan altsaa ei her paaberaabe sig, at Creditorerne ikke uretligt have forårsaget Kjøbecontractens Tilbagegang ved at erklære Sælgeren fallit. Den contractmæssige Præstation kan kun bortfalde, naar den ved en utilregnelig Begivenhed er bleven umulig, t. Ex. ved Tingens Undergang, hvorfor ogsaa Ikkeopfyldelsen af et Tilfagn om en generisk Præstation i Almindelighed altid paadrager Erstatningsansvar, uden Hensyn til alle

undskyldende Forhindringer (*genera non pereunt*).
 Jfr. isvrigt Bibl. f. D. Lovk. I. S. 177.

Naar ved en Byttecontract, der har været afsluttet med Fallenten, dennes Medcontrahent har overdraget ham den ham tilhørende Eiendom, uden endnu at have erholdt den Ting, som Fallenten fra sin Side skulde give ham til Bederlag, overdraget til sig, saa maa det beroe paa hvad der i det concrete Tilfælde er passeret, om den førstnævnte Overdragelse bør ansees som en betinget eller som en ubetinget Afhændelse af Eiendomsretten over den overdragne Ting: Ved Magestifte af urørlige Eiendomme vil i Almindelighed Magestiftsbrevet udvise, at Overdragelsen kun har været betinget. Dersom det maa antages, at den bortbýttede Ting endeligen er overdraget til Fallenten, har hans Medcontrahent dog Ret til efter Fordringens Bestaendighed at erholde Udlæg for det Beløb hvortil Gjensanden maa ansættes. Hvorvidt de her omhandlede Erstatningsfordringer blive at ansee som chirographarisk Krav, beroer naturligvis paa, om der har været oprettet skriftlig Kjøbe- eller Byttecontract eller ikke.

b) De der forinden Fallitens Udbrud have erholdt Udlæg i Fallitens Eiendele have ligeledes, saaledes som ovenfor i § 263 er omhandlet, Ret til at fordrø Gjeldstgjørelse af det Udlagte uden at concurrere med Fallitens Creditorer, dog at Boet maa have samme Ret som Fallenten til at fordrø Forauktionering af det Udlagte, for at det kan blive konstateret, om de

udlagte Gjenstande ei ville give et Overskud over den Fordring, hvorfor Udlæget er steet, jfr. Pl. 14 Juni 1858. Det er derhos i flere Domme antaget, at naar en Udlægshaver har samtykket i, at det udlagte Løsøre bliver forauctioneret under Boet med Forbehold af hans Ret, saa er han ikke alene beføiet til at erholde forlods Betaling af Auctionsprovenuet, men maa ogsaa kunne fordrø, at alle Skifteomkostningerne blive ham aldeles uvedkommende; jfr. Høiesteretsdom af 29 Juni 1822, Forsete f. 1822 S. 292 ff., og Overretsdomme i Jur. Tidss. IV. b. S. 99 og VI. a. S. 81.

c) Samme Rettighed som den nysomhandlede kan i et egentligt Gallitbo, som i Debtors levende Live er taget under Skiftebehandling, ogsaa opnaaes af de Creditorer, som forinden Gallitens Udbrud have erhvervet tinglæst Dom eller Forlig, og nu efter samme iværksætte Execution i Boet; see ovenfor § 309 jfr. § 299. Dog kan denne Rettighed til at iværksætte Execution efter Gallitens Udbrud naturligvis ikke strække sig til Mere eller Andet, end hvori Executionen kunde have været iværksat før Gallitens Udbrud, efter den Fordrings Natur og Bestaaffenhed, som ligger til Grund for Dommen eller Forliget. Navnligen kan Domhaveren saaledes, naar han kun har en simpel personlig Fordring, ikke erholde Udlæg i noget af det behæftede Gods, end ikke i det Løsøre, hvori andre have Underpant. Om den Collision, som herved kan opstaae imellem en saadan Doms- eller Forligshaver, de personlig privilegerede Creditorer og

de Creditorer, som have Løbsreunderpant, kan eftersees Jur. Tidsskr. XIX. S. 373—74 og Scheel l. c. S. 7—9 Note, hvormed dog maa jevnføres hvad vi have anført mod denne Forfatters Anskuelse af Execution i Fallitboet.

d) Den Creditor, der har erhvervet et gyldigt haandsaaet Pant, kan efter Lovgivningens Forrifter om dette Pantes rettlige Betydning søge Fyldestgjørelse af sit Pant, uafhængig af den udbrudte Concurss, og Fallentens Bo kan ei erholde Besiddelsen af Pantet med mindre det først fyldestgør Panthaven. Udviklingen af Betingelserne for haandsaaet Pant og dets Retsvirkning hører isvrigt til Civilretssystemet, jfr. Hansen S. 349—51. — Analogt med haandsaaet Pant er fremdeles de ved Leie, Forpagtning eller Fæste fuldstændigen erhvervede reelle Brugsrettigheder*) over de leiede Gjenstande, som ere i Leietagerens Besiddelse, jfr. L.

*) Det kan her endnu bemærkes, at endstjondt det til den sikke Erhvervelse af en Brugsrettighed over en fast Eiendom ifølge de oven citerede Anordninger ofte er nødvendigt, at Brugshaveren, foruden at erholde Eiendommens Besiddelse, ogsaa lader Contracten tinglyse, saa er denne Tinglysning dog i Almindelighed ikkun nødvendig i Forhold til tredje Mand, der kan erhverve reelle Rettigheder over den samme Eiendom, men ikke i Forhold til Udleieren (Fallenten), jfr. Fdg. 25 Novbr. 1831 § 1 Slutn., og altsaa heller ikke i Forhold til Boet, der træder i hans Sted; jfr. Scheel om Tilbageholdelsesretten S. 118.

5—8—13, Fdg. 4 Decbr. 1795, 25 Novbr. 1831 § 1 og Fdg. 9 Febr. 1820. Ogsaa disse Brugs-
 havere maa saaledes her ansees som Separatister. I
 Forbindelse hermed maa endeligen erindres, at den, som
 til Sikkerhed for en Fordring har en retsgrundet
 Tilbageholdelsesret, *jus retentionis*, med
 Hensyn til nogen af Fallentens Eiendele, saafremt han
 ved denne Ret anseer sig tilstrækkeligen sikret for sin
 Fordring, ordentligvis ikke behøver at concurrere for denne
 Fordring i Debitors Fallitbo, da han ei er pligtig til
 at aflevere den Ting til Boet, som hans Tilbagehol-
 delsesret angaaer, uden imod at erholde sin Fordring
 betalt, og han maa derhos i Almindelighed kunne ude-
 lukke Debitors øvrige Creditorer og derved ogsaa Fal-
 litboet fra at gjøre et Udlæg i den omhandlede Ting,
 som han forudsættes at besidde. Der have nemlig
 ingen Hjemmel for Fallentens øvrige Creditorer til at
 tilfidesætte de Brugs- eller Besiddelsesrettigheder over
 Debitors i Andres Besiddelse værende Ting, hvoraf
 disse allerede ere i fuldstændig Udøvelse, og som de
 kunne gjøre gjeldende uden at søge noget foretaget af
 Boet. For dette Resultats Gyldighed, selv med Hen-
 syn til faste Eiendomme, taler ogsaa Analogien af
 Fdg. 4 Decbr 1795 og 25 Novbr. 1831 § 1; jfr.
 Scheel om Tilbageholdelsesretten S. 49 og 116—19*).

*) Om denne i mange Forhold vigtige *jus retentionis*,
 hvis Fremstilling ogsaa hører til Civilretssystemet,
 kunne vi i det Hele henvise til Scheels ovennævnte
 vigtige Monographi.

e) Til den her omhandlede Klasse af Creditorer (Separatisterne) maae ogsaa de henføres, som kunne gjøre sig betalte for deres Krav paa Faldenten i hvad de selv skylder til Boet, o: ved Compensation eller Liquidation*). Men det er her tildels omtvistet, hvorvidt Compensationsretten imod Boet strækker sig, jfr. Jur. Tidsskr. XIX S. 150—268 og Hansens Skifteret S. 351—366.

Idet vi foreløbigen henvise til hvad ovenfor i § 36 er anført om de processuale Betingelser for Compensationsretten, som man ogsaa har villet tillægge en særdeles Indflydelse paa denne Rets Anvendelse imod et Fallitbo**), maa det her først erindres, at da Lov-

*) Jfr. hvad ovenfor i § 294 er bemærket om, at den Creditor, som kan skaffe sig Fyldestgjørelse for sin Fordring ved Compensation, ligesaaalidet som den, der paa anden Maade kan skaffe sig Fyldestgjørelse uden at fordrø noget udlagt af Skifteforvalteren, behøver at anmelde sin Fordring efter det i Boet udsedte Proclama.

**) Det bemærkes hos Hansen (S. 352), at den Creditor, der har en Fordring paa Boet, maa taale, at Boet møder hans Fordring med dets Contrakrav, uanset dets mindre Liquiditet, da Boet dog alligevel vil kunne sluttet, forinden Spørgsmaalet om Boets illiquide Krav paa den omhandlede Creditor er afgjort, og denne altsaa intet kan opnaae ved at paastaae sit liquide Krav erkjendt i Boet, medens han henviste dette til at søge ham ved hans Børnes

grunden, hvorfor det indrømmes den Creditor, der har et liquid Krav, at modsætte sig at det illiquide Krav bringes til Compensation under den til den førstnævnte Fordrings Indkrævelse anlagte Sag, og som Alle indrømme at maatte søges deri, at han ei skal epholdes med en mulig langvarig Procedure om det emtvistede illiquide Krav, upaatvivleligen bortfalder, naar den ene Centrahents Bo er taget under Skiftebehandling, og det hele Mellemværende som Følge heraf skal bringes til endelig Afgjorelse, og da fremdeles ved en saadan Opgjorelse af det hele Mellemværende kun den endelige Saldo, som udkommer efter Fradrag af alle, i fornødent Fald til et vist Pengebeløb ansatte, gjensidige Fordringer, i Gjerningen bliver den egentlige Gjensstand for Krav paa eller Skyld til Boet, idet den illiquide Fordring, naar dens Rigtighed, som her forudsat, ved den i Anledning af den indtraadte Fallit stete Opgjorelse af det hele Mellemværende bliver oplyst inden Boet sluttes, ei er mindre god end den Fordring, som fra først af var liquid — saa tilføjer Forholdets Natur, at den Indflydelse, som Liquiditeten har, aalænge den Creditor, der har den liquide Fordring,

ting for Boets illiquide Krav. Denne Sætning er vistnok rigtig, men det er især rigt klart, at den ikke vedkommer Concurssordenen og sammes Indflydelse paa den Boets Debitor tilkommende Compensationsret. Jfr. især herved Jur. Tidsskr. XXXIII. S. 246 ff.

forfølger det individuelle Krav under en særegen Sag, bør bortfalde naar det hele Mellembværende i Anledning af den indtraadte Fallit skal afgjøres. Denne Anskuelse af Compensation i Concurstillælde var ogsaa antagen i den elassiske Romerret, jfr. Jur. Tidsskr. XIX. S. 221.

Hansen indrømmer ogsaa (S. 357), at det har Udseende af Ubillighed, at det dobbelte Gjeldsforhold af Fordring og Modfordring mellem et Concurssbo og en anden Mand skal afgjøres paa den Maade, at Boet paa samme Tid det negter Modparten enten al eller dog fuld Betaling for hans Fordring, derimod indriver sin egen Fordring uden Affortning; og det kommer saaledes an paa, om den danske Lovgivning virkelig, som Hansen tildels antager, tillægger pisse af de her forekommende Gjeldsforhold en saadan Charakter, at man nødes til at antage hint efter Forholdets Natur ubillige Resultat.

Naar da Boets Fordring er et Regningskrav, ere alle enige om, at Boets Debitor er beføiet til at bringe sin Modfordring til Compensation imod Boets Krav; thi naar Boet søger dets Debitor til Betaling af et saadant Regningskrav, har denne i L. 5—14—6 en udtrykkelig Hjemmel for sin Compensationsret, og denne kan sameget mindre bortfalde paa Grund af den indtraadte Concurssbehandling, som Regningskrav ei i Lovgivningen betragtes som selvstændige Fordringer, ved hvis Verttransportering de

Enyl. til Jur. Tidsskr. II. (393b.)

Indsigelser og Modfordringer, som havdes imod den oprindelige Regningscreditor, skulde kunne bortfalde. Der er saaledes ikke mindste Retsgrund til, at Fallitboet paa denne Maade skulde kunne unddrage sig fra en almindelig Opgjørelse med dets Debitor, eller erholde Mere udbetalt end hvad der bliver tilovers af Hovedfordringen efter Fradrag af Contrafordringen; jfr den ordinære Procesmaade § 35 og Hansen S. 354—55.

Derfor Boets Fordring er et Haandskriftskrav, indrømmes det fremdeles, at naar dets Debtors Modfordring er *connex* med Boets Hovedfordring, d: angaaer det samme Retsforhold som Hovedfordringen, kan den, uanset dennes Liquiditet, komme til Compensation; thi det vilde være aabenbart uretsfærdigt, at Boet skulde kunne affondre dets Krav og dermed en Deel af det samme Retsforhold, som forredes særligen paakjendt, uden at tilstede at de øvrige Pester, som hørte til Retsforholdet, og hvorfra Boets Debtors Contrakrav reiste sig, med det samme kom under Paakjendelse og til Liquidation. Det er ogsaa almindeligen antaget, at den, der har et nok saa liquid Krav i Anledning af et vist *negotium juris*, ei kan bertransportere dette paa anden Maade end at Cessionarius maa være undergivet de Indsigelser og Modfordringer, som hidrøre fra det samme *Negotium*, jfr. den ordinære Procesmaade § 36 og Hansen S. 353—54. Det maa isørigt bedømmes efter hele Forholdets con-

crete Bestaaffenhed om der findes en saadan Conneritet mellem de gjensidige Fordringen, at denne kan begrunde en Liquidationsret, hvor samme ellers maatte negtes.

Fremdeles maa her erindres, hvad ovenfor er bemærket i § 36 om, at det i ethvert Fald kun er rigtige og pure Haandskrifter, som efter L. 5—14—6 i Almindelighed give Besøielse til uden sædvanlig Rettergang at paaatae et imod samme til Compensation paaaberaabt omtvistet Regningskrav afvist, og at andre Haandskrifter altsaa hvad Liquidationsretten angaaer af Lovgivningen ere satte ved Siden af Regningskrav.

Der blive saaledes kun tvende Tilfælde tilbage, som nu specielt skulle omhandles.

a) Naar Boet har et rigtigt og purt Haandskriftskrav og dets Debitor herimod paaaberaaber et Regningskrav, som ikke er conner med Hovedfordringen.

Det er nu her vistnok tvivlsomt, om Boet er pligtig at undergive sig den paaataede Liquidation. Der kan herimod først paaaberaabes, at naar Boet ved Søgemaal forfølger sit Haandskriftskrav indeholder L. 5—14—6 allerede positivt Hjemmel for at paaatae den illiquide Modfordring afvist, og at man ei tør negte Boet denne lovbestedte Ret, blot fordi det efter Forholdets Natur som ovenfor udviklet synes ubilligt at negte Liquidationen. Denne Grund turde imidlertid dog ikke være saa afgjorende

som den ved første Diekast synes at være. Det maa nemlig bemærkes, at Lovens 5—14—6 ifølge Indholdet af den med samme umiddelbart forbundne 7de Artikel alene omhandler de Tilfælde, hvor Parterne, om de end ville søge deres hele Mellemværende afgjort, have at søge hinanden ved den ordinære Ret for de enkelte gjensidige Fordringer, og Loven indeholder saaledes neppe i de nævnte Artikler nogen udtrykkelig Forfæst om Liquidationsretten i Concurser, hvor det individuelle Mellemværende ifølge Concursens Udbrud ei længere kan vedligeholdes, og hvor det da synes retfærdigt, at Boets Creditor, der paa sin Side maa finde sig i at alle hans tilgodehavende Poster undergives en almindelig Omsætning og Opgjørelse, ogsaa maa kunne fordræ, at det samme skal skee med Hensyn til alle de Poster, han skylder til Boet. Vel er ratio legis til L. 5—14—6 ei aldeles uanvendelig her; det maa nemlig erindres, at det kan være Tilfældet, at det af den sagsøgte Debitor imod Boets Haandskriftsfordring formæderede Regningskrav ved endelig Dom kan findes ugrundet, men at Boet dog ved dette omtvistede Kravs Procedure kan blive opholdt saalænge med at' erholde Dom for sin liquide Fordring, at det paa Grund af Debtors imidlertid indtraadte Insolvents nu ikke ved Execution kan erholde den Skyldstgjørelse, som det ved tidligere erhvervet Dom vilde have været muligt at opnaa; det omhandlede processuale Fortrin, som tilkom Haand-

skriftscreditor før hans Fallit, gjør saaledes dennes Fordring materiel bedre, og samme Gertrin kunde derfor ogsaa synes at maatte tilkomme Fallitboet. Især fremtræder dette med Hensyn til de i Fdg. 18 Mai 1835 § 69 og Fdg. 25 Januar 1828 § 7 omhandlede Haandskriftsfordringer*). Men ratio legis til Lovens 5—14—6 og 7 er dog i det Væsentlige ikke tilstede i de her omhandlede Tilfælde, hvor Haandskriftscreditor er bleven fallit. Det er i Almindelighed en blot Mulighed, der ei bekræftes ved noget positivt Datum, at Boets Debtors Formuestilstand skulde forværres under den paagjældende Proces, og det kan endog være givet, navnlig ved Sikkerhedsstillelse fra Boets Debtors Side, at han ei vil blive insolvent til den Tid, da hans omtvistede Regningskrav bliver afgjort ved den endelige Dom. Den Grund til desuagtet at negte Compensationen, at den, som har rigtigt og purret Haand-

*) Hvad iøvrigt disse Haandskriftsfordringer i Almindelighed angaaer, da maa det uden tvivl antages, at hvor den almindelige Indsigelse imod Compensation paa Grund af Hovedfordringens Liquiditet antages at bortfalde, fordi en almindelig Dpgjørelse skal finde Sted ifølge den indtraadte Fallit, maa ogsaa de Indsigelser imod Compensationen bortfalde, som støtte sig paa de førstnævnte Fordringers Bestaenhed som individuelle Haandskriftskrav. Navnlig maa flere gjensidige Berelskrav kunne kompenseres efter hvad vi nedenfor ville anføre under Lit. b.

stør, i det Hede ei skal opkjøbt med at sælge
et mindre Agerstykke, naar som mestendel af maa
berolde her, naar det skal indkomme i Indtægt af
den samme Agerstykke der skal opkjøbt, og det skal
kunne, at hvis det i de 1000 maa indkomme Ager-
stykke af Agerstykkeene som samme, da skal det end-
og efter de 1000 5—14—6, som ender indtækt
i § 36, den skal indkomme Agerstykke med Ager-
stykkeene; thi det er som endt i et Gjeft, som Ager-
stykkeene efter den samme Agerstykke kan indkomme her-
om i de 1000 Agerstykke.

Den anden Forskyld med den endt i et
Agerstykke herom derom, at efter § 9 Febr.
1793 maa en Agerstykkeene indkomme som en af-
deles indkomme Agerstykke, idet Agerstykke ved at her-
transportere den kan hjerne ender Agerstykke imod samme,
som ei kan hjerne af Agerstykkeene eget Agerstykke*),
navnlig en indkomme Compensationsret, der kunde
være gjert gjeldende imod den endt i et Agerstykke-
creditor. Men saar det vi hjerne lægger man her
meget mere ind i § 9 Febr. 1798, end den ind-

*) Deres indtækt det borttransporterede Agerstykke
angaaer et forhold, om hvilket Agerstykke maa
kunne vide, at det kunde give Anledning til com-
Contrast, saa kender det, som allerede kender, ei
imod Grundsatningerne i § 9 Febr. 1798, at
Agerstykke maa finde sig i at saadanne Contras-
fordringer bringes til Compensation imod ham;
ifr. Jur. Tidst. XIX. S. 239—40.

holder. Efter Forordningens egen udførlige Udvikling af dens Motiver, har det ikke været dens Niemed at give en Haandskriftscreditor Feilighed til ved en Vert-transportering at berøre sin Debitor Afgang til at erholde Betaling for hans virkelige Modfordring — en Fremgangsmaade, hvortil ei heller nogen samvittighedsfuld Mand vil neblade sig. Forordningens Niemed er at sikre tredie Mand, som modtager Pant i eller Transport paa et Gjeldsbrev mod saadanne Indsigelser, som ei kunne kjendes af Documentet selv, og dermed sikre og lette den vigtige Omsætning af slige Pengeeffecter. Derfor har Forordningen og kun naar Transport virkeligen er skeet af Haandskriftscreditor fritaget Cessionarius for at undergive sig den Liquidation, som den oprindelige Creditor var undergIVEN, men naar denne ei har foretaget en saadan Transport*), maafe netop af

- *) Det kunde vel siges, at den, der overgiver sit Bo til Deling imellem sine Creditorer, netop herved foretager en saadan Cession af de Boet tilhørende Haandskriftsfordringer, at Boets Creditorer nu maa have de Rettigheder, som Fdg. 9 Febr. 1798 § 2 tillægger tredie Mand, "som ved Pantsættelse, Transport eller anden lovlig Adkomst er bleven retmæssig Ihænde-haver af en saadan Forfættelse". Dette blev ogsaa virkelig antaget ved en Kjøbenhavnst Stiftes decision af 31 Jan. 1822 med Hensyn til en et Bo vedkommende saakaldet Accommodationsobligation; men den paafølgende Højesteretsdom af 21 Mai s. A.

den retfærdige Grund, at han vidste at han var anden Gjeld skyldig til sin Debitor, som han ei vilde betage denne Afgang til at bringe til Liquidation, saa har Forordningen hverken efter dens Ord eller dens Diemed gjort nogen Forandring i den imod Haandskriftsfordringen ellers gjeldende Liquidationsret. At Skifteforvalteren, uagtet de paagjeldende Contrafordringer ere anmeldte eller paa anden Maade blevene ham bekjendte, ligesaa godt skulde kunne, paa Voets Vegne, borttransportere Voets Haandskriftskrav, som den oprindelige Creditor kunde have gjort der, og dermed fjerne den Liquidationsret, som kunde være gjort gjeldende mod Voets Haandskriftskrav, naar det var blevet forfulgt ved Debtors Bærning, forekommer os at være aabenbart urigtigt. Foruden at Skifteretten nemlig her vilde foretage sig denne Handling i et Diemed, som den oprindelige Creditor med Gode maatte ansee, vel ikke som ulovligt, men dog som uværdigt for en ærefjær Mand, saa er det i alt Fald klart, at Skifteforvalteren ved en saadan Borttransportering af Voets Haandskriftskrav vilde, forudsat at Liquidationsretten i modsat Fald kunde finde Sted, forpikke Voets Status, saaledes som samme var, da han overtog det, til Skade for een Creditor og til Bedste for de andre; men hertil maa han, der ligeligen skal

forkaste dette Resultat; see om denne Sag Udsing's Bibl. I. S. 336 ff. og Forsete for 1822 S. 289 ff.

iagttage Alles Lare være ubesøiet. Det Fortrin, som i Concursoordenen er tilstaaet Haandskriftskrav frem for Regningskrav, L. 5—14—38, kan endeligen ikke have nogen Indflydelse paa det nærværende Spørgsmaal; thi hele Concursoordenen vedkommer kun Fyldestgjørelsen af Concursoets Masse, men her spørges om, hvad der skal ansees at høre til denne Masse eller være undtaget derfra.

Hvad Praxis angaaer, da vides det her omhandlede Spørgsmaal, uagtet det omhandlede Tilfælde maa være forekommet i utallige Boer, ei at være blevet Gjenstand for de overordnede Domstoles Kjendelse, hvilket alene kan antages at hidrøre fra, at naar Boets Debtors Modfordring maatte erkjendes for rigtig, have de øvrige Creditorer ei fundet sig foranledigede til at modsætte sig Liquidationen, og dette synes saa naturligt, at Skifteforvalteren i ethvert Fald ei bør modsætte sig Liquidationen, med mindre derom nedlægges Paastand fra de andre Creditorers Side.

Fremdeles maa det erindres, at om Boet end i Henhold til L. 5—14—6 i Almindelighed antages at kunne modsætte sig, at et Regningskrav bringes til Liquidation imod dets Haandskriftsfordring, saa maa dog en Undtagelse tilstedes, naar det maa ansees vedtaget mellem Fallenten og hans Debitor, at alle gjensidige Fordringer skulle komme til Compensation imod hinanden, paa den Tid gjensidig Opgjørelse skal finde Sted, uanset om de angaae det samme Retssforhold, v: ere

cennere, eller ikke og om de ere Haandskrifts- eller Regningskrav. Denne Undtagelse faaer en høist vigtig Anvendelse paa de gjensidige Forhold mellem Kjøbmænd, mellem hvem det er Handels-coutume at opgjøre gjensidige aarlige Contocouranter. Fallitboet maa da finde sig i, at der paa sædvanlig Maade opgjøres en Generalcontocourant, og at kun dennes Saldo bliver Gjenstand for endelig Credit eller Debet. Det Modsatte vilde nedbryde al Tillid i de commercielle Forhold og i den handlende Verden blive anseet som en reen Absurditet. Men i Gjerningen er Forholdet dog det samme i andre gjensidige Gjeldsforhold, idet Parternes Mening maa ansees at være, at alle gjensidige Fordringer, som havees i det Dieblit en almindelig Opgjørelse skal finde Sted, skulle liquideres imod hinanden. Det Unaturlige i at negte den gjensidige Liquidation fremtræder kun skarper i Handelsforholdene efter disses særegne Natur.

b) Naar Boet vel har et purt og rigtigt Haandskriftskrav men dets Debiter har en lignende Modfordring, forekommer det os utvivlsomt, at Liquidationen maa indrømmes; thi naar Boet ad den ordinære Rettens Wei indtaler sin Fordring er Liquidationen ligefrem hjemlet i Lovens 5—14—6, og at Ekstesefforvalteren i de øvrige Crediterers ensidige Interesse borttransporterer Boets Haandskriftskrav er efter det Ovenanførte en ubesøiet Fremgangemaade. Det er os ei heller vitterligt, at en saa

dan nogenfinde er bleven paaftaaet end lige anvendt, uagtet det i mangfoldige Tilfælde vilde være til største Fordel for Fallentens øvrige Creditorer, at en flig Transportering fandt Sted.

Der ere iøvrigt flere med Compensationsretten i Concurshoer forbundne specielle Spørgsmaal, hvis udførlige Besvarelse vilde føre os for vidt her i det almindelige Processystem, og om hvilke vi derfor i det Hele maae henvise til Bangs Afhandling i Jur. Tidsskr. XIX. S. 234 ff. Dog kan det her erindres, at Boets Debitor maa kunne benytte de Medfordringer til Compensation, som ere blevene ham tiltransporterede forinden Fallitens Udbrud, og at man alene, naar der er tilveiebragt nogen Mistanke om at Transporten er antidateret, kan fordre at Cessionarius aflægge den i L. 5—14—46 foreskrevne Ed, at der ei har fundet nogen Bedragelighed Sted ved den omhandlede Transaction; jfr. Jur. Tidsskr. loc. cit. S. 234—38. Fremdeles maa det uden tvivl indrømmes Boets Debitor, naar han ellers er berettiget til Compensation, at fordre de uensartede gjensidige obligatoriske Rettigheder omsatte til et Pengebeløb, og derefter kompensere, samt de endnu ikke forfaldne Fordringer tage med ind i Liquidationen, deducto tamen interusurio; jfr. Jur. Tidsskr. loc. cit. S. 241—52. Derimod synes den Egenkab, at et Regnskabskrav tillige er en i Concursbordenen privilegeret Fordring, ei at kunne have Indflydelse paa Spørgs-

maalet en Compensationen, som gaar ud paa hvad der skal anses at at henhøre til Concursboets Masse, jfr. Jur. Tidsskr. loc. cit. S. 257—59. Derjem Boets Debiter har flere, dels privilegerede dels uprilegerede Fordringer, som han kan bringe til Medregning, synes det retfærdigt, at Fallitboets mindre Andrag pro rata liquideres med samtlige Fordringer paa Boet, Jur. Tidsskr. loc. cit. S. 259—61.

Med Hensyn til den omhandlede Liquidation i Fallitboet kan det endeligen endnu bemærkes, at den, der oppebærer Noget for Boet, efterat det er taget under Behandling, t. Ex. Incassator, naturligvis ikke heri egenmægtigen kan forte, hvad han havde tilgode hos Fallitemen, jfr. Jur. Tidsskr. XII. a. S. 82 ff., medens omvendt den, der har faaet Noget tilgode hos Boet i Anledning af udførte Forretninger for samme, hvortil han har en af Fallentens Creditorers Fordringer uafhængig Ret, naturligvis maa kunne forte dette sit Tilgodehavende i hvad han maatte være Fallenten skyldig, jfr. Nyt Jur. Ark. XXIII. S. 19 og 24, Jur. Tidsskr. XIX. S. 263—66*).

h) Endeligen maa de Omkostninger, som udfordres til den Afdødes Begravelse, om

*) Hvothidt den Decision, hvorved Skifteretten paakjender en til Compensation frembragt Fordring paa Boet, kan anses for en res judicata er ovenfor omhandlet i § 176 in fine, jfr. Jur. Tidsskr. XIX. S. 267—68.

Sterboet end senere kan findes at være fallit, efter Lovens 5—2—1 forlods kunne udtages af Boet uden Hensyn til den paa Boet hvilende Gæld, og Begravelsesomkostningerne komme forsaavidt ogsaa i Séparatisternes Klasse, dog at der ei til samnte tør anvendes Andet, end hvad der virkeligen er Boets Eiendom og at de altsaa maae gaae bag efter Vindicanterne. Det er ogsaa erkjendt at Begravelsesomkostningerne maa gaae foran Skifteomkostningerne, jfr. Nyt jur. Ark. XVIII. S. 99 og 112, Canc. Skr. 19 Mai 1818. Det er da frendeles med Føie antaget, at den, der bestrider Begravelsens Bekostning maa kunne fordre sig de anvendte Omkostninger, forsaavidt Skifteretten finder dem at have været nødvendige eller passende, refunderede som et for Boet gjort Udlæg, og at Skifteretten, naar den først har forviiset sig om, at Boets Eiendele ikke overstige disse Omkostninger, kan extradere ham hine Eiendele for Begravelsens Bekostning, jfr. Canc. Skr. 30 Sept. 1826. Derimod kan et Fallitboe ei være pligtigt at bekoste Fallitens Begravelse, naar han dør efterat Falliten er udbrudt. Jfr. i det Hele Hansen, S. 366—69.

- *) Om Udlæg af Underofficerers og Soldaters Eftersladestaber for Begravelsesomkostningene i Kjøbenhavn og Helsingør havde nogle specielle Forordninger i Canc. Skr. 21 Mai 1785, 8 August 1818, Gen. Commis. Skr. 11 f. M. og Canc. Skr. 16 Mai 1826; jfr den almindelige Bestemmelse i Pl. 21 April 1830.

§ 314.

2) Anden Klasse. — Creditorer, som vel skulle søge Fyldestgjørelse i Concurssboet, men som ere givne Fortrinsret fremfor alle Panthavere.

Hansen henfører til denne Klasse:

a) De Udlæg, Skifteretten har havt i Anledning af Skiftet, der ei ere foranledigede ved Reiser, Skifteretten paa egen Regning skal foretage, saasom Udgifter til Proclamas Udstædelse, til administrative Forretninger, som maatte udføres ved Andre, t. Ex. Curatorer og Revisorer, hverunder ogsaa maa henregnes Omkostningerne ved Afleggelsen af offentlige Regnskaber, jfr. Canc. Skr. 2 Juni 1798, nødvendige Reiseudgifter og desl., jfr. Exortel Regl. 22 Marts 1814 § 98 der udtrykkeligen stjelner mellem disse Udlæg, som maa afholdes selv foran de Fordringer, som ved et specielt Privilegium have erholdt Fortrin for Skifteomkostninger i Almindelighed*). Jfr. ogsaa Coll. Tid. for 1816 Side 180 Note og for 1819 S. 513.

*) Herunder hører ogsaa Løn til de Tjenere, som Boet maa beholde for at kunne administrere sammes Eiendele, for den Tid, de tjene Boet, men naturligvis ei den tidligere forfaldne Løn, jfr. en Overretsdom i Jur. Tidsskr. XXXVII. S. 321—22.

b) Samtlige Skiftegebyrer og andre Skifteomkostninger, foruden de under Lit. a. nævnte Udlæg, der efter nyse nævnte § 98 i Sporetelreglement 22 Marts 1814 skulle forleeds udredes af alle et Boes Midler, forinden Noget kan udbetales til Arvinger eller Creditorer, undtagen forsaavidt disse maatte være forsynede med et specielt Privilegium, som hjemler deres Fordringer Fortrin for Skifteomkostninger. I denne Henseende maa det nu erindres, at der ved Bevillinger af 6 December 1717, 7 Januar 1752 og 20 December 1770, jfr. Rescr. af 24 Mai 1765, er tilstaaet den danske Krigshospitalsskasse og ved Fundats af 30 Aug. 1775 § 20 den almindelige Enkeskasse det Privilegium, at Rettens Betjente ei maa paastaae eller modtage noget Salarium, saalænge Kassen ikke for sin Fordring har erholdt skadesløs Betaling, saa at selv de udmeldte Haandværkere uden Betaling skulle vurdere Krigshospitalsskassens Panter til Auctionsbefretning. Dette Privilegium giver isvrigt ikke de ommeldte Fordringer nogen særegen Plads i Concurssordenen, og i Kjøbenhavn udføres hine specielle Forskrifter paa den Maade, at Repartitionen først opgjøres og at derpaa, hvis hine Fordringer efter deres Plads i Concurssordenen ei erholde fuldt Udlæg, regnes de udlagte Skiftegebyrer samme tilgode, forsaavidt behøves til at skaffe dem Udlæg. Denne Fremgangsmaade er vel bebyrdende for Skifteforvalterne, som derved let endog kunne tabe endog deres Embedsindtægt i meget betyde-

lige Boer, blot fordi hine Kasser have en Gerdring i samme, som efter Concursordenen ellers ei bliver fyldestgjort, men paa den anden Side vilde det være uretsfærdigt med de andre Crediterer, at naar først Skistefalairret engang var regnet hine Kasser tilgode, det da nok engang skulde belastes de øvrige Crediterer og beregnes Skisteforvalteren til Indtægt. Sin Kjøbenhavnste Praxis har ogsaa de citerede Privilegiens udtrykkelige Indhold for sig.

En Conc. Skr. af 14 September 1793 havde fremdeles antaget, at den kongelige Kasses Fordringer i insolvente Oppebørselsbetjentes Boer ogsaa maatte være fritagne for at belastes med Skistegebyrer; men foruden at der herfor ei vides at være nogen udtrykkelig Lovhjemmel, medens dog Exortelregl. 22 Marts 1814 § 98 udtrykkeligen tilkjendegiver, at der behøves et specielt Privilegium for at nogen Gerdring skal gives Fortrin for Skisteomkostningerne, saa synes en slig Undtagelse i alt Fald nu at maatte bortfalde, da Intet er optaget om samme i den nye almindelige Kasseanordning, som dog udtrykkeligen omhandler den kongelige Kasses fortrinlige Rettigheder hos insolvente Oppebørselsbetjente i §§ 48—52, og denne Anordning derhos efter dens Slutningsbestemmelse derogerer de ældre Lovbestemmelser om de offentlige Kassebetjentes rettlige Stilling.

c) Liendeafgifter, som ifølge Liendelse eller Forening skulle af Liendeyderen

erlægges istedetfor Liende in natura, efter Frd. 8 Januar 1810 § 29, der gaaer ud paa, at Liendetageren skal have den samme Sikkerhed for Liendeafgiften, som han vilde have havt, naar han havde hævet Lienden in natura, saa at altsaa ingen-
 somhelst Fordring bør kunne foretrækkes Liendetagerens Fordring paa hin Liendeafgift, ligesom ogsaa Fdg. 8 Juli 1840 om Amtstueoppebørslerne m. v. § 2 udtrykkeligen hjemler Liendetagerens Fordring Fortrin fremfor Bankrenter og kongl. Skatter, hvorom i den følgende Paragraph. Saavel ifølge Forholdets Natur, idet den Afgrøde, hvorefter Liendeafgiften skal svares, i Almindelighed vil være høstet og dermed gaaet ind i Liendeyderens Bo, som ifølge Udtrykkene og Sammenhængen i Fr. 8 Jan. 1810 § 29 Lit. c og e synes den her omhandlede Liendetagerens Ret, der isvrigt er meget indskrænket i Henseende til Omfang og Tid, jfr. Fdrgens § 29 Lit. b og c samt Canc. Skr. 4 Jan. 1817, at maatte hæfte paa Liendeyderens Bo i det Hele og ikke blot paa den Grund, af hvis Afgrøde Lienden skulde være hævet in natura; men Udviklingen af dette Spørgsmaal, der er udførligen omhandlet hos Hansen S. 375—382 og Lunn om Liendevæsenet S. 222 ff., hører isvrigt til Civilretten.

d) Ifølge Frd. 25 Marts 1791 § 18 skulle Tjenestefolk hos Fæstebønder for sidste Halvaars Løn have Fortrinnet fremfor Jorddrohtens Krav i Fæsterens Bo, selv om den Forstnævnte

kunde have ladet sig give Udlæg og gjort Indførsel deri for sin Fordring. Vel kan nu ei heraf udledes, at der for disse Tjenestefolks Løn skulde kunne af Eksterretten gives Udlæg i Andres Eiendele, som maatte forefindes i Fæsterens Bo, og dem dermed gives Fortrin for Bindicanter i Almindelighed; men hin Forstift maa dog gaae ud fra den Forudsætning, at Fordringen paa den omhandlede Løn skal gaae forud for enhver anden Fordring, alene med Undtagelse af de de under Littr. a og c omhandlede Krav.

e) Jorddrotten har endeligen efter Kr. 8 Juni 1787 § 6 Ret til forlods at udtage af hans Fæstebondens Bo fremfor al anden Gjæld den Besætning og det Inventarium, som er overleveret tilsligemed Gaarden. Det maa imidlertid herved mærkes, at forsaavidt der alene handles om Udtagelsen af den Besætning og det Inventarium, som henhører til Fæstegaarden og findes tilstede ved Fæsterens Død, maa samme udentviol betragtes som en universitas rerum, som uden Hensyn til at de specielle overleverede Besætnings- og Inventariestykker ei længere forefindes, er at ansee som Jorddrottens Eiendom, jfr. Fdg. 8 Juni 1787 § 12 og 6, Nyt juridisk Arkiv XIV. S. 208, Juridisk Tidsskrift XXVII. S. 268, Canc. Ektr. 21 Septbr. 1830, Fdg. 9 Marts 1838 § 10, Fdg. 11 April 1840 § 43, og Ørstedes Haandbog V. S. 518, og hverimod det ei kan ansees at stride, at Fæstebonden i sin Besiddelsestid kan

afhænde enkelte Stykker af Besætningen og Inventariet, uden at disse kunne fravindes den, der bona fide har kjøbt samme. Foraaaviddt Besætning og Inventarium altsaa ere tilstede bliver Jorddroten at ansee som Bindikant, jfr. forrige § 313. Det Jorddroten tilkommende her omhandlede fremfor al anden Gjæld (dog undtaget de her foran Citr. a til d nævnte Fordringer) prioriterede personlige Krav maa selgeligen indskrænke sig til hans Fordring paa Erstatning for Mangler ved Besætning og Inventarium. Iøvrigt hører ogsaa den nærmere Udvikling af det her berørte Retsforhold mellem Jorddroten og Fæstebonden, som udførligen omhandles hos Hansen S. 383—386, til det civile Retsystem.

f) Pl. 14 Mai 1823 giver endeligen den, der vil forsyne en Planter paa Et. Croix med de til hans Plantages Drift hørende Fornødenheder, eller forstrække ham med Penge til disse Fornødenheders Anskaffelse, Ret til for saadan Fordring, under de i Placaten bestemte Vilkaar, at betinge sig af næste Aars Høst, hvis Forstrækningen gives efter 1 Juni, eller af det løbende Aars Høst, hvis Forstrækningen gives i Aarets første 5 Maaneder, at nyde fortrinlig Betaling fremfor alle andre paa Plantagen hæftende Fordringer, være sig kongelige Skatter eller andre offentlige Afgifter eller Pantegjæld; jfr Ørsted's Haandbog VI S. 215—219.

maalet om Compensationen, som gaaer ud paa hvad der skal ansees at henhøre til Concurssboets Masse, jfr. Jur. Tidsskr. loc. cit. S. 257—59. Dersom Boets Debitor har flere, dels privilegerede dels upriviligerede Fordringer, som han kan bringe til Medregning, synes det retfærdigt, at Fallitboets mindre Krav pro rata liquideres med samtlige Fordringer paa Boet, Jur. Tidsskr. loc. cit. S. 259—61.

Med Hensyn til den omhandlede Liquidation i Fallitbeer kan det endeligen endnu bemærkes, at den, der oppebærer Noget for Boet, efterat det er taget under Behandling, t. Ex. Incassator, naturligvis ikke heri egenmægtigen kan forte, hvad han havde tilgode hos Fallenten, jfr. Jur. Tidsskr. XII. a. S. 82 ff., medens omvendt den, der har faaet Noget tilgode hos Boet i Anledning af udførte Forretninger for samme, hvortil han har en af Fallentens Creditorers Fordringer uafhængig Ret, naturligvis maa kunne forte dette sit Tilgodehavende i hvad han maatte være Fallenten skyldig, jfr. Nyt Jur. Ark. XXIII. S. 19 og 24, Jur. Tidsskr. XIX. S. 263—66*).

f) Endeligen maa de Omkostninger, som udfordres til den Afsødes Begravelse, om

*) Hvorhvidt den Decision, hvorved Skifteretten paatjender en til Compensation frembragt Fordring paa Boet, kan ansees for en res judicata er ovenfor omhandlet i § 176 in fine, jfr. Jur. Tidsskr. XIX. S. 267—68.

Sterrboet end senere kan findes at være fallit, efter
 Lovens 5—2—1 forlods kunne udtages af Boet uden
 Hensyn til den paa Boet hvilende Gjæld, og Begravelsesomkostningerne komme forsaavidt ogsaa i Separatisternes Klasse, dog at der ei til samnte tør anvendes
 Andet, end hvad der virkeligen er Boets Eiendom og
 at de altsaa maae gaae bag efter Vindicanterne. Det
 er ogsaa erkjendt at Begravelsesomkostningerne maa gaae
 foran Skifteomkostningerne, jfr. Nyt jur. Ark. XVIII.
 S. 99 og 112, Canc. Skr. 19 Mai 1818. Det er
 da frendeles med Føie antaget, at den, der bestrider
 Begravelsens Bekostning maa kunne fordre sig de an-
 vendte Omkostninger, forsaavidt Skifteretten finder dem
 at have været nødvendige eller passende, refunderede
 som et for Boet gjort Udlæg, og at Skifteretten, naar
 den først har forviiset sig om, at Boets Eiendele ikke
 overstige disse Omkostninger, kan extradere ham hine
 Eiendele for Begravelsens Bekostning, jfr. Canc. Skr.
 30 Sept. 1826. Derimod kan et Fallitboe ei være
 pligtigt at bekoste Fallitens Begravelse, naar han
 dør efterat Falliten er udbrudt. Jfr. i det Hele
 Hansen, S. 366—69.

- *) Om Udlæg af Underofficerers og Soldaters Efters-
 ladenskaber for Begravelsesomkostningene i Kjøben-
 havn og Helsingør havde nogle specielle Forordninger
 i Canc. Skr. 21 Mai 1785, 8 August 1818, Gen.
 Commis. Skr. 11 f. M. og Canc. Skr. 16 Mai
 1826; jfr den almindelige Bestemmelse i Pl. 21
 April 1830.

§ 314.

2) Anden Klasse. — Creditorer, som vel skulle søge Fyldestgiørelse i Concursoet, men som ere givne Fortrinsret fremfor alle Panthavere.

Hansen henfører til denne Klasse:

a) De Udlæg, Skifteretten har havt i Anledning af Skiftet, der ei ere foranledigede ved Reiser, Skifteretten paa egen Regning skal foretage, saasom Udgifter til Proclamas Udstædelse, til administrative Forretninger, som maatte udføres ved Andre, t. Ex. Curatorer og Revisorer, hverunder ogsaa maa henregnes Omkostningerne ved Afslæggelsen af offentlige Regnskaber, jfr. Canc. Skr. 2 Juni 1798, nødvendige Reiseudgifter og desl., jfr. Sportel Regl. 22 Marts 1814 § 98 der udtrykkeligen skjelner mellem disse Udlæg, som maa afholdes selv foran de Fordringer, som ved et specielt Privilegium have erholdt Fortrin for Skifteomkostninger i Almindelighed*). Jfr. ogsaa Cell. Tid. for 1816 Side 180 Note og for 1819 S. 513.

*) Herunder hører ogsaa Løn til de Tjenere, som Boet maa beholde for at kunne administrere sammede Eiendele, for den Tid, de tjene Boet, men naturligvis ei den tidligere forfaldne Løn, jfr. en Overretsdom i Jur. Tidsskr. XXXVII. S. 321—22.

b) Samtlige Skiftegebyrer og andre Skifteomkostninger, foruden de under Litt. a. nævnte Udlæg, der efter nyse nævnte § 98 i Sporetelreglement 22 Marts 1814 skulle forløbs udredes af alle et Boes Midler, forinden Noget kan udbetales til Arvinger eller Creditorer, undtagen forsaavidt disse maatte være forsynede med et specielt Privilegium, som hjemler deres Fordringer Fortrin for Skifteomkostninger. I denne Henseende maa det nu erindres, at der ved Bevillinger af 6 December 1717, 7 Januar 1752 og 20 December 1770, jfr. Rescr. af 24 Mai 1765, er tilstaaet den danske Krigshospitalskasse og ved Fundats af 30 Aug. 1775 § 20 den almindelige Enkekasse det Privilegium, at Rettens Betjente ei maa paaastaa eller modtage noget Salarium, saalænge Kassen ikke for sin Fordring har erholdt skadesløs Betaling, saa at selv de udmeldte Haandværkere uden Betaling skulle vurdere Krigshospitalskassens Panter til Auctionsefterretning. Dette Privilegium giver isvrigt ikke de ommeldte Fordringer nogen særegen Plads i Concurserordenen, og i Kjøbenhavn udføres hine specielle Forskrifter paa den Maade, at Repartitionen først opgjøres og at derpaa, hvis hine Fordringer efter deres Plads i Concurserordenen ei erholde fuldt Udlæg, regnes de udlagte Skiftegebyrer samme tilgode, forsaavidt behøves til at skaffe dem Udlæg. Denne Fremgangsmaade er vel bebyrdende for Skifteforvalterne, som derved let endog kunne tabe endog deres Embedsindtægt i meget betyde-

lige Boer, blot fordi hine Kasser have en Forbring i samme, som efter Concursordenen ellers ei bliver fyldestgjort, men paa den anden Side vilde det være uretsfærdigt mod de andre Creditorer, at naar først Skistefalaitet engang var regnet hine Kasser tilgode, det da nok engang skulde belastes de øvrige Creditorer og beregnes Skisteforvalteren til Indtægt. Hin Riis-benhavnske Praxis har ogsaa de citerede Privilegiens udtrykkelige Indhold for sig.

En Canc. Skr. af 14 September 1793 havde fremdeles antaget, at den kongelige Kasses Forbring i insolvente Oppebørselsbetjentes Boer ogsaa maatte være fritagne for at belastes med Skistegebyr; men foruden at der herfor ei vides at være nogen udtrykkelig Lovhjemmel, medens dog Exortelregl. 22 Marts 1814 § 98 udtrykkeligen tilkjendegiver, at der behøves et specielt Privilegium for at nogen Forbring skal gives Fortrin for Skisteomkostningerne, saa synes en flig Undtagelse i alt Fald nu at maatte bortfalde, da Intet er optaget om samme i den nye almindelige Kasse-anordning, som dog udtrykkeligen omhandler den kongelige Kasses fortrinlige Rettigheder hos insolvente Oppebørselsbetjente i §§ 48—52, og denne Anordning derhos efter dens Slutningsbestemmelse derogerer de ældre Lovbestemmelser om de offentlige Kassebetjentes retlige Stilling.

c) Liendeafgifter, som ifølge Liendelse eller Forening skulle af Liendeyderen

erlægges istedetfor Liende in natura, efter Frd. 8 Januar 1810 § 29, der gaaer ud paa, at Liendetageren skal have den samme Sikkerhed for Liendeafgiften, som han vilde have havt, naar han havde hævet Lienden in natura, saa at altsaa ingen-
 somhelst Fordring bør kunne foretrækkes Liendetagerens Fordring paa hin Liendeafgift, ligesom ogsaa Fdg. 8 Juli 1840 om Amtstueoppebørslerne m. v. § 2 udtrykkeligen hjemler Liendetagerens Fordring fortrin fremfor Bankrenter og kongl. Skatter, hvorom i den følgende Paragraph. Saavel ifølge Forholdets Natur, idet den Afgrøde, hvoraf Liendeafgiften skal svares, i Almindelighed vil være høstet og dermed gaaet ind i Liendeyderens Bo, som ifølge Udtrykkene og Sammenhængen i Fr. 8 Jan. 1810 § 29 Lit. c og e synes den her omhandlede Liendetagerens Ret, der isøvrigt er meget indskrænket i Henseende til Omfang og Tid, ifr. Fdrgens § 29 Lit. b og c samt Canc. Skr. 4 Jan. 1817, at maatte hæfte paa Liendeyderens Bo i det Hele og ikke blot paa den Grund, af hvis Afgrøde Lienden skulde være hævet in natura; men Udviklingen af dette Spørgsmaal, der er udførligen omhandlet hos Hansen S. 375—382 og Lunn om Liendevæsenet S. 222 ff., hører isøvrigt til Civilretten.

d) Ifølge Frd. 25 Marts 1791 § 18 skulle Tjenestefolk hos Fæstebønder for sidste Halvaars Løn have Fortrinsret fremfor Jorddrotsens Krav i Fæsterens Bo, selv om den Forstaaente

kunde have ladet sig give Udlæg og gjort Indførsel deri for sin Fordring. Vel kan nu ei heraf udledes, at der for disse Tjenestefolks Løn skulde kunne af Eksterretten gives Udlæg i Andres Eiendele, som maatte forefindes i Gæsterens Bo, og dem dermed gives Fortrin for Bindicanter i Almindelighed; men hin Forstift maa dog gaae ud fra den Forudsætning, at Fordringen paa den omhandlede Løn skal gaae forud for enhver anden Fordring, alene med Undtagelse af de de under Littr. a og c omhandlede Krav.

e) Jorddrotten har endeligen efter Fr. 8 Juni 1787 § 6 Ret til forlods at udtage af hans Fæstbendes Bo fremfor al anden Gjæld den Besætning og det Inventarium, som er overleveret tilligemed Gaarden. Det maa imidlertid herved mærkes, at forsaavidt der alene handles om Udtagelsen af den Besætning og det Inventarium, som henhører til Fæstegaarden og findes tilstede ved Gæsterens Død, maa samme uden tvivl betragtes som en universitas rerum, som uden Hensyn til at de specielle overleverede Besætnings- og Inventariestykker ei længere forefindes, er at ansee som Jorddrottens Eiendom, jfr. Fdg. 8 Juni 1787 § 12 og 6, Nyt juridisk Arkiv XIV. S. 208, Juridisk Tidsskrift XXVII. S. 268, Canc. Skr. 21 Septbr. 1830, Fdg. 9 Marts 1838 § 10, Fdg. 11 April 1840 § 43, og Ørsted's Haandbog V. S. 518, og hvorimod det ei kan ansees at stride, at Fæstebonden i sin Besiddelsestid kan

afhænde enkelte Stykker af Besætningen og Inventariet, uden at disse kunne fravindes den, der bona fide har kjøbt samme. Foraaaviddt Besætning og Inventarium altsaa ere tilstede bliver Jordbrodden at ansee som Bindikant, jfr. forrige § 313. Det Jordbrodden tilkommende her omhandlede fremfor al anden Gjæld (dog undtaget de her foran Citr. a til d nævnte Fordringer) prioriterede personlige Krav maa folgeligen indskrænke sig til hans Fordring paa Erstatning for Mangler ved Besætning og Inventarium. Iøvrigt hører ogsaa den nærmere Udvikling af det her berørte Retsforhold mellem Jordbrodden og Gæstebonden, som udførligen omhandles hos Hansen S. 383—386, til det civile Retsystem.

f) Pl. 14 Mai 1823 giver endeligen den, der vil forsyne en Planter paa Et. Creix med de til hans Plantages Drift hørende Fornødenheder, eller forstrække ham med Penge til disse Fornødenheders Anskaffelse, Ret til for saadan Fordring, under de i Placaten bestemte Vilkaar, at betinge sig af næste Aars Høst, hvis Forstrækningen gives efter 1 Juni, eller af det løbende Aars Høst, hvis Forstrækningen gives i Aarets første 5 Maaneder, at nyde fortrinlig Betaling fremfor alle andre paa Plantagen hæftende Fordringer, være sig kongelige Skatter eller andre offentlige Afgifter eller Pantegjæld; jfr Ørsted's Haandbog VI S. 215—219.

§ 315.

3. Tredie Klasse. — Creditorer, der have saadanne legale Panterrettigheder i Boets faste Eiendomme, som grunde sig umiddelbart i et positivt Lovbud.

Det bliver i Civilretten nærmere at udvikle, hvorledes der ere tvende aldeles forskjellige legale Panterrettigheder, som især kunne paahvile de faste Eiendomme. De første, de stiltiende Panterrettigheder i egentlig Forstand, paahvile Eiendommene ifølge Lovens umiddelbare Bydende, saaledes at der ei udferdres noget særegent mellemkommende Factum for at stifte samme, ligesom de derhos uden alt Hensyn til Elden maae foretrækkes for de Panterrettigheder i en fast Eiendom, som forudsætte et saadant Factum, hvorfor de altsaa og i Concurssordenen have Plads foran disse, ifr. Ørstedes Haandbog VI. S. 257—60. Disse umiddelbart ved Lovens Bud begrundede Panterrettigheder i faste Eiendomme skulle indbyrdes nyde Fyldestgiørelse i følgende loobestemte Orden:

a) Nationalbanken har for den til Bankens Grundfond hørende Hæftelsescapital saavelsem for Renten af alle Bankhæftelser, Fortrinnet fremfor de kongelige Skatter, dog kun næstefter Lændeafgiften efter Fr. af 8 Januar 1810 § 29 Ltr. c, ligesom ogsaa Skifterettens Udlæg og Gebyrer, efter hvad derom er

anført i forrige §, maa gaae foran Bankens Fordring; Fr. 5 Jan. 1813 §§ 3 og 7, Fundation af samme Dato § 2, Decret af 4 Juli 1818 § 7 og Fr. om Amtstueoppebørsler m. v. af 8 Juli 1840 § 2. Selv forsaavidt en Del af Bankhæftelsesrenten af Jorder og Eiender i Danmark endnu liquideres i Landstatten, har denne Bankens Fortrinset practist Betydning, for det Tilfælde nemlig, at den fulde Landstat ei kan udbringes af Eiendommen. Derimod er Bankens Ret i en anden Henseende mere indskrænket end Statens Ret til Gyldestgjørelse for Skatter og Afgifter. Det er nemlig med Hensyn til resterende Bankrenter i Kjøbenhavn (der oppebæres directe af Banken) ved Høiesteretsdom af 8 Mai 1826 antaget, at Bankens Fordring i sit Væsen er en Pantegjeld, som maa være undergivet Frd. 12 Marts 1790, saaledes at der kun havez Fortrin fremfor andre Panthavere for 1 Aars Rente; hvorved dog atter maa mærkes, at naar Banken i Tide har foretaget de lovbestemte Skridt til Bankrentens Inddrivelse for det første Aar, for hvilket samme resterer, kan ifølge Sagens Natur og Grundsatningen i Fr. 8 Juli 1840 § 2 Bankens Fortrinset for den følgende Tids Bankrente ei tabes derved, at der hengaaer længere Tid, inden den ældre Bankrenterestance virkeligen bliver betalt; jfr. Cenc. Skr. 25 Septbr. 1790. Derhos er det i Rentekammerets Skrivelse af 17 Marts 1832 antaget, at den citerede Høiesteretsdom ei i det Hele kan være anvendelig, hvor

Bankrenten oppebæres af de samme Embedsmænd som have de fgl. Skatter at opkræve, og disse ei i rette Tid inddrive Bankrenterne *).

b) De egentlige kongelige Skatter og Afgifter (og de med samme paralleliserede Amtsforvalterne tilkommende Skriverpenge) forsaavidt de ere reelle, saa at de ere lig-nede paa eller svares af faste Eiendomme eller Tiender. Ere Skatterne derimod alene personlige, forbliver det ved den Fortrinsret, Lovens 5—14—37, i Forbindelse med Plakat 23 Juli 1819 og Plakat 14 Mai 1834, tillægges Skatter. Dette er nu udtrykkeligen bestemt ved Fr. 8 Juli 1840 § 2, som derhos fastsætter, at hvis de reelle Skatter og Afgifter ikke kunne dækkes ved Realisationen af de faste Eiendomme, hvorpaa de hæfte, bliver det manglende Beløb at ansee som personlig Skat og har da samme Fortrin, som tilkommer dette Elags Skatter. Dog skal den her omhandlede Fortrinsret kun tilkomme saavel reelle som personlige Skatter og Afgifter for 2 Aar fra den Tid af at de forfalde til Betaling; men Fortrinsretten holdes i Kraft, naar Restancerne i det sidste inden 3 Maaneder efter bemeldte 2 Aars Forløb ere beordrede Fegeden til Inddrivelse, og Forret-

*) Den nærmere Udvikling af Bankhæftelsens rettlige Betydning henhører til Civilretten. Jfr. Ørstedes Haandb. VI. S. 272—286 og Hansen S. 388—392.

ningen siden forsvarligen er fortsat, eller naar Skyldneren inden samme Tid er død eller har opgivet sit Bo, og dette er taget under Ekstebehandling. Efterat Fortrinsretten er tabt betragtes Restancen alene som en simpel Fordring hos Skyldneren. De Restancer af Skatter og Afgifter, som vare paadragne inden Fdg. 8 Juli 1840 traadte i Kraft, beholdt imidlertid deres Fortrinsret saaledes, som den ældre Lovgivning hjemlede samme, jfr. herom Hansen S. 392—96.

c) Brandhjælpspengene af de Bygninger, som ere forsikrede, er ved den titnævnte Forordning tillagte Plads næst efter de kongelige Skatter, og færan Littr. d) samtlige Communeafgifter. De nysnærnte Regler om Begrænsningen af de Skatterestancer, som beholde Fortrinsret, finde ogsaa Anvendelse saavel paa Brandhjælpspengene som paa Communeafgifterne, baade indbyrdes og i Forhold til senere Forhæftelser, og disses Fortrinsret kan altsaa ei, som man hidtil antog, indskrænkes til det for sidste Aar forfaldne Beløb; jfr. om den ældre Lovgivning Hansen S. 396—397.

Hansen henfører fremdeles S. 397—95 til den her omhandlede Klasse af Fordringer i Concurssordenen: e) Den Afgiftsbeieren tilkommende Fordring paa Arvefæsteafgiften af en Jordegaard, for hvilken han efter Fr. 13 Mai 1769 § 1 sammenholdt med § 7 er prioriteret i Gaarden og dens Besætning næst

efter kongelige Skatter*) og fremfor alle Panthavere, saavel som f) Rettigheden til at bære den en Eiendom paahvilende Jordskyld, jfr. Lovens 5-10-5, hvormed ~~Enhver i en~~ Andens Eiendom perpetueret aarlig Afgift maa sættes i Klasse. Det er nu vistnok rigtigt, at ingen Pantsættelse af den med Arvesæsteafgift eller Jordskyld behæftede Eiendom kan præjudicere Rettigheden til disse Præstationer; men dette følger allerede, af at de ere ældre reelle Rettigheder end den Ret, som stiftes ved Pantsættelsen. Der kan ei heller være Tvivl om, at en Panteret i det samlede Gods (derunder indbefattet den paagjældende Bondegård), der er ældre end Bortarvesæstelsen, ei kan officeres ved denne, saa at en sliq Panthaver, naar han ei paa anden Maade kan blive fyldestgjort, kan fordrø hele Bortarvesæstningen annulleret, og det samme gjælder naturligvis, hvor en Panteret i den enkelte Gaard er ældre end den Akt, hvorved en Afgift skulde perpetueres i denne som Jordskyld eller deslige. At Arvesæsteafgiften og Jordskylden skulle være vedvarende vedkommer ei Pladsen i Concursordenen.

*) Det kunde allerede efter den ældre Lovgivning ei antages, at denne Arvesæsteafgift skulde have Fortrin for Præstationer til det Offentlige, saasom Brands hjælpspenge og Communalafgifter, hvortil Bestemmelsen kun sigtede til contractmæssig Pantegjæld.

Foruden nemlig at disse Præstationer dog i Almindelighed maa kunne afløses ved Overenskomst mellem den Forpligtede og Berettigede, saa maa Collisionen mellem dem og en anden Panteret i Eiendommen, som anden Collision mellem contractmæssige Panterettigheder, beroe paa den gjensidige Vilde*). At de her omhandlede Rettigheder skulde være legale er urigtigt, idet de i Almindelighed beroe paa en Contract, der iøvrigt rigtignok i Loven er erkjendt gyldig, og kan i alt Fald ei bevirke at disse Fordringer skulde henføres til denne og ei til den næste Klasse i Concurssordenen, der ogsaa omfatter legale Panterettigheder; og der synes saaledes ei at være tilstrækkelig Grund til at adstille disse Fordringer fra andre Panterettigheder, som støtte sig paa et mellemkommende Factum.

*) Ofte vil Jordstylden vel have paahvilet den paa gjeldende Eiendom fra umindelig Tid, maaske vel endog hidrøre fra en Tid, da Underpant endnu ikke kjendtes i Danmark; men foruden at Jordstylden dog ogsaa her maa have sin Oprindelse fra et nu ubekjendt Negotium, der har havt en contractmæssig Character, er det ogsaa her paa Grund af dens Vilde, at den foretrækkes for enhver anden contractmæssig Panteret i Eiendommen.

§ 316.

4. Fjerde Klasse. — De Panterettigheder i Boets faste Eiendomme, som ifølge Lovens Bydende eller ifølge Contract først constitueres ved et mellemkommende Factum.

De Panterettigheder, som først constitueres ved et mellemkommende Factum, og som, idet de kun gjælde fra den Tid da dette Factum er indtraadt, maa staae tilbage for de egentlige legale, eller stiftende i foregaaende Paragraph omhandlede Panterettigheder, der have fuld Gyldighed uden Hensyn til den Lovs Ælde, hvorved de stiftes, dele sig igjen i tvende sideordnede Classer.

1) De Panterettigheder som ifølge Lovens Bydende stiftes ved Overtagelsen af en vis offentlig Stilling, navnlig en saadan, ifølge hvilken den Paagjeldende erholder offentlige eller andre med disse analoge Midler i sit Bærg. Om disse Panterettigheder og deres indbyrdes Concurrence findes tidligere en Mængde specielle Lovbestemmelser, som gave Anledning til flere tvivlsomme Spørgsmaal. Ved Frd. 8 Juli 1840 om det egentlige Kasse og Regnskabsvæsen §§ 48 og 49 er der nu givet nøiagtige Regler om disse Panterettigheder, som vi her skulle fremstille, idet vi iøvrigt om den ældre Lovgivning, forsaavidt samme er antikeret ved den ny Kasseanordning, see sammes Slut-

ningsparagraph, henvise til Hansen S. 400—412. Jfr. ogsaa en Dem af 11 Marts 1839 i Jur. Tidsskr. XXXVII. S. 185 ff. om Kjøbenhavns Magistrats Medlemmer kunne ansees som Oppebørselsbetjente m. v.

Jfr. 8 Juli 1840 § 48 nævner følgende Instituter og Andre, som have en stiltiende Panteret hos de vedkommende Embedsmænd eller Betjente for de dem betroede Oppebørsler og Midler.

a) Den kongelige Kasse hos de kongelige Embedsmænd, som ere betroede Oppebørsler eller Midler for Statens Regning, hvad enten de vedkomme den almindelige Statskasse eller hvilkensomhelst anden Kongen tilhørende Kasse. Derfra undtages imidlertid de fgl. Embedsmænd, som ikkun have Oppebørsler af mindre Betydning, saasom Amtmændene forsaavidt de oppebære Gebyrter for Bevillinger; fremdeles de kongelige Embedsmænd, som alene betroes en vis Sum til en temporær Forretnings Udførelse, og endeligen de Medlemmer af de kongelige Collegier, Departementer eller andre offentlige Indretninger, som under fælles Værging gjemme offentlige Midler, saavelsom de Embedsmænd, der som Bogholdere eller i anden saadan Egenkab alene deltage i Opbevaringen af de den kongelige Kasse tilhørende eller samme til Sikkerhed overleverede Obligationer eller andre deslige Pengeeffecter. Dog er denne Undtagelse igjen bleven undergivet den Modification, at dersom det Offentlige hos nogen af de her undtagne Embedsmænd allerede i anden Anled-

ning tilkommer stiltiende Panteret, skal den ogsaa omfatte de ellers undtagne Oppebørdler og Midler.

b) Nationalbanken hos sine egne Kassebetjente, saarelsom de kongelige Embedsmænd, som oppebære dens Indtægter i Henhold til Bankens Reglement af 27 Juli 1818.

c) Brandcasserne, andre offentlige Kasser og Communerne hos de kongl. Embedsmænd, som oppebære de disse tilflydende Indtægter. Derimod kan man ei tillægge Communerne en saadan almindelig legal Panteret hos de Ombudsmænd af deres egne Medlemmer, som i denne Egenstabs oppebære noget for samme.

d) De vedkommende Stervboer og Overformyndier hos samtlige Magistratspersoner, Byfogeder, Herredsfogeder og Virkedommere for al den private Formue, der kommer under deres Varetægt som Skifteforvaltere og Overformyndere. Fremdeles er der ogsaa indrømmet enhver Anden stiltiende Panteret for den Formue, som de nævnte Embedsmænd faae i Værge ifølge deres Embedsstilling, t. Ex. for Deposita hos Fogederne, ligesom ogsaa andre Embedsmænd, til hvis Embeder Skifteforvaltning og Overformynderi hører, ere undergivne den samme stiltiende Panteret for Boernes og de Umyndiges Midler, alene med Undtagelse af de Afsætsforer, som udgjøre Kjøbenhavns Skiftecommission.

e) Postkassen hos Postmesterne saavel for disses Oppebørskler som med Hensyn til de Penge og Sager, som affendes med Pakkeposterne og for hvilke Postkassen staaer til Ansvar i Tilfælde af Postbetjenedes Utrostskab eller Skjodesløshed.

f) Offentlige Stiftelser, der staae under Stiftsoverighedens Tilsyn, hos deres Forstandere og Oppebørselsbetjente.

g) Frederiks Hospital hos sammes Oppebørsels- og Regnskabsbetjente.

h) De lærde Skoler hos sammes Regnskabsførere.

i) Kjøbenhavns offentlige Kasser, der henhøre under Magistraten eller den administrerende Direction for Fattigvæsenet, hos sammes Regnskabsbetjente.

Flere Instituter er der ei ved den almindelige Kasseanordning tillagt stiltiende Panteret hos sammes Betjente*). Derimod indeholder Anordningens § 48

*) Den det asiatiske Compagni forhen ved Detrol 21 Marts 1792 § 35 indrømmede Fortrinsret bortfalder nu, da dette Compagni ophæves. Fremdeles kan det her erindres, at i de sjældne Tilfælde, i hvilke personlig Caution endnu kan blive at modtage for nogen Kassebetjent, skal efter Kasseanordningens § 49 Kassen have samme stiltiende Panteret hos Cautionisten som hos Kassebetjenten selv, hvorimod det følger af sig selv, at hin almindelige Panteret ei have hos den, der til Sik-

den Bestemmelse, at forsaavidt det endnu i andre Tilfælde end de ovennævnte findes ønskeligt at betinge Panteret hos vedkommende Betjente for de dem betreede Oppbejlsler eller Midler, tilhørende offentlige Kasser, Communer eller Stiftelser, bliver dette i ethvert enkelt Tilfælde udtrykkelig at tilføie de Bestallinger eller Beskikkelser, som meddeles deslige Betjente.

Hvad angaaer Udstrækningen af den omhandlede i Kasseanordningen hjemlede Panteret, da skulle efter Anordningens § 49 alle de Krav, der hidrøre fra de Oppbejlsler og Midler, som ere betreede de vedkommende Embedsmænd eller Betjente, nyde Fortrin fremfor hvilket som helst privilegerede eller uprilegerede Fordringer, der ikke allerede vare sikrede ved Pant i deres Eiendomme den Tid, deres Bestallinger eller Beskikkelser tinglæstes*); og skal det være enhver saadan Embeds-

kerhed for en Kassebetjent blot har stillet visse bestemte Genstande til Pant. Sin almindelige stilkende Panteret hos den personlige Cautionist maa imidlertid stotte sig paa det i ethvert Tilfælde udstedte Cautionsbrev, om hvis Tinglæsning særegne Forskrifter ere givne i Anordningens § 4, og denne Panteret har saaledes mere en contractmæssig Character.

- *) Om denne Tinglæsning, som nu udtrykkelig er gjort til terminus a quo for den legale Panteret, men som derhos altid skal være iværksat førend den vedkommende Kassebetjent tiltræder sin Post, indes holdes flere detaillerede Forskrifter i Kasseanordningens § 9 ifr. § 4, hvorhos det i Slutningen af §

mand og Betjent forment, fra ovennævnte Tid af at afhænde eller pantsætte Noget af sit urørlige Gods, med mindre han dertil har erhvervet Kongens Samtykke igjennem den Autoritet, som har foranstaltet hans Bestalling eller Bestikkelse udfærdiget, eller, naar han ikke er kongelig Embedsmand, da den Autoritets Samtykke, som har bestikket ham*); og maa derfor intet Skjæde og ingen Panteforskrivning, som udstedes af Kassebetjenten, tinglyses, uden at Udstederens Mangel af Berettigelse til Documentets Udfærdigelse udtrykkelig bemærkes i Tinglysningspaategningen**). Undtagelsesvis bliver en af Kassebetjenten foretagen Pantesætning gyldig — ogsaa i Relation til den paa gjeldende offentlige Kasse — naar Betjenten, efterat

48 forskrives, at det overalt i enhver Bestalling eller Bestikkelse, som herefter udfærdiges for nogen Embedsmand eller Betjent, hos hvem der for de i hans Børge givne Midler, høves stiltiende Panteret, bør indføres, at den overensstemmende med Kasses anordningen bliver at tinglyse.

*) Om den legale Panterrettigheds Betydning, forsaavidt Kassebetjentens Forbør angaaer, bliver at handle i det Følgende.

**) Det er ifølge heraf ikke absolut forbudt Retsbetjentene at modtage Documentet til Tinglysning. Det saaledes tinglyste Document bliver da og alene ugyldigt i Relation til den vedkommende offentlige Kasses Krav paa Kassebetjenten; og er denne først bleven fuldestgjort, beholder Documentet sin Retsvirkning i Forhold til andre Creditorer.

han er tiltraadt Embedet, erhverver en fast Eiendom, og Pant i denne, samtidig med Skjødets Ringlæsning, alene gives for Kjøbesummen eller en Del af samme, eller naar paa samme Tid, som han udsteder et nyt Pantebrev, en ældre paa hans Eiendele lovlig hvilende Panteforskrivning for et i det mindste ligesaa stort Beløb udslettes, uden at der i den ny Forskrivning vedtages noget Vilkaar, som kunde være til større Afbræk for den vedkommende Kasse, end de der indeholdes i den indfrieede Panteforskrivning *).

Naar en Kassebetjent ifølge sit Embedsmedfør, t. Ex. en Amtsforvalter eller Byfoged, har Oppebørsler for den kongelige Kasse og flere andre offentlige Instituter, og hans Bo ei er tilstrækkeligt til at fyldestgøre hans Skyld til flere af disse, saa opstaaer der Spørgsmaal, om det ene kan have Fortrin for det andet, eller de pro rata skulle taale Afkortning hver i sin Ferdring. Nationalbankens Reglement af 27 Juli 1818 § 5 har her udtrykkeligen givet Banken hos de kongl. Oppebørselsbetjente, som oppebære Bankrenten, Fortrinet for Kongens egne Ferdringer, og da vistnok ogsaa for andre Instituters Ferdringer paa en saadan Embedsmand for Oppebørsler, forudsat at Banken behørigen har paaseet, at Oppebørselsbetjentene have iagttaget hvad der paaligger dem i Henseende til Regn-

*) Bestemmelserne i Kasseanordningens § 49 om, hvorsvidt der kan gøres Execution hos Kassebetjente, høre ei til Concursordenen; jfr. i det Foregaaende § 257.

Kass og Rigtigheds Afslæggelse*). Denne specielle Bestemmelse er nu udtrykkeligen stadfæstet ved Kasseanordningen af 8 Juli 1840 § 48; men isvrigt har denne Anordning omtalt den stiltiende Panteret hos den kongelige Embedsmand for de forskjellige ham betroede Oppebørsler som aldeles lige, hvilket vinder forstærket Betydning ved den udtrykkelige Henvisning til Bankens specielle Privilegium, og den ældre ved Høiesteretsdom af 14 April 1833, jfr. Jur. Tidsskr. XXII. S. 186 ff., stadfæstede Praxis, hvorefter den kongelige Kasse tillagdes Fortrinsret i en Amtsforvalters Concursbo saavel for Brandforsikringens som for Amtsskatteskattes Fordringer, maa da uden tvivl nu bortfalde, og samtlige de paagjældende Instituter her concurrere pro rata parte. Da det fremdeles i Kasseanordningens § 49 er foreskrevet, at Reglerne om den stiltiende Panteret skal komme til Anvendelse med Hensyn til alle de Krav, der hidrøre fra dem de betroede Oppebørsler eller Midler, saa maa disse Regler uden tvivl ogsaa blive anvendelige, uagtet Kravet ei hidrører fra en egentlig Kassmangel, men fra

*) Denne Bankens Fortrinsret for Kongens egne Fordringer gjælder dog kun i Oppebørselsbetjentens Bo, og kan altsaa ikke komme i Betragtning med Hensyn til de Pengeeffecter, som Oppebørselsbetjenten har deponeret hos vedkommede Collegium, da samme ere udenfor Boets Masse; jfr. Høiesterets Dom af 12 April 1831 i Jur. Tidsskr. XXV. S. 38 ff.

en Forsømmelse, hvorved Restancer ere bleve forældede og uerholdelige eller andet lignende Tab er forvoldt den offentlige Kasse; jfr. ogsaa Kasseanordn. § 6*).

Fremdeles kan der spørges, hvorledes der skal forholdes, naar den, der allerede beklæder et Oppebørsels-embede, senere beskikkes til i Forbindelse med dette Embede at forestaae et andet lige eller analogt Embede, og hans Concurso derefter findes utilstrækkeligt til at dække hans Gjæld til de forskjellige Instituter. Dersom det da er flere kongelige Oppebørselsembeder, der betroes samme Mand, synes det antageligt, at Regjeringen herved har villet give de forskjellige Instituter lige Ret i Embedsmandens Bo; men dersom Collisionen opstaar mellem den kongelige Kasse og et andet offentligt Institut, synes den tidligere stiltiende Pantet, som det offentlige Institut havde, medens Embedsmanden alene havde sammes Indtægter eller Midler under Hænde, ei at burde forringes derved, at der senere overdrages ham andre Oppebørsler, navnlig naar der overdrages en kongelig Embedsmand Oppebørsler for et andet, ikke kongeligt Instituts Regning, t. Ex. naar en kongelig Kasseembedsmand blev Regnskabsfører ved en lærd Skole. Iøvrigt vil en flig

*) Efter denne almindelige Bestemmelse synes og Privilegiet i Bankens Reglement af 27 Juli 1818 § 5 ogsaa at maatte finde Anvendelse paa flige Krav hos de Embedsmand, som oppebære Bankrenter, hvilket iøvrigt tidligere har været nægtet Banken i Praxis.

Overdragelse ei let finde Sted, uden at der først er taget en udtrykkelig Bestemmelse om, hvorledes der skal forholdes med de forskjellige Instituters Panteret, naar samme maatte komme til at collidere, og det samme vil vel endog blive iagttaget fra de vedkommende Regjeringsdepartementers Side, naar der bliver Spørgsmaal om at forene flere Kasseembeder, som høre under forskjellige Regjeringsautoriteter, hos een Person.

Uagtet den her omhandlede stiltiende Panteret i faste Eiendomme, efter Kasseanordningens § 49, skal gaae foran alle hvilkesomhelst privilegerede Fordringer, der ikke tidligere vare sikrede ved Pant, saa kan der dog hermed ei være ment, at der skulde gives det offentlige Instituts Krav hos Kassebetjenten Fortrin for de i det Foregaaende nævnte Fordringer, som efter deres Natur og Lovgivningens Bestemmelser maae gaae foran for alle Pantefordringer o: den 2den Klasse i Concurssordenen. Dette følger allerede deraf, at disse Fordringer gaae foran de ældre Panterettigheder, som igjen foretrækkes for det offentlige Instituts stiltiende Panteret hos Kassebetjenten.

2) De contractmæssige Panterettigheder i faste Eiendomme, der efter den danske Lovgivning gjælde fra Panteforskrivningens Udstædelsesdatum, naar den er tinglæst i rette Tid, men fra dens Tinglæsnings Datum, naar denne er foregaaet senere, jfr. Civilretssystemet.

Naar en af de under No. 1 anførte legale Panterettigheder i faste Eiendomme colliderer med en contractmæssig Panterettighed, maa denne Collision efter de ovenanførte Regler afgjøres efter Rettighedernes Ælde, saa at den, der er først stiftet, gives Fortrinet, hvorved maa erindres, at den legale Panterettighed hos en Kassebetjent ikke bliver afhængigt af det Tidspunkt, da det paagjeldende Ansvar er opstaaet, men, som ovenfor bemærket, regnes fra den Tid, da hans Bestalling eller Bestikkelse er tinglæst.

Fersaavidt den ved en legal Panteret i Kassebetjentens faste Eiendomme sikrede Fordring ei bliver fyldestgjort af disse Eiendomme kommer den legale Panterets Udstrækning til Kassebetjentens Løsøre, ifr. Kasseanordningens § 49, til Anvendelse, og Ræstfordringen fremtræder da atter i den følgende 5te Klasse i Concurserdenen. Det er fremdeles tvivlsomt, om de secundære Panthavere i de faste Eiendomme kunne modsætte sig, at de faste Eiendomme først realiseres til Fyldestgjørelse af den, som forudsat, ældre legale Panteret, uagtet Betjenten ogsaa har Løsøre, hvoraf der kunde erholdes Fyldestgjørelse for den offentlige Kasses Fordring, hvis Betjenten ei havde haft faste Eiendomme; og om de navnlig kunne paastaae, at den offentlige Kasses Fordring pro rata skulde afholdes af Kassebetjentens faste Eiendomme og af hans Løsøre. Det kunde derfor paaberaabes, at der ikke er givet det Offentlige Panteret principaliter i Oppebørselsbetjentens

faste Eiendomme, og subsidialiter i hans Løsøre, men under Et i hans Bo og Eiendele, altsaa ligeligen i begge hine Bestanddele. Men naar den anden Side kan dog erindres, at en saadan Ret for de secundære Panthavere i Oppebørselsbetjentens faste Eiendomme næsten altid vilde føre til, at de saakaldte privilegerede Fordringer, som ere tillagte Fortrin fremfor contractmæssigt Underpant i Løsøre, ei vilde blive fyldestgjorte, hvilket synes at stride mod Grundsætningerne i Pl. 23 Juli 1819, ligesom det ogsaa ved et contractmæssigt Pant, hvori der er givet Pant i en fast Eiendom og i Forbindelse dermed generelt Pant i alle Debtors Eiendele, efter Forholdets Natur antages for Parternes Mening, at denne generelle Panteret i Tilfælde af Concurss først kommer til Anvendelse, naar det har vundet sig, at Pantefordringen ei kan blive fyldestgjort af den faste Eiendom.

Forsaavidt den ved contractmæssigt Pant i en fast Eiendom sikrede Fordring ei bliver fyldestgjort af Eiendommen, kan samme først fremtræde som chirographarisk Fordring i Concurssordenens ottende Klasse. Vel er det muligt, at der med den for Fordringen givne Panteret i Debtors faste Eiendom kan være forbunden Panteret i Debtors samtlige Eiendele, saa at Fordringen igjen kan fremtræde i Concurssordenens syvende Klasse mellem de contractmæssige Pantecreditorer i Løsøre; men dette har da ei noget at gøre med Panterettigheden i den faste Eiendom, som ene vedkommer os her.

Endeligen forstaaer det sig af sig selv, at Restbeløbet af de faste Eiendommens Provenü, som ei behøves til Fyldestgjørelse af de i samme sikrede Pantefordringer, gaaer ind under det øvrige ubeheftede Gæds, og bliver at anvende til de andre Crediterers Fyldestgjørelse efter den nedenfor anførte Orden.

§ 317.

5) Femte Klasse. — Fordringer, som ere forbundne med legale Panterettigheder i Boets rørlige Ting, samt Bodmerifordringer og visse andre med særegen Sikkerhedsret forsynede Fordringer.

Efterat vi nu have omhandlet i tredje og fjerde Klasse de forskjellige Panterettigheder i de faste Eiendomme, som i Concurdbordenen have Plads foran de saakaldte privilegerede personlige Fordringer, gaae vi nu over til at omhandle Fordringernes Plads i Concurdbordenen med Hensyn til Løbsret, hvor man da atter bør indrømme de Fordringer, som have legale Panterettigheder i Løbsret*), Fortrinet for de

*) Den Adskillelse mellem de legale Panterettigheder i faste Eiendomme, hvorefter de enten grunde sig paa Lovens Bytende uden noget særegt mellemkommende Factum, eller deres Stiftelse er afhængig af et saadant Factum, og hvorpaa atter Adskillelsen mellem

privilegerede personlige Fordringer, medens de Fordringer, som ere sikrede ved contractmæssigt Underpant, ifølge Pl. 23 Juli 1819, sammenholdt med Pl. 14 Mai 1834, ere satte bag efter de privilegerede personlige Fordringer, og saaledes nu først udgjøre Concurssordenens syvende Klasse. Forinden de nys citerede Bestemmelser gik i Almindelighed Underpant i Løsøre foran de privilegerede personlige Fordringer, ifr. dog Pl. 7 Octbr. 1771 § 3, og at dette nu ved disse Bestemmelser kun er forandret med Hensyn til det contractmæssige Underpant i Løsøre fulgte, uagtet de mindre heldige ample Udtryk i Pl. 23 Juli 1819*), allerede deraf, at de Fordringer, som Løylene umiddelbart have tillagt Panterrettighed i Debitors Bo, ifølge Lovsproget ogsaa henhøre under Benævnelsen af privilegerede Fordringer, hvilket Udtryk saaledes indbefatter tvende

Concurssordenens tredje og fjerde Klasse beroede — er i det Hele uanvendelig paa de legale Panterrettigheder i Løsøre, der, i alt Fald med Undtagelse af Panterrettigheden for betroede Tolbasgiver, forudsætte et særegt Factum, hvorved de siktes, eller med andre Ord ei hæfte paa de omhandlede Løsøregegenstande som saadanne.

- *) "At alle de Fordringer, som efter Loven og Anordningerne ere privilegerede til, i Tilfælde af Concurs, lat nyde Fortrin for simple chirographariske Fordringer, i Fremtiden ogsaa bør have Fortrin for de Fordringer, der ere forbundne med Underpant, forsaavidt det ikke bestaaer i faste Eiendomme".

Classer af Fordringer, de blot eller personligen privilegerede, og de der medføre Panteret. Dette bestyrkes ogsaa ved den historiske Anledning til Plakaten, at Tjenestefolk ofte et kunde erholde deres Løn, fordi deres Husbond havde pantsat hele sit Bo, og af dens Motiver, der ere meddelte i Colleg. Tid. for 1819 S. 511—17, hrør det blandt Andet hedder, "at sliig Pantsætning, der for det Meste kun foretages af meget forgjeldede Folk, og jevnlig medfører, at alle simple Creditorer tabe deres Tilgodehavende, langt fra ikke færtjener den Begunstigelse, som Underpant i faste Eiendomme." Dette Raisonnement kan nemlig vel paafe sig paa det contractmæssige Underpant i Løsøre, men ingenlunde paa de legale Panterettigheder i rörlige Ting. Fremdeles har man antaget, at naar Fdg. 19 Decbr. 1821 betegner den i samme foreffrevne Udvildelse af det legale Pant — der i Forordningen ei er indffranfet til faste Eiendomme — til flere Fordringer, som en Forstærkelse af det dem hidtil efter Lovens 5—14—37 første Membrum tilkommende Privilegium, saa har Lovgiveren hermed tilkjendegivet, at det legale Underpant i Løsøre endnu gaaer foran de første blot personlige privilegerede Fordringer, og naturligvis da ogsaa foran det contractmæssige Underpant i Løsøre, som ved Pl. 23 Juli 1819 først er givet Plads efter disse privilegerede Fordringer; ligesom Plakaten af 14 Mai 1834 udtryffeligen tilkjendegiver, at der ved Pl. 23 Juli 1819 ikke er gjert nogen

Forandring i det indbyrdes Forhold, som Leven og Anordningerne hjemler mellem de forskjellige Classer af privilegerede Fordringer. Nu er dette hos Hansen S. 417—24 ifr. med Ørstedes Forerindring S. X—XIII udførligen omhandlede Spørgsmaal utvivlsomt afgjort, saavel ved den anførte almindelige Tilfjendegivelse i Slutningen af Pl. 14 Mai 1834, som ved Kasseanordningen af 8 Juli 1840 § 49, hvorefter den stiltiende Panteret, som have hos de offentlige Kassebetjente, og som netop er den vigtigste legale Pantetret, ogsaa i Løssret, gaaer foran alle privilegerede Fordringer.

De forskjellige Fordringer, som vi dernæst skulle beskæftige os med i denne Concurssordenens Classe, kunne igjen henføres til trede Arter. 1) De legale Pantetretigheder i alt Debtors Løssret; 2) De legale Pantetretigheder i enkelte rørlige Ting, og 3) Bodmerifordringer og nogle andre Fordringer, som i Henseende til visse rørlige Gjenstande nyde en særegen Fortrinsret.

1) De Fordringer, som ere forbundne med legal eller stiltiende Panteret i alt Debtors Løssret ere de samme, som i foregaaende Paragraph ere anførte (Vitr. a—i) som forbundne med stiltiende Panteret i Debtors faste Eiendomme. Kasseanordningen af 8 Julii 1840 § 49 giver nemlig disse Fordringer Fortrin for alle blot privilegerede Fordringer, ogsaa i Henseende til Løssret. Men paa den anden Side er denne

stiltiende Panteret efter den citerede Lovbestemmelse ikke til Hinder for, at de paagjældende Kassebejere kunne give deres rørlige Eiendomme til haandsaaet Pant, og dersom en saadan Pantsættelse derfor er bleven iværksat forinden Concursen finder Sted, er den ei vitieret ved den ældre stiltiende Panteret. Dermed vitieres en Orerleverelse til haandsaaet Pant ved en ældre contractmæssig Pantsættelse og maa altsaa kunne kaldes tilbage til Fordel for den Creditor, der har erhvervet sidstnævnte Panteret.

2) Lovgiveren har fremdeles i følgende Tilfælde hjemlet en stiltiende Panteret i enkelte rørlige Ting.

a) Renovationsvæsenet i Kjøbenhavn for sammes Tilgodehavende hos de vedkommende Bognmænd i deres Heste, Vogne, Hestefoder, Seletoi og alt, hvad dertil hører, i hvilke Renovationsvæsenet skal være prioriteret fremfor al anden Gjæld, være sig Pantsætning, Arrest, Executioner*) eller andet, ifr. Pl. 22 Decbr. 1762, hvilket særegne Privilegium ei kan antages at være hævet ved Renovationsanordningen af 7 Mai 1777 § 41.

*) Det maa imidlertid her være forudsat, at Executionen er stect efter at Bognmanden er traadt i Contractforhold til Renovationsvæsenet; thi i modsat Fald maa uidentvist Udlægshaveren foretrækkes, ifr. ovenfor § 263 og 323.

b) Præsteenter samt Degne- og Kirkesangerenter for de dem af deres afdøde Mænds Embeder tillagte Pensioner i Præstetienden og Degnetræven eller Degnekornet, dog kun for et Aars Pension, Pl. 5 Juni 1801 §§ 1 og 2.

c) Entledigede Præster, for de dem tillagte Pensioner af det fratraadte Kald i Præstetienden, ligeledes for et Aar, Pl. 5 Septbr. 1814.

d) De latinske Skoler for de dem af Degnekaldene tillagte Pensioner i Degnetræven, dog kun for et Aar*). Pl. 5 Juni 1801 § 4.

e) Den kongelige Kasse for crediterede Lødbeslægtninger i de en Oplagskriver til eget Gjæmme og fri Raadighed betroede Varer. Rdg. 1 Febr. 1797 § 75; ifr. Ørstedes Haandb. VI. S. 291.

Der kan ei let forekomme nogen Collision mellem de her under No. 2 og de under No. 1 nævnte legale Panterettigheder i Regnskabsbetjentens Bo, da det neppe nogensinde vil indtræffe, at en Cassebetjent erholder Varer paa Crediteplag, hverimod en saadan Collision vel kunde indtræde i de Tilfælde, i hvilke der efter Kasseanordningens §§ 2 og 3 endnu kan antages personlig Caution for en Regnskabsbetjent, da det Offentlige ifølge Forordningens § 49 hos en saadan per-

*) Iøvrigt kan det ei antages, at Pensioner, som hulle paa Embeder have nogen særdeles Forret, ifr. Ørstedes Haandbog VI. S. 315-18 og Jur. Tidsskr. XXIII. S. 270.

senlig Cautionist har samme stiltiende Panteret, som hos Regnskabsberjenten. I et saadant Tilfælde maatte Ledsagisterne uden tvivl have Fortrin for den offentlige Kasses Krav hos den Paagjeldende; thi det dem indrømmede Fortrin har tildels Charakter af en paa de vedkommende Varer høstende reel Byrde, der efter sin Natur maa være uafhængig af Besidderens personlige Estilling og de paa samme grundede Rettigheder; jfr. Bankens Octroi af 4 Julii 1818 § 46.

3) Endeligen maa endnu til denne Klasse henregnes følgende Fordringer, der ere fersynede med en særegen Sikkerhedsret, uagtet denne i de fleste Tilfælde ifkun er af contractmæssig Oprindelse.

a) Bødmerecreditor, der for sin Fordring efter Eretten — hvis Grundsætninger om dette Retshold ei nøiere kunne udvikles her — har Ret til at holde sig til det forbedmede Skib, Redskab og Fragt, og som maa gaae foran alle Panthavere, kan ei sammenstilles med den, som ved Contract erhverver det sædvanlige Underpant i rørlige Gjenstande, saaledet som Pl. 23 Juli 1819 paa ham kan blive anvendelig, saaledes at han i Tilfælde af Redernes Concurs skulde gaae bagefter de personlige privilegerede Fordringer. Den gyldige og lovligen forfulgte Bødmerefordring maa tvertimod gaae foran alle privilegerede Fordringer, og hvis en Collision skulde forekomme med de i nærværende Klasse under No. 1 nævnte legale Panterrettigheder, ogsaa foran disse. Det kan nemlig

ikke formodes, at Lovgiveren under det almindelige Udtryk "Underpant" har villet indbefatte denne ganske særegne Sikkerhedsret, der vel i sit Væsen er et Underpant i Løsøre, men har sin særskilte tekniske Benævnelse og i Leven behandles som et fra almindelig Pantsætning ganske affødt Rettsforhold, ligesom den ogsaa er bundet til ganske andre Betingelser end andet Pant. Hertil kommer den Grundsætning i Eretten, at den lovligt stiftede Bodmerigjæld, hvorved Skib og Gods frelles, netop kommer Eieren — i Concurstilfælde hans Creditorer — tilgode, som ellers havde lidt større Tab, og at disse derfor ogsaa maa taale, at Bodmericreditor først fyldestgøres. Kun naar en paa visse Varer hvilende Bodmerigjæld colliderer med den crediterede Sald af disse oplagte Varer, og disse skulle realiseres, maa udentvivel dog Saldafgifterne først afholdes; thi disse skulle erlægges af alle Varer, der indføres og forblive her i Landet, og Bodmericreditor maa da som alle Andre finde sig i, at Statens Krav paa Salden fyldestgøres forinden Varernes Provenü kan anvendes til Betalingen af hans Forbrug; jfr. Hansen S. 424—25 og Ørstedes Forerindring S. XIII—XIV, samt Schønningss Bemærkninger ved Lovens 4de Bog S. 251 ff.

b) Endnu foran Bodmericreditor, og altsaa ogsaa foran dem, der maae staae tilbage for ham, gaaer Skipperen, Styrmands og Skibsmandskabs Ret til for tilgodehavende

Lønning eller Hyre og Føring at nyde forleeds Betaling og Udlæg, først i Fragten, dernæst i Skibet med Tilbehør, og endelig i det indladede Gods, forsaavidt samme er Kheederens Eiendom, Fdg. 28 Decbr. 1792 § 1, ligesom der ved samme Forordnings § 2 er givet Skipperen for hans Udlæg og overtagne Verelforpligtelser til nødvendige Udgifter paa Reisen Ret til at holde sig til de nævnte Gjenstande, lige med Bodmeribreve; jfr. Ørstedes Haandb. VI. S. 361 og Schønning l. c. især S. 256, 310—311 og S. 329 ff.

c) De Grunde der tale for, at det ikke kan have været Hensigten med Pl. 23 Juli 1819 at gjøre nogen Forandring i den Bodmeribreve tilkommende Fortrinsret, synes i det Væsentlige ogsaa gjeldende med Hensyn til de i E. 4—5—9 omhandlede saakaldte Bilbreve, der udstedes for Penge, som forskydes til et nyt Skib at bygge eller til Folkenes Underholdning imidlertid. Dette særegne Retsforhold behandles nemlig ogsaa i Loven under en særskilt Benævnelse, affondret fra det almindelige Underpant, og i Forbindelse med Bodmeri, med hvilket det deri er beslægtet, at Creditor ved Pengelaanet bidrager til Eksistensen af den Gjenstand, hvori den fortrinlige Sikkerhedsret gives ham; jfr. Scheel om Tilbageholdelsesretten S. 9—10.

d) Endelig er der endnu en privilegeret Forbring, som formedelt dens Slægtskab med Bodmeri og

Bilbreve påfænde kan nævnes her, nemlig de saas kaldte Respondentia. Gjeldsbreve efter Fdg. 19 Decbr. 1794*). Denne Fordring indfrænker sig vel til visse Gjenstande, men for disses Vedkommende skal den efter Fdg. 1794 gaae foran alle andre personlige privilegerede Fordringer, og da Lovgiveren saaledes har erkjendt sammes Egenkab som en privilegeret Fordring fremfor andre privilegerede Fordringer, saa synes Pl. 23 Juli 1819 nu at maatte have den Indvirkning paa Respondentiabrevets Plads i Concurssordenen, at denne Fordring i Henseende til de paagjældende Gjenstande og under de Betingelser, som Fdg. 19 Decbr. 1794 fastsætter, ei alene gaaer foran andre privilegerede Fordringer, men ogsaa foran det almindelige Underpant i Løsøre. At Pl. 23 Juli 1819 nævner "de Fordringer, som efter Loven og Anordningerne ere privilegerede" synes ei at kunne udelukke Respondentiakravet, endstjondt dets For-

- *) Denne Fordring kunde iøvrigt ogsaa, efter det Resultat, hvortil vi komme med Hensyn til dens Plads i Concurssordenen, anføres blandt de privilegerede Fordringer (6te Classe); men da den dog har en ganske særegen Natur og angaaer kun visse bestemte Gjenstande og ei Løsøret i Almindelighed, og da den efter vor Mening i disse Gjenstande maa gaae foran andre privilegerede Fordringer, saa synes det rettest at give den Plads i nærværende Classe ved Siden af de Søretten vedkommende Fordringer, med hvilke den er beslægtet.

trindret nærmest er grundet paa Contract; thi det maa være tilstrækkeligt, at Lovgivningen har erkjendt Fordringen som privilegeret, og Kravet paa Tyendeløn, og Husleie m. fl. støtter sig ogsaa paa contractmæssige Forhold, ved hvilke baade Fordringen og dens Privilegium ifølge Loven stiftes; jfr. Schønnings Bemærkninger ved Lovens 4de Bog S. 312—14, Scheel om Tilbageholdelsesretten S. 3 og Ørstedes Formularbog 5te Udgave S. 317.

§ 318.

6) Sjette Klasse. — De privilegerede personlige Fordringer.

Da L. 5—14—37 allerede skjelner mellem tvende Classer af de saakaldte personlige privilegerede Fordringer, som i Tilfælde af Concurss skulle have forløds Betaling fremfor andre personlige Fordringer, og efter Pl. 13 Juli 1819 nu ogsaa fremfor contractmæssigt Underpant i Løsøre, af hvilke tvende Classer den ene igjen skal gaae foran den anden, og da den nyere Lovgivning vel paa den ene Side har formindsket Antallet af Lovens blot privilegerede personlige Fordringer ved at indrømme Flere en legal eller stiftende Panteret, hvorefter de faae Plads i en tidligere Klasse i Concurss-ordenen, men paa den anden Side har tilføiet flere privilegerede personlige Fordringer, hvoraf en enkelt endog har faaet Plads foran den første i L. 5—14—37

nævnte Klasse, andre Plads lige med de i ny nævnte Artikel ommeldte Fordringer, og endelig nogle efter disse, saa deles denne Klasse i Concurdbordenen med Høje af Hansen, jfr. S. 425 til 441, i fire Underafdelinger.

1) Naar en som Fattig angivet Patient dør i Frederiks Hospital, skal dette ifølge Rescr. 6 Oct. 1786 ei blot beholde som sin Eiendom, hvad en saadan Patient har efterladt sig i Hospitalet, være sig Klæder, Penge eller andet, men ogsaa i Tilfælde af Skifte og Deling nyde det Dobbelte af sin Regning godtgjort fremfor dem, som opregnes i L. 5—14—37. Hvervidt en Person kan ansees at være indlagt i Hospitalet som Fattigpatient, er iøvrigt et factist Spørgsmaal, hvis Oplosning undertiden kan være tvivlsomt; jfr. Decision i Bibliothek for dansk Lovkyndighed I. S. 229.

2) Efter L. 5—14—37 henførtes til den første Klasse af privilegerede Fordringer al den Gjeld, som hidrører fra at den Paagjeldende har haft nogen af Kongens Indkomster eller Midler under Hænder, og derfor bør at gjøre Regnskab, eller været Bærge for Umyndige, Skolers eller Fattiges Forstander, eller Kirkeværge. Hvervidt denne Fortrinsret er gaaet over til en stiltiende Panteret er udførligen udviklet i de tvende foregaaende Paragrapher. Men derhos har nu ogsaa Cassaanordningen af 8 Julii 1840 § 50 isiere bestemt, i hvilke Tilfælde den her omhandlede Fortrinsret

som privilegeret Fordring fremmer til Anvendelse paa den Gjeld, som hidrører fra, at en Person ifølge en offentlig Stilling har havt Andres Midler under Hænder. Denne Lovbestemmelse indeholder nemlig, at hos de enkelte Embedsmænd, der uagtet de have Statens Midler under Hænde, dog undtagelsesvis ere fritagne for at undertaastes stiltiende Panteret, jfr. ender § 316 Lit. a, saavelsom hos Stiftsoverhoveder, Bestyrere af Fattig- og Skolekasser, Overformyndere i Kjøbstæderne, Gedsiere eller Gedsbesiddere, forsaavidt de som saadanne ere Stiftesforvaltere eller Overformyndere, og enhver Anden, der som Embedsmand eller ifølge en ham af det Offentlige paalagt Pligt (altsaa Børger for Umyndige eller Kirkebørger) har at oppebære eller forvalte nogen Del af Statens, Communens, Stiftelses eller enkelte Personers Midler*), forsaavidt stiltiende Panteret for disse ikke efter Kasseanordningens § 48 kan gøres gjeldende, skulle de Krav, som reise sig fra saaledes betrede Midler, lige med den første Klasse af de i Lovens 5—14—37 nævnte privilegerede Fordringer, nyde For-

*) Under denne Lovbestemmelse kan man vel ei hense Stempelpapirsforvalterens Fordring hos Stempelpapirsforhandlerne, da samme grunder sig paa en vilkaarlig Befuldmægtigelse, men efter Pl. 11 Aug. 1751, jfr. Hansen S. 427—28, maa dog denne Fordring have Plads blandt de til første Del af L. 5—14—37 hørende Fordringer.

trinsret fremfor simple chirographariske Forbringinger og fremfor det contractmæssige Underpant, som er stiftet efter Pl. 23 Juli 1819 og ikke bestaaer i faste Eendomme. Uagtet Forgiveren her synes at ville parallelisere de af ham nævnte med andre i L. 5—14—37 ommeldte Forbringinger, saa vil man ved at sammenligne Forstedets Indhold med den citerede § 50 af Cassenordningen finde, at de af Artiklens Forbringinger, som ikke ved den nyere Lovgivning ere blevne forbundne med stiftende Panteret, ere blevne optagne i nysommeldte Paragraph af Cassenordningen, som derhos, naar den sammenholdes med den foregaaende 48de Paragraph, har hævet de flere Tvivl, som tidligere opstod med Hensyn til de i Artiklen nævnte Fortrinsretteders Overgang til stiftende Panteret, jfr. Hansen S. 427—32.

3) Lovens 5—14—37 nævner i den anden Klasse*) af de i samme omtalte privilegerede Forbringinger, jfr. Ordene: "dernæst bør betales",

a) Husleie. At herved kun er sigtet til Leie af Huse og de i samme værende Leiligheder ligger allerede i selve Lovens Udtryk: Dog maa den hele Leieafgiwt henføres til Husleie, uden Hensyn til at Leiemaalet angaaer Bærsteder og andre Dele af Localet, der ikke benyttes som Bolig, naar de dog

*) Jfr. om denne Afdeling af privilegerede Forbringinger, Hansen S. 432—37.

staae i Forbindelse med en leiet Bølg og kunne anses
 som et Tilbehør til denne. Ets høit Priemaal set-
 skelig angaaer sine Leiligheder i anden Mands
 Hus, som ei skulle benyttes til Bølg, saaledes Paf-
 og Staldtrum og VæL, hører isamme efter Erregningen
 under Begrebet en Husleie, jfr. Rdg. 4 Decbr. 1799,
 og da man ei kan gedsjøre, at en Arentelse af
 Privilegiet i L. 5—14—37 i den Grad strider imod
 ratio legis, at man kunde være besejret til en ind-
 strænkende Fæstelsning, saa maa ikke blot Privilegiet
 fæmme den paagjældende Husleier tilgode i Forhold
 til andre Crediterer, men naar flere Priemaal en Hus-
 leiligheder ere indgaaede af Fallenten, maae samtlige
 Husleiere concurrere med hinanden, uden at man
 i Eagens Natur eller i Lovgivningens, navnlig ikke
 i Plakaten 7 October 1771 § 1, har tilstrækkelig
 Hjemmel til, naar først samtlige Fallentens Eiendele
 ere komne under Skiftebehandling, at give den enkelte
 Husleier Ret til fortrinsvis fremfer de øvrige at er-
 helde Gjældsfigjorelse af de Effecter, som findes i den
 af ham til Fallenten overladte Husleilighed. Der-
 imod synes Grundsætningerne i Pl. 7 Octbr. 1771
 § 3, Rdg. 12 Marts 1790 og 4 Decbr. 1795 at
 hjemle, at Fortrinnsretten bør indskrænktes til eet Aars
 Leie. Den nærmere Udvikling af disse Spørgsmaal,
 som i det Hele af Betingelserne for og Udstrækningen
 af de private Fordringer, som med Hensyn til deres
 Plads i Concurssordenen berøres i L. 5—14—37, hører

imidlertid til Civilretssystemet; jfr. Ørsted's Haand-
bog V. S. 477—480.

b) Jorddrottens Fordring hos Fæstebonden for Landgilde, hvormed maa agtes lige hans Fordring paa Bederlæggelse af de af Fæstet erlagte Skatter, uden at man her har tilstrækkelig Hjemmel til at indskrænke Fortrinsretten til et Aars Restancer, see Jur. Tidsskr. XXVII. S. 271 ff.; jfr. ogsaa samme Tidsskr. XXIX. S. 162 ff.

c) De Skatter som ere personlige, saa og de reelle Skatter, Brandhjælpspenge og Communeafgifter, som ikke have kunnet udbringes af de Eiendomme, i hvilke de ere stikkede ved den ovenfor i § 315 omhandlede legale Panteret, jfr. Fdg. om Amtstue- og andre Oppebørsler af 8 Juli 1840 § 2. Hertil henhører ogsaa Seldafgifter af Oplagsvarer, forsaavidt de ikke kunne fyldestgøres ved Provenuet af disse (§ 317, 2 e) samt andre forfaldne Seld- og Consumtionsafgifter; Fdg. 1 Febr. 1797 § 75 No. 2 og 4; jfr. Bibl. for dansk Lovkyndighed II. S. 575.

d) Fordringer hos Fæstebonden for de Forstrækninger til Avlingens Fortsættelse*), som gives Bonden af Jorddrotten eller Andre; jfr. L. 1—24—24 og Jur. Tidsskr. XXVIII.

*) Erstatningsfordringer med Hensyn til den Fæstebonden med Gaarden overleverede Besætning og Inventarium have nu, som ovenfor bemærket, Plads i Concursordenens 2den Klasse.

§. 259 ff., saavel som Jorddrottens Fordring paa Erstatning for Gaardsfæld, ifr. Fr. 8 Juni 1787 § 6 og Jur. Tidst. XXIV. §. 227—30.

e) Tjenestefolks Fordring paa et Aars Løn, hvilken Ret ved Høiesterets Dom af 2 Marts 1820 (Jur. Tidst. I. §. 255 og Bibl. f. D. Lovk. II. §. 297) ogsaa er antaget at tilkomme tjenende Personer af de høiere Classer.

Ligesom Tjenestefolks Fordringer hos Fæstebønder for sidste Halvaars Løn imidlertid senere, har faaet Plads i 2den Klasse af Concursordenen, saaledes er dette ogsaa Tilfældet med Tjenestefolks Krav paa Bedelag for den Tjeneste, som Boet selv har fordret af samme, ifr. ovenfor § 314. a. Dog vilde det være en Misforstaaelse, naar man udstrakte den sidste Regel til Tjenestefolkenes Krav paa Løn og Kospenge for den Tid, der forløber efter at Boet er taget under Skiftebehandling og indtil de efter lovlig Opsigelse kunne forlade Tjenesten, naar Boet ei benytter deres Tjeneste. Dette Krav er da kun en Del af deres hele Krav paa Løn, ligesom man ei har Hjemmel til at indrømme dem noget Fortrin med Hensyn til det nævnte Krav paa Kospenge*).

*) Det forudsættes her, at Tjenestefolk i Husbondens Bo i Almindelighed tilkommer Løn af Boet, indtil de efter lovlig Opsigelse kunne forlade Tjenesten, samt 12 Ugers Kospenge, ifr. Decision i Bibl. for D. Lovk. I. §. 29.

Hansen antager fremdeles*) (S. 437), at det almindelige Privilegium, som ved L. 5—14—37 er givet Tjenestefolks Løn ogsaa maa tilkomme Skipperens, Styrmandens og Skibsfolkenes Fordring paa Løn, Hyre og Føring, forsaavidt samme ikke i den foregaaende Ste Klasse er bleven fyldestgjort af Skib, Redskab og Fragt. Dette turde imidlertid være noget tvivlsomt. Skippere og Skibsmandskab kunne nemlig allerede efter almindelig Sprogbrug ei henføres til Skibsseierens Tjenestefolk; og Forholdets Natur gjør det betænkeligt, at sætte de øvrige Creditors Fordring paa Fyldestgjørelse af de Fallenters Eiendele, som ei vedkomme hans Nødhder i, bag efter et saa betydeligt Krav som Skipperens og Mandskabets ny nævnte Fordring, der langt vil kunne overstige de almindelige Tjenestefolks Krav. Den antagne Regel stemmer ei heller vel med den Grundsætning i Lovens 4—4—8, at Skibsfolkene tabe deres Hyre naar Skibet forliser, og de ei kunne fyldestgjøres af det Bjergebe. Det siges og udtrykkeligen i Præmisserne til Fr. 28 Decbr. 1792, at Reglerne for Skibsfolks Hyre ere forskjellige fra dem, der gjælde for Tjenestefolks Antagelse, og at begge Fordringer ere af forskjellig Natur. Endeligen vil der ei hyppigen blive Spørgsmaal om Plads i Concurssordenen efter Lovens 5—14—37 for denne Fordring indenfor den i Fdg. 28 Decbr. 1792

*) Af samme Mening er Schisning l. c. S. 327—29.

bestemte Grændse, og naar Kravet fremsættes inden den ved Forordningen forestrevne Frist, men dersom det angaaer en længere Tids Hyre eller har tabt sit ellers i Forordningen hjemlede særegne større Privilegium formedelt Oversiddelsen af nyssnævnte Frist, saa giver Forordningen ei alene intet Vink til, at Fordringen skulde have et andet kjendt mindre Privilegium, men siger endog udtrykkeligen, at naar der tages Forsømmelse med Anmeldelsen af Kravet inden den bestemte Frist, ansees den Paaagjældende at have krediteret Nehderen sin Fordring, hvilken da kommer i Klasse med Krav efter Haandskrifter.

Til disse i anden Afdeling af Lovens 5—14—37 anførte Fordringer har Lovgivningen senere endnu føiet følgende:

f) Apothekernes Fordringer for krediterede Medicamenter, som ere givne Fortrinsret "næst efter Børnepenget", dog at de inden treende Aars Udgang i det længste gjøre Afregning og Rigtighed med deres Debiterer, ligesom de i Henseende til deres Bøgers Førelse ere undergivne de almindelige Forstrifter om Handelsbøger. Fr. 4 Decbr. 1672 § 19 og Fr. 5 Febr. 1686, ifr. Fr. 1 Juni 1832.

g) Læger og Chirurger have for deres Honorar og de med Sygebesøgene forbundne Udgifter samme Fortrinsret som Apothekerne for krediterede Medicamenter, dog kun forsaavidt

Fordringen hidsører fra det sidste Aar før den Paagjældendes Dødsfald, Opbud eller Fallit. Pl. 10 Marts 1818.

www.libtool.com.cn

b) Naar Kramvarer, der sælges ved offentlig Auction, udcrediteres paa 6 Maaneder, efter at de ere kjøbt, har Cælgeren ligeledes Fortrinsret næst efter Børnepengene og de med disse paralleliserede Fordringer. (Kirke, Fattiges og Skolepenge)*). Fr. 16 Decr. 1693 § 19.

Forsaaaridt de tvende sidstnævnte Fordringer ere givne Fortrin "næst efter Børnepenget", maa dette Udtryk, der til forskjellige Tider i Lovgivningen er brugt for at betegne den enhver af hine Fordringer indrømmede Fortrinsret, antages at skulle tilkjendegive en vis Klasse af Fordringer i Concurssordenen, hvormed da alene kan være ment den anden Afdeling af privilegerede Fordringer, som i Lovens 5—14—37 kommer næst efter Børnepengene og de med samme paralleliserede Fordringer, hvilke udgjøre Artiklens første Afdeling af privilegerede Fordringer.

- *) Den samme Fortrinsret var ogsaa givet Silkevæverlauget i Kbhvn. for deres udborgede Varer, saavel som Kræmmerne og Andre, som havde givet Silkevæverne Forstrækninger til deres Haandværks Fortsættelse for disse Forstrækninger, Rab. Br. 30 April 1695, Fr. 6 Juli 1705 § 10, Laugsart. 23 Jan. 1741 § 34; men da denne Corporation, saavidt os betjendt, af sig selv er ophørt, saa have disse Forstrifter ei længere nogen praktisk Betydning.

4) Næst efter de efter Loven og Forordningerne privilegerede personlige Fordringer har det privilegerede Lotteri Fortrinnsret for sammes Fordringer hos Lotteriets Collecteurer. Fdg. 7 Febr. 1758.

§ 319.

7. Syvende Klasse — De Fordringer, som ere forbundne med contractmæssigt Underpant i Løsøre.

Om Betingelserne for Stiftelsen af contractmæssigt Underpant i rørlige Ting og sammes Virkning maae vi i det Hele henvise til Civilretssystemet og fornemmelig til den ny vigtige Anordning om dette Retsforhold af 28 Juli 1841. I Særdeleshed kan dog her bemærkes, at ifølge denne Fdgs. § 2 skal saadant Underpant, om end de befalede Former ved dets Stiftelse behørigen ere iagttagne, være uden Virkning for Creditor, naar Pantebrevet er udstedt i det i Fdg. 28 October 1702 § 4 ommeldte Tidsrum af 6 Uger før Debtors Fallissement. Endvidere kan bemærkes, at ligesom Reglerne om Underpant i Løsøre naturligvis ikke have Anvendelse paa de rørlige Gjenstande, der retteligen ere at ansee som Tilbehør ved en fast Eiendom og derfor altid maa formodes at være indbefattede under det i denne givne Pant, saaledes kan det ogsaa specielt vedtages, at den til en Laaneiendom hørende Besætning og Inventarium skal være indbefattet under Pansættelsen

af samme, saa at Creditor med Hensyn til disse Gjenstande i det Hele nyder samme Ret, som med Hensyn til selve Eiendommen, dog at Pantebrevet i dette Tilfælde bør læses inden den i L. 5—3—28 forestrevne Tid, Fdg. 28 Juli 1841 § 4. Under disse Betingelser bliver altsaa hverken den almindelige Forfrist i Pl. 23 Juli 1819 eller den nyssførte Forfrist i Fdg. 1841 § 2 anvendelige paa dette Underpant i Løsøre. Iøvrigt har den ældre Betydning af Underpant i Løsøre for en stor Deel tabt sig derved, at det, som oftere bemærket, nu efter Pl. 23 Juli 1819 maa vige ikke blot for de legale Panterettigheder i Løsøret men ogsaa for samtlige privilegerede Fordringer. Dog er herved at bemærke, at saalænge der er ubehæftet Gods tilbage, hvorefter de privilegerede Fordringer kunne fyldestgøres, bør det pantsatte Gods ikke angribes, og Panthaveren altsaa nyde Fyldestgørelse af samme saavidt tilstrække kan, jfr. Pl. 14 Mai 1834, medens Pantefordringen for det Manglende gaaer over i den næste, de chirographariske Fordringers Klasse. Forsaavidt flere Pantefordringer have deres særegne Gjenstande, eller flere Pantefordringer, der ere hypothecerede i de samme rørlige Eiendele, ere lige gamle, maa de og have lige Adgang til Fyldestgørelse af deres Panter, og dersom derfor nogle af de til forskjellige Panthavere med lige Ret for dem pantsatte Eiendele eller noget af det fælleds Pant maatte anvendes til Fyldestgørelse af privilegerede personlige Fordringer, bør det saaledes

udlagte Beløb fordeles ligeligen som et fælles Tab paa samtlige lige berettigede Panthavere i Løsøret, hvorimod det forstaaer sig af sig selv, at dersom der ere flere efter hinanden følgende Panthavere i det Løsøre, hvoraf en Del maa anvendes til de privilegerede Creditorens Gjeldstgjørelse, maa den herved forvoldte Afgang i Pantet falde paa de sidste Prioriteter i dette Løsøre, ifr. Ørsted's Haandb. VI. S. 154—55.

§ 320.

8. Ottende Klasse. — De personlige Fordringer efter Haandskrift eller de simple chirographariske Fordringer.

Til de simple chirographariske Fordringer*) høre de, som omtales i L. 5—14—38 1ste Membrum**), der her blive at omhandle hver for sig.

*) Man har ogsaa undertiden benævnt de herhen hørende Krav "liquide Fordringer"; men det vil af den følgende Fremstilling fremgaae, at det er langt fra, at alle chirographiske Fordringer, som man maa anvise Plads i denne Klasse af Concursordenen, ere liquide i dette Ord's egentlige Betydning, ifr. ovenfor § 36.

**) Den hele Artikel lyder saaledes. "Derester (sel. de privilegerede personlige Fordringer) skal iagttages rigtige Gjeldsbreve og Verelbreve, og over den Af-døde, medens han levede, lovlige forhvervede Domme, eller forkyndte Maning, og omsider hvis efter Regnskaber og uden Haandskrifter eller Domme fordrøes."

a) Rigtige Gjeldsbreve.

Forinden vi nærmere gaae over til at bestemme Begrebet om de chirographariske Creditorer, som er et af de vigtigste i Læren om Concurs, maa det foreløbigen erindres, at der ei er tilstrækkelig Grund til at anvende en streng Fortolkning af L. 5—14—38 1ste Membrum, naar det gjælder at afgjøre, om en Fordring skal ansees som chirographarisk. Vel er den hele Forfættelse i Loven om de chirographariske Fordrings Fortrin for andre upriviligerede personlige Krav singular, og saameget vanskeligere at retfærdiggjøre, som der ikke kan fordres egentlig Liquiditet for at give en Fordring Plads i denne Klasse af Concursordenen, ligesom der derhos gives mangfoldige for den daglige Samfærdsel høist vigtige Krav, som det er umuligt at sikre ved Udstedelsen af skriftligt Bevis, og det er saaledes ikke vel gjørligt, at angive ratio legis for Lovens her omhandlede Forfættelse. Men man vilde desuagtet, ved i Tvivlstilfælde saavidt muligt at indskrænke Begrebet om Haandskriftsfordringerne, forvelde end større Uret; thi i de fleste Concursboer vilde dog de Fordringer, der utvivlsomt efter Lovens Bud maatte ansees som chirographariske, opsluge hvad der bliver tilbage efterat de privilegerede og Pantefordringerne ere fyldestgjorte, saa at der uagtet hin Indskrænkning ei blev noget tilovers til Regnskabsfordringerne, og der fremkommer altsaa i de fleste Concursboer et retfærdi-

gere Resultat ved en Udvidelse end ved en Indskrænkning af det titnævnte Begreb om Haandskriftsfordringer.

Da L. 5—14—38 sætter Fordringer efter Gjeldsbreve og de andre med samme paralleliserede Fordringer imod hvad der fordres uden Haandskrift maa man altsaa her nærmest holde sig til Kriterierne for Begrebet om Haandskrift. Til et Haandskrift maa man nu efter Sagens Natur og Sprogbrugen først fordre et skriftligt Dokument, hvis Udstedelse har til Hensigt at constatere en Erkjendelse eller et andet Factum, hvorfra en Fordring i det Væsentlige har sin Oprindelse. Den Omstændighed alene, at en Fordring bliver omtalt i et skriftligt Dokument, naar dette skeer i andet Viemed end for at constatere Skyldaarsagen*), kan ei være tilstrækkeligt til at ansee Fordringen som en Haandskriftsfordring; og det samme maa naturligvis endmere gjælde, naar det Dokument, hvori Fordringen paa en saadan Maade omtales af Debitor, ikke er stilet til dennes Creditor selv men til en tredie Mand.

Derfom den skriftlige Contract blot giver Anledning til, at Debitor foretager et Factum, som begrunder en Fordring paa ham, men som isvrigt maa betragtes som en selvstændig Skyldaarsag, der ligger uden for det i Haandskriftet omhandlede Contractsfor-

*) Saa som for at give Underretning om den Skrivendes Forsatning, for at bede om Genstand og deslige.

held, t. Ex. foranlediger en udenfor dette Forhold liggende og forsaavidt selvstændig Fornærmelse, kan en saadan Fordring ei heller ansees som et Haandskriftskrav i Debiters Fallitbo. Er et Erstatningskrav derimod at ansee som en accessorisk Forpligtelse, der hører til det ved den skriftlige Contract begrundede Retsforhold, maa dette Erstatningskrav ansees som en Del af det chirographariske Krav, der efter Sagens Natur maa omfatte saavel de i Contracten begrundede accessoriske som de principale Forpligtelser, der jo alle have deres Oprindelse fra Contracten.

Lovgiveren har vel ved Udtrykket rigtige Gjeldsbreve nærmest tænkt sig Forfkrivninger lydende paa Penge eller andre res fungibiles, enten Skysdaarsagen iøvrigt var et forstrakt Laan (mutuum) eller en anden, og det er ogsaa utvivlsomt, at alle de i Lovgivningen omhandlede Arter af slige Forfkrivninger, saasom simple Obligationer, Vereobligationer, Reverser, Anfordringscedler, accepterede Anvisninger og Regninger, samt Contocuranter, alle begrunde et Krav i den her omhandlede Klasse i Concurdbordenen; men L. 5—14—38 maa dog ogsaa antages at henseere Fordringer ifølge andre skriftlige Contracter, saasom Kjøbe- og Leiecontracter og s. fdl., der give et Krav imod Concurdboet paa den contractmæssige Præstation, som hørende under de chirographariske Fordringer. En saadan Udstrækning har Begrebet om Haandskrift, over-

ensstemmende med den almindelige Sprogbrug, i L. 5—14—2, sammenholdt med Art. 1 og L. 5—14—6, 7 og 29; ligesom vi allerede ovenfor have erindret, at L. 5—14—38 sætter Gjeldsbreve og de med samme paralleliserede udtrykkeligen nævnte liquide Fordringer imod hvad der fordrøs uden Haandskrift. En tredje Mellemklasse kjender Loven ikke til, og den skriftlige Kjøbe- Leie- eller anden lignende skriftlig Contract maa da nødvendigen høre til den første og ei til den sidste, "hvad der fordrøs uden Haandskrift."

End ikke hvor den contractmæssige Forpligtelses Indtræden er afhængig af visse faktiske Betingelser, hvis Eksistens ikke er givet i eller ved Dokumentet, kan man ifølge den ny nævnte Modfærning i Lovstedet mellem Fordringer efter og uden Haandskrift, udelukke den af en saadan Contract opstaaede Fordring fra Begrebet om et Haandskriftskrav, saalænge det dog er det skriftligen meddelte Samtykke der begrunder, at Forpligtelsen indtræder med den omhandlede Betingelse. Lovgiveren kan ei antages at have villet tilkjendegive den modsatte Anskuelse ved i L. 5—14—38 at sige Prædikatet "rigtige" til Ordet "Gjeldsbreve". Ligesom hint første Udtryk nemlig allerede efter Sprogbrugen ei kan betegne det ubetingede Haandskrift — et betinget Gjeldsbrev kan ligesaavel være et rigtigt Gjeldsbrev som et ubetinget — saaledes henhører Ordet rigtige i ny nævnte Lovsted ligesaavel til Brevbreve som Gjeldsbreve; men

det vilde være upassende at foreskrive, at Brevbrevne skulle være ubetingede, da betingede Brevbrevne, om det hele Begreb end ikke strider imod Brevens Væsen, dog saa godt som aldrig forekomme*).

At Dokumentet er underskrevet af en Anden paa Debiters Begne eller med en ex alio titulo for ham forbindende Virkning, kan ei heller betage den i samme begrundede Fordring dens Character som Haandskriftsgjeld. Saaledes maa den paa en Slutteddel grunde, eller ved en Bestalling hjemlede Fordring ansees som Haandskriftsgjeld, jfr. Nyt jur. Ark. XXX. S. 112 og Jur. Tidsskr. XXIII. S. 274, ligesom det ogsaa er antaget, at en Qvittering, hvori En tilstaaer at have oppebaaret Noget for tredie Mand, kan tjene denne som et Haandskrift for hans Fordring paa Qvitteringens Udsteder i Anledning af det, som han saaledes har oppebaaret**), jfr. Højesterets Dom af 4 Marts 1824 (Coll. Tid. for J. A. S. 137—39).

*) Lovstedet vil uden tvivl ved Ordet rigtige Gjeldsbrevne ifkun udelukke Proforma og andre ugyldige Forskrivninger, og har saaledes her en i Loven ikke usædvanlig Pleonasme, jfr. i samme Artikel Ordene "lovlige forhvervede Domme."

**) Er det i Haandskriftet udtrykkeligen tilkjendegivet, at Fordringen alene erkjendes som et Regningskrav, saa maa Udstederen vel antages at have reserveret sig sin Ret til at bringe andet Regningskrav til Compensation mod samme, jfr. ovenfor §§ 35 og 36, samt at Fdg. 9 Febr. 1798 bliver uændetlig paa

End mindre kan man endeligen fordrø af et rigtig Haandfkrift, at det skulde begrunde Fordringen uden at nogen videre Bevisførelse kunde blive fornøden, hvorefter Begrebet vilde indskrænkes til saadanne Forfkrivninger, som vare bekræftede af Notarius publicus, eller ved Tingsvidne, eller paa anden Maade havde erholdt offentlig Troværdighed. Den Bestemmelse i Lovens 5—14—6, hvorefter der med Hensyn til Compensationsretten fordrø et purt Haandfkrift, har, som forhen udviklet (§ 36), Intet at gjøre med de chirographariske Fordringers Plads i Concursordenen. Det er netop et Argument for det betingede Haandfkrifts Plads i den her omhandlede Klasse i denne Orden, at Ordet purt ei er optaget i L. 5—14—38, ligesom det ogsaa vilde være unaturligt, at den senere afbeviste Benægtelse af Fordringens Rigtighed skulde medføre, at denne fik en ringere Plads blandt Fordringerne paa Boet, See og Conc. Skr. 5 Octbr. 1830*).

b) Brevbrev.

Loven nævner udtrykkeligen disse Forfkrivninger, uagtet de efter Lovgivningens Sprogbrug allerede vilde indbefattes under Begrebet om Gjeldsbrev. Efter et Høiesteretspræjudicat af 11 Jan. 1801 antages ogsaa det Regreskrav, som støtter sig derpaa, at man har

en sig til tredje Mand transporteret Fordring; men den maa dog anses som et chirographarisk Krav i Udsæderens Concursbo.

*) Jfr. i det Hele Hansen S. 442—452.

udbetalt en af Fallenten trukken Betal, at være en chi-
regrapharisk Fordring; jfr. Fdg. 18 Mai 1825 § 40
og 41.

www.libtool.com.cn

c) Lovlige forhvervede Domme.

Samtlige de ved Dommen tilkjendte Præstationer,
ogsaa Processens Omkostninger, maa nyde Fyldest-
gjørelse i denne Klasse af Concursordenen, og ere de
tilkjendte forskjellige Personer, maae disse concurrere
med hinanden, t. Ex. de det Offentlige tilkjendte Ac-
tionsomkostninger og den Skadeserstatning, som er til-
lagt den Fornærmede, jfr. Nyt Jur. Ark. XXII. S.
188, Canc. Skr. 29 Aug. 1826, og Circ. af 27
Mai 1828*). Lige med Domme maa her offentlige
Førlig ansees, Fdg. 10 Juli 1795 § 43, 7 Decbr.
1798 § 29, Pl. 21 Januar 1820**). Retsbetjen-
tenes Fordring paa crediterede Gebhører, saavelsom
enhver Fordring, der grunder sig paa en foretagen Rets-
handling, og som saadan kan legitimeres ved Ud-
skrift af Retsprotocollerne, t. Ex. attesterede Auctions-
regninger, maa efter Forholdets Natur ligeledes gives
Plads i denne Klasse af Concursordenen.

*) En ældre Cancellistfrivelse af 25 Juli 1812 havde
antaget, at Erstatningen maatte gaae forud for
Actionsomkostningerne.

**) Om den Ret til at gjøre udlæg i Fallentens Eiens-
dele, uanset den udbrudte Concurs, der i egentlige
Fallits og Opbudsboer kan tilkomme Doms- og
Førligshaverne, er ovenfor handlet i § 309.

d) Forskyndt Rømt.

Denne Retshandling, der nu ikke længere forekommer i Praxis, forestillede iøvrigt uden tvivl en skriftlig Gjældsforpligtelse, der som saadan allerede gav Afgang til Fuldsejlgjørelse i denne Klasse*); ifr. senere § 247.

§ 321.

9. Niende Klasse. — De saakaldte illiquide Fordringer, eller Regnskabsgjæld.

Til denne sidste Klasse i Concurserdenen høre nu alle de simple personlige Fordringer, som ikke, efter hvad i forrige Paragraph er udviklet, egne sig til Fuldsejlgjørelse i den foregaaende ottende Klasse, navnlig den egentlige Regningskrav**), samt Fordringer

*) Naar Fdg. 28 Decbr. 1792 § 1 udtrykkeligen foreskriver, at Skipperes, Stormænds og Skibsfølses Fordring paa Hyre og Føring, naar den ei gjøres gjeldende inden den lovbestemte Frist, kommer i Klasse med Krav efter Paandskrifter, uden at nøde Gode af det samme i modsat Fald forundte Privilegium, har dette vel sin Grund deri, at ved alle betydelige Reiser, som Forordningen nærmest har for Øie, afsluttes Contracten om Esfolkenes Antagelse skriftligen.

**) At Regningskravets Rigtighed understøttes ved Creditors Handelsbog, ifr. Fdg. 1 Juni 1832 eller endog bekræftes ved Fallentens egen Handelsbog eller en

paa Skadeserstatning, naar Erstatningspligten ei fremtræder som et accessorisk Moment ved en skriftlig afsluttet Contract eller er bleven skriftligen erkjendt eller bekræftet ved Dom, forinden Concursen udbrød, jfr. Nyt jur. Ark. XXII. S. 188.

Endeligen er det her at bemærke, at Bøder, som Nogen kunde være idømt, ikke kunne fordres betalte fremfor andre levlige Gjeldsfordringer, eftersom hans Creditorer ikke bør betale Straffen for ham, Jdg. 6 Decbr. 1743 § 12. Da Lovgiveren imidlertid har tilføiet, at dersom Nogen har betroet den Skyldige Noget, efter at Dom paa Bøder ham overgaaet er — hvortil nu efter Pl. 18 Jan. 1788 i Almindelighed tilige maa komme, at Dømmen er bleven tinglæst — skulle de idømte Bøder forud requireres, saa vil det egentligen kun være de Creditorer, hvis Fordringer ere ældre end den tinglæste Dom, som kunne fordre Gyldestgjørelse fremfor Bøderne, hvorimod Kravet paa disse, naar der ei for samme stæer Execution i Fallentens Eiendele efter den tinglæste Dom, maa ansees lige med et Haandskriftskrav med Hensyn til de øvrige Creditorer. Denne Adskillelse mellem

ham meddelst Contrabog, kan saaledes ikke sætte det i Klasse med Fordring efter Haandskrift; jfr. Høiesteretsdom af 16 Marts 1809 og Jdg. 13 Juni 1787 Cap. II. § 18, hvilkens Forordning ogsaa indeholder Exempel paa, at en saadan Regnskabsfordring skal "nyde Prioritet for alt andet Regningskrav".

de ældre og yngre Creditorers Forheld til den paa Boderne lydende Dom, vil vel kunne give Anledning til Forviklinger, men de omhandlede Tilfælde ville sjældent møde i Praxis, da det Offentlige sædvanligvis, naar Boderne ei have kunnet inddrives ved Execution, vil stride til at lade samme affone, og Bøder til Private nu sjældent forekomme*).

E. Om den Tilvæxt og det Tab, et Concurssbo kan undergaae under Skiftebehandlingen.

§. 322.

1) Om Tilvæxt for Boet under Skiftebehandlingen.

Man skjælnes her med Føie mellem den Tilvæxt, der maa betragtes som uafhængig af Skifteforval-

*) Der er især rigt ved Fdg. 11 Juli 1832 netop givet den Private Ret til enten at lade de ham tilkommende Bøder affone, eller at inddrive dem som anden Gjæld, med Undtagelse af at Gjældsængsel ei maa anvendes, ifr. ogsaa Fdg. 16 Novbr. 1836 § 2. Det kan ogsaa erindres, at der gives Præstationer, der kunne fordres affonede, som ere en Blanding af Straf og Erstatning, ifr. Pl. 3 December 1755 og Fdg. 25 Marts 1791.

terens Administration af Boet, og den som indvindes ved denne Administration.

Med Hensyn til den forstnævnte Tilvært antages det igjen som almindelig Regel, at den maa betragtes lige med det Gods, som ved Boets Overtagelse foresandtes i samme, at det Tilkomne altsaa maa gaae ind i Boets Masse og anvendes til Creditorernes Fyldestgørelse efter de foran udviklede Regler om Concurserdenen, hvorefter blandt andet følger, at den, der har en generel Panteret, som efter sin Natur ogsaa omfatter tilkommende Erhvervelser af den her omhandlede Væbskaffenhed, kan gøre samme anvendelig paa den vundne Tilvært, jfr. Hansen S. 457—58. Dette er nu ogsaa rigtigt naar Tilværten hidrører fra en tilfældig Begivenhed og ikke fra Fallentens eget personlige Erhverv. Tilfalder der ham t. Ex. efter Concursens Udbrud en Arv ab intestato, saa maa denne naturligvis gaae ind i Massen. Hvad Fallenten derimod ved sit personlige Arbejde fortjener, efterat han har overgivet sin hele Formue til Skifterettens Behandling kan han neppe være pligtig til at afgive til Skifteretten; thi derved vilde han i Almindelighed berøves Midlet til at subsistere under Skiftebehandlingen, og en streng Gjennemførelse af dette Princip vilde, da Boet efter vor Lovgivning paa den anden Side ikke er forpligtet til at give Fallenten og hans Familie Alimentation medens Skiftebehandlingen varer, føre til, at enhver Fallent og hans Familie blev at forsyne af

Følgeskriftet, naar Tilgænging eller Bæmt ei kunde
 og vilde underkæfte dem. Naar der ved Testament
 eller ved Gave eller Følgens Udbrud tilfalder Føllenten
 Noget, saa maa det fremme en saa en Givern har
 villet, at Føllenten personligen skulde nyde Gøtt af det
 Givne eller at det skal tilfalde Gøtt til hans Gjødes
 Betaling. Det første vil iantignilignis være Tilfældet.
 Creditorerne kunne vel med Hensyn til Føllentens senere
 Erhverv søge ham personligen og lade gjøre Udvalg i
 det Erhvervede, ligesom man vel ei heller kan nøge
 dem Høtt til at requirere det senere erhvervede Bo taget
 under en ny Skjæbeshandling som faldt, inden det
 første endnu er sluttet; men Muligheden af en sa-
 dan ny Høttfølgning, hvortil Creditorerne isovrigt i
 Almindelighed ikke ville finde tilstrækkelig Anledning,
 kan ei begrunde, at den ældre Høttfølgning (Skjæbeshandling)
 skal omfatte Føllentens senere personlige Er-
 hverv, eller hvad der senere er stienket ham personligen,
 jfr. hvad der ovenfor i §§ 281 er bemærket om, at
 naar Føllenten dør førend Føllentboet er sluttet, maa
 hans Efterladenskaber udenfor dette behandles som et
 særskilt Dødsbo.

Hvad der indvindes ved Skifteforvalterens Admi-
 nistration af Gøtt kan enten være at ansee som en
 Frugt af Gøtts ubehæftede Eiendele, i
 hvilket Tilfælde der ei kan være Tvivl om, at denne
 Tilvæert lige med den øvrige ubehæftede Masse bliver
 at anvende til de vedkommende Creditorers Gjyldestgjø-

relse efter de ovenfor fremsatte Regler, eller som en Frugt af de pantsatte Eiendele. Med Hensyn til denne sidste Tilvært følger det af Sagens Natur, og Analogien af L. 5—7—9 (hvorefter Pant-haveren, hvis Skiftebehandling ei var indtraadt, kunde have sikket sig Frugten af sit Pant ved at tage det til Brugelighed), at efter Gradrag af de med Pantets Benyttelse forbundne Udgifter, bør det tilbageblivende Overskud af Pantets Revenuer tilfalde Pant-haveren, det være sig fructus civiles eller naturales, eller Renter af den endnu ikke udbetalte men frugtbargjorte Kjøbesum for Pantet, som er forbleven i Skifterettens Værge, alt indtil han er bleven fyldestgjort for sin hele Fordring, Capital og Renter*). Skulde der endnu blive noget tilbage, efterat saadan Fyldestgjørelse har fundet Sted, hvilket navnlig kan indtræde, naar Pantet tillige, imedens det blev administreret af Skifteretten, ved heldige Conjunctioner er steget i Pris, saa gaaer dette Overskud naturligvis ind i den ubehæftede Masse. Disse Grundsætninger ere ogsaa bekræftede ved en Høiesterets Dom af 29 Juni 1821; jfr. og Jur. Tidsskr. XV. b. S. 88, Ørstedes Haandb. III. S. 483—86.

*) Det forudsættes her, at ei andre foran Pant-haveren efter Concursordenen privilegerede Creditorer kunne gjøre Krav paa Fyldestgjørelse af Pantet og dets Tilvært.

Det her Indsættelse synes ogsaa at monnte blive anvendt paa Pant i Løstørelse, naar dette eller den for samme aflagte og ei drar ud Pantbreven udbetaler, men fringskæpene, Købmand kommer ud at give nogen længere Indtægt. Dette vil medføre noget høderne indtægt *.

§ 323

Om det Tab, et Bo under Stiftsbehandling kan lide. Om den forlede Udretelse af Stiftsbehandlingerne.

Derimod en enkelt, Boet tilhørende Eiendom forringes, eller vel endog forgaar ved et tilfældigt Uheld, medens Boet staaer under Stiftsbehandling, saa er det for det første klart, at dette Tab maa ramme Pantbræderne i denne Eiendom eller Andre, som have reelle Retigheder i samme, forsaavidt disse Retigheder formedelst det indtrufne Uheld nu ikke længere kunne fyldstgjøres. Dog beholde de for det, der saaledes kommer til at mangle i deres fyldstgjørelse, Adgang til at erholde Dækning af det ubehæftede Gods efter deres Plads i Concursordenen som personlige, almindeligvis derhø chirographariste, Creditorer. Rammer det tilfældige Uheld derimod det ubehæftede Gods, maa det indtraadte Tab

*) Jfr. ved denne Paragraph Pant i S. 456—62.

betrages som en Formindsfælse af den hele Masse, der bliver til Deling, og Tabet kommer saaledes til at gaae ud over de Creditorer, som efter Concurserdenen have den sidste Plads, jfr. en Overretsdøm i Jur. Tidsskr. XXXVII. S. 324. Man kan ei betragte dette Tab som en særegen Genstand for Fordeling pro rata paa alle Creditorer; thi vel finder Skiftebehandlingen Sted i det Viemed, at sørge for samtlige Creditors retlige Krav paa Fyldestgjørelse, men Veet er dog ei endnu ved Skiftebehandlings blotte Begyndelse overtaget for deres Regning, hvorimod Lovgivningen om den hele Concurserden tvertimod gaaer ud paa, at Udlæg skal stee af Massen, saaledes som den er ved Veets Deling. Dette følger ogsaa af hvad der i Praxis er antaget om Udredelsen af Skifteomkostningerne, hvorefter strax nedenfor.

Forsaavidt Creditorerne ere berettigede til at fordrø Udlæg efter Fordringens Bestaand, ei blot for de forinden Skiftets Begyndelse paaløbne, men ogsaa for de senere, medens Skiftet staaer paa, paaløbende Renter, hvilket, naar det er betimeligt paastaaet, i Almindelighed maa antages*), vil dette have til Følge, at den enkelte Fordring paa den Plads, den har i Concurserdenen, bliver saa meget større, og hvis Veet derhos, som sædvanligt, ei selv under Skiftebehandlingen af Veets Midler kan have Indtægter, som svare til de

*) Jfr. Orsted i Jur. Tidsskr. VI. b. S. 240—56.

paaløbende Forret af de enkelte Forretninger, som til det herret erklærede Tid og iaa gaae ud over dem af Creditoren, som have den sidste Plads i Rangsordenen.

www.libtool.com.cn

Det samme er og iaa antaget med Hensyn til Udretelsen af de almindelige Ekstremkostninger, naar ingen alle Ekstremkostninger, jfr. ovenfor om disses indlæst Udretelse § 314, saa at der herfor bliver Tale om at repardere disse Omkostninger pro rata paa alle de Creditorer, som concurrere i Røet*), eller at sige mellem det behøvede og ubehøvede Gæds, saaledes at en færdigdelvis Del af Omkostningerne faldt paa hvert Elags Gæds, og da beløstedes dem, som med Hensyn til hvert af disse havde den sidste Plads, de sidste Pantbrædere og de sidste personlige Creditorer. Vel kan dette, især da Ekstremkostningerne skulle beregnes af hele Røets Masse, de pantsatte Eiendommens Værdi derunder indbefattet, let medføre, at Ekstremkostningerne opsluge alt hvad der ellers kunde blive til Deling mellem de personlige Creditorer, hvilket kunde synes saameget ubilligere, som de bedre prioriterede Creditorer, der erholde fuldt Udlæg, komme til deres Betaling uden mindste Omkostning ved Hjælp af Ekstrembehandling; men de enkelte Bestemmelser, som give disse Creditorer Forret før andre, gaaer

*) At Ekstremkostningerne ere de saakaldte Separatistiske uvedkommende, er ovenfor bemærket; jfr. § 313.

netop i Almindelighed ud paa, at de i det Hele fremfor disse skulle nyde fuld Betaling, uden at der paalægges dem at taale en Afkortning til Dækning af Skifteomkostningerne. Naar Sportelreglementet af 22 Marts 1814 § 98 foreskriver, at samtlige Skifteomkostninger blive forløds at udrede af Boets Midler, saa synes disse Udtryk ogsaa at henvise til den nysnævnte Regel, hvorefter Skifteomkostningerne maa falde de sidste Creditorer ene til Last. Endeligen tilkjendegiver en Canc. Skr. af 27 Juli 1824*), at det er Høiesterets Mening, at saalænge der udenfor den pantsatte Eiendom gives andre Boet tilhørende Midler, af hvilke Skifteomkostningerne, være sig Skiftesalarium eller andre af Boets Skifte og Deling flydende Omkostninger, kunne bestrides, er man ubesværet til dermed at belaste den Creditor, der har Pant i en fast Eiendom og forsaavidt samme kan tiltrække maa ansees berettiget til at erholde Gyldestgjørelse for hele sin Fordring fremfor dem, som blot fordre Betaling efter Regning eller simpelt Haandskrift, hvorimod det ligefrem følger af Sportel Regl. 22 Marts 1814 §§ 86 og 98, at Pant haverne, forsaavidt de omhandlede Udgifter ikke paa anden Maade kunne udredes, maa bidrage dertil. Vel har Høiesteret her kun havt Anledning til at udtale sig om Forholdet

*) Jfr. med Hensyn til en ældre afvigende Skiftedecision Bibl. f. dansk Lov. I. S. 333.

mellem Panthavere i faste Eiendomme og personlige Crediterer, men den udtalte Ansættelse finder ligesaa fuldt sin Anvendelse, naar Quasitionen opstaaer mellem ondre efter Cencursordenen mere og mindre fortrinnsberettigede Creditorer.

Er der imidlertid ikke noget upantsat Geds i Boet, bør ethvert Pant bære sin ferhøldsmæssige Andeel af Skifteomkostningerne, naar disse ikke vedkomme noget enkelt Pant in specie, men fersaavidt flere Creditorer have samme Eiendom til Pant, saa bør de paa Pantet faldende Skifteomkostninger falde de sidste af disse Panthavere til Last, idet de ingen Betaling kunne erholde af Pantet før end de fortrinligere Panthavere ere aldeles tilfredsstillede, jfr. den nys citerede Canc. Skr. 27 Juli 1824. Naar de faste Eiendomme og Løsøret i Boet hver for sig ere pantsatte til Forskjellige, saa er den ene Panteret her lige saa god som den anden*),

- *) Det staaer Underpant i Løsøre, i Forhold til de privilegerede Fordringer, paa en lavere Plads end Underpant i faste Eiendomme, men dette vedkommer kun nyseævnte Fordringers Forhold til de forskjellige Panterettigheder, men ikke det indbyrdes Forhold mellem disse selv, der slet ikke directe kunne collidere, da de have forskjellige Gjenstande, og som vi, hvor der indirecte opstaaer en Collision, saasom her ved en Fordeling af Skifteomkostningerne paa Panthaverne i Boet, maae sætte ved Siden af hinanden, saalænge der ei findes en positiv Bestemmelse for det Modsatte.

og Skifteomkostningerne maa fordeles pro rata paa begge Arter af Panthavere.

Til de almindelige Skifteomkostninger maa ogsaa henregnes alle de Administrationsomkostninger, som vedkomme det ubehæftede Gods, saasom Lønninger og andre Udgifter i Anledning af faste Eiendommens Drift, Betaling for Opbevaring af Boets Løse, Omkostninger paa Forauktionering og deslige. De Administrationsomkostninger, som vedkomme det pantsatte Gods, maa derimod, som allerede ovenfor berørt, først søges dækkede ved Hjælp af Pantets egne Indtægter, jfr. Ørsted's Hdbg. VI. S. 310—11. Men overstige Udgifterne Indtægterne saa maa det samlede Bo, paa hvis Vegne Skifteforvalteren har beholdt Pantet under sin Administration, ogsaa bære dette Tab*), der altsaa atter gaaer ud over de Crediterer, som have den sidste Plads i Concursordenen. Hvad isærdeleshed angaaer Omkostningerne paa en pantsat Eiendoms Forauktion-

*) Dersom det er paa Panthaverens Vegne, at Skifteforvalteren efter dennes Begjæring administrerer Pantet, eller dersom den Kjendelse, hvorved han har besluttet, imod andre Creditorers Protest, at udsætte Pantets Realisation og at administrere det for Boet, bliver underkjendt ved høiere Ret, saa kunne vel og de vedkommende Creditorer paastaae sig fritagelse for at deltage i de omhandlede Administrationsomkostninger, men disse og andre flige særegne Forhold ligge udenfor den almindelige Regel.

nering, da vil Panthaveren i en fast Eiendom, naar han ei bliver dækket for sin hele Fordring med Omkostninger, kunne forlange Eiendommen sig udlagt in natura, og det bliver da alene Spørgsmaal om de ubetydelige Omkostninger i Anledning af forgiæves Opraab, hvilke Omkostninger ei kunne paalægges Panthaveren, naar han fra Begyndelsen af har paa-
 staaet Pantet udlagt for Burderingsbeløbet, og Auktions-
 budet ei overstiger dette: Disse Omkostninger maa da falde Boet til Last, naar det har prøvet Auktionen for at erholde et muligt Overskud over Pantegjelden; men i modsat Fald kunne Omkostningerne fordres af Pant-
 haveren, som tager Pantet udlagt. Bliver Eiendommen solgt ved Auktion, fordi Panthaveren enten bliver dækket eller ei ønsker at tage Pantet udlagt, synes Auktionsomkostningerne, forsaavidt de isvrigt ei kunne dækkes af Auktionsbeløbet, altid at burde komme Panthaveren til Last*); thi de have været nødvendige for at stifte Panthaveren Gyldestgjørelse af Pantet saavidt tilstrække kan, og ere saaledes ham i Særdeleshed vedkommende, ligesom han ogsaa maatte

*) Naturligvis dog ei paa anden Maade, end at Pant-
 haveren, forsaavidt han ei bliver dækket af Pantet, beholder Ret for det Manglende som chirographarisk Creditor. I Praxis paalægges Auktionsomkostningerne i Almindelighed Kjøberen, hvorved de i Gjærningen komme Panthaveren til Last, med mindre de senere kunne blive ham refunderede af Boet.

have afholdt disse Omkostninger, hvis han udenfor Ekstebehandlingen efter foregaaet Execution havde ladet Eiendommen bortfølge. Hvad pantsat Løsøre angaaer, da kunne de øvrige Crediterer vel, efter hvad i § 311 er antaget, i Almindelighed fordrer sammes Ferauctionering; og selv om Panthaveren har begjært det udlagt efter Burderingen, og Auctionsbeløbet bliver under Burderingssummen, synes man dog neppe at kunne paabyrde Boet at afholde de ved en sliq efter Forholdets Natur retligen nødvendig Auction forvoldte Omkostninger, saalænge Panthaveren ei har villet frasælde det Restbeløb, hvormed hans Ferdring overstiger Burderingssummen, jfr. hvad herom er anført § 311.

Vider Boet endeligen Tab ved urigtig Administration eller Disposition af Eksteforvalteren og han derhos enten ikke er i saa grov Culpa, at det kan paalægges ham at erstatte Skaden, eller han i alt Fald savner Evne til at udrede Erstatningen, saa bliver dette som andre tilfældige Tab at bære af hele Boet, og kommer saaledes ogsaa til at gaae ud over dem, som have den sidste Plads i Concursordenen.

F. Proceduren under et Concurss- Skifte.

www.libtool.com.cn

§ 324.

Om Proceduren under de Retstrætter, som opstaae under Behandlingen af et Concurssbo, kunne vi i det Hele henvise til hvad der i §§ 297 ff. og § 307 er bemærket om Skifteproceduren i Almindelighed. Efter de i de citerede Paragrapher udviklede Grundsætninger kan Fallentens under Concurssboets Behandling afgivne Erkjendelse af en paa ham anmeldt Fordring vel ikke ubetinget være et Bevis for Fordringens Rigtighed, naar denne modsiges af de øvrige Creditorer; thi idet Indrømmelsen her nærmest gaaer ud paa at bevirke, at der for den paagjældende indrømmede Fordring gives Udlæg i Boet, saa bortfalder her Grunden, hvorfor egen Tilstaaelse ellers i Almindelighed tages til Følge i Rettergang, i det nemlig Fallenten ei længere kan disponere over Boet og sammes Udbetaling, efterat det er kommet under Concurssbehandling, og altsaa ei heller disponere herover ved Indrømmelsen af Facta, hvorfor intet andet Bevis have; jfr. §§ 27 og 55. Men er det derimod givet, at Indrømmelsen af Fordringen er gjort førend Concurssen udbrød, maa ogsaa Fordringen i Almindelighed ansees for rigtig, og de øvrige Creditorer, der vaakstaae at der finder en Collusion

Sted mellem Fallenten og den paagjældende Creditor, kunne ikke engang fordre, at disse edeligen skulle bekræfte, at der ingen Bedragelighed er under den anmeldte Fordring, med mindre de særegne Betingelser for Anrendelsen af denne Ed efter L. 5—14—46 ere tilstede; jfr. § 129. Mere tvivlsom synes Sagen at være, naar der vel haves Fallentens skriftlige Tilstaaelse for den omhandlede Fordring, som er dateret før Fallitens Udbrud, men der isøvrigt ei haves andet Bevis for, at Tilstaaelsen virkelig er afgivet paa denne Tid, o: at ingen Antidatering har fundet Sted, end Fallentens og den vedkommende Creditors egne Udsagn, medens de øvrige Creditorer benegte, at Gjeldsbrevet er udstedt paa den Tid, da det er dateret. I Almindelighed vil dog en saadan Creditorernes Protest alene have til Følge, at den Creditor, som støtter sin Fordring paa det anmeldte Gjeldsbrev, i Analogi af L. 5—14—46 maa beedige, at det er udstedt paa den Tid, som dets Datering angiver. Man kan nemlig neppe være beseiet til at fordre, at enhver, som tager skriftlig Tilstaaelse for sin Fordring og isøvrigt har den Tillid til sin Debitor, at denne ei vil fragaae Gjelden, saalidt som han frygter dette af dennes Arvinger, desuagtet skal sikre sig Beviset for den Tid, paa hvilken Tilstaaelsen er afgiven, alene for det mulige Tilfælde, at hans Debitor kunde blive fallit; hvortil kommer, at dennes øvrige Creditorer i Almindelighed ikke kunne have nogen selvstændig Kundskab om, naar den titmeldte

Tilstaaelse er afgiven, og altsaa alene kunne benegte den enkelte Creditors og Fallentens Udsagn herom som ubeviste, uden selv at kunne paastaae at vide hvorvidt den angivne Udstedelsestid er rigtig. Selv om der ikke er udstedt noget skriftligt Bevis for en sliq ældre Gjeld, og Fallenten først vedkjender sig samme under Concurssbehandlingen, kan det endeligen endnu tilstedes den paagjeldende Creditor at bekræfte Rigtigheden af den angivne Tid, da Gjelden skal være stiftet, med sin Ed, naar Fordringen er af den Bestaaffenhed, at der ikke pleier at eller in casu let kunde udstedes skriftligt Bevis for samme, og Fallentens Vedgaaelse af dens Rigtighed bestyrkes ved andre Data af nogenlunde Bægt.

Paa den anden Side maa Fallenten kunne fremsætte Indsigelse mod enhver enkelt anmeldt Fordring, uagtet samtlige øvrige Creditorer ville indrømme dens Rigtighed; thi han har altid den retlige Interesse i Sagens Udfald, at det Restbeløb, hvorfor han vedbliver at være Debitor efter hans Concurssboes Slutning, forøges, jo flere Fordringer af dem, som han troer at kunne modsætte sig, der admitteres af Skifteforvalteren. Derimod kan Fallenten ei have nogen Ret til at gjøre Indsigelser imod de af ham indrømmede eller ved Retens Kjendelse admitterede Fordringers indbyrdes Classification efter Concurssordenen, og naar Creditorerne altsaa indbyrdes forene sig om et eller andet denne Classification vedkommende Punkt, kan Fallenten ei

modsatte sig, hvad saaledes gjensidigen indrømmes og vedtages af Creditorerne indbyrdes: thi da Fallenten ligesfuldt er forpligtet til at betale alle sine Creditorer, har han ingen retlig Interesse, ifølge hvilken han skulde kunne modsætte sig hvad de ville vedtage om Prioritetsordenen imellem sig indbyrdes.

Det er evenfor viist, jfr. § 311, at Pluraliteten af de i Boet Interesserede, der vil erkjende en vis Fordring for gyldig eller tillægge samme en vis Qualification, t. Ex. her med Hensyn til Prioritetsordenen, ei kan forbinde den afvigende Minoritet, der maa kunne fordrø Spørgsmaalet om Fordringens Gyldighed eller Qualification afgjort ved Eksterrettens Kjendelse, og dersom denne falder ud imod hvad Pluraliteten havde indrømmet, maa Udlæg stee til dem, der have erhvervet Decisionen til Fordel for sig, som om hin Indrømmelse slet ikke havde fundet Sted; hvorefter dernæst Udlæg senere maa stee til de øvrige Creditorer i Overensstemmelse med hvad der af dem er vedtaget *).

Herfra er det Tilfælde forskjelligt, hvor en enkelt Creditor ved sin Procedure tilvinder sig en Kjendelse til Fordel for sin Paastand i Boet, medens de øvrige Cre-

*) Den Ret, som Fdg. 28 Januar 1682 § 6 og 17 Mai 1690 tillagde de to Tredele af Creditorerne — efter Gjeldens Summa at regne — til at besvilge Fallenten visse Fordele i Henseende til Afgjørelsen af hans Gjeld i det Hele, blev allerede hævet ved Fdg. 10 Septbr. 1701.

ditører, der ere i samme Stilling, ikke have frefaldet en lignende Paaftand, men paa den anden Side ender de deltaget i Proceduren. Her kan vel den Kjendelse, hvorefter hin Creditor har vundet en Fordel, ikke directe komme de emmeldte øvrige Creditorer tilgode, der ſom forudſat ere lige berettigede med ham, men ei have medlaagt eller forfulgt den ſamme Paaftand ſom han, jfr. hvad i § 177 er bemærket om Virkningen af res judicata; men derſom de dog ei ved den af dem brugte Fremgangsmaade have afſkaaret ſig Ret til at fremkomme med ſamme Paaftand ſom deres, ſom den førſt nævnte Creditor har gjort gjeldende ſom ſit Vedkommende, kommer dog den til Fordel ſom ham afſagte Deciſion, naar den ſom ſædvanligt ſtøtter ſig paa Beſtåenigheden af Sagens Realitet og ei paa Procedurens ſæregne Beſtåenighed, ogſaa de andre lige berettigede Creditorer tilgode, om end kun indirecte. Det er nemlig nu givet, til hvilket Reſultat Retten vil komme ogſaa med Hensyn til deres Paaftand, og denne Paaftand vil da endog i Almindelighed blive indrømmet fra Bederspartiets Side, der nu veed, at videre Proceduren herom vil være unyttig, med mindre de ville forfølge Sagen ved høiere Ret.

Endeligen kan her endnu mærkes de Tilfælde, hvor Skifteretten har påkjendt Spørgsmaalet for flere Creditorers Vedkommende, men en enkelt af diſſe appellerer Kjendelsen og erholder den forandret. Her lader der ſig neppe give nogen

almindelig Regel om, hvilken Indflydelse paa de Andres Ret, at denne Afgjorelse kan erholde. Dog synes man at kunne skjelne imellem toende Hovedtilfælde: a) Naar Skifteforvalteren urigtigen har negtet at tillægge nogle Creditorers Fordringer en vis fortrinlig Qualitet, t. Ex. forkastet flere af de højere tjenende Personers Paastand om Udlæg for deres Løn efter L. 5—14—37. I saa Fald kan kun hver Enkelt, der appellerer, opnaae et andet Resultat, da Kjendelsen ellers for hans Vedkommende bliver ved Magt. b) Naar Skifteforvalteren imod flere Creditorers Protest urigtigen og dem til Præjudice har givet en Fordring en højere Plads end den kunde tilkomme, t. Ex. anseet den som privilegeret eller som Haandskriftsfordring. Om det da end kun er en enkelt af hine Creditorer, der ved Appel faaer dette Resultat forandret, saa synes hans Paastand, naar den ei udtrykkelig gaaer ud paa at Decisionen skal forandres alene i Relation til ham, at maatte sigte til at den paagjeldende Fordring i det Hele skal være uberettiget til det samme i Voet givne Fortrin, og naar denne Paastand da tages til Følge af Overretten maa dennes Dom komme alle de øvrige vedkommende Creditorer tilgode*).

*) At Jordbrotten som Skifteforvalter er berettiget til at classificere de øvrige Fordringer i hans Fæstebondes Concurssbo naar Stedets ordinære Dommer først har afgjort den Plads, som førstnævntes egen Fordring tilkommer i Bondens Bo, er indskræppet ved Canc. Circ. 16 Novbr. 1799 § 8.

G. Slutningen af Concurssboet.

www.librioon.com.cn § 325.

Ogsaa her kunne vi for største Delen henvise til hvad ovenfor i §§ 300 ff. er erindret om Slutningen af det solvente Sterbo, og indskrænke os til nogle enkelte Bemærkninger.

Ved at bestemme Massens Beløb maa man helde udenfor Beregningen hvad der er udleveret eller udbetalt til de saakaldte Separatister, jfr. Conc. Skr. 21 Sept. 1830; thi det ligger netop i Begrebet om disse, at de Gjenstande, hvorpaa de have Krav, ikke kunne anses at henhøre til Concurssboets Masse.

For ved Udlæget til Creditorerne at iagttage en rigtig Orden, maa der naturligvis dels tages Hensyn til de forskjellige Classer af Creditorer, der forekomme i det enkelte Bo, saaledes at der i Almindelighed gives Udlæg til de mere fortrinsberettigede Classer forinden noget kan udlægges til de mindre fortrinsberettigede, dels til de forskjellige Dele, af hvilke Boets Masse bestaaer, i det at der sædvanligvis ved Siden af den almindelige Concurrence mellem samtlige Creditorer finder en særegen Concurrence Sted mellem flere enkelte Creditorer, som have en Ret til, fremfor de øvrige Creditorer, at erholde Gyldestgjørelse af visse enkelte Dele af Boets Masse, navnlig Panthaverne. Saaledes maa Udlæg først

gives, for de Fordringer, der have Fortrin fremfor alle Panthaverne (2den Klasse), dernæst i Provenüet af Boets faste Eiendomme til de forskjellige Classer af Panthavere i disse (3die og 4de Klasse) for hver Eiendoms Vedkommende, og forsaavidt Panthaverne høre til samme Klasse til hver af dem efter deres indbyrdes Orden i Classen. Er Eiendommens Provenü mere end tilstrækkeligt til Panthavernes Fyldestgjørelse, saa bliver Overfluddet en Del af den Beholdning, der skal tjene til Fyldestgjørelse af de Fordringer, som paa hvile Boet i det Hele uden at have Adkomst til særegen Fyldestgjørelse af enkelte Gjenstande. Efter Sagens Natur blev dernæst at forholde paa samme Maade med Panthaverne i de rørlige Eiendele, og dette bliver endnu ogsaa efter den danske Lovgivning at iagttage med Hensyn til de Fordringer, som ere forbundne med legal Panteret i disse Eiendele, ligesom den samme Orden ogsaa kan følges, naar der er et saa stort ubehæftet Beløb i Boet, at de personlige privilegerede Fordringer kunne blive dækkede af samme og altsaa det pantsatte Løssøres hele Provenü kan udlægges dem, som have contractmæssigt Pant deri. I saa Fald kan man da gjerne i Udlægsordenen give de contractmæssige Panthavere Udlæg i de enkelte dem pantsatte Gjenstandes Provenü, forinden man gaaer til at uddele Boets tilbageblivende Beholdning til dem, som have Krav paa Boet i det Hele, men ingen Ret i bestemte enkelte under Boet hørende Ting, og blandt

disse da igjen først de til personlige privilegerede Fordringer (6te Klasse). Men i modsæt Fald bør man give Udlæg for sidstnævnte Fordringer ferinden Udlæg kan gives til de contractmæssige Panthavere; thi først efterat man ferheldsmæssigen har asdraget hvad der af Løsørepanternes Provenüe har maattet udlægges til de privilegerede Fordringer, kan man stride til at give de contractmæssige Panthavere Udlæg i Restbeløbet af Løsørepanternes Provenüe efter deres indbyrdes Orden. Hermed vil da under det her forudsatte Forhold (naar de privilegerede personlige Fordringer ei kunne blive fyldestgjorte uden at angribe Løsørepanterne) Massen være absorberet, saa at der ei bliver noget tilovers til den simple personlige Gjeld. Giver Voet derimod et Overflud til denne, saa udlægges man, efterat de privilegerede Fordringer have erholdt Udlæg, hvad der bliver tilbage til den saakaldte liquide personlige Gjeld (8de Klasse), og endeligen det efter dennes Fyldestgjørelse muligen tilbageblivende Beløb pro rata til Regningscreditorerne. Forsaavidt flere Creditorer have lige Ret og derfor nyde lige Udlæg i samme Klasse, t. Ex. Haandskriftscreditorerne, er det isøvrigt ligegyldigt, i hvilken Orden Fordringerne nævnes i Repartitionsforretningen. Samtlige anmeldte Fordringer bør nævnes i denne Forretning, ferinden der strides til Uddelingen eller Udlæget; men de Fordringer, som ingen Fyldestgjørelse kunne erholde efter Voets Bestaaffenhed, behøver Eksteseforvalteren ikke atter at nævne hver for

sig, efterat de Udlæg, som have kunnet stee, ere angivne. Det er tilstrækkeligt, at han i Almindelighed bemærker, at til de øvrige Creditorer bliver efter Fordringernes og Voets Bestaaffenhed Intet at udlægge, og han har ei at indlade sig paa at bestemme den gjensidige Prioritetsorden, som havde været at følge imellem dem, hvis der var blevet noget tilovers til dem.

Skifteakt finder ikke Sted i Concurshoer, med mindre Nogen af Creditorerne skulde forlange samme udstedt paa sin Befaftning, jfr. Canc. Skr. 10 Octbr. 1795, Exortelregl. 22 Mars 1814 § 94 sammenholdt med Canc. Skr. 25 Mai 1822.

Ved Extraderingen af et Fallitbo til Fallenten, hvortil forudsættes alle anmeldte Creditorers Samtykke, jfr. § 311, bliver der ei Tale om noget Udlæg til Creditorerne eller nogen Repartitionsforretning. Voet sluttet derimod ved en Extraderingsforretning, hvorunder Skifteretten efterat have modtaget eller indeholdt de forbestemte Extraderingsgebyrer, overgiver hele Voet, som det for Dieblirket forefindes, til Fallentens frie Raadighed.

Naar Voet saaledes igjen extraderes Fallenten til fri Raadighed, er det klart, at han kan lade den tidligere tinglæste Falliterklæring eller det tinglæste Fallitdecree udlette af Pantebogen, og Retskriveren kan ei negte dette, naar han producerer Udskrift af Extraderingsforretningen eller paa anden Maade skaffer tilstrækkeligt Bevis for at Voet igjen er ham overgivet til fri

Maadighed, samt betaler Udsættelsesgebyret. Men det samme er ogsaa antaget at kunne skee hver Fallitboet er sluttet, naaet der ei er fæst sat Udsættelse til Fallitens Crediterer. Den Uraadighedsstilstand, som ved Tinglæsningen blev bekjendtgjort, er nemlig erhørt med selve Boets Tilværelse, hvorefter han havde tabt Dispositionen ved Falliten; og hvad han ved sin personlige For tjeneste har erhvervet for sig medens hans Bo stod under Concursbehandling, samt hvad han senere maatte erhverve, er vel ikke unddraget de samme Crediterers Forfølgning, der ei blive fyldestgjorte af hans Fallitbo, og de kunne fremdeles atter erklære ham fallit og bewirke at hane senere erhvervede Formue ogsaa kommer under Ekstebehandling til deres Fyldestgjørelse; men dette er da et aldeles nyt Be, jfr. Conc. Skr. 12 Febr. 1835 (Colleg. Tid. S. 190 ff.). Jfr. dog herved Conc. Skr. 8 Jan. 1825 § 1*).

- *) Om Separationsboers og andre deslige Boers Behandling, jfr. § 287, er intet Særegt at mærke. Reglerne for deres Behandling indeholdes i hvad der er bemærket om Stervboers, Opbud- og Fallitboers Ekste, og som let lader sig anvende paa hine Boer, hvorved der isørigt naturligvis maa tages Hensyn til de paagjældende Forholds særegne Beskaffenhed.
-

Fjerde Afdeling.

Om Midlerne til at betrygge Skiftelovgivningens Efter- levelse.

A. Skifteprotocollers Anskaffelse og Forelse.

§ 326.

Ligesom det i Almindelighed efter den danske Lovgivning er en Betingelse for det lovbefalede Tilsyn med Retspleien, at Retsforhandlingerne opbevares i skriftlig Form i Retsprotocoller, som kunne sikre et vedvarende Bevis for disse Forhandlingers Tilværelse og Indhold, saaledes er Anordningen af Skifteprotocoller et væsentligt Moment med Hensyn til saavel de overordnede Domstoles som den høiere Ørigheds Control med Skifteræsenet. Efter Lovens 5—2—90 skulde Skifteforvalterne have en Bog, hvorudi Copi af alle Skiftebreve, som de udstødte, skulde indskrives, og som altsaa maatte indeholde alt hvad Skiftebrevet efter Lovens 5—2—15 skulde indeholde. Dette var imidlertid ei fuldkommen betryggende, i det Forhandlingerne paa Skiftet ei efterhaanden, som de foregik, bleve op-

tagne i formelige Protocoller, men maatte kunne skrives paa løst Papir, hvortil kom, at Skiftebrev ei blev at udstede i alle Deel. Fdg. af 27 Decbr. 1775 § 10, foreskrev da, at Jerddretter, der havde over 20 Tdr. Hartkorn, skulde holde Skifteprotocoller, og Fdg. 12 Febr. 1790 §§ 1 og 2, at alle Skifteforvaltere og Skrivere hvad enten de af Kungen vare beskaffede eller de som Jordegodsieiere og Husbønder øvede Skifteret, skulde være pligtige at holde ordentlige Skifteprotocoller, hvori alt det, som ved Skifteforretningerne forhandles, strax skulde indføres under de i Forordningen bestemte Straffe*); jfr. Canc. Skr. 8 og 22 Mai samt 5 Juni s. A. Denne Forskrift er ogsaa gjentaget i de forskjellige Anordninger om Skiftevesenet i de danske Colonier; jfr. Anordn. 10 Mai 1780 § 5, Fdg. 6 Decbr. 1799 § 6, 17 April 1807 § 4, Regulativ 24 Octbr. 1832 § 4 og Regl. 13 Juli 1836 § 32. Skifteprotocoller anskaffes og bekostes udenfor Kjøbenhavn af Skiftestriveren for egen Regning, Canc. Skr. 31 Juli 1790 og 1 Febr. 1834 (Coll. Tid. S. 102).

- *) Ligger en Skiftejurisdiction i flere Amter, skal der for hver Del af samme, som ligger i et særskilt Amt, holdes en særskilt Protocol, Canc. Skr. 15 Mai 1790. Løvrigt kan en Skifteforvalter ogsaa udenfor disse Tilfælde have tvende eller trende Skifteprotocoller, for at flere Skifter paa engang kunne foretages i hans Jurisdiction; Fdg. 12 Febr. 1790 § 3.

Om det stemplede Papir til Skifteprotocoller indholdes Reglerne i Fdg. 3 Decbr. 1828 §§ 5 Lit. f og g, § 6 Nr. 4, og for Vestindien i Fdg. 30 Sept. 1773 § 10. I de øvrige Colonier og Bilande bruges ei stemplet Papir. Protocollerne skulle være paginerede, gjennemdragne og forseglede og til Skifteprotocoller autoriserede, hvilket i Danmark, med Undtagelse af Kjøbenhavn, hvor Skifteprotocollerne autoriseres af Justitiarius i den kongelige Lands-Over samt Hof- og Stadsret, samt paa Færøerne og Island skal stee af Amtmanden, selv for Lehnbesiddernes Godfers Vedkommende; Fdg. 12 Febr. 1790 § 8 og Fdg. 3 Decbr. 1828 § 6 Nr. 4. Ifr. for Coloniernes Vedkommende Anordn. 10 Mai 1780 § 5, Regulativ af 24 Octbr. 1832 § 4 (og Regl. 13 Julii 1836 § 2.)

Med Hensyn til Skifteprotocollernes Indhold maa den almindelige Regel være, at Alt hvad der forhandles i Anledning af eller paa Skiftet, om hvis Constatering der senere kan blive Spørgsmaal og som ikke allerede er indført i andre autentiske Dokumenter, navnlig i andre Retsprotocoller, saasom i Vidneprotocoller, bør optages i Skifteprotocollen. Om de enkelte Skifteforhandlingers Indhold og sammes Betydning, hvoraf det maa afhænge hvad og hvormegest dem vedkommende der bør optages i Skifteprotocollen, er ovenfor talt, og vi skulle derfor her indskrænke os til nogle enkelte Punkter, ved hvilke Optagelsen i Skifteprotocollen giver Anledning til særegne Bemærkninger.

Ved at indføre Anmeldelsen om det indtrufne Dødsfald i Skifteprotocollen, Fdg.^o 12 Septbr 1792 § 8*), bør Anmeldelsens Datum tilføies, for at det kan kontrolleres, at Boet, hvis det skal undergives offentlig Skifte, strax bliver taget under Behandling. Derksom derimod Anmeldelsen er forbunden med den Erklæring, at de vedkommende dertil Berettigede overtage Boet uden Skiftebehandling, bør denne Erklæring ogsaa tilføies Protocollen, og derhos, hvis Fritagelsen for Skiftebehandling grunder sig paa et særegt Dokument, saasom et confirmeret Testament eller en meddelt Bevilling til at sidde i uskiftet Bo, bør flige Dokumenter forevises og verificerede Gjenparter indleveres til Skifteretten, hvilke Gjenparter efter at være confererede med Originalerne og befundne rigtige blive at opbevare ved Jurisdiktionen.

Forseglings- og Registreringsforretningerne blive naturligvis fuldstændigen at optage i Skifteprotocollen med Angivelse af Aaret og Dagen, hvo der fungerer som Skifteforvalter og hvilke Personer der iøvrigt ere tilstede ved Forretningerne; jfr. dog hvad forhen er bemærket § 279 om, at disse Forretninger undertiden kunne optages i særegne smaae Protocoller, der kunne

- *) Ogsaa hvor Skiftet ei umiddelbart foranlediges ved Dødsfald, men mundtlig Requisition derom fremkommer fra dertil berettigede Personer, bliver denne mundtlige Requisition at indføre i Skifteprotocollen. En skriftlig Requisition kan derimod tages ad acta.

autoriseres paa ustemplet Papir, Canc. Circ. 3 Mai 1800 og Canc. Skr. 11 Martz 1809, og der senere blive at vedlægge Hovedskifteprotocollen som Bilage, Circ. 6 Juli 1799; jfr. Canc. Skr. 29 Decbr. 1792 og 6 Decbr. 1794.

Hvad angaaer de senere Forhandlinger paa Skiftet, som skulle indføres i Skifteprotocollen, har Canc. Circ. 14 Martz 1829 indskræpet Skifteforvalteren at besørge Skifteprotocollerne førte med den tilbørlige Fuldstændighed, saaledes at ingensomhelst Ind- eller Udtælling og overhovedet ingen de respective Boer vedkommende Transaction passerer uden at der strax derover gjøres fornøden Tilførsel i Protocollen. Dette var allerede tidligere indskræpet ved Canc. Skr. af 14 Novbr. 1826 med Hensyn til hvad der passerer vedkommende Auctions Afholdelse og Incassators Antagelse; jfr. paa den anden Side Canc. Skr. 2 Mai 1829 om at de til Protocollen fremlagte Dokumenter ikke skulle indføres i denne, og end mindre de blot foreviste Dokumenter. At indgaaede Forlig og affagte Decisioner — forsaavidt disse ei blive indførte i den Domprotocol, som Skifteforvalteren, hvis han tillige er Dommer, har at holde — bør indføres i Skifteprotocollen, forstaaer sig af sig selv. Ligesaa bør Begjæringer om Skifteacters Beskrivelse indføres i Skifteprotocollen.

For Udbetalinger af Boet quitteres i Almindelighed i Skifteprotocollen; men om end særlige Quitteringer meddeles, bør Skifteprotocollen dog altid indeholde

Oplysning og den iværksatte Udbetaling, selv om den er færdig efterat Skiftet er sluttet, Canc. Skr. 17 Juni 1834; jfr. nærmere nedenfor.

Alt hvad der bør tilføres Skifteprotocollen skal strax, ligesom det passerer, nedskrives, og derfor bør Skifteprotocollen være tilstede ved enhver Skifteferretning, jfr. Fdg. 12 Febr. 1790 § 2, og for Vestindien Fdg. 6 Decbr. 1799 § 6 og 17 Apr. 1807 § 4.

Anmeldelser om Arveafgifter fra myndige Arvinger, Samfrænder eller extraordinære Skifteforvaltere bør summarisk antegnes i Skifteprotocollen, der ogsaa bør indeholde Oplysning om de Skiftebreve eller Skifteakter, som Samfrænder eller extraordinære Skifteforvaltere have at aflevere til den ordinære Skifteret; Fdg. 12 September 1792 § 9, 8 Februar 1810 § 8, Canc. Circ. 29 Novbr. 1817; jfr. nu nye Fdg. 8 Juli 1840 om Cancelliets Kasse og Regnskabsvæsen § 7.

Endeligen skulle Skifteprotocollerne være forsynede med alfabetafiske Registre, som henvise til, hvor de Gjenstande, som Skifteprotocollen omfatter, findes omhandlede.

De fuldstrevede Skifteprotocoller skulle, naar de i dem begyndte Skifter ere sluttede, afleveres til Opbevaring i Amtsarkiverne, hverfra i fornødent Fald Udskrifter kunne erholdes *). Fdg. 11 Febr. 1790 § 8.

*) En Canc. Skr. af 3 Decbr. 1818 har antaget, at Udskrifter af Skifteprotocollen burde imod anordnet Betaling meddeles en Sagfører, som forlangte det,

I Forbindelse med Regeringens Bestemmelser om de almindelige Skifteprotocollers Førelse, maa nu foruden den almindelige Forfæst i Fdg. 20 Octbr. 1819 § 4 om alle Retsbetjentes Pligt at holde ordentlige Sporteljournaler, mærkes de seneste Forfæst om forskjellige Cassebøger og Journaler, der indeholdes i Fdg. 8 Juli 1840 om det under det kongelige danske Cancelli hørende Kasse- og Regnskabsvæsen. Efter denne Forordnings § 1 skal nemlig enhver Retsbetjent, der oppebærer de den kongelige Kasse tilkommende Indtægter af Arvemidler eller stiftede Skifter, ogsaa for disses Vedkommende holde en Kasseconto, enten som en særegen Kassebog eller som en Afdeling af Sporteljournalen. De jerdrottelige Skifteforvaltere behøve derimod ikke at holde anden Optegnelse over disse kongelige Indtægter end den, selve Skifteprotocollen indeholder, Fdg. § 2.

Foruden den Kasse-Conto eller Kassebog, som specielt vedkommer de kongelige Indtægter, der falde paa Skifterne, paalægger Forordningens 10de Paragraph alle Magistrater og Retsbetjente, som udøve Skiftejurisdiction, at holde en Journal, hvori enhver Pengesum, som Skifteforvalteren modtager eller udbetaler i noget Bo, skal indføres under det Datum, da saadan Indtægt eller Udgift foreskalder, saa at den

uden at det kunde fordres opgivet for hvem og til hvilket Brug Udskriften begjæres; ifr. dog Canc. Skr. 11 Juni 1831.

til enhver Tid giver en Oversigt over alt hvad han i Egenkab af Skisteforvalter indehælder med; og fra denne almindelige Kassejournal bør han i en Hovedbog, paa særegne for hvert Bo bestemte Folier overføre de Indtægter og Udgifter, som han for dette har haft*). Saavel Journalen som Hovedbogen bliver at gennemdrage, foliere eller paginere, samt af Amtmanden at autorisere paa samme Maade som Skifteprotocollerne.

- Efter Forordningens § 13 ere de jorddrottlige Skisteforvaltere fritagne for at holde de herommeldte Kassecentoer og Hovedbøger, imed at enhver Indbetaling eller Udtælling strax anmærkes i Skifteprotocollen. De til et enkelt Boes Behandling udnævnte Commissarier eller Executerer skulle holde en samlet Rigtighed over alle Ind- og Udtællinger i en dertil autoriseret Journal, Fdg. § 14. Hvad angaaer de Boer, som behandles af Skistecommissionen i Kjøbenhavn, bør den ved samme ansatte Bogholder føre Hovedbog og Kassecento ganske efter de i Fdg. § 10 foreskrevne Regler, Fdg. § 15.

*) Hvorledes der skal forholdes med Hensyn til de Boer, hvis Behandling er begyndt før Forordningens Emanation, er bestemt i Fdg. § 11.

B. Om Skiftebehandlings Ind- ankning for høiere Ret.

www.libtool.com.cn

Dette vigtigste Middel til at erholde navnlig den brugte Skiftebehandlings Realitet nærmere prøvet, bliver at omhandle i Forbindelse med den øvrige Lære om Appel, som skal meddeles i det Følgende, og altsaa at forbigaae her.

C. Om Skiftevæsenets Revision.

§ 327.

a) Skifterevisionen ved Overøvrigheden.

Uagtet det er den almindelige Regel, at Skifterettens Beslutninger alene kunne svækkes ved deres Indankning for den competente Overret, saa er der dog tillige paalagt den høiere Øvrighed en tildels meget indgribende Control med Skiftesforvaltningen. Denne angaaer først og fremmest Skifternes Tilendebringelse uden ufernøden Forhaling og tilbørlig Rigtigheds Afslæggelse for de Sportler og Afgifter, som falde under Skiftevæsenet; men den kan tildels ogsaa angaa selve Indholdet af Skiftebehandlingen; i det den høiere Øvrighed har at vaage over, at de til en lovlig Skifte-

behandling nødvendige Former, saasem at Skifteforvalteren selv eller ved de dertil constituerede Fuldmægtige udfører Retretningerne, at Skifteprotocellen rigtigheden, Retsvidner ere tilstede o. s. v., blive iagttagne, og at de Midler, som Skifteforvalteren i ethvert Bo skal have i Hænde, virkeligen ere tilstede og blive forsaavidt stee kan frugtbargjorte paa den lovbefalede Maade. Endeligen har Øvrigheden ogsaa ex officio at føre Tilsyn med, at de Umyndiges Interesse ikke trædes for nær paa Skiftet. Men her, hvor det dog altid er Skifteforvalteren, der skal afgjøre en Collision mellem de Umyndiges og Andres Interesse i Boet, kan Øvrigheden dog alene lade nedlægge Paastande paa de Umyndiges Vegne, som blive at undergive Skifterettens Decision, og siden paa deres Vegne appellere denne til vedkommende Overret, naar den antager, at der ei er skeet de Umyndige fyldest. Den høiere Øvrighed fremtræder saaledes her kun som Part, og er ei beføiet til ved directe Dvang at bringe Skifteforvalteren til at rette sig efter dens Forskrifter, saaledes som Tilfældet er med Hensyn til flere af de førstnævnte under dens Control hørende Gjenstande.

Et vigtigt Middel til at hindre Skifternes Forhaling har Lovgiveren søgt i de summariske Fortegnelser over alle i Aarets Løb behandlede, sluttede og uafsluttede Skifter, o: de saakaldte Skiftedesignationer, som Skifteforvalterne efter Aarets Udløb skulle indsende, paa saa Undtagelser nær til Overøvrighederne, der efter

at have revideret dem igjen indsendet dem til det kongelige danske Cancelli til endelig Revision. Denne Indsendelse af Skifte designationer til endelig Revision i Cancelliet er først forefrevet for Skifteretterne i Kjøbstæderne ved Rescr. 13 April 1764, hvorefter de, da Stiftamtmandene dengang vare Oversøvrighed for alle Kjøbsteder, skulde indsendes til disse Embedsmænd, nu derimod til Amtmændene. Ved Canc. Skr. af 7 Juni 1788 paalagdes det Amtmændene, som daværende ordinære Skifteforvaltere paa Landet, at indsende Designationer til Cancelliet, hvilke nu, efterat Herredsfogederne og de kongelige Birkedommere have erholdt denne Skiftejurisdiction, af disse blive at indsende til Amtmændene. Dette forefrev fremdeles Fdg. 12 Febr. 1790 § 8 ogsaa med Hensyn til de jorddrottlige Skiftejurisdictioner, ligesom samme Forordnings § 7 paa lagde extraordinære Skifteforvaltere, Commissarier, Opbudsmænd og executores testamenti den samme Forpligtelse, hvorhos det nu for Kjøbenhavn ved Pl. 28 Jan. 1831 er forefrevet, at Designationerne af de extraordinære Skifteforvaltere skulle indsendes til Hof- og Stadsrettens Justitiarius, der foreløbigen skal revidere samme, saaledes som Amtmændene udenfor Kjøbenhavn skulle revidere andre Skifteforvalteres Designationer; jfr. Canc. Skr. 14 April 1827*). De sin-

*) Ligesom Bestemmelserne om Skifte designationers Indsendelse naturligtvis ei finde Anvendelse paa Arve delinger mellem myndige Arvinger, saaledes

gulede Bestemmelser om Stiftedesignationens Indsendelse ere i Almindelighed indførte ved Canc. Circ. 21 Febr. 1801 og 9 Januar 1802**).

Stiftedesignationerne, der blive at indrette efter de Bestemmende tilstillede Schemata, som findes anførte hos Fogtmann ved Refcr. 6 Marts 1789, ifr. Canc. Skr. 30 Juni og 29 Septbr. 1787 samt Idg. 12 Febr. 1790 § 8, skulle indeholde tvende særskilte Afdelinger over de ufluttede og de fluttede Feer, ifr. Canc. Skr. 30 April 1768 § 2. Førtegnelsen over de ufluttede Stifter skal indeholde sammes Nummer, der bestandigen fra Aar til andet retter sig efter Stiftets Begyndelses Datum, ifr. Canc. Skr. 5 Decbr. 1767 og 30 April 1768 §§ 1, 3 og 4, den Afdødes Navn, Dødsfaldets Datum, naar Stiftet begynder, ifr. den nys citerede Canc. Skr. § 3, Proclamas Publications Datum, naar det er udlobet, og ved Stifter efter Geistlige naar Naadsensaaret er udlobet, naar Auction er afholdt, hvo Incassator er, og af hvem antaget, samt om Pengene til den bestemte Tid ere indløbne, ifr. Canc. Circ. 14 Marts 1829, om Ar-

maa det samme ogsaa antages om Samfundes Stifter, der i Almindelighed indskrænke sig til en enkelt Akt, ifr. ovenfor § 304.

- **) For Færøerne, Island, Vestindien og Ostindien have en Mængde specielle Bestemmelser om Indsendelsen af Stiftedesignationer, see Hansen S. 521 Nr. 4—7, hvortil for Vestindiens Bedkommende kan seles Canc. Skr. 17 Marts 1792.

vingerne forlange, at Skiftet maa henstaae efter Indgjeldens Inddrivelse, Aarsagen til Skiftets Ophold over 6 Maaneder, hvo Arvingerne ere, og de Umyndiges Alder, samt hvo Formynderne ere.

Fortegnelsen over de sluttede Skifter skal indeholde Skiftets Nummer, paa samme Maade som i den førstnævnte Arts Fortegnelser, den Afsedes Navn, Aar og Datum, naar Skiftet begyndte, naar sluttet*), de Umyndiges Navne, deres Alder ved Skiftets Begyndelse, Enhvers Arvs Beløb, hvor Arven staaer og med hvilken Sikkerhed, og Formyndernes Navne, hvortil kommer, at efter Frd. 2 April 1817 § 10 skulle Skifteforvalterne i deres aarlige Skiftedesignationer anføre, hvorvidt der maatte være udlagt Summer, enten til Creditorer eller Arvinger, hvormed der skal forholdes efter Forordningens Forrifter, og efter Frd. 8 Juli 1840 om det under Cancelliet hørende Kassevæsen § 10 Beholdningen i ethvert Bo.

For at kontrollere, at virkeligen alle Skifter blive optagne i Designationerne, har en Canc. Skr. af 29 Februar 1820 paalagt Præsterne, ved hvert Aars Udgang til de Skifteforvaltere, hvis Skiftejurisdiction

- *) Skiftet skal ansees sluttet, naar Delingen er forfattet, hvad enten Skiftebrevet er beskrevet eller ei, jfr. Canc. Skr. 30 April 1768 § 1 og 14 April 1827. Dersom Delingen, s: Repartitionsforretningen, imidlertid er bleven indanket for Overretten, er Skifteslutningen naturligvis herved suspenderet.

nogen Del af dets Segne er undergivet, at indgive Hertegnelse over de i Karet's Løb jordejede under bemeldte Skiftejurisdiction hørende Personer*). Disse Hertegnelser skulle Skifteforvalterne indsende til Overtorrigsheden, og hvis der i Præstens Hertegnelse findes Dødsfald, som ei omtales i Skiftepretecellen og den paa samme stottede Designation, eller der endvidere i disse findes omtalt Skifte efter Personer, hvis Dødsfald ei anmeldes i Præsternes Hertegnelser, da herom afgive Forklaring, jfr. Canc. Skr. 4 October og 17 December 1825, 15 November 1828.

Uagtet de udfærdigede Schemata nærmest ere indrettede for Sterbeshifter, saa er det dog ogsaa utvilsomt, at alle andre Boer, som ere komne under Skiftebehandling, saasom Opbuds- og Fallitboer, Separationsboer o. s. v. skulle optages i Designationerne, og de Rubra i Schemaerne, som ere anvendelige med Hensyn til flige Boer, udfyldes, jfr. Grd. 12 Februar 1790 § 7, Canc. Skr. 4 Marts 1793, 9 November 1804 og 4 October 1825.

Efter Refcr. 13 April 1764 og Canc. Skr. 1 Mai 1790 § 4 skulle Skiftedesignationerne indsendes

*) Cancelliet har i en utrykt Skrivelse af 1840 antaget, at uagtet intet Dødsfald i Sognet er indtruffet, som vedkommer den paagjældende Skiftejurisdiction, skal Præsten dog herom indgive udtrykkelig Beretning til Skifteforvalteren, saa at denne kan lægge samme ved sin Skiftedesignation.

ved Aarets Udgang, og skjøndt der vel maa indrømmes
 Skifteforvalterne en passende Frist efter Aarets Udlob
 til Designationernes Affattelse, især ved vidtløftige Skifte-
 jurisdictioner, kan man dog kun med Hensyn til de
 Designationer, som skulle indsendes directe til Cancelliet,
 saasom Kjøbenhavns Skiftecommissions, udstrække denne
 Frist til Udgangen af Marts Maaned i det paafølgende
 Aar, efter Rescr. 6 Marts 1789. Efter dette Rescript
 er hin Tidspunkt nemlig den yderste Termin, inden
 hvilken Designationerne skulle være indkomne til Can-
 celliet, og der maa dog levnes Overøvrighederne,
 gjennem hvilke Designationerne i Almindelighed skulle
 indsendes til Collegiet og som forinden foreløbigen skulle
 revidere dem, den dertil fornødne Tid*).

Foruden de hidtil omhandlede aarlige Skiftedesig-
 nationer, skulle nu, efter Frd. om det under det danske
 Cancelli hørende Regnskabs- og Rædseværken af 8 Juli
 1840, de ved samme foreskrevne Kvartals-Extrac-
 ter bewirke en vigtig Control med de betydeligste Skifte-
 forvalteres Embedsførelse, forsaavidt de af denne
 oppebaarne Midler angaaer. Foruden at nem-
 lig alle Magistrater og Retsbetjente skulle indsende
 Kvartals-Extracter, som udvise hvad de have oppebaaret

*) For Bornholm, Vestindien og Ostindien have særegne
 Forordninger om Terminen for Skiftedesignationernes
 Indsendelse, ifr. Rescr. 5 November 1790 § 1, Frd.
 6 December 1799 § 9, 17 April 1807 § 7, Canc.
 Skr. 26 Februar 1831 og Regl. 13 Juli 1836 § 36.

af de den kgl. Kasse tilfaldende Indtægter af Boerne — om hvilken Gjenstand vi alene kunne henvise til de noget vidtløftige Forrifter i Forordningen selv, ifr. ovenfor § 301 — bør enhver saadan Skifteforvalter hvert Quartal tilstille Amtmanden en Extract af deres forommeldte Hovedbog, der viser Beholdningen i alle de Boer, han har under Behandling. Ved Indsendelsen af denne Extract skal Skifteforvalteren tillige berette, hvorvidt Indcasjater har gjort Rigtighed, med tilføiet Forklaring angaaende de Omstændigheder, som kunde sætte Amtmanden i Stand til at bedømme, hvorvidt Forrifterne i Frd. 12 Februar 1790 § 11 og Pl. 3 Juni 1818 §§ 2 og 3 behørigen ere efterkomne. Det bliver fremdeles, i Overensstemmelse med Pl. 30 October 1767, at paasee, at Skifteforvalterne ikke maa tilegne sig Skiftesalair førend ved Boernes Slutning, og altsaa ikke drage samme fra det Beløb, der som Beholdning bliver at opføre i Bøgerne og Extracterne, og som bør være tilstede. De jorddretlige Skifteforvaltere ere fritagne for at indsende Extracter, og de overordentlige Skifteforvaltere skulle kun indsende dem hvert halve Aar, Frd. 8 Juli 1840 §§ 13 og 14.

I næste Forbindelse med de nu nævnte Controlmidler, Quartalsextracterne og de aarlige Designationer, staaer Amtmandens aarlige Eftersyn af selve Skifteprotocollerne ifr. Frd. 12 Februar 1790 § 9. Idet han nemlig skal gienneengaae og revidere de ind-

sendte Extracter og Designationer, vinder denne Revision særdeles Betydning derved, at han tillige skal sammenhelde Designationerne og Extracterne, saavel som og det aarlige Regnskab for de af Skifteforvalterne oppebaarne kongelige Indtægter, ifr. § 301, med Skifteprotocollerne. Men Amtmanden skal derhos ved sit Gjennemsyn af Skifteprotocollerne ei blot paasee Efterlevelsen af de Lovbud, som hine Extracter og Designationer nærmest sigte til at fremme, nemlig de oppebaarne Midlers Tilstedeværelse, de kongl. Indtægters rigtige Indkrævelse*) og Skifternes hurtige Fremme, men han skal i det Hele paasee Lovligheden af den af Skifteretterne brugte Omgangsmaade, navnlig, forsaavidt Hæstebønders Boer angaaer, Jagttagelsen af Forstrifterne i Frd. 8 Juni 1787. Ifr. i det Hele Rescr. 13 April 1764, Frd. 12 Februar 1790 § 9, Canc. Skr. 31 December 1819, 15 Mai 1824. Naar det i disse Retsskilder er omhandlet, at dersom Amtmanden ved sin Revision skulde opdage Misbrug og Forurettelser, skal han ved Skiftedesignationernes Indsendelse til Cancelliet indberette saadant, da kan denne Forstrift

*) Efter den citerede Frd. af 8 Juli 1840 § 4 skal det i Særdeleshed ved Eftersyn af Skifteprotocollerne undersøges, om alle den kongl. Kasse tilfaldende Skifte- og Arveafgifter ere rigtigt beregnede og ders efter overgaaede i Sporteljournalen, eller paa dem særskilte Conto, som holdes over disse Afgifter, ifr. Forordningens § 7 in fine.

alene sigte til de Tilfælde, hvor Indberetningen kan være til Vejledning ved Designationens Revision i Cancelliet, eller hvor de opdagede Misbrug maatte være saa grove, at de kunne medføre Suspension eller Tiltale imod Skifteforvalteren. Andre Udsættelser maa han kunne umiddelbart meddele Skifteforvalteren med Anmodning om at foranstalte samme rettede, jfr. Regl. 13 Juli 1836 § 36, og kun naar denne formener, at Amtmandens Udsættelse er ubesøiet, vil Sagen i Almindelighed være at indbringe til Cancelliets Afgjorelse. Dersom endeligen den Feiltagelse, som Amtet antager at Skifteretten har begaaet, angaaer et Forhold, som ene vedkommer de vaagjeldende myndige Arringer og Creditorer, og samme derhos ei har nogen som helst criminel Character, der kunde foranledige offentlig Tiltale imod Skifteforvalteren, saa vil Amtet ei have at befatte sig hermed, men maa overlade de myndige Interesserede selv at forfølge deres Ret. End mindre har Amtet at befatte sig med flige Forhold, naar de myndige Interesserede allerede maa antages stiltiende at have frasaldet Anke over den af Skifteforvalteren brugte Fremgangsmaade, uagtet Amtet ei anseer samme for at have været rigtig.

Foruden dette lovbefalede aarlige Eftersyn af Skifteprotocollerne, ere Amtmændene fremdeles beføiede til ellers af og til at eftersee Skifteprotocollerne for at kunne forebygge Misbrug og navnlig virke til at Skifterne tilendebringes med tilbørlig Hurt

tighed. Dette havde tidligere ikke nogen udtrykkelig Lovhjemmel, men ligesom herfor dog kunde paaberaabes saavel Præmisserne til Frd. 12 Februar 1790*), der i Almindelighed paalægger Overøvrigheden med Narvaagenhed at paasee denne Anordnings Overhældelse, som Analogien af flere for Vestindien herom givne særegne Bestemmelser, jfr. Frd. 6 December 1799 § 8, 17 April 1807 § 6, Rescr. 16 Juli 1816 og 28 September 1836 (Coll. Tid. S. 809), saaledes paalægger den titnævnte Frd. af 8 Juli 1840 § 10 nu udtrykkeligen Amtmanden saavel af og til, som og ved det aarlige Eftersyn af Skifteprotocollerne, nøie at prøve de Hoved- og Kassebøger, som de betydeligere Skifteforvaltere skulle holde.

Endeligen kan her endnu erindres den almindelige Bestemmelse i den titnævnte Frd. 8 Juli 1840 § 17, at ved det befalede aarlige Eftersyn af Retsbetjentenes Skifte-, Overformynderi- og øvrige Embedsprotocoller, have Amtmændene tillige at foretage de ved den almindelige Kasseanordning 8 Juli 1840 § 42 foreskrevne summariske Kasseundersøgelser, hvilke skulle omfatte samtlige de Oppebørsler, de have for det Offentlige,

*) Den ganske almindelige Forstrift i Frd. 3 December 1828 § 46, at alle Rgl. Embedsmænd skulde paasee Overtrædelsen af Anordningen om det stemplede Paspir, kan derimod ei være noget Argument ved Spørgsmaalet om hvor ofte Amtmændene kunne eftersee Skifteprotocollerne.

og de private Midler, som høre under deres embedsmæssige Førvæltning, altsaa ogsaa alle Skiftemidler.

Alt hvad der efter Frd. 12 Februar 1790 § 9 skal iagttages af Amtmanden med Hensyn til Revideringen af Designationerne over sluttede og u sluttede Skifter, skal iagttages af Justitiarius i den kgl. Landsever- samt Hof- og Stadsret med Hensyn til de extraordinære Skifteforvaltere i Kjøbenhavn, Pl. 25 Januar 1831; jfr. Frd. 9 Juli 1840 om det under Cancelliet hørende Kassjevæsen § 15 in fine.

§. 328.

b) Skifterevisionen i Cancelliet.

I det vedkommende Revisionscontoir under det kongl. danske Cancellie, jfr. Canc. Skr. 11 November 1786, bliver nu at foretage Revision af samtlige aarlige Skiftedesignationer, efterat de i Almindelighed ere fremsendte gennem Amtet med sammes, navnlig ved Conferencen med Skifteprotocollen, foranledigede Bemærkninger. Dog indsendes Designationerne directe til Cancelliet fra Kjøbenhavns Skiftecommission, jfr. Canc. Skr. 26 Februar 1774 og 15 Mai 1784, samt fra Lehnbesidderne, dog kun forsaavidt den dem i denne Qualitet tilkommende Skiftejurisdiction angaaer, jfr. Frd. 12 Februar 1790 § 8, og skulle alle Skiftedesignationer, som ovenfor berørt, være indkomne i Cancelliet senest inden Udgangen af Marts Maaned i det

paafølgende Aar. Revisionens Udsættelser i Cancelliet maa naturligvis indskrænke sig til de Poster, som Designationerne skulle indeholde, i Forbindelse med de af Amtet ved Indsendelsen indberettede Punkter*). Jovrigt vil det uden tvivl komme an paa den paagjældende Udsættelses Bestaaenhed, om den bør meddeles Skifteforvalteren til Besvarelse, og derefter forsynes med Revisionens Bedtegning, forinden den forelægges Collegiet til Decision, eller om dette kan ske strax, idet Decisionen ei paadrager Skifteforvalteren noget Ansvar, men bliver til Jagttagelse for Fremtiden eller nærmere Forklaring i næste Designation.

En indgribende Myndighed er derhos tillagt det kgl. danske Cancellie ved en kgl. Resol. af 7 Apr. 1824 (Coll. Tid. S. 239), idet Collegiet, naar en Skifteforvalter ikke efter foregaaende Erindring tilbørligen fremmer et Bo, kan bestikke en Anden til at behandle samme, hvilket da uvægerligen, under Tvangsmiddel af Suspension og Tiltale til Embedsforbrudelse, skal overleveres til den i hans Sted bestiktede Skifteforvalter, hvorhos den ordinære Skifteforvalter, foruden at miste sit Skiftesalarium, endvidere skal betale den substituerede Forvalter et passende Honorar, hvis det ordinære Skiftesalær ikke inde-

*) Ved ostmeldte Frd. 8 Juli 1840 § 10 er det specielt fremhævet, at ved den Revision af Skiftedesignationerne, som foretages under Cancelliet, bør der tages Hensyn til de Tilfælde, hvor sær betydelige Kasses beholdninger findes opgivne.

holder tilstrækkeligt Næderlag for dennes Arbejde, alt efter Cancelliets Skjøn. Den Del af nykmeldte Egl. Resolution, der handler om Straffen for Skiftets ulovlige Forhaling, som første Gang bestaaer i Bøder til vedkommende Fattigkasse af 20 til 200 Rbdlr. Sølv, anden Gang i lige Bøder fra 40 til 400 Rbdlr., og tredie Gang i Embedsfortabelse, er bekjendgjort ved M. 21 April 1824 § 1. Desuden bør Skifteforvalteren erstatte vedkommende Creditorer og Arvinger det ved Skiftets Ophold forarsagede Tab. Jfr. Frd. 16 Januar 1828 § 16.

I Forbindelse med de forestaaende Bestemmelser om Revisionen af Skiftevæsenet ved det kongl. danske Cancelli kan endnu mærkes Egl. Resolution af 20 Mai 1803, om Reiser af Cancelliets Medlemmer for at undersøge de Justitien, Politiet og god Ordens Vedligeholdelse vedkommende Foranstaltninger og Indretninger i Provindserne, hvorunder Skiftevæsenet ogsaa hører, samt Egl. Resol. af 4 Juli 1800, om Cancelliets aarlige tabellariske Beretning til Kongen om de i Aarets Løb behandlede Skifter, hvilke Beretninger findes optagne i de forskjellige Aargange af Collegialtidenden, og som navnlig vise, hvormange Skifter der i Aarets Løb ere sluttede og hvormange der ved sammes Udgang henstode som usluttede.

Femte Afdeling.

Omkostningerne ved Skifte- væsenet.

§ 329.

A. Om Skiftesalæret, naar Boet enten be-
handles af den ordinære Skifteret, eller
Behandlingen bortfalder paa Grund af
meddelt Bevilling, der fritager for Skif-
tehold.

a) Naar Skiftebehandlingen tilendebringes.

Den hele Lære om Omkostningerne ved Retspleien,
navnligen de bestemte Sportler eller Gebyrer, som
tilfalde Rettens Betjente, eller den tgl. Kasse, hvor
disse Embedsmænd er tillagt fast Gage, saavel som visse
Afgifter af Retspleien til Staten, er altid i vore Pro-
cesssystemer forbigaaet, som henhørende til en speciel
Disciplin (om Sportelvæsenet), der er blevet Gjenstand
for særegne Monographier*). Vi have derfor ei i den
foregaaende Fremstilling af Processen meddelt en Ud-
vikling af Læren om Omkostningerne ved de omhand-
lede processuete Handlinger, og vi skulle ogsaa her saa-

*) Jfr. især E. P. N. Petersen om den danske
Sportelovgivning. Kbhvn. 1834.

meget mindre indlade os paa en udførlig Fremstilling af Væren om Omkostningerne ved Skifteørfenet, som vi kunne henvise til det sidste Affair af Hansens tilnævnte Værk. Dog skulle vi ikke undlade at fremhæve de enkelte vigtigste denne Gjenstand vedkommende Lovbestemmelser og de derved fremkaldte Spørgsmaal. Ligesom vi nemlig ovenfor have maattet omhandle Skifteomkostningernes Plads i Concurserdenen, hvor Boet er insolvent, saaledes kunne disse betydelige Omkostninger ofte medtage den større Deel af den beholdne Formue i det solvente Bo, og de kunne derfor ei henigtsmæssigen her aldeles forbigaaes.

Naar den ordinære Skifteforvalter kommer til at tage et Bo under Skiftebehandling er det ogsaa det almindelige Tilfælde, at han tillige kommer til at tilendebringe Boets Behandling, og der tilkommer ham da det almindelige Skiftesalarium. Om dette indeholdes nu Hovedreglen i Sportelregl. af 22 Marts 1814 § 86, "at i alle Boer, som ved Skifterettens Hjælp behandles og bringes til Ende, betales af den hele Masse eller Boets virkelige Indtægt, uden Hensyn til Gjelden, 1½ pCt., hvoraf vedkommende Skifteforvalter, som Salarium til sig selv oppebærer 1 Rbdlr. af hvert 100 Rbdlr., som Massen beløber sig til, indtil 24,000 Rbdlr., og det øvrige.... tilfalder den kongelige Kasse". Det er her efter klart, at hvor Boet har mange Eiendomme, men næsten ligesaa megen Gjæld, kan Skiftesalæret stige til

et meget betydeligt Beløb, undertiden flere Tusinde Rbdlr. Det opsluger da undertiden den Beholdning, der skulde blive til ~~Arvingerne, og staaer~~ i ethvert Fald i et stærende Misforhold til hvad disse erholde. Naar det derhos bemærkes, at 240 Rbdlr. er anseet som det største Bederlag, der bør tillægges Skifteforvalteren for hans Arbejde, medens det hele øvrige Beløb er gjort til en Statsindtægt, saa er dette udentvivl en af de uheldigste Beskatningsmaader, hvorpaa den danske Regering frembyder Exempel.

Ved Beregningen af Massens Størrelse kan med Hensyn til Indgjelden ei medregnes, hvad der haves at udlægge til Separatisterne, netop efter det om disse givne Begreb, jfr. § 313, hvorefter Gjenstanden for deres Krav antages at ligge udenfor Boets Masse. Dette maa navnlig finde Anvendelse, naar den Creditør, der har haandsaaet Pant, selv realiserer sit Pant og kun indbetaler Overfluddet, eller Boets Debitor kun indbetaler det Restbeløb, som bliver tilbage, efterat han har draget sin Modfordring fra sin Gjeld: Kun hint Overflud og hint Restbeløb hører til Massen. Dersom Skifteretten paa Boets Vegne maa fortsætte en vis Næringsvei medens Boet staaer under Behandling, til Ex. drive et Apothek, en Landeiendom og desl., saa kunne ei heller de enkelte Indtægtsposter, uden Fradrag af Udgifterne ved en saadan Bedrift, regnes til Massen, men kun det Overflud, som det hele Foretagende maatte give, jfr. Rentekr. Skr. 8 Mai 1832 og Canc. Skr.

15 Juni s. A. De Arvingerne i levende Live gjorde Forstud paa Arven er antaget at maatte regnes til Arvemassen, naar Arvingen skal have yderligere Arv paa Skifte, og det erholdte Forstud altsaa bliver at li-
 quidere i hans Arv, ligesaafuldt som det var ham ud-
 betalt under Skiftets Løb af Skifteforvalteren, ifr.
 Canc. Circ. 14 Januar 1832. Vil derimod Arvingen
 nøies med det han i levende Live har modtaget og fra-
 falde Arv, see L. 5—2—62, saa bliver det udbetalte
 Forstud en dispositio inter vivos, og Skiftesalar kan
 ei beregnes af dette Beløb. De Fordringer, som af
 alle Vedkommende erkjendes for saa uviste, at de ei
 kunne ansættes til nogen Værdi, kunne naturligvis ei
 heller forøge Mæssen, Canc. Skr. 20 April 1822.
 Endeligen er det antaget i en Canc. Skr. af 27 April
 1822, at naar den længstlevende Ægtefælle, som ved
 confirmeret Testament*) er overdraget hele Boet til
 Eiendom, mod at udbetale den Afdødes Arvinger en
 bestemt Sum, forlanger Skifte, da betales alene Sa-
 larium af den sidstnævnte Sum.

For det Skifteforvalteren tillagte Salarium skal
 han efter Sportelreglementet være pligtig selv at iagt-
 tage hvad der henhører til Boets Behandling og at
 udføre alt det, som ifølge Lovgivningen paaligger en
 Skifteforvalter, og han maa ikke uden vedkommende

*) I det paagjældende Tilfælde var Testamentet imids-
 tertid oprettet af en Selvbetrbonde, og gik ud paa
 at conservere Eiendommen for Enken.

Arvingers eller Creditorers Samtykke antage *curatores bonorum**), eller føre Boet noget til Udgift for Jværfættelsen af de Forretninger, som han selv kan besørge, saasom: Foranstaltning til Auctioner og andre saadanne Forretninger, Brevverling Boets Sager vedkommende, o. s. v., undtagen forsaavidt der i Sportelreglementet selv fastsættes Betaling for et eller andet Arbejde. Det er i Henhold hertil antaget, at Skifteforvalteren er pligtig til for sit Salarium selv at bekoste de Reiser, som Skifteadministrationen medfører, hvorfor haves en Mængde Cancellistrivelser, see og Sportelregl. 19 December 1800 § 233 og 10 September 1830 § 80; og om Salæret i det enkelte Bo end vil blive saa ringe, at Reiseudgifterne langt overstige hele Salæret, saa maa Skifteforvalteren søge sit Vederlag i den Fordel, han i andre Boer kan have af Salæret**). Herfra maa imidlertid gøres Undtagelse naar de i Boet Interesserede ønske Skiftesessioner afholdte paa et andet Sted end paa Skifteforvalterens Bopæl, eller Døds- eller Opbudsstedet. Naar Skifteforvalteren derimod selv overtager sig at inddrive Boets udestaaende Fordringer eller Udførelsen af andre Retsager, maa han kunne fordrø sig sine Udlæg og navnlig den herved forvoldte

*) Jfr. ovenfor § 292.

**) Dette har imidlertid tilfølgende, at Skifteforvalterne paa Landet i smaa fraliggende Boer sjældnere indfinde sig paa Stervbofstedet, end de egentligen burde.

Reisengifter ¹gødtgjorte, forsaavidt disse ei overflige Beføstningen ved at antage en Sagfører til det paa-gjældende Hver; men om han derimod kan beregne sig det Salær, som en Sagfører kunde have beregnet sig — forudsat at Boets Omkostning ved hans Overtagelse af Sagen ei forøges erer hvad den vilde have været, derim en anden Sagfører var antaget — er mere tvivlsomt; thi vel bliver Boets Udgift ei større end den i sidste Tilfælde, som det sted til Skifteforvalteren at fremkalde, vilde være bleven, men naar Skifteforvalteren paa den anden Side engang overtager sig Sagens Udførelse for Boet, saa gjør han dog dette ei som en almindelig Sagfører, hvortil han ei heller var berettiget, men som Skifteforvalter, og dette er ei heller et Arbeide, hvorfor Sportelreglementet har indrømmet ham Ret til at nyde særlig Betaling, ifr. § 88. Derimod er der tillagt Skifteforvalterne faste særegne Gebyrter for Udstedelsen af Proclamata og særlige Indkaldelser af Arvingerne, ifr. Sportelregl. 22 Marts 1814 § 90 og Frd. 5 Juli 1822 § 3, men for de saakaldte simple Indkaldelser af Creditorer kan Skifteforvalterne neppe tilkomme videre end hvad Indrykkelsen har kostet, ifr. Pl. 26 August 1785 § 3*). For Regningers og Rigtigheds Opgjørelse med Boets Debitorer og Creditorer samt for den derved foreskaldende Revision af Boets Papirer maa Skifteforvalteren, naar

*) Ifr. dog Overauditeur Petersen om Sportellovgivningen S. 85.

saadant overdrages ham, beregne sig fra 5 til 30 Rbdtr.; dog er denne Sportel undergiven Oversørighedens særdeles Control; jvvnfør Sportelreglementet § 89 og Rescriptet 26 Mai 1824. I det Tilfælde at Skifteretten maa requirere en fremmed Skifteforvalter til at forsegle, registrere, og administrere noget Stervboet tilhørende Guds under en anden Jurisdiction, da betales den fremmede Skifteret Gebührer herfor ifølge Sportelregl. 22 Marts 1814 § 95 sammenholdt med §§ 14 og 93. Ifølge Sportelreglementets § 152 er Skifteforvalteren bemyndiget til for de Vidner, der bruges ved Skifteforretninger, samt til at gaae Skifteforvalteren til Haande ved Forseglinger, Registreringer, Tilfælgelser o. s. v., at føre Boet til Udgift fra 1 til 30 Rbdtr. i Forhold til Boets Formue og det Arbejde, som ved flige Forretninger er foresaldet. Føres der Anke over denne Udgifts Størrelse i det enkelte Bo, hører samme under Oversørighedens Bedømmelse. Ved Skifteproceduren bliver endeligen ingen Sportler at erlægge til Skifteretten uden i de Tilfælde, hvor Husbondens Fordring i Fæstebondens Stervbo bliver at paa-
 skjende af den ordinære Dommer, hvor Salariatet derfor skal udredes af Husbonden, jfr. Sportelregl. § 97 og Canc. Skr. 17 Juli 1790 § 3.

Den ordinære Skiftefkrivers Salarium bestaaer egentligen i den Betaling, der er tilstaaet ham for Skifteactens Beskrivelse, hvilken Betaling er høiere end det sædvanlige Gebühr for Beskrivelser, hvorom

maa jernføres Sportelægl. 22 Marts 1814 § 93*). Bliver intet Skiftebrev at udstæde, er det i den seneste Tid antaget, at Skiftefrivderen maa kunne beregne sig et Salarium af en Trediedel af Skiftesalæret, ifr. især Canc. Skr. 25 Februar 1840 § 3, som derhos antager, at dette Gebühr maa komme til Afdrag i Gebühret for Skifteacten, hvis dennes Beskrivelse senere forlanges af de samme Personer, der tidligere have betalt det første Gebühr, men ikke hvis saadan Beskrivelse forlanges af Andre, t. Ex. til Appel, i hvilket sidste Tilfælde der, efter Cancelliskrivelsens § 4, for hvert Ark bliver at betale 30 Sk. Dersom en Trediedel af Skiftesalæret skulde beløbe sig til mere end hele Skifteactens Beskrivelse, kunne Voets Intercesserede undgaae den større Udgift ved at forlange Acten bestreuet. Efter Canc. Circ. 27 April 1799 skulde Skiftefrivderne inden hvert Aars Februar Maa- neds Udgang indgive Fortegnelse over alle de i det af- vigte Aar sluttede Stervboers Skiftebreve.

*) Forsaavidt denne Paragraph ogsaa foreskriver en vis Begrændsning af Gebühret for Skiftebreve efter Husmænd eller Indersker paa Landet, maa med samme jernføres Canc. Skr. 25 Februar 1840 §§ 1 og 2 (Coll. Tid. S. 221).

b) Naar Boets Behandling begyndes, men ei tilendebringes af den ordinære Skifteret.

Naar et Bo, efterat være taget under Behandling af den ordinære Skifteret, får dets Tilendebringelse igjen ekstraderes til de myndige Arvinger eller til Opbyderen eller Fallenten, skal der istedetfor det ovenfor omhandlede Skiftesalarium, ifølge Sportelregl. 22 Marts 1814 § 92, sammenholdt med Canc. Skr. 10 Mai 1794, 5 Mai 1821 og 26 Juni 1824, erlægges en Recognition i Forhold til Boets Forfatning og Skifteforvalterens med dets Behandling havte Umage, til Skifteforvalteren fra 2 til 120 Rbdlr., og til Skiftefriveren en Trediedel imod det, Skifteforvalteren erholder. Hvis der udenfor Kjøbenhavn opstaaer Uenighed om Recognitionens Størrelse (idet Skifteforvalteren enten bestemmer den høiere end Boets Interesserede ville indrømme, eller lavere, end Skiftefriveren anseer rigtigt), har Oversvigheden ved sin Resolution at bestemme samme. Dersom Minimum af Recognitionen er større end det ordinære Skiftesalarium vilde blive, saa kunne de Vedkommende fordrø, at dette beregnes istedet for Recognitionen, jfr. Canc. Circ. 7 Februar 1825, 29 Marts 1828, Sportelregl. 10 September 1830 § 37, 30 Marts 1836 § 36, Regl. 13 Juli 1836 § 43. Paa den anden Side maa den særlige Betaling, som er indrømmet for visse enkelte af Skifteretten udførte Forretninger, erlægges foruden

Recognitionen, naar saadanne Ferretninger ere blevne udførte af Skifteforvalteren forinden Boets Extradition.

Derfom Boet uretteligen er taget under Behandling af Skifteforvalteren, kan han ei forlange noget Gebyr for dets Extradition, da han ei kan forlange Betaling for Arbeide, seim han selv feilagtigen har paa draget sig, jfr. Jur. Tidsskr. IV. a. S. 105.

Derfom et Bo, efter at være taget under Behandling af den ordinære Skifteret, extraderes til videre Behandling af Skiftecommisførere, og Boet, idet Arvingerne vare myndige og tilstedeværende, ei efter Lovgivningen nødvendigen skulde undergives Skiftebehandling, kan Skifteretten alene fordre den nævnte Recognition; men er det modsatte Tilfældet, saa indtræder den i flige Tilfælde almindelige Regel, hvorom nærmere i næste Paragraph, at den ordinære Skifteret ei bør tage noget i den samme ellers tilkommende Indtægt ved Skiftecommisførernes Bestikkelse, og derfom disse derfor senere atter extradere Boet til de myndigblevne Arvinger, maa den ordinære Skifteret kunne fordre den Forhøielse af Extraditions-Recognitionen, hvortil den yderligere, nu af Commisførerne iværksatte Skiftebehandling kunde have givet Afgang, og derfom Commisførerne slutte Boet, da har den ordinære Skifteret Fordring paa det fulde Skiftesalarium efter Gradrag af den allerede modtagne Extraditions-Recognition.

c) Naar Voets Behandling af den ordinære Skifteret bortfalder paa Grund af meddelte Bevillinger.

Det vigtigste herhen hørende Tilfælde er det, hvor den efterlevende Egtfælle erholder Bevilling til at hensesidde i uskiftet Bo med de umyndige Børn. Herom har Frd. 5 April 1754 § 2 bestemt, at den, der har erholdt saadan Bevilling, strax til Rettens Middel, som det tilfaldt at forrette Skifte efter den Afdøde, skal betale en Recognition, proportioneret efter Voets Beløb, hvilken Vedkommende selv angive; og er Recognitionen nu bestemt fra 6 til 120 Rbdlr., jfr. Sportelregl. 22 Marts 1814 § 95 og Canc. Skr. 14 Februar 1815 § 1. Om end Samfrændestifte holdes strax efter at Bevillingen er meddelt, eller Bevillingen har været meddelt gratis, skal Recognitionen dog betales, jfr. Canc. Skr. 27 Mai 1817 og 10 October 1820. Derimod bliver der ei Spørgsmaal om nogen Recognition, naar den Længstlevendes Ret til at sidde i uskiftet Bo støtter sig paa den almindelige Lovgivning, jfr. Frd. 21 Juni 1799 og Canc. Skr. 6 December 1823; ei heller hver denne Ret støtter sig derpaa, at det hele Bo ved et confirmeret Testament er overdraget den længstlevende Egtfælle. Recognitionens Størrelse skal ifølge Frd. 5 April 1754 § 2 bestemmes i Forhold til Voets Beløb, hvorved i Overensstem-

Recognitionen, naar saadanne Forretninger ere blevne udførte af Skifteforvalteren forinden Boets Extradition.

Derfor Boet uretteligen er taget under Behandling af Skifteforvalteren, kan han ei forlange noget Gebyr for dets Extradition, da han ei kan forlange Betaling for Arbejde, som han selv feilagtigen har paa draget sig, jfr. Jur. Tidsskr. IV. a. S. 105.

Derfor et Bo, efter at være taget under Behandling af den ordinære Skifteret, extraderes til videre Behandling af Skiftecommissærer, og Boet, idet Arvingerne vare myndige og tilstedeværende, ei efter Lovgivningen nødvendigen skulde undergives Skiftebehandling, kan Skifteretten alene fordrer den ny nævnte Recognition; men er det modsatte Tilfælde, saa indtræder den i flige Tilfælde almindelige Regel, hvorom nærmere i næste Paragraph, at den ordinære Skifteret ei bør tabe noget i den samme ellers tilkommende Indtægt ved Skiftecommissærernes Bestikkelse, og dersom disse derfor senere atter extradere Boet til de myndigblevne Arvinger, maa den ordinære Skifteret kunne fordrer den Forhøielse af Extraditions-Recognitionen, hvortil den yderligere, nu af Commissærerne iværksatte Skiftebehandling kunde have givet Afgang, og dersom Commissærerne slutte Boet, da har den ordinære Skifteret Fordring paa det fulde Skiftesalarium efter Gradrag af den allerede modtagne Extraditions-Recognition.

c) Naar Voets Behandling af den ordinære Skifteret bortfalder paa Grund af meddelte Bevillingen.

Det vigtigste herhen hørende Tilfælde er det, hvor den efterlevende Ægtefælle erholder Bevilling til at hensesidde i uskiftet Bo med de umyndige Børn. Herom har Frd. 5 April 1754 § 2 bestemt, at den, der har erholdt saadan Bevilling, strax til Rettens Middel, som det tilfaldt at forrette Skifte efter den Afdøde, skal betale en Recognition, proportioneret efter Voets Beløb, hvilken Vedkommende selv angive; og er Recognitionen nu bestemt fra 6 til 120 Rbdlr., ifr. Spøttelregl. 22 Marts 1814 § 95 og Canc. Skr. 14 Februar 1815 § 1. Om end Samfrændeskifte holdes strax efter at Bevillingen er meddelt, eller Bevillingen har været meddelt gratis, skal Recognitionen dog betales, ifr. Canc. Skr. 27 Mai 1817 og 10 October 1820. Derimod bliver der ei Spørgsmaal om nogen Recognition, naar den Længstlevendes Ret til at sidde i uskiftet Bo støtter sig paa den almindelige Lovgivning, ifr. Frd. 21 Juni 1799 og Canc. Skr. 6 December 1823; ei heller hver denne Ret støtter sig derpaa, at det hele Bo ved et confirmeret Testament er overdraget den længstlevende Ægtefælle. Recognitionens Størrelse skal ifølge Frd. 5 April 1754 § 2 bestemmes i Forhold til Voets Beløb, hvorved i Overensstem-

melse med den da gjeldende almindelige Regel for Skiftesalærets Beregning, jfr. L. 1—25—24, maa forstaaes "Boets Beholdning", og da Sportelregl. 1814 § 96 ligesvem henviser til Forordningen 1754, kan denne Beregningsmaade af Recognitionen næppe anses forandret ved den nuværende almindelige Regel i Sportelregl. § 86, at Skiftesalæret ellers skal beregnes af Boets Masse, Canc. Skr. 20 Februar 1838 (Coll. Tid. S. 244), jfr. Canc. Skr. 1 Juni 1816. Uagtet Frd. 5 April 1754 siger, at Vedkommende skulle angive Boets Beløb, jfr. Rescr. 27 August 1756, synes dog en Canc. Skr. af 10 Februar 1807 § 1 og 2 at gaae ud fra den Forudsætning, at den Længstlevende umiddelbart kan bestemme Recognitionens Størrelse (dog naturligvis ei under det lovbestedte Minimum), og en Canc. Skr. 1 Juni 1816 antager, at naar den Længstlevende har opgivet Formuen til et vist Beløb, kan ordentligvis ikke noget Modbevis herimod fra Skifteforvalterens Side admitteres.

Derfor den Længstlevende siden lader sit Bo Skifte, medens noget af Børnene er umyndigt, skal ifølge Frd. 5 April 1754 § 2 den Skifteforvalter, af hvem Boet behandles, forte den tidligere betalte Recognition i Skiftesalæret, naagt hin Recognition er oppbaaret af en anden Skifteforvalter, som ved den Forstafdødes Afgang var den competente, ligesom denne ikke skal give noget tilbage af Recognitionen, selv om Skiftesalæret, paa den Tid der skiftes, ei engang opløber til

saameget som den tidligere oppebaarne Recognition, Canc. Skr. 21 Aug. 1819 og 27 Novbr. 1824. Dersom den Længstlevende enten gjør Opbud eller dør inden der er holdt Skifte efter den Førstafdøde, eller frivilligen ved Samfrændestiftet stifter ogsaa sin Andel af Boet mellem Børnene — i hvilke samtlige Tilfælde begge Ægtefællers Hovedlod kommer under Skifte og Deling — da indtræde de sædvanlige Regler for Skiftesaføret, uden at den forhen erlagte Recognition derved kommer i Betragtning, jfr. Frd. 5 April 1754 § 2, sammenholdt med Rescr. 4 Decbr. 1750, Bevill. 15 Januar 1762, Canc. Skr. 21 August 1819 og 2 April 1825.

Et andet Tilfælde, hvor Skiftebehandlingen kan bortfalde paa Grund af meddelt Bevilling, finder Sted naar der paa den Tid Dødsfaldet indtræder, findes umyndige Arvinger, men disse senere erholde Myndighedsbevillinger, og Skifteforvalteren i Tilbud til at disse vilde blive meddelte (altsaa ei efter Lovens Bud i 5—2—2, jfr. Canc. Skr. 24 Januar og 29 August 1829) har afholdt sig fra at paabegynde Skifteforvaltningen, hvilket i saa Fald gaaer paa hans Ansvar, jfr. Canc. Skr. 25 Januar 1825. I saa Fald maa Skifteforvalteren, som ovenfor berørt i § 284, kunne beregne sig en Recognition, men som dog ei kan blive af særlig Betydning, da han ei har havt nogen Uleilighed med Boets Behandling. Dersom derimod Arvingen ved Dødsfaldet er mindreaarig, kan den Omstæn-

digbed, at han endnu ikke har faaet en Curator bestiftet, ikke berettigede Skifteforvalteren til at oppebære Recognition. Canc. Skr. 12 Marts 1836 (Coll. Tid. S. 206); jfr. ovenfor, § 282.

§ 330.

B. Om Skiftesalæret naar Skiftet foretages af en extraordinær Skifteforvalter.

Naar et Bo behandles af extraordinære Skifteforvaltere bliver der dels Spørgsmaal om det Gebyr, der tilkommer den ordinære Skifteret, dels om det vederlag, der kan tilstaaes de extraordinære Skifteforvaltere selv.

I første Henseende bestemte Frd. 10 August 1697, at Commissærer, som forordnes til at forrette Skifte og Deling efter de Afdøde, have i Agt at tage, at de Stedets Øvrigheder, som saadanne Skifter ellers kunde tilkomme at forrette, herved i deres Rettigheder intet afgaaer; og i Henhold hertil forestrev ogsaa Frd. 5 April 1754 § 1, at Rettens Middel skulle nyde deres Skifte- og Skriversalarium ligesaa fuldt, som om de virkelig havde forrettet Skiftet og givet Skiftetbrevet bestrevet, saafremt der blandt den Afdødes Arvinger ere nogle Umyndige, saa det efter Oven havde tilfaldet Rettens Middel at forrette Skiftet, om den Afdøde ikke dertil havde indsat Executores testamenti, jfr. Canc. Skr. 26 September 1754 og 17 November

1792 § 2, Sportel Regl. 22 Marts 1814 § 96, Canc. Sk. 17 Juli 1819, hvorefter det samme gjælder, naar Boet behandles af befalede Commissarier. Det samme maa da ogsaa antages, naar Skiftehold af anden Grund var nødvendigt, jfr. ovenfor § 282. Iøvrigt bliver det fulde Skifte- og Skriversalarium kun at tillægge den ordinære Skifteret, naar Boet bliver sluttet af de overordentlige Skifteforvaltere; kemme disse til at extradere Boet til de myndigblevne Arvinger, kan den ordinære Skifteret alene fordre det Extra-ditions-Gebyr, som vilde være tilfaldet samme, hvis den havde behandlet Boet; men omvendt kan Skifteretten ogsaa fordre det sædvanlige Salær, endskjønt der først senere, medens Boet endnu er under de extra-ordinære Skifteforvalteres Behandling, fremkomme umyndige Arvinger i samme, t. Ex. derved at nogen af de hidtilværende myndige Arvinger dør og efterlader sig umyndige Arvinger, Canc. Skr. 25 Mai 1839 (Colleg. Tid. S. 670). Fremdeles maa der skee de samme Fradrag af tidligere oppebaarne Recognitioner, som den ordinære Skifteret ved sin Behandling af Boet vilde have været undergivet. Skriversalæret maa i Almindelighed bestemmes efter det af de ekstraordinære Skifteforvaltere udfærdigede Skiftebrevs Arketal. Men derfor er den ordinære Skriver ogsaa pligtig til, naar det af Commissærerne forlanges, at føre Protocollen og at udstæde Skifteacten; Frd. 21 Decbr. 1736, jfr. Rescr. 13 Oct. 1758 og Canc. Skr. 30 Aug. 1828. — Da

den ordinære Skifteret derhos Intet skal tage derved, at Boer behandles af Commissarier, maa den ogsaa kunne beregne sig Gehyret for det udfærdte Proclama, ligesom Skiftefriværen maa kunne beregne sig Gehyret for de meddelte Udskrifter, kun at han efter Frd. 21 Decbr. 1736 er villig til selv at besørge Skriveriet, naar det af Commissarierne forlanges. Salærerne blive endeligen at erlægge til den ordinære Skifteret, som paa den Tid, da Skiftet tog sin Begyndelse, skulde have forrettet samme, hvis der ei var blevet beklædt extraordinære Skifteservalttere, men Skiftesalæret skal først udbetales naar Skiftet sluttet, og da til dem, som paa den Tid beklæde bemeldte Skifteret; jfr. Conc. Skr. 22 Jan. 1803, 24 Marts 1821 og 27 Sept. 1823.

Derjems derimod alle den Afdødes Arvinger ere myndige — tilføier Frd. 5 April 1754 § 2 — skal Rettens Middel ikke have noget Skifte- eller Skriver-salarium af saadant Sterboe at fordræ, uden forsaavidt de dertil ere kaldede eller der have hørt noget at forrette, jfr. i sidste Henseende Exortetregl. 22 Marts 1814 § 91 og Nyt jur. Art. XXIV S. 206 og 213, N. 5. —

De forestaaende Bestemmelser angaae umiddelbart vel kun Sterboer, men Grundsætningen i Frd. 10 Aug. 1697 maa dog analogist auventes ogsaa paa andre Boer. Hver et egentligt Opbudssbo udenfor Kjøbenhavn behandles af selvvalgte Opbudsmænd eller Commissarier, eller separerede

Egtesfæller erholde Commissarier til at behandle deres Bo, kan den ordinære Skifteret imidlertid ei gjøre Krav paa noget *Calarium*; thi flige Beer høre ei nødvendigens efter Lovgivningen under Skifterettens Behandling, Canc. Skr. 8 Juli 1826. Hvad derimod angaaer Opbudssboer i Kjøbenhavn (hvor samme efter Frd. 15 Juni 1771 § 15 skulle behandles af Hof- og Stadsrettens Skiftecommission) og alle egentlige Fallitboer, der overalt skulle behandles af Skifteretten, da maa Skifte- og Skriver-*Calarium* beregnes det ordinære Skifteret (i Kjøbenhavn den kongl. Kasse) til Indtægt, naar flige Beer blive behandlede af Commissarier, jfr. Spørtelregl. 13 August 1777 § 53 og Canc. Skr. 19 Marts 1822.

Hvad angaaer det Nederlag, hvorpaa de overordentlige Skifteforvaltere selv kunne have Krav, da kunne vel Opbudsmænd ei beregne sig noget Hønerar af Boet, jfr. L. 5—14—45, Frd. 18 Novbr. 1757 § 4 og Canc. Skr. 8 Juli 1826, men de maae holde sig til Opbudsmanden om Nederlag for deres Uleilighed; men deraf følger ei, at Commissarier, der beskikkes til at behandle egentlige Fallitboer, ei have Krav paa *Calarium* af Boet; tvertimod vilde det her være unaturligt saavel at henvise Dem til Fallenten, der som saadan maa forudsættes at være insolvent, som at de skulde udføre en almindeligvis meget betydelig Forretning for Intet, hvortil kommer de at Commissariernes Bevilgelse maa præsumeres

at fæe til Boets og Creditorernes Bedste, ligesom de i Almindelighed ei skulle bevilges, forinden de anmeldte Creditors Erklæring er indhentet. I Praxis antages ogsaa flige Commissarier at have Ret til et passende Honorar; jfr. og Pl. 21 April 1824. Endvidere maa dette antages om *executores testamenti* og om Commissarier, som bestikkes til at behandle Sterboer. Ei heller har man Hjemmel til at nægte Samfrænder Betaling for deres Umage, naar ei andet maa ansees vedtaget. Samfrænder og *Executores testamenti*, der ei have Jurisdiction, kunne imidlertid ei selv tilkjende sig Honoraret for deres Forretning, men maa, naar de ei derom kunne enes med de Bedkommende, søge Spørgsmaalet afgjort ved de ordinære Domstole. Commissairer, hvertil og maa henføres de *executores testamenti*, som have Jurisdiction, kunne derimod uden tvivl tilkjende sig selv det Honorar, som de finde passende, og dette fæer ogsaa i Praxis. Ere de i Boet Interesserede ei hermed tilfredse, maa de da paaanke den tagne Bestemmelse om Honoraret som en anden Decision*).

- *) Dersom flere Skifteretter succedere hinanden i et Boes Behandling, vil det egentlige Skiftesalarium uden tvivl tilkomme den ordinære Skifteret, som slutter Boet, jfr. Canc. Skr. 22 Januar 1803 § 2 og 24 Marts 1821, men ligesom de Sportler, der erlægges for enkelte Forretninger, maae tilfalde den Skifteret, der har udført disse, jfr. Canc. Skr. af 1 Februar 1794; 22 Januar 1803 § 1 og 16 Marts

Anm. Af Boerne blive endelig at afholde forskellige Afgifter til den fgl. Kasse, som bestaae i en Andel af Sportlerne: disse Afgifter bestaae i 1 Rbd. af hvert 100 Rbd., som Boets hele Masse uden Hensyn til Gjelden udgjør mere end de 24000 Rbd., af hvilke Skifteforvalteren selv kun nyder 1 Procent, i $\frac{1}{2}$ Procent af Boets hele Masse uden Hensyn til Gjelden, i 20 Procent af alle Sportler til Justitsfondet, og 1 promille Gebühr, hvor Skifteretten requireres til at affige Decision blandt myndige Personer, som dele mellem sig selv, jfr. Sportelregl. 22 Marts 1814 §§ 86, 156 og 91. Med Hensyn til den nærmere Udvikling af de herhen hørende Forfrister maa vi imidlertid, som om Arveafgifterne i det Hele, jfr. ovenfor § 301, henvise til Hansen S. 567—72.

Om Skifteomkostningerne i de danske Besiddelser udenfor det egentlige Danmark, maa vi henvise til de forskellige for hine Lande emanerede Sportelregjovninger, navnlig Regl. af 10 Sep. 1830 Cap. 4 for Island, af 30 Marts 1836 Cap. 4 for Færøerne, af 13 Juli 1836 Cap. 4 for Tranquebar og af samme Datum §§ 32 ff. for Frederiksnagor.

1822, og Jur. Ark. XII. S. 132, saaledes maa det Honorar, som tilfalder ekstraordinære Skifteforvaltere, der er et rent Bederlag for det præsterede Arbejde, fordeles mellem de hinanden succederende Coimmisariater i Forhold til Enhvers Andel i dette Arbejde.

Colute Capitel.

Om Auctionsvæsenet*).

www.libtool.com.cn

Indledning.

§ 831.

Begrebet om Auction.

Naar man vilde betragte Auction som en aldeles privat Forhandling, maatte ved samme forstaaes den Handling, hvorved, efter en foregaaende almindelig Bekjendtgjørelse og under Forudsætning af en derved fremkaldt Concurrence, enten en Rettighed opbydes og overdrages til den, som for samme byder det høieste Bederlag, eller en Forpligtelses Overtagelse opbydes og overdrages til den Mindstfordrende**). Grundlaget

*) Vi have saameget mere fundet os foranledigede til her i det sidste Capitel af den ekstraordinære Procis at optage en temmelig udførlig Fremstilling af Auctionsvæsenet i det Hele, som vi i vor ældre juridiske Literatur savne en saadan Fremstilling af denne practisk vigtige Lære, der staaer i nærmeste Forbindelse med og tildeels udgjør et Supplement til Læren om Execution og om Stiftebehandling.

**) I første Tilfælde benævnes en saadan Forhandling Auction i indskrænket Forstand, i sidste

for den hele Forhandling er, naar Overdragelsen af Rettigheden eller Overtagelsen af Forpligtelsen finder Sted, en almindelig Kjøbe- og Salgs-, Leie- eller anden lignende Contract, og forsaavidt den Paagjældende lader Forauktioneringen stee ved en Anden indtræder der et almindeligt Guldmagtsforhold. Djemedet er ved den fremkaldte almindelige Concurrence at tilveiebringe det fordelagtigste Resultat.

Denne Forhandling har imidlertid i den danske Ret ei beholdt en blot privat Character. Efterat man nemlig først følte Trang til den ommeldte Forhandling, især med Hensyn til Afhændelsen af Eiendom, og denne Fremgangsmaade blev sædvanlig ved de vigtigste Afhændelser, havde Lovgiveren allerede Opfordring til at hindre de Misbrug, som kunne forekomme ved Forauktioneringer, og dermed fremme Auctionernes retlige Dje- med ved at anordne en hensigtsmæssig Fremgangsmaade, der bandtes til passende Former, og overdrage sammes Udførelse til en offentlig Autoritet, hvorved man tillige kunde betrygge en retsfærdig og hurtig Afgjørelse af de

Tilfælde *Licitatio* n. Den har imidlertid i begge Tilfælde den samme juridiske Character, og i det latinske Sprog er *licitatio* endog ensbetydende med Auction; jfr. *Brissonius de verborum significatione* og *Dirksen manuale latin. font. juris civ. v. licitatio*. — Ved den følgende Fremstilling skulle vi nærmest holde os til de egentlige Auctioner og til de om disse gjældende Regler knyttede de faa for *Licitationerne* særegne Forordninger.

Erkjendtheder, som muligens maatte opstaae ei blot mellem den der opbød en Gjenstand og den der bød paa samme, men ogsaa mellem disse og enhver Erkjendte, der formente at hans Biet vilde kræntes ved den tilføjede Ferauctionering.

Denne Opfordring til ved Lov at erdvne Auctionersvæsenet vandt fersøget Styrke, da man efterhaanden erkjendte Ferauctioneringen som den sikreste Afhændelsesmaade i alle de Tilfælde, hvor Interessenter, som det Offentlige har at beskytte eller varetage, fordrer at Gjenstande afhændes til det høieste Beløb eller erhverves for det mindste. Ferauctionering blev da den ordinære Afhændelsesmaade for det Gods, som er kommet under offentlig Skiftebehandling, ligesom den afgiver det sidste Supplement til Gjældstgjørelse af en erkjendt formel Biet, saa at sigte Slutningen af Executionen, jfr. § 263, og kommer endeligen i Almindelighed til Anvendelse, hvor offentlige Stiftelser eller selve Statscassen har Noget at afhænde eller ønske noget præsteret af Private. I Forbindelse hermed kan mærkes, at Sportlerne ved Auctionersvæsenet ere benyttede som det vigtigste Bidrag til de paagjeldende Embedsmænds Lønning, og at man har søgt en Indtægt for Statscassen og nogle offentlige Instituter, navnlig Fattigvæsenet, ved at lægge visse Afgifter paa Ferauctioneringen.

I Henhold hertil har Staten ei alene overdraget Auctioners Afholdelse til en offentlig Autoritet, og foreskrevet lovbestemte Former for Auctioners Berammelse,

Bekjendtgjørelse, Afholdelse og Fuldbyrrelse, men ogsaa i det Hele gjort Auctionsforvalterens Handlinger til actus judiciales, saavel hans administrative Functioner som de egentlige Decreter, hvorved han afgjør de ved Auctionen forekommende Tvistigheder, analogt med hvad der er forefrevet om Ekstebehandlingen, jfr. ovenfor § 273. Hvorvel man da ei tør tabe det ovennævnte contractmæssige Grundlag for Forauctioneringen af Eigte, kan det dog ei negtes, at sammes juridiske Character er bleven modificeret ved Lovgiverens Bestemmelser om de Former, under hvilke den skal udføres, og navnlig kan Auctionsforvalterens Forhold til de i Auctionen interesserede Parter ei længer betragtes som et almindeligt Fuldmagtsforhold.

Efter disse Modificationer af Begrebet om Auctioner, hvis Udvikling skal udgjøre det vigtigste Indhold af den følgende Fremstilling, sammenfatter man de væsentlige Criterier ved dette Begreb i den Definition, at Auction er den offentlige Handling, hvorved, efter Vedkommendes Begjæring og forudgaaet offentlig Bekjendtgjørelse, enten en Rettighed opbydes og overdrages til den Høistbydende eller en Forpligtelses Opfyldelse opbydes og overdrages til den Mindstferdrende, af den dertil bestiftede offentlige Autoritet og under de lovbestemte Former.

§ 332.

Om Auctioners historiske Oprindelse efter den danske Lovgivning.

Den første danske Lovbestemmelse der, saaridt es be-
kjendt, er given om Auction, er Frederik den Tredies Pri-
vilegium og Forordning om Commis-Handelen af 24 April 1661, der gik ud paa, at de
som havde Gods at sælge kunde overgive det til den
hertil privilegerede Directeur for hin Handel i Kjø-
benhavn Casper Kuhluf, som ved en Commis-
servalter og Commisfriver havde visse Dage ugent-
ligen i visse dertil bestemte Tider ordentligen og offent-
ligen at „opbyde og augere*)“ de paagjeldende
Gjenstande, og derefter overdrage samme til den Høist-
bydende.

Den bestiftede Directeur for Commis-handelen var
saaledes ikke endnu en offentlig Autoritet, der havde at
foretage Auction for den enkelte Eier, der paa sin Be-
pæl eller andet af ham valgt Sted vilde paa denne
Maade afhænde en Samling af sine Eiendele; han
overtog sig derimod en almindelig Auctionering paa
visse bestemte Tider, til hvilken saavel indenbys som
udenbys Mænd kunde indlevere enkelte Eiendele, og
han fungerede herved nærmest som Eiernes Befuldmæg-

*) Ordet Auction har sin Derivation fra den For-
søgelse af Prisen, der bevirkes ved Opbudet under
den ved den offentlige Betjendtgjørelse fremkaldte
Concurrence.

tigede, saaledes som de senere Auctionsholdere. Forordningen af 24 April 1661 tillagde ham ei heller endnu nogen Jurisdiction. Ligesaalidet vare den Commissfervalter og Commisfriver, som han skulde benytte, at ansee som Rettens Bejente: de vare hans private Bejente, deres Forretning betragtedes efter Forordningen som en Art bergerlig Næring, og det stod til Handelens Directeur at entledige dem, hvis de forsaar sig mod Forordningen, saa at derover blev klaget og Directeuren det saa vigtigt befandt, at Commisshandelen formedelt saadant deres ende Forhold kunde geraade i Confusion og Skade.

Forauctioneringen skulde skee tvende Dage om Ugen (Tirsdag og Torsdag) i visse bestemte Timer og skulde der desuden skee Opflag paa Kirke- og Værddøre, saavelsom andensteds paa Bropostene „naar saadanne Commis-Handels Dage derefter skal forholdes.“ Om Fremgangsmaaden under samme indeholder Forordningen alene, at Commisfervalteren ordentlig og offentlig for alle skal opbyde hvad Noget vil afgive til Salg, og han skal Eiermandens eller den, som samme Varer levere, hans Fordeel og Gavn søge, indtil saalænge nogen findes, som samme Vare det dyreste muligt er vil beholde og kjøbe; derhos skal Commisfriveren imidlertid, medens sammes Varer opbydes, i den dertil stemplede Protocol indføre, hvad som i saa Maader enten for rede Penge eller ved Credit sælges, saa at intet Underfærd udi saadan Handel skeer, men at alting

rigtig tilgaaer. Og naar nogen antager saadanne opbudte Varer for den Pris, som de opbydes for, enten ved det Ord mit eller Aukeren, saa er saadan En forpligtet samme Vare at beholde enten strax for rede Penge eller og uden videre Difficultet derfor at betale efter den Pris, som udraabt*) og indgangen er, omendstjondt Prisen siden kan eragtes at være for høi. Der er som berørt ei givet Directeuren eller hans Forvalter nogen Jurisdiction eller Myndighed til at afgjøre Tvistigheder mellem de flere Bydende, hvilket ogsaa allerede fulgte af, at Auctionator i Forordningen betragtes som Sælgerens Fuldmægtig, der har at søge dennes Fordel; derimod er det uidentvial forudsat, at ved den offentlige Forhandling af den bertsolgte Gjenstand, hvorover der førtes formelig Protocol, var Kjøberens Forpligtelse til at betale den af ham vedtagne Pris notorisk. Det foreskrevs nemlig, at den der kjober enkelte Gjenstande paa Credit, skal inden 10 Uger betale det ham af Directeuren crediterede Auctionsbetøb, under tilbørlig Execution ved Retsens Middel her i Staden, hvorfra ei maa appelleres, og desforuden at give 15 Procent som usuræ mortæ. Ogsaa skal Sagen, hvis Kjøberen opholder

- *) Herefter synes Auctionator selv at have nævnt den høiere Pris, hvorfor han, efter at havde modtaget et Bud, igjen opbud Gjenstanden og saa fremdeles, istedetfor at han nu efterat have modtaget et Bud, overlader til de Kjøbhavende at gjøre høiere Bud.

sig paa andre Steder, ved Rettens Middel uden lang Forhaling hjælpes til Endskab, med 15 pCt. til Rente for den forsagte Tid. Naar der imidlertid tilføies, at det ei skal tilstedes til Ophold eller Udflugt fra Landsdommerne at appellere, saa synes det at være forudsat, at udenfor Kjøbenhavn maatte Commisshandelens Directeur søge Kjøberen til at betale Auctionsbeløbet ved almindelig Rettergang. Fremdeles skulde det skyldige Auctionsbeløb ansees som en privilegeret Gjæld, der concurrerede lige med Kirke- og Børnepen-ge og gik frem for anden Gjæld. Derhos hedder det, at den Sælgende skal være tilfreds hermed og lade sig nøie, saa at Directeuren ei engang stod fuldstændigen delcredere. Endeligen kunde den, der opdrov Varene uden at have Middel til at fyldestgjøre Auctionsbudet, eller derfor kunde stille Caution, af Directeuren fordrøs arresteret ved Byfogden, indtil han stillede nøiagtig Caution for at erstatte den Sælger og Kjøber herved forvoldte Skade. — Auctionsmaalæret bestemmes til 8 Skilling af hver Rigsdaler, som Sælgeren skulde lade sig afskrifte, og hvoraf Halvdelen tilfaldt Directeuren, medens den anden Halvdel tilfaldt Commisforvalteren og Commisfriveren, enhver efter Proportion og som Directeuren det ret og billigt eragter.

Paa denne, efter de daværende Tidens Skik i flere Henseender privilegerede Handel, gav Forordningen Directeuren Monopol for Kjøbenhavns Vedkommende, og det paalagdes Formynderne for Umyndige at hen-

vende sig til Directeuren om Fornegodsets Foractivering, være sig Fordegods eller Løsøre, førend de det til Andre solgte eller afhændede.

Endeligen indeholdt Forordningen Tilfagn om yderligere Begunstigelse for den Kehluffs tilstaaede Commisshandel, og der nævnes ogsaa i Registeret over Rescripterne en Bevilling af 23 Septbr. 1661 paa, at han maatte drive Commisshandel paa Børsen i Kjøbenhavn.

Uagtet disse ham forunkte betydelige Privilegier fem Casper Kehluffs dog faaledes tilbage med sin Commisshandel, at en Bevilling af 15 Octbr. 1667 viser, at han for Gjæld havde maattet tage Borgerskab i Fredericia, hvorimod det tilstedes Oluf Simonsen og Daniel Pauli, at de maae forestaae Commisshandel udi Kjøbenhavn istedenfor Kehluffs, og med lige Privilegier, dog at istedenfor at han havde 8 Procent, de ifkun maa tage 6, hveraf de endog skulde give 2 til Kongens Bibliothek, hvilket sidste imidlertid atter ved et aabent Brev af 9 Decbr. 1668 forandrede derhen, at Oluf Simonsen maatte beholde disse 2 Procent, imod til Bibliotheket at levere alle forekommende Bøger, som befales. Et Rescript af 14 Decbr. 1669 indskræpede derhos Magistraten at tilholde Vedkommende ei at lade Auktionsforhandling*) forrette ved Andre end dem, som Kongelige Be-

*) Her har man allerede brugt den nu brugelige Benævnelse, istedetfor det ældre udtryk Commisshandel.

stallingsbreve dervaa have. — Magistraten i Kjøbenhavn interesserede sig imidlertid for at befrie Stadens Indvaanere for den Byrde, som de ommeldte Privilegier maatte medføre for dem; thi vi finde under 16 Marts 1680 en kgl. Confirmation paa en af tilførordnede Commissarier mellem Magistraten og en ny Auctionsforvalter Rodrigue i Kjøbenhavn gjort og opsat Forening med nogle derhos foreslaaede Poster anlangende Auctionsværkets Forretnings Fremgang, hvilken Forening især gik ud paa en betydelig Ofsættelse af Auctionssolæret; og eftergav Kongen derhos den betingede Rettighed til at Forvalteren frit skulde indlevere Bøger til Bibliotheket, med at han ogsaa for Bøger led sig nøie med 4 Procent i Salarium. Forrigt skulde det forsaavidt heri ei forandret var, i alle Maader efter Forordningen af 24 April 1661 og Rodrigues Bestalling forholdes.

Den Auctionsdirecteuren i Kjøbenhavn givne udelukkende Ret antoges dog ikke at være til Hinder for, at der kunde tilstaaes Andre Ret til at holde Auctioner for dem, som hørte under de særegne Jurisdictioner i Hovedstaden. Saaledes gav Abent Brev af 18 Marts 1682 Borgretsforvalteren Lød blev Ret til at være Auctionsdirecteur for dem, som hørte under Hof og Borgretten, dog at han rettede sig efter den ovennævnte Confirmation af 16 Novbr. 1680, og ikke i Henseende til Auctionstiden colliderede med Stadens Auctionsdirecteur; jfr. Rescr. 19 Novbr. 1687, som

afgjør nogle opstaaede Stridigheder mellem Hofetatsens og Staden Kiøbenhavns Auctionsdirecteur. Fremdeles forestrev Abent Brev af 2 Mai 1685, at Auctioner efter Sætatens Betiente og de deraf Dependende, som have Holmens Ret til Værneting, skulde forrettes af Skifteforvalteren ved Sætaten. En vigtigere Modification i Auctionsdirecteurposten skete imidlertid allerede ved Resolutionerne af 5 og 16 Januar 1686, der stadfæstes ved Resol. 26 Septb. 1699, hvorefter Kiøbenhavns Magistrat maatte til Auctionsdirecteurtienesten, saavidt Stadens Bergerstab angaaer, antage dygtige Personer paa kongelig Confirmation. Auctionsdirecteuren blev da ei længere en privilegeret Entrepreneur, men en offentlig Betient. Magistraten oppebar som en Embedsindtægt Auctionsforvalteren, hvorimod Auctionsdirecteurene paa anden Maade maatte lønnes, see Resol. 13 Septb. 1754, der yderligere viser, at fra 1741 ophørte Magistratens Ret til at bestikke Auctionsdirecteurerne, hvorimod de udnævntes af Kongen og bleve altsaa egentlige kongelige Embedsmænd, saaledes som Auctionsforvalterne udenfor Kiøbenhavn alt længe havde været. Efter den almindelige Anordning af Auctionsvæsenet ved Fr. 19 Decbr. 1693 maatte og Enhver kunne lade Auction holde hos sig selv, og den ældre Anførelse, hvorefter det hørte til Auctionens Væsen, at den afholdtes af en Anden paa Sælgerens Vegne, o: Begrebet om Commisshandelen, bortfalde*).

*) Derimod uddannede sig det nu gældende Begreb om Auctionsholdere, som en borgerlig Værling;

I de betydeligere Stæder i Norge kom Auctioner ogsaa tidligen i Brug. Efterat en Anordning af 7 Mai 1667 havde givet Oluf Petersen Abel Directionen over Commisshandlen i Christiania, Bra-gernæs og saavidt Byens Privilegier strække sig, gave Privilegierne af 31 Julii 1670 hver Ridsstæds Præsident og Borgermester Ret til blandt flere Bestillingsmænd ogsaa at forordne "Auctioner," hvormed maatte være ment Auctionsforvaltere og Auctionsskrivere, ifr. Christiansands Privilegier af 29 Januar 1672 §. 8 (Rothes norske Rescripter). Et Rescr. af 16 April 1687 indeholdt Instrux for Auctionsmesteren og Auctionsskriveren i Bergen, og bestemte derhos, at de som noget der i Byen vilde lade auctionere, maatte det enten i deres egne eller hvad Hus de lystet lade ferrette; og denne Bestemmelse, der forsaavidt Auctionerne ei afholdtes i Sælgerens eget Hus var bleven suspenderet ved Rescr. 24 Marts 1688, blev atter sat i Kraft ved Rescr. 9 Julii 1692. Man har ogsaa et Rescr. af 24 Aug. 1689, der afgjør en Collision mellem Staden Trondhjems Auctionsdirecteur og den vedkommende Auctionsforvalter paa Landet, med Hensyn til

disse Personer modtage Glænde for at besørge dem forauctionerede ved de almindelige Auctionsembædsmænd, og indkassere Auctionsbetøbet, hvorfor de staae del credere, mod en Godtgjørelse efter Overenskomst, alt uden at Auctionens juridiske Charakter derved modificeres; hvorom nærmere nedenfor.

Løssøre der førtes til Staden for at sælges, til Fordeel for den første, som og et Rescr. af 31 Mai 1690 til Magistraten i Bergen om Auctionssalærets Størrelse.

I Danmark udenfor Kjøbenhavn blev ogsaa ansat Auctionsmestere og Skrivere; jfr. tvende Bevillinger for Auctionsmestere, af 4 Marts 1681 for en Tolder J. Simonsen paa Bandholm, at han tillige maa være Auctionsmester i Volland og Følster og nyde saadan Løn, som Requirenterne med ham kunde omaccordere, og af 16 April 1681, der giver en Jens Fries i Kjøbenhavn Ret til at han alene maa være Auctionsdirecteur overalt saavel hos Geistlige som Verdslige, baade i Kjøbstæderne og paa Landet i Sjælland, imod Betaling efter Accord, samt om han sig i nogen Kjøbstad nedsetter da Frihed for borgerlig og Byens Lyngde.

Et mærkeligt Bevis paa, hvorledes man allerede forinden Lovens Publication ansaae Auctionering som det hensigtsmæssigste Middel til at besytte de Vedkommendes Interesse med Hensyn til Afhændelsen af deres Eiendele, hvor det Offentlige havde at varetage denne Interesse, afgiver Irdgn. af 9 Mai 1682 om Børnegedsfets Auction, der forudsætter, at Auctionering dengang allerede maa have været temmelig almindelig ogsaa udenfor Kjøbenhavn. Det befales i denne Forordning, at hvad Løssøre nogen Umyndig tilfalder paa Skifte, det skal Bærgen, naar den Umyndige ei er Møbarin, som til den Alder kommen er, at man for-

moder at han med det første kan blive givet og da kan benytte Etskret til sit Udstyr, strax ved offentlig Auction lade sælge ~~og give~~ ^{og give} ~~uden Penge~~*) og skulde Skifteforvalteren overlevere til de kongelige dertil i Provindserne forordnede Auctionsforvaltere en rigtig og under deres Haand bestreven Registrering paa de Umyndiges tilfaldne Ved. Forordningen giver dernæst flere hensigtsmæssige Forstrifter om Protocollførelsen under Auctionerne, paalægger Kjøberne prompte at betale under tilbørlig Execution ved Rettens Middel, geistlig eller verdslig, hvorfra ei maa appelleres, og siden betale Renter med 15 Procent og al anden paa Processen anvendt Bekostning. Auctionsbølsbet skulde Bærgen til sig annamme, og derfor strax quittere og affrive, og Auctionsdirecteuren eller hans Guldmægtige ei Noget med videre Udgifter besværges, end hvad han billigen med de Vedkommende kunde accordere. Dersom Auctionsdirecteuren besændtes udi nogen Forseelse imod Forordningen enten med urigtig Protocollering eller andet, som de Umyndiges Gavn og Bedste kunde være til Præjudice, da skulde han ei alene have sin Bestilling forbrudt og erstatte de Vedkommende den forarsagede Skade, men endog desforuden

*) Herfra var dog det Gode, som tilfaldt Umyndige, der hørte til Bøndestanden, undtaget; og skulde det i Henseende til Bønder stande Proprietairerne og enhver Steds Vridighed frit for herudi at handle som dennem selv godt syntes og de agtede at forsvare; Fr. 9 Mai 1682 § 8.

med videre Straf ansees efter Sagens Beskaffenhed. — Loven selv har vel ei anseet denne Fremgangsmaade overalt anvendelig til de Umyndiges Lær, jfr. L. 3—17—20 og 21, idet Auctioneringen af Løsøret kun skal finde Sted "hvor offentlig Auction i Brug er"; derimod giver Lovens 1—24—32 Udlægshaveren en ubetinget Ret til paa Skyldnerens Skade og Fordel ved offentlig Auction at sælge det udburderede Løsøre, hvilken Forskrift ogsaa viser, at denne Afhændelsesmaade paa Lovens Tid ansaaes at afgive den sikreste Maalestok for Løsøres Værdi.

Det afgjørende Moment med Hensyn til Auctionsvæsenets Udvikling indeholdes endeligen i Frd. 4 Marts 1690, idet samme afflaffede de forordnede Auctionsmestere paa Landet og i Kjøbstæderne, Kjøbenhavn undtagen, og i dets Sted overdrog Auctionsforvaltningen til de ordinære Rettens Betjente, Dommerne og Skriverne. Denne Foranstaltning maatte have den naturlige Følge, at Auctionsforvaltningen efterhaanden antog Characteren af *actus judiciales*, og førte saaledes til den Retsforfatning, der med Hensyn til dette vigtige Institut nu er den gjeldende. Kort efter udkom da den almindelige Anordning om Auctionsvæsenet af 19 Decbr. 1693, der er Grundvolten for den gjeldende Ret, og hvis Bestemmelser derfor blive at indbrage under Udviklingen af denne.

Første Afdeling.

Om de til Auktionsforvaltningen autoriserede Personer v: Auktionsjurisdictionen.

Om Auktionsjurisdictionen i Almindelighed.

§ 333.

Nel ere Auctioner, ligesom Afholdelsen af Skifte, i deres Oprindelse administrative Forhandlinger, saaledes som udviklet i den foregaaende Paragraph, og de vise sig og i Almindelighed saaledes i det virkelige Liv, idet at det ingensunde er almindeligt, at Retsstviftigheder opstaae og blive forhandlede under Auctioners Udførelse. Det er kun ved enkelte Leiligheder, at en saadan Tvist forekommer som et Incidentpunkt og skal afgjøres under Auctionen, og i Særdeleshed er dette sjældent ved Løsbreauctioner. Men desuagtet er det utvivlsomt, at den nærværende Forgivning betragter Auktionsforvaltningen som en *actus judicialis*, og den vedkommende Autoritet, der udfører Auctionen, som en Ret, "Auktionsretten," idet den ei alene har Myndighed til med formel Retsvirkning at afgjøre

i det mindste visse Classer af Retsstvigheder, som kunne fremkomme under Auctionen, men Udsørelsen af selve Auctionsforvaltningen i det Hele er undergivet Overdomstolens Paaskjendelse, om den paagjældende enkelte Function end nærmest fremstiller sig som administrativ, og en egentlig Retsstvift ei i Anledning af den er opstaaet under selve Auctionen. Forholdet er her analogt med hvad der som ovennævnt gjelder om Skiftebehandling. I Præmisserne til Fr. 10 Junii 1752, som ordnede Grændserne mellem den da gjældende militære og den civile Auctionsjurisdiction, vedkjender Lovgiveren sig den Anstuelse, at Auctioner saavel efter deres Natur som efter Forordningen af 4 Marts 1690 og 19 Decbr. 1693 ere virkelige Jurisdictionactus. Det er ogsaa ovenfor bemærket, at Overdragelsen af den almindelige Auctionsjurisdiction til Retsbetjentene, ved den førstnævnte Forordning, naturligen maatte føre til, at Auctionsforvaltningen blev at ansee som actus judicialis. Mere tvivlsomt kunde det synes, om Fr. 16 Decbr. 1693 virkelig gik ud fra samme Anstuelse. Det hedder nemlig i dens 20de Paragraph, at dersom Tvistighed paa Auctionerne foreskalder mellem Auctionsdirecteuren og de Bydende, eller de Bydende mellem sig selv, om det høieste Bud, da bør de Tilstedeværende strax derom kræves til Minde, som skal være pligtige hvis de i saa Maader hørt og seet have, at udsige, samt samme Tid i Protocollen bør indføres, om nogen agter videre derpaa at tale; hvoraf de Bedkommende

af Auctionsdirectorens Udskrift af Protocollen paa stemplet Papir for billig Betaling, om de det begjære, skal meddeles. Men det maa dog vistnok her være forudsat, at Tvistigheder om det høieste Bud bliver hvad Auctionens Fremme angaaer afgjort ved Auctionsdirectorens Tilslag, og at de i Paragraphen givne Forordninger om Protocollationen af de Tilstedeværendes Vidnesbyrd og om Udskrift af Auctionsprotocollen nærmest sigte til den Appæl af Forhandlingen, som den Paagjældende, der vil anke over Tilslaget, kan finde sig foranlediget til at iværksætte, ifr. Ordene "om nogen agter derpå videre at tale." Det Spørgsmaal, om et Søgmaal imod en Auctionsdirecteur i Anledning af formentlige af ham begaaede Konstridigheder bør bringes for Forligelsescommissionen, forinden Sagen anhängiggjøres ved Retten, afgjør Canc. Skr. 20 Mai 1797 ved den almindelige Regel, at naar Rettens Betjentes Behandlinger paaklages er det ikke nødvendigt desangaaende at henvende sig til Forligelsescommissionen, men den Forretning, over hvilken der føres Anke, kan strax indstevnes for Retten d. e. Overretten. Rescr. 30 Mai 1821 § 9 Str. I. tilkjendegiver fremdeles, at Pl. 21 Januar 1820 er anvendelig paa ethvert for nogensomhelst Ret indgaaet Forlig, altsaa ogsaa paa det, som stiftes for en Auctionsret; ifr. ogsaa Pl. 25 Julii 1820 og Frd. 27 Juli 1832 § 5.

Med Hensyn til Omfanget af Auctionsforvalterens Jurisdiction maa det imidlertid allerede her erindres,

at den ikke kan strække sig videre end til hvad der er nødvendigt at afgjøre, for at han kan udføre de ham overdragne i og for sig administrative Forretninger, og at hans Kjendelser derfor alene kunne gaae ud paa, hvad han selv i Anledning af en requireret Auction finder sig foranlediget til at foretage eller undlade, saasom om Auctionen skal negtes eller nyde Fremme, om de Vilkaar, under hvilke den i sidste Tilfælde skal iværksættes, om Tilslag skal gives og dsl., hvortimod han ikke kan tilpligte Noget af de Tvistende at betale Noget, ikke engang de ved den paagjeldende Tvist forarsagede Omkostninger, ligesom han ei heller kan idømme Mulkt for usømmelig Adfærd for Auctionsbretten*). Der er nemlig ingenlunde ved Lovgivningen indrømmet Auctionsforvalteren nogen saadan almindelig Jurisdiction; jfr. Canc. Skr. 4 Febr. 1823 i Slutningen, og hvad der forhen er bemærket om de samme med Hensyn til Skifteforvaltningen gjeldende Regler. Auctionsforvalterens Virksomhed kan i Almindelighed i den her omhandlede Henseende ikke engang have samme Omfang som Skifteforvalterens; thi forsaavidt denne sædvanligvis har Boets Eiendele i sit Værge, kan han og umiddelbart fuldbyrde de Kjendelser, som gaae ud

*) Slige Gjenstande maae derimod kunne bringes under Paakjendelse ved de ordinære Domstole. Navnligen kan Opsætighed mod Auctionsbretten blive Gjenstand for offentlig Forsøgning og Straf, jfr. en Dom i Jur. Tidsskr. XXXIII. S. 271 ff.

paa en Disposition over disse; men Auctionsforvalteren har som saadan ikke en sliq factist Raadighed over de Eiendele, som skulle forauktioneres. De specielle Regler om Omfanget af Auctionsforvalterens dømmende Myndighed med Hensyn til Paakjendelsen dels af Retsforholdet mellem Sælgeren, de Bydende og Kjøberne, dels af Retsforholdet mellem disse og tredie Mand, som gjør Indsigelser mod Auctionens Fremme i Almindelighed eller paa den begjærte Maade, høre isvrigt til de vanskeligste Partier i Væren om Auctionsvæsenet, som vi i det Følgende udførligere skulle omhandle.

At private Personer ved efter foregaaende offentlig Bekjendtgjørelse selv at opbyde deres Eiendele til den Høistbydende af de Lysthavende, som maatte møde paa det bestemte Sted, og derefter at overdrage ham samme, ei kunne udøve den Jurisdiction eller anden offentlig Myndighed, der er tillagt de bestiktede offentlige Auctionsforvaltere, forstaaer sig af sig selv; men vi skjønne endog ei rettere, end at en saadan prøvet Forhandling ved Eieren selv, og end mere ved en dertil Befuldmægtiget, naar den i det Væsentlige har en Auctions Charakter, navnlig naar den gaaer ud paa ved offentlig Bekjendtgjørelse at fremkalde en almindelig Concurrence af Lysthavende, ei lovlig kan finde Sted*). Herved vilde for det Første de bestemte Auc-

*) Dette Spørgsmaal kunde vel synes at være upraktisk, da Mangelen paa den Sikkerhed, som den offentlige Auctionsforhandling giver de Paagjældende, især

tionsportier, der udenfor Kjøbenhavn tilfalde Retsbetjentene og tildeels det Offentlige (Justitsfonden), i Kjøbenhavn alene det Offentlige, kunne undrages de Bedkommende, saavel som de Afgifter, som ere lagte paa alle Auctioner, og maa det i første Henseende erindres, at Indtægterne af Auctionerne, som forhen berørt, udgjøre en væsentlig Del af Retsbetjentenes Lønning

Kjøberne, maatte medføre, at der ved de ommeldte private Auctioner ei indfandt sig saa mange og saa solide Kysthavere som ved en offentlig Auction, hvilket atter maatte føre til, at Tøgen var tjent med at lade sine Gjenstande afhænde ved en privat For-auctionering. Men det kunde dog ei saa sjældent træffe, at den Sælgerens erkjendte Soliditet kunde sjerne Betænkelsen ved at byde paa den private Auction, ligesom hvor en offentlig Auction praktisk er bleven umulig, formedels den Byrde Auctionssælgeret efter Gjenstandens Bestaenhed er bleven. Saaledes vilde en agtet og solid Berelerer meget vel kunne finde Kysthavere og ved stadige private Auctioner afhænde Actier og Statspapirer for store Summer, naar han betingede sig et lidet Wederlag, f. Ex. af $\frac{1}{4}$ Procent, og behandlede alle Bedkommende med streng Upartiskhed og Redelighed, medens man formedels den utaalelige Byrde, som Auctionssælgeret er blevet ved Salget af slige Effecter, nu saa godt som aldrig seer disse Gjenstande afhændede ved offentlig Auction, hvorimod deres Omsætning mellem Mand og Mand ere gaaet over i Berelmæglerens og Berelerernes Hænder, som derved have faaet en maafe utilbørlig Indflydelse med Hensyn til en saa vigtig Del af Statsborgerens Formue.

udenfor Kjøbenhavn. Dernæst vilde det Niemed med det offentlige Auctionsvæsen, at fjerne Misbrug, som kan kunde forekomme ved Forauktioneringer, naar de vare rent private og ucontrollerede Forhandlinger, blive tilfidesat ved den ommeldte Frihed. Fremdeles gik de ældre Bestemmelser om Auctionsvæsenet, forinden Fr. 4 Marts 1690 og 19 Decbr. 1693, som ovenfor viist, ud paa, at Afholdelsen af Auctioner udelukkende tilkom visse dertil autoriserede Personer, en Art privilegerede Entrepeneurer, der vare undergivne visse cantelariiske Forfrister. Dissses udelukkende Ret blev vel ophævet, men den overførtes ved nydnævnte Forordninger med det samme til Retsserjentene, ligesom den allerede i Kjøbenhavn tidligere var gaaet over til de der bestykkede Auctionsdirecteurer, som offentlige Betjente, og Lovgivningen har altsaa ei tilbagegivet de Private den dem tidligere negtede Ret til at holde Auctioner; jfr. og Analogien af Pl. 19 Marts 1819 §. 2. Hertil kommer endelig, at de mange specielle Bestemmelser om at visse juridiske og physiske Personer, saasom fremmede Ministre, kunne lade de dem tilhørende Gjenstande forauktionere ved deres egne Betjente, tydeligen forudsætte, at Private i Almindelighed ikke selv paa denne Maade kunne afhænde deres Gods. — Et Andet er at en Eier eller hans Befuldmægtigede kan afhandle med flere Tilstedeværende om en eller flere Gjenstandes Afhændelse til den af dem, som vil give det høieste Bederlag for

samme: En saadan Forhandling udgjør i og for sig endnu ei en Auction og er et lovligt privat Contractsforhold. Naar en sliq Forhandling bliver til en Auction er et faktisk Spørgsmaal, som maa afgjøres efter de concrete Omstændigheder. Grændsen kan isvrigt vistnok ofte blive temmelig fin imellem en saadan offentlig Auction eller Picitation, som Private ikke vilkaarligen kunne holde, og en tilladelig privat Forhandling af lignende Character. Saaledes maa Enhver, der ønsker en Gjenstand afhændet eller et Vareparti leveret o. s. v. frit kunne offentlig opfordre alle dem, som herpaa ville entrere, til at indsende skriftlige Tilbud, imellem hvilke han da vil vælge; her mangler nemlig den characteristiske Egenstøb ved en virkelig Auction, at de Lysthavende samtdigén ere tilstede og paahøre hinandens Bud, hvorefter de kunne bestemme sig til fordelagtigere Bud. Ligeledes kunne utvivlsomt et Læseselskabs Medlemmer, eller myndige Medarvinger o. s. v., imellem sig selv indbyrdes forauktionere Selskabets Bøger, de arvede Gjenstande o. s. v., idet Forhandlingen her ikke er offentlig.

En Adskillelse som den mellem ordinære Skifteforvaltere, der forvalte en vis Klasse af Skifter og extraordinære, som ere beskikkede til at forrette et enkelt Skifte, kan ei have nogen practisk Betydning med Hensyn til Auctionsforvaltere; thi det forekommer yderst sjældent og er vel næsten uden Exempel, at der bestikkes Commissairer til at afholde Auctioner, og vi

finde i alt Fald ei i Lovgivningen saadanne særegne For-
 skrifter om extraordinære Auctionsforvaltere, som dem
 der ere givne om extraordinære Skifteforvaltere. Deri-
 mod kan man sætte de ordinære eller alminde-
 lige Auctionsforvaltere, som forrette Auctioner
 i et vist District, imod de privilegerede eller
 særegne Auctionsforvaltere, og det ikke blot
 forsaavidt den vedkommende Auctionsrequirent hører til
 en særegen Stand, hvilken virkelige Auctionsjurisdiction,
 der efter den ældre Lovgivning ei var ubetydelig, ved
 senere Lovbestemmelser næsten ganske er hævet, men
 ogsaa forsaavidt der er indrommet ikke faa enkelte In-
 stituter Ret til egen Auctionsforvaltning. Det kan
 imidlertid allerede her erindres, at Meningen af de saa-
 danne Instituter vedkommende Bestemmelser ikke er at
 de paagjeldende Personer skulde tillægges nogen Ju-
 risdiction som Auctionsforvaltere, men de gaae uden-
 tvivl nærmest ud paa at gjøre Undtagelser fra Nød-
 vendigheden af at lade sine Ting ferauctionere ved den
 dertil berettigede Autoritet, ved at tillade dem selv at
 holde offentlig Auction; jfr. Canc. Skr. 17 August
 1771. Man synes saaledes i det Høieste kun at
 kunne sætte dem, der kunne forrette slige private Auc-
 tioner, i Parallel med Executores Testamenti uden
 Jurisdiction.

A. Om den ordinære Auctionsbret.

§ 334.

Om Auctionsjurisdictionen i Kjøbenhavn og Kjøbstæderne.

Förordningen af 19 Decbr. 1693 § 21 bekræftede den tidligere foreskrevne Fordeling af Auctionsjurisdictionen i Hovedstaden. Stadens Auctionsdirecteur skulde ei alene betjene Borgerstæder i Kjøbenhavn og Christianshavn, men ogsaa alle dem i disse Stæder, som Kjøbmandskab og borgerlig Næring brugte, emend- skjøndt de med nogen Titel og Rang vare bevaandede*). Hof-Statens Auctionsdirecteur skulde betjene alle kongl. Betjente i Kjøbenhavn og Christianshavn, som enten da vare eller i kongelig Tjeneste virkelig havde været eller komme, og derfor til Hof- eller Borgretten som deres rette Værning skulde svare, saalænge de ingen Kjøbmandskab eller borgerlig Næring brugte. Auctionerne hos kongelige Betjente ved Søetaten og dem, som deraf dependerede og svarede under Holmens Ret, skulde forrettes af Skifteforvalteren ved Søetaten. Endeligen maatte Auctionerne ved Universitetet i Kjøbenhavn, saavidt dets Jurisdiction angik, forrettes ved dem som Rector og

*) Fred. gav ogsaa Stadens Auctionsdirecteur Ret til betjene Assistenthuset, men ved Fred. 29 Juni 1753 § 6 erholdt Assistenthuset Ret til at afholde Auction over de uindløste Panter ved dets egne Betjente, imod et moderat Salarium (1 Procent) for disse.

Professores dertil bestikkede. Den ved Rescriptet af 13 Septbr. 1754 anførte Indstilling af Kjøbenhavns Magistrat viser, at da Auctionsdirectenposten i 1741 gik over til at blive et kongeligt Embede, blev der bestikket 2 Auctionsdirecteurer for Staden, istedetfor at der tidligere kun havde været een Directeur. Det siges derhos i samme Indstilling, at Auctionsfalæerne fra umindelig Tid havde været henlagte til Magistratens Løn, og da dette herefter maa antages ogsaa at have fundet Sted fra 1741 til 1754, og deri ei at være gjort Forandring ved nysnævnte Rescript af 1754, saa vedblev denne Foranstaltning uidentvivel ogsaa efter samme, indtil 1771. Da disse Embedsmænd imidlertid ei kunde tjene uden Bederlag, saa var dem tillagt en bestemt Løn, der i 1771 var 700 Rdr. for hver, medens det allerede dengang vistnok betydelige Ovrerflud af Auctionsfalæerne saavidt vides, som bemærket, kom Magistraten selv tilgode.

Efterat man i 1771 havde forenet de fleste forhen adskilte Jurisdictioner i Kjøbenhavn hos een Ret, den nye Hof- og Stadsret, blev ogsaa Auctionsjurisdictionen bragt i en vis Forbindelse med Hof- og Stadsretten og derhos simplificeret. Et Rescript til Hof- og Stadsrettens Justitiarius af 3 Juli 1771 foreskrev nemlig, at de 2 i Hovedstaden bestikkede Auctionsdirecteurer skulde forrette alle i Kjøbenhavn foresaldende Auctioner, uden Forskjel hos eller efter hvem de de bleve holdte, efter den af Hof- og Stads-

retten mellem dem gjørende Inddeling. De skulde beholde den dem derfor hidtil tillagte faste Løn, hvorimod alle i Anledning af og ved Auctionerne foresaldende Sportler kvartaliter skulde afleveres til Sportelkassen og derfra afgives til Finants-Collegiet tilligemed de øvrige ved Hof- og Stadsretten faldende Sportler*). Denne almindelige Forandring af Auctionsjurisdictionen kunde isvrigt allerede efter Sagens Natur ei antages at have ophævet de enkelte Privilegier, som vare givne visse Instituter til egen Auctionsforvaltning. Dette blev ogsaa antaget i Canc. Skr. 17 Aug. 1771, der gaaer ud paa, at de specielle Privilegier, som et eller andet Societet eller Indretning er forundt i Henseende til Fritagelse for at lade deres Auctioner forrette ved de ordentlige Auctionsforvaltere, ikke derved bleve dem betagne.

Ved en kongl. Resolution af 27 Decbr. 1799, bekendtgjort ved Canc. Skr. 4 Januar 1800, bleve begge Auctionsdirecteurposterne forenede, og Auctionsdirecteuren i Kjøbenhavn tillagt en fast Gage af 1200 Rbd. Derimod ansattes der flere Assisterter og Copiister ved Auctionscontoiret under Auctionsdirecteuren, da det, som det hedder i Rescr. 5 Decbr. 1800

*) En Minister v. d. Olsen, der efter den hans Fader forundte Bevilling var berettiget til det ved Hofstaten faldende Auctionsalarium tillagdes for sin Livstid en aarlig Godtgjørelse af 1900 Rbd., som forlods skulde afholdes af de indkommende Auctionspenge.

§ 6, fandtes passende, at Auctionsdirecteurens Forretninger ved Auctioners Højdelse, forsaavidt disse ikke af ham selv kunne bestrides, udføres af saadanne Embedsmænd, som nærmest i denne Hensigt ere ham underordnede; dog skulde Copiisterne ikke uden i Nødvendighedstilfælde, og da kun efter speciel Constitution af Hof- og Stadsrettens Justitiarius, betroes at forrette Auctioner. Disse afholdes nu saa godt som altid af Assistenterne, ligesom der ved Jurisdictionen have flere Auctionsprotocoller. Opstaaer der imidlertid Tvistigheder under Auctionen, som skulle afgjøres ved formelig Kjendelse af Auctionsretten, maa disse affiges af Auctionsdirecteuren, hvorm Protocollen da tilstilles, forsaavidt Spørgsmaalet er af den Natur, at Kjendelsen strax kan ventes affagt; I modsat Fald maa Auctionsforretningen udsættes til en anden Dag, paa hvilken Kjendelsen kan blive affagt: Sædvanligvis finder dette da Sted paa Auctionscontoiret, hvorefter Auctionens fornøiede Afhøjdelse, hvis en saadan bliver Resultatet af Kjendelsen, bliver at bekjendtgjøre. Det er isøvrigt allerede evenfor bemærket, at flige Kjendelser meget sjældent forekomme ved Løssoreauctioner. — Ifølge Praxis, der vel er fremkaldt ved Hensyn til den Interesse, som de Paagjældende, især Auctionsrequirenten, sædvanligvis have i flige Sagers hurtige Tilendebringelse, blive Auctionsdirecteurens Kjendelser at indanke lige for Høiesteret, endsskjøndt de efter hans Forhold til Hof- og Stadsretten ifølge de nysciterede Rescripter og es-

Eupl. til Jur. Tidsskr. II. (39. Bd.)

ter Analogien af Frd. 15 Junii 1771 § 12 og 13, snarere synes at burde indantes for næstnævnte Ret. Auctionsdirecteuren i Kjøbenhavn har sit eget Embeds-segl, Resol. 13 Octbr. 1819.

Der er ei ansat nogen selvstændig Skriver ved Auctionscontoiret, saaledes som ved Hof- og Stadsrettens dømmende Hovedafdeling og ved flere af dens Departementer; Copiisterne ved Auctionscontoiret ere Auctionsdirecteuren umiddelbart underordnede, idet han er Contoires Chef ogsaa hvad Skriverforretningerne angaaer. I Praxis fører den Assistent, der servalter Auctionen, tillige selv Protocollen, og da der ligesaa lidet her som ved Hof- og Stadsrettens Departementer ere Rettsvidner tilstede — det tilstedeværende Auctionsbud er kun til Opvarthning ved Auctionen — saa kan det ei negtes, at der er taget lidet Hensyn til at kontrollere, at Auctionsskriverens Functioner under Auctionsforretninger i Kjøbenhavn paalideligen udføres og hvad der ved samme passerer tilbørligen konstateres. Imidlertid er der ei, os bekjendt, sporet nogen Ulempe af den summariske Maade, hvorpaa disse Forhold i Praxis ere ordnede, idet Auctionens Afholdelse i Overværelse af mange ved samme mødende Personer her allerede afgiver en ikke uvigtig Garanti.

I Kjøbstæderne udenfor Kjøbenhavn er den almindelige Auctionsjurisdiction ved Frd. 4 Martz 1690 og Frd. 19 Decbr. 1693 overdragen til Byfogden og Bysskriveren, og altsaa hvor disse Embeder samlede ere

overdragne til een Mand, til denne alene. Paa enkelte Steder er imidlertid det egentlige Auctionsforvalter- eller Auctionsdirecteur-Embedet blevet forbundet med en anden Embedsstilling, navnlig Borgermesterembedet, hvor dette er adskilt fra Byfogedembedet, men Auctionsskriverembedet er da overdraget til den Embedsmand, der er den ordinære Retskriver i Kjøbstaden, jfr. til Ex. Resol. 3 April 1821 for Helsingørs Vedkommende. Ved Auctioners Afholdelse i Kjøbstæderne skulle isvrigt tvende Retsvidner (Auctionsvidner) være tilstede som ved andre Extraretter, jfr. Sportelregl. 1814 § 151.

§ 335.

Om Auctionsjurisdictionen paa Landet.

Paa Landet forekommer en dobbelt Auctionsjurisdiction, af hvilke den ene let kan komme til at collidere med den anden, og som have foranlediget ei blot enkelte Lovbestemmelser men en Mængde Rescripter, Collegieskrivelser og flere Domme om deres gjensidige Omfang og Begrænsning. Man maa nemlig adskille:

- 1) den Birkedommerne og Skriverne i de private Birker tilkommende Auctionsjurisdiction.

Frk. af 4 Marts 1690 indeholdt den Forskrift, at „hvad Auctioner, som i Proprietærernes Birker falde, kunne de selv ved deres egne Birkefogder og Skrivere, som derover Protocoller, af Proprietærerne forseglede, have at holde, paa lige Maade lade forrette (s: under samme Vilkaar som de Egl. Retsbetjente); dog skal

dermed ei være ment andre end enhver Proprietærs egne Bønder og Tjenere udi hans Birk.“ Denne Bestemmelse om Grændsen for den paagjeldende singulære Auctionsjurisdiction, der blev gjen-tagen i Frd. 19 Decbr. 1693 § 16, gav imidlertid Anledning til Tvistigheder mellem de private Birkebetsjente og de Egl. Retsbetsjente, og fremkaldte mangfoldige Rescripter og Collegialskrivelser, som det imidlertid vilde være saameget uhensigtsmæssigere her udførligen at fremstille og gjenneingaae*), som de tildels ei vel stemme overens med hinanden og derhos for største Delen ei kunne have practisk Betydning for den gjeldende Ret**), efterat Lovgiveren har søgt at fjerne de ældre Tvivl ved en ny Lovbestemmelse i Frd. 21 Junii 1793 § 5, der efter Canc. Skr. af 26 October s. A. og 6 Decbr. 1794 skulde være at ansee som en authentisk Fortællning, idet den skal være bygget paa Sagens Natur og den ældre Lovgivnings Grundsætninger, og derfor ogsaa skulde have tilbagevirkende Kraft; jfr. Colleg. Tid. s. 1816, S. 779 ff. Den i Frd. 21 Juni 1793 § 5 givne Regel gaaer ud paa, at „naar en Godseier har Birkerettighed, tilkommer det Birke-dommeren at forrette Auctionerne over det, som sælges af de Boer, hvis Skifter forvaltes af Jordbrotten;

*) Man vil isørigt finde dem angivne i Registeret til til Rescriptsamlingen under Rubrum „Auctioner.“

**) Forsaavidt enkelte af dem indeholde Sætninger, der endnu finde Anvendelse, ville de blive paaberaabte paa sit Sted i det Følgende.

men hvor Amtmanden forestaaer Skiftet tilfalder det Herredsfogden at helde Auktionen, dog i begge Tilfælde kun forsaavidt, som det faste Gods ligger under deres Jurisdictioner, og Løbsret sælges paa Stedet, jfr. Frd. § 3. Endelig bør og de Auktioner, som forefalde i Virkerne over faste Eiendomme og Løbsre, der er Virkepatronen selv tilhørende, ferrettes af Virke-dommerne." Man har herefter igjen Anledning til at skjæle mellem:

a) De private Virkebetjentes Auktionsret, forsaavidt den svarer til Virkepatronens Skifteret.

Udtrykkene i Frd. 21 Juni 1798 § 5 „det som sælges af de Boer, hvis Skifter forvaltes af Jordbrotten" synes at tilkjendegive, at den private Virkebetjents Auktionsret var indskrænket til de Tilfælde, hvor Skifte virkelig finder Sted; saa at den altsaa bortfaldt hvor de under Jordbrottens Skiftejurisdiction henhørende Personer selv i levende Live lade deres Eiendeleforauktionere; jfr. C. Skr. 29 Juli 1797. Dette kan imidlertid ei have været Lovgiverens Mening; thi Frd. af 21 Juni vilde herved have gjort en meget væsentlig Indskrænkning i den de private Virkebetjente ved den ældre Lovgivning, navnlig ved Forordningen af 4 Marts 1690, indrømmede Auktionsret; men dette vilde aldeles stride mod Øjemedet med Frd. 21 Junii 1793, der blot gik ud paa at fjerne de Tvivl, den ældre Lovgivning havde fremkaldt, men ei paa væsentlige Foran-

bringer af denne, jfr. de ovenfor citerede Canc. Skr. af 26 Octbr. 1793 og 6 Decbr. 1794. De citerede Udtryk i nævnte Forordning kunne derfer alene antages at skulle betegne, at den omhandlede Rettighed til Auctioners Afholdelse retter sig efter, hvem Skiftejurisdictionen er tildelt med Hensyn til Eieren af det der skal sælges; jfr. 3 Nyt jur. Art. XVIII. S. 58.

Den her fastsatte Undtagelse fra de kongl. Retsbetjentes Auctionsjurisdiction strækker sig dog ingenlunde saavidt som den patrimonielle Skiftejurisdiction, selv efterat denne er indskrænket til de Jorddrotter, som have complete Sædegaardes Rettigheder, jfr. evenfor § 277; thi det er de færreste Sædegaardseiere som have Virkeret, og det er kun en til Virkepatronernes patrimonielle Skiftejurisdiction svarende Auctionsret, som Lovgiveren har indrømmet. Fremdeles kan de private Virkebetjentes Auctionsret alene omfatte de Personer, som høre under den almindelige jorddrottlige Skiftejurisdiction, der tilkommer en Virkepatron, men ei de Personer, som høre under den særegne Skiftejurisdiction, der, hvis Virkepatronen tilige er Lehnbesidder, kan tilkomme denne som saadan o: den tidligere Amtmands-Skiftejurisdiction. Vel var det Modsatte antaget i flere ældre Rescripter, saasom i Rescr. 14 Juli 1752, 7 Decbr. 1753 og 2 Septbr. 1763; men foruden at dette Resultat næppe havde tilstrækkelig Hjemmel i Frd. af 4 Marts 1690 og 19

Decbr. 1693 § 16, ifr. Cancelliets Forestilling som er anført ved Resol. af 21 Septbr. 1816, saa er heri i alt Gald stæet Forandring ved Frd. 21 Junii 1793 § 5, der kun giver Birkebetjentene Ret til at afholde Auctioner, hvor Jordbrodden er Skifteberettiget, hvorimod Herredsbetjentene skulde have Auctionsretten, hvor Amtmanden, der den Tid var den ordinære civile Skifteforvalter paa Landet, var skifteberettiget. Forordningen gjør altsaa ei nogen Forskiel mellem Lehnbesiddernes og andre Proprietæres Birkebetjente, hvortil kommer, at Lehnbesiddernes særegne Skiftejurisdiction netop støtter sig paa, at Amtmændenes Functioner i Almindelighed ere dem overdragne i deres Lehn. Naar det i Grevernes og Friherrernes Privilegier af 25 Mai 1671 § 5 er fastsat, at de maa have Birkerettighed, „saavidt Kongen dertil kan være berettiget“, kan her ved ei være sigtet til en særegen Udvidelse af Lehnbesiddernes Birkebetjentes Auctionsjurisdiction, allerede af den Grund, at den hele Organisation af Auctionsvæsenet er yngre end Grevernes og Baronernes Privilegier. Dette Resultat er ogsaa bekræftet ved en Højesteretsdom af 25 April 1811; ifr. en i Colleg. Tid. f. 1816 S. 779 ff. og i Rescriptsamlingen indført udførlig Forestilling af Cancelliet, hvorved Collegiet retfærdiggjør samme, og fraraader en Udvidelse af Lehnbesiddernes Birkebetjentes Auctionsret, hvilken Formening bifaldtes ved Egl. Resolution af 21 September

f. A.: See og Nytt jur. Art. XVIII, S. 54 ff., og Canc. Skr. 14 Jan. 1834 (Coll. Tid. S. 51—52.)

I Henseende til Omfanget af Birkopatronernes almindelige jorddrottlige Skiftejurisdiction, hvoraf deres Birkebetjentes Auktionsret bliver afhængig, maa vi henvise til hvad herom er anført ved Fremstillingen af Skiftevesenet, § 277, og vi skulle derfor her indskrænke os til at anføre de specielle Anvendelser af de der fremsatte Regler, som ere forekomne i Praxis.

De Birkebetjentenes her omhandlede Auktionsret vedkommende Spørgsmaal, der ere forekomne i Praxis, referere sig i Almindelighed til tvende Hovedpuncter: 1) de Personers Stilling, hvis Eiendele skulle forauktioneres. Det er her blevet afgjort, at den ommeldte Auktionsjurisdiction ei kan udstrækkes til Birkedommere eller Præster, Canc. Skr. 14 April 1787 og 20 April 1822; høiere Forstbetjente og andre Betjente, der ei kunne ansees som Lyende, om deres Stilling end er analog med Forvalternes, der ifølge en særegen Bestemmelse ere undergivne den jorddrottlige Skiftejurisdiction, Canc. Skr. 20 Juli 1793, 16 Septbr. 1823, 14 Jan. 1834 (Coll. Tid. S. 51—52); Forvalteres Enker, Canc. Skr. 17 August 1830; Forpagtere af Hovedgaarde, Cancelli Skrivelse 6 December 1794, 6 Januar 1810, 21 August 1819 og 20 August 1825; Møllere, som kun svare Jordsthyld til Birkopatronens Gods, Canc. Skr. 11 Junii 1831; Selveiere, hvis Gaarde ere solgte fra

Godset, saaledes at de ere udgaaede fra Birket, Canc. Skr. 21 Novbr. 1795; Inderster, som have besat sig hos Bønder udenfor Birket, skjønt de have Aftægt fra de Eiendomme under Birket, som de tidligere have besiddet, Canc. Skr. 1 Julii 1815. Derimod er det antaget, at Leiehusmænd høre under Birkebetjentenes Auctionsjurisdiction, jfr. dog ovenfor § 277, E. 18, Littr. a, og Fæstere som have frasagt sig Fæstet, saalænge de dog forblive paa Fæsteiendommen og bestyre den, om end fer Godseiernes Regning, Canc. Sk. 28 Sep. 1833 (C. L. S. 723). — Naar en Forpagter tillige er Fervalter, og naar overhovedet en Person er i tvende Stillinger, af hvilke den ene hjemler Birkebetjentenes, den anden de kongelige Retsbetjentes Jurisdiction, saa maa det beroe paa, hvilken Stilling der er den overveiende, Canc. Skr. 25 Novbr. 1826. I en Overretsdom, Nylt jur. Ark. XXX S. 85, er det vel antaget, at naar en Fæster som saadan vilde høre under Birkepatronens Skiftejurisdiction og Birkebetjentens Auctionsjurisdiction, saa kan hans personlige Stilling ei komme i Betragtning, og det er vel ogsaa vistnok rigtigt, at der ei her kan indtræde en Forandring blot paa Grund af, at Fæsteren ei hører til Bøndestanden; men naar den paagjældende Person tillige befinder sig i et Embeds- eller andet lignende Forhold, hvorefter han hører under de kongelige Retsbetjentes Jurisdiction, og dette Forhold efter samtlige Omstændigheder maa anses som det overveiende, og

navnligen ophæver det Underordningsforhold, som ellers hører til Fæsteforholdet, saa maa uidentviol ogsaa Birkebetjentenes Auctionsbret kunne bortfalde, jfr. Noten til den citerede Dom i Nyst jur. Art. loc. cit., Canc. Skr. 7 Octbr. 1826 og hvad herem er anført i § 277. — Forsaavidt Birkejurisdictionen endeligen undtagelsesvis maatte omfatte Eiendomme, navnlig Fæstegaarde, som ei tilhøre Birkepatronen, og de paa samme boende Personer ifølge heraf ei høre under Birkepatronens jorddrottlige Skiftejurisdiction, saa kunne de efter Grd. 21 Juni 1793 § 5 nu ei heller høre under Birkebetjentenes Auctionsjurisdiction; det medsatte var tidligere antaget i en Canc. Skr. 9 Oct. 1790. — 2) Om de Gjenstande, der skulle bortsalges, kunne ansees at tilhøre den Person, som ifølge sin Stilling er undergivet Birkepatronens patrimonielle Skiftejurisdiction. Et Rescr. af 29 Juni 1709 og flere den geistlige Auctionsjurisdiction vedkommende Rescripter, som anføres i Registeret til Rescriptsamlingen, samt Cancelli Skrivelse 10 Juli 1779 og Canc. Skr. 21 April 1835 (Coll. Tid. S. 309) have bekræftet den i Sagens Natur grundede Regel, at naar de myndige Arvinger have overtaget Arveladerens Bo og derefter lade de til dette hørende Effecter forauktionere, saa kan det ei længere komme i Betragtning, at Arveladeren hørte under en singular Auctionsjurisdiction, men Auctionsbretten maa bedømmes efter Arvingernes Stilling, der ved Boets Overtagelse

ere blevene selvstændige Eiere af de til dette hørende Effecter. Et lignende Resultat havde en Canc. Skr. af 30 Juli 1768 antaget ved Salg af et insolvent Ophudsboes Effecter, der ansaaes at tilhøre Creditorerne. Dette Resultat turde dog næppe være rigtigt, da de enkelte til et fligt Bo hørende Effecter ei ved Concursens Udbrud kunne siges at være blevene Creditorernes Eiendom (jfr. i Særdeleshed ovenfor S. 343 Note*), og det synes ogsaa at være frafaldet i en senere Cancelliskrivelse af 21 August 1819. Naar Effecter skulle bortsalges, som ei tilhøre en Person, der efter sin Stilling hører under Birketjentenes Auctionsjurisdiction, saa kan de kongelige Retsbetjentes Ret til Auctionsholdet, eller i det mindste til Salæret, ei bortfalde derved, at disse Effecter alene bortsalges som et Appendix ved en Hovedauction, der afholdes over en Persons Eiendele, der hører under Birketjentenes Auctionsret, jfr. Canc. Skr. 22 Aug. 1820. — Da Birketjentenes Auctionsret endeligen her er afhængig af, at den paa gjeldende Person ifølge sin Stilling hører under Birketpatronens jorddrottlige Skiftejurisdiction og maa ansees som Eier af de bortsolgte Effecter, saa kan der, naar nogen af disse Betingelser mangler, ei bevirkes nogen Modification af de kongelige Retsbetjentes Auctionsret derved, at Effecterne henslyttes og sælges i et Hus, hvis Beboer hører under Birketjentenes Auctionsjurisdiction. Auctionsstedet kan ogsaa her saameget mindre komme i Betragtning, som Adskillelsen mellem

Birke- og Herredsjurisdictionen ei alene kan berøe paa de enkelte Eiendommers Beliggenhed, idet Herredsinddelingen omfatter det hele Land, og den ommeldte Flotning altsaa ei kan bevirke, at de Effecter, som skulle sælges, ei længere findes i et Herred, jfr. Canc. Skr. 6 Decbr. 1794 og 28 Sep. 1833 (Coll. Tid. S. 723).

- b) De private Birkebetjentes Ret til Forauktioneringen af faste Eiendomme og Løsøre, som ere Birkepatronerne tilhørende og disse selv lade sælge.

Denne Ret var allerede erkjendt i flere ældre Rescripter, jfr. til Ex. Rescr. af 20 Juli 1753 og 25 Marts 1758, see og Canc. Skr. 21 April 1787, men der er i andre ældre Rescripter og Cancellistrivelser ogsaa forekommet enkelte Afvigelser fra samme; disse ere imidlertid nu efter Fr. 21 Juni 1793 § 5 uden praktisk Betydning.

Det maa isvrigt vel mærkes, at den her omhandlede Birkebetjentenes Auctionsbret alene strækker sig til de Birkepatronen tilhørende Effecter, som han selv lader bertsælge, men ei til de Auctioner, som afholdes paa Skiftet efter en afdød Birkeherre. En Canc. Skr. 29 Juli 1797 indeholdt allerede, at den 5te Paragraph i Fr. 21 Juni 1793 ikke taaler anden Forklaring end denne, at naar der holdes Skifte i et Bo, hvis Forvaltning tilkommer Amtmanden eller nu Herredsfogden, tilfalder Auctions-

rettigheden denne Sidste; men naar Virkepatronen selv, imens han er i Live, sælger sin egen Eiendom af Geds eller Løbre, da tilhører det Virkepatronen at forrette Auctionen. Det samme tilkjendegives nu ogsaa i det vigtige Cancelli- Circulære af 24 Decbr. 1831 om hele Virkejurisdictionens Omfang.

Fremdeles maa Bestemmelsen i Slutningen af § 5 i Fr. 21 Juni 1793 være at forstaae saaledes, at de paagjeldende Virkepatroners Eiendele findes i Virket; thi udenfor dette kan Virkebetjentenes Jurisdiction efter Sagens Natur ei strække sig; jfr. Udstrykkene "de Auctioner, som foresalde i Virkerne."

Virkepatronens personlige Stilling har ikke fremkaldt saadanne Spørgsmaal, som der ere mødte ved Afgjørelsen af, hvilke Personer der høre under hans jorddrotlige Ekstejurisdiction; der kan ei let i Praxis fremkomme Tvivl om en vis Person er Virkeherre eller ikke. Derimod er der ogsaa her i flere Tilfælde opstaaet Spørgsmaal om, hvorvidt de paagjeldende Eiendele kunde ansees at tilhøre Virkepatronen.

Den forhen citerede Cancelliskrivelse af 21 April 1835 (Coll. Tid. S. 309) har saaledes ogsaa her indskræppet, at naar der vel ikke bliver holdt Ekste efter den afdøde Virkepatron, men hans myndige Arvinger dog overtage Boet og lade Eiendelene forauctionere, saa bliver Virkebetjentene ikke derved berettigede til at afholde Auctionen, da Spørgsmaalet i saa Fald ei afhænger af, hvo der var Eksteberettiget

af den Auktion, som kommer som her er antaget
berettiget med Hensyn til Enden af Auktionens Forløb.

Rescript af 20 Decr. 1793 indbefatter ogsaa blot
en Anvendelse af Art. 21 Juni 1793 § 5, naar det
i samme foreskrives, at Auktionen, som drømtede Fæst
eller deres Commisshjæmmer ikke lade hvide over deres
Gælds, hvad enten Forbindelsen tilhører Kongen eller
Bischofferne, skulle foretages af Herredsbetjentene, men
at Auktioner som Bischofferne lade hvide over drømtede
Tare, hvortil ingen Eier har meldt sig i rette
Tid, skulle foretages af Bischoffbetjentene^{*)}. Dermed det
uden levende Fæsts Medfølge indskrænkede Gælds inden
den Eieren foretogte Prescriptionslids Udløb maa bet-
sættes, bliver Auktionen vel at afholde af Herredsbet-
jentene, men Auktionsgebyret bliver at tage i Depe-
samm, indtil enten en Eier melder sig inden Prescrip-
tionslids Udløb, i hvilket Fald Herredsbetjenten be-
holder Gebyret, eller denne Tid udløber uden at
nogen Eier melder sig, i hvilket Tilfælde Gebyret
bliver at udbetale til Bischoffbetjentene efter Fordrag af
en billig Bedtjærelse til Herredsbetjentene for deres
Uleilighed ved Auktionens Afholdelse, Conc. Skr. 19
December. 1801, 27 Januar 1821 og 20 August
1825 § 3.

^{*)} Den samme Regel var antaget i et Rescript af
11 Decr. 1767, medens en afvigende Mening derimod
var gjort gjældende i tvende ældre Rescripter af
9 Aug. 1754 og 12 Decr. 1755.

I Henseende til Spørgsmaalet om Auctionsjurisdictionen ved Bortforpagtning af Tiender, havde en Overretsdøm af 18 Decbr. 1815, *Myt. jur. A. XV. S. 136 ff.*, i Henhold til et ældre Rescript af 22 Octb. 1751, jfr. Canc. Skr. 24 Octb. 1789, antaget, at samme maatte være afhængig af, om det tiendeydende Hartkorn var beliggende i Birket og tilhørte Birkopatronen; men denne Dom blev forandret ved Højesteretsdøm af 6 Marts 1817, *N. J. A. XXV, S. 101*, da Spørgsmaalet efter Gr. 21 Juni 1793 § 5 maa afhænge af, om Birketherren eier selve Tienden, jfr. Coll. Tid. for 1817 S. 207—8 og Canc. Skr. 20 April 1822.

Dersom der er skeet Udlæg i Birketherrens Eiendele, og Udlægshaveren foranstalter samme forauktionerede, er det antaget, at Birketjentene maa være auctionsberettigede, naar Udlæget, som sædvanligt, alene er skeet til Forauktionering og ei til Eiendom, eftersom Birketherren ved saadant Udlæg formentligen ikke var ophørt at være Eier, Canc. Skr. 23 Novbr. 1830. Jfr. dog hvad der om dette Spørgsmaal i Almindelighed er bemærket ovenfor § 263. I Anledning af en opstaaet Tvist, om det tilkom Birkedommeren eller Herredsfogden at afholde Auction over en i Rjøbenhavn afdød Greves Efterladenskaber, som foresandtes paa Grevskabet, har en Cancellisfrivelse af 8 Januar 1803 vel antaget, at Auctionsretten tilkom Birkedommeren, hos hvem Auctionen maa antages at være requireret, fordi det maatte tilkomme Skifteretten i

Kjøbenhavn at lade den Afrodes Løste henføre og sælge paa hvad Sted den finder fer gett, og den følgerigen ogsaa kan requirere dette Salg af Birkedommeren, under hvis Jurisdiction Tingene ved Salget befindes. Men de forauktionerede Gienstande kunne som ovenfor bemærket ei siges at være udenfor Herredet, fordi de befindes paa en til Birkopatronsens Geds hørende Eiendom; Herredet omfatter nemlig tillige Birket, og den paagjeldende Eiendom ligger paa engang baade i Birket og Herredet; ligesom det i denne Cancelliskrivelse antagne Resultatet ikke heller stemmer med de ovenfor citerede Canc. Skr. af 6 Decr. 1794 og 28 Sepbr. 1833.

2. Den de Kongelige Retsbetjente tilkommende Auctionsjurisdiction.

Herredsfogederne og Herredsskriverne samt de fgl. Birkedommere og Birkeskrivere, med andre Ord de kongelige Retsbetjente ere de ordnære Auctionsdirecteurer og Auctionsskrivere paa Landet efter Fr. 4 Marts 1690 og Fr. 19 Decr. 1693 § 16, saa at de ere auctionsherettigede overalt, hver der ei kan paavises de levbestemte Betingelser fer, at en Auction ei tilkommer dem, men hører under en singular eller privilegeret Auctionsjurisdiction. En saadan singular Auctionsjurisdiction er den nys fremstillede, der tilkommer de private Birketjente, hvorved her kan erindres, dels at der i de fleste Herreder ikke findes private Birker, saa at der

i disse ikke kan blive Tale om denne Undtagelse fra de kongelige Retsbetjentes Auctionsjurisdiction*), dels at om der end findes et privat Birk i Herredet, saa have de kgl. Retsbetjente dog Ret til at afholde alle de Auctioner i Birket, som ifølge de foranstøttede Regler ei tilkomme Birkbetjentene. En almindeligere Undtagelse fra de kgl. Retsbetjentes Auctionsret bevirkes tidligere ved den geistlige Auctionsjurisdiction, der tilkom Provsterne: Vi have ogsaa en Mængde ældre Rescripter og Collegiisfrivelser om de mange Tvistigheder, som opstode mellem de civile og geistlige Auctionsjurisdictioner, hvorom vi imidlertid alene skulle henvise til Registeret til Rescriptsamlingen, eftersom den geistlige Auctionsjurisdiction nu er ganske bortfalden og gaaet over til de kongelige Retsbetjente, hvorom nærmere nedenfor, og hine Bestemmelser om begge disse Jurisdictioners gjensidige Begrænsning saaledes ikke længere have nogen praktisk Betydning. Det samme gjælder i det Hele ogsaa om den ældre militære Auctionsjurisdiction, der ligeledes er gaaet over til de kongelige Retsbetjente. — Derimod foranlediger det visse Instituter indrømmede Privilegium til egen Auctionsforvaltning, som vi i en følgende Paragraph skulle fremstille, enkelte Undtagelser

*) Den patrimonielle Auctionsjurisdiction er altsaa ei alene af langt mindre Omfang end den patrimonielle Skiftejurisdiction, men den er ogsaa mindre afvigende fra den ordinære Auctionsjurisdiction forsaavidt den kun er overdraget til de af Kongen bestilte Retsbetjente i Birkene.

fra den har omhandlede som fra enhver ordinær Auctionsjurisdiction; men disse Privilegier have i sig for sig ei stor praktisk Betydning, og komme derhos sjældnere til Anvendelse paa Landet end i Kiøbenhavn og i Kiøbstæderne.

Endnu kan det erindres, at det i visse Tilfælde er overdraget Sognefogderne paa Landet at afholde offentlig Auction over optagne Kreaturer, Frd. 29 Oct. 1794 §§ 34 og 38-40, Frd. 8 Septb. 1812 og 24 Septb. 1813 §§ 5 og 6. Efter Sognefogdernes hele Stilling kan det imidlertid dog kun være den administrative Del af Auctionsforvaltningen, der hermed er dem overdragen. Skulde der paa en sliq Auction opstaae Tvistigheder, som maatte afgjøres ved Auctionsrettens Kjendelse — hvilket isvrigt sjældent vil indtræffe. — saa maa Spørgsmaalet forelægges den competente ordinære Auctionsbret til Paakjendelse, hvorfor ogsaa findes en nær Analogi i Frd. om Amtskueoppebærel. 8 Julii 1840 § 12 in fine, jfr. i det Hele ovenfor § 268. Nogen autoriseret Auctionsprætoocol har Sognefogden ei heller at benytte ved disse smaa ham overdragne Auctioner, men han bør dog affatte en skriftlig Optegnelse over samme, og anmode Evende af de Tilstedeværende om at være Vidner i Henseende til hvad der passerer ved Auctionen; jfr. Rentek. Skr. 7 Novbr. 1795, der endog antager, at Sognefogden af den holdte Forretning, som han selv maa bevare, bør afgive en verificeret Gjenpart til

Amtmanden til Bevaring ved Amtsarkivet. — Det kan isvrigt her bemærkes, at uagtet Sognefogderne kunne foretage visse Udpantninger, jfr. ovenfor § 287, ere de dog ingenlunde beføjede til selv at holde Auction over de udpantede Gjenstande, men dette skal skee ved de vedkommende Retsbetjente; jfr. Canc. Skr. 3 Octbr. 1818 og 5 Juni 1838 (C. L. S. 707-709) samt Fred. om Amtstueoppebørster 8 Juli 1840 § 15.

§ 336.

Om Auctionsjurisdictionen i de danske Besiddelser udenfor Kongeriget.

Paa Island tilkommer Auctionsforvaltningen de almindelige Rettens Betjente, Byfogden i Reikjavig og Eghselmændene, jfr. Rescr. 13 Januar 1792, som allerede foreskrev, at Auctioner hos Geistlige paa Island skulde forrettes af Eghselmændene, og Sportelreglement af 10 Septbr. 1830, § 71, der tilkjendegiver, at ogsaa Kestyreren i Eghselmandens Forsald og efter hans Fuldmagt kan forrette ubetydelige Auctioner. See ogsaa herved Canc. Skr. 12 Mai 1798. Paa Færøerne er Sorenfriveren Auctionsforvalter; jfr. Sportelreglement 30 Marts 1836 § 74, der ogsaa indeholder, at Eghselmanden i hans Forsald og efter hans Fuldmagt kan forrette smaa Auctioner.

Paa de vestindiske Besiddelser ere de tvende Byfogder paa St. Croix, Byfogden paa St. Thomas

og Landsfogden paa St. Jan tillige Auctionsforvaltere. Dette er for de tvende forstaaente Ders Bedkommende udtrykkeligen anordnet som noget nyt ved Fdg. 6 Decbr. 1799 § 16 og Refcr. 17 April 1807 § 1, endstjont hin Fordeling allerede synes forudsat i en Betænkning af Generalprocureur Stampe af 1759, see hans Erkl. II. S. 701—705.

I Ostindien maa skjelnes mellem Tranquebar, hvor den derværende almindelige Retsbetjent (Justitiarius) tillige er Auctionsforvalter, Justitsregl. 13 Juli 1836 § 2, og Frederiksnagor, hvor efter Statscalenderens Angivelse ikke Byfogden, men det tredie Medlem af Raadet skal være Auctionsdirecteur. Naar dette saaledes er ordnet, er os ubekjendt, men der hentydes herpaa i Sportelreglementet for Frederiksnagor 13 Julii 1836, Overskriften til Cap. I. sammenholdt med Overskriften til Cap. II.

Paa Kysten Guinea skulle Auctioner uden tvivl holdes af den lovkyndige Assistent, der forretter Skifterne, jfr. Regulativ af 24 Octbr. 1832 § 4 sammenholdt med § 6.

§ 337

Om Auctionsskriverne, Auctionsprotocollerne og Auctionsvidnerne.

Da der skal holdes gennemdragne, numererede og forseglede Auctionsprotocoller, og der i disse

Protocoller skal optegnes hvad mærkeligt der passerer under
 Auctionerne, ligesom der af disse Protocoller skal kunne
 gives Udskrifter, Fdg. 19 Decb. 1693 §§ 5 ff., med hvilke
 Functioners Udførelse der i det Hele skal forholdes efter
 de givne Bestemmelser for Retskrivere i Almindelighed,
 jfr. Hansens Bidrag til Processen § 34, saa hører
 det til Organisationen af enhver Auctions-
 ret, at ei blot de egentlige administrative
 og dømmende, men ogsaa de til Skriversens
 Embede hørende Functioner blive at be-
 stride ved samme, jfr. Canc. Skr. 18 April, 12 Mai
 og 15 August 1801. Om samtlige disse Functioner
 end ere overdragne til een Embedsmand, saasom i Kjø-
 benhavn jfr. § 334, og i de Kjøbstæd- og Landjurisdic-
 tioner, hvor i det Hele Dommer- og Skriversembederne i
 Forening ere blevne overdragne til een Person, maa man
 dog stjelne mellem de Auctionsforvalteren i indskrænket For-
 stand og de Auctions skriveren paaliggende Forretninger,
 hvilke i det Følgende nærmere blive at fremstille. Ere
 de tvende Embeder adskilte, som Tilfældet endnu er i
 ikke saa Kjøbstæd- og Landjurisdictioner, opstaaer der
 tillige Spørgsmaal om Auctionsdirecteurs og Auc-
 tions skrivers gjensidige Forhold til hinanden. Herom
 tilkjendegav de nys citerede trede Cancelliskrivelser af
 1801, at begge Retsbetjente, Dommer og Skriver, havde
 lige Andel i Salæret, ligesom de delte Forret-
 ningerne og Ansvaaret, uanset at Salæret i det
 paa den Tid gjeldende Sportelreglement var tillagt

"Auctionsforvalteren", hvorved da maatte forstås hele Auctionsretten som en mere eller mindre juridisk Person; jfr. Cancell. Skrivelse 13 Decbr. 1802 og 10 Decbr. 1808, og nu Errettetgl. af 22 Marts 1814 § 126; men hine Cancellist skrivelser indeholdt isvrigt ingen nærmere Bestemmelse om Forretningernes Forde-
ling: Derimod indeholdes saadanne Bestemmelser i en følgende Canc. Skr. af 6 Juli 1802, der i det Bæsfent-
lige gaar ud paa, at de egentlige administrative og dommende Functioner tilkomme Dommeren som Auc-
tionsdirecteur eller Auctionsforvalter i indskrænket For-
stand, medens de Forretninger, som vedkomme Auctions-
protocollens Førelse og Udfærdigelsen af de Auctionen
vedkommende Dokumenter, tilfalde Auctionsfriveren, jfr.
Canc. Skr. 8 Juli 1809. En senere Cancellist-
velse af 4 Febr. 1823 har ogsaa indskræpet, at Auc-
tionsfriveren ei har at deltage i de dommende For-
retninger ved Auctionsretterne. Det er endeligen utvivls-
omt, at Dommeren, som Auctionsdirecteur, og Auctions-
friveren hver for sig maa staae til Ansvar for de
Embedshandlinger, som de særligen udføre.

De enkelte til Auctionsfriverens Embede hørende
Functioner ville blive at omhandle i den følgende Frem-
stilling af Fremgangsmaaden ved Auctioners Afholdelse,
Beskrivelse og Paaankning. Her skulde vi derfor ind-
skrænke os til nogle Bemærkninger om Auctions-
protocollerne. Allerede før den nærværende Anord-
ning af Auctionsvæsenet, og medens samme var over-

ladt til visse tildeels private Entreprenører, havde Lovgiveren, som ovenfor i § 332 fremstillet, lagt Vægt paa, at der skulde føres formelle og nøjagtige Protocoller over hvad der passerede ved Auctionerne; og de nu gjeldende Anordninger af 4 Mai 1690 og 19 Decbr. 1693 §§ 5—7 indskræpe, at samtlige Auctionsførere skulde have løslig indrettede og af vedkommende Øvrighed autoriserede Auctionsprotocoller, hvori skulde indføres, hvem Varerne lade sælge, Tiden og Stedet, hvor Auctionen holdes, og ved hver Post den Kjøbendes Navn og Prisen, Varerne sælges for. Desforuden følger det af Forholdets Natur og den Udvikling og Betydning, som Auctionsbrettens Jurisdiction har faaet, at naar nogen Retsstrif opstaaer under Auctionen, saa bliver alt, hvad der i Anledning af samme ferhandles, at indføre i Auctionsprotocollen paa samme Maade, som der ellers skal iagttages ved Førelsen af Retsprotocoller, ifr. Canc. Skr. 20 Mai 1797 § 1. Auctionsprotocollerne blive, efterat de ere nummererede og gjennemdragne, at autorisere i Kjøbenhavn af Justitiarius i Hof- og Stadsretten og at forsyne med Rettens Segl, Frd. 19 Decbr. 1693 § 6 sammenholdt med Frd. og Regl. 15 Juni 1771, udenfor Kjøbenhavn af Amtmændene, Frd. 19 Decbr. § cit og Pl. 21 Juni 1794. Om det stemplede Papir, der skal bruges, maa nu jevnføres Frd. 3 Decbr. 1828 § 5 litt. f og g. Efterat de ere fuldfærevne maa de vel beroe en Tid til Efterretning ved Auctions-

retten; men senere skulle de i Kjøbstæderne og paa Landet afgives til Amdamshjernerne, jfr. Conc. Skr. 12 Mai 1798. En Conc. Skr. af 6 Junii 1802 § 5 havde antaget, at haade Dommer og Skriver burde bidrage til Uldgiften ved Auktionsprotocollens Anskaffelse; men en senere Conc. Skr. af 1 Februar 1834 (Coll. Tid. S. 102) har med Føie antaget, at det paaligger den sidste at bekoste Auktionsprotocollen.

Før at lette Arbeidet for Auktionscontoret i Kjøbenhavn, tilfældede allerede Rescript 13 Juni 1783 til Hof- og Stadsretten i Kjøbenhavn, at den hidtil brugelige fuldstændige Afskrivning i de autoriserede Auktionsprotocoller af Løsbreauctions-Forretninger maatte bortfalde, saaledes at der i Auktions-Protocollen alene skulde anføres, naar og hvor Auctionen er ferrettet, Requirentens og Eierens Navne, samt Auctionens Beløb og det deraf svarende Salarium, hvormed de originale Løsbreforretninger, der forudsættes at være nedskrevne i dertil autoriserede*) Hefter, kvartaalssvis skulle forfigtigen og uden at staa Autorisationen indbindes og forvares. Senere forefrev Pl. 3 Septbr. 1823 for Auktionsjurisdictionerne udenfor Kjøbenhavn, at naar Auctionsforretninger over Løsbre ikke strax kunne foretages til Auktionsprotocollen, hvilket især kan indtræffe, naar Auctionen skal afholdes i Mark eller Skov, skal det være tilstrækkeligt, at vedkommende

*) Denne Autprisation maa uden tvivl stee af selve Auktionsdirecteuren.

Embedsmand, som afholder Auctionen, i Auctionsprotocollen strax gjør Bemærkning om sammes Afholdelse, med Henviſning til den ſærſtilte Forretning, hvilken bør være gjennemdragen og forſynet med vedkommende Auctionsbetjents og Auctionsrequirents Segl, ſamt ſtrax efter Auctionen underſkrives af Auctionsdirecteuren, Auctionsvidnerne og Requirenten. De ſaaledes i et Aars Løb afholdte ſærſtilte Forretninger ſkulle ved Aarets Udgang ſamlede indbinderes eller ſammenhæftes, og ved det befalede Efterſyn af Embedsprotocollerne følge Auctionsprotocollen ſom Bilage. En Canc. Skr. af 9 Marts 1830 indſkærper, at Auctionsretten, uagtet Auctionsrequisiteanten har underſkrevet Auctionsconditionerne, dog bør ſøge at erholde hans Underſkrift under ſelve den ſærſtilte Auctionsforretning ved dens Slutning, og ſkulde dette i et enkelt Tilfælde ei kunne ſkee, navnlig fordi Requisiteanten eller hans Guldmægtig ei længere ere tilſtede, bør Bemærkning derom gøres, og denne underſkrives af Auctionsdirecteuren og Auctionsvidnerne. Det er efter ſamme Cancelliſkrivelse ei tilſtrækkeligt, at Aarets ſærſtilte Auctionsforretninger ſamlles i et Omſlag; de ſkulle indbinderes ſom i Placaten er foreſkrevet. Jfr. ogſaa Circul. 6 Juli 1799 og Canc. Skr. 3 Marts 1818.

Til Auctionsrettens Organisation udenfor Kjøbenhavn hører endeligen, at der, ſom ved alle Extra-retter, ſkulle være tvende Bidner tilſtede, ſom blive at udmelde ſig for hver Forretning —

ved flere Auctioners Afholdelse over den samme faste Eiendom endog for hver Auctions Vedkommende, Canc. Skr. 7 Juni 1806. — og som derfor nyde en lovbestemt Betaling, see Spertl. Regl. af 11 Juni 1788 V. § 13 og 22 Marts 1814 § 151, Canc. Skr. 1 Juni 1805; ifr. dog Spertl. Regl. 1814 § 153 samt Canc. Skr. 27 Marts 1830 § 4 og 21 Aug. f. A. Deres Gebühr skal udredes af Auctionsrequirenten og ikke afholdes af Auctionsretten, Canc. Skr. 2 Aug. 1806, Regl. 10 Septbr. 1830 § 74 og 30 Marts 1836 § 65. Auctionsrequirenten er ei heller berettiget til selv at medbringe Auctionsvidnerne, men de skulle vælges og udnævnes af Auctionsretten*), der dog ikke uden særdeles Grunde bør fravige Requirerentens Proposition, Canc. Skr. 27 Decbr. 1836 (Coll. Tid. for 1837 S. 84). Foraavidt der i Almindelighed var opstaaet Spørgsmaal, om Sognefogderne havde nogen Hæret til paa Landet at være Bidner, navnlig ved Auctioner, tilkjendegiver en Canc. Skr. af 13 Decbr. 1828, at det vel maa overlades til den vedkommende Retsbetjent i ethvert Tilfælde at tilkalde dem som Bidner, der bekvemmeligst kunne have og dertil ere duxlige, men da det dog er i Lovgivningens Aand, at Sognefogderne, til Gædtgjærelse

*) 3 Marge skulde Bidnerne udnævnes af den fra Auctionsforvalteren (Sorenstriveren) forskjellige Embedsmand Fogeden, og han oppebære den for Udnævnelsen bestemte sportelmæssige Betaling, Canc. Skr. 7 Juni og 2 Aug. 1806.

for de mange dem overdragne offentlige Forretninger, skulle tildeles andre saadanne, der ere forbundne med nogle Emolumanter, saa forventede Collegiet, at Sognerfogderne ikke uden Nødvendighed bleve forbigaaede.

§ 338.

Om Auctionsforvalterens Habilitet og Competence.

Da Auctionsjurisdictionen i Kjøbstæderne og paa Landet er overdragen til Rettens Betjente, og Auctionsdirecteuren i Kjøbenhavn dels ogsaa maa ansees som en Retsbetjent, formedelst den ham overdragne Myndighed, og dels som Contoirchef under Hof- og Stadsretten ifølge Frd. af 26 Januar 1821 § 14 skal have fuldstændig juridisk Examen, saa kunne vi med Hensyn til Auctionsforvalternes Habilitet i det Hele henvise til hvad derom bliver at anføre i den almindelige Del af Civilprocessen, jfr. Hansens Bidrag til Civilprocessen §§ 22—29 og 35. Det er ogsaa i det mindste tildels en Anvendelse af de med Hensyn til Retsbetjentes Habilitet gjeldende Grundsætninger, naar Pl. 19 Marts 1819 forbyder enhver Auctionsforvalter, selv eller ved Andre, at kjøbe Noget paa en Auction, som han selv eller Noget paa hans Vegne afholder, ligesom han ikke heller maa holde Auction over eget Gods, dog derunder ikke indbefattet, hvad der udlægges ham som Gæd for Salarium; men da det tidligere, som særegne Bestemmelser, var

forefæret i Regl. for Kjøbenhavn af 5 Juni 1771 § 5, at Auctionsdirectøren i Hovedstaden ikke selv eller ved Andre moatte lade sig noget tilflaae, og i Kaperregl. af 28 Marts 1810 § 35, at ingen Auctionsforvalter maa lade sig tilflaae noget prisdsomt Skib eller Gods, der ved ham forankaltes bortfælg, ligesom man ogsaa i Praxis havde anseet disse Bestemmelser som Undtagelser for det almindeligen Gjældende, saa antoges det nødvendigt, at det nævnte almindelige Lovbud emanerede, der isvrigt stemmede med flere analoge Lovbud, saasom Grd. 11 Decbr. 1688 § 9, Grd. 21 Marts 1705 § 7 og Pl. 10 Marts 1813. — Naar det er Auctionsforvalteren forbudet at helde Auction over eget Gods, saa er hermed ikke udelukket, at han je kan helde Auction over det Gods, som han ifølge sin øvrige Embedsstilling, t. Ex. som Skifteforvalter eller Oppebørselsbetjent, lader bortfælg, da han ei derved er mere interesset end i andre Tilfælde med Hensyn til Salæret, jfr. Canc. Skr. 5 Octbr. 1822, ligesom det ei kan officere hans Habilitet som Auctionsforvalter, at han selv har overtaget sig Indcasationen ved den Auction, som han afholder over Andres Gods, hvilket havde været almindelig Praxis, uden at man deraf havde sporet nogen skadelig Virkning, hvorhos den Interesse, Auctionsforvalteren som Indcasator har i Auctionens Udfald, desuden er af samme Natur som den han har med Hensyn til Auctionssalæret og ei kan antages at ville friste Embedsmanden til nogen Pligtovertrædelse.

Lovgiveren har isvrigt anseet det ubilligt, at Auctionsforvalteren, naar det ifølge Pl. 19 Marts 1819 er ham forbudet at forauktionere sit eget Gods, skulde tage hele Auctionsforvalterens, der hører til Retsbetjentenes vigtigste Indtægter, og derfor i Placatens 3die Paragraph foreffrevet, at den constituerede Auctionsforvalter i dette Tilfælde alene skal nyde halvt Salarium, men den øvrige Halvdel tilfalde den ellers competente Auctionsforvalter. — Der er ei i Placaten givet nogen udtrykkelig Bestemmelse om Følgerne af, at en Auctionsforvalter overtræder dens Bud; men han vil dog ikke kunne undgaae Straf herfor, især naar han ved en skjult Grensfærd har eluderet samme, ligesom den af ham som inhabil iværksatte Forretning af enhver Bedkommende maa kunne fordres annulleret. Jfr. i det Hele Coll. Tid. for 1819 S. 201 ff. — Det kunde endeligen være noget tvivlsomt, om Placatens Forbud, der udtrykkeligen nævner "Auctionsforvalteren", ogsaa omfatter Auctionsfriveren, der ikke saa let kan udøve nogen Indflydelse paa Auctionens Udfald som Auctionsdirecteuren; men da Lovgiveren dog uden tvivl i Almindelighed har i Henseende til Sinceriteten forlangt samme Betryggelse for Retsfrivernes som for Dommerens Habilitet, jfr. Hansen l. c. S. 176 ff., saa synes det bekræftende Resultat dog at være det rigtigere. Ved en Landoverretsdom i Juridisk Ugeskrift l. S. 938 ff. er ogsaa en Auctionsforretning bleven

annulleret, blandt andet fordi Auctionsrequirementens Fuldmægtig havde fangeret ved samme som Auctionsforvalter.

• Hvad angaaer Auctionsforvalterens Competence, da maa vi først henvise til hvad der ovenfor er udtalt om de forskjellige ordinære Auctionsjurisdictioners gjensidige Begrænsning, navnlig forsaavidt denne paa Landet kan være afhængig af de Vedkommendes personlige Stilling. Det staaer imidlertid her tilbage at omhandle de Collisioner, som kunne opstaae mellem flere Auctionsjurisdictioner med Hensyn til Stedet hvor de Gjenstande findes, som skulle forauktioneres, hvaraf Auctionsbrettens Competence i det enkelte Tilfælde væsentligen afhænger.

Det er her den almindelige Regel, at med Hensyn til faste Eiendomme tilkommer Auctionen den Embedsmand, som har Auctionsbretten paa det Sted hvor Godset ligger. Løse eller rørlige Ting staaer det derimod enhver Sælger frit for at lade henføre til Salg, hvor han venter fordelagtigst Udsættning, da Auctioneringen heraf tilkommer Auctionsforvalteren paa det Sted, hvor Tingen sælges. Denne Regel er allerede fastsat ved Rescripterne af 10 August og 14 September 1753*), og er senere gjort almindelig

*) Jfr. Canc. Skr. 27 Decbr. 1783 og 16 Mai 1789. Tidligere var der lagt Vægt paa den Afsødes Bopæl, navnlig saaledes, at naar han havde Bopæl i Kjøbstaden, kunde Auctionsforvalteren i denne for-

gjældende ved Frd. 24 Junii 1798 § 3. Der er imidlertid forekommet flere Spørgsmaal ved Anvendelsen af denne Regel, ligesom den ogsaa er bleven noget modificeret ved den senere Lovgivning.

Den hele Regels Anvendelse berøer paa den almindelige Adskillelse mellem faste Eiendomme og Løsøre, hvorefter vi i det Hele maa henvise til Civilretten. Dog kan det her mærkes, at de Gjenstande, der maa ansees at høre til de med den faste Eiendom forbundne Pertinentier, saalænge de ere forbundne med Eiendommen, maa for-auctioneres hvor denne er beliggende. Dette er navnlig gjort gjældende med Hensyn til Afgrøden paa Marken, jfr. Canc. Skr. 8 Decbr. 1781, 7 Juni 1783 og 29 October 1785: See ogsaa herved Canc. Skr. 27 April 1822 og Pl. 28 Juli 1841 § 3. Hvad angaaer Rettigheden til at holde Auction over de forskjellige fra Eiendomsretten afløste reelle Rettigheder, da synes de at maatte betragtes ligesom de legemlige Gjenstande, hvortil de ere knyttede, enten disse ere urørlige eller rørlige: Almindeligvis ville flige Rettigheder vedkomme urørlige Eiendomme, saasom alle de Brugsrettigheder som kunne blive Gjenstand for Bortfor-pagtning, Rettigheden til at hæve Tiende og s. frdl. I saa Fald maa Auctionsbetientene i den Juris-

auctionere det Løsøre som fandtes i Nærheden paa Landet; Rescript. 16 Februar 1725, 21 November 1732 og 13 August 1751.

diction, hvorunder de urørlige Ting ere beliggende, være berettigede til Auction, eller i det mindste til det fulde Auctionsfakør. Imidlertid kan det og tænkes, at Brugsret over rørlige Ting blev forauctioneret, og da maa Auctionsjurisdictionen afhænge af hvor Tingene ere bragte hen forinden Auctionens Afholdelse. Vortsalget af et Quantum Tiendekorn, som Vederlag for en Tiende i Natura, gaaer egentlig ud paa Salg af Eiendomsretten over en rørlig Gjenstand, forsaavidt et individuelt Quantum kan afhændes, og den Auction hvorved et saadant Salg iværksættes er da en simpel Løbsreauction. Er Gjenstanden derimod selve Rettigheden til at hæve Tiendeverdlaget hos Yderne (in genere), saa kan Auctionen ikke ansees som en Løbsreauction, jfr. Canc. Skr. 28 September og 9 November 1805, samt Canc. Skr. 6 Marts 1827 og 9 Marts 1830.

De Gjenstande, der i og for sig høre til Løbsre, kunne, om de end i en eller anden Henseende ere blevene undergivne de samme Bestemmelser som de faste Eiendomme, og om dette endog netop er Tilfældet med Hensyn til Beregningen af Auctionsfakøret, dog ikke i Henseende til selve Auctionsjurisdictionen blive at behandle som urørligt Gods, saasom Skibe, Canc. Skr. 16 Mai 1789, 15 Mai 1802 og 15 Juni 1824, Actier og andre Pengeeffecter, Canc. Skr. 30 August 1783 og 23 December 1797.

Derfor en samlet fast Eiendoms forskjellige Dele ligger i forskjellige Jurisdictioner, maa Spørgsmaalet om Auctionsretten afgjøres derefter, hvor den principale Del af Eiendommen er beliggende. Naar til t. Ek. en Hovedgaard har Tillæg af Jord under forskjellige Jurisdictioner, tilkommer Auctionen over samme den Auctionsforvalter, der er auctionsberettiget i den Jurisdiction, i hvilken selve Hovedgaarden er beliggende, jfr. Frd. 25 Januar 1805 § 20, Rescr. 7 Juli 1780, Canc. Skr. 1 September 1781 og 11 Januar 1821. Slutn. samt Stamps Erkr. I. S. 66—67. Derfor som derimod en Mand, der besidder flere forskellige faste Eiendomme, som ligge i forskjellige Jurisdictioner, vil sælge dem ved een Auction, kunde han vel lade denne afholde ved hvilken af de forskjellige Auctionsforvaltere han selv ønskede, endog forinden Pl. 28 September 1821 udkom, men Salæret burde dog deles mellem de flere Auctionsforvaltere efter det Forhold, hvori hver enkelt Eiendoms Værdi maa antages at staae til den hele for dem alle erholdte Kjøbesum; Canc. Skr. 11 Januar 1821 og 21 December 1826; jfr. ogsaa Canc. Skr. 28 October 1826.

Er den almindelige Jurisdiction paa det Sted, navnlig i det Sogn, hvor den faste Eiendom er beliggende, delt mellem flere Retsbetjente, saa maa Auctionsretten tilfalde den Retsbetjent, som i det Væsentlige har den civile Jurisdiction, og kan ei tilfalde den

Retsbetjent, som har Jurisdictionen i de criminelle og Politisagerne, jfr. Conc. Skr. 8 Mai 1830.

Endeligen maa det erindres, at Pl. 28 Septbr. 1821 har tilstedet Requirenten en vigtig Raadighed i Henseende til Auctionsjurisdictionen over de faste Eiendomme, dog uden Frænkelse af den paagjældende ellers competente Auctionsforvalters Ret til Indtægterne af Auctionen. Det skal nemlig staae til Eieren af en fast Eiendom at lade Auction over saadanne afholde udenfor den Jurisdiction, hvorunder den er beliggende, og Panthaverne i Eiendommen skulle ikke kunne modsætte sig denne Forandring af Auctionsjurisdictionen, naar Auctionen over en Landeiendom holdes i nærmeste Kjøbstad. I andet Fald fordres deres Samtykke, med mindre Eiendommen sælges paa saadanne Vilkaar, at de nyde fuld Betaling for deres Panteforbringere. Eieren kan fremdeles benytte Auctionsbetjentene i den Jurisdiction, hvor Eiendommen er beliggende, til at afholde Auctionen i den fremmede Jurisdiction, hvor han vil lade den foretage, naar hine Betjente dertil ere villige; men disse kunne da foruden de fulde Auctionsgebyrter beregne sig Rejsesomkostninger. Requirenten kan imidlertid ogsaa benytte Auctionsbetjentene i den Jurisdiction, i hvilken Auctionen afholdes, imod at erlægge Salær til disse efter § 113 i Sportelregl. af 22 Marts 1814 (som for forgjæves Opraab), foruden fri Befordring hvis de have Reise at gjøre til Auctionsstedet. Deris mod tilfalde de fulde ordinære Auctionsgebyrter Auc-

tionsretten i den Jurisdiction, hvorunder Eiendommen ligger, ligesaafuldt som om Auctionen af den var foretaget. Endeligen bør i saa Fald Auctionsrequirenten, strax efter at Eiendommen er bortsolgt ved Auctionen, tilfille nyshævnede ordinære Auctionsret Auctionsforretningen in forma bestreven, hvilken denne da haverat indføre i sin Auctionsprotocol, ligesom det og tilfalder denne Ret i sin Tid at udstæde Auctionsskjødet.

Bestemmelserne i Pl. 28 Septbr. 1821 kunde ikke passe med Hensyn til Auctioner over rørlige Gjenstande, og saalænge Løsret altsaa ei var bortflyttet maatte Auctionen afholdes der, hvor det oprindeligen fandtes, jfr. Noten til den ovenfor citerede C. Skr. af 15 Juni 1824 og C. Skr. 9 Juli 1825, og omvendt maatte Auctionen, naar Løsret var flyttet til en anden Jurisdiction, efter Frd. 21 Junii 1793 § 3 afholdes ved denne*). Denne Regel er imidlertid bleven modificeret ved Frd. 27 Juli 1832 § 4, hvorefter Bestemmelserne i Frd. 21 Juni 1793 § 3 ikke skulle være til Hinder for, at det i alle Tilfælde, hvor Auction holdes over saa-

*) En ganske speciel Undtagelse fra denne sidste Regel har en Hof- og Statsretshøj af 19 Juni 1815 anseet grundet i Kaperreglementet af 28 Marts 1810 § 30 med Hensyn til prisdømte Skibe og deres Ladninger, saa at Auctionsbetjentene ved den Jurisdiction, hvor de vare opbragte, udelukkende, skulde være berettigede til de ved et saadant Skibs eller Ladnings Forauktionering faldende Gebyrer, om de end med Egl. Bevilling vare andetsteds henførte og der bleve solgte; jfr. Nyt Sur. Ark. XV. S. 34 ff.

danne Effecter, som ikke behøve at forevises for de Lysthavende uden i alt Fald i en blot Prøve, saasom naar Kornleverancer fra et vist Sted eller fra visse Ydere, eller et vist Quantum Brænde af en bestemt Skov forauktioneres, skal være tilladt, at lade Auktionen afholde paa det Sted, hvor Requirenten finder det fordelagtigst, uden Hensyn til det Sted hvorfra eller hvortil Værene skulle leveres; hvorimod den i bemeldte Lovsted for Løsbreauctioner foreskrevne Regel fremdeles bliver anvendelig, naar saadanne Præstationer skulle forauktioneres, med Hensyn til hvilke en Forevisning eller et Eftersyn paa Stedet udkræves *).

- *) Af alt Anførte følger, at Auktionsrequirenten ikke har nogen almindelig Ret til at lade Auktionen afholde af den Auktionsforvalter, som han helst maatte ønske og dertil kunde formaae. Forsaavidt denne Myndighed ellers ved den senere Lovgivning specielt er indrømmet, kan man dog ikke paa samme anvende Begrebet om den almindelige Prorogation af det civile Værneting, der beroer paa en særlig Overenskomst mellem Parterne om, ved hvilken af de bestillede Retter en mellem dem opstaaet Retstvist skal behandles og paadømmes. En saadan Overenskomst er nemlig her umulig, idet det ene Parti, de eventuelle Kjøbere saavelsom den tredje Mand, der kunde finde sin Ret krænkede ved Auktionens Fremme, ere ukjendte paa den Tid, Auktionen requireres.

I Forbindelse med Væren om Auctionsbetjentenes Habilitet og Competence staaer Spørgsmaalet om, og hvorvidt de til Auctionsforvaltningen hørende Forretninger kunne udføres ved Befuldmægtigede paa de egentlige Auctionsbetjentes Vegne. Det er allerede ovenfor bemærket, see § 334, at der i Kjøbenhavn ere ansatte flere Assistenten under Auctionsdirecteuren, der selv ere kongelige Embedsmænd, og som have at udføre de til Auctionsforvaltningen i Hovedstaden hørende Forretninger, som Auctionsdirecteuren overdrager dem, og navnlig de med selvs Auctionens umiddelbare Afholdelse forbundne administrative Forretninger. De maa som kongelige Embedsmænd selv staae til Ansvar for Udførelsen af disse Forretninger, og Auctionsdirecteuren derimod være fri for saadant Ansvar, saalænge han ikke overdrager dem andre Functioner end dem der efter deres Stilling bør kunne betroes dem, og ei viser nogen Forsømmelse i Henseende til det Opfyldte, han som deres Foresatte bør have med deres Embedsførelse. Udenfor Kjøbenhavn er Auctionsforvaltningen, som oftere bemærket, alene overdragen til Rettens Betjente, og de flere Bestemmelser om Befuldmægtigede for de patrimonielle Skifteforvaltere finde altsaa ingen Anvendelse her, hvorimod Auctionsforvalterne med Hensyn til Overdragelsen af deres Forretninger til Befuldmægtigede i det Hele maa være undergivne de almindelige Regler om Retsbetjentenes Besøielse til at bruge Fuldmægtige,

ligesom dette er Tilfældet med de Skifteforvaltere, som ere dette i deres Egenkab som kongelige Retsbetjente, jfr. Pl. 25 Juli 1820 og de øvrige i § 279 citerede Bestemmelser og Skrifter, hvortil her endnu kan føies, at en C. Skr. 29 Febr. 1820, allerede forinden Pl. 25 Juli s. A. udkom, havde antaget, at det efter Naturen af den en Embedsmand betroede Myndighed og efter Feb. 19 Decb. 1693 § 7 var klart, at der behøvedes Constitution (scil. af Amtmanden) for en Auctionsfuldmægtig, og at dens Tinglæsning vel ikke var aldeles nødvendig men dog hensigtsmæssig. Denne Tinglæsning vilde dog kun være passende, hvor der meddeles Fuldmægtigen en stadig Constitution, hvilket Cancelliet vistnok ogsaa har forudsat i nysemdte Skrivelse; og selv i dette Tilfælde er den ei bleven foreffreven i Pl. 25 Juli 1820. — Fremdeles giver en kgl. Resolution af 7 Mai 1799, bekendtgjort ved Canc. Circ. af 6 Juli s. A., Auctionsbetjentene den samme særegne Ret til at benytte Fuldmægtige til Auctioner i Husmænds og andre Fattiges Boer paa Landet, som der er indrammet med Hensyn til Skifteforvaltningen i flige Tilfælde, og som ligeledes ovenfor er fremstillet i § 279. Endelig kunne ogsaa her erindres de ovenfor i § 336 citerede Bestemmelser i Sportelreglementerne for Island og Færøerne, samt Justitsreglement for Tranquebar 13 Juli 1836 § 2.

B. Den privilegerede Auctionsforvaltning og andre Undtagelser fra den ordinære Auctionsjurisdiction.

§ 339.

I Forbindelse med den Stiftesforvaltning, der var indrømmet den geistlige Øvrighed o: Herredsprovsterne, see L. 5—2—90, var der ogsaa indrømmet dem en dog indskrænket Auctionsret over Geistliges Eiendele*), men denne Auctionsret er nu bortfalden ifølge Frd. 5 Decbr. 1806, der foreskrev, at den Ret til en Del af Auctionsforvaltningen, som havde været tillagt Provsterne i Danmark, efterhaanden som de daværende Provster afgik

*) Efter flere ældre Bestemmelser strakte denne Auctionsret sig ikke til faste Eiendomme, som forterede under verdslig Jurisdiction, see især Rescr. 28 December 1736, heller ikke til Ladegaardsavling og Besætning ved de af Geistlige eiede Herregaarde; Rescr. 27 October 1758. Et Rescript af 6. Marts 1739 antog imidlertid paa Grund af L. 5—3—4, at Auction over de Geistliges Huse og Eiendomme i Kjøbstæderne tilkom den geistlige Auctionsdirecteur, hvilken authentiske Fortolkning igjen blev forfattet ved Rescr. 22 August 1755, som dog derhos bestemte, at det indtil videre skulde have sit Forbllivende ved den givne Regel; ifr. C. Str. 18 Novbr. 1826.

— hvilket nu er Ræet med alle, jfr. ogsaa Frd. 7 Novbr. 1832 § 13 — skulde overtages af de paa ethvert Sted af Kongen bestiftede Rættens Betjente, hvorved isørigt alene er sigtet til de af Kongen umiddelbart bestiftede Rætsbetjente, med Udelukkelse af de private Birkebetjente jfr. Canc. Skr. 4 Juli 1807*) og Canc. Skr. 24 Decbr. 1831. Det er allerede ovenfor bemærket, at der forinden den geistlige Auctionsjurisdictionens Ophævelse forekom mange Conflictter mellem den og den verdslige, der ere giorde til Gjenstand for en Del i Registret til Reskriptsamlingen angivne Rescripter og Cancellibrev, hvilke imidlertid, forsaavidt de ei tilkjendegive almindelige Sætninger om Auctionsbretten, nu ere uden praktisk Betydning.

Fremdeles var der tidligere indrømmet de militære Rætsbetjente en Auctionsret over Militæres Eiendele, dog kun forsaavidt a) disse Eiendele bestod i Løsøre, som ei vedkom Landbrug, borgerlig Næring, Manufacturer eller andre Krigstjenesten eller den Militæres personlige Stand uvedkommende Haand-

*) Det samme er ogsaa forudsat i fgl. Resolution af 22 Mai s. A., bekendtgjort ved Canc. Skr. 30 s. A., der med Hensyn til de særegne locale Forhold undtagelsesvis tilføder, at den Del af Auctionsforvaltningen, som har tilkommet Provsten paa Samss, maa for Fremtiden overdrages til Birkedommeren sammesteds, uagtet denne ikke bestiftedes af Kongen selv.

teringer, eller og i Kjøbstedsjorder og Gaarde, som de Militaire eiede, uden at bruge dem til Manufacturer, borgerlig Næring eller ~~de~~ ^{de} emmestde Gjenstande tilhørte Militære, som enten paa den Tid de ved Døden afgik eller ved Auctionens Afholdelse endnu stode i virkelig Krigstjeneste. Herom kan eftersees Frd. 16 Juni 1752 §§ 1 og 2, sammenholdt med Canc. Skr. 20 Juni 1795 og 10 April 1802*), og Krigsartl. af 29 Juli 1756 § 763. I Kjøbenhavn gik imidlertid allerede ved Rescr. 3 Juli 1771, jfr. Frd. 15 Juni 1771 § 15 og Pl. 10 Juni 1778 § 3, samt Stampe VI. S. 362, denne Auctionsret, saavel for Landstatens Vedkommende, som med Hensyn til alle egentlige ~~S~~ militære og de civile Betjente ved Støtaten, over til den almindelige civile Auctionsdirecteur; og ved Pl. 19 April 1805 overførtes dernæst ogsaa den Del af Auctionsforvaltningen, som endnu udenfor Kjøbenhavn tilkom Generalauditeuren og andre militære Embedsmænd ved Landetaten i Danmark, til de af Kongen bestillede civile Øvrigheder og Rettens Betjente; jfr. Canc. Skr. 12 September 1837 (Coll. Tid. S. 878) der tilkjendegiver at det er ogsaa udenfor Skiftetilfælde, at Auctionsretten over de Militæres Eiendele

*) En Mængde specielle Rescripter og Collegiebreve, som angik den militære Auctionsjurisdiction, der fra Begyndelsen af støttedes paa den militære Skiftesjurisdiction, ere ogsaa angivne i Registret til Rescriptsamlingen.

er overdraget de civile Retstjeneste, og at som Følge heraf, naar en Militær — ikke Militæretaten — lader Noget bortsælge ved Auction, bør han dertil afbenytte den civile Auctionsforvalter. Den Generalauditeuren i Søetaten efter den citerede § 763 i Artiklerne af 29 Juli 1756 endaa udenfor Kjøbenhavn tilkommende Auctionsjurisdiction, som omfattede de høiere Militære ved Søetaten, bortfaldt ifølge en ved Canc. Circ. 4 Aug. 1804, bekjendtgjort Egl. Resolution; og en anden ved Admiralitetskrivelse af 10 Juli 1806 bekjendtgjort kongelig Resolution vil, at bemeldte Generalauditeur skal være aldeles fri for al Skifte- og Auctionsforvaltning, og foreskriver derfor, at Auditeuren paa Christiansø (og Frederiksværn) skal forrette alle under Fæstningens Jurisdiction foreskaldende og Søetaten vedkommende Auctioner uden Hensyn til den Paagjældendes militære Rang og Embedsstilling.

Den militære Skifte- og Auctionsjurisdiction er vel vedbleven paa Christiansø, jfr. det citerede Canc. Circ. af 4 August 1804 og Admiralitetskrivelse af 10 Juli 1806, men denne Auctionsjurisdiction vedkommer saaledes kun en enkelt militær Autoritet; og der eksisterer isvrigt ei længer nogen en vis Stand vedkommende privilegeret Auctionsjurisdiction.

Derimod frembyder den gjældende Lovgivning ikke faa Exempler paa Undtagelser fra den ordinære Auctionsjurisdiction, forsaavidt der er indrømmet

enkeltte Instituter Ret til selv at ferauctionere de samme tilhørende Gjenstande.

Der er først ved flere specielle Bestemmelser givet en Del geistlige og lignende Stiftelser (piæ causæ) Ret til egen Auctionsforvaltning; saasom Waisenhuset i Kjøbenhavn, Canc. Skr. 17 August 1771; Søqvæsthuset, Resol. 16 Febr. 1778, bekendtgjort ved C. Skr. 7 Marts f. A.; Frederiks Hospital, Fund. 6 Aug. 1756 § 23, ifr. dog Rescr. 10 Dec. 1772 § 8; Randers Hospital med Hensyn til Forpagtningen af dets Tiender, Fundats 22 April 1753 og Canc. Skr. 22 Mai 1784; Biborg Skole i Henseende til dens Tiender, Bevilling 7 August 1744 og Canc. Skr. 20 Jan. 1818; Krigshospitalskassen og den militære Pensionskasse, Bevilling af 7 Jan. 1752 og 20 Decbr. 1770; Offentlige Stiftelser paa Bornholm ved Kirkefriveren, Canc. Skr. 4 Juli 1829. Dernæst er det i Almindelighed forestrevet, at de almindelige Auctionsforvaltere ei have at befatte sig med Ferauctioneringen af Fattiglemmernes rørlige Efterladenskaber, som den vedkommende Bestyrelse af Fattigvæsenet selv maa foranstalte, Rescr. 26 August 1735, Canc. Skr. 21 April 1770, 25 Octbr. 1803, 6 Januar 1816, Pl. 2 Mart 1813, og denne Forskrift er ogsaa anseet anvendelig paa Hospitalslemmers Efterladenskaber, Cancelli Skrivelse 16 September 1786 og 11 Juli 1807, hvorved dog vel maa være underfor-

staet, at det vedkommende Hospital kan anses som et Fattighospital. Denne Fattigvæsenets Beskrivelse tilkommende Auctionsbret er endelig i Kjøbenhavn udstrakt til de i Rens Lughus og i Fattigvæsenets Arbeidshuse forarbejdede Gjenstande, Rescr. 22 Decbr. 1741, Canc. Skr. 18 October 1794 og Pl. 1 Juli 1799 § 192. En lignende Retighed er tilloget Viborg Lughus, Bevil. 26 April 1745 § 12, Rescr. 30 Juli 1770 § 3 og Odense Lughus, Fund. 25 Mai 1752 § 21 og 24.

Enkelte militære Instituter er der ogsaa givet Ret til egen Auctionsforvaltning, saasom Casserne-Deconomi-Commissionen i Kjøbenhavn, Canc. Skr. 11 Februar 1792; Livgarden til Fods, Canc. Skr. 1 Februar 1794, Søetaten med Hensyn til de af den fgl. Sømagt tagne Priser, Pl. 19 Octbr. 1810; og den forhen citerede Cancellistfrivelse af 12 September 1837 gaaer endelig ud fra den Ansættelse, at Militæretaten i det Hele har Ret til egen Auctionsforvaltning ved de militære Betjente med Hensyn til alle de Gjenstande, som skulle afhændes eller anskaffes for Statens egen Regning, jfr. Skr. 20 Juli og 30 August 1806, 16 Juli 1808 og 26 Juli 1814 (Hedegaards milit. Rescripter).

Som enkelte Instituter, der ere givne Ret til egen Auctionsforvaltning, uden at de kunne henføres under almindelige Kategorier, kunne nævnes Assistenthuset i Kjøbenhavn, Fred. 29 Juni 1753 § 6

og Canc. Skr. 17 August 1771; Nationalbanken, Octroi 4 Juli 1818 § 5, jfr. Canc. Skr. 12 Marts 1785; Porcellainsfabriken i Kjøbenhavn, Canc. Skr. 8 September 1795 og 7 Marts 1829; det kongl. Theater med Hensyn til Salg af Loger Canc. Skr. 21 Juli 1810; Kæmneren i Kjøbenhavn med Hensyn til optagne Kreaturer, Canc. Skr. 8 Juli 1780*).

Canc. Skr. 17 August 1771 omtaler ogsaa det visse Handelscompagnier givne Privilegium til egen Auctionsfornæltning, men disse Societeter ere senere ophævede, navnlig den Asiatiske Compagni, hvorefter følger, at den i Skibsartiklerne for sammes Skibe af 9 April 1794 VIII. § 3 omhandlede private Forauktionering ogsaa hertfalder. Den lignende Forauktionering, der omtales i Skibsartiklerne 22 September 1758 V. § 2 er derimod næppe hævet. Se ogsaa med Hensyn til den kongelige grønlandske Handel, Regl. 2 Juli 1781 § 22.

Endeligen er det en Folge af de fremmede Ministres Exterritorialitetsret, at de have Frihed til at lade deres egne Auctioner forrette af deres egne Betjente uden noget Salarium i saa Fald at svare; hvis de ei hellere ville benytte de almindelige Auctionsforvaltere for det i fligt Fald meget nedsatte Auctions-

*) Disse Auctioner foretages nu efter Praxis paa Politikammeret ved en af de underordnede Politicembedsmænd.

salær, Conc. Skr. 7 December 1771 og Regl. 22 Marts 1814 § 111.

De Instituter, der have Ret til egen Auctionsforvaltning, maa ogsaa have Ret til at lade Auctionen forvalte ved de almindelige Auctionsforvaltere for et saadant nedsat Wederlag, hvorom de kunne forenes med disse, og af hvilket Wederlag, som er en ganske privat Remuneration, der neppe kan være at beregne nogen Andel til Justitsfonden. Denne Anvendelse af Privilegiet vil ved Forauctioneringen af betydelige Gjenstande endog ofte være den fordelagtigste for det vedkommende Institut, idet den sædvanlige Forauctioneringsmaade kan ventes at tilkalde flere Lysthavere, navnlig fordi man uden tvivl, som ovenfor i § 333 bemærket, ikke kan tillægge de ommeldte Instituters private Betjente, naar de foretage Forauctioneringer, den dømmende Myndighed, der tilkommer Rættens Betjente som Auctionsforvaltere, og altsaa den hurtige Afgjørelse af en opstaaet Tvist ved Auctionsforvalterens Kjendelse vil savnes ved flige private Auctioner; jfr. ogsaa hvad ovenfor er bemærket om den til Sognefogderne overladte Forauctionering. Uagtet der ei ere givne udtrykkelige Færdsler om Fremgangsmaaden ved de ommeldte private Forauctioneringer, og de vedkommende Instituter maa være beføjede til at undlade de for den almindelige Auctionsforvaltning foreskrevne Former, som alene sigte til at beskytte Sælgerens Interesse, tilfiger dog Sagens Natur, at der bør være Vidner

tilstede ved en flig privat Auction, og at der over samme bør optages et skriftligt Dokument; jfr. Canc. Skr. 7 Novbr. 1795.

Anmærkning. Ved Auctionsholdere forstaaes saadanne Personer, der lade holde Auctioner hos sig, og til Bortfølgelse ved Samme imodtage Løssere og Barer for Enhver, som det forlanger, imod en derfor accorderet Betaling, ligesom de indcassere Auctionsbeløbet og i Almindelighed staae del credere for dette. Denne Forretning, der har vundet en saadan Betydning, at den ansees som en borgerlig Næring, hvorpaa de der afgive sig dermed skulle tage Borgerskab og deraf svare Næringskat*), har isvrigt Intet med Auctionsjurisdiktionen at gjøre, ligesom de almindelige Regler om Auctionsvæsenet i Et og Alt finde Anvendelse paa de af Auctionsholderne foranstaltede Auctioner. Jfr. Rescr. af 16 og Pl. 26 Juli 1799.

- *) Denne Næringsvei hører isvrigt til dem, hvortil Afgangen saavel i Kjøbenhavn som i Kjøbstæderne er bleven særdeles indskrænket; jfr. Rescr. 26 April 1816 § 1 og Rescr. 14 Febr. 1820 § 3, Pl. 10 Decbr. 1815, 29 Decbr. 1819 og Resc. 11 Jan. 1825.

Ex. A. G. P.
3/6/05.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn